Henry James

Vîrsta ingrată

Editura Eminescu

HENRY JAMES
VÂRSTA INGRATĂ

În româneşte de Ştefan Stoenescu

EDITURA EMINESCU
1978

CARTEA ÎNTÂI LADY JULIA

I

CÂND DIN ÎNTÂMPLARE NU PLOUA, Vanderbank se întorcea pe jos acasă; de obicei însă când ploaia era moderată lua un cupeu, iar când turna cu găleata recurgea la expedientul filosofului. În seara aceasta, de îndată ce servitorul îi deschise uşa, descoperi o armonie între vreme şi trăsura care, în strada pustie şi în năvala de lumină, aştepta pe patru roate şiroind sclipiri negre. Valetul îl informă că era singura ce o putuse găsi pe o noapte atât de cumplită, iar Vanderbank, replicându-i din prag că e bună oricum, îşi deschidea umbrela pentru a se năpusti spre birjă. Chiar atunci îşi auzi numele rostit de cineva din urmă şi, întorcându-se, se pomeni alături de oaspetele mai vârstnic cu care discutase după dineu şi despre care încercase mai târziu s-o tragă de limbă pe amfitrioană. Era clar că în momentul de faţă se punea problema cum ar putea ajunge acasă această persoană amabilă şi rezervată — dacă nu era posibil să se găsească un alt cupeu, în aşteptarea căruia unul din valeţi, cu fluierul în gură, îşi întindea gâtul, în susul şi în josul străzii, încordându-şi auzul în vuietul furtunii. Domnul Longdon îl întrebă pe Vanderbank dacă nu aveau din întâmplare acelaşi drum; şi tânărul nostru prieten se declară gata să-l conducă la destinaţie, indiferent în ce direcţie. Cum sunetele fluierului se irosiră în zadar, se urcară amândoi în trăsură, unde, după câteva clipe, Vanderbank îşi dădu seama că indicase drept punct terminus reşedinţa sa. Decât despărţirea în ploaie, n-ar fi totuşi o ambianţă mai potrivită pentru a încheia o asemenea seară? Se simţea atras de bărbatul acesta, noua sa cunoştinţă, care, dându-i impresia că se agaţă cumva de el, locuind într-un hotel cu aspect pare-se destul de lugubru la acea oră şi mărturisindu-i cu o modestie firească faptul că are o relaţie vagă la un club unde nu puteai aduce oaspeţi, acceptă după multe insistenţe invitaţia sa. Odată ajunşi, Vanderbank fu amuzat de extravaganţa sporită a tonului pe care oaspetele său anunţă că reţine trăsura: evident trăia intens ideea că vor petrece o noapte deosebită.

„Voi tinerii, presupun, le reţineţi ore în şir, hm? Cel puţin aşa procedau tinerii pe vremea mea“, râse bătrânul — „cei mai zvăpăiaţi! Dar dacă mă gândesc mai bine, toţi păreau zvăpăiaţi. Aş spune că stabilindu-te în oraş înveţi până la urmă să te descurci; ştii, mă tem că eu m-am dezobişnuit complet. Am senzaţia că am prins mucegai. Au trecut totuşi treizeci de ani buni!“

„De când n-aţi mai fost la Londra?“

„Niciodată, ai cuvântul meu, n-am stat mai mult de câteva zile. N-ai să înţelegi — şi aş spune că nici eu însumi nu înţeleg prea bine — cum am acceptat până la urmă ideea stranie de a mă supune sorţii şi a mă reîntoarce. Sunt absolut convins, dacă vei fi atât de bun să-mi îngădui, că o să apelez din când în când la dumneata pentru câte o sugestie; înţelegi, în legătură cu modul în care trebuie să mă comport ca nu cumva — care-i expresia folosită de voi? — să *calc în străchini*. De pildă, unul din lucrurile *astea* –!“

Unul din lucrurile astea era liftul care, fără prea mare viteză şi cu multe uruieli şi troznituri, acţionat de portar, îi transportă pe cei doi gentlemani la înălţimea alarmantă, aşa cum domnul Longdon estimă zborul lor, unde-şi avea Vanderbank cuibul.

Impresia pe care-o lăsă asupra lui această maşinărie nu îl arăta a fi un ins sofisticat; totuşi, odată ajunşi sus, când amfitrionul său, conducându-l înăuntru, făcu printr-un singur gest să izbucnească lumina şi îl privi din nou cum stătea în faţa căminului din încăperea primitoare şi roşietică unde totul era plăcut şi avea stil, în atitudinea oaspetelui nu se întrezări nimic care să trădeze nedumerirea. Puţin la trup şi cu o structură delicată, domnul Longdon avea o înfăţişare îngrijită, o expresie pătrunzătoare şi totuşi blândă, sprâncene negre, stufoase şi frumos arcuite, părul lins, cu firele argintii scoase în evidenţi de şuviţe întunecate. Nu purta nici favoriţi nici mustaţă iar pâlpâirea vie din ochii căprui şi zâmbetul luminos păreau să reprezinte chiar mai mult decât echivalentul a ceea ce la o privire fugară şi superficială ţi-ar fi lăsat impresia că îi lipseşte: masivitatea, opulenţa, prestanţa — ceea ce într-un limbaj popular este denumit *greutate*. De fapt nu-ţi impunea prin nimic, ci crea doar un anume efect. Văzându-l, ai fi spus că e chiar preot, dacă, aşa cum îi trecu prin minte lui Vanderbank, preoţii ar putea arăta vreodată ca nişte adevăraţi *dandy*. Oricum, era evident că trecuse de *Cumpăna Vieţii* — adică nu mai avea cum să-şi serbeze vârsta de cincizeci şi cinci de ani: era pe deplin conştient că lăsase în urmă semnalul de avertizare oarecum sumbru al balizei din dreptul acestui promontoriu.

Totuşi, deşi nu putea apărea tânăr unuia ca Vanderbank — în chip ciudat şi amuzant — arăta destul de proaspăt; după scurgerea unui minut faptul reieşea mai cu seamă din croiala fără cusur a fracului şi eleganţa deosebită a pelerinei comandată, evident, spre a fi purtată împreună cu costumul, amândouă îmbrăcate, foarte posibil, acum pentru prima oară. La dineul de la doamna Brookenham îi vorbise lui Vanderbank despre aşezarea Beccles şi despre ţinutul Suffolk; dar aceste veşminte nu fuseseră croite nici la Beccles şi nici în altă localitate a comitatului. Oricât de dezinteresat ar fi părut în intenţii, el îi prezentase interlocutorului său regiunea într-o lumină favorabilă. În această privinţă Vanderbank poseda genul de imaginaţie ce gustă plăcerea de a plasa un obiect până la limita unde acesta dispare în contextul împrejurărilor care i-au dat naştere; vedea de pe acum colţişorul probabil foarte plăcut şi vechi care reuşise să conserve atâta prospeţime într-un om inteligent, menţinându-i în acelaşi timp toate virtuţile. Exemplarul din Beccles acceptă oricum o ţigaretă — deşi mai mult cu aerul unei glume şi a unei aventuri — şi privi în jur de parcă i-ar fi făcut chiar mai mult plăcere decât se aşteptase. Apoi izbucni de dincolo de *pince-nez*-ul său într-o exclamaţie ce părea a fi un acces trecător de invidie şi regret. „Ei, voi tinerii, voi tinerii –!”

„Şi în definitiv ce-i cu noi?“ Tonul lui Vanderbank încuraja politeţea complimentului. „Şi fiindcă veni vorba, dacă stai să te gândeşti, nu mai sunt chiar atât de tânăr.”

„Şi, mă rog, cam ce vârstă ai, atunci?“

„Am împlinit de curând treizeci şi patru.”

„Dacă dumneata numeşti asta vârstă, atunci eu am împlinit o sută trei!“ Domnul Longdon îşi scoase ceasul. „Nu e decât unsprezece şi un sfert.“ Apoi, abătând brusc discuţia în altă direcţie: „Şi ce funcţie publică spuneai că deţii?“ se interesă el.

„Vice-preşedinte la Curtea de conturi.”

„Nu mai spune!“ domnul Longdon se uită la el ca la un edificiu cu cincizeci de ferestre. „Ce cap trebuie să ai!“.

„O! da, — capul nostru este Sir Digby Dence.”

„Şi cu ce contribuie lumea la asta?“

„Lumea? lumea poleieşte bomboana, deşi nu prea mult. Dar e un locşor călduţ.”

„Un locşor pentru care o mulţime de indivizi şi-ar tăia chiar şi o livră de carne din trup ca să-l obţină?“

Bătrânul nu părea să fie încântat de descrierea prea vagă, aşa încât tovarăşul său abandonă toate scrupulele. „Sunt omul cel mai invidiat — şi dacă aş fi numai cu o idee mai puţin amabil m-aş număra printre persoanele cele mai hulite.”

Domnul Longdon râse, deşi n-avea aerul că glumeşte, „Înţeleg, manierele dumitale te scot la liman.”

Vanderbank totuşi nu adoptă un ton prea grav. „N-aş ieşi la liman oricum?“

Avu din nou impresia că, de dincolo de *pince-nez,* vizitatorul îi aşază deasupra capului una din cornişele palatului Whitehall[1]. „S-ar cuveni, socot, să-ţi dau de ştire că te studiez. Cinstea mi-o cere să te previn”, continuă el cu o fermitate ce nu era câtuşi de puţin subminată de aerul satisfăcut al lui Vanderbank. Dar nu te îngrijora! N-are nicio importanţă!“ adăugă el pe un ton liniştitor, oprindu-se în faţa unei fotografii atârnate pe perete. „E mama dumitale!“ exclamă aproape cu încântarea unui copil care face o descoperire sau dezleagă o şaradă. „Nu te desluşesc încă în trăsăturile ei — aşa cum mi-o aduc aminte, şi, după cum ţi-am spus, mi-o aduc aminte perfect; dar sunt convins că nu va trece mult şi voi izbuti.”

Vanderbank îşi dădea tot mai bine seama că genul de expansivitate pe care o stârnea nu putea în niciun caz să-i zăgăzuiască afecţiunea. „Da’ te rog, nu văd niciun motiv să te grăbeşti.”

Domnul Longdon se uită din nou la ceas. „Crezi că ar *fi* mai bine s-o reţin?“

„Ce anume? trăsura?” Vanderbank îl simpatiza într-atât, descoperea în el promisiunea unor lucruri atât de plăcute, încât se simţi aproape ispitit să-i spună: *Mult stimate şi iubite domn, nu te mai preocupa de această chestiune, voi achita eu însumi staţionarea de o noapte!* Oricum încuviinţarea lui fu deplină. „Negreşit. Numai procedând astfel n-ai să te mai gândeşti la ea.”

„O, voi tinerii, voi tinerii!“ murmură din nou oaspetele său. Trecuse la fotografia unei alte rubedenii — Vanderbank avea multe, chiar prea multe fotografii — şi rămase locului ştergându-şi ochelarii cu rame de aur prin care aruncase priviri admirative şi receptase licăririle piezişe ale unor momente de uimire. „Lasă fleacurile astea”, continuă el, în timp ce prietenul său mai încercă o dată să se opună. „Eu aparţin unei perioade istorice diferite. În seara asta s-au petrecut o serie de lucruri care m-au făcut să mă simt de parcă aş fi fost deshumat — scos pur şi simplu la suprafaţă

după un somn lung. Ţin să te asigur că ăsta e adevărul” — insistă el cu toată seriozitatea.

O clipă Vanderbank se întrebă care anume puteau fi aceste lucruri; se pomeni îmboldit de dorinţa de-a înţelege tot ceea ce reprezenta vizitatorul său: să pătrundă în conştiinţa acestuia şi să vadă lucrurile, ca să ne exprimăm astfel, din perspectiva lui. Se agăţă cu o intenţie dezinvolt sarcastică, de o posibilitate facilă. „Vitalitatea extraordinară a clanului Brookenham?”

Deşi îl fixă prin *pince-nez* cu multă gravitate, domnul Longdon nu reuşi totuşi să-l împiedice să descopere în ochii dindărătul lentilelor o reflexie palidă a ironiei sale. „O, clanul Brookenham! Trebuie să-mi povesteşti totul despre membrii lui.”

„Îmi dau seama atunci că nu te-ai referit la asta.”

Domnul Longdon nu încercă deloc să tăgăduiască. „Mă întreb dacă ai să înţelegi la ce m-am referit de fapt.” Vanderbank se simţi electrizat de dorinţa de a fi pus la încercare, dar avântul îi fu retezat mai înainte de-a ajunge să-şi dezvăluie dorinţa. „Şi ce funcţie deţine *el* — Brookenham?“

„O, gospodărirea nurilor şi a lacurilor — o chestie extrem de lucrativă. A obţinut-o anul trecut.”

Domnul Longdon se miră, dar nu prea făţiş. „Şi cum a obţinut-o?“

Vanderbank râse. „Foarte simplu, prin intervenţia *ei.*“

Prietenul său îşi păstră aerul grav. „Şi cam la cât se ridică acum?“

„O! cam la o mie două sute de lire — şi o mulţime de avantaje, ambarcaţiuni şi tot soiul de alte lucruri. Ca să-şi facă datoria”, exclamă Vanderbank tot pe un ton uşor frivol.

„Şi în *ce* constă datoria?“

Tânărul ezită. „Întreabă-l pe *el.* Îi va face plăcere să-ţi povestească.”

„Nu părea totuşi să aibă prea multe de povestit.” Domnul Longdon cântări din nou lucrurile cu minuţie.

„A! nu însă când e vorba de asta. Pune-l la încercare.”

Bătrânul îşi privi amfitrionul cu mai mare concentrare ca şi când ar fi avut o vagă bănuială că i se întinde o cursă; apoi, tot atât de vag, oftă: „Păi tocmai de asta am venit la Londra, ca să vă pun pe toţi la încercare. Dar e oare singurul lor mijloc de existenţă?“ continuă el.

Vanderbank avu din nou o ezitare. „Nu poţi şti exact, din ce trăiesc. Dar au mijloace — şi tocmai acest fapt a dovedit, dacă îmi aduc bine aminte, că funcţia la care ne referim nu e pentru Brookenham o simplă slujbă. Vreau să

spun că i-a fost oferită nu atât ţinându-se seama de nevoile sale casnice, cât de binecunoscuta lui eficienţă. Are o proprietate — o cabană urâtă şi mică în Gloucestershire — pe care o închiriază uneori. Fratele său mai mare are una mai confortabilă, *dar* încropesc totuşi un venit.”

O clipă domnul Longdon se pierdu. „Da, îmi amintesc că se vorbea despre asta pe vremuri. Şi *ea* trebuie să fi avut ceva.”

„Da, într-adevăr, a avut şi ea ceva — şi în plus posedă o inteligenţă viguroasă. Se pricepe fantastic să se descurce. O duc extrem de bine.”

„Extrem de bine”, repetă domnul Longdon, semn că a înţeles. „Dar o casă situată în Buckingham Crescent, ţinând cont de modul în care se pare că au construit pretutindeni în tot felul de zone…”

„O, nu le port eu lor de grijă”, replică Vanderbank pe un ton împăciuitor.

„Este plăcut să poţi face asemenea constatări în legătură cu oamenii în casa cărora ai cinat. Au patru copii?“ continuă prietenul său.

„Băiatul mai mare, pe care l-ai văzut, în felul lui o minunăţie, fata mai mare pe care trebuie neapărat s-o cunoşti, şi doi mezini, băiat şi fată, de care trebuie să te fereşti.”

Se prea poate ca în acest moment, odată cu creşterea interesului pentru subiectul discuţiei, domnul Longdon să fi avut impresia că aproape nimic nu e îndeajuns de straniu ca să-i stârnească temeri. „Vrei să spui că mezinii sunt — nereuşiţi?“

„Nu, asemeni tuturor tinerilor de acum, după părerea mea, sunt doar misterioşi, nişte mici mistere care te pun într-o încurcătură teribilă.” Vanderbank fusese din nou cuprins de veselie — această veselie pâlpâia într-o asemenea măsură pe faţa prietenului său, încât uneori devenea de-a dreptul alarmantă, când explicaţiile sale adânceau şi mai mult taina. Atunci cu interes sporit se reîntorcea la punctul de unde plecase. „Ştiu la ce te-ai referit adineaori — ştiu ce ţi se pare straniu.” Îşi etală descoperirea cu entuziasm. „Conversaţia.” Auzind aceasta domnul Longdon îl privi în tăcere, cu şi mai mare atenţie, dar Vanderbank continuă sigur pe sine. „Da, conversaţia — pentru că, după părerea mea conversăm, asta facem.” Oaspetele său nu-i oferi, totuşi, niciun punct de sprijin, fixându-l doar, la auzul explicaţiei, cu un gen de ambiguitate în priviri. Şi bătrânul lichidă ceea ce ar fi vrut să spună printr-un murmur abia articulat; se întoarse din nou spre seria de portrete, şi în timp ce examina unul din ele, Vanderbank vorbi din nou: „Mi-ai stârnit tot interesul acolo, auzind de la dumneata, după ce ne-au părăsit doamnele, câte legături vechi eşti gata să reînnozi.”

Domnul Longdon se oprise. „Sunt un flăcău tomnatec care-şi aminteşte de mamele voastre” răspunse el în cele din urmă.

„Da, mi-ai spus ce bine ţi-o aminteşti pe mama doamnei Brookenham.”

„O, o!” — şi trecu la alt subiect. „Asta trebuie să fie sora ta Mary.”

„Da; e o poză tare nereuşită, dar cum Mary e moartă…“

—” Cum moartă? Dumnezeule!“

„Oh, de multă vreme” — îl linişti Vanderbank. „E o încântare să ştiu”, continuă el, „că ai cunoscut atâtea din rudele mele.”

Domnul Longdon se desprinse din contemplare cu o dificultate evidentă. „Mă simt îndatorat faţă de dumneata că te exprimi astfel; ar fi fost foarte posibil — niciodată nu poţi şti — să nu te fi amuzat de loc. Aşa cum ţi-am spus acolo, primul meu impuls a fost s-o întreb pe Fernanda despre ceilalţi invitaţi; şi când ţi-a menţionat numele, m-am interesat imediat: *I-ar face plăcere să-i vorbesc?“*

„Şi ce a răspuns Fernanda?“

Domnul Longdon îl privi fix. *„Dumneata* îi spui Fernanda?“

Vanderbank se simţi efectiv mai stânjenit decât s-ar fi aşteptat. „Crezi că e deplasat modul în care ne-am referit la ea adineaori?“

Prietenul său ezită. Apoi cu un zâmbet întrucâtva straniu: „Cu voia dumitale, eu unul nu m-am referit”.

„Aşa-i, dumneata nu…; şi scrupulele dumitale au fost de-a dreptul impresionante. De fapt”, continuă Vanderbank, „nu îi spun doamnei Brookenham pe numele mic.”

Ochii limpezi ai domnului Longdon îl interogară. „Decât atunci când vorbeşti despre ea cu alţii?“ Părea într-adevăr interesat să afle.

Vanderbank se grăbi să-i satisfacă dorinţa. „Mă tem că dăm impresia unor oameni cam vulgari. Îmi dau bine seama că nu acesta este tonul pe care se vorbeşte despre doamne la Beccles.”

„O! dacă mă iei peste picior…” Şi bătrânul se îndreptă spre uşă.

„Să nu ameninţi, spuse Vanderbank, că odată îi dau drumul trăsurii. Bineînţeles că ştiu ce ai vrut să spui. Ar fi extrem de interesant să auzi cum reacţionează urechea dumitale nepervertită faţă de situaţia asta în care ne-am lăsat antrenaţi — de ce să n-o recunoaştem? Te rog mai ia o ţigară. Şi deşi dumitale îţi apar probabil fără speranţă, să ştii că şi pe mine mă şochează uneori. Dar nu sunt prea sigur că în privinţa doamnei Brookenham, pe care o cunosc de multă vreme…”

Domnul Longdon îl luă din nou din scurt. „Ce înţelegeţi voi ăştia prin *multă vreme?“*

Vanderbank stătu pe g'ânduri. „Aha, asta e problema…! Şi acum am devenit *noi ăştia!* Aşa ne trebuie; învaţă-ne minte. Sunt sigur că într-un fel sau altul o merităm cu prisosinţă. Află atunci că o cunosc de zece ani. Şi încă foarte bine.”

„Ce înţelegeţi prin *foarte bine?“*

„Noi ăştia?“ Cum anchetatorul lui Vanderbank, cu perspicacitatea sa veşnic neobosită, se apropiase de el, tânărul îi puse mâna pe umăr cu extremă politeţe. „Oare nu ceri prea mult? Dar nu“, adăogă el, repede şi vesel, „bineînţeles că nu; dacă nu sunt atent o să las asupra dumitale exact impresia pe care nu vreau s-o las. Să spunem că nu-mi dau seama *cât* de bine o cunosc pe doamna Brookenham. Oare nu e nevoie să verifici cumva un asemenea lucru? Ceea ce am vrut să spun adineaori e că n-aş fi numit-o — cel puţin sper că nu s-ar fi cuvenit — aşa cum am făcut, dacă nu m-aş fi adresat unui vechi prieten de-al ei.“

Domnul Longdon se arătă pe dată satisfăcut şi împăcat. „Probabil că m-ai auzit chiar pe mine adresându-mă ei astfel.”

„E adevărat, dar dumneata ai drepturile dumitale şi faptul nu constituie o scuză pentru mine. Singura mea scuză e că mă duc să-i fac o vizită în fiecare duminică.”

Domnul Longdon chibzui; apoi, oarecum spre surprinderea lui Vanderbank şi oricum spre amuzamentul său sporit, întrebă candid: „Numai Fernandei? Nici unei alte doamne?“

„O, ba da, şi altor doamne.”

Domnul Longdon avu aerul să audă asta cu plăcere. „Foarte bine faci. Noi la Beccles nu profităm destul de duminici.”

„O, noi profităm din plin de ele la Londra!“ exclamă Vanderbank. Şi cred că e în avantajul meu să pomenesc faptul că doamna Brookenham îmi spune…”

Privirile în care îl învălui oaspetele erau atât de interesate încât acţionară ca o oprelişte. „Îţi spune pe numele mic?“ Şi înainte ca Vanderbank să-l poată contracara cât de cât, îl întrebă: „Care ţi-e numele de botez?“

Brusc, Vanderbank fu cuprins de un sentiment vecin cu vinovăţia — ca şi când răspunsul n-ar fi făcut altceva decât să pună pe umerii doamnei această extravaganţă. „Numele meu de botez” — şi se împurpură până la rădăcina părului rostindu-l — „este Gustavus.”

Prietenul său execută un salt calculat şi năstruşnic. „Şi-ţi spune Gussy?”

„Nu, nici măcar atât. Dar nu prea cred că s-ar cădea să ţi-o spun”, continuă el, „dacă ea însăşi nu te-a lăsat să vezi acest lucru. Orice bănuială că ea ar fi evitat cu bună ştiinţă te-ar putea determina să dai lucrurilor o semnificaţie mai adâncă decât o au.“

Vanderbank vorbea cu o nonşalanţă plină de tâlc, dar după o clipă interlocutorul său îi dezvălui un chip care exprima — cu oarecare regret — viziunea eventualităţii înlăturate prin glumă. „O! nu-s chiar atât de răutăcios!“, exclamă domnul Longdon cu modestie.

„Ştii, n-o face totdeauna”, râse Vanderbank, „şi în plus nu e nici pe departe ce li se spune unora. Păi, era un individ acolo…” Se înfrână, totuşi şi gândindu-se mai bine alese un alt exemplu. „Ducesa — nu i-ai fost prezentat Ducesei? — nu-mi spune altfel decât *Vanderbank* când nu-mi zice *caro mio*. Nu i-ar fi trebuit mult să ţi se adreseze şi *dumitale* cu *Ia ascultă, Longdon!* Parcă o şi aud.”

Concentrând efectul descrierii, domnul Longdon îi sublinie morala, exprimând pe un ton plin de indulgenţă: „O, când e vorba de o ducesă *străină!*“ Se pricepea să facă distincţii.

„Da, străinul din ea se manifestă cu brutalitate şi cruzime”, îşi exprimă acordul Vanderbank: „De fapt n-am mai văzut până acum o femeie care să se prevaleze cu atâta inteligenţă, compensând oprobriul situaţiei, de privilegiile şi imunităţile pe care aceasta le presupune. A înflorit în sera văduviei sale — e o napolitană clocită la incubator.”

„E napolitană?” — foarte afabil, domnul Longdon părea să regrete că nu ştiuse asta.

„Soţul ei era din Napoli; dar după câte cred eu, la Napoli ducii sunt tot atât de numeroşi ca şi prinţii la Petersburg. Oricum, sărmanul om a murit şi ea s-a întors aici să-şi ducă zilele.”

„În posomorală, bănui — după viaţa de la Napoli?“ se lansă domnul Longdon.,

„O, nici măcar un trecut napolitan n-ar ajunge să…! Oricum”, adăogă tânărul redobândindu-şi controlul, „nu trăieşte prin ceea ce a lăsat în urmă, ci prin ceea ce îi stă înainte — trăieşte prin micuţa şi nepreţuita ei Aggie.”

„Micuţa Aggie?“ domnul Longdon îşi dezvălui interesul cu prudenţă.

„Aici nu-mi permit libertăţi”, zâmbi Vanderbank, „Nu fac decât să mă refer la tânăra Agnesina, o copilă, nepoata Ducesei, sau mai degrabă a

soţului ei, pe care ea a adoptat-o — să umple golul lăsat de o fiică dispărută timpuriu — şi pe care a adus-o în Anglia ca s-o mărite.”

„A! bineînţeles, cu un om de vază.”

Vanderbank cugetă. „Nu ştiu.” Scoase un oftat vag, dar expresiv. „E chiar fermecătoare, micuţa Aggie.”

Domnul Longdon îşi luă un aer de o subtilitate remarcabilă. „În cazul ăsta poate că *dumneata* eşti bărbatul…”

„Arăt eu a om de vază?“ îl întrerupse Vanderbank.

Întorcându-şi privirile de la el, oaspetele său îşi aruncă din nou ochii roată prin cameră. „O, Doamne, da!“

„Ei bine, ca să-ţi arăt câtă dreptate ai, uite-o pe tânără.“ Indică spre un obiect de pe una din măsuţe, o fotografie mică cu o ramă foarte lată din ceva ce arăta a blană stacojie.

Domnul Longdon luă în mână fotografia; avea un aer serios acum. „E foarte frumoasă — dar nu e o copilă.”

„La Napoli se dezvoltă repede. Nu are mai mult de şaptesprezece-optsprezece ani, presupun; dar nu mă pricep deloc cât de mari şi nici cât de mici sunt fetele şi nu pot să-ţi spun cu precizie. În orice caz, o mătuşă nu are niciun motiv să-i ascundă vârsta. Este *deosebit* de drăguţă — cu părul nemaipomenit de roşu şi un ten care se armonizează perfect; îmi închipui că e un lucru întâlnit foarte rar la această seminţie şi la această latitudine geografică. Ea mi-a dăruit portretul, cu ramă cu tot. Că rama e napolitană se vede de la o poştă, dar micuţa Aggie e fermecătoare.” Apoi Vanderbank completă: „Dar nu atât de fermecătoare ca micuţa Nanda”.

„Micuţa Nanda? — o ai şi pe *ea?“* Bătrânul se topea de curiozitate.

„Uite-o acolo lângă veioză — e tot un dar primit din partea originalului.”

II

DOMNUL LONGDON SE ÎNDREPTASE spre locul indicat — micuţa Nanda era înrămată în lemn alb lustruit. O ridică şi o ţinu la oarecare distanţă; o clipă nu spuse nimic, dar de îndată îşi îndreptă spre amfitrionul său, pe deasupra ochelarilor, priviri mai pătrunzătoare decât cele care scrutaseră imaginea îngălbenită. „Aşa se obişnuieşte acum, să-şi ofere portretele?“

„Cine, copilele — mieluşeii nevinovaţi? Normal, vechilor prieteni. Nu procedau la fel şi pe vremea dumitale?“

Domnul Longdon studie din nou portretul; apoi, cu o izbucnire ce oscila între superioritate şi regret, răspunse: „Mie nu mi-au oferit niciodată”.

„Ei bine, acum poţi obţine tot ce vrei!“ râse Vanderbank.

Prietenul său clătină din cap uşor dar hâtru. „Acum nu mai am ce face cu ele!“

„Stimate domn, ai mai putea încă să te descurci”, continuă Vanderbank, „în acelaşi stil, punct cu punct, cum reuşesc *şi eu*!“

„Sunt convins că nu faci nimic ce nu se cade.” Domnul Longdon rămăsese cu fotografia în mână şi continua s-o privească. „Maică-sa mi-a vorbit despre ea şi mi-a promis că o s-o văd cu proxima ocazie.”

„Trebuie neapărat s-o cunoşti — e o foarte bună prietenă de a mea.”

Domnul Longdon căzu pe gânduri. „E inteligentă?“

Vanderbank chibzui. „O să te rog pe dumneata să-mi spui dacă-ţi face această impresie.”

„A! când e vorba de-o copilă de şaptesprezece ani…!“ murmură domnul Longdon ca şi când i-ar fi fost groază la gândul că trebuie să se pronunţe. „Şi ea *tot* şaptesprezece ani are?“

Vanderbank rămase din nou pe gânduri. „Optsprezece.” Se controlă din nou, apoi exclamă: „Hm! ai putea spune chiar nouăsprezece. I-am sărbătorit zilele de naştere”, râse el.

Interlocutorul său se agăţă de această idee. „Ai cuvântul meu că mi-ar face şi *mie* plăcere! Când e următoarea aniversare?“

„Mai ai o groază de timp până atunci — la cincisprezece iunie.”

„Îmi pare foarte rău că am atâta de aşteptat.” Punând Ia loc obiectul pe care-l examinase, domnul Longdon mai făcu o dată înconjurul camerei şi prin felul său de a se comporta parcă îi cerea amfitrionului să-i accepte agitaţia, încât din colţul canapelei acesta îi arunca priviri încurajatoare. „Adineaori, îţi spuneam că le-am cunoscut pe mame, dar aş fi fost mai aproape de adevăr dacă spuneam pe bunicile lor.” Se opri în faţa canapelei, apoi făcu un semn cu capul spre imaginea Nandei. „Pe *a ei* am cunoscut-o. Mi-a dat-o drept mai mică.”

Vanderbank nu prea înţelegea. „Bătrâna? Ce ţi-a dat?“

O clipă pe faţa domnului Longdon s-a putut vedea că înaintează cu prudenţă. „Mă refer la doamna Brookenham. Spunea că fiica ei ar avea doar şaisprezece ani.“

Auzindu-i tonul, interlocutorul său izbucni amuzat. „O face de obicei! O face de vreun an, doi dacă nu mă înşel.“

Domnul Longdon se lăsă să cadă pe canapea ca şi când ar fi fost brusc împovărat de ceva nou; apoi, de unde şedea, cu un gest scurt şi precipitat,

aruncă în foc mucul ţigării. Vanderbank îi oferi încă una, era a doua, şi cum oaspetele său o acceptă şi o aprinse, spuse: „Nu ştiu ce ai de gând cu mine, acasă nu fumez niciodată atât de mult!“ Dar nu trăgea în piept şi stând atât de aproape, îşi lăsă mâna pe braţul lui Vanderbank, de parcă ar fi vrut să găsească un sprijin ca să poată rosti ceva prea delicat fără o pavăză şi totuşi prea important să nu merite riscul. „Vezi, ăsta e genul de lucruri la care mă refeream — când vorbeam de impresiile mele.“ Vanderbank rămase tot nedumerit, dar Longdon continuă: „Mă refer — dacă nu-mi iei în nume de rău remarca — la ceea ce spuneai adineaori”.

Amfitrionul îşi dădea seama că e stăpânit de o dorinţă profundă de a-l descoase cu orice preţ pe oaspetele său; aceasta se profila cumva atât de distinct încât ce avea mai bun în el dobândea în acelaşi timp un caracter cu totul personal. Dar tânărul nostru prieten se văzu nevoit să chibzuiască o clipă. „înţeleg, înţeleg. E foarte probabil că am spus ceva dezgustător; dar care anume din calomniile rostite…?“

„Ei bine, faptul de a mă fi informat că o întinereşte pe fiica ei…“

„Ca să se întinerească pe sine?“ îl obligă Vanderbank să se pronunţe. „Ţi s-a părut asta un lucru dezgustător din partea mea? Vasăzică aşa gândeşti? Da, da: am cam dat-o de gol şi dumneata ai fost şocat — şi e o reacţie deosebit de frumoasă — pentru că, în toate privinţele aparţii unei tradiţii superioare şi, ştiind că doamna Brookenham mi-e prietenă, nu poţi concepe că e posibil să-i joci un renghi atât de vulgar şi odios unei prietene. Şi îţi lasă probabil impresia că e genul de îndeletnicire pe care-o practicăm în mod constant; te şochează, pesemne, că ne tot dăm de gol unii pe alţii în dreapta şi în stânga. Ca să fiu sincer, aş spune chiar că asta şi facem. Da, *dacă ajungi să-ţi pui această întrebare*, aşa cum se spune în America, asta şi facem. Dar cum să-ţi explic? În mod practic o ştim şi o tolerăm cu toţii, şi nu scapă nimeni. Şi în definitiv la ce se reduce viaţa londoneză, dacă nu la un asemenea schimb în natură?“

„A! dar ce mai rămâne atunci din prietenie?“ întrebă domnul Longdon cu toată seriozitatea şi convingerea, ţinându-l în continuare pe Vanderbank de braţ, ca şi când ar fi rămas sub vraja explicaţiei savuroase ce i se oferise.

Tânărul îşi ridică privirile dar cu mai multă afabilitate. „Prietenie?“

„Da, prietenie.” Domnul Longdon sublinie deplina valoare a cuvântului.

„Ei bine”, îndrăzni interlocutorul său, „aş spune că în Londra prietenia înseamnă cu totul altceva decât la Beccles. Şi nu e o figură de stil”, adăugă Vanderbank cu convingere; „n-am crezut niciodată cu adevărat în existenţa

prieteniei în societăţile mari — în oraşele mari, şi în aglomerările mari. E o plantă care are nevoie de timp şi de spaţiu şi de aer; şi societatea londoneză este o *budincă* uriaşă cum o numim noi elegant — o gloată care-şi face loc cu coatele, cleveteşte, asudă şi se îmbrânceşte.”

„A! nu afirm *asta* despre voi!“ murmură domnul Longdon ridicându-şi mâna şi exprimând evident scrupule pentru concesia atotcuprinzătoare pe care o determinase,

„Dar afirm-o totuşi — pentru numele lui Dumnezeu; trebuie să fie cineva care s-o afirme, ca să se ajungă undeva, nu interesează unde. E imposibil să afirmi prea mult — e imposibil chiar să afirmi suficient. Nimic din ce se poate afirma nu-mi repugnă.”

„Asta dovedeşte că de fapt nu-ţi pasă” replică bătrânuî cu perspicacitate.

„O! fără îndoială, nu mai putem fi salvaţi, dacă asta vrei să spui!“ râse Vanderbank.

„Nu-ţi pasă, nu-ţi pasă!“ *repetă oaspetele său,* „şi — ca să fiu cinstit faţă de dumneata — sunt pe jumătate convins că e un păcat destul de mare.”

„Păcat că nu-mi pasă?“

„Ar trebui să-ţi pese, zău că da.” Domnul Longdon făcu o pauză. „îmi permiţi să-ţi spun tot ce gândesc?“

„Poţi să te bizui pe întreg asentimentul *meu*! Eşti colosal de interesant.”

„Şi dumneata la fel, dacă se pune problema aşa. Chiar la asta mă gândeam şi eu. Mi se pare că întrezăresc ceva anume în dumneata…!” Abandonă totuşi brusc acest subiect, continuând pe altă linie. „Mi-i amintesc pe ceilalţi din familia dumitale, dar de ce nu te-am întâlnit niciodată pe *dumneata?“*

„Eram, probabil, la şcoală — la colegiu. Poate că i-ai cunoscut pe fraţii mei, pe cel mai mare şi pe cel mai mic.”

„Era un băiat cu mama dumitale la Malvern. M-am aflat în preajma ei acolo — trei luni, în ce an *să fi fost*?“

„Da, ştiu”, răspunse Vanderbank, în timp ce oaspetele său încerca să stabilească data. „Era fratele meu Miles. Era nemaipomenit de deştept, dar nu prea sănătos, sărmanul băiat, şi l-am pierdut când împlinise şaptesprezece ani. Mama tot închiria case prin asemenea regiuni — sperau că i-ar putea face bine.”

Domnul Longdon asculta dând semne că îşi aminteşte. „Băiatul vorbea adeseori cu mine — ţin minte că îmi punea întrebări la care nu-i puteam răspunde şi mă simţeam nespus de ruşinat. Dar îi împrumutam cărţi — în

parte, îţi dau cuvântul meu, din dorinţa de a-l face să creadă că de vreme ce le aveam, ştiam şi eu câte ceva. Le citea pe toate şi făcea multe comentarii în legătură cu ele. Îi tot spuneam mamei dumitale că îl aşteaptă un viitor mare.”

Vanderbank clătină din cap cuprins de emoţie şi tristeţe. „Şi aşa şi era. Şi ţi-o aminteşti pe Nancy cea frumoasă, care îi însoţea de obicei?“ continuă el.

Domnul Longdon arăta atât de nedumerit, încât el îl lămuri că se referă la cealaltă soră; auzindu-l. Interlocutorul său exclamă: „O, ea? Da, era încântătoare — neîndoios era şi ea de viitor.”

„Ei bine, se află în plin viitor. E măritată.”

„Şi cu cine s-a măritat?“

„Cu un individ pe nume Toovey. Un tip din City.”

„O!” exclamă domnul Longdon destul de vag. Apoi ca şi cum ar fi încercat să salveze lipsa sa de entuziasm: „Dar de ce îi spui Nancy? Parcă numele ei era Blanche?“

„Exact — Blanche Bertha Vanderbank.”

Domnul Longdon părea pe jumătate derutat, pe jumătate mâhnit. „Şi acum a devenit Nancy Toovey?“

Vanderbank izbucni în râs văzându-i uluirea. „Aşa îi spune toată lumea.”

„Dar de ce?“

„Nimeni n-are habar. Vezi, ai avut dreptate în privinţa viitorului ei.“

Domnul Longdon lăsă să-i scape din nou unul din suspinele sale înăbuşite şi domoale; reveni la prima fotografie, pe care-o privi mai cu luare aminte. „Ştii, nu era stilul *ei.*”

„Al mamei? Nu, bineînţeles. O! stilul mamei…!“ Vanderbank aşteptă, apoi adăugă cu gravitate: „A plecat dintre noi la timp.”

Domnul Longdon îi aruncă *o* privire de parcă ar fi fost pe punctul să răspundă ceva; în schimb, însă, se dedică din nou examinării ovalului expresiv din rama de pluş roşu. O ridică pe Aggie, care părea să-l intereseze şi remarcă pe neaşteptate: „Nanda nu-i chiar atât de nostimă.”

„Nu, nici pe departe. Se pune chiar întrebarea dacă Nanda e cât de cât nostimă.”

Domnul Longdon continuă să examineze chipul prietenei părtinite de soartă; ceea ce-l făcu să adauge după o secundă: „S-ar cădea să fie, ştii? Bunica ei era”.

„O! şi maică-sa”, remarcă Vanderbank. „Nu eşti de părere că doamna Brookenham e încântătoare?“

Domnul Longdon îl lăsă să aştepte puţin. „Nu, nu tot atât de încântătoare ca Lady Julia. Lady Julia era…” Ezită; apoi ca şi când ar fi avut prea multe de spus, lichidă problema: „Lady Julia era întruchiparea perfecţiunii”.

Tonul pe care rostise asta făcu asupra lui Vanderbank o impresie atât de puternică, încât îl determină să fie cât se poate de diplomat. „Dar nu găseşti că şi doamna Brookenham este înzestrată în egală măsură?“

De data aceasta bătrânul fu prompt. „Da, este plină de strălucire, dar într-un chip cu totul diferit.” O lăsă jos pe micuţa Aggie şi se îndepărtă aparent fără un scop anume; dar Vanderbank îşi dădu seama imediat că de fapt scopul era să-şi mai arunce o privire la cealaltă tânără. Oarecum absent şi, ca din întâmplare se aplecă din nou asupra portretului Nandei. „Lady Julia era desăvârşită şi copila asta îi seamănă leit.”

Tot mai conştient de ceva ce se petrece în sufletul lui, interesul lui Vanderbank crescu. „Dacă Nanda îi seamănă leit, e oare posibil ca ea *să fi fost* desăvârşită?“ se aventură el.

„O, da; toată lumea era de acord în privinţa asta.“ Domnul Longdon avea privirile plecate asupra chipului din imagine încercând cumva — îi făcu impresia lui Vanderbank — să şi-l ascundă pe al său. „Era una din marile frumuseţi ale epocii ei.”

„E oare posibil atunci să-i semene Nanda leit?“ insistă Vanderbank amuzat de candoarea prietenului său. „Fantastic. Maică-sa mi-a povestit totul despre ea.“

„Ţi-a spus că e tot atât de frumoasă ca şi bunica ei?“ Domnul Longdon chibzui. „Ştiu eu? mi-a spus că are chiar expresia Ladyei Julia. Şi o *are* neîndoios. O văd aici în portret.” Siguranţa lui era încântătoare. „Se apropie mult mai mult de tipul de frumuseţe dispărută, decât de cel al zilelor noastre.”

În această afirmaţie Vanderbank descifră mult prea multe lucruri adânci ca să nu pornească pe firul lor. Şi în primul rând, unul din aceste lucruri era faptul că, printr-o originalitate rafinată, prietenul său nu căzuse nici pe departe pradă farmecelor doamnei Brookenham, dacă nu le rezistase chiar pe deplin. Pentru un observator atât de versat în privinţa acestei doamne faptul era încântător şi incitant. Un alt indiciu era furnizat de împrejurarea că în ciuda unei asemenea întreruperi în arborele genealogic, bătrânul îşi descoperea o predispoziţie marcată pentru Nanda. „Atunci dacă îi seamănă

atât de izbitor Ladyei, Julia”, îşi pierdu răbdarea tânărul, „de ce te frapează ca fiind mult mai puţin nostimă decât prietena ei napolitană de colo, care nici ea nu e la urma urmelor minunea întruchipată?“

Cu una dintre fotografii în mână, interlocutorul chestionat îşi aruncă o privire spre cealaltă, în timp ce chibzuia. Apoi, cu o subtilitate care pe moment o egala pe a lui Vanderbank, răspunse: „Dumneata însuţi mi-ai spus că micuţa străină…”

„Este mult mai nostimă decât cealaltă? Da, recunosc că aşa am spus. Şi ai fost de acord cu asta fără nicio ezitare. E prima oară”, continuă Vanderbank, ca să nu-l dezamăgească prea mult, „că o aud pe doamna Brookenham consimţind că tânăra e reuşită.”

„Recunoscând asta despre propria ei fiică?“

„Mă refer la faptul că a susţinut măcar că arată bine aşa cum arată. Mie unul, trebuie să ţi-o spun, îmi place extrem de mult. Consider că pe chipul nepoatei Ladyei Julia se citeşte ceva ce în ciuda tuturor lucrurilor…”

„Ce vrei să spui cu asta?“ izbucni domnul Longdon pe un ton atât de înrudit cu indignarea, încât amuzamentul amfitrionului său nu mai cunoscu margini.

„Ai să-ţi dai seama — când ai s-o vezi. Nu are trăsături bine desenate. Nu, nici măcar una singură”, continuă Vanderbank inexorabil; „afară de cazul în care declari că are vreo două, trei în plus. Ceea ce voiam să spun este că i se reflectă în expresie tot ceea ce e fermecător în firea ei. Dar frumuseţea, în Londra…” şi, simţind că i-a captat atenţia oaspetelui său îşi oferi plăcerea de a-şi etala ideea nestânjenit — „frumuseţea evidentă, orbitoare, remarcabilă, care să te facă praf, frumuseţea care să fie tot atât de grăitoare ca un afiş pe un perete, ca o reclamă de săpun sau de whisky, ceva care să se adreseze direct mulţimii şi să păşească dincolo de luminile rampei, obţine un asemenea preţ pe piaţă, încât absenţa ei e un coşmar neîntrerupt pentru o femeie care are o fată de măritat, şi constituie pentru nefericita pereche — ca să nu mă refer decât la mamă şi la fiică — un gen de faliment social. Londra nu preţuieşte ceea ce e latent şi ascuns, nu are nici timp, nici gust, nici puterea de a percepe ceva ce e mai puţin frapant decât fanionul roşu din faţa tăvălugului de nivelat drumuri. Are nevoie de bani pe tejghea şi de litere de trei stânjeni. Vezi, deci, că deocamdată asta reprezintă o problemă cam sumbră pentru biata Nanda — o problemă care într-un fel ocupă prim-planul preţioasei şi zeloasei vieţi a maică-si. Oare cum va arăta, ce părere va avea lumea despre ea, şi ce va reuşi ea însăşi să

facă pentru sine? Este la vârsta când toate latenţele — dacă ne referim la înfăţişare, la farmecul care o să apară, poate — sunt încă învăluite cumva în pâclă. Şi totul depinde *de asta.“*

Între timp domnul Longdon îşi revenise. „Scuză-mă că te întreb din nou — pentru că faci asemenea salturi: ce înţelegi de fapt prin totul?“

„Cum, mă refer fireşte la căsătoria ei. Şi mai cu seamă la o căsătorie timpurie.”

Domnul Longdon se afla acum în dreptul canapelei. „Ce înţelegi prin timpurie?“

„Ştiu, fără-ndoială, că dimineaţa ne sculăm mai târziu decât la Beccles; şi ca atare zilele noastre sunt mai scurte. Înţeleg, peste doi, trei ani. Destul de curând” completă Vanderbank, „ca să mai atenueze încordarea.” Şi se opri vesel când observă expresia de pe chipul prietenului.

„Ce vrei să spui cu *încordarea?“*

„Hm, complicaţia pe care o constituie prezenţa ei acolo.”

„Unde anume?“

„Da’ nu te laşi deloc până nu-i dai de capăt!“ râse Vanderbank. Se dovedi însă a fi perfect pregătit. „În faţa şemineului maică-si, din salonul maică-si, când o să iasă din camera de studiu unde se află acum.”

Domnul Longdon făcu ochii mari. „Şi unde mă rog, s-ar cădea să fie?“

„Acasă la soţul ei, nu-ţi dai seama?“

Domnul Longdon arăta de parcă ar fi înţeles acum bine, şi totuşi în privinţa primei provocări nu avea nici cea mai mică intenţie să se lase desconsiderat. „A! de bună seamă”, răspunse cu oarecare rigiditate, „dar nici chiar aşa pe nepusă masă. Totul la timpul său.”

Vanderbank îl atacă folosindu-se de propriile sale arme. „Ce înţelegi prin *la timpul său?“*

„Mă refer la timpul de care are nevoie ca să se facă iubită.”

Vanderbank păru nedumerit. „De bărbaţii care intră acolo în casă?“

Domnul Longdon atenuă puţin modul acesta de-a pune problema. „Da — şi de cei care fac parte din cercul familial. Nu văd în ce constă *încordarea* pricinuită de acceptarea ei ca membră a acestui cerc.”

III

AUZIND ASTA VANDERBANK SE ridică din colţul său de pe canapea şi, cu mâinile în buzunare şi un aer atât de amuzat că putea fi luat drept o stare de surescitare, făcu câţiva paşi prin cameră, în timp ce interlocutorul său îl urmărea din priviri aşteptându-i reacţia. Cum reacţia se lăsă aşteptată

un minut, bătrânul consideră că i-a venit rândul să se aşeze şi Vanderbank se opri în faţa lui cu chipul radiind de o lumină şi mai vie. „Mă întrebi mai mult decât îţi pot răspunde. Mă întrebi mai mult decât îmi închipui că ai putea bănui. Trebuie să mai treci din nou să mă vezi — trebuie să-mi permiţi să viu să te vizitez. Pui întrebări neînchipuit de interesante şi mai curând sau mai târziu trebuie să le clarificăm.”

Domnul Longdon părea încântat de această perspectivă, dar îşi scoase din nou ceasul. „Nu mai sunt decât cinci minute până la miezul nopţii, înseamnă că a sosit timpul să plec.”

„Ba deloc. Trebuie să-mi oferi la rândul dumitale o serie de compensaţii.” Cu o mână căreia nu i se putea rezista, Vanderbank îl obligă să rămână unde se afla şi îi oferi cu insistenţă încă o ţigară. Nu opunea o rezistenţă convingătoare — era evident, socotea domnul Longdon, că împrejurarea impunea unele sacrificii. Pe de altă parte şi interlocutorul său vedea lucrurile tot atât de nuanţat. „Ştii, mai sunt atâtea lucruri pe care trebuie să mi le spui, aşa ascultând de o bunăvoinţă lăuntrică.”

Domnul Longdon rămase locului asemeni unui cântăreţ timid invitat să se producă. „Ţi-am spus totul la cina de la doamna Brookenham. Abia acum îmi dau seama cum ţi-am căzut pe cap.”

„Ceea ce mi-ai spus, atât cât mi-ai spus, a fost excelent”, replică Vanderbank; „dar la urma urmelor s-a limitat la faptul că, ajungându-ţi numele meu la ureche, ai întrebat-o pe prietena dumitale dacă sunt din acelaşi neam cu persoane pe care le-ai cunoscut cu mulţi ani în urmă şi apoi ai fost atât de amabil să afirmi că din ceea ce ţi-a spus ea, ai descoperit cu deosebită plăcere că le sunt rudă. De aceea m-ai abordat după cină şi mi-ai făcut astfel şi mai mare plăcere. Dar asta nu rezolvă decât parţial problema.” Domnul Longdon nu spuse nimic, dar tăcerile sale deliberate vădeau o opinie favorabilă; erau un tribut adus reuşitelor frecvente ale tânărului său prieten. Şi într-adevăr acest personaj părea tot mai mult înclinat să le interpreteze ca atare, fapt ce se repercuta cumva asupra bunei sale dispoziţii. În cele din urmă, permiţându-şi oarecari libertăţi puse capăt tăcerii. „Ai iubit-o pe Lady Julia.” Apoi, cum atitudinea oaspetelui său, care-l privi cu seninătate în ochi, reprezenta în mod practic participarea sa la acest subiect, continuă, având sentimentul că neîndoielnic îi făcuse plăcere: „Ai pierdut-o şi ai rămas singur.”

Zâmbetul domnului. Longdon de-a dreptul frumos — oferea atâtea înţelesuri, încât în clipa în care începu să vorbească păru aproape să-şi fi

relatat jumătate din poveste. „Fiindcă mă întrebi, în cele din urmă viaţa mea a asumat o formă. Trebuia să se întâmple asta. Căci altfel nu ştiu ce s-ar fi ales de mine, şi o serie de lucruri care au intervenit toate dintr-odată m-au ajutat să ies la liman. Mi-a murit tatăl — iar mie mi-a revenit proprietatea aceea mică din Suffolk. Sora mea, unica mea soră, care se măritase şi era mai în vârstă decât mine, şi-a pierdut în intervalul a mai puţin de doi ani şi soţul şi fiul. I-am oferit la ţară un cămin, pentru că necazul ei era mai mare decât oricare din necazurile mele. A venit şi a rămas, Şi aşa a mers de la un an la altul şi ne-am trăit viaţa împreună acolo. Fiecăruia îi era milă de celălalt şi într-un fel ni se potrivea. Dar acum doi ani a murit."

Vanderbank îl urmări cu mare atenţie dorind numai — dorind chiar cu oarecare gingăşie acum — să-i arate că descifra absolut tot ceea ce rămânea nerostit, undeva în adâncuri. Umplu din nou una din pauzele prietenului său. „Şi iată-te aici." Apoi îl invită pe domnul Longdon să facă el însuşi pasul. „Ei bine, ai să te bucuri de mare succes."

„Ce vrei să spui cu asta?"

„Ştiu eu? că o să ne ataşăm atât de mult de dumneata, încât viaţa o să-ţi devină o povară. Ai să vezi destul de repede ce-am vrut să spun."

„Tot ce se poate", replică bătrânul; „ca să te înţeleg pe dumneata o să trebuiască s-o fac. Te referi la ceva despre care n-am încă nici cea mai mică idee, deşi în mod practic viaţa mea se apropie de punctul terminus. Ca tânăr, n-am ştiut ce înseamnă succesul. Mă refer la acel gen de succes care ar fi schimbat esenţial lucrurile. Nimeni nu m-a luat vreodată în seamă."

„Află că noi o să te luăm", declară Vanderbank. Apoi continuă. „La cine faci aluzie '?" Şi înainte ca prietenul său să-i poată răspunde — „La Lady Julia?"

Domnul Longdon confirmă numai prin gest. „A! şi nu ea a fost cea mai crudă! Vreau să spun că ceea ce agrava situaţia", continuă el, „era faptul că toate mă simpatizau cu adevărat. Şi cred că mama dumitale — când e vorba de *acest* gen de simpatie cumplită şi consolatoare le întrecea chiar pe toate."

„Mama?" făcu Vanderbank surprins. „Vrei să spui că s-a pus vreodată problema…?"

„O! numai o fracţiune de minut. Nu i-a trebuit mai mult. Asta s-a întâmplat la cinci ani după ce a murit tatăl dumitale." Explicaţia fu oferită cu multă delicateţe. „Ar fi *putut* să se recăsătorească."

„Dar ştii, presupun, că aşa s-a întâmplat", replică Vanderbank.

„Am aflat-o chiar prea repede!“ Spunând asta, brusc, domnul Longdon făcu un gest să se ridice. „Noapte bună, noapte bună.”

„Noapte bună”, făcu Vanderbank. „Dar asta nu s-a întâmplat *după* Lady Julia?“

Pe marginea canapelei, sprijinindu-se în mâini, domnul Longdon rămase cu privirile aţintite în gol. „După Lady Julia n-a mai fost nimic.”

„Înţeleg”, zâmbi interlocutorul său. „Mama a fost mai înainte.”

„S-a arătat extrem de bună faţă de mine. Nu mă refer la perioada aceea de la Malvern — asta s-a petrecut mai târziu.”

„Înţeleg perfect. Te referi la primii ei ani de văduvie.”

Domnul Longdon ezită puţin. „Eu i-aş numi mai degrabă ultimii. Şase luni mai târziu a avut loc a doua căsătorie.”

Interesul lui Vanderbank crescu în mod evident. „A! deci *atunci?* Aveam şase ani împliniţi la vremea aceea.” Făcu efortul să-şi amintească o serie de lucruri şi să le lege între ele. „Dar trebuie să fi fost mai în vârstă decât dumneata.”

„Da, cu puţin. Oricum pentru mine a fost întruchiparea bunătăţii, şi atunci şi după aceea. Asta a dat atâta farmec săptămânilor acelora petrecute la Malvern!”

„Acum înţeleg”, râse tânărul. „Farmecul provenea tocmai din faptul că îţi reveniseşi.”

„O, vai, deloc!“ exclamă domnul Longdon spre surprinderea tânărului. „Mă tem că nu-mi revenisem deloc — dacă la asta te referi — nu ieşisem din starea de deznădejde şi melancolie. Şi ea ştia că nu mi-am revenit — şi tocmai de aceea a fost atât de frumos din partea ei. Era o persoană cu care puteam vorbi despre ea.”

Vanderbank avu nevoie de câteva ciipe ca să elucideze ambiguitatea. „O, vrei să spui că puteai vorbi despre *cealaltă!* Nu-ţi reveniseşi încă din suferinţa provocată de Lady Julia.”

Domnul Longdon îi zâmbi trist. „Nici acum nu mi-am revenit!” Apoi, ca să nu pară totuşi prea tânguitor făcu eforturi să fie lucid. „Prima rană a fost grea, dar din asta îţi revii întotdeauna. Mama dumitale, draga de ea, se pricepuse să mă ajute. Pe vremea aceea Lady Julia era prietena ei intimă — ea însăşi m-a prezentat acolo în casă. N-a avut cum să dreagă lucrurile — deşi a făcut tot ce i-a stat în puteri. Adineaori mă referearn la faptul că în perioada care a urmat, când se ivea împrejurarea, era singura persoană cu care puteam vorbi oricând şi care mă înţelegea întotdeauna.” O clipă

domnul Longdon dădu impresia că s-a pierdut printre amintirile adânc îngropate, pe care el singur le putea confirma ca unic supravieţuitor; apoi oftă, ca şi când aroma lor s-ar fi redeşteptat în sufletul lui cu o nostalgie stinsă: „Am senzaţia că amândouă s-au purtat cumva cu multă bunătate faţă de mine. În zilele de la Malvern — în perioada anume pe care ţi-am pomenit-o — Lady Julia era căsătorită, şi în cursul acelor primi ani a fost dusă de vârtej departe de mine. Apoi chiar şi în viaţa ei lucrurile au luat o întorsătură mai calmă; ne-am întâlnit din nou; o bună bucată de vreme am vizitat-o adesea acasă. Cred că îi făcea chiar plăcere văzând la ce stare mă redusese deşi, ştii, nu abuza deloc de asta. Cu cât e mai bună o femeie — m-a frapat adeseori fenomenul — cu atât mai măre e plăcerea pe care o gustă, în tihnă, la gândul că un bărbat a fost nefericit, chinuit şi disperat — *din pricina ei.* Să spunem că aş merge chiar atât de departe, încât să susţin că deşi Lady Julia insista să mă căsătoresc, în fond nu s-ar fi bucurat prea tare dacă *aş fi făcut-o.* Oricum atunci am văzut-o pe fiica ei încetând să mai fie o copilă — fetiţa pe care timpul avea s-o preschimbe în persoana atât de diferită la care am cinat astă seară. Şi amintirea mi-a fost redeşteptată acum când te-am auzit afirmând că, la rândul ei, fiică-sa a atins această vârstă.”

„Te ascult cu un soi de înţelegere”, spuse Vanderbank. „Situaţia se repetă.”

„A! în parte — nu în totalitate. Lucrurile care nu seamănă între ele, ei bine, sunt *atât de* diferite.” După care, o clipă, domnul Longdon îşi aţinti interlocutorul cu priviri ce trădau unul din salturile acelea mărunte şi neastâmpărate, proprii minţii sale. „Am impresia, doar ţi-am spus adineaori, că descopăr ceva anume la dumneata.”

„Ceva făcut pentru lucruri mai de seamă?“ Vanderbank îi luă vorba din gură cu voioşie. „*Există* ceva, sunt convins — sortit unor lucruri mult mai de seamă. Sunt tocmai lucrurile pentru care mi-ar place să se creadă că aş avea o afinitate reală. Ajută-mă să ajung la ele, domnule Longdon, ajută-mă să ajung la ele, şi zău, nu ştiu nici eu ce n-aş face pentru dumneata!“

„În cazul ăsta, la urma urmelor” — şi bătrânul îşi sublime vorbele cu o fermitate inocentă — „*nu eşti* cu totul irecuperabil!“

„Ştii, luat ca individ — cum să-ţi explic? Dacă ţi-aş spune”, continuă Vanderbank, „că în ce mă priveşte elementul salvator este acel punct de sprijin pe care cel puţin îl găsesc în conştiinţa profundă şi în absenţa celei mai umile fărâme de iluzie, o să-ţi las poate impresia că mă consider diferit de lumea în care trăiesc şi în consecinţă mă înfăţişez ca un tip superior şi

plin de sine. Oricum, dă-ţi osteneala cu mine. Dă-mi posibilitatea să arăt ce pot. Nu mă abandona. Încearcă să vezi ce e de făcut cu mine. Poate că la urma urmelor, constitui un caz. Să ştii că o să mă agăţ de dumneata.”

„Sunteţi prea deştepţi — sunteţi prea deştepţi: asta-i hiba voastră a tuturor!“ oftă domnul Longdon.

„A noastră a *tuturor?“* repetă Vanderbank ca un ecou. „Stimate domnule Longdon, e prima oară când aud aşa ceva. Dacă te-ai fi referit anume numai la *mine* în mod special, ei, atunci s-ar putea să existe un sâmbure de adevăr. Ceea ce vrei să spui, în orice caz — acum văd unde baţi — este că suntem reci, sarcastici, cinici, lipsiţi de acea duioşie omenească. Părerea mea este că ne flatezi chiar şi atunci când încerci să ne avertizezi; dar oricum, după câte îmi dau seama, lucrul cel mai interesant este că în seara aceasta am lăsat cu toţii asupra dumitale, într-un mod deosebit, — o impresie colectivă — ceva în care se îmbină toate particularităţile noastre insignifiante.” Auzind aceasta chipul vizitatorului său păru să-i spună că îşi expune perfect cazul şi în consecinţă se simţi îndemnat să continue. „A fost ceva anume care n-a reuşit deloc să te frapeze *în mod favorabil.”*

Chipul limpede al domnului Longdon, care, nu încăpea îndoială, trăda cu uşurinţă orice schimbare în starea sa sufletească exprima în acelaşi timp jena că i se atrage atenţia asupra unei greşeli comise cât şi admiraţia faţă de perspicacitatea prietenului său. Dar acceptă situaţia. „Nu putea să-mi scape tonul vostru.”

„Vrei să sugerezi că ţi s-a părut atât de vulgar?“

Domnul Longdon, care zâmbise la început, adoptă acum un aer grav. „Chiar vrei să ştii?“

„Ce anume impresie a făcut asupra dumitale? Ţin să te asigur, că nu există în clipa de faţă nimic care să mă preocupe într-o măsură mai mare.”

„Eu nu sunt judecător”, continuă bătrânul; „nu sunt critic; nu sunt un c*auseur.* Sunt învechit, obtuz şi opac. Ani de zile am trăit într-un loc uitat de lume. Nu sunt un om de societate.”

Vanderbank îl măsură cu o bunăvoinţă, o căldură aprobatoare pe care pur şi simplu trebuia s-o ţină în frâu de teamă să nu-i dea impresia că îl tutelează. „Niciunul dintre noi nu te poate atinge cu ceva. Eşti încântător, eşti minunat şi sunt deosebit de curios să te ascult”, continuă tânărul. „Spune-mi, oare am fost chiar atât de odioşi?“ Confruntat cu chipul nedumerit şi în cele din urmă aproape îndurerat al prietenului său, având aerul că apreciază atâta candoare şi totuşi nu vede cu ochi buni atâta

dezinvoltură, tânărul reuşi doar să depună sforţări ca să-i netezească drumul şi să arunce mai multă lumină asupra problemei. „Vezi, n-avem habar ce-i cu noi. Suntem pierduţi — şi dumneata ne descoperi.” În timp ce el vorbea, domnul Longdon se pregătise în cele din urmă de plecare, ajungând la uşă într-un chip care totuşi nu exprima câtuşi de puţin saturaţie, ci mai degrabă o atenţie ce se resimţea clar de atâta solicitare. Vanderbank îl ajutase să-şi pună pelerina impecabilă şi cu un gest îl reţinu o clipă locului: „Fă-mi te rog o favoare şi spune-mi. *Am discutat* noi oare…?“

„Prea familiar?“ Cu ochii săi limpezi, netulburaţi de scurgerea timpului, domnul Longdon murmură pe un ton speculativ.

„Peste măsură de scandalos. Dar vreau să aflu adevărul.”

Evident, domnului Longdon îi venea greu să rostească adevărul. „Ei bine, dacă vrei — sunt convins că era altfel.”

„În comparaţie cu dumneata şi Lady Julia, înţeleg. Ei, fără îndoială, cu trecerea timpului e firesc să se producă *unele* schimbări, nu-i aşa? Dar chiar de o natură atât de diferită.” insistă Vanderbank, „încât să fi de-a dreptul şocat?“

Auzind asta oaspetele său zâmbi, dar cumva zâmbetul îi conferi chipului şi mai mare gravitate. „Cred că m-am cam speriat. Noapte bună.”

CARTEA A DOUA MICUŢA AGGIE

IV

DOAMNA BROOKENHAM SE OPRI în prag vădit surprinsă la vederea fiului ei şi în întrebarea pe care i-o aruncă apropiindu-se agale de el răsună o undă de dezamăgire mai degrabă îndurerată decât iritată. „Dacă te tot foieşti pe aici fără nicio treabă de ce mi-ai spus acum două ore că pleci imediat?“

Afundat în brocartul unui fotoliu încăpător, cu picioarele-i scurte întinse spre foc, arăta atât de destins de parcă ar fi stat culcat pe spate. Evident îl trezise din somn şi el nu reuşi să ofere vreo explicaţie asupra prezenţei lui acolo decât după câteva minute, timp în care, fără să-i mai arunce vreo privire, ea veni până în dreptul unui frumos şi vechi *secretaire* franţuzesc, o piesă reuşită, stil Louis Quinze. „M-am răzgândit — n-am mai putut pleca.“
„Vrei să spui că nu mai ai de gând să pleci?“

„Ştiu şi eu, nu m-am hotărât încă. Ce-i mai bine să facă un om în situaţia mea?“ Se aşeză mai comod în fotoliu privind fix la foc cu o solemnitate deliberată, şi dacă ar fi fost vorba — dar nu era cazul — de una din sâcâielile la care se aştepta ea în general din partea lui, maică-sa ar fi putut

rămâne cu impresia că împurpurarea fiului se datora fierbinţelii provocate de băutură.

„Să facă bine şi să nu stea în cale”, replică ea — „după ce a trezit atâtea speranţe.” În broasca *secretaire*-ului atârna o legătură de chei şi rostind aceste vorbe, doamna Brookenham luă cheile cu sine. De îndată ce le remarcase, adoptase brusc aerul cuiva care se află în căutarea lor şi o clipă mai târziu după ce traversă camera, ele poposiră în buzunarul ei. „Şi ce pretext ai să invoci dacă nu te duci?”

„Faţă de *tine,* mămico?“

Stătea în picioare în faţa lui şi îl privea acum întunecată. „Ce-i cu tine? Tocmai acum ţi-ai găsit şi tu momentul să te laşi pradă somnului!”

El se afundase din nou în fotoliu şi din adâncul acestuia îi întâlni privirile. „Păi e momentul *cel mai potrivit,* mămico. Special l-am ales. Sunt în stare să adorm oricând, la comandă. Poţi fi sigură că te ajută s-o scoţi la capăt.“ Ea plecă de lângă el enervată şi aruncându-şi privirile prin cameră observă pe o măsuţă de acelaşi stil cu *secretaire*-ul o carte destul de masivă cu eticheta unei biblioteci de împrumut, carte pe care o ridică din dorinţa de a şterge impresia lăsată de fiu. El îi observă mişcările şi o urmări apoi oprindu-se puţin în dreptul ferestrei largi contemplând priveliştea din Buckingham Crescent ramificându-se încântător în depărtare; o îngrămădeală de cărămizi afumate şi *stucco* pestriţ, de calcane netencuite, de geamuri dezgustător de murdare, de acoperişuri şi hornuri şi grajduri nefiresc de apropiate unele de altele — una dintre priveliştile domestice care la Londra, în cartierele selecte, umflă chiria, cum se spune. Oricum, în momentul de faţă, aspectul pe care ploaia rece de primăvară îl conferea scenei nu furniza niciun indiciu asupra cuantumului acesteia. În plus împrejurimile vădeau o dezolare ce distona cu anotimpul. După toate aparenţele, în momentul de faţă, îşi alesese tăcerea ca atitudine semnificativă în relaţiile ei cu Harold; totuşi curând nu izbuti să reziste unui motiv destul de anemic pentru a o întrerupe: „Fii atât de bun, te rog, şi eliberează-mi fotoliul.”

„Ce-mi oferi în schimb dacă îţi fac acest hatâr?“

El se clinti de acolo — doar atât cât s-o poată înfrunta mai direct şi pe un ton mai familiar — iar ea rămase în picioare în faţa şemineului cercetându-i chipul mic şi straniu. „Nu ştiu exact ce *se* întâmplă, dar uneori mă faci să mă cutremur.“

„Să te cutremuri, mami?“

Ea îşi găsi un alt fotoliu în care se lăsă fără vlagă, deschizând cartea, iar el se ridică în clipa următoare şi veni s-o sărute, gest ce-o făcu să-şi ferească obrazul cu un aer agasat. „Mă plictiseşti de moarte”, oftă ea, „aşa că te las în plata Domnului.”

„Ce vrei să spui cu plata Domnului?“

„O! ceva înspăimântător — fie şi numai dacă te gândeşti că ai ajuns de râsul lumii.” Frunzărea într-o doară paginile cărţii. „Eşti prea egoist — te apucă sila.”

„Ts’, Ts’, Ts’!“’ făcu el a uimire urnindu-se din nou spre carpeta din faţa şemineului unde zăbovi un timp, cu mâinile la spate. Era scund şi puţin adus de umeri, ceea ce îi conferea cumva individualitate — o individualitate de tip oarecum insidios, revelată într-un soi de ascuţime, greu identificabilă ca sorginte, a chipului său neted şi blond, delimitat numai prin linii curbe combinate cu o expresie acidă. Avea vocea unui bărbat de patruzeci de ani iar stilul îmbrăcăminţii — vădind o croială ce parcă anume nu era menită pentru Londra — sugera o experienţă în perfect acord cu vocea. Îşi aranjă vesta şi-şi netezi hainele, îşi potrivi părul lins şi îşi examină pantofii; apoi i se adresă maică-si: „Ţi-am luat cinci lire în bancnote şi două în aur. Ţi-am lăsat două lire şi 10 şilingi.” Auzind asta, ea-şi ridică brusc capul; cuprinsă de panică sări în picioare şi se îndreptă din nou spre *secretaire*. „Aşa e cum ţi-am spus”, insistă el; „ar fi trebuit să-l incui mai *devreme,* mai e cazul să ţi-o spun? Îmi rânjea de acolo cu toate alămurile alea ademenitoare iar eu ce puteam face? Mămico dragă, nu *puteam* pleca — ăsta e adevărul, îmi închipuiam că o să găsesc ceva — observasem eu; şi sper din tot sufletul că o să-mi permiţi să le păstrez, pentru că dacă nu mă laşi s-a zis cu mine. Am rămas înadins — adică înadins ca să-ţi spun ce am făcut. Cum îi poţi spune altfel dacă nu simţul onoarei? Şi când colo tu stai şi mă străpungi cu privirea.”

La cei patruzeci şi unu de ani câţi număra doamna Brookenham era încă nemaipomenit de atrăgătoare şi strădania de a riposta în clipa de faţă fiului ei îi dădu, în disperarea care o cuprinsese, un aer magnific. Radia încă lumina neumbrită a tinereţii — ce n-avea să se destrame nicicând; capul, silueta, supleţea mişcărilor, fluxul şi refluxul culorilor, ochii atracţioşi dar inexpresivi, timbrul tremurător şi totuşi firesc, toate concurau să creeze acest efect printr-un truc ce nu se lăsase încă descifrat. Cu totul remarcabil era şi faptul că rareori arbora un aer voios — cel puţin în sânul familiei — chiar şi în împrejurări mai puţin încordate decât cea de faţă; de cele mai

multe ori lăsa impresia unor dureri neîncercate încă şi de-a dreptul somptuoase, sugerând frământări şi necazuri stranii precum şi cultivarea unor indiferenţe rafinate. Acesta era însemnul ei distinctiv — o inocenţă vag tragică. Îi sublinia cu deosebită pregnanţă celelalte resurse. Descuie *secretaire*-ul cu cheia pe care-o găsi repede, apoi, cu ajutorul alteia trase zdrăngănind un sertăraş, ca după asta să-l împingă îndărăt şi să încuie totul. „Mă faci să mă cutremur — mă faci să mă cutremur”, exclamă ea din nou.

„Cum poţi să-mi spui aşa ceva când mi-ai demonstrat chiar adineaori cât de bine mă cunoşti? Oare n-ai scos cheile de îndată ce ai venit, tocmai pentru că te-ai temut de ce aş putea face?“ Harold avea *un* fel al său de a se exprima mult mai limpede ori de câte ori avea prilejul să vorbească despre sine.

„Eşti din cale afară de dezgustător şi am să vorbesc cu taică-tău“; şi spunând asta se îndreptă spre fotoliul la care Harold renunţase, cufundându-se în el cu roman cu tot. În voce, totuşi, nu i se distingea mânie şi nici măcar stridenţa unui vaier; doar o dezamăgire indiferentă şi resemnată. Suprema răzvrătire a doamnei Brookenham împotriva sorţii era să exprime pur şi simplu, cu ultima rămăşiţă de francheţe, cât este de plictisită.

„Nu, mămico scumpă, n-ai să-i spui tatei, ai face orice altceva, numai asta nu“, replică Harold ca şi când plin de solicitudine i-ar fi desluşit maică-si propriul ei caracter. „Îţi mulţumesc din toată fiinţa pentru felul încântător în care reacţionezi la ceea ce am făcut; te-am aşteptat ca să te informez, tocmai pentru că eram convins de asta. Recunoşti şi tu că am făcut ce se cuvine spunându-ţi că o să plec în vizită — dar cum naiba puteam să plec fără niciun ban în pungă? Nu înţelegi că dacă vrei să mă învârt prin lume, e neapărată nevoie să participi şi tu la obligaţiile cărora trebuie să le fac faţă?“

„Pe toţi sfinţii, pleacă o dată de lângă mine — ieşi o dată din casă!“, continuă doamna Brookenham fără să-şi ridice privirile.

Harold îşi scoase ceasul. „Ei, mamă, acum mă *simt* pregătit; mai înainte nici gând de aşa ceva. Dar asta înseamnă, ştii, că plec în căutarea norocului. Spune-mi — trebuie să aflu odată ce gândeşti — crezi oare că o s-o scot în cele din urmă la capăt?“

Ea îl ţintui, în sfârşit, cu privirile grele de un patos drăgălaş… Adică vrei să afli dacă e bine să te duci la Branderi?”

„Ştii doar“, răspunse el în felul rău de a-i pune în faţă propria ei atitudine, „ştii; doar, că încerci să mă împingi spre lucruri pe care tu însăţi nu le-ai

face nici în ruptul capului. Cel puţin, *sper* că nu le-ai face. Şi nu-ţi dai seama că de vreme ce merg atât de departe ca să-ţi fac pe plac trebuie cel puţin să fiu plătit pentru asta?”

Maică-sa se rezemă de spătarul fotoliului, îşi aţinti o clipă privirile în tavan, apoi închise ochii. „*Eşti* înfiorător”, făcu ea, „eşti înspăimântător.”

„Întotdeauna vrei să scapi de mine din casă”, continuă el; „cred că vrei să scapi de *noi toţi* pentru că pe Nanda reuşeşti s-o ţii la distanţă chiar mai mult decât pe mine. Nu-ţi consideri copiii destul de reuşiţi, mami dragă? Oricum, este clar ca lumina zilei că dacă nu ne ţii acasă, este absolut necesar să ne asiguri existenţa în alte părţi. Nu poţi trăi nicăieri pe gratis — e curată neghiobie să-ţi închipui că scapi de cheltuială locuind pe la prieteni. Nu ştiu cum or fi stând lucrurile cu doamnele, dar un bărbat pur şi simplu se trezeşte în…”

„Tu ai să mă bagi în mormânt, Harold”, îl întrerupse doamna Brookenham îndurerată. În clipa următoare întrebă însă cu aceeaşi melancolie distantă: „Nu era vorba de o *invitaţie* — la Branderi?“

„Treburile au rămas exact aşa cum ţi-am povestit. Ea a spus că o să scrie stabilind data; dar n-a mai scris niciun rând.“

„Şi dacă i-ai scrie *tu…*“

„Crezi că-i totuna, ce *zici*? — asta e întrebarea. Vreau să spun — dacă primind biletul meu, ea n-ar răspunde. Poţi oare, aşa, pur şi simplu, să te consideri aşteptat? Vreau să aflu aceste lucruri *de la tine*, mamă. Zău, am să cred orice îmi spui; dar ca să mă simt în siguranţă şi aşa cum trebuie, e neapărat nevoie să le *aflu* de la tine. Ce spui, crezi că *m-ar primi* oricine cu braţele deschise?”

Doamna Brookenham făcu ochii mari dar nu şi-i desprinse încă de pe cornişe. „Dacă n-ar fi vrut să te primească ţi-ar fi scris. Într-o casă mare ca a lor e întotdeauna destul spaţiu.”

Tânărul o privi o clipă. „Cum îţi mai *place* să ne bagi în scutece ca apoi să petreci toată noaptea! ce anume ai de gând să faci? Ce tot *pui la cale*, mămico?“

Auzind aceste vorbe se ridică, rotindu-şi ochii prin cameră, cuprinsă parcă de chinuri inimaginabile sau tulburată de gânduri profunde. Când vorbi totuşi, expresia i se schimbă, o expresie care i-ar fi putut apărea unui observator drept o ilustrare revelatoare a nepotrivirii dintre calităţile ei, stârnind adeseori râsul în asemenea măsură, încât îi asigura succesul

monden. „În cazul ăsta ai cheltuit peste patru lire în cinci zile. Doar ţi le-am dat abia vineri. Pentru numele Domnului, unde îţi închipui că o să ajung?“

Harold continuă să o privească de parcă problema cerea o rezolvare cu adevărat utilă. „Cheltuim mai mult decât ne putem permite?“

De data asta ea îşi aţinti privirile în pământ. „Fă-mi, te rog, *plăcerea* şi ieşi!“

„Fac orice numai să-ţi vin în ajutor. Dar dacă o să *constat* că nu sunt dorit, atunci…”

O clipă mai târziu ea îi întâlni privirile, şi drăgălăşenia fadă şi nătângă ce se citea pe chipul ei nu fusese niciodată mai străvezie. „Fă-te dorit şi n-ai să mai constaţi asta. Eşti odios, dar nu eşti un nătărău.”

El o cuprinse în braţe, în chip de rămas bun şi ea se supuse ca şi când i-ar fi fost absolut indiferent la pieptul cui se lăsa strânsă. „Scumpa mea”, spuse el râzând, „te pricepi să spui lucruri atât de dulci!“ şi cu aceste vorbe deschizând uşa, se opri brusc la auzul unor sunete venite de la parter. „Ducesa! Urcă!“

Doamna Brookenham îşi roti grăbit privirile prin salon vorbind însă cu o dezinvoltură totală. „N-are decât să vină.”

„Eu aş spune n-are decât să plece. E un semn bun, înseamnă că *nu va fi* la Branderi.” Rămas cu mâna pe clanţă, lansă în grabă un nou apel. „Şi după marţi?“

Doamna Brookenham străbătu cam jumătate din cameră cu acea alunecare ce-i dădea un aer de apatie, dar care de fapt era o formă remarcabilă de activitate, îndreptând ici, colo, pe canapea sau pe scaune vreo trei, patru perne. Totul era înfăptuit cu o expresie tristă şi cu o înclinare a capului sugerând un crin cu lujerul frânt. „Trebuie să rămâi acolo până în douăzeci-şi-patru.”

„Dar dacă-mi fac vânt?“

Ea reflectă asupra întrebării exact ca un crin cu lujerul frânt. „Atunci n-ai decât să-i vizitezi pe Mangeri.”

„Bună idee! Să le scriu?“

Maică-sa ridică puţin unul din transperante. „Nu — o să le scriu eu.”

„Ce mămică delicioasă!” Şi Harold îi trimise o bezea.

„Ba, mai bine –“ se corectă ea. „Scrie-le tu neapărat — de la Branderi. E tocmai felul potrivit de a-i trata pe Mangeri. Sau chiar telegrafiază-le.“

„Şi una şi alta?“ râse tânărul. „O, răţuşco!“ izbucni el. „Şi *tu* de unde o să-i anunţi?“

„De la Pewbury”, răspunse ea fără să tresară. „O să le scriu duminică.”

„Bun. Respectele mele, Ducesă!“ — şi înainte de-a se face nevăzut, Harold salută cu o concentrare rapidă a tuturor nuanţelor de familiaritate o doamnă voinică şi înaltă, vizitatoarea pe care o anunţase, ivită acum în uşă, în stilul unei persoane obişnuită să intre în case aşa cum lumea coboară în gări cu speranţa că va fi *întâmpinată.*

V

” LA REVEDERE, ŞI-A LUAT ZBORUL”, îi explică doamna Brookenham, rămasă în mijlocul camerei, prietenei ei.

„Încotro?” se interesă aceasta înaintând indiferentă şi cu privirile îndreptate mai mult spre pernele rearanjate decât spre amfitrioană.

„O, spre mai multe destinaţii. Astăzi spre Branderi.”

„Da, ştiu că voiajează!” Şi aruncând câte o privire ici şi colo Ducesa se lăsă spre canapeaua spre care se îndreptase din proprie iniţiativă. Doamna Brookenham înţelegea la perfecţie sensul acestei priviri: dintre toate piesele pe care le avea, numai trei sau patru erau mai reuşite, în vreme ce Ducesa, îmbogăţită de prăzile din Italia, număra printre ale sale doar trei, patru relativ mai puţine reuşite. Acesta era raportul de forţe pe care — ca între prietene intime — Ducesa îl prefera făţiş, şi era într-adevăr lipsit de orice temei, ca făcându-ţi apariţia în salonul din Buckingham Crescent să arborezi o expresie de dubiu asupra loialităţii. Ducesa era o femeie care-şi cultiva pasiunile în asemenea măsură, încât ar fi luat-o drept un semn de neloialitate dacă în mod clandestin ar fi apărut vreo nouă piesă de mobilier — adică fără să se fi apelat la ea, cea mai înaltă autoritate, şi fără să i se fi oferit, deci, prilejul de a înăbuşi eroarea în germene. Doamna Brookenham se întrebase adeseori cum naiba să facă rost de atâţia bani încât să ajungă în situaţia de a păcătui prin neloialitate. Posibilităţile materiale ale Ducesei erau atât de mari! De fapt se potriveau cu toate celelalte particularităţi ale ei, care erau, ca deobicei, evidente şi acum când se afla instalată acolo, pretinzând parcă să i se servească ceaiul înainte de vreme. Întotdeauna pretindea parcă aducerea ceaiului înainte de ora orânduită, iar prietena ei suna întotdeauna cerând să fie adus, de fiecare dată însă cu o altă tentă de melancolie. „Cine mai vine la Branderi?“ întrebă Ducesa.

„N-am nici cea mai vagă idee — nu mi-a spus. Dar întotdeauna vine acolo o grămadă de lume.“

„O, ştiu — cele mai neaşteptate combinaţii. A mai fost şi altă dată?“

Doamna Brookenham se gândi puţin. „O, da — dacă nu mă înşel a fost de mai multe ori. De fapt invitaţia — pe care mi-a arătat-o el, dar care nu specifica decât *câţiva prieteni,* conţinea un soi de rugăminte în temeiul a nu ştiu cărui lucru ce se petrecuse acolo ultima oară.“ Ducesa nu comentă decât după o scurtă pauză. „Compune cele mai neaşteptate invitaţii.”

„Gestul mi s-a părut deosebit de amabil”, spuse doamna Brookenham, „din partea unei femei de vârsta ei şi cu poziţia formidabilă pe care o deţine, mai ales că se adresează unui bărbat atât de tânăr.”

Ducesa rămase din nou pe gânduri. „Draga mea, dar nu-i nici americancă, nici nu joacă pe scenă. Nu sunt acestea unicele situaţii care reprezintă *poziţia* pentru voi, în Anglia? Şi dacă te gândeşti n-are o sută de ani.“

„Da, dar Harold nu e decât un ţânc.”

„În cazul ăsta, nu s-ar spune că duce lipsa dădacelor!“ replică Ducesa. Şi zâmbindu-i prietenei sale: „Copiii tăi seamănă cu mama lor — rămân veşnic tineri.”

„Păi sigur, că doar *n-am* o sută de ani!“ gemu doamna Brookenham, ca şi când printr-o perversitate inexplicabilă ar fi regretat că nu-i are. „Oricum, toată lumea este uluitor de amabilă cu Harold.“ Aşteptă o clipă ca să-i ofere musafirei sale prilejul să declare că e cât se poate de firesc, dar nu apăru nicio asemenea declaraţie — nu apăru decât valetul care răspunsese la sonerie şi căruia îi ceru să aducă ceaiul. „Şi *tu* unde spuneai că te duci?“ se interesă ea mai târziu.

„De Paşti?” Ducesa reuşi o confruntare directă cu ochii ei fermecători — ceea ce de obicei nu era chiar uşor de realizat. „N-am spus că am de gând să mă duc undeva. Nu mi-am schimbat obiceiurile, aşa dintr-o dată. Doar ştii că nu mă despart de copila mea — afară de cazurile când o las aşa cum am făcut acum o oră la Cursul de literatură mondenă, pe care-l ţine domnul Garlick. Trebuie să recunosc, am o oarecare strângere de inimă în privinţa temelor abordate şi de „aceea mă duc s-o iau la cinci.”

„Şi unde o duci de acolo?“

„Acasă, să-şi ia ceaiul, da’ ce-ţi închipui?“

Doamna Brookenham îşi declină, în legătură cu această chestiune, orice răspundere de a-şi închipui ceva; şi oricum, repurta un succes mult mai mare când o clipă mai târziu spuse: „Da’ ştiu că îi *eşti devotată!”*

„Domnişoara Merriman e liberă azi după amiază — n-am nici cea mai vagă idee cum îşi petrec după amiezele fiinţele astea”, continuă Ducesa.

„Dar trebuie să se întoarcă în camera de studiu la ora şapte.“

„Şi Aggie e a ta până atunci?”

„Da, până atunci”, răspunse Ducesa veselă. „De Paşti te duci la… unde anume?“ continuă ea.

Doamna Brookenham primise fără să se trădeze prin vreo schimbare de culoare, diversele împunsături pe care i le administrase vizitatoarea sa şi, deocamdată, unica ei răzbunare a fost să se arate dulce şi resemnată, de parcă ar fi văzut foarte clar tot ce vizau. Unde se duceau de Paşti? Trebui să se gândească o clipă ca apoi să spună: „O, la Pewbury — am promis să le facem o vizită de atâta timp că şi uitasem. Ne ducem o dată pe an — ştii, de dragul lui Edward.”

„Ah! îl răsfeţi!“ zâmbi Ducesa. „Cine o să mai fie acolo?“

„O! obişnuiţii casei, bănui. O grămadă dintre susţinătorii ăia plicticoşi ai domniei sale.”

„E un mod de a se revanşa? În cazul ăsta de ce vă invită pe bieţii de voi?“

Auzind reflexia, doamna Brookenham îşi luă un aer adorabil, de o gravitate interogativă. „De unde să ştiu, draga mea Jane, de ce oare ne tot invită lumea pretutindeni? Imaginează-ţi şi tu că pot fi oameni care să-i ducă lipsa lui Edward!“ se bâlbâi ea cu stupefacţie. „Şi totuşi nu putem să scăpăm niciodată de Pewbury.”

„Te pricepi mai bine, *cara mia*, să întreţii relaţiile decât să scapi de ele!“ replică Ducesa mieros. Era o persoană a cărei prezenţă nu putea fi trecută cu vederea, şi deşi nu părea greoaie, se remarca printr-o masivitate stăpânită cu oarecare artă. Capul şi bărbia şi le ţinea încă foarte drepte şi tot aşa şi umerii şi nu renunţase la cultivarea unei *siluete* şi nici la vreunul din considerentele evident mai distilate de a trece drept o femeie bine. Mai mult, în această strădanie se lupta în taină atât cu un duşman ascuns, cât şi cu unul public, şi îşi dădea perfect seama că dacă nu arată bine era foarte posibil ca uneori şi, Doamne cât de cumplit, să arate *înfloritor.* Existau căi precise de scăpare şi ea n-o neglija pe niciuna, iar din însumarea lor, aşa cum se îmbăta cu gândul, rezulta aproape matematic aerul ei de distincţie. Acest aer se potrivea superficial sonorităţilor calabreze pe care le dobândise odată cu opulentul ei titlu nobiliar, dar părul spălăcit, fruntea nebrăzdată de pasiune, obrazul blajin şi buzele posace ale matroanei britanice — tipul uman care îşi lăsase de foarte timpuriu amprenta asupra ei — reprezentau trăsături greu de manevrat şi de aceea, uneori, tocmai acestea erau sesizate de un observator sagace. Calul de bătaie îl constituia pericolul obsedant al

contaminării burgheze. Nu-i lăsă doamnei Brookenham răgaz să se arate vexată de ultima ei remarcă şi se interesă dacă Nanda o să-şi însoţească părinţii.

„Slavă Domnului, nu, — n-a fost invitată.” Când era vorba de Nanda, doamna Brookenham pur şi simplu radia un deplin mister. „Copiii mei nu merg niciodată unde nu sunt invitaţi.”

„Am afirmat eu vreodată aşa ceva, scumpo?“ replică Ducesa. „Dar ce faci cu ea în situaţia asta?“

„Dacă ai în vedere aspectul monden” — doamna Brookenham avea aerul că undeva într-o sferă îndepărtată, după care aproape tânjea, ar exista pentru o mamă condiţii cu totul deosebite de cele de faţă — „dacă te referi la aspectul monden, păi, nu mă preocupă câtuşi de puţin. Ştii tot atât de bine ca şi mine, dragă Jane, că n-am întreprins încă nimic.“ Amfitrioana lui Jane vorbea acum cu tot atâta hotărâre şi simplitate ca un copil care ţine să i se dea crezare. Scoase un oftat vag şi resemnat. „Presupun însă că ar trebui să încep!“

O vreme Ducesa păstră o tăcere cam sumbră. „Câţi ani are — douăzeci?“

„Ba, treizeci!“ spuse doamna Brookenham cu o suavitate distilată. Apoi fără vreo schimbare în ton: „S-a dus să petreacă vreo câteva zile la Tishy Grendon.“

„La ţară?“

„Astă seară o să rămână la ea în Hill Street. Or să plece mâine dimineaţă din Londra. De ce n-a venit şi Aggie?“ continuă doamna Brookenham.

Ducesa o privi fix dar cu graţie. „Unde să vină?“

„Cum unde, aici — s-o vadă pe Nanda.”

„Aici?“ repetă Ducesa ca un ecou, rotindu-şi din nou privirile prin cameră. „E Nanda vreodată aici?“

„Ştii bine că are acum camera ei — o cămăruţă încântătoare, fără pereche.” Doamna Brookenham era în culmea fericirii când se vedea obligată să dea explicaţii. „Are acolo sus absolut tot ce-şi poate dori o fată.“

„Femeie dragă”, întrebă ducesa, „o mai are câteodată şi pe propria ei mamă?“

Slujitorii intraseră acum să aşeze măsuţa pentru ceai iar doamna Brookenham urmărea mişcările valetului cu părul roşu. „N-ai decât s-o întrebi chiar pe ea.“

Ducesa era sinceră şi jovială. „Îţi promit s-o fac, dacă apuc s-o văd! Dar femeia aia nu e tot timpul cu ea?“ Doamna Brookenham aranjă *milieu*-ul

brodat de pe măsuţa de ceai. „Te referi la Tishy?“

Ducesa făcu din nou una clin acele pauze care într-adevăr erau atât de frecvente în conversaţiile ei cu această prietenă intimă, încât un observator s-ar fi putut uneori întreba ce fel de supapă reprezentau. Ar fi putut constitui o precauţie izvorâtă din teama de-a nu trăda o iritare nejustificată. Dacă Ducesa şi-ar fi arătat faţă de doamna Brookenham toată iritarea care ar fi ieşit probabil la iveală fără asemenea pauze, ar fi fost necesar ca, ţinând seama de această agasare, să găsească o explicaţie pentru vizitele sale frecvente. „Dar *tu* cum îi spui?“ o întrebă ea.

„Cum să-i spun? de vreme ce e prietena cea mai bună a Nandei — dacă nu chiar singura ei prietenă. Mi-ar fi *plăcut* să fie Aggie în locul ei”, încheie doamna Brookenham zâmbind cu toată graţia de care era capabilă.

Auzind asta Ducesa uită să se mai controleze şi dădu frâu liber voioşiei. „Scumpa mea, eşti o folie. Aggie *în balanţă* cu Tishy, straşnică idee. De vreme ce ai fost atât de amabilă ca să te interesezi de ce nu se mai arată Aggie, îmi dai voie să-ţi comunic că ai menţionat singură cauza. Ştii încă de când ne-am întors în Anglia care sunt părerile mele despre genul de relaţii ce se cade sau nu se cade să le cultive fata mea. Relaţiile cu persoane de teapa lui Tishy Grendon sunt departe de a fi cele indicate.”

Un scurt răstimp doamna Brookenham se dedică preparativelor în vederea ceaiului. „Şi de ce nu spui deschis, Jane“ — şi tonul ei lansând acest apel sună aproape infantil — „că în cele din urmă ai ajuns s-o plasezi chiar şi pe sărmana Nanda, de dragul anturajului strălucit pe care-l doreşti pentru Aggie, în aceeaşi categorie imposibilă.”

Ducesa nu se grăbi dar în cele din urmă îşi asumă riscurile. „Ei bine, dacă ţii neapărat, să ţi-o spun deschis, îmi cunoşti părerile. Dacă nu intră în vederile mele despre modul cum trebuie educată o fată ideea de a o expune în fragedă tinereţe la o intimitate cu o tânără căsătorită care este şi nefericită şi proastă, şi nu ştie unde să se oprească atunci când face conversaţie, şi spune tot ce-i trece prin minte, şi-i îndrugă sărmanei copile verzi şi uscate — dacă nu aş accepta în ruptul capului un asemenea aranjament pentru nepoata mea, mi se pare tot atât de greu de conceput s-o pun *prea mult* în contact, nu-ţi dai seama? eu o tânără expusă unei atari companii. Desigur n-ar fi decât firesc” — şi în ciuda firescului Ducesa nu sublinie decât cu moderaţie acest punct — „ca, de vreme ce Edward îmi este văr, Aggie s-o întâlnească pe Nanda cel puţin tot atât de des ca şi pe oricare tânără de vârsta lor. Dar ce să-i faci? Trebuie să recunosc că mă aflu în mare

încurcătură din pricina evoluţiei din ce în ce mai neaşteptate a moravurilor din Anglia. Numai Dumnezeu ştie cât de mult s-au schimbat lucrurile, de pe vremea când eram de vârsta lui Aggie, dar nimic nu este mai de nerecunoscut decât modul în care vă purtaţi voi mamele cu fiicele voastre. Totul nu este decât o harababură, un compromis, o monstruozitate, ca şi celelalte lucruri pe care le creaţi; nimic nu mai merge ca pe roate. *Eu* nu văd decât o singură cale consecventă şi anume calea veche şi frumoasă urmată în străinătate şi care — în clasele suprapuse, şi ţine te rog cont, doar acestea mă interesează, — creează *des femmes bien gracieuses.* Mă refer la obiceiurile imemoriale ale seminţiei soţului meu, care s-au dovedit destul de bune pentru maică-sa şi pentru mama maică-si, pentru mama lui Aggie, pentru celelalte surori ale lui, pentru *toutes ces dames.* Ar fi fost foarte bine pentru copila mea, aşa cum o numesc — soţul meu drag o numea copila *lui* — dacă nu şi-ar fi pierdut părinţii, să fi rămas în propria ei ţară. Acolo ar fi fost crescută sub priviri grijulii — asta este problema capitală; ar fi fost crescută acasă, cu devotament şi tandreţe, — acordându-se faţă de lucrurile ce nu se cade să le afle — până la momentul cuvenit — aceeaşi atenţie arătată şi în cazul celorlalte. Nu-mi rămâne decât să îi continui educaţia în acest spirit şi să fac din ea, cu ajutorul providenţei, ceea ce consider că ar trebui să fie o tânără de condiţia ei, cu numele ei şi cu tradiţiile ei deosebite. *Voilà, ma chère.* De mi-ai pune cumva întrebarea dacă eu consider că nu o înconjuri pe Nanda de asemenea precauţii, n-aş avea încotro şi chiar dacă te-aş jigni, ţi-aş răspunde deschis. Concluzia este, în două cuvinte, că Nanda trebuie să aleagă între Aggie şi Tishy. Mi-e teamă că te-aş şoca spunându-ţi ce aş gândi despre mine dacă aş expedia-o pe copila *mea,* de una singură, timp de o săptămână, la doamna Grendon.“ Printre multele daruri pe care le avea doamna Brookenham, poate niciunul nu-i fusese util de atâtea ori ca acela de a asculta lăsând impresia că a căzut în transă. Aşa o asculta pe menajeră la întrevederile lor matinale obişnuite şi dacă intervenţiile ei păreau adeseori să n-aibă nimic comun cu felul în care-şi urmărea interlocutoarea, ele nu reprezentau o nedumerire decât pentru aceasta. „Mie-mi spui, bineînţeles că-ţi ştiu teoria, dragă Jane, şi aş spune chiar că e fermecătoare şi demodată şi, dacă vrei, aristocratică într-un chip fistichiu şi iraţional de învechit — deşi s-ar mai putea spune câte ceva chiar şi în legătură cu asta. N-am încotro, te felicit că o găseşti mai practică decât pot *eu* spera vreodată să-mi apară. Dacă tu te simţi într-adevăr pregătită să faci sacrificiile de care vorbeşti, eu una nu sunt deloc. Nu sunt de părere că aş fi

chiar un monstru, dar nici nu pretind să fiu o sfântă. Sunt o nevastă englezoaică şi o mamă englezoaică şi trăiesc în lumea asta englezească pestriţă. Fiica mea, oricum, tot fiica mea rămâne — slavă cerului, şi aparţine unei ramuri englezeşti neaoşe; nu este unica nepoată a răposatului meu soţ italian, şi bineînţeles nici nu se trage — în ciuda originei ei excelente — dintr-o stirpe atât de fantastic de impresionantă cum e cea a lui Aggie. Eu trebuie să-mi trăiesc viaţa şi Nanda reprezintă doar o latură a ei. Vrei zahăr?“ încheie ea pe un ton şi mai dulce, în timp ce-i întindea ceaşca de ceai.

„Niciodată! Ei bine, în ce *mă* priveşte”, spuse Ducesa cu străşnicie, „ea reprezintă de bună seamă totul.”

„*Totul* spune prea puţin! Viaţa este alcătuită din nenumărate lucruri”, glasul doamnei Brookenham sună blajin — „din iţe atât de variat întreţesute!“ Apoi cu aceleaşi sonorităţi de clopoţel de argint, întrebă: „N-ai deloc impresia că Tishy ar fi drăguţă?“

„Mie mi se pare că fetiţele ar trebui să trăiască numai printre fetiţe, cât despre tinerele *femmes du monde* atât de formidabil de iniţiate — ei bine”, spuse Ducesa cu o mişcare bruscă a capului, „trebuie lăsate în plata lor. *Nu văd*, ce amestec au unele cu altele, *chiar nu văd!“*

„Ei bine, draga mea, dacă Tishy te frapează ca fiind *iniţiată,* singura întrebare ce se poate pune este: în ce anume e iniţiată? Mie nu mi-ar fi venit să-i aplic un asemenea termen după cum nu mi-ar fi venit să-l aplic unei mieluşele proaspăt tunse şi înfiorate. După teoria ta, continuă doamna Brookenham, înseamnă oare ca nefericitele noastre fiice nemăritate să nu aibă prietene inteligente?“

„Cu adevărat nefericite”, strigă Ducesa, „tocmai *pentru că* sunt nemăritate, şi dacă îmi permiţi să ţi-o spun, multe din ele sunt nemăritate pentru că sunt de nemăritat. La urma urmelor — bărbaţii amabili — şi îi înţeleg prin asta pe cei care pot reprezenta o partidă — nu stau la pândă după micuţe mirese care au prietene atât de versate. Ei nu-şi doresc ca fetele pe care le iau de neveste să fi fost trecute la întâmplare, prin practic, absolut toate — prin conversaţii şi contacte şi vizite şi ziare şi prin modul în care aceste biete creaturi gonesc de colo până colo şi prin toate lucrurile nemaiauzite pe care le fac. Cea mai inteligentă prietenă a unei fete este maică-sa sau ruda care îndeplineşte acest rol. Sau socoţi, poate, că Tishy îţi ţine locul?“

Doamna Brookenham aşteptă atâta ca să spună care-i este părerea încât, înainte de a deschide gura, lăsă impresia că întrebarea fusese uitată. Apoi răspunse cu aerul că şi-a amintit brusc de obligaţiile ei de amfitrioană: „Nu iei nimic?“ Arătând spre o anumită farfurie. „Una din astea mici şi rotunde?“ Ducesa îşi adjudecă una mică, rotundă şi apetisantă iar amfitrioana continuă pe dată: „Nu trebuie să uit — să nu le mâncăm pe *toate.* Am convingerea că Lordul Petherton vine anume pentru ele.“

Ducesa termină de mestecat imperturbabilă înainte de a replica la asta. „Vine chiar atât de des?“

Doamnă Brookenham ezită. „Nu ştiu ce consideră el prin des; dar ieri a spus că o să vină azi. Am făcut ceaiul mai devreme de dragul tău“, continuă ea cu amabilitatea sa extrem de melancolică — „iar el întârzie întotdeauna. Dar trebuie să ne reţinem amândouă de a lăsa platoul lins-prelins.“

Ducesa se armoniză cu mare uşurinţă tonului interlocutoarei. „O! nu mă simt deloc obligată să ţin seama de el, pentru că în ultima vreme nu s-a prea dat peste cap să-mi facă voia. Nici nu mai ţin minte de când n-a mai fost să mă viziteze şi ultima dată când a venit l-a adus pe domnul Mitchett.”

„La mine lucrurile s-au petrecut pe dos. Domnul Mitchett mi l-a adus anul trecut pe Lordul Petherton.”

„Şi pe domnul Mitchett cine l-a adus prima oară?“ întrebă Ducesa.

Întâlnind privirile prietenei ei, Doamna Brookenham avu o clipă aerul că face efortul să-şi aducă aminte. „Mă las păgubaşă. Încurc începuturile.”

„Nu contează, dacă le *faci* totuşi”, zâmbi Ducesa.

„Nu, nu-i aşa?“ La care doamna Brookenham adăogă: „L-a adus pe domnul Mitchett pentru Aggie?“

„Dacă pentru asta l-a adus, bănui că au rămas dezamăgiţi. Niciunul din ei nu i-a văzut vârful nasului măcar cât au stat în casa mea.“ Ducesa anunţă această întâmplare cu o trufie plină de pompă.

„A! dar ideile astea ale tale nu devin o piedică?“

„La ce să devină o piedică?“

„Păi, la ceea ce bănui că numiţi voi *pourparlers.“*

„Pentru mâna lui Aggie? Draga mea”, spuse Ducesa, „mă bucur că nu mă subestimezi când consideri că nu sunt din categoria celor care să scape ocazia. Nu apariţia domnului Mitchett m-a împins să mă preocup de chestiunea mâinii lui Aggie, aşa cum s-ar părea că îţi aminteşti tu. Mi-ar fi ruşine de mine dacă n-ar fi o chestiune care să mă preocupe neîncetat şi dacă nu mi-aş întinde antenele în mult mai multe direcţii. Dar la domnul

Mitchett nici nu m-am gândit măcar — oricât de bogat ar fi, rămâne fiul unui pantofar şi mai e şi cât se poate de respingător — dintr-un motiv pe care nu mă jenez să ţi-l comunic. Să nu te simţi jignită dacă o să-ţi spun că de multă vreme trag nădejde că tu însăţi ai să profiţi de pe urma lui aşa cum se cuvine.” Se opri — îşi pierdu o clipă încrederea în sine, dar îşi reveni, ca să continue cu o izbucnire de hotărâre de-a dreptul nobilă: „Iartă-mă dacă-ţi spun o dată pentru totdeauna cum apreciez eu lucrurile. Sunt uluită văzând că nu pari să-ţi dai seama nici de interesele, nici de îndatoririle tale. O! ştiu că faci eforturi, dar mie mi se pare că, aşa plină de bune intenţii cum arăţi, desigur, eşti total debusolată. Interesul şi datoria sunt unul şi acelaşi lucru, nu crezi? Oare nu e clar ca lumina zilei că singurul lucru pe care-l poţi face pentru Nanda e pur şi simplu s-o măriţi — şi încă repede? Ăsta e lucru cel mai important — fă-l atâta vreme cât *poţi*. Dacă nu o vrei în salon — fapt de care, dă-mi voie să ţi-o spun, nu mă mir deloc — remediul este să alegi alternativa corectă. N-o trimite la Tishy“.

„S-o trimet la domnul Mitchett?” ezită doamna Brookenham fără pic de ironie în glas. În timpul alocuţiunii musafirei sale, culoarea i se intensificase evident, dar vocea ei nu trăda iritare. „De unde ştii Jane, că nu vreau s-o am în salon?“

Ducesa o privi cu o îndrăzneală ce-şi găsea un punct de sprijin în însăşi absenţa de pe chipul interlocutoarei sale a unei alte expresii decât cea tânguioasă. „Uite unde aţi ajuns voi englezii cu eternele voastre false posturi! *J’aime, moi, les situations nettes — je n’en comprends pas d’autres*[2]. Nu ţi-ar face nicio cinste — şi nu mai puţin discreţiei tale — să ţii cu tot *dinadinsul* să-ţi plantezi fiica în salon, într-o casă imposibilă ca asta. Dar modul tău de-a o ţine la distanţă numai pentru a o arunca în ceva şi mai rău…“

„Da’ ştiu Jane că nu te sfieşti să-mi spui o serie de lucruri!“ o întrerupse doamna Brookenham mieros. Se cufundă din nou în fotoliu; şi aşa cum stătea cu mâinile împreunate în poală, zâmbetul ei şters trezi câte o lacrimă în amândoi ochii prin însuşi efortul ce-l făcea să-şi mobilizeze inteligenţa. Ai fi putut remarca în expresia ei o ciudă cumplită că nu-şi poate ascunde frământările şi că mai are şi alte nemulţumiri pe deasupra. „Ştii, dacă ar fi să ia cineva în serios o parte din toate câte le spui…!“ Şi suspină chiar de amuzamentul iscat din lucrurile a căror existenţă fusese semnalată prin lacrimi.

Ducesa reuşi să se ridice la înălţimea indiferenţei ei. „Bine, bine, copila mea, n-ai decât *să le iei* în serios; dacă ai acţiona deschis în această direcţie, cu fiecare în parte, ai face chiar foarte mult din ceea ce mi-ar place să te determin să întreprinzi. Înţelegi?“ Neputinţa doamnei Brookenham de a repudia tabloul oferit păru suficientă şi musafira ei făcu plină de vioiciune un salt mai departe. „N-are decât să stea cât o vrea cu Tishy — *după aceea.* Dar nu înainte.”

„După ce anume?“

„Ee — să spunem după domnul Mitchett. Domnul Mitchett n-o s-o mai accepte după prietenia cu doamna Grendon.“

„Şi ce motive te fac să presupui că ar accepta-o cât de cât?“ Apoi pentru că Ducesa ezită o clipă: „Ai aflat-o cumva din întâmplare de la Lordul Petherton?“

Ochii celor două femei se întâlniră o clipă ca urmare a întrebării şi s-ar putea ca aceasta să fi influenţat întrucâtva răspunsul. „Am aflat-o pentru că nu mă las prostită. Îţi repet că bărbaţii vor ca fetele pe care le iau în căsătorie…”

„O, ţi-am învăţat pe de rost melodia! S-ar părea că pe noi ne preocupă mai tare în momentul de faţă felul în care le-ar place să fie fetele cu care *n-or* să se însoare”, spuse doamna Brookenham pe gânduri. „Ar fi poate mai bine să aştepţi până când îi făureşti viitorul lui Aggie, ea abia atunci, eventual, să fii atât de sigură de eficacitatea sistemului tău. Iartă-mă, draga mea, dacă nu te iau drept exemplu până când nu-mi demonstrezi ceva mai convingător că ţi-ai câştigat acest drept. Oricum, genul de bărbaţi despre care ştiu şi eu câte ceva nu sunt în căutare de păpuşi mecanice. Ei caută tinere englezoaice cu judecată, cuminţi şi isteţe.”

Ducesa se uită la ceas. „Domnul Vanderbank ce caută?”

Amfitrioana păru să-i facă pe plac gândindu-se cu concentrare. „O! *el,* mă tem că sărmanul de el — nu caută absolut nimic!“

Ducesa îşi scosese o mănuşă ca să-şi domolească apetitul şi acum, trăgând-o, o netezea. „Cred că-şi are şi el ideile lui.”

„Aceleaşi cu ale tale?”

„Ei bine, mai aproape de ele decât de ale tale.”

„Ah, poate — pentru că noi doi”, spuse doamna Brookenham, „ne contrazicem în toate privinţele. Consideri, deci, că sărmanul Mitchy”, continuă ea, „care e fiul unui pantofar şi ar putea tot atât de bine să fie şi

descendentul mai îndepărtat al unei lăcuste, e destul de bun pentru copila mea?“

Ducesa aprecie o clipă croiala desăvârşită a mănuşii. „Eu privesc lucrurile în faţă. E exact ceea ce fac şi când e vorba de Aggie.” Apoi izbucni cu un soi de dezinvoltură deliberată: „Ce-i dai fetei?“

Dar doamna Brookenham primi fără nicio tresărire, ceea ce, situându-se undeva între ruda autoritară şi frivolitatea demascată, putea constitui înţepătura. „Asta pe Edward trebuie să-l întrebi. N-am nici cea mai vagă idee.”

„Poftim, iată-te din nou în postura virtuoasei mame englezoaice! Eu ţin averea lui Aggie într-un ciorap vechi şi o tot număr noapte de noapte. Dacă tu n-ai un ciorap vechi pentru Nanda există şi destine mai negre decât cele legate de pantofari sau lăcuste. Şi ştii, chiar şi *având* un ciorap, sunt departe de a susţine că aş strâmba din nas când e vorba de sărmanul Mitchy. Trebuie să ne mulţumim cu ceea ce putem obţine şi voi fi prima care să fac acest lucru. Nu poţi avea totul pentru câţiva bănuţi.” Şi Ducesa se ridică strălucind, totuşi, de lumina mărturisită a unei fantezii. „Vorbeşte-i draga mea, vorbeşte-i!“

„Cum adică, să-i ofer copila?“

Ducesa râse auzind intonaţia. „Poftim, încă o dovadă că aşa sunteţi voi — *vous autres!* Dacă sunteţi şocate de idee vă luaţi *drôlement* drept scut discreţia. Pe copila mea aş oferi-o şi fiului unui hornar, dacă ar exista garanţiile esenţiale. Nanda e fermecătoare — tu o subestimezi. Nu spun că domnul Mitchett ar fi chipeş sau nobil, şi n-are distincţie nici cât gămălia unui ac. Mai mult, în conversaţie îşi cam dă în petec — dar asta,” adăugă Ducesa cu hotărire, „depinde foarte mult de persoanele cu care discută. Şi după căsătorie ce mai contează? Are un venit de patruzeci de mii de lire pe an, se pricepe perfect cum să-l gospodărească, are şi o fire plăcută.”

Doamna Brookenham stătea nemişcată; îşi ridicase doar privirile spre prietena ei. „Prin filiera lordului Petherton deţii informaţia privitoare la ideea lui nemaipomenită?“

Ducesa nu ascunse că observase provocarea, însă o primi cu îngăduinţă. „Eu mă ghidez după propriile mele impresii. Dar Lordul Petherton mi l-a *vorbit* de bine.”

„Era şi cazul” spuse doamna Brookenham — „de vreme ce trăieşte numai pe spinarea lui.”

„Lordul Petherton — pe spinarea lui Mitchett?“ Ducesa privi uimită, dar mai mult amuzată decât dezgustată. „Păi n-are… o proprietate?“

„Cea mai încântătoare. Domnul Mitchett este proprietatea lui. Nu ştiai asta?“ Nu era nici urmă de artificiu în tonul tânguitor cu care doamna Brookenham îşi exprimă surpriza.

„De unde să aflu — eu o simplă străină care adesea mă simt chiar fericită că sunt astfel, alegându-mi prietenii şi bâjbâind destul de mult — pot să te asigur — de unde ai vrea să aflu despre toate scandalurile şi poveştile din societatea voastră?“

„O, noi nu numim *asta* scandal public!“ replică doamna Brookenham pe un ton inimitabil.

„Ei bine, dacă ai dori într-adevăr să-i pui capăt, ţi-ar sta la îndemână mijlocul de care ţi-am pomenit. Abate cursul bogăţiei lui Mitchett.”

„O, are din belşug pentru toţi!“ Doamna Brookenham replică pe acelaşi ton. „Ne oferă tot timpul câte ceva — bomboane, mese şi loje la operă.”

„*Mie* nu mi-a oferit nimic din toate astea”, declară Ducesa pe un ton satisfăcut.

Doamna Brookenham făcu o scurtă pauză. „Lordului Petherton îi revine rolul să ofere unele dintre ele. Îmi închipui că de când e n-a făcut atâtea cadouri.”

„Vezi, e penibil să n-ai nimic!“ Apoi înainte de a ajunge la uşă, Ducesa schimbă subiectul. „Te plângi că n-o aduc niciodată pe Aggie. Dacă ţii, mă întorc cu ea.”

Doamna Brookenham se miră: „Vrei să spui că te întorci azi?“

„Da, după ce-o iau de la curs. Aş avea cum să-i umplu timpul până când poate s-o ia în primire domnişoara Merriman.”

„Sunt încântată, scumpa mea; adu-o negreşit. Şi cred că va trebui neapărat să-l *cunoască* pe domnul Mitchett.”

„Asta înseamnă că o să-l găsesc şi pe el aici?“

„O, încearcă-ţi norocul.”

Asupra acestei remarci, cele două femei schimbară tacit de la distanţă — Ducesa din dreptul uşii unde apăruse un servitor să i-o deschidă iar doamna Brookenham tot de lângă măsuţa de ceai — încă o comunicare la auzul căreia de astă dată, nu cea de pe urmă, a fost cea dintâi care să-şi coboare privirile. „Cred că am dat dovadă de toate scrupulele posibile”, spuse Ducesa, „dar înţeleg, deci, că îmi dai cale liberă.”

„Precum paserile cerului, dragă Jane.”

„Bine.” Apoi, când tocmai ieşea: „Ah! dragul şi scumpul meu Edward!“ exclamă musafira. Ruda ei, aşa cum îi făcea ei plăcere să-l numească, ajunsese în capul scărilor iar doamna Brookenham, de lângă şemineu, îi auzi salutându-se pe palier — o auzi şi pe Ducesă insistând să nu mai coboare ca s-o însoţească până jos. Ascultând exclamaţiile, doamna Brookenham spera ca Edward să dea curs insistenţelor şi să considere că e suficient s-o lase în seama valetului. Ideea, pe care o împărtăşeau amândoi, idee din care nu lipsea satisfacţia că le este întrucâtva verişoară, se acorda perfect cu opinia la care ajunseseră demult, cum că ar fi absurd să te dai prea mult peste cap din pricina ei.

VI

CÂND DOMNUL BROOKENHAM apăru, soţia sa îl înştiinţă prompt: „Se întoarce pentru Lordul Petherton.”

„O!“ exclamă el fără să mai adauge o vorbă.

„E ceva între ei.“

„O!“ repetă el pur şi simplu. Dar ar fi avut nevoie de o mulţime de asemenea sunete ca să poată sugera spiritul replicii sale ce rămânea altminteri indescifrabil pentru oricine în afara soţiei.

„Au mai fost şi alte indicii înainte”, continuă ea, „dar n-aş fi putut să bag mâna în foc. Ştii şi tu că se întâmplă uneori să ai câte o intuiţie.”

Domnul Edward Brookenham, care ca să se aşeze trebuia parcă să îndoaie mai multe balamale decât majoritatea bărbaţilor, nu lăsa impresia că ar şti asta, nici nimic de felul acesta. Avea un chip palid şi rece, cu nişte trăsături dure, ce îl marcau şi îi confereau regularitate şi într-un fel chiar frumuseţe deşi, oricât de ciudat ar părea, nu-i imprimau niciun accent şi nu evidenţiau nicio semnificaţie. Faţa rasă şi un început de chelie, ochii cenuşii, lipsiţi de scăpărări, şi gura care-ţi sugera că nu articulează fără dificultate, îţi rechemau în minte desenul în haşuri al unui maestru minor. Cum mai era şi slab, şi ţeapăn, şi-ţi dădea impresia că ar avea în trup pe ici pe colo câte un os mai mult decât era necesar, de vreo două ori, la baluri mascate, polarizase atenţia părând un ins cu totul aparte, aşa cum era înveşmântat, într-o costumaţie copiată după unul din portretele engleze ale lui Holbein. Dar odată cuibărit în minte sensul unor asemenea impresii, a trebuit să treacă multă vreme să-i poată fi dislocat — un timp mai lung chiar decât cel necesar fie ca el să se dea total în spectacol, fie ca altcineva să-şi mai bată capul cu studiul acestei probleme. Dacă la urma urmelor te mai puteai aştepta la ceva deosebit din partea lui, nu putea fi altceva decât

un rezumat sau o explicaţie a lucrurilor pe care nu le spusese niciodată; era ceva anume în firea lui care de multă vreme domolise orice nerăbdare şi adormise curiozitatea. În viaţa lui nu răspunsese la o întrebare similară celeia pusă acum de soţie, întrebare pe care ea nu i-ar mai fi adresat-o dacă s-ar fi temut că va primi un răspuns. Era atât de uscat şi decent, şi chiar distins, de parcă ar fi fost creat anume să se armonizeze cu un alt tip de bună cuviinţă şi să se potrivească unui alt tip de femeie, încât soţia sa, cu renumitul ei fler, nu i-ar fi cerut în mod serios să se pronunţe într-o chestiune atât de generală, după cum n-ar fi apăsat nici pe butonul soneriei din salon în căutarea unei asemenea dezlegări. Oricum, lumea era de acord că, în general. Edward se adapta perfect. „Şi ce anume e între ei?“ întrebă el.

„Ce e între orice femeie şi bărbatul pe care pune ochii.“

„Păi de multe ori se prea poate să nu fie nimic. Nici măcar nu ştiam că l-ar cunoaşte mai bine“, adăogă Brookenham.

„Este exact lucrul pe care ar vrea să-l împiedice să se răspândească şi faptul că vine aici ca să fie cu el când ştie că eu ştiu că *ştie* — nu-ţi dai seama? — că o să vină şi el, face parte din acele calcule *într-atât* de subtile ce pot într-adevăr să deruteze o femeie cu un nas nici pe jumătate atât de fin ca al meu.“ În timp ce vorbea, prin felul drăgălaş în care şi-l ridica în vânt, citind parcă în stele, doamna Brookenham avea aerul să ofere probă materială a faptului că se află în posesia deplină a unei asemenea însuşiri. „Nu mi-am format încă o opinie prea clară dar te trezeşti destul de repede când e vorba de asemenea lucruri.“

„Îşi face ea oare visuri, crezi, că el o s-o ceară în căsătorie?“ întrebă Brookenham în felul lui incolor.

„Dragul meu Edward!“ murmură soţia lui ca unic răspuns.

„Dar de vreme ce poate să-l întâlnească în alte locuri de ce l-ar mai întâlni aici?“ însăilă Edward pe un ton total lipsit de orice inflexiuni.

Doamna Brookenham se cam săturase de asta. „Te referi la faptul că ar putea să-l întâlnească în propria lui casă?“

„Fără frişcă, te rog“, făcu Edward. „Dar n-are şi ea casa ei?“

„Da, dar bântuită dintr-un cap în altul de Aggie şi de domnişoara Merriman.”

„Oh!“ remarcă Brookenham.

„A existat întotdeauna un bărbat — întotdeauna! şi eu am ştiut-o. Şi acum e Petherton“, făcu interlocutoarea sa.

„Dar în ce constă atracţia?“

„Te referi la el? Păi ar putea să-ţi vorbească despre asta o grămadă de femei. Petherton a făcut o adevărată carieră.”

„Dar eu mă refeream la draga de Jane.“

„Eu cred că ar putea să ţi-o spună o mulţime de bărbaţi. Nu e mai în vârstă decât multe altele. Şi pe deasupra are atâtea atuuri demne de luat în seamă.”

„O! aş spune că nu face nimănui niciun rău”, replică Brookenham de parcă i-ar fi secat interesul faţă de acest caz. Aveai senzaţia că ţi-ar putea deveni chiar simpatic ajungând la concluzia că într-un grup atât de populat încerca întotdeauna un sentiment vecin cu sastiseala.

„Vreau să spun, de pildă, că are idei atât de măreţe în privinţa simţului datoriei. Socoteşte că suntem vai de capul nostru.”

„Cum, vai de capul nostru?”

„În privinţa copiilor — şi a vieţii noastre de familie. Este cumplit de pornită împotriva lui Tishy.”

„Tishy” — o clipă Brookenham avu aerul că nu înţelege despre cine e vorba.

„Tishy Grendon — şi obsesia ei pentru Nanda.”

„E obsedată de Nanda?“

„Doar ţi-am spus că Nanda o să petreacă Paştele la ea.”

„Se prea poate”, reflectă Brookenham, „dar nu mi-ai pomenit nimic despre obsesie. Şi Harold unde e?“ continuă el.

„Acasă la Branderi. Vreau să spun că o să ajungă acolo cam pe la cină. A plecat adineaori.”

„Şi cum ajunge acolo?“

„Pe linia sud-est. O să trimeată să-l aştepte la gară.”

Brookenham păru să considere o clipă această afirmaţie în lumina neiertătoare a experienţei. „O să trimită numai dacă mai vin şi alţii.”

„Bineînţeles că la ora aceea o să mai fie şi alţii — o mulţime. Cu cât vor fi mai mulţi, cu atât va fi mai bine pentru Harold.”

O vreme tatăl tânărului nu mai spuse nimic. „Poate — dacă n-o să se joace pe mize prea mari.”

„Ah!” făcu maică-sa, „indiferent cum joacă, Harold are el stilul lui de a câştiga.”

„Mai are şi stilul de a fi un prost fără pereche. Ce am vrut eu să te întreb e cum de a ajuns acolo?“ lămuri lucrurile Brookenham.

„Ei cum, cum ajunge oricine — printr-o invitaţie. I-a scris ea încă de acum câteva săptămâni.”

Brookenham fu evident impresionat de acest fapt, dar ar fi fost greu de spus dacă satisfacţia îi întrecea surpriza. „Adresată lui Harold? Foarte drăguţ din partea ei.“ Mai rămase puţin pe gânduri după care continuă: „Dacă n-or să trimeată nimic la gară, o să se pomenească angajând o birjă pentru vreo cinci mile — şi vizitiul n-o să se lase până nu-şi primeşte banii.“

„O să trimeată *neapărat* — judecând după invitaţia ei.”

„Specifica asta?“

Ochii melancolici ai doamnei Brookenham păreau, de la distanţă, că ar reciti în viteză invitaţia. „Nu-mi mai amintesc, dar era atât de cordială.”

Brookenham medită din nou. „Asta nu te scuteşte să te vezi uşurat de zece şillingi.”

În această previziune era mai multă întunecare decât ar fi dorit sa stârnească soţia lui. „Ei bine, dragul meu Edward, ce vrei să fac? Orice ar întreprinde un tânăr, asta e părerea mea, tot se vede uşurat de zece şillingi până Ia urmă.”

„Ah! dar nu trebuie să i se întâmple neapărat asta — cel puţin aşa cred. *Eu* nu păţeam aşa ceva la vârsta lui.”

Mama lui Harold se cufundă din nou în carte. „Poate că nici nu te bucurai de atâta succes! Mă refer la invitaţii în asemenea case.”

„Păi, nici nu împrumutam bani ca să mă bucur de atâta succes — aşa cum am aproape certitudinea că o face tânărul nostru pierde-vară.”

Doamna Brookenham ezită. „De la cine să împrumute — de la evrei?“

O cercetă ca şi când această incertitudine putea fi mimată. „Nu. După câte înţeleg, ei nu se arată tot atât de *cordiali* faţă de el, ca să mă folosesc de expresia ta, aşa cum sunt doamnele vârstnice. Face rost de parale de la Mitchy.”

„Oh!“ făcu doamna Brookenham. „Eşti chiar sigur de asta?“ întrebă ea apoi.

El se ridică şi îşi puse ceaşca goală pe măsuţa de ceai, plimbându-se de colo-colo prin cameră şi privind pe geam, aşa cum făcuse soţia sa cu jumătate de oră în urmă, la ploaia mohorâtă şi la decorul sordid care acum era şi mai sumbru. În această atitudine reveni, fără să-şi dea absolut deloc seama că stârneşte iritare, la o chestiune pe care s-ar fi crezut că o lăsaseră baltă. „O să aibă parte de o călătorie frumoasă pentru banii pe care-i dă!“

Interlocutoarea sa nu răspunse însă nimic şi el reveni imediat. „Nu, nu sunt absolut sigur — că i-ar fi obţinut de la Mitchy. Dacă aş fi, n-aş sta cu mâinile în sân.“

„Şi ce ai face, mă rog?“ îi puse ea întrebarea, de parcă n-ar fi putut să-şi imagineze absolut nimic.

„Aş vorbi cu el.“

„Cu Harold?“

„Nu — nu vreau să-i dau eu ideea.” Brookenham se plimbă puţin dintr-un capăt în altul al camerei cu mâinile în buzunare; apoi nedezvăluind niciuna din treptele intermediare întrebă: „Unde cinăm astă seară?“

„Nicăieri, slavă cerului. Ne onorăm propria noastră masă.“

„Oh! — cu indivizii ăia de care vorbeai şi cu Jane.”

„Nu era vorba despre cină. Familia Baggar şi Mary Pinthorpe şi — pe cuvântul meu că nu mai ştiu cine.“

„Ai să-ţi aduci aminte când ea o să apară”, sugeră Brookenham, postat din nou în dreptul geamului.

„Nu este o *ea* — sunt doi sau trei *ei*, cel puţin aşa cred”, răspunse soţia lui cu neliniştea ei indiferentă. „Dar nu mai ştiu de care cină e vorba”, se gândi ea. „S-ar putea să fie vorba de cea de după sărbători. În cazul ăsta, ceilalţi sunt pentru cea de azi”, adugă ea cufundându-şi din nou privirile în carte.

„Hm! e o adevărată plăcere să cinezi acasă“ — şi Brookenham începu să se învârtească prin cameră. „Fii te rog amabilă şi află!“ o rugă cu oarecare bruscheţe.

„Ce să aflu, cine vine la cină?

„Nu, asta n-are importanţă. Află dacă Mitchy *s-a lăsat* tapat.”

„Nu pot s-o aflu decât întrebându-l pe el.“

„Oh! de fapt aş putea să-l întreb *eu.“* Părea dezamăgit de lipsa de idei pe care o demonstra soţia lui.

„Şi nu vrei s-o faci?“

El privi cu răceală de unde se oprise în faţa şemineului, peste şatenul coafurei ei frumos aranjate. „Dacă o să recunoască, se va naşte o situaţie al naibii de penibilă.”

„Şi îţi închipui că sărmana de mine pot să-l determin să nu recunoască?“ Puse întrebarea de parcă asta ar fi preocupat-o într-adevăr şi pe ea, dar formau un cuplu ale cărui jumătăţi puteau chiar şi confruntându-se şi în pofida augurilor din altar să ia act de asemenea lucruri fără să râdă. „Şi *în*

cazul în care ar recunoaşte totuşi”, îl provoacă doamna Brookenham, „ai să-mi dai banii…?“

„Ce bani?“

„Să-i înapoiez lui Mitchy.”

Îşi ridicase ochii spre soţul ei acum, dar întorcându-şi capul el îi evită privirile. „O să nege.“

„Ei bine, dacă neagă cu toţii”, remarcă ea imediat, „chestiunea e destul de simplă. Bineînţeles că nu vreau să se năpustească asupra noastră! Dar ăsta e avantajul”, continuă ea aproape gungurind, „de a avea atâţia prieteni fermecători — nu se năpustesc asupră-ţi.“

Din nou aceasta fu o remarcă de o asemenea anvergură, încât se părea că în mintea lui Brookenham nu exista ceva care s-o contrabalanseze; aşa că fără să mai apuce să se oprească din dute-vino-ul pe care-l reluase, nu spuse decât: „La cine te referi când spui *toţi?*“

„Pai dacă a luat ceva de la Mitchy, bănui că a luat ceva şi de la Van.”

„O!“ făcu Brookenham ca şi când interesul i-ar fi scăzut şi mai mult.

„Ei n-ar trebui să facă aşa ceva, declară ea; s-ar cădea să ne înştiinţeze, şi dacă nu procedează astfel, să le fie de învăţătură.” Nici măcar această remarcă nu reuşi să trezească vreo reacţie din partea soţului ei, şi, aşa cum îşi crease obişnuinţa mai demult, îşi răspunse pe un ton filosofic: „Dar presupun că nu o fac cu un gând ascuns.”

Era mai puţin evident decât oricând ce presupunea Edward. „O! Van n-are bani de aruncat pe fereastră.”

„A! mă gândeam doar la câte o liră, când şi când.”

„Ei bine”, replică Brookenham după ce-şi termină turul camerei, „ştii, consider că Van te priveşte numai pe tine.”

„Se pare că *totul* mă priveşte numai pe mine!” exclamă ea cu un vaer mult prea îndurerat ca să aibă alt efect decât cel comic. „Şi *bineînţeles* că o să mă privească şi mai mult dacă o să înceapă cumva să apeleze la domnul Longdon.”

„Trebuie să-i interzicem asta din timp.”

„Vrei cumva să spui că ar trebui să-l avertizăm pe domnul Longdon şi să-i cerem să ne înştiinţeze de îndată? Asta n-ar fi prea plăcut”, oftă doamna Brookenham.

„Atunci, aşteaptă şi ai să vezi.”

Nu aşteptă decât un minut — şi ai fi putut crede că şi vedea. „Vreau ca domnul Longdon să fie atent cu Harold şi n-am motive să nu sper că va proceda astfel.”

„Da, dar îmi închipui că-şi va spune că ăsta e modul prin care îl poate împiedica să facă datorii. Părerea mea e că n-ar fi cazul să ne facem probleme în legătură cu el”, adăugă Brookenham. „E capabil să se descurce singur.”

„După toate aparenţele s-a descurcat de minune în toţi anii ăştia”, spuse soţia sa dusă pe gânduri. „Îl văd exact aşa cum îl vedeam în copilărie şi îmi dau seama acum că vedeam chiar şi pe vremea aceea cât de fantastic o iubea pe mama. E nemaipomenit de drăguţ când vine vorba de mămica”, continuă doamna Brookenham.

„O!“ făcu soţul ei.

Trecutul acesta atât de tandru o reţinu un timp. „Acum îmi dau seama că probabil ştiam o groază de lucruri când eram copil.”

„O!“ repetă interlocutorul ei.

„Aş vrea să-i stârnim interesul. Mai ales faţă de copii. Ar trebui să-i fim simpatici” — îşi continuă ea ideea. „Ar veni ca un fel de *justiţie poetică.* El singur îşi dă seama de motive şi nu avem dreptul să împiedicăm asta,” Chibzui o clipă asupra posibilităţilor dar efectul fu doar un alt vaer înăbuşit. „Ceea ce mă frământă e că nu văd deloc cum *l-ar putea* simpatiza pe Harold.”

„În cazul ăsta n-o să-i împrumute bani”, spuse Brookenham.

Se gândi şi la această posibilitate. „Mă faci să mă simt de parcă aş vrea să procedeze aşa — şi asta-i mult prea cumplit. Şi am impresia că nici *pe mine* nu mă simpatizează cu adevărat”, continuă ea.

„O!“ exclamă din nou soţul ei.

„Vreau să spun că nu chiar fără rezerve. Va trebui să facă eforturi. Dar asta n-o să aibă nicio importanţă”, remarcă ea, apoi.

„Te referi la eforturile lui?“ se interesă Brookenham.

„Nu — mă refer la faptul că nu reuşeşte. Tot aşa o să se poarte.” Vedea problema cu intensitate şi o vedea în toată amploarea ei. „De dragul mămichii.”

Cu simţul lui clar asupra a ceea ce se cade, soţul său îşi puse întrebarea: „Şi, de dragul mamei tale — o să mă simpatizeze şi pe *mine?“*

Doamna Brookenham cântări lucrurile. „Nu, Edward.” O învălui în expresia ei cea mai drăgăstoasă. „Nici pe tine n-o să te simpatizeze prea mult. Dar n-o să conteze.” De data asta reuşise să-l stârnească.

„Ce o să mai conteze atunci dacă nu-l simpatizează pe Harold, pe tine, sau pe mine?“ Era clar că Brookenham nu se vedea în stare să accepte decât premisa.

„Va fi perfect loial. Totul va fi în avantajul mămichii!“ exclamă doamna Brookenham. „Să ştii, Edward, că mămica”, — vorbi ea cu o izbucnire de solemnitate — „mămica era minunată. Au existat momente când am avut sentimentul că mai e şi acum printre noi, dar domnul Longdon îi insuflă şi mai multă viaţă. Dacă mămica e sau nu cu mine, oricum este cu el; aşa încât, când el este alături de mine, nu-ţi dai seama?”

„E cam acelaşi lucru?“ întrebă soţul ei pe un ton plin de înţelegere. „Văd acum. Şi când a fost la tine ultima oară?“

„N-a mai venit din ziua în care a fost invitat la cină — dar asta s-a petrecut abia săptămâna trecută. O să vină curând — o ştiu de la Van."

„Şi Van ce ştie?"

„O, tot soiul de lucruri. A făcut o pasiune năprasnică pentru el."

„Bătrânul — pentru Van?"

„Van — pentru domnul Longdon. Şi-n celălalt sens, nu mai puţin. Domnul Longdon s-a arătat nespus de cald faţă de el."

Brookenham continuă să se plimbe de colo-colo. „Ei bine, dacă îl place pe Van şi nu ne place pe *noi*, ce profit avem?"

„Ai înţelege destul de uşor dacă ai simţi cât de loial e Van!"

„O, ce multe lucruri te aştepţi să simt eu, scumpa mea!" Edward Brookenham gemu uşor.

„Lasă asta, n-are importanţă. Dar *este* tot atât de loial faţă de mine ca şi domnul Longdon faţă de mămica."

Afirmaţia trezi în mintea lui Brookenham o viziune neobişnuită a comediei situaţiilor. *Pentru fiecare Jenny există câte un Jockey!*[3] Şi poate următoarele cuvinte dovediră — în chip cu totul remarcabil — chiar mai multă imaginaţie. „Şi de ce mijloace dispune?"

„Domnul Longdon? O, excelente. Mămica n-ar fi fost oricum în pierdere. Nu că i-ar fi păsat. *Trebuie* s-o placă pe Nanda", conchise doamna Brookenham.

Interlocutorul ei păru să examineze ideea şi apoi să-i ţină piept. „Mai întâi trebuie s-o vadă."

„O! Are s-o vadă!" decretă doamna Brookenham. „Oricum i-a sosit timpul să coboare în salon."

„Ştii doar că după părerea *mea* îi sosise timpul de-acum un an."

„Da, ştiu că asta era părerea ta. Dar nu sosise totuşi." Vorbise cu hotărâre, şi oricum se părea că el nu se arată dispus să cedeze. „Tu însăţi ai recunoscut că sosise timpul."

„E drept — sosise timpul pentru ea. Dar nu sosise pentru mine. A sosit acum", proclamă doamna Brookenham subliniind cu graţie adverbul în timp ce se întorcea spre uşa din pragul căreia valetul anunţa — „Lordul Petherton şi domnul Mitchett", ceea ce ar fi putut de îndată să-i sugereze unui observator raţiunea schimbării din starea ei de spirit.

VII

LORDUL PETHERTON, UN BĂRBAT de vreo treizeci şi cinci de ani, a cărui structură robustă dar simetrică făcea ca haina sa bleumarin, la două

rânduri, să arate puţin cam fest, gata-gata să-l compromită pe croitor, avea ca trăsătură facială caracteristică o oarecare brutalitate plăcută, efect al unui „set” agresiv, viguros, de dinţi carnivori, şi al expresiei nasului, ce sugera că această podoabă avusese de plătit întrucâtva în focul tinereţei pentru vreo încăerare anume, admirată pe vremea aceea şi comemorată chiar public. Ar fi fost un bărbat de-a dreptul urât, declara el cu tărie, dacă n-ar fi fost fericit; ar fi fost primejdios dacă n-ar fi prezentat alte garanţii. Fără-ndoială multe lucruri îndeplineau pentru el această funcţie, dar niciunul în asemenea măsură ca timbrul încântător al glasului — glas ce părea să aparţină altcuiva, cu o fire înnobilată, supercivilizată şi adaptată *tachinăriilor* perpetue, făcându-l să zâmbească fără-ntrerupere, într-un chip ce ar fi reprezentat o greşeală şi chiar o imposibilitate, dacă el ar fi fost cu adevărat spiritual. Familiaritatea sa spumoasă era aceea a unui tânăr prinţ a cărui încredere în sine nu avusese de ce să scadă, şi singurul lucru ce limita în vreun fel această asemănare era familiaritatea similară stârnită în supuşii săi.

Trăsăturile domnului Mitchett erau atât de puţin specifice, încât un observator s-ar fi simţit îndatorat să noteze ca într-o agendă bulbucarea neobişnuită a ochilor lui spălăciţi şi atenţia expresă pe care o solicita bărbia lui, prin modul precipitat de a se eschiva din calea privirilor. Pe de altă parte, cum se îmbrăca diferit de stilul adoptat de obicei de gentlemani în Londra, când aceştia intenţionează să-şi aducă omagiile sexului frumos — etalând veşminte ale căror piese n-aveau în comun decât că erau ţipătoare şi de croieli cu totul aparte — stârnea bănuiala că în disperarea umilinţei dorea să facă public faptul că renunţase total la efortul de a place. Dădea impresia, absolut prin totul, că odată pentru totdeauna chibzuise asupra condiţiei sale şi că de vreme ce firea sa, înclinată în mod superficial spre veselie, îl lipsea de subterfugiile oferite de timiditate şi rezervă, era foarte probabil să nu-i scape efectul comic atâta vreme cât se degaja dintr-un salt curajos în inima lucrurilor. Comică era deci forma melonului şi culoarea cămăşii cu buline şi mai cu seamă discrepanţa sistematică dintre haină, vestă şi pantaloni. Numai după ce îl cunoşteai mai bine îţi dădeai seama că nenumăratele căi ingenioase prin care arăta că e conştient de lipsa lui de distincţie puteau fi tot atâtea mărturii ale unei discreţii de-a dreptul rare.

„Şi unde e copila, de rândul ăsta?“ o întrebă pe amfitrioană imediat ce se aşeză alături de ea.

„De ce spui *de rândul ăsta*? — ca şi cum ar fi ceva deosebit de alte situaţii!“ răspunse ea, în timp ce-i oferea ceaiul.

„Numai şi numai pentru că trec lunile şi anii şi de fiecare dată când n-o văd, se creează o enigmă tot mai greu de deslegat în legătură cu felul cum îşi umple timpul — sau cum i-l umpli dumneata. Am senzaţia că un lucru macar e limpede. Ceea ce poate demonstra, presupun”, continuă domnul Mitchett, „că nu-şi dă deloc osteneala să mă vadă.”

„Dragul meu Mitchy”, spuse doamna Brookenham, „ce ştii *tu* ce-i aia *osteneală* — când e vorba fie de Nanda, fie de mine, fie de oricare altul? N-ai fost niciodată în situaţia să-ţi dai osteneala; eşti copilul răsfăţat al sorţii şi pluteşti la suprafaţa lucrurilor într-un mod care adeseori îţi dă aerul că ţi i-ai închipui pe toţi ceilalţi cu aripi. Cea mai mare parte a celorlalţi, însă, rămân înfipţi în lutul care i-a zămislit.”

„Spui lut, doamnă Brook — lut, lut?“ vociferă el urmărind la oarecare distanţă pe celălalt oaspete întreţinându-se cu stăpânul casei, plimbându-şi apoi privirile prin cameră, insistând din nou asupra *secretaire*-ului *Louis Quinze,* mai reuşit închis decât deschis, şi pe care-l apreciase întotdeauna cu un ochi de expert. „Un lut cu totul încântător, trebuie s-o recunoaştem!“

„Ei bine, cam aşa ne apare, de fapt, în zilele noastre o bună parte din această substanţă, dacă stai să te gândeşti; şi ca să luăm un exemplu şi să vorbim mai precis, dragă Mitchy, cele două cărţi franţuzeşti pe care ai fost atât de amabil să mi le trimiţi şi care… zău, de data asta, eşti fantastic, ce mai!“ Se lăsă pe spătar cu un gest de reproş prietenesc, născut din efectul pe care acestea îl avuseseră asupra ei, renunţând pe moment să se mai exprime altfel decât dându-şi ochii peste cap.

„Da’ de ce? ţi s-au părut mai înfiorătoare decât altele?” Mitchy era sincer surprins. „Mie mi-a plăcut mai mult cea în coperţile roz — cum naiba îi zice? — mi s-a părut că avea ceva mai deosebit.” Îşi aruncase privirile în jur ca şi când ar fi vrut să prindă din zbor titlul uitat iar ea cu o vagă bună dispoziţie recepta întrebarea aşa cum o lansase el.

„Un soi de modernitate morbidă? Asta găseşte în carte”, încuviinţă ea vag concesiv.

„Aşa i se spune? Straşnică expresie. Ai prins-o probabil de la amicul Van”, declară el vesel.

„Recunosc că ai ghicit. De la el prind lucrurile bune şi de la tine pe cele rele. Dar să nu-ţi închipui cumva, continuă doamna Brookenham, că am discutat cu el cartea aia înfiorătoare pe care mi-ai dat-o.”

„Hai s-o lăsăm!“ obiectă domnul Mitchett; „te-am văzut cu romane primite de la Vanderbank, pe care dacă *le-ai discutat* cu el — ei bine”, spuse el râzând, „mi-ar fi făcut plăcere să fiu de faţă!“

„Nu m-ai văzut cu un singur volum care să semene nici măcar pe departe cu cel primit de la tine — nu, nu, niciodată, niciodată!“ îi vorbi ea pe un ton vehement. Spre deosebire de tine, el te previne cu multă grijă, îşi cere scuze dinainte pentru lucruri de care — cum să-ţi spun — n-a murit încă nimeni.”

„Care poate, după atâtea preveniri, au dezamăgit puţin?“

Doamna Brookenham nu băgă de seamă această plezanterie; pur şi simplu se încăpăţâna să-şi apere teza ei. „Fiecare ne-am luat porţia şi nu suntem chiar atât de neghiobi încât să rămânem surzi la inflexiuni adevărate şi proaspete dacă apar totuşi. Dar când e vorba de la început până la sfârşit numai de porcării abjecte, oribile şi compromiţătoare.

„Le-ai citit până la sfârşit, deci?“ interveni domnul Mitchett.

„Le-am citit să văd de ce mi-oi fi trimes asemenea cărţi şi pentru că atâta vreme cât erau în mâinile mele nu erau în ale altora. Te rog pe viitor să nu uiţi că pe aici circulă de colo-colo copiii şi că Harold şi Nanda îşi vâră nasul peste tot.“

„Promit că n-o să uit“, replică domnul Mitchett, „de îndată ce ai să-l convingi şi pe amicul Van să facă acelaşi lucru.”

„Pe amicul Van reuşesc să-l conving — pe amicul Van îl trezesc la realitate mult mai uşor decât reuşesc cu tine. Trebuie să recunosc”, continuă doamna Brookenham, „că sunteţi în faza în care aveţi nevoie, luaţi laolaltă, în general, de un anume grad din ceea ce ar putea fi numit operaţie de stilizare!“ Şi slobozi unul din oftaturile acelea universal valabile şi caraghioase ale ei. „Oricum, cărţile tale le ţin sub cheie şi ţi-aş fi recunoscătoare dacă ai trimite după ele în scurt timp; te nelinişteşte gândul că oricând ţi s-ar putea întâmpla ceva şi că după moarte asemenea obiecte ţi-ar fi găsite printre lucruri. Încântătoare vestigii literare, n-am ce zice!“ râse ea.

Amabilul Mitchy se amuza şi el copios. „Fii pe pace, lucrurile înfiorătoare nu rămân nedescoperite până la urmă. Ai auzit de bătrânul Randage şi peste ce au dat de curând executorii lui testamentari? Cel mai abominabil…”

„N-am auzit”, îl întrerupse ea „şi nici nu vreau; dar mă faci să mă cutremur şi te implor să găseşti mijlocul de a-ţi recupera tomurile, pentru că nici măcar nu-mi poate trece prin minte să le fac să-ţi parvină prin cineva

din casa asta. Aş putea să le ard în toiul nopţii, dar chiar şi aşa aş fi cumplit de tulburată.”

„Atunci o să-l trimet pe mesagerul meu obişnuit”, spuse Mitchy, „persoană pe care-o ţin pentru astfel de treburi, pe deplin versată, cum bănui că-ţi închipui, şi de o discreţie — cum se spune? — *à toute épreuve*. Dă-mi voie să-ţi comunic că mi-a plăcut groaza dumitale în privinţa lui Harold! Îţi imaginezi oare că-şi trece vremea cu imnurile doctorului Watts?“[4]

Doamna Brookenham şovăi puţin şi, în general, nimic nu o avantaja mai mult ca momentele ei de ezitare. „Dragul meu Mitchy, nici nu-ţi închipui cât voiam să vorbesc cu tine în legătură cu Harold!“

„În legătură cu lecturile lui, doamnă Brook?“ Mitchy reacţionă arătând interes. „Cu cât sunt mai mediocre, dă-mi voie să te instruiesc în această direcţie, cu atât par într-adevăr să fie mai bune pentru dezvoltarea simţului limbii. Lucrările mediocre sunt cele care dau mai multă bătaie de cap — şi cu asta am spus mult. Toţi tinerii ştiu asta — toţi cei care se prepară pentru examene.”

O clipă ea îşi aţinti ochii asupra Lordului Petherton şi a soţului ei; apoi, ca şi când n-ar fi auzit ceea ce-i spusese interlocutorul, îşi învinse ultimele scrupule: „Dragul meu Mitchy, a stors bani de la tine?“

Acesta îşi aţinti asupra ei ochii săi buni şi bulbucaţi — izbucni în râs. „Ei asta-i bună? Dar chiar dacă ar fi făcut-o cum îţi închipui că ţi-aş spune?“

„N-a împrumutat chiar sume îngrozitoare, nu?“

Mitchy se distra copios. „De ce-ar fi făcut-o? Ce motive ar fi avut, mă rog?“

„Asta îmi spun şi eu — ce motive ar fi avut? Ce face cu atâţia bani? Unde se duc?“

„Ee!“ sugeră Mitchy, „economiseşte ca să pună pe picioare o afacere. Harold e ireproşabil — n-are nici urmă de viciu. Cine ştie, cu vremurile astea, ce se poate întâmpla? Vede lucrurile mai departe decât oricare altul din tinerii pe care-i cunosc. Zău, lasă-l să pună de-o parte.”

Ea fixă un punct în zare cu aerul ei dulce exprimând zădărnicia lucrurilor. „Dacă n-ai fi un înger m-aş simţi îngrozitor văzându-mă nevoită să te abordez. Dar ţin neapărat să aflu.“ Insistă cu privirile-i absurd de patetice aţintite asupra lui. „Ce fel de sume?“

„N-o să afli niciodată, niciodată”, răspunse domnul Mitchett cu o fermitate extravagantă. „Harold constituie unul din marile mele

amuzamente — şi crede-mă, îmi permit extrem de puţine; şi dacă mă lipseşti de el, înseamnă că ai ceva diabolic în dumneata. Sunt vreo două trei lucruri pentru care vreau să trăiesc iar unul dintre ele este să văd cât de departe va ajunge Harold. Mai toarnă-mi te rog puţin ceai.”

„Eşti gata să juri?“ — îl întrebă ea cu fervoare în timp ce-i oferea ceaiul. Apoi, fără să aştepte răspunsul: „Sper că ai atâta milă faţă de noi încât să-ţi dai seama în ce situaţie ne-ai pune. Imaginează-ţi-l pe Edward…!“ insinuă ea cu o austeritate extremă.

Auzind asta domnul Mitchett, la rândul său, ezită: „Îşi închipuie oare Edward…?“

„Dragul meu prieten, de când îl ştiu, Edward nu şi-a *închipuit* niciodată nimic.” Mai stătea şi acum cu ochii aţintiţi asupra interlocutorului. „Dacă *vede* deci ceva, nu-ţi dai seama? trebuie să existe.”

O vreme Mitchy îl privi fix pe personajul mai sus pomenit care stătea cu celălalt musafir, dar indiferent ce ar fi văzut personajul în cauză nu reuşi să-l vadă pe interlocutorul soţiei sale, ale cărui priviri nu i le întâlni deloc. Chipul său se oferea asemeni unui receptacol casnic şi curat având calitatea aparte de a primi fără a se umple totuşi, şuvoiul locvace al Lordului Petherton. „Atunci nu-i permite să se bage. Să rămână numai între noi doi“, pledă domnul Mitchett; „fă-l să tacă — nu-l lăsa să mă abordeze.” Prin această plăcută extravaganţă a lui părea să sugereze că Edward are un caracter primejdios şi cu aceeaşi logică dezinvoltă continuă: „Asta să fie mica *noastră* sfadă.”

Existau diverse căi de a replica unui asemenea ton, dar alegerea doamnei Brookenham se dovedi extrem de promptă. „Am senzaţia că nu înţeleg prea bine ce glumă sinistră oi fi făcând, dar aş spune că dacă într-adevăr i-ai fi permis lui Harold să se împrumute, te-ai comporta altfel; oricum eram. Şi aşa hotărâtă să lămuresc chestiunea cu dumneata.”

„Hai ca întotdeauna, între noi, lucrurile să fie pe deplin lămurite — aşa concep eu. Dumneata eşti aceea”, spuse domnul Mitchett, „care nu reuşeşti nici pe departe să fii întotdeauna pe atât de sinceră cu mine cum bunăoară recunosc eu acuma — şi vai! din tot *sufletul!* — ce mult trebuie să te fi costat să deschizi discuţia asupra acestui fleac cu privire la Harold. Un lucru e sigur, doamnă Brook, dumneata nu poţi tăgădui că te eschivezi.”

„Cum adică mă eschivez, dragul meu Mitchy?“ întrebă doamna Brook cu multă tandreţe.

„Păi când te întreb despre cealaltă odraslă a dumitale o zbugheşti ca o căprioară speriată. S-a întâmplat vreodată să te întreb de ea iar dumneata să-mi răspunzi: *Dragul meu Mitchy, o să sun şi o invit să coboare şi n-ai decât s-o vezi cu ochii tăi* — s-a întâmplat vreodată aşa ceva?“

„Acum înţeleg”, făcu doamna Brookenham pe gânduri; „consideri că o sacrific. Sunteţi foarte interesanţi cu toţii şi nici vorbă că am un anturaj încântător. Ducesa mi-a servit-o cum nu se poate mai fierbinte şi întrucât se va întoarce foarte curând, o să ai ocazia să-ţi uneşti forţele cu ale ei.”

Mitchy păru puţin cam încurcat. „Pe tema sacrificării dumitale?“

„Nu, a fiicei mele, cea nevinovată şi neajutorată şi în acelaşi timp, totuşi, drept urmare a cinismului meu, cumplit de compromisă şi decăzută.” Doamna Brookenham observă o clipă uluirea vagă produsă de vorbele ei faţă de care până şi o inteligenţă atât de versată cum era cea a domnului Mitchett nu rămăsese impermeabilă; apoi, cu o mişcare abia schiţată a capului spre celălalt colţ al camerei făcu una din cele mai neaşteptate treceri. „Ce este de fapt între ea şi el?“

Mitchy privi uimit spre ceilalţi doi. „Între Edward şi fată?“

„Lasă prostiile. Între Petherton şi Jane.”

Mitchy se rezumă să se holbeze, reflexele calde şi învăluitoare din priviri contracarându-i pe de-a-ntregul urâţenia. „Ce este de fapt? Dar chiar este ceva?“

„E nemaipomenit de frumoasă”, oftă doamna Brookenham apreciativ, „relaţia asta a ta cu el! Refuzi să-l compromiţi.”

„Ar fi şi mai frumos din partea mea“, râse Mitchy, „să refuz s-o compromit pe *ea.*“

„O! pe Jane!“ insinua doamna Brookenham. „Spune, o place? Tu trebuie să ştii.”

„Ah! şi tocmai faptul că o ştiu constituie frumuseţea loialităţii mele — a delicateţei mele.” Îşi avea şi el salturile lui neaşteptate. „Nu mi-e dat să văd copila niciodată, chiar niciodată?“

Întrebarea, avu darul s-o îndreptăţească şi mai mult pe interlocutoare să contemple latura emotivă a firii lui. „Eşti tipul cel mai delicat pe care l-am cunoscut şi în modul cel mai straniu asta iese la iveală în intervalul dintre momentele tale de depravare. Conversaţia ta este mai tot timpul exasperantă; nu respecţi nici vârstă „nici sexul, nici condiţia; nimeni nu poate ghici ce ai de gând să spui sau să faci în clipa următoare; şi lumea se vede obligată să-ţi înapoieze cărţile — *c’est tout dire* — pe sub mână şi în

taină. Şi totuşi, în ciuda acestor lucruri, în adâncurile fiinţei tale zace o drăgălăşenie nebănuită şi delicioasă, o sensibilitate plină de duioşie, încât ne vedem obligaţi, ca semeni, oricât de şocaţi am fi perpetuu de comportarea ta, să ne ţinem respiraţia şi să ne controlăm gesturile ca nu cumva s-o tulburăm sau s-o vătămăm. Nu există nimeni" — continuă ea drăgăstos — „faţă de care să nu mă surprind cât de cât tentată să mă înfrânez brusc în mijlocul conversaţiei. Ai mult mai multe puncte vulnerabile decât am eu însămi, deşi pretinzi că nu: am în vedere aspectul moral, înţelegi ce vreau să spun, cu toate că şi eu am atâtea, încât ce n-aş da să le suprim. Nu-ţi dai nici cea mai mică osteneală să mă cruţi — nu, nu faci asta: nu e forma pe care s-o îmbrace delicateţea ta. Dar cred că ai să înţelegi totuşi la ce mă refer când o să-ţi spun că există nenumărate situaţii în care eu *te cruţ!*"

Domnul Mitchett se aprinsese de-a binelea în candoarea solicitudinii sale. „Să înţeleg la ce te referi dumneata, scumpă doamnă? Cum poate un om handicapat la culme ca mine, un om cu sorgintea şi înfăţişarea mea, cu slăbiciunile şi defectele mele, un om care se simte cumplit de îndatorat faţă de toţi din jur, ca să mă exprim astfel, pentru primii, paşi în societate pe care prietenii mei, simt asta, au fost atât de amabili să mă ajute să-i fac, cum ar fi posibil ca un asemenea om să nu fie conştient, clipă de clipă, că absolut toţi cei din preajmă merg pe vârfuri schimbând ochiade? Ce anume aţi putea vorbi în prezenţa mea, bieţii de voi, care să nu mă vizeze direct!"

O clipă doamna Brookenham îşi plecă asupra lui chipul aşa cum în niciun tablou Madona nu s-a aplecat vreodată asupra pruncului de la piept. „Dar lucrul cel mai nobil pe care-l ai este mândria asta a ta nespus, nespus de frumoasă! Eşti mai mândru decât noi toţi la un loc." Ea îi opri un gest pe care el îl schiţase în semn de protest probabil — şi continuă cu sfătoşenia ei estompată: *„Eşti* singurul om pe lume pe care Petherton n-a reuşit să-l facă să pară vulgar. El nu este vulgar — cel puţin nu din cale afară; dar face parte dintre acei oameni, o categorie îndeobşte cunoscută nouă, care, în ţara asta, stârnesc în chip atât de odios vulgaritatea altora. Atâta cât pot eu să-mi dau seama — lui îi datorez propria mea vulgaritate — şi chiar şi pe a sărmanului Edward. Pentru că eu *sunt* vulgară, dragă Mitchy — foarte adesea; şi ceea ce transformă cazul tău într-o minune este că tu nu eşti niciodată astfel."

„Îţi mulţumesc pentru toate. Şi mai mult decât orice îţi mulţumesc pentru *minune!*" rânji Mitchy.

„O, ştiu eu bine ce spun!“ — făcu ea fără să roşească. „Să-ţi destăinui un lucru”, continuă pe acelaşi ton grav, „dacă promiţi să nu-l divulgi nimănui, dar absolut nimănui. Dacă tu eşti mândru, află că eu nu sunt. Poftim! Este faptul cel mai uluitor şi încerc să-l ascund, chiar şi faţă de mine însămi; dar nu încape niciun dubiu în privinţa asta — nu sunt mândră nici *pour deux sous.* Şi într-o bună zi, într-o situaţie disperată, am s-o dovedesc. Aşa că — te previn. Ai să mă mai iubeşti şi atunci?“

„Până-n pânzele albe”, răspunse Mitchy loial. „Pentru că nu înţeleg cum *ar putea,* cum ar avea nevoie *să fie mândră* o femeie care este atât de nefiresc de deşteaptă? Mândria nu foloseşte decât atunci când eşuează spiritul — e trenul pe care-l ia ciclistul când a rămas pe jantă. Când accidentul ăsta o să i se întâmple bicicletei *dumitale,* doamnă Brook, să mă anunţi. Şi zău, mă faci să mă întreb chiar în clipa asta”, mărturisi el, „de ce îţi iei precauţii atât de fantastice, scoţându-mi în cale o asemenea puzderie de hărţuituri? Dacă vrei să mă lichidezi ajunge şi un singur glonte.” Nu ezită decât o clipă înainte de a rotunji sensul. „Cu alte cuvinte vrei să mă faci să înţeleg că Nanda mă detestă şi singurul lucru bun ce mi-ar mai rămâne ar fi să renunţ de a mă mai interesa de ea.”

„Chiar vorbeşti serios?“ îl întrebă interlocutoarea lui după câteva clipe. „O placi mult şi cu adevărat, Mitchy?“

„O plac atât cât îndrăznesc — atât cât o poate place un bărbat pe o fată când, din clipa în care a văzut-o şi-a format o opinie în legătură cu ea, dându-şi totodată seama şi realizând şi toate motivele că nu-i rămâne chiar nicio şansă. Bineînţeles că ţinând cont de toate astea, s-a străduit din răsputeri să nu se lase dus de val. Dar sunt momente”, adăugă domnul Mitchett mâhnit, „când ar simţi o alinare miraculoasă dacă nu s-ar mai opune atracţiei vârtejului.”

„Părerea mea e că exagerezi dificultăţile ce-ţi stau în cale”, răspunse amfitrioana. „Ce înţelegi prin *toate motivele?*“

„Păi am şi menţionat unul din ele. O trec fiorii numai când mă vede.”

„Scumpul meu Mitchy!“ gemu doamna Brookenham contestând.

„Celălalt — un motiv cum nu se poate mai firesc — e faptul că e îndrăgostită.”

„Şi de cine mă rog, sub soare?“

Cu privirea ei speriată doamna Brookenham se uitase ţintă în ochii lui destul de mult ca să fi intuit ceva mai înainte ca el să i se adreseze din nou.

„Chiar n-ai avut nici cea mai vagă bănuială? De cine altcineva, dacă nu de amicul Van?“

„Nanda îndrăgostită; de amicul Van?“ uluirea ei totală era aproape de neredat în cuvinte. „Cum, că-i doar de două ori mai mare ca ea — a văzut-o în rochiţă şi şorţuleţ, murdară pe la gură şi încasând şi palme pentru asta: chiar n-avea cum să-i treacă prin minte aşa ceva.”

„Draga mea, cum e oare posibil ca o femeie cu simţul dumitale de pătrundere”, întrebă Mitchy, „să considere că asemenea fleacuri ar avea cât de cât legătură cu situaţia în sine? Spune-mi şi mie cum e cu putinţă ca având prin preajmă un individ atât de fioros de chipeş, atât de infernal de pus la punct în domeniul *culturii* încât îi reduce pe toţi la tăcere în toate privinţele, să te aştepţi totuşi ca să lipsească din sânul familiei tale cronica domniilor unor regi destoinici? Dacă dumneata ai fi copilă, nu te-ai îmbujora ca para focului? Dacă aş fi eu fată nu m-aş îmbujora — mai probabil, nu m-aş înverzi?“

Doamna Brookenham fu adânc impresionată. „Cum, Nanda se îmbujorează?”

„În cele mai fermecătoare nuanţe care s-au văzut vreodată. E de-a dreptul absurd să nu fi remarcat asta.”

Ţinea de natura generoasă a doamnei Brookenham ca de îndată ce sesiză brusc semnificaţia acestei noi lumini, să se arate pe deplin dispusă să-şi recunoască limitele. „Există atâtea lucruri în viaţa noastră; o pornim pe atâtea urme false; nu discernem totul dintr-o dată. Dacă nu cumva te înşeli, atunci trebuie să mă ajuţi. Trebuie să stăm mai mult cu ochii pe ea.”

„Da’ mie la ce mi-ar putea folosi?“ se interesă Mitchy.

„Nu te preocupă îndeajuns soarta ei ca să vrei. S-o *ajuţi?“* Apoi înainte de a-i da timp să răspundă. „Sărăcuţa, draga şi scumpa de ea!“ — exclamă amfitrioana lui cu duioşie. „Oare ce-şi imaginează sau ce visează ea? La drept vorbind se risipeşte în iluzii!“

„O! el o place“, spuse Mitchy. „De fapt o place extrem de mult.“

„Vrei să-mi spui că ţi-a mărturisit-o chiar el?“

„O! nu — nu vorbim niciodată despre asta! Dar o place”, repetă domnul Mitchy cu încăpăţânare. „Şi este un om care niciodată nu se dă după deget.”

O clipă doamna Brookenham chibzui asupra acestor lucruri; apoi se lansă într-un mod care-l surprinse vizibil. „Nu afirmi asta pentru că ai urmări să-l ponegreşti, nu-i aşa? — fiindcă ştiu că şi tu la rându-ţi îl simpatizezi. Te porţi atât de minunat cu prietenii tăi” — O, îi dădea mâna să-l lase să vadă

că ştie! — „şi încă într-o manieră atât de nuanţată şi desăvârşită. Sunt unii, ca *el*“ — făcu semn spre celălalt musafir — „care obţin totul de la tine şi pe care s-ar spune că îi simpatizezi cu adevărat sau cel puţin că îi suporţi, tocmai *pentru* acest motiv. Apoi sunt cei care nu cer nimic — şi pe care-i simpatizezi în ciuda acestui fapt.”

Auzindu-i panegiricul, Mitchy se afundă în canapea, cu mâinile împreunate, urmărind-o cu o oarecare emoţie deghizată. Rânjea cam prea mult, doar aşa din simplu amuzament. „Asta e categoria căreia îi aparţii *dumneata.”*

„E cea mai bună”, replică amfitrioana „şi mă străduiesc să rămân în limitele ei. Dumneata încerci, mituindu-ne, să ne împingi în categoria inferioară, pentru că, aşa mândru cum eşti, te cam plictiseşte ideea că ne simpatizezi atât de mult. Dar n-o să ne lăsăm, cei puţin *eu* n-o s-o fac. N-ai decât să-l împingi pe Van” — continuă ea cu multă dezinvoltură. „Eşti gata să-i faci sau să-i dai orice pe lumea asta.” Mitchy îi arunca priviri admirative de unde stătea, clătinând încet din cap. „Este exact tipul de bărbat — fără avere, şi aşa cum ţi-ai fi dorit să fii, până la cele mai mici amănunte — pe care-l invidiezi din plin şi faţă de care te arăţi totuşi atât de generos, încât pari dispus la orice sacrificiu.”

Recunoştinţa lui Mitchy se intensifică într-atât, încât îi năvăli tot sângele în faţă. „Uluitor, uluitor, doamnă Brook! Pentru numele lui Dumnezeu, ce-i fi urmărind?“

„Deci, aşa cum spuneam”, continuă ea imperturbabil, „nu ca să-i joci un renghi susţii ceea ce mi-ai spus adineaori.”

Un minut domnul Mitchett nu reacţionă altfel decât prin împurpurarea sa şi licărul straniu ce i se aprinse în priviri. „Cum ar putea asta să-l pună într-o lumină defavorabilă?“

„O! *ar fi* o cale, nu-ţi dai seama? ca să-mi pui în faţă necesitatea de a-i face vânt. Căci s-ar putea s-o *placă* pe Nanda cât ai vrea dumneata de mult: dar niciodată, niciodată”, se poticni cu îndârjire în glas doamna Brookenham — „niciodată n-o să ajungă până acolo. Şi animată fiind de un asemenea sentiment, după cum *bine vezi*“, explică ea, „singura mea reacţie, înţelegi? nu poate fi decât aceea de a o salva.”

S-ar fi putut spune că în cele din urmă bietul Mitchy ajunsese să vadă. „Curmând răul la timp! Interzicându-i lui să mai pună piciorul aici în casă?“

Ea avea aerul unei persoane ce-ar sta cu foarfecele de grădină într-o dumbravă a alternativelor. „Sau expediind-o pe *ea* de aici. Vrei să mă ajuţi

s-o salvez?” izbucni din nou o clipă mai târziu doamna Brookenham. „Nu e adevărat”, continuă apoi, „că ar avea vreo aversiune faţă de tine.”

„Ai învinuit-o de asta?” o întrebă Mitchy cu un curaj ce echivala cu o bravură de zile mari.

O inspiră de îndată pe interlocutoarea lui; iar propria ei bravură, care acum se ridică aproape la înălţimea diplomaţiei ei, ceea ce la drept vorbind însemna foarte mult, nu se arătă mai prejos decât a lui Mitchy. „Da, bunul meu prieten, ţi-o spun deschis.“

„Bun. Ştiu atunci ce ţi-a spus ea.“

„A negat pur şi simplu.“

„Da, aşa fac întotdeauna, pentru că le e milă de mine”, zâmbi Mitchy. „A spus ceea ce spun ele întotdeauna, că deşi efectul pe care-l produc în primul moment e deconcertant, descoperă încetul cu încetul că e posibil să se obişnuiască cu mine. E plină lumea de persoane care se obişnuiesc cu mine“, încheie domnul Mitchett.

„E un lucru pe care *eu* n-o să-l fac niciodată, pentru că eşti mult prea încântător“, declară doamna Brookenham. „Dacă nu te-am descusut *din fir a păr* în legătură cu Nanda“, continuă ea, „a fost din pricina unor scrupule de un fel anume, pe care voi, subestimând femeia, nu i le atribuiţi niciodată. Ai devenit ţinta unor proiecte care dispun de mult prea multe atuuri ca să nu iasă în evidenţă.”

Auzind asta, domnul Mitchett sări în sus; neîndoios îşi dădea seama de încordarea sa nervoasă; făcu câţiva paşi cuprins de agitaţie, apoi, ţinându-şi mâinile în buzunare o fixă pe amfitrioană cu o căutătură mult mai controlată. „Ce vrea să spună Ducesa când susţine despre fiica ta — asta fiindcă, dacă nu mă înşel, la ea ai făcut aluzie adineaori — că este *compromisă şi decăzută?“*

Doamna Brookenham se lumină toată — pur şi simplu — răsări din fotoliu numai zâmbete. „Da-i vii mănuşă. Nici nu ştii cât de mult te-ar vrea pentru micuţa Aggie!”

„Da’ ce vrea să spună, da’ ce vrea să spună?“ repetă Mitchy.

În timp ce insista asupra chestiunii, uşa fu dată de perete; doamna Brookenham îşi îndreptă privirile într-acolo. „Ai ocazia s-o afli chiar de la ea.“ Ducesa se întorsese cu micuţa Aggie păşind timid, în urma ei.

VIII

DIN ACEASTĂ PERSPECTIVĂ TÂNĂRA era fără-ndoială o apariţie ce putea sugera o bază pentru cele mai avântate speranţe. Pe cât de subţire

şi de albă, pe atât de încântător de delicată — asemeni unui crin îmbobocit cules atunci din grădină, rod al educaţiei admirabile ce o primise — micuţa Aggie părea a fi oferită tuturor din vârful unor degete ce abia o atingeau. Oricum se socotea atât de puţin îndreptăţită să fie prezentată, încât timidă şi supusă, aşteptând cuvântul de îndrumare, înconjurată de amabilitatea generală, se opri brusc până când doamna Brookenham, ca s-o poată întâmpina, deveni la rândul ei o tânără timidă — întinzându-i o mână sfioasă şi privind-o cu ochi nevinovaţi şi uluiţi ce se întrebau dacă să îndrăznească s-o sărute de bun venit. «O! micuţa mea bună, stranie şi dragă, n-ai mai venit aici de nu mai ţin minte, oricum, e o *adevărată* bucurie să te văd şi îndrăznesc să sper că ţi-ai adus şi păpuşa!» — cam ăsta ar fi putut fi sensul şoaptelor calde ale prietenei noastre, în vreme ce, cu o reală plăcere, o îmbrăţişa din priviri, din creştet până-n tălpi, îmbiind-o pe această făptură rară spre o canapea. Din creştet până-n tălpi micuţa Aggie etala o combinaţie vestimentară în armonie perfectă cu vârsta, cu tenul şi cu aerul ei izbitor de feciorelnic. Puteai foarte bine să-ţi închipui că fusese pregătită pentru vizită de un grup de călugăriţe devotate, fiice schivnice ale unor familii străvechi şi educatoare ale unor odrasle din aceeaşi lume, al căror gust rafinat de generaţii se elaborase în izolare într-un chip atât de încântător, atât de straniu, încât orice atingeau rămânea marcat de nuanţa aparte a distincţiei. Cu fata alături, Ducesa răspândea un aer de siguranţă sporită, a cărui motivaţie nu i-ar fi scăpat unui observator, asocierea dintre ele fiind, evident, favorabilă amândurora. Cea mai tânără desăvârşea stilul prezenţei mătuşii ei, asemeni personajelor din fundal introduse cu artă în portretele vechi. Pe de altă parte Ducesa părea să preia de la nepoată, cu blândeţea cuvenită, demnitatea unui soi de funcţie protocolară — aceea de guvernantă ereditară a odraslelor de sânge. Micuţa Aggie zâmbea cu luminozitatea învăluită a zorilor din ţinuturi meridionale, şi prietenii rudei sale schimbau priviri, potrivit obiceiului practicat în salonul doamnei Brookenham, comunicându-şi nestânjenit încântarea. În ciuda acestui fapt, interesul domnului Mitchett nu fu aproape deloc distras de la ocazia asupra căreia doamna Brookenham tocmai îi atrăsese luarea aminte.

„Mult stimata mea Ducesă”, i se adresă el cu promptitudine, „ai vrea să fii atât de amabilă să mă lămureşti şi pe mine în legătură cu o părere de-a dumitale — cum să spun, cu totul aparte, de care am aflat de curând?“

Făcând un pas înapoi, Ducesa o cântări o clipă din priviri, pe micuţa ei prinţesă de ivoriu. „Sunt întotdeauna pregătită, domnule Mitchett, să-mi

justific opiniile; dar dacă se pune problema să intrăm în amănunte în legătură cu unele din subiectele lor, atunci poate că ar fi mai bine, dacă n-ai nimic împotrivă, să cădem de acord asupra momentului şi locului potrivit.”

„Pentru nerăbdarea mea”, replică domnul Mitchett, „nu există timp mai favorabil decât momentul de faţă — dar dacă ai motive să vrei un loc mai nimerit, de ce să nu ne ducem chiar acum în altă încăpere?“

La auzul acestei propuneri, Lordul Petherton fu cuprins de o veselie nestăpânită. „Ia te uită, cine s-ar fi aşteptat la una ca asta de la Mitchy cel rece — ştie să insiste, nu-i aşa, doamnă Brook? Ce vrei să faci în altă încăpere?“ îl întrebă pe prietenul său. „Chiar aşa, Ducesă, chiar sub nasul acelor…?“

După un prim val de sânge în obraji, Ducesa se arătă dispusă să le facă jocul. „Şi mă rog, Petherton, sub nasul cui? — îl desfid să-şi termine fraza!” făcu ea zâmbind celorlalţi.

„Sub nasul acelora”, spuse Lordul, „care se mângâie cu gândul că atunci când îi întâlneşti totuşi din întâmplare în vreun loc, primul dumitale impuls nu este să te năpusteşti asupra unui pretext ca să dispari altundeva. Şi mai cu seamă”, continuă el să glumească, „cu cineva de reputaţia dubioasă a lui Mitchy.”

„Oh!“ exclamă Edward Brookenham la auzul acestor vorbe, dar sugerând un soi de alinare dulce.

„Oferta lui Mitchy e cât se poate de inofensivă, ţin atunci să-l înştiinţez”, remarcă amfitrioana, pentru că întâmplarea face să am certitudinea că nimic n-ar determina-o pe Jane s-o lase pe Aggie măcar cinci minute aici printre noi, fără să rămână şi ea să supravegheze ca nu cumva să ne dăm în petec.”

„Ei bine, dacă ne-am aventurat atât de departe pe calea asta”, reluă Lordul Petherton, „Dumnezeu ştie unde *am putea* ajunge în absenţa supravegherii tale. Te previn Ducesă”, continuă el plin de vervă, „că de îndată ce ieşi pe uşă cu Mitchy, o să mă port îngrozitor”.

În cursul acestei scurte înfruntări, Ducesa nu-şi luă ochii de la nepoata ei, care îi răsplătea atenţia cu dulceaţa unei dependenţe consimţite. Originea străină a copilei era înscrisă atât de delicat dar precis în toate trăsăturile ei desăvârşiie, încât aerul ei ar fi putut exprima detaşarea sfielnică a unei persoane ce nu cunoştea limba celor în societatea cărora se afla. Ducesa îşi plimbă apoi privirile roată de la unul la altul. „Sunteţi un gen de creaturi foarte stranii, cu toţii, şi nu ştiu dacă vă daţi seama că frizaţi ridicolul. Aggie şi cu mine suntem nişte fiinţe simple din altă lume; există o mulţime

de lucruri aici pe care nu le înţelegem; totuşi ne speriem, foarte uşor. Domnule Mitchett", întrebă ea, „în ce anume chip ţi-am rănit susceptibilităţile?“

Domnul Mitchett ezită; se părea că avusese timp acum să reflecteze asupra grabei sale nesăbuite. „Văd bine ce şi-a pus Petherton în minte şi n-o s-o expun pe nepoata dumitale solicitându-te chiar acum în altă parte, astfel încât s-o pun de îndată pe doamna Brook în situaţia să o înşface şi să fugă cu ea. Dar prima oară când o să te găsesc mai puţin împresurată — în fine", râse el, emiţând nişte sunete cam voalate, „tot ce pot să-ţi spun, dragă Ducesă, e că n-ai să-mi scapi uşor!“

„E în legătură cu părerea ta, Jane“, explică pe un ton placid doamna Brookenham, „că Nanda e moralmente prejudiciată, nu-i aşa? de faptul că o neglijez. N-aş relata despre tine nimic ce să nu poată fi afirmat cu îndrăzneală şi în prezenţa ta; aşadar, de vreme ce s-a năpustit cu asta, recunosc că am apelat la el cerându-i să-mi spună — ca un prieten bun şi vechi ce-mi este — ce crede *el* despre alegaţia ta.“

„Dar pentru numele lui Dumnezeu, care *este* alegaţia lui Jane?“ întrebă Edward Brookenham ca şi când ar fi intrat într-un impas la jocul de cărţi.

„Zău aşa, absolut toţi", replică Ducesa cu o detaşare deplină, „alegeţi cele mai neaşteptate împrejurări pentru a discuta probleme delicate. Nu încape îndoială că sunt nenumărate chestiunile în legătură cu care nu simţim la fel. Chiar în clipa de faţă purtarea voastră este cu totul de neînţeles. *Je ne peux pourtant pas la mettre à la porte, cette chérie"*[5], pe care o învălui din nou cu solicitudinea veselă, ce părea să ascundă vibraţia unei implorări personale: „Fereşte-te să înţelegi, scumpa mea dragă — fereşte-te!"

Micuţa Aggie privea în jur cu o politeţe imparţială care fiind expresia instinctului orb că se află pur şi simplu la cheremul unor persoane ce au libertatea deplină fie s-o întineze fie s-o cruţe, era destul de emoţionată ca să le stoarcă tuturor lacrimi. Probabil că exista o relaţie între această politeţe şi emoţia intempestivă exprimată acum într-o manieră cu totul diferită de doamna Brookenham prin încă o îmbrăţişare; la aceasta, poate se adăugau şi acele cuvinte răspicate şi pline de promisiuni adresate ei de doamna în cauză: „Între noi două, ţi-o spun deschis, draga mea, ca de la prietenă la prietenă, sunt convinsă că n-ai să te îndoieşti niciodată că totul va fi impecabil!

— I-am vorbit bietului Mitchy“, continuă ea adresându-i-se Ducesei, „doar despre părerea cumplită pe care o ai în legătură cu faptul c-o las pe

Nanda să-i facă vizite prelungite lui Tishy — şi bineînţeles despre problema generală a inoportunităţii oricăror legături dintre tinerele nemăritate şi cele măritate. Domnul Mitchett arată destul interes faţă de noi, Jane, ca să mi se pară firesc să-l iau drept sfetnic într-una din încercările prin care trecem. Pe de altă parte ne bucură solicitudinea ta, şi nu mai e nevoie să-ţi spun în stadiul în care am ajuns, ce greutate, au pentru noi, în toate privinţele, judecăţile tale. Va fi *deci* o încercare pentru noi, *cara mia*, nu-ţi dai seama? dacă hotărâm brusc sub vraja influenţei tale că fiica noastră trebuie să pună capăt unei prietenii — va fi *deci* o încercare pentru noi să-i prezentăm Nandei însăşi lucrurile în asemenea chip, ca ea să-şi poată da seama, cât de cât ce ne-a apucat. Apoi va urma misiunea şi mai ingrată de a-i lămuri problema sărmanei Tishy. Şi, totuşi, de vreme ce casa ei *este* un loc imposibil, ce altceva ne rămâne de făcut? O să fie acolo şi Carrie Donner, iar Carrie Donner e o fire aparte; dar cum poţi să-i ceri chiar şi unei mieluşele ca Tishy să renunţe la propria ei soră?“

Întrebarea fusese lansată cu un ascuţiş polemic ce o făcu să domine o clipă atmosfera, şi înainte ca măcar un singur membra al grupului să-şi poată lua inima în dinţi, efectul produs de doamna Brookenham fu umbrit de reapariţia valetului. „Hei dragă, nu ţipa aşa!“ e tot ce putu să rostească Edward Brookenham în chip de avertisment, ca aproape simultan cu anunţarea numelui, o doamnă să-şi facă apariţia în cadrul uşii. „Doamna Beach Donner!“ — cum era şi firesc surpriza a fost deosebit de puternică. Aproape fiecare s-a trădat într-un fel, cu excepţia doamnei Brookenham care, mai mult decât ceilalţi, realizase, pare-se, că printr-un fericit concurs de împrejurări, vizitatoarea nu auzise ce se discuta. Nou venita, o tânără şocantă, cu alură excentrică sugerând în maniera unor intrări şi grilajuri lucitoare existenţa prin apropiere a anunţului *proaspăt vopsit*, se pomeni, cu o jenă ce intra într-un contrast straniu cu stridenţele tenului ei, în prezenţa unui grup unde descoperi totuşi imediat că, evident, fiecare îi e prieten. Din dorinţa de a lăsa impresia că nu se dăduse niciunul de gol, fiecare spuse ceva pe un ton total relaxat; aşa încât o clipă mai târziu, doar biata doamnă Donner, aşezată alături de amfitrioană, mai avea aerul că greşise cu ceva. Şi într-adevăr greşeala îi aparţinea în esenţă, într-atât de strigătoare la cer. Se vădea anomalia de a fi recurs, fără a dispune de mijloacele pentru a o susţine, la serviciile unei *palete coloristice* care pur şi simplu constituia o paradă a curajului. O figură plăcută, dar asimetrică şi înfiorător de timidă, era retuşată de la rădăcina părului până-n ascuţişul bărbiei ca o poză de

mahala — morala fiind pur şi simplu că ar fi fost cazul sau să se fi lăsat mai mult în seama firii, sau să fi apelat mai mult la artă. Ducesa se alătură repede vărului său, şuierându-i înăbuşit: „Edward, dragă, pentru numele lui Dumnezeu, ia-o pe Aggie!“ şi câteva minute mai târziu înjghebase în acest scop într-una din *nişele* elegante ale doamnei Brookenham, o societate căreia i se alăturaseră şi Lordul Petherton şi domnul Mitchett, cel din urmă privind spre doamna Donner, aflată în celălalt capăt al camerei, cu o uimire şi o compasiune elocventă.

„Fiţi pe pace, fiţi pe pace — e atât de speriată că nici ei nu-i vine să creadă.”

Ducesa o privea de parcă s-ar fi aflat într-o lojă la teatru, protejată convenabil, ca în vremurile de demult când mergea la operă în Napoli, bucurându-se de societatea galantă a doi prieteni. „Sunteţi cea mai interesantă naţie de pe lume. Niciodată nu ştii unde încetează repulsia voastră faţă de *nuance.* Ce pedeapsă veţi fi având oare de ispăşit de vreme ce ca să executaţi încă de pe acum o bună parte din ea a fost nevoie ca din leagăn să fiţi lipsiţi de sentimentul lucrului ce se cade, de armonia părţilor? Uitaţi-vă la rochiţa ei neagră — destul de reuşită, dar nu pe cât s-ar cuveni să fie şi luaţi aminte la toate celelalte lucruri amestecate laolaltă: tipul ei de frumuseţe, de timiditate, de răutate, de notorietate şi de *impudeur.* Numai în ţara asta e cu putinţă ca o femeie să fie totodată atât de şocantă şi de fragilă.” Insatisfacţia Ducesei era debordantă. „Dacă nu se pricepe să se poarte cum se cuvine în lume…”

„Să ştie atunci cel puţin să se poarte cum nu se cuvine? A!“ replică Mitchy, „iritarea dumitale pledează cu mai multă vigoare decât orice altceva în favoarea geniului nostru specific sau a absenţei lui specifice. Viciul nostru este exasperant de inhibat — dacă s-ar putea cât de cât pune chestiunea viciului cu privire la o copilă atât de fermecătoare, care arată asemenea afişelor moderne, în sensul unei *modernităţi morbide*, cum s-ar exprima doamna Brook, numai că mult mai extravagant şi mai comic decât orice s-a încercat până acum. Îmi amintesc”, continuă el, „că în ultima vreme doamna Brook mi-a descris-o ca fiind nestăpânită. Nestăpânită, — păi, e pur şi simplu blândeţea în persoană. O asemenea etichetare nu arată decât gradul de domesticire la care ne-a redus doamna Brook pe noi ceilalţi.”

„Oricum, domesticirea la care v-a redus doamna Brook nu vă împiedică pe unii din voi să fiţi respingători”, declară Ducesa. „Zău nu înţeleg deloc

ce ţi-a venit când mi-ai cerut adineaori să explic de faţă cu Aggie această chestiune serioasă a modului în care se expune Nanda?“ Apoi, recăpătându-şi controlul înainte ca domnul Mitchett să fi putut spune ceva continuă: „Ce oare o fi găsit Edward să-i spună odorului meu?“

Brookenham se aşezase alături de copilă pe o canapea situată la oarecare distanţă, dar din expresia celor doi nu-ţi puteai da seama dacă schimbaseră vreo vorbă de când erau alături. Felul de a fi discret al lui Aggie era prea rafinat ca să exteriorizeze ceva; cât despre cel al amfitrionului nu era suficient de dezvoltat pentru asta. „O! este înfiorător de prudent”, remarcă Lordul Petherton pe un ton liniştitor. „Dacă *tu* sau eu sau Mitchy spunem ceva deplasat, se întâmplă desigur fără să ne dăm seama şi fără să avem nici cea mai mică intenţie, amicul Edward însă o face cu bună-ştiinţă…“!

„O face în asemenea măsură, încât în general nu îndrăzneşte să deschidă gura?” întrebă Ducesa. „Asta îl zugrăveşte destul de bine ţinând seama că mai tot timpul tace mâlc. Oare ce-o fi în capul lui?“

„E nepătruns ca o genune — e uluitor”, râse domnul Mitchett. „Nu cunosc alt om cu o înţelegere atât de profundă şi care să fie totuşi atât de neajutorat şi atunci când e vorba să replice şi atunci când e vorba să se crispeze. Dacă, ţinând seama de aceleaşi reacţii, eu par *dezgustător* aşa cum îmi spui”, continuă el, „este numai pentru că în toate privinţele sunt înfiorător de superficial. Oricum, uneori intru în substanţa lucrurilor şi ca atare ţin neapărat să aflu”, izbucni el din nou, „la ce anume te-ai referit când i-ai spus doamnei Brook, ceea ce la rândul ei mi-a comunicat, cu privire la Nanda.”

„Ţii neapărat, spui, om nătâng ce eşti” — Ducesa virase puţin spre familiaritate. „Şi mă rog, în baza căror drepturi procedezi astfel?“

Sărmanul Mitchy lăsă să se vadă, dar numai pentru o clipă, că se simte sub interdicţie. „Te gândeşti la situaţia unei fete ce răspunde atât de anemic tipului care o place atât de mult?“

„Nu mă gândesc la nimic”, replică Ducesa, „care să te conducă la impresia că aş fi chiar atât de vulgară şi nesuferită încât să încerc să-ţi destram visurile pe care ţi le-ai făcut în legătură cu o fiinţă deosebit de interesantă şi nefericită; şi nu-mi dau încă prea bine seama — deşi bănui că am să descopăr curând! ce anume urmăreşte prietena noastră când de îndată ce-am întors capul, se apucă să trăncănească despre asemenea chestiuni cu tine. Petherton o să-ţi povestească — mă mir că n-a făcut-o până acum —

de ce doamna Grendon, deşi n-a atins chiar stadiul înfloririi maxime, a ajuns fără-ndoială foarte aproape de roza perfecţiunii.”

„O! Petherton nu-mi spune niciodată nimic!“ replica lui Mitchy veni cu iuţeală şi iritare, dar evident cu tot atâta sinceritate de parcă persoana la care făcuse aluzie n-ar fi fost de faţă.

Între timp persoana la care se făcuse aluzie — după ce se puse pe scaun fără pic de jenă când întinzindu-şi picioarele, când proptindu-se cu coatele pe genunchi — ajunsese la concluzia că nu poate profita decât infim de pe urma acestei discuţii. Starea de plictis în care se afla — dacă era într-adevăr plictis în el impulsul sincer — aşa cum probabil şi-a făcut el socoteala — de a limpezi atmosfera. Arătă spre doamna Donner, cu o remarcabilă lipsă de precauţie. „Păi Ducesa face aluzie la oful ăla stupid al sărmanei mele surori, Fanny — sunt sigur că ai auzit despre asta.“ O clipă sugeră cu o intensitate stranie natura alegaţiilor emise de ruda sa, iar relativul cinism cu care le trata deveni de-a dreptul persiflant în lumina atitudinii şi expresiei pe care în clipa aceasta le etala persoana incriminată. „Cumnatul meu e în relaţii prea strânse cu ea. Dar Cashmore e un dobitoc fără cusur. Este extrem de neplăcut”, adăugă el, „pentru că lucrurile au luat întorsătura ce de la o zi la alta ar putea duce la ceva care să facă ocolul societăţii. Închipuie-ţi un bărbat”, reflectă el cu glas tare, în timp ce toţi trei examinau mai pe îndelete obiectul spre care se îndrepta atenţia doamnei Brookenham — „închipuie-ţi un bărbat cu o asemenea încurcătură pe cap! Frumuseţea e că după cât se pare cele două femei nu au rupt deloc relaţiile. Să mă bată Dumnezeu dacă nu continuă şi acum să se viziteze.”

Ducesa trecu în grabă asupra acestei remarci ca şi asupra tuturor celorlalte. „Eh! cum să înflorească nestingherit ura fără hrana furnizată de aceste *vizite* obişnuite ce nu se pot alimenta decât din ceea ce denumiţi voi aici prietenie la cataramă? De ce se dau petreceri în Londra dacă nu să le ofere prilejuri de întâlnire unor oameni care se duşmănesc? Îţi spun drept că e de neconceput ca soţul unei fiinţe superbe aşa cum e sora dumitale să găsească mai mare satisfacţie în preajma unui obiect *comme cette petite* care arată ca un ştergător de peniţe — cum şi l-ar imagina o actriţă — făcut parcă anume pentru un spectacol de bâlci. În acelaşi timp, dacă-mi permiţi să-ţi spun asta, aproape că nu te mai contrariază faptul că sora ta dă dovadă de o asemenea imprudenţă lăsându-i ei toate atuurile. Este cea mai frumoasă femeie din Anglia, dar când e vorba de *ésprit de conduite* nu se

mai ridică chiar la acelaşi nivel. Nu le poţi avea pe toate!“ oftă ea plină de înţelepciune.

Lordul Petherton îi primi replica cu suficientă degajare văzând-o că pleacă de la premisa că este obiectiv. „Dacă vrei să spui prin asta că e cea mai mare gâscă din lume sunt gata să fiu de acord cu tine. E tocmai ceea ce mă înspăimântă. Şi totuşi”, întrebă el, „cum pot pronunţă cu decenţă care anume este acest lucru?“

Ducesa se mai situa încă la înălţimea de la care îşi putea manifesta spiritul critic. „Care anume dacă nu una din acele uluitoare situaţii endemice aici în Anglia când porniţi să vă spălaţi rufele murdare în public? Nu este absolut nevoie să-l *pronunţi!“* râse ea. „Dacă există ceva mai ieşit din comun decât aceste purificări, e tocmai acea tihnă domestică ce, odată trecută criza, vi-o umpleţi amuzându-vă cu articolele purificate.”

„Şi în întreaga chestiune nu facem decât să revenim”, sugeră cu un aer didactic domnul Mitchett, „la aceeaşi fatală şi naţională lipsă de stil. Dragă Ducesă, n-o să primim niciodată îndeajuns de multe lecţii şi poate că în clipa de faţă nu există o funcţie care să fie îndeplinită cu mai mult folos printre noi decât modul în care dumneata contribui cu atâta amabilitate la răspândirea unor metode mai elegante.”

Mai avusese încă o idee, dar înainte de a ajunge la ea, prietenul lui îl întrerupse cu voioşie. „Colosal de amabil din partea dumitale, Ducesă — dar mă văd obligat să spun că, deşi eşti femeie deşteaptă, te-ai dat de gol! Oricum încerc în momentul de faţă un sentiment de tihnă”, continuă Lordul Petherton, „la gândul relaţiilor care devin tot mai cordiale între biata Fanny şi doamna Brook. Doamna Brook este din cale-afară de bună şi din cale-afară de pătrunzătoare, şi Fanny o să accepte de la ea o serie de sfaturi pe care nu le-ar înghiţi dacă ar fi sugerate de mine. Tot îi spun doamnei Brook — nu ştii? *Ţine-o din scurt şi nu te arăta prea blândă. Ai cuvântul meu că nu mă are decât pe mine în lumea asta.“*

„A! şi ştim foarte bine cât se poate bizui pe o asemenea resursă!“ exclamă Ducesa cu asprime.

„Tocmai asta spune şi Fanny — că ştie *ea*”, încuviinţă Petherton bine dispus. „Spune că ipocrizia mea josnică îi face greaţă. Sunt oameni”, continuă el să trăncănească amuzat, „care nu se zgârcesc deloc când c vorba de sfaturi, dar cele mai multe sunt bune doar de aruncat la gunoi. Nu aşa stau lucrurile cu doamna Brook, pe cuvântul meu — am avut şi eu ocazia să mă folosesc de unele din ele!“

„Vorbeşti de parcă ar fi ceva dezgustător şi preparat în casă — vin de agrişe, de pildă”, râse Ducesa; „dar nu poţi avea pretenţia că o cunoşti pe Fernanda dacă nu ştii că a înfiinţat pentru folosul prietenilor un mic birou de consultaţii. Ascultă cazul, îşi mângâie bărbia şi prescrie…”

„Şi partea frumoasă”, strigă Lordul Petherton, „este că nu pretinde niciun fel de onorariu!“

„Pe moment nu-ţi ia un sfanţ, dar s-ar putea să-ţi primeşti mai târziu contul”, replică Ducesa. „Ştim cu toţii că afacerile ei de bază se axează pe soţi şi soţii.”

„S-ar părea că astăzi e ziua soţiilor!” interveni domnul Mitchett, dându-şi primul seama de ilustrarea cu care imaginea Ducesei era tocmai investită atunci. „Lady Fanny Cashmore!“ Valetul se afla pe câmpul de bătaie şi toţi cei prezenţi, cu excepţia doamnei Donner care rămase aşezată, îşi dădură evident seama de o rumoare ce şi de data asta îi făcu să se ridice, cu şi mai mare vioiciune decât la apariţia lui Aggie.

IX

„TU DU-TE DIRECT LA EA — FII amabil cu ea; ai probabil nenumărate lucruri să-i spui. Iar tu rămâi cu mine — avem treburile noastre de discutat.” Acest ultim ordin Ducesa i-l adresă domnului Mitchett, în timp ce companionul lor, dând ascultare primei porunci şi afectat se pare de un accent familiar necontrolat, care după toate aparenţele trezi o nouă pâlpâire în rânjetul lui Mitchy, o întâmpină pe noua venită în mijlocul încăperii mai înainte ca doamna Brookenham să fi avut timp să ajungă în dreptul ei. Reaşezându-se imediat, Ducesa urmări o clipă tamponarea inexpresivă a celor două siluete înalte, frate şi soră; apoi după ce Mitchy se lăsă din nou pe canapea continuă: „Ca seminţie sunteţi lipsiţi de inteligenţă, sunteţi lipsiţi de delicateţă, sunteţi lipsiţi de judecată, dar scoateţi nişte exemplare deosebit de reuşite sub raport fizic. *Vous avez parfois la grande beauté.*“[6]

Mitchy se arăta foarte amuzat. „Crezi într-adevăr asta şi când e vorba de Petherton?“

Ducesa rămase pe poziţii. „Amândoi au în mare, atât lăuntric cât şi în exterior, aceleaşi trăsături generale, numai că la fiecare din ei s-au orientat pe direcţii diferite, mai sigure când e vorba de el, ca bărbat, şi mai încununate de succese când e vorba de ea ca — oricum ai vrea s-o numeşti! Ce poate face oare o femeie”, medita ea profund, „cu o frumuseţe ca asta?“

„Dacă nu să vină disperată să-i ceară sfaturi doamnei Brook“ — Mitchy îşi asumă obligaţia să completeze întrebarea ei — „cum să profite mai mult

de pe urma acestui dar? Ia uită-te“, adăugă el imediat, „câtă competenţă pare acum să respire prietena noastră când e vorba s-o îndrume,” Amfitrioana făcuse câţiva paşi spre Lady Fanny cu mâna întinsă, entuziasmul salutului topindu-se puţin în dulcea precumpănire a uluirii precum şi în acea atitudine evidentă în asemenea momente, specifică lujerului unduios al crinului. În general, nimic nu putea fi mai eliberat de convenţionalism plat decât genul de primire de care s-a bucurat în salonul doamnei Brookenham acel element aparte elementul de splendoare fizică total lipsit de discrepanţele ce fac irelevante întrebările altora — întruchipat în prezenţa Ladyei Fanny. Era locul unde confruntaţi în orice moment cu obiecte interesante invitaţii în unanimitatea lor erau aproape mai preocupaţi de reacţiile fiecăruia din ei decât de orice altceva, se pricepeau cumva mai bine să schimbe priviri mute şi iscoditoare decât să şi le aţintească asupra obiectului însuşi. Totuşi, în cazul Ladyei Fanny, obiectul în sine — şi chiar în virtutea aceleiaşi legi care acţionase, deşi mai puţin profund la apariţia micuţei Aggie — puse capăt obişnuitei comuniuni extaziate cam în acelaşi fel în care ar fi reuşit să-şi impună prezenţa o tigroaică frumoasă şi îmblânzită. În chipul în care doamna Brookenham îşi ridică privirile spre ea se întrezărea renunţarea vagă şi deznădăjduită la ideea unor confidenţe împărtăşite. Impozantă, simplă şi prostuţă, Lady Fanny avea aproape aceeaşi statură ca şi fratele său, o frunte cum nu se poate mai îngustă şi un aer de concentrare sumbră, abia corectat de ceva anume din gesturile ei, care totuşi nu reuşeau să-i confere o semnificaţie. Ochii albaştri erau greoi, în ciuda faptului că aveau o limpezime întrucâtva prea accentuată iar bogăţia părului negru — maniera întru totul originală în care se dispuneau volutele lui masive — avea poate un luciu satinat care nu mai era ţinut la mare preţ de moda zilei. Te impresiona însă faptul că printr-un eroism de care nu-şi dădea seama rămânea neîndoios ea însăşi; şi la urma urmelor ce altceva erau doamna Brook şi intimii doamnei Brook în modul cum se abandonau de bună voie jocului percepţiilor, decât o coaliţie eficace menită să o menţină pe ea în această stare. Ducesa fu cuprinsă de cea mai vie admiraţie văzând afabilitatea simplă şi măreaţă a întâlnirii ei cu doamna Donner, o combinaţie în care într-adevăr se punea problema dacă ea sau doamna Brook apăreau în lumina cea mai avantajoasă. Biata doamnă Donner — lipsită de subtilitatea doamnei Brook în suficienţa ei, şi nu îndeajuns de simplă ca Lady Fanny — a fost aceea care a avut cea mai searbădă apariţie. Ducesa îi atrase imediat atenţia lui Mitchy asupra

modului cum nu se poate mai caracteristic în care amfitrioana lor, în loc s-o lase pe una din invitate să se îndepărteze, le ţinea alături printr-o ingenuitate suavă; în timp ce Lordul Petherton, abandonând-o pe soră-sa, li se alătură lui Edward şi lui Aggie în celălalt colţ, doamna Brook se aşeză între ele ca şi când, urmărind o stratagemă extrem de abilă, le-ar fi ţinut pe fiecare de mână. Domnul Mitchett, bineînţeles, nu voia să nedreptăţească pe nimeni, sau cel puţin, aşa cum reieşi dintr-o întrebare pe care o puse fără întârziere, dorea din răsputeri să nu eşueze în această direcţie. „Şi chiar credeţi că Lady Fanny ar avea temeiuri serioase…?“ „Să fie geloasă pe această femeiuşcă absurdă? Dragul meu Mitchett“, reluă Ducesa după un moment de reflecţie, „dacă eşti atât de nechibzuit să vrei să afli opinia mea *reală* în privinţa oricăreia din aceste legături, meriţi să-ţi răspund absolut cum s-o nimeri.” Penalizarea pe care Mitchy şi-o atrăsese asupră-şi părea să fie destul de gravă, de vreme ce o făcu pe interlocutoarea lui să ezite înainte de a i-o administra; ceea ce îi dădu ocazia să răspundă că femeiuşca nu era poate cu nimic mai absurdă decât alţii, că avea ceva anume care lui aproape că-i plăcea şi că sunt multe şi felurite căile în care o femeie poate fi interesantă. Şi tocmai această nouă dovadă de frivolitate îl lăsă cu totul descoperit. „Vrei să spui că te afli de atâta vreme în preajma lui Petherton fără să-ţi dai seama că e înfiorător de abătut?“

„Draga mea Ducesă”, zâmbi Mitchy, „Petherton îşi arborează necazurile cu atâta bravură! Sunt atât de numeroase că am renunţat de multă vreme să le mai ţin socoteala; şi, în general, m-am simţit înclinat să le las să treacă neobservate atunci când nu-l pot ajuta să le înfrunte. *Dumneata* ai reuşit — îmi dau seama”, continuă el, „să te foloseşti poate mai bine de prilejuri mai puţin favorabile — dar care, oricum, îţi dau posibilitatea să descifrezi mai adânc decât mine sensul iritării exprimate adineaori de el.”

Ducesa era admirabilă în felul cum neglija în conversaţie tot ceea ce nu era esenţial efectului urmărit pe moment. „O femeie ca Lady Fanny nu poate avea *temeiuri* pentru nimic — vreau să spun pentru niciun fel de indignare sau pentru niciun fel de răzbunare, fie ea şi de doi bani. În cazul de faţă, oricum, acestea au fost sacrificate cu atâta extravaganţă, încât, în calitate de soţie ultragiată n-a avut prevederea să-şi rezerve nici măcar o palmă de teren atât cât să-şi poată ţine echilibrul. Nu-i rămâne absolut nimic de făcut.”

„Deci adopţi punctul de vedere…?“ Mitchy care la urma urmelor îşi avea reţinerile lui se înfrână întrezărind parcă un nume.

„Adopt acest punct de vedere”, spuse Ducesa, „şi ştiu precis de ce. *Elle se les passe* — micile ei fantezii! E un fenomen, drăguţa de ea. Şi toate — cum să mă exprim — în absenţa remuşcărilor pustiitoare ale unei bune mame gospodine, preocupată numai de menţinerea balanţei între cheltuieli şi venitul familial. Are aerul unei sfinte mânioase şi de aceea o iubesc cei de aici când spun *Luaţi seama la ce face!* dar nu este nici sfântă şi, ca să fim perfect cinstiţi faţă de ea, nici nu este cu adevărat mânioasă. Are doar atâta dram de judecată cât să-şi dea seama că într-o bună zi s-ar putea să profite oarecum de pe urma faptului că în ceea ce-l priveşte soţul ei s-a compromis şi el; şi în taină este cât se poate de mulţumită să ştie sigur cu cine anume. Oricum”, adăugă Ducesa pe un ton şi mai casant, „micuţa noastră prietenă Nanda, chiar nu văd de ce nu ţi-aş comunica acest lucru, este de părerea — şi din câte înţeleg e foarte dispusă să şi-o susţină — că Lady Fanny nu are dreptate.”

Sărmanul Mitchy se pomeni holbând ochii. „Dar ce legătură are micuţa noastră prietenă Nanda cu asta?“

„Cum ce legătură, Domnul s-o aibă în pază! Totuşi, dacă insişti să pui întrebări trebuie să-ţi asumi, după părerea mea, riscurile. Sunt zile când reuşiţi cu toţii să mă lăsaţi cu gura căscată. Într-o asemenea zi m-am trezit, cam cu o lună în urmă, că fac o aluzie la dovada fermecătoare a gustului desăvârşit al domnului Cashmore, dovadă pe care-o vedem acolo în faţa noastră, şi nu mică mi-a fost mirarea să aud tonul adoptat de doamna Brook dezminţind în apărarea micuţei doamne, această timidă punere sub acuzaţie. Faptul că s-a întâmplat ceva a constituit o greşeală de neiertat — doamnei Donner nu i s-a clintit niciun fir de păr în toată această poveste. Nu fusese în primejdie decât vreo două zile, cel mult, pentru că familia şi prietenii ei — influenţele cele mai eficiente — îşi uniseră forţele ca s-o sprijine: furtuna s-a domolit. Acum se afla în perfectă siguranţă. Ai impresia că arată astfel?“ întrebă Ducesa.

Era o chestiune pe care Mitchy n-avea conştiinţa c-o poate examina cu toată imparţialitatea. „Dacă înţeleg bine, vrei să spui că Nanda este în acest caz autoritatea pe care se bazează maică-sa?“

„În ce priveşte nuanţa precisă a intimităţii dintre cele două prietene şi stadiul informaţiilor doamnei Brook? Fără discuţie — *erau ştirile de ultimă oră înainte de apariţia ediţiei*. *De la corespondentul nostru special!* Maică-sa a citat-o.“

Domnul Mitchett era vizibil uimit, „Dar în ce chip ar putea Nanda afla?“

„Ceva în legătură cu chestiunea asta? întreabă-te mai bine cum e posibil să nu ştie *chiar* totul? Sper să nu fi uitat faptul că doamna în cauză şi doamna Grendon sunt surori. Este absolut firesc ca situaţia lui Carrie şi primejdiile ce o pândesc să fie veşnic prezente în mintea lui Tishy cea aproape total lipsită de preocupări, neavând nicio căsătorie reuşită şi nici copii, şi în a cărei casă aşa cum nu e greu să-ţi închipui pluteşte o atmosferă densă de militantism partizan. Şi, cum pentru Nanda, dacă priveşti lucrurile din unghiul *ei,* nu exista problemă s-o absoarbă mai mult decât buna ei prietenă Tishy, unde locuieşte în momentul de faţă, şi sub al cărui acoperiş o întâlneşte fără încetare pe această victimă a unor împroşcări nedrepte…"

„Vrei să sugerezi că din asta reiese clar întreaga situaţie?“ Sub influenţa acestei evocări rapide domnul Mitchett îşi adoptase deja strategia. „Ei bine", spuse el cu mult curaj, „Nanda nu e o gâscă."

Faptul că Ducesa nu-i răspunse imediat putea fi interpretat drept un tribut adus curajului său. „Nu. Întâmplarea face ca în chestiunea aceasta să nu fiu de acord cu ea; dar lucrul cel mai rău ce l-am spus vreodată despre Nanda e că există probleme în faţa cărora nu a dat deloc dovadă că ar fi pusă în dificultate. Şi convingerea mea este că privind lucrurile astfel, în baza micii mele şarade — laşi clar să se străvadă că ţi-ai primit răspunsul."

Mitchy întoarse replica pe toate feţele. „Mi-am primit răspunsul?“

„În disputa ce ai ţinut cu tot dinadinsul mai adineaori s-o angajezi cu mine. Problema abordată cu maică-sa se referea la gama stranie de aspecte şi interese pe care Nanda se vede nevoită să le cultive ca urmare a relaţiilor neobişnuit de strânse ce i le permite doamna Brook: Poftim, astea sunt; nu i-am spus nimic mai mult. N-ai decât să-ţi faci singur o părere asupra lor."

Şi rostind aceste vorbe Ducesa se ridică, lucru pe care-l făcuseră şi doamna Donner şi doamna Brookenham: domnul Mitchett era şi el în picioare ca reacţie la acest ultim îndemn. Doamna Donner îşi lua rămas bun şi în această împrejurare cele trei doamne făcură un schimb ostentativ de politeţuri. Observând aceasta, domnul Mitchett se proclamă brusc amuzat. „Doamne sfinte se şi pupă — se lasă îmbrăţişată de Lady Fanny!“ Dar exuberanţa lui avea să crească şi mai mult. „Şi poftim, Lady Fanny este în braţele doamnei Brook!"

„Oh! pe *mine* asemenea lucruri mă depăşesc cu totul!“ exclamă Ducesa; şi vaerul neputinţei ei de a-şi imagina dobândi aproape tonul auster al unei plângeri.

„Da’ deloc — se simt perfect, Doamna Brook a fost în rol”, continuă Mitchy.

„O, nu mă refeream la faptul că nu şi-l *joacă!”* izbucni interlocutoarea lui.

Acum, pe când traversa încăperea, pe chipul doamnei Donner se putea citi ceva ce semăna cu ravagiile unei lupte pe viaţă şi pe moarte între eleganţa firească şi cea artificială a înfăţişării ei. „Bine, bine”, spuse Mitchy cu hotărâre prinzând expresia, „o susţin pe Nanda.“ Şi în vreme ce o şfichiuire batjocoritoare îl plezni venind dinspre Ducesă el murmură: „Nu s-a întâmplat chiar *nimic*!”

Ca şi când ar fi intenţionat să-l răsplătească pentru această remarcă binevoitoare pe care probabil mai curând a ghicit-o decât a auzit-o, vizitatoarea se apropie de el cu acea cutezanţă a stângăciei. „Vineri mă duc la sora mea, unde o s-o găsesc pe Nanda Brookenham. Vrei să-i transmit vreun mesaj?“

Pe obrazul domnului Mitchett apăru o spuzeală care foarte bine putea fi doar reflectată. „Cum de v-a putut trece prin minte că ea ar aştepta aşa ceva de la mine?“

„Oh! făcu Ducesa cu o veselie care nu-i netezi decât în parte asperităţile, „probabil că doamna Brook i-a spus doamnei Donner să te întrebe!”

Auzind sugestia, doamna Donner zăbovi cu priviri nedumerite asupra Ducesei, gest ce se datora poate în oarecare măsură unei izbucniri de spirit surprinzătoare din partea lui Mitchy. „Spune-i, te rog, — presupun că ai venit aici ca s-o întrebi acelaşi lucru şi pe maică-sa — că adoraţia mea faţă de ea sporeşte şi mai mult pentru faptul că întreţine relaţii atât de cordiale cu dumneata, încât îmi dă astfel posibilitatea să te întâlnesc.”

Covârşită, doamna Donner îşi luă zborul cu un râs nervos, lăsându-i pe Mitchett şi pe Ducesă să se înfrunte mai departe. Cele două doamne nu schimbară nici măcar o privire şi totuşi s-ar fi putut spune că în ochii celei mai vârstnice se ivi ceva anume; apoi după o clipă de tăcere îşi mută privirile de la vizitatoarea ce se îndepărta, luată acum în primire cu toată pompa de Edward Brookenham, spre Lady Fanny şi amfitrioană, rămase tot împreună în ciuda îmbrăţişărilor din care abia se desprinseseră, în timp ce doamna Brook îşi ridică ochii într-o înţelegere exaltată. „Ce casă năstruşnică” făcu Ducesa în cele din urmă. „Îmi face o asemenea scenă că n-o aduc şi pe Aggie, şi pe deasupra mai e şi indignată când îi sugerez vag motivele mele, încât îmboldită de păreri de rău mă pun pe loc în mişcare să

repar excesul meu de prudenţă. Mă reîntorc gâfâind împreună cu nepoată-mea — şi uite în ce societate o introduc!“.

Interlocutorul ei îşi îndreptă privirile spre copila fermecătoare căreia Lordul Petherton i se adresa cu o amabilitate şi veselie evidentă — conjunctură ce fără-ndoială îi stârnea interesul lui Mitchy. „Înseamnă oare că *noi* avem permisiunea s-o cunoaştem?” întrebă el pe un ton plin de şagă. „Dacă are el permisiunea — o mai am şi eu?“

Aţintiţi spre el, ochii Ducesei dobândiseră o nouă strălucire. Mitchy rămase chiar puţin cu gura căscată descoperind expresia ce era complinită de tonul vorbelor ei. „Du-te şi vorbeşte-i, creatură îndărătnică ce eşti şi pe el trimite-mi-l mie.“ Câteva clipe mai târziu Lordul Petherton i se alăturase; Brookenham ieşise din salon împreună cu doamna Donner; soţia lui şi Lady Fanny conversau cu şi mai mare aprindere; iar tânăra Agnesina, deşi evident puţin speriată de înfăţişarea stranie a lui Mitchy, începuse, în maniera în care o abordase el pe doamna Brook să invoce în chip politicos ajutorul oferit de ideea de obişnuinţă. „Ştii ce — trebuie să mă ajuţi“ îi spuse Ducesa lui Petherton. „Poţi foarte, bine s-o faci — şi e primul lucru pe care ţi-l cer.“

„Ha! ha! ha!“ râse interlocutorul ei.

„Trebuie neapărat să pun mâna pe Mitchy”, continuă Ducesa fără să remarce nuanţa aparte de humor din tonul lui.

„Şi pe Mitchy?“ — el nu disimula faptul că n-are nicio intenţie să-i lase vreun dubiu.

„Cât poţi fi de vulgar!“ replică ea fără ocol. „Sunt momente când mă scoţi din minţi. Ţi-e superior în toate privinţele şi îmi place atât de mult încât, ei bine — trebuie să ajungă s-o *placă.* Fă-l să-şi dea seama că aşa simte.”

Lordul Petherton chibzui asupra acestei propuneri ca şi când ar fi fost o problemă practică. „Nu i-aş putea dori decât să se prindă. Văd în ea un viitor plin de făgăduinţe!“ continuă el râzând.

„Nu mai trebuie să-mi spui mie că vezi asta! Eu una le descopăr la Mitchett şi mă înţelegi, sper, când spun că fac apel la tine.”

„Adresează-i apelul direct *lui.* E mult mai bine”, remarcă Petherton cu multă detaşare.

O clipă Ducesa arboră un aer cum nu se poate mai demn, ceea ce o făcu, în condiţiile de faţă, să apară deosebit de blândă. „Pe mine nu mă simpatizează.“

Interlocutorul o privi cu toată brutalitatea lui spirituală. „O, draga mea, pot să pun o vorbă bună pentru tine, dacă asta-i ce-ţi lipseşte!“

Ducesa îl privi în ochi şi o clipă se scrutară reciproc. „Eşti atât de înfiorător de necioplit încât deseori mă întreb…” Dar, cum uşa se deschise din nou în clipa aceea, ea se reţinu. Faptul se datora unei siluete care evident venea în direcţia ei. „Taci. Uite-l pe Edward.”

CARTEA A TREIA DOMNUL LONGDON

X

DINCOLO DE PLĂCEREA NEÎNSEMNATĂ ce şi-o putea oferi astfel, sosirea lui Mitchy exact la ora fixată n-a fost deloc o întâmplare ci rezultatul unui calcul menit să-i dea posibilitatea de a discuta zece minute bune cu amfitrionul lui, pe care arareori se întâmpla să-l găsească singur. Avea ideile sale atunci când voia să cerceteze un lucru cu tot dinadinsul, să-l sondeze sau să-şi întindă spre el antenele; pe scurt se cufundase într-o stare de spirit diplomatică şi anxioasă. Dar de îndată ce trecu pragul, speranţele sale înregistrară o cădere bruscă. Excesul lui de precauţie nu îi prilejui decât plăcerea companiei unui străin, pentru că persoana din cameră, căreia îi fusese anunţat de servitor, nu era amicul Van. Pe de altă parte acest domn părea evident destul de vârstnic. Oare ce chestiune să i se fi părut atât de importantă individului ăluia de Vanderbank încât să trebuiască să *i-o comunice negreşit*? Şi însemna oare că aveau să servească pur şi simplu ceaiul acolo împreună? Nu; persoana ce aspira să-l cunoască pe domnul Mitchett ca şi când ar fi ghicit pe moment temerile acestuia, menţionă de îndată că amfitrionul va apare fără întârziere: sosise de curând în mare grabă, îngrijorat că întârziase şi se năpustise în camera lui să se schimbe. „Din fericire”, spuse vorbitorul oferindu-şi explicaţia ca şi când ar fi fost obsedat de aceasta, „din fericire n-au sosit încă doamnele.”

„Oh! sunt *aşteptate* şi doamne?“ făcu domnul Mitchett pe un ton afabil.

Celălalt oaspete timid şi vizibil agitat se învârti puţin prin cameră legănând un *pince-nez* şi aruncând totuşi priviri oarecum furişe asemeni unei păsări, de la un obiect la altul. „Doamna Edward Brookenham, dacă nu mă înşel.“ „Oh!“ Mitchy însuşi îşi dădu seama, de îndată ce exclamaţia i se desprinse de pe buze, că această reacţie — pe care admiratorii doamnei Edward Brookenham se obişnuiseră să o treacă veşnic cu vederea — i-ar fi sugerat până şi unui străin că el i-a recunoscut mâna în acest aranjament. Totuşi exista ceva în înfăţişarea interlocutorului care te invita în oarecare măsură la sinceritate; din surpriză păstra numai comunicabilitatea — nu şi

răceala ei. Mitchy îşi dădu seama imediat că prietenul ăsta al amicului Van n-o să-l înţeleagă niciodată pe deplin; deşi un asemenea lucru îl făcea uneori să simpatizeze o serie de oameni după cum alteori din exact acelaşi motiv să-i antipatizeze pe alţii. De fapt se simţea mai curând tentat să mistifice în general lucrurile, tocmai atunci când îi simpatiza în mod deosebit. „Numai doamna Brook? Nimeni altcineva?”

„Doamna Brook?“ reluă interlocutorul său, privind fix ca şi când n-ar fi înţeles exact legătura; dar apoi fără a mai zăbovi, ca să-i arate că nu e neghiob — şi într-adevăr asta îl făcu să-i apară extrem de simpatic — îi zâmbi cu un subînţeles de-a dreptul extravagant. „Se cade oare să spui astfel?“

Mitchy râse împăciuitor. „Ei da, mă tem că nu se prea cade.“

„O! n-am avut intenţia să te corectez”, se grăbi să declare interlocutorul său „dimpotrivă urmăream să aflu dacă s-ar cuveni ca şi eu să…?“

Ochii foarte bulbucaţi ai lui Mitchy îl fixară cu mult interes. „Fă o încercare.”

„Cu *ea?“*

„Cu fiecare.”

„Cu soţul ei?“

„O! cu Edward”, râse Mitchy din nou *„perfect!“*

„Şi trebuie să-i spun chiar pe nume, *Edward*?“

„Orice ai face va fi la locul său”, replică Mitchy — „chiar şi dacă uneori s-ar nimeri că fie ceea ce fac eu.”

Ca şi cum ar fi vrut să se uite la el, să poată aprecia cum se cuvine cele spuse, interlocutorul său încetă să-şi mai legene *pince-nez*-ul, fixându-l pe nas. „Voi londonezii aveţi un mod plăcut de a…”

„O! da!” — îi prelua Mitchy replica cu o emfază voioasă. Începuse totuşi să-şi dea seama de confuzia care, în cazul de faţă, avea să derive din însăşi intervenţia sa inspirată.

„Domnul Vanderbank”, remarcă victima sa, poate cu o rezervă ceva mai nuanţată, „mi-a povestit o mulţime de lucruri despre voi.“ După care, ca şi cum ar fi intenţionat printr-o atitudine şi mai rafinată să nu îndrepte discuţia asupra lor, continuă: „Cunoaşte un număr impresionant de doamne.”

„O! da, bietul de el, n-are încotro. Oriunde se întoarce dă de câte o doamnă.”

Străinul primi afirmaţia nu fără a se arăta însă oarecum sceptic. „Ei, asta-ţi mai dă curaj când ajungi uneori să ai impresia că sunt mai puţine.”

„Mai puţine ca în trecut? — ah! da, văd ce vrei să spui”, făcu Mitchy. „Dar e extrem de interesant că te-a frapat asta.” Îi scăpărară ochii, rânji şi rămase pe gânduri. „Mă cam surprinde.”

„Ei, atunci, rămâne de văzut.” Se părea că prietenul său nu voia să prezinte lucrurile într-un chip dogmatic,

„*Rămâne de văzut*?“ Mitchy eântări din nou afirmaţia în lumina ei foarte sugestivă. „Dumneata o să vezi — mă întreb însă cum o să văd eu?” Apoi se controlă brusc, roşindu-se. „Ce tâmpenii mă trezesc spunând — de parcă numai vârsta te-ar putea face să vezi!”.

Tovarăşul său dădu acum frâu liber glumei. „Ce altceva ar mai putea fi — de vreme ce *eu* am fost primul să remarc asta.”

„Păi, sunt înseşi faptele şi bunul gust şi mai presus de toate ceva anume *qui ne court pas les rues*[7], dobândirea unei experienţe a ceea ce înseamnă o adevărată lady.” Reflexia pătrunzătoare a tânărului păru să se amplifice într-o viziune a şanselor, care puse în umbră totul din jur. „Scuză-mă că insist asupra vârstei dumitale — dar ai *avut* într-adevăr ocazia să cunoşti câteva asemenea exemplare?” Întrebarea izvora dintr-o curiozitate atât de profundă că el o şi porni pe firul ei. „O! ce încântător să poţi discuta cu cineva care să-ţi confirme propria concepţie asupra femeilor cu adevărat distinse de pe vremuri. O, de te-aş putea determina”, continuă el, „să accepţi iniţierea unui schimb de păreri pe această temă!“

La care celălalt oaspete făcu, după o pauză, o tentativă şi mai hotărâtă de a-l evalua direct, pe faţă. „Eşti sigur că te afli în posesia unei asemenea păreri?“

Domnul Mitchett făcu un efort evident de gândire. „Nu. Poate că tocmai de aceea apelez la dumneata. Şi deci nu o fac pentru confirmare, nu?“ continuă el. „Înseamnă, deci, că o fac numai şi numai pentru acea frumoasă aluzie iniţială.”

Jucându-se nervos cu *pince-nez*-ul, interlocutorul său se învârti puţin prin cameră ca şi când ar fi fost în chip vizibil emoţionat de acest subiect. Dar parcă însăşi această emoţie îl făcea să se simtă vag stânjenit. „Da’ acum nu mai există femei cu suflet ales?“

„O, ba da, există probabil nenumărate. De fapt eu însumi cunosc o droaie.”

Afirmaţia avu darul să-l pună în gardă pe străin. „Ah! o *droaie!* Asta e!“

„Da“, spuse Mitchy, „imaginează-ţi o *lady* în lumea asta forfotitoare. Ai venit la Londra punându-ţi probabil întrebarea ce se petrece aici — pentru

că Vanderbank a lăsat să-i scape, dacă nu mă înşel, că ai venit de fapt — în urmărirea ei?“

„Ah!“ râse subiectul informaţiei lui Vanderbank. „Mă tem că în ceea ce mă priveşte *urmărirea* iese din discuţie.”

„Da’ cum”, replică Mitchy, „eşti la vârsta când se atinge cea mai desăvârşită formă a ei: Observaţia.”

„Şi totuşi, îmi face impresia, că n-ai aşteptat vârsta mea ca să cultivi această formă.” Urmă o desminţire printr-o clătinare hotărâtă a capului. „Nu observaţia mă animă. Ci ura.”

„Asta nu înseamnă decât că îţi păstrezi observaţiile pentru egalii dumitale”, comentă Mitchy — „lucru admirabil deşi nu tocmai prudent. Dar între frica ce o resimt într-o privinţă şi dorinţa pe care o încerc în cealaltă”, adăugă el, într-o doară, „nu mai ştiu nici eu cum să mă recomand. Trebuie să studiez terenul. Până una alta, ţi-a *relatat* amicul Van chiar atât de multe în legătură cu mine?“

În loc să-i răspundă imediat, confidentul prezumtiv al amicului Van îşi fixă din nou *pince-nez*-ul. „Aşa îi spui?“

„Da, în mod curent, de dragul conciziei.”

„Şi în egală măsură — ezită vorbitorul, „din considerente de stimă?“

Mitchy izbucni în râs… Din veneraţie! Ori de câte ori lăsăm impresia unei lipse de respect, zic eu, o facem din afecţiune şi pentru nimic în lume nu ne-am referi la o persoană care ne displace numindu-l sau numind-o într-un chip atât de simpatic, înţelegi?“

Inchizitorul său îi aruncă o privire scurtă de parcă ar fi înţeles. „Vrei să spui într-un chip atât de plăcut şi totodată vulgar?”

Voioşia lui Mitchy luă proporţii. „Această discriminare e singura austeritate de care suntem capabili. Trebuie să te adaptezi.”

„În cazul ăsta mie cum mi-aţi spune?“

„Cum să-ţi spunem?“ apoi cu multă vioiciune, îi dezvălui prietenul nostru, „eu, de pildă, sunt *Mitchy.*”

Interlocutorul său îl privi cam ciudat. „Nu-mi face impresia că pot începe chiar aşa. Eu sunt domnul Longdon”, articula el aproape împurpurându-se.

„În mod absolut şi esenţial — subscriu fără rezerve şi eu. Îl desfid pe cel care ar putea să te vadă, în altă lumină”, declară Mitchy. „şi în privinţa asta vei fi unic printre noi.”

Domnul Longdon păru să accepte perspectiva izolării cu oarecare gravitate. „Din câte înţeleg de la dumneata şi din câte am înţeles de la

domnul Vanderbank — formaţi un fel de mic grup ai căror membri sunt foarte strâns uniţi.”

„O, da! de fapt nu este un grup constituit şi nicio societate secretă — şi cu atât mai puţin o *bandă periculoasă* sau o organizaţie cu ţel precis. Formăm pur şi simplu o colecţie de afinităţi fireşti” explică Mitchy; „ne întâlnim cu precădere în salonul doamnei Brook — deşi uneori şi la amicul Van, după cum vezi, iar alteori chiar şi la mine — oricum sub influenţa doamnei Brook care, oriunde ne-am afla, ne domină fluxul şi refluxul misterios cam în acelaşi mod cum luna controlează mareea. După cum am spus,” continuă Mitchy, „trebuie să ni te alături. Dar dacă Van a pus mâna pe dumneata”, adăugă el, „sau dumneata ai pus mâna pe el, înseamnă că de fapt *ni te-ai şi alăturat.* Nu suntem chiar atât de mulţi pe cât mi-ar fi plăcut şi ducem lipsă de variaţie; ducem lipsă de ceva ce sunt sigur că ai să aduci prin venirea dumitale — un ochi proaspăt, o minte venită dinafară.”

Un minut domnul Longdon avu aerul unei persoane care-şi dă prea bine seama de importanţa faptului că este solicitat să adere. „Prietenul meu Vanderbank spune atât de puţin despre sine, încât am impresia că discuţia noastră de acum, mai degrabă decât cele avute cu el, lasă să se desprindă ideea…“

„Că ar fi o figură de vază a grupului? Nu ştiu ce ţi-o fi spus dumitale sau ce ţi-o fi ascuns, dar poţi să afli de la mine — şi asta aşa între noi. Ştii — că în mai toate privinţele e cel mai reuşit exemplar din cercul nostru. De fapt, dacă vrei cu adevărat o opinie candidă”, şi Mitchy se lumina la chip pe măsură ce vorbea, „amicul Van e făcut pentru o sferă evident mai înaltă. Aş merge chiar până acolo încât să afirm că, rămânând la nivelul nostru, *se iroseşte* pur şi simplu.”

„Şi eşti foarte sigur că nu te iroseşti şi dumneata?“ întrebă domnul Longdon cu un zâmbet.

„Ferească sfântul. Eu sunt în elementul meu. Elementul meu e să mă prosternez în faţa lui Van. N-ai decât să mă priveşti ca să descoperi, aşa cum probabil ai şi făcut-o, că la mine găseşti toate trăsăturile detestabile care la el lipsesc cu desăvârşire. Dar l-ai văzut cu ochii dumitale — nu mai are sens să-ţi povestesc eu!“ exclamă Mitchy.

Ca şi cum s-ar fi simţit apăsat de atâta încredere, domnul Longdon rămase locului un timp mai lung decât până acum şi vraja continuă chiar şi după ce Mitchy se opri. Apoi agitat şi abrupt se întoarse şi prietenul său îl urmări cum se preumblă cam fără ţel. Revenind în dreptul lui îi spuse:

„Amfitrionul nostru mi-a vorbit despre dumneata în termeni foarte elogioşi. Nu le-ai putea găsi niciun cusur.”

Mitchy primi această afirmaţie cu faţa iluminată. „Îmi dau seama acum, din faptul că ai făcut efortul să-ţi aminteşti asta, cât de mult ţi-a plăcut şi te-a impresionat ceea ce ţi-am spus despre el. Înseamnă că dumneata şi cu mine constituim un grupuleţ; suntem o asociaţie de doi, oricum, şi n-avem încotro. Asta-i — e un lucru stabilit.” Privi ceasul de pe şemineu. „Dar ce-o fi cu Van?”

„Voi, gentlemanii vă îmbrăcaţi atât de elaborat!”, spuse domnul Longdon.

Mitchy încercă să iasă în întâmpinarea explicaţiei. *„Eu* mă străduiesc să arăt excentric, dar de ce ar face-o Apollo însuşi?“

Domnul Longdon cântări remarca. „Îl consideri asemenea lui Apollo?“

„E leit. Întreab-o pe oricare dintre femei!“

„Dar *ele* ştiu care…?“

„Cum trebuie să arate Apollo?“ Mitchy rămase pe gânduri. „Păi, aşa cum stau lucrurile, îşi fac o imagine tocmai din înfăţişarea lui Van, şi apoi, nu-ţi dai seama? au un termen de comparaţie. Nu asta numim oare cerc vicios? Am împrumutat şi eu ceva din acest viciu al lor.”

Domnul Longdon care se arătase din nou surprins, din nou se puse în mişcare. Apoi vorbi din celălalt capăt al unei mese lungi, acoperită cu cărţile ce nu mai aveau loc pe rafturile din jur — înţesate la rândul lor cu mape, casete vechi îmbrăcate în piele, cu documente clădite ordonat. Era o colecţie de lucruri variate care departe de a reprezenta o harababură oferea imaginea unei ordini desăvârşite. „Dacă formăm o asociaţie de două persoane, dumneata şi cu mine, permite-mi, ca acceptând ideea dumitale, să fac ceea ce — ţinând seama de faptul că ne aflăm sub acoperişul unui gentleman şi ne bucurăm de ospitalitatea lui — în condiţii normale mi-ar fi apărut întrucâtva o încălcare a politeţei.“

„O! dă-i drumul”, râse Mitchy. E posibil ca expresia să fi acţionat ca un duş rece asupra interlocutorului său care rămase tăcut din nou un răstimp atât de îndelungat, încât în cele din urmă tânărul îi preluă firul gândurilor, „Te întrebi, adică, de ce nu se însoară?”

Domnul Longdon roşi văzându-se descoperit. „Eşti foarte pătrunzător, dar ţinând scama de toate câte le observăm — de ce n-o face?“

De data asta, în ciuda metamorfozelor pe care le zugrăvise, Mitchy continuă vizibil să se amuze pe seama a ceea ce observau ei. Dar după o clipă furniză un răspuns cu intenţia vădită de a găsi o rezolvare problemei.

„Consideră că nu are mijloacele necesare. Are idei cu totul remarcabile în privinţa lucrurilor pe care un bărbat trebuie să i le ofere unei femei.”

O vreme privirile domnului Longdon se plimbară pe deasupra elementelor de confort din jurul său. „Când e vorba doar de el nu mai are asemenea păreri…”

„Încât să considere că îi ajunge ceea ce posedă? Nu”, spuse Mitchy. „Nu prea cred să aibă păreri prea grozave nici când e vorba numai de el. Şi de vreme ce tot ardem tămâia chiar sub nasul lui”, adăugă tânărul, „mie îmi face impresia că nu are alte venituri personale. Londonezele au asemenea pretenţii…”

Domnul Longdon rămase tăcut o vreme. „Da, nişte pretenţii exorbitante, aş spune.”

„O! da, de-a dreptul fantastice. Doresc totul. Mă refer la genul de femei din anturajul lui. Un ins modest — care mai e şi sărac — n-are ce să spere. Oricum, asta e părerea lui. Există o mulţime de femei ce ar fi bucuroase — şi încă foarte bucuroase — *să-l iubească aşa cum este;* dar lucrurile sunt mai încâlcite, şi asemenea creaturi nu au întotdeauna calităţile pe care le caută, iar el în orice caz nu ştie încotro să privească. Oricum s-a hotărât să aştepte.”

„Să aştepte să-şi dea seama dacă e îndrăgostit?”

Mitchy avu o uşoară ezitare. „Păi noi vorbeam de căsătorie, Bineînţeles că o să-mi spui că există femei cu bani. Există, e adevărat” — păru el să mediteze câteva clipe „dar sunt cumplite!”

După această replică cei doi bărbaţi rămaseră aşa privindu-se. „Nu trebuie să facă una ca asta.”

Mitchy ezită din nou. „N-o s-o facă.”

Domnul Longdon păstră şi el tăcerea căreia îi puse peste puţin timp capăt, începând din nou, brusc, să circule. „N-o va face!“

Mitchy îl urmări şi de astă dată evoluând prin cameră dar acum, mai familiar şi totuşi cu o subliniere abruptă, reluă discuţia din proprie iniţiativă. „Ascultă, domnule Longdon. Îl iei cu adevărat sub protecţia dumitale?“

Din nou, auzind tonul pe care fusese lansat apelul, bătrânul se coloră perceptibil. Era ca şi când prietenul său scosese la suprafaţă o emoţie lăuntrică, iar el râse stânjenit. „Interpretezi lucrurile cu o libertate…!”

„Da, şi tot aşa le şi exprim. Ştiu că le văd printr-un *raccourci*; dar la urma urmelor n-avem timp de pierdut şi oricum, văd că ne înţelegem bine. Deocamdată nu vreau decât să remarc” — şi Mitchy vorbi cu o simplitate şi

o gravitate la care nu mai recursese până acum — „că dacă interesul ce i-l porţi te va împinge vreodată să faci ceva anume *pentru* el (nu contează ce, înţelegi?)…”

Văzându-l că ezită, domnul Longdon, plin de blândeţe, păru să se mire totuşi. „Da?“

„Ştii”, spuse Mitchy stârnit, „te rog, pe tot ce am mai sfânt, să mă laşi şi pe mine să contribui cu ceva.“

Uluirea pe care-o manifestă domnul Longdon pe moment se datora poate în mod firesc prudenţei sale caracteristice. „Să contribui dumneata cu ceva?“

„Vreau să spun — să mă laşi să ajut şi eu cu ceva.”

„O!“ suspină bătrânul îngândurat şi fără să-l privească în ochi.

Mitchy, cu aerul unui om care mai are ceva de adăugat, îl măsură o clipă, apoi, înainte de a vorbi, se replie. „Atenţie! vine!“

Auzind scârţâitul uşii prin care intrase şi el, domnul Longdon îşi îndreptă într-acolo privirile; dar la început apăru doar valetul lui Vanderbank. „Domnişoara Brookenham!“ anunţă acesta; şi prin intervenţia aproape violentă a vocii slujitorului, cei doi se pomeniră brusc alături, realizând o comuniune a surprinderii.

XI

JUDECÂND DUPĂ APARENŢE, SE puteau spune multe despre Nanda, nu însă că s-ar pierde uşor, pentru că, deşi rămase locului o clipă negăsind în cameră persoana la a cărei invitaţie dăduse curs, în secunda următoare avansă de parcă oricare din cei doi domni ar fi putut la fel de bine să-i ţină locul. „Bună ziua, domnule Mitchy! Bună ziua, domnule Longdon!” Nu făcu nicio deosebire, adresându-i-se celui mai vârstnic pe care nu-l întâlnise până acum, ca şi când s-ar fi cunoscut cu un prilej anterior. Mai trebuie ţinut seama şi de faptul că în momentul de faţă personajul acesta avea o expresie ce nu prea încuraja o asemenea siguranţă: în chipul cel mai straniu, apariţia ei îl surprinsese în asemenea măsură, încât îi pierise graiul şi, neîntinzându-i mâna, rămase cu ochii pironiţi asupra ei, cam ţeapăn şi fără să zâmbească. Un observator dispus să interpreteze scena şi-ar fi putut închipui că se simţea puţin dezorientat de tonul familiar pe care i se adresa tânăra sau chiar că, printr-o reacţie stranie în faţa aplombului ei, adopta o rezervă şi mai profundă. Cât o privea pe Nanda, cu stăpânirea ei de sine, nu dădea semne c-ar lua în seamă situaţia ingrată; siguranţa ei era sporită de faptul că se purta aproape nefiresc de grav; până la urmă se concretiza în acestă

întrebare imperioasă; „Şi vreţi să spuneţi că Van n-a sosit încă? Am venit fără mama, care mi-a spus că *pot* să-l întâlnesc“, continuă ea adresându-i-se mai cu seamă lui Mitchy. „Dar n-a spus că aş putea proceda la fel şi în cazul *tău.“*

Dacă exista o nuanţă de seriozitate în comportarea Nandei şi ceva nedefinit în cea a companionului lor, la domnul Mitchett, cel puţin aparent, nu se observa nimic altceva decât şuvoiul său obişnuit de voioşie. „Şi chiar te-a expediat aşa de una singură?“ Şi apoi când chipul fetei se îndreptă spre el mărturisindu-i fără înconjur aceasta, el întrebă cu o bună dispoziţie debordantă: „Nu-i aşa că orice ai spune e formidabilă? Şi cam ce crezi că urmăreşte?“ Nanda îşi întoarse acum privirile spre domnul Longdon pe care-l fixă cu fermitatea ei afabilă; asta îl făcu pe Mitchy să continue, repetând cu insistenţă: „Nu-i aşa că e încântătoare doamna Brook? Şi cam ce crezi că urmăreşte?“

Era un salt în mister, un salt pe care celălalt vizitator nu-l sesiză, continuând s-o privească pe Nanda cu aceeaşi uluire şi detaşare. Pe toată durata acestei clipe domnul Longdon rămase într-o încremenire fără expresie, dar în cele din urmă dădu semne că reacţia sa fusese doar amânată. Şi totuşi era ceva solemn în modul în care îi întinse mâna. „Încântat! — încântat! Mă bucur nespus…!“

Nanda dădu mâna cu el ca şi când ar mai fi făcut gestul înainte, deşi nu este exclus ca tocmai privirea ei plină de curiozitate să-i fi estompat întrucâtva amuzamentul de pe figură. „Mama a ţinut nespus de mult să te cunosc. M-a rugat să-ţi transmit întreaga ei afecţiune”, spuse ea. Apoi adăugă cu o lipsă de legătură foarte stranie: „N-am venit cu trăsura, nici cu birja, nici cu omnibuzul.”

„Ai venit pe bicicleta?“ se interesă Mitchy.

„Nu, am venit pe jos.” Vorbea pe acelaşi ton neutru. „Mama vrea să le fac pe toate.”

„Chiar şi să mergi pe jos?“ râse Mitchy. „Da, în vremurile astea trebuie să ne păstrăm în formă.” Poate că observatorul pătrunzător la care ne-am referit adineaori ar fi detectat în creşterea susţinută a bunei dispoziţii a acestui oaspete lipsa acelei relaxări exclusiv lăuntrice.

Ea nu remarcase deloc efectul pe care îl avu asupra lui referirea făcută la maică-sa, nici nu lăsase impresia că îşi dădea seama de felul de a fi şi de a se exprima al domnului Longdon. Şi câtă vreme cei doi bărbaţi, fără s-o invite niciunul din ei să ia loc, se pierdură pur şi simplu în reveriile lor tot

mai profunde, ea se mulţumi să-şi concentreze atenţia asupra interiorului, cercetând cărţile, tablourile şi alte obiecte mai aparte şi mai cu seamă măsuţa pregătită pentru ceai, pe care slujitorul ce o introdusese în cameră aşeză acum un ceainic aburind. „Nu-i aşa că e fermecător aici? Mai sunt aşteptate şi alte persoane? Unde este *de fapt* domnul Van? Să vă pregătesc *eu* ceaiul?“ Succesiunea foarte rapidă a acestor izbucniri dovedea că intenţionează să domine situaţia fără a reuşi pe deplin. Între timp slujitorul aşezase apa fierbinte deasupra spirtierei de argint şi părăsi camera.

„Crezi că s-a întâmplat ceva? Oare nu s-ar cădea ca omul acesta — sau ştii cumva unde se află camera amfitrionului nostru?“ Adresându-i-se lui Mitchy cu solicitudine, domnul Longdon demonstra acum printr-o expresie mai puţin apatică redobândirea simţului său pentru etichetă. Era ca şi când i se întâmplase ceva şi se grăbea să traducă aceste semne într-o aparentă grijă faţă de bunele maniere.

„O! nu“ spuse Mitchy, „pur şi simplu Van se dichiseşte — şi această explicaţie în legătură cu absenţa amfitrionului a fost oarecum întărită de apariţia lui Van în cadrul uşii din celălalt capăt al încăperii.

Vanderbank intră cu o grabă afabilă — proaspăt, aproape roz, cu părul lins şi nasturii încheiaţi la repezeală — având oarecum aerul unui om care se ivise cu respiraţia sacadată de sub abluţii plăcute şi înviorătoare. „Ce crasă lipsă de politeţe să mă las aşteptat! Când vin de la birou sunt de-a dreptul jegos. Bună ziua, bună ziua, bună ziua! Ce-i cu voi de staţi aşa înghesuiţi unii într-alţii, de parcă v-aţi trezit toţi odată la o intersecţie? Sigur că vreau să vă simţiţi în casa asta la adăpost, dar nu ca pe un refugiu în mijlocul traficului!“ râse el. „Da’ luaţi loc, pentru numele lui Dumnezeu; aşezaţi-vă unde doriţi, simţiţi-vă la largul vostru. Îmi închipui că aţi făcut cunoştinţă; doar dacă Mitchy n-a fost prea timid! Ceaiul! Ceaiul!” şi se năpusti spre măsuţa unde, peste o clipă, se dovedi cam neîndemânatic: „Nanda, copilă scumpă, te-ar *deranja* dacă l-ai pregăti tu? Ce drăguţ din partea voastră!

— Vă simţiţi bine?“ Şi spunând asta, păru că abia acum îşi dă seama de absenţa cuiva. „Maică-ta nu vine? Te-a lăsat singură? Ce drăguţ din partea ei!“ Scoţându-şi mănuşile Nanda îi sări imediat în ajutor; atunci el se îndepărtă de măsuţă şi prinzându-l pe după umeri pe domnul Longdon ca să-l conducă spre o canapea, continuă să vorbească, pe un ton al cărui humor trăda starea sa de surescitare. „Ce drăguţ din partea dumitale că ai acceptat să vii — cât de amabil! Sper că mama nu se simte rău? Hai Mitchy,

te rog ia loc. Hai Mitchy, hai! — numai aşa pot să fiu sigur că vă ţin aici.” Nu se opri să capete informaţiile în legătură cu starea sănătăţii doamnei Brookenham — iar spectatorului nostru sagace i s-ar fi părut grăitor şi faptul că sosirea neînsoţită a fiicei nu-l surprinsese deloc.

„Mă descurc frumuşel cu ceaiul”, spuse ea din spatele măsuţei. „Mama m-a învăţat azi dimineaţă tot ce trebuie să fac.”

„Azi dimineaţă?“ şi stând în faţa şemineului, tot în picioare, după ce refuzase să se lase aşezat, Mitchy primi remarca ingenuă a fetei cu o explozie de voioşie: „Scumpă domnişoară, în viaţa mea n-am văzut familie mai delicioasă!“

„Mi-a arătat la micul dejun toate nimicurile de care trebuie să ţii seama. S-a gândit că s-ar putea să fie nevoie să-l pregătesc aici şi mi-a spus să mă ofer”, continuă tânăra. „Acasă încă nu l-am pregătit în felul ăsta — de obicei beau ceaiul la mine sus. Mi-l aduc în ceaşcă gata făcut şi foarte slab, cu o tartină cu unt alături. Asta pentru că sunt încă atât de tânără. Nici Tishy nu mă lasă niciodată să mă ating de ceaiul ei; aşa încât a trebuit să recuperăm timpul pierdut. Aşa spunea mama” — îşi continuă ea povestea şi era evident că exactitatea ei naivă avu oarecare influenţă asupra concentrării ce se exterioriza printr-o paloare aparte pe chipul domnului Longdon. „Mama nu e bolnavă, da’ mi-a spus încă de ieri că n-o să vină. A spus că de fapt totul e în cinstea *mea* şi sper, zău, că aşa e!“ — şi spunând asta în ochi îi scânteie vag dar poate tocmai de aceea cu farmec sporit prima geană a unei bune dispoziţii luminoase. „M-a asigurat că n-ai să te superi, domnule Van — dacă ai să ţii seama de ceva ce i-ai spus. Şi anume să-l întâlnesc pe domnul Longdon fără ca prezenţa ei să încarce atmosfera — cel puţin aşa îşi închipuie.”

„O! draga mea copilă, *cum s-o încarce!* se impacientă Vanderbank, luându-i din mână ceaşca de ceai pentru a o oferî prietenului lor. „Când s-a mai pomenit ca maică-ta să încarce atmosfera? I-am spus că domnul Longdon vrea să te vadă, dar n-am spus nimic din care să reiasă că n-ar duce dorul celorlalţi membri ai familiei în egală măsură.”

Un sunet nu foarte distinct de încuviinţare scăpă de pe buzele gentlemanului mai sus numit, dar Nanda continuă să se achite de obligaţiile ei. „Mi-a spus să întreb de ce n-a mai trecut s-o viziteze. Nu doreşti puţin zahăr, domnule Mitchy? Aşa se întreabă, nu? Trei bucăţele? Şi eu tot atâtea pun, numai că de multe ori îmi pun chiar cinci.” Mitchy se repezi să-şi primească ceaiul; ea i-l oferi, apoi adăugă, cu ochii aţintiţi asupra domnului

Longdon, ale cărei priviri le receptă imediat: „Mi-a spus să te întreb tot soiul de lucruri.”

Bătrânul se ridicase să-şi ia ceaşca de la Vanderbank, care cu cealaltă mână încerca, totuşi, să-l determine să se aşeze. Opunând rezistenţă, domnul Longdon rămase în picioare şi scoase un oftat înăbuşit pe care nu-l auzi decât amfitrionul său, din imediata apropiere. Faptul păru să confirme pe dată impresia pe care şi-o formase Vanderbank o clipă mai înainte când atingându-l, avusese senzaţia stranie că oaspetele său era atât de tulburat, încât vibra din tot trupul. Îl făcu chiar să exclame „O, *Doamne!*“ dar nici nu apucă bine să dea glas uimirii că domnul Longdon, alb ca varul, dar cu un zâmbet ce nu exprima doar durerea, păru să-l implore să se abţină de la vreo remarcă; şi nu era el omul care să aibă nevoie de mai mult pentru a intui rapid şi profund. „Şi când te gândeşti că de Paşti ne-am împrăştiat ca potârnichile, nu?“ i se adresă el Nandei. „Domnul Longdon a fost acasă, părinţii tăi s-au ţinut de vizite, eu însumi am fost plecat din Londra, Mitchy a fost la Paris, şi tu — O! da, ştiu unde ai fost.”

„A! ştim cu toţii s-a făcut atâta tapaj în legătură cu asta!“ spuse Mitchy.

„Da, am auzit cam ce se crede”, replică Nanda. „Relaţiile mele cu Tishy sunt considerate un lucru de-a dreptul înspăimântător, din cale afară de înspăimântător.”

Cu ajutorul deghizat al lui Vanderbank domnul Longdon dădu impresia că şi-a revenit şi se lăsă din nou pe canapea preocupat de ceaşca de ceai. Auzind cele spuse, poate în intenţia de a arăta că se simte la lanţul său, se întoarse cu un zâmbet binevoitor spre fată: „Dar, draga mea, ce au de obiectat?“

Ea îşi plimbă privirile grave de la el spre Vanderbank şi spre Mitchy şi din nou înapoi de la unul la altul „Se cade oare să vorbesc?“

Amândoi râseră şi amândoi părură să aibă dubii, dar Vanderbank vorbi primul. „Nu-mi vine să cred, Nanda, că ştii chiar despre ce e vorba.”

„Nu, — ca familie întruchipaţi perfecţiunea!“ izbucni Mitchy. Stând din nou în faţa şemineului, cu ceaşca de ceai în mână, îşi îndreptă voioşia spre domnul Longdon. „Ţi-am povestit o groază de lucruri, nu? Dar despre asta nu ţi-am vorbit.”

Bătrânul îşi păstră, deşi cu oarecare ambiguitate, atitudinea de curiozitate binevoitoare. „Despre… ăă… despre familie?“

„Mda“, zâmbi Mitchy, „despre ramificaţiile ei. Această tânără a legat o prietenie fantastică — şi, pe scurt, totul este foarte complicat.”

„Draga mea, Nanda”, spuse Vanderbank, „totul e foarte simplu. Să nu crezi o iotă din câte se vântură.”

Vorbise ca şi când ar fi fost animat de un optimism aerian şi generos, dar era clar că fata avea ceva anume ce te obliga întotdeauna la raţionalitate. „În legătură cu Carrie Donner vrei să spui? Chiar *nu cred* nimic şi oricum, consider că n-ar trebui să-şi bage nimeni nasul. N-aş putea avea o părere prea bună despre cineva care ar rupe o prietenie.” Nanda se opri brusc, evident cu sentimentul că spune mai mult decât intenţionase, deşi, într-un chip straniu, ca şi când s-ar fi datorat temperamentului şi glasului ei, nu se simţea nici aroganţă şi nici patimă în tonul mărturisirii pe care tocmai o făcuse. Deşi, neaşteptat, nu părea să ştie nici ce înseamnă timiditatea şi nici frivolitatea, evident nu lăsa deloc impresia că ar fi sigură pe sine — era extrem de simplă. Domnul Longdon o privi acum vizibil acaparat de interesul viu pe care i-l purta, şi era firesc să fie uluit văzând-o atât de hotărâtă şi totuşi vădind gingăşia proaspătă şi suavă a tinereţii.

„Aşa-i, aşa-i stimată domnişoară: să nu rupi niciodată o prietenie orice ţi-ar spune lumea!“ Mitchy fu acela de pe buzele căruia răsună această înţelepciune plină de vervă, având asupra domnului Longdon efectul — dacă nu cumva efectul se datora altui lucru — de a-l face pe acest personaj să sară din nou brusc în picioare şi spre uimirea celorlalţi să-şi aşeze cu grijă ceaşca pe o masă de alături, ca apoi să se depărteze fără o vorbă — de parcă n-ar fi fost nimeni de faţă — şi să iasă agale prin uşa lăsată de perete la intrarea lui Vanderbank. Uşa dădea într-un al doilea salon mai mic, unde se retrase urmărit de privirile uşor încordate ale celorlalţi.

„Ce s-a întâmplat?“ întrebă Nanda. „I s-a făcut rău?“

„*E un original,* dragul meu Van“, spuse Mitchy; „dar ai dreptate — cât şarm şi câtă distincţie! Pe scurt e tocmai ceea ce ne trebuie nouă.“

„Exact lucrul pe care *ni-l dorim,* aş spune!“ râse Vanderbank. „Dar nu e genul de lucru pe care să-l obţii aşa, pe nimica — este lucrul pe care ar trebui să ne socotim colosal de norocoşi dacă l-am putea dobândi!“

Mitchy se întoarse amuzat spre Nanda. „Van l-a inventat şi cu mercantilismul firesc al inventatorului n-o să ni-l ofere pe nimica. Ei bine”, continuă el, „o să plătesc partea ce-mi revine mie din cheltuieli.”

„Dificultatea rezidă în faptul că este mult prea bun pentru noi”, explică Vanderbank.

„Ingrat mizerabil”, exclamă prietenul său, „şi eu care-i povesteam adineaori că tocmai *tu* eşti aşa! Fie ca felul în care înţelegi să mă răsplăteşti

să nu se întoarcă împotrivă-mi lipsindu-mă de…!“

„Domnul Van nu e deloc prea bun, pentru *mine*, dacă asta vrei să spui”, interveni Nanda. Terminase de pregătit ceaiul şi se rezemase de perna fotoliului sprijinindu-şi palmele împreunate de marginea tăvii.

Vanderbank se mulţumi să-i zâmbească în tăcere, dar Mitchy preluă remarca „Bineînţeles că pentru tine nu poate fi nimeni prea bun; numai că, ştii, tu nu faci tocmai parte *din* grupul nostru. Tu faci parte din grupul doamnei Grendon. Ştiu ce o să spui — că de fapt n-are niciun grup, că nu e decât o floricică albă, răzleaţă şi abandonată la sânul indiferent al firii. Dar tu eşti mlădiţa de un verde crud care, aşezată alături, o face să devină *invoaltă*.“

Nanda îl măsură cu amabilitatea ei rece. „Ce de mai prostii îndrugi şi tu!“.

„Tonul pe care mi-o spui mi se pare dulce”, replică el „pentru că îmi dovedeşte că nici pe *mine* nu mă socoteşti prea bun pentru tine. Să ţii minte că nimeni nu va accepta aceasta drept scuză când într-o bună zi lumea mă va vedea desfiinţat prin însuşi faptul că ai pus capăt relaţiilor noastre atât de nevinovate.”

Fata păru că se pierde o clipă în umanitatea abisală deasupra căreia urâţenia lui absolut fascinantă se rotea asemeni vârtejului unei bulboane. „*Martirule*“ exclamă ea blând. Dar cuvântul nu-l însoţi de niciun zâmbet. Se întoarse către Vanderbank care, cu un minut în urmă, se îndreptase spre camera alăturată apoi, ezitând, se lăsase ghidat de prudenţă şi se răzgândise stăpânit de oarecare agitaţie. „Ce s-a întâmplat?“

„Ce vrei să obţii de la el, mizerabile?“ continuă Mitchy deoarece amifitrionul nu scoase niciun sunet câteva secunde.

Vanderbank, al cărei chip frumos era iluminat de un gând înălţător, îşi plimbă cam absent privirea de la unul la altul; de adresat, însă, se adresă Nandei. „Ţi-e simpatic, Nanda?“

Ea păru surprinsă de întrebare. „Cum pot să ştiu atât de repede?“

„Ei ştie încă de pe acum.“

Cu ochii aţintiţi asupra ei Mitchy radia de dorinţa de a-i oferi o interpretare. „Se simte cu inima străpunsă!”

„De fapt ceea ce se petrece cu el“ explică Vanderbank — „ca să mă exprim ca voi — este unul din cele mai frumoase lucruri pe care le-am văzut vreodată.”, O privi animat parcă de speranţa că ea va înţelege. „Ceva frumos, frumos, frumos!“

„Mai precis”, continuă Mitchy, „este victima nimicită dintr-o singură privire a zeiţei!“

Nemişcată în scaun, Nanda îl fixă pe celălalt prieten al ei cu evidentă curiozitate. „*Frumos?* Şi de ce mă rog?“

Gata să-i răspundă, Vanderbank se controlă. „Nu vreau să-i răpesc farmecul. Să ţi-o spună *el!* —“ şi înapoindu-se la bătrân, de data aşta ieşi din cameră.

Mitchy şi Nanda se priviră, „Dar faptul în sine nu ţi se pare destul de înfricoşător?“ se interesă Mitchy.

Ea se ridică, fără să răspundă; se îndepărtă încet de măsuţă. „Cred că pot spune acum dacă îl simpatizez.”

„Cred şi eu”, exclamă Mitchy, „după ce ţi-a oferit pe tavă, probabil, unul din cele mai răsunătoare triumfuri ale tale.”

„Şi cred că mai ştiu, domnule Mitchy, că te simpatizez şi pe *dumneata“* Ea vorbi fără să acorde nicio atenţie hiperbolei folosite.

„În ciuda încercărilor mele nereuşite de a străluci? Asta e o mare bucurie”, continuă el, „dacă nu cumva izvorăşte din stângăcia cu care te-am flatat.” Ea se îndepărtase de el cu destulă amabilitate, ca şi când lui i s-ar fi putut întotdeauna rezerva destul timp ca să-şi arunce vorbele în vânt; îşi plimba acum vag privirile pe deasupra cărţilor şi gravurilor lui Vanderbank. „Da’ mama dumitale de ce n-a venit?“ se interesă apoi Mitchy.

Auzind întrebarea ea îl privi din nou. „Te referi la ea, numai aşa ca să găseşti o modalitate de-a face aluzie la ceva ce bănui că mi-ar fi spus?“

„În legătură cu impresia mea că numai văzându-mă te trec întotdeauna fiorii? Da”, recunoscu Mitchy. „Îmi dau seama că probabil ţi-a spus: *Poartă-te frumos cu el ca să-i demonstrezi că lucrurile nu stau chiar atât de rău!* Şi deci *te porţi* frumos — *ai să te porţi* întotdeauna frumos. Dar te ador oricum, fără să-mi fac iluzii.”

Ea deschisese, fără să-şi dea bine seama, un volum gros luat de pe una din mese şi începu să-i întoarcă filele. „Domnule Mitchy, pe o fată să n-o *adori* — s-o ajuţi doar. E mult mai potrivit.”

„Să te ajut”, exclamă el. „Simt cum mă podidesc lacrimile!“

„O fată chiar nu poate avea prieteni?“ continuă ea. „N-am auzit în viaţa mea ceva mai cretin.” Şi, totuşi, fără să-i dea vreo şansă s-o bombardeze cu întrebări pe această temă, trecu brusc la alt subiect. „Mama n-a venit, fiindcă aşa cum spune, socoteşte că acum ar trebui să-mi însuşesc într-o mai mare măsură modul ei de viaţă.”

Mitchy cântări lucrurile. „Dar aşa înţelege ea să şi-l însuşească pe al tău?“

„A! asta e altă problemă — pe care n-ai decât s-o discuţi *cu ea.* Nu mai vrea să văd totul numai prin ochii *ei.* Mă azvârle în lumea largă.”

Mitchy o ascultase cu cel mai viu interes, dar izbucni imediat în râs. „În cazul ăsta ce noroc pe mine să fiu aici şi să te pot prinde!“

Fără să-şi fi făcut nici cea mai vagă impresie în legătură cu ce conţinea cartea — oricine o putea remarca — ea închise atent volumul *in folio.* Era ceva calculat în mişcările ei. „Are să-mi facă întotdeauna plăcere când ai să vii acolo. Dar oare unde s-or fi dus?“ Îşi îndreptase privirile spre cealaltă cameră din care se vedea o porţiune, dar de unde nu se auzea zvon de voci.

„Sunt acolo“, spuse Mitchy, „dar îşi spun din priviri lucruri ce nu pot fi rostite în legătură cu tine. Impresia e mult prea puternică. Lasă-i cu privirile lor şi până atunci spune-mi dacă doamna Donner ţi-a transmis mesajul meu.”

„O, da, mi-a spus nişte năzbâtii.”

„Înseamnă că năzbâtiile s-au ivit din tonul cu care a dat glas declaraţiilor mele absolut sincere. E drept, şi mie îmi face impresia că ea exprimă lucrurile pe un ton de felul acesta. E punctul ei slab”, continuă el, „şi cred că s-ar putea chiar adăuga, primejdia care o pândeşte. Un motiv în plus să o ajuţi, aşa cum îmi închipui că o faci. Nu? Şi nu mă îndoiesc, ştii bine, că o faci”, adăugă el cu hotărâre.

De data asta Mitchett vorbise destul de grav şi Nanda replică la rându-i cu o gravitate impresionantă: „E adevărat, am *ajutat-o.* Tishy e convinsă că am făcut asta. Iată de ce are Tishy nevoie de mine. Spune că pentru ea cel mai bun lucru este tocmai să aibă în anturajul ei o fată cumsecade.”

La auzul acestor cuvinte, pentru alţi ochi, chipul bietului Mitchy ar fi suscitat interes, ar fi stârnit emoţii; dar Nanda nu-i acordă deloc atenţie. „O!“ reluă el după o clipă şi fără voioşia sa profană, „după părerea mea ăsta e cel mai bun lucru pentru oricare din noi.”

S-ar putea, totuşi, ca Vanderbank să-i fi surprins expresia, pentru că Vanderbank reapăru acum, zâmbindu-le celor doi, de parcă ar fi fost frapat de impresia de intimitate pe care o lăsau. „Văd că reuşiţi *de minune* să vă întreţineţi!“ Apoi către Nanda pe un ton povăţuitor: „N-ai vrea să te duci dincolo la el? Ţin atât de mult să le cunoască cu adevărat. Ştii, tocmai de asta a venit.”

Nanda păru mirată. „Şi ce-o să-mi facă? Sper că nimic îngrozitor?”

„O să-ţi spună ce-am avut de gând să spun adineaori."

„O!" făcu Nanda, „dacă el e persoana care poate uneori să-mi explice ce ai de gând să spui…!" După care ieşi repede.

„Şi *mie* nu-mi e îngăduit să aflu?" se adresă Mitchy amfitrionului, în timp ce amândoi o urmăreau cu privirile.

„Ba da, dar numai de la mine." Vanderbank îl împinsese din nou spre o canapea căutând din priviri ţigările. „Stai liniştit, fumează şi o să-ţi povestesc."

Aşezat pe canapea, Mitchy primi dus pe gânduri un foc. „Oare Nanda o să înţeleagă? Are absolut totul pe lume afară de un anumit lucru, adăugă el. Şi acest lucru face cât jumătate."

Stând în faţa lui, Vanderbank îşi aprinse şi el o ţigară. „La ce anume te referi?"

„La simţul humorului."

„O! da, e prea serioasă."

Mitchy trase din ţigară. „Ia totul în tragic."

În faţa căminului, prietenul său scrută porţiunea goală din cealaltă încăpere, apoi făcu câţiva paşi şi împinse uşor uşa închizând-o aproape. „E într-adevăr cam straniu", remarcă el întorcându-se — „e tocmai ceea ce i-am spus adineaori. El însă n-o să-i ofere un spectacol de comedie.".

XII

„AI AVUT ŞOCUL ĂSTA DIN PRICINA asemănării cu bunica ei?" îl întrebase Vanderbank pe domnul Longdon după ce îl urmă în încăperea unde oaspetele său se refugiase. Cu spatele spre cameră bătrânul privea pe geam şi când îşi îndreptă faţa spre el să-l întâmpine, avea ochii în lacrimi. De fapt, răspunsul lui se limită la aceste lacrimi, a căror semnificaţie Vanderbank o înţelese imediat. „Deci e încă şi mai mare decât ai putut remarca văzând fotografia."

„E cel mai uluitor lucru de pe lumea asta. Îmi dau seama că e cu totul absurd să mă fi tulburat într-atât" — zâmbi domnul Longdon printre lacrimi — „dar dacă ai fi cunoscut-o pe Lady Julia mi-ai da dreptate. E *ea*, ea reîntruchipată, aşa cum era când am cunoscut-o; şi nu numai ca trăsături, statură, culori şi mişcări ci şi în fiecare semn şi amănunt fizic, în fiecare privire şi mai mult ca orice — şi încă în ce măsură! — în sunetul şi farmecul glasului." Vorbea pe un ton scăzut şi confidenţial, dar cu o intensitate care-i aducea acum alinarea — la el emoţia se manifesta printr-o stare de agitaţie, în surescitarea lui se plimba de colo până colo, păşind cu

grijă de parcă ar fi fost cuprins de o veneraţie sacră — de parcă ar fi avut-o aevea în faţa ochilor la numai doi paşi distanţă. „E Lady Julia în carne şi oase. N-are nicio urmă măcar din maică-sa. E unică — o reîncarnare absolută. Nu văd nimic nici din taică-său — nu văd nimic din nimeni altcineva. Nu li se pare tuturor că e un lucru minunat? De ce nu mi-ai spus?“

„Ca să te fi pregătit puţin?“ Vanderbank se simţi aproape vinovat. „Da, înţeleg — mi-ar fi plăcut să insist asupra acestui lucru; deşi”, adăugă zâmbind, „aş fi putut, punându-te în gardă, să risipesc ceea ce — dacă-mi permiţi să ţi-o spun — mi s-a părut a fi unul din cele mai emoţionante omagii pe care le-am văzut vreodată aduse unei femei. Şi în fond, cum să-mi fi dat seama? N-am văzut-o niciodată pe Lady Julia iar dumneata ai putut lua act din timp de toate mărturiile de care dispuneam: portretul — recunosc, destul de neizbutit, după gustul vremii — şi cele trei-patru fotografii pe care probabil că le-ai observat la doamna Brook. Toate aceste imagini le-ai putut compara cu fotografia mea de acolo reprezentând-o pe nepoată. Bineînţeles că am observat cu toţii asemănarea, dar a fost nevoie de memoria dumitale uimitoare şi de remarcabilul dumitale simţ al detaliului ca să întregeşti tabloul.”

Domnul Longdon rămase o clipă pe gânduri, tamponându-şi faţa cu batista. „Foarte adevărat, ai perfectă dreptate. Este departe de orice identitate pe care ar oferi-o pozele. Dar de ce mi-ai spus”, adăugă el pe un ton mai tăios, „că nu e frumoasă?”

„Mi-ai anihilat” râse Vanderbank, „puterea de a exprima cu decenţă surprinderea că o găseşti frumoasă. Dar aminteşte-ţi, te rog, că nu ţi-am spus nimic care să modifice în vreun fel sentimentul meu cu privire la trăsăturile ieşite din comun ale figurii ei. Întotdeauna am desluşit în ea elemente ce amintesc de tipul de frumuseţe al perioadei la care probabil te gândeşti. Nu e absolut deloc o frumuseţe modernă. Are un chip asemănător celor zugrăvite de Sir Thomas Lawrence.”[8]

„Ba are unul tipic pentru Gainsborough[9]!“ replică domnul Longdon cu vioiciune. „Lady Julia la rându-i sugera şi ea o vreme apusă.”

Nu încăpea îndoială că Vanderbank se abandona deopotrivă emoţiei şi veseliei. „Hai să cădem de acord atunci că are un chip demn de penelul lui Rafael.”

În secunda aceea mâna prietenului mai vârstnic se lăsă pe braţul său. „Este exact ce mi-am spus adesea eu însumi în legătură cu chipul Ladyei

Julia.”

„Are fruntea puţin prea înaltă”, spuse Vanderbank.

„Dar tocmai această trăsătură marcată, împreună cu ochii desăvârşiţi şi dispunerea cu totul specială a părului blond în jurul chipului, conferă acea graţie anume, şi evocă frumuseţea de odinioară.”

Eliberat de admiratorul Ladyei Julia, tânărul îl apucă de braţ la rându-i, incitându-l parcă să se confieze. „Este un chip care s-ar cere încadrat de buclele lungi de prin 1830. Ar avea nevoie şi de celelalte elemente ale toaletei: pelerina, forma bonetei, rochia din muselină brodată şi sandalele cu barete prinse de gambă. Ar fi trebuit să sosească într-un faeton de un verde crud şi să se numere printre cititoarele romanelor doamnei Radcliffe. Şi toate astea pentru a aduce un ultim retuş viziunii lui Rafael.”

Domnul Longdon, care începuse să-şi revină, relaxat de faptul că dăduse glas emoţiilor, îşi privi o clipă atent interlocutorul. „Da’ ştiu că ai studiat-o.”

Vanderbank îi răspunse cu multă dezinvoltură. „Dar pe cine n-am studiat? O placi?“ întrebă el brusc apoi, pe un ton cam straniu.

Bătrânul se trezi din nou pus în dificultate. „Cum să-ţi spun — ţinând seama de atâtea nepotriviri.”

„Felul ei de a fi probabil că e altul”, sugeră Vanderbank. „Ca şi genul de lucruri pe care le spune.”

Vizitatorul îl privi din nou în ochi. „Nu prea ştiu cum să le interpretez. Nu concordă cu restul trăsăturilor ei. „Lady Julia”, spuse domnul Longdon, „era *destul de* timidă.”

Amfitrionul reuşi să intervină şi de data asta. „Era de aşteptat — iar Nanda — într-adevăr nu lasă această impresie.”

„Chiar dimpotrivă. Şi totuşi, Lady Julia avea o fina veselă!“ adăugă domnul Longdon, cu o grabă care-l făcu pe Vanderbank să zâmbească.

„Îmi pot explica şi asta. Nanda nu ştie de glumă. Şi totuşi”, continuă Vanderbank cu naivitatea lui exemplară, „nu ne putem permite să vorbim despre ea, nu-i aşa? caracterizând-o ca fiind sumbră şi cutezătoare.”

Domnul Longdon îl privi fix. „Crezi că e înclinată spre tristeţe?”

Vorbeau pe acelaşi ton scăzut şi aşa cum stăteau alături ai fi putut crede că e o scenă dintr-un joc de societate, în care perechile trebuie să stea în camere diferite. „Da. Spre tristeţe.” Apoi Vanderbank izbucni: „O să ţi-o trimet aici.” Şi aşa se explică faptul că el reveni la ea în camera alăturată.

Ajungând în încăperea unde se afla domnul Longdon, Nanda atacă chestiunea direct. „Van spune că este atât de frumos — lucrul pe care-l simţi când mă vezi: dacă am înţeles eu *bine* ce a vrut să spună.” La fel ca mai înainte bătrânul nu scoase la început nicio vorbă; îi zâmbi doar, dar nu tot atât de straniu de rândul acesta, părând apoi că-şi roteşte privirile prin cameră să descopere un loc unde ar putea sta alături. Exista şi aici o canapea pe care observând-o ea se aşeză în grabă, aşa încât stăteau acum alături, într-un unghi ce le permitea să se privească în ochi. Trădase poate prin vreun gest bănuiala că el ar vrea să-i ia mâna într-a lui, dar domnul Longdon se feri s-o atingă, lăsând-o doar să simtă din plin blândeţea privirilor sale şi reveria ce-l transporta departe în trecut. Era evident că ea îşi dădu seama de toate aceste lucruri destul de repede şi continuă, înainte ca el să fi apucat să vorbească. „Am aflat că ai cunoscut-o foarte bine pe bunica. Mi-a spus mama — şi mă bucur foarte tare. Mi-a spus să-ţi comunic că doreşte cu tot dinadinsul să-mi povesteşti dumneata totul…”. S-ar fi putut spune că, la auzul acestor vorbe, de pe faţa bătrânului se desprinse vălul unei umbre; dar cine să observe dacă fata remarcă faptul? Oricum, asta n-o împiedică să-şi ducă până la capăt comunicarea. „E motivul pentru care mi-a îngăduit să vin singură astăzi aici. Spunea că doreşte să fiu aici numai pentru dumneata.”

Nu, categoric, nu era timidă: această reflecţie nerostită pluti o clipă în aer. „Fără-ndoială că e cea mai bună soluţie. Îi mulţumesc foarte mult. Am mai trecut pe la voi după ce mi-a făcut cinstea să mă invite la dineu, cred că de vreo trei ori am trecut”, continuă el schimbând brusc subiectul; „dar de fiecare dată am avut ghinionul să n-o găsesc.”

Ea îl cerceta cu aceeaşi insistenţă neiertătoare a tinereţei. „N-am ştiut. Mama consideră că stă acasă mai mult ca oricine. O face anume; ştie”, continuă Nanda, cu obişnuita-i gravitate imperturbabilă „câtă dezamăgire resimt cei ce n-o găsesc.”

„O! o s-o găsesc totuşi altădată”, spuse domnul Longdon. „Şi sper că atunci să te găsesc şi pe *tine.*“

Un moment ea păru să examineze această posibilitate, ca apoi să o considere extrem de realizabilă. „Am suficiente temeiuri să sper că vei avea acest prilej acum, fiindcă *de acum* încolo o să fiu şi eu invitată jos.”

Interlocutorul ei clipi doar. „Adică în salon — întotdeauna?“

Chiar asta intenţionase şi ea să spună. „Întotdeauna o să mă întâlnesc cu toată lumea care vine la noi. O să însemne ceva deosebit pentru mine. Vreau

să fiu prezentă la toate conversaţiile. Domnul Mitchett spune că aşa s-ar cădea — că are mare influenţă asupra minţii în formare. Speram, tocmai din această pricină”, continuă ea cu o lipsă de reţinere care făcea ca sinceritatea ei să fie aproape agresivă — „speram că astăzi o să găsesc mai multă lume aici.”

„Eu sunt foarte bucuros că nu-i aşa!“ se exprimă bătrânul tot atât de limpede. „Domnul Vanderbank a fost atât de amabil încât să aranjeze de dragul meu lucrurile în felul acesta. L-am întâlnit acum trei săptămâni la dineul dat de maică-ta şi m-a adus aici în noaptea aceea şi cu acel prilej ne-am asumat libertatea să discutăm despre tine în fel şi chip, de vreme ce te ştiam din unghiuri atât de diferite. Fireşte faptul m-a determinat să doresc să reiau legătura cu tine — numai că asta părea un lucru dificil dacă nu primeam în continuare ajutor. Şi domnul Vanderbank mi l-a oferit cu multă prietenie; mi-a spus” — şi domnul Longdon îşi adună tot curajul ca s-o poată repeta: *„La naiba, o să le aduc aici de dragul dumitale.“*

„Acum înţeleg — ştia că vom fi de acord să venim.” Apoi făcu o pauză. „Dar n-am venit amândouă, vezi?”

„O! nu-i nimic, nu-i nimic. În ce mă priveşte, ocazia a fost strălucită iar compania ireproşabilă. Am avut nişte discuţii atât de… cu tinerii aceia.“

„Aha! înţeleg” — se dovedi ea din nou promptă, dar spre deosebire de toţi ceilalţi tineri pe care avusese până atunci ocazia să-i întâlnească, nu-i exclus să-l fi frapat că ia lucrurile prea *ad litteram.* „Nu eşti obişnuit cu asemenea conversaţii. Nici eu. Mi se par de-a dreptul minunate, nu? Se spune despre ei că sunt înfiorător de deştepţi — mă refer la domnul Van şi la domnul Mitchy. Îţi sunt simpatici?“ perseveră ea.

Domnul Longdon care, prin comparaţie cu Nanda, i-ar fi făcut probabil unui spectator impresia că e infernal de subtil, avu nevoie de un minut de gândire: „Nu-l cunoscusem până acum pe domnul Mitchett.”

„Ei bine, are întotdeauna impresia că lumea nu-l simpatizează”, explică Nanda. „Dar lumea îl simpatizează, s-ar cuveni s-o facă!“ adăugă ea.

Interlocutorul ei mai făcu o pauză. „El însă *te* simpatizează.”

O! Domnul Longdon n-ar fi avut nevoie să ezite! „Ştiu că mă simpatizează. I-a spus-o mamei. A spus-o multora.”

„Ţi-a spus-o chiar şi ţie”, zâmbi domnul Longdon.

„Da, dar nu e acelaşi lucru. Nu-mi face deloc impresia că ar fi câtuşi de puţin înfricoşător”, continuă ea. Manifestă totuşi un interes mai mare. „Pe domnul Van îi simpatizezi?“

De rândul acesta interlocutorul ei rămase chiar în expectativă. „Cum să-ţi spun? Mă uluieşte.”
„Da’ nu-ţi place asta?“ Apoi înainte ca el să fi avut timpul să-i răspundă. „Ţi-e teamă că ar putea fi fals?”
Auzind-o el râse pur şi simplu. „Nu-ţi greşeşti niciodată ţinta!“ Ea se îmbujoră văzând că l-a amuzat în asemenea măsură, dar domnul Longdon continuă imediat. „E firesc, cred, să ai o oarecare nelinişte când îţi dai seama că nu eşti sigur de terenul pe care calci. Mă tem că dintotdeauna am dorit prea mult să ştiu încotro mă îndrept.”
„Şi cu el nu poţi fi sigur niciodată?“ Ea vorbea cu animaţia aceea stranie şi tenace care o caracteriza. „Înţeleg. Dar cred că mi-ar place să fiu uluită.”
„O! ai timp berechet — poţi să revii oricând; ai o marjă pentru accidente, pentru deziluzii şi recuperări; poţi conta pe o compensare a lucrurilor. Mie însă nu mi-a rămas decât o ultimă fărâmă.”
„Şi nu vrei să faci nicio greşeală — înţeleg.”
„Nu, da’ — mă indispun prea uşor.”
„O! şi eu la fel”, exclamă Nanda. „În ciuda celor pe care le-ai spus, te asigur că nici eu nu vreau să fac greşeli. Am văzut o groază — deşi poate n-ai crede”, insistă ea. „Ştiu foarte bine ce poate însemna o greşeală. Pe *mine* mă simpatizezi?“ lansă ea. Dar şi în cazul ăsta îl menajă; o singură privire părea să-i fi fost deajuns. „Fireşte, cum să-ţi dai seama de pe acum? — dacă nu poţi lua o hotărâre nici măcar în legătură cu domnul Van. Mă refer la faptul că pe el l-ai văzut atât de des. Când m-a întrebat adineaori dacă te simpatizez, i-am răspuns că e prea devreme. Dar acum s-a schimbat situaţia; vezi cât de repede avansăm. Te simpatizez *nespus* de mult.” Ea nu-i lăsă timp să-i mulţumească pentru acest omagiu ci, ca şi când ar fi fost de la sine înţeles, îl puse repede la încercare cu altceva. „Da’ pe mama poţi spune dacă o simpatizezi?“
Reuşea acum foarte uşor să-i iasă în întâmpinare. „Există raţiuni uriaşe care să-mi dicteze s-o simpatizez.”
„Da, am aflat despre ele, aşa cum am şi spus: mi-a povestit mama.” Dar ceea ce avea ea să-i înfăţişeze îi menţinu trează întreaga sa uimire. „Au raţiunile vreo legătură cu asta? Nu cred că o simpatizezi”, exclamă ea. *Ea* nu crede”, adăugă tănăra.
În cele din urmă chipul bătrânului, în parte uluit, în parte liniştit, trăda încă şi mai mult ceva chiar şi mai înălţător prin efectul produs de vorbele ei. „În ce mistere vă avântaţi!“

„O! da! asta e ceea ce spune toată lumea. Discutăm de toate şi despre toţi — întotdeauna comentăm ce fac ceilalţi. Cred că am devenit chiar destul de renumiţi pentru asta şi e un fel de şiretlic, nu-i aşa, care e molipsitor. Da’ nu eşti de părere că e modul cel mai interesant de a conversa? Mama spune că n-avem nicio prejudecată. Dumneata ai probabil cu carul — prejudecăţi frumoase: aşa că poate nu s-ar cădea să-ţi vorbesc despre asemenea lucruri. Dar o să te convingi singur.”

„Da, sunt destul de lent; de obicei însă până la urmă descopăr. Şi slavă Domnului”, spuse domnul Longdon, „am o mulţime de prejudecăţi.”

„În cazul ăsta sper că o să-mi dezvălui câteva din ele”, replică Nanda pe un ton din care răzbătea cu multă claritate faptul că-i va face mare plăcere.

„A! trebuie să procedezi şi tu cum procedez şi *eu* — trebuie să le descoperi de una singură. Semeni cu bunica ta în chip miraculos”, adăugă el imediat.

„Despre asta aş vrea să-mi povesteşti — despre amintirile tale în legătură cu ea şi sentimentele minunate pe care le ai pentru ea. Mama mi-a spus o serie de lucruri, dar ţine morţiş să aflu unele direct de la tine. Bănui că bunica era extrem de cumsecade” continuă fără şir fata, „şi într-un fel nu mă văd deloc a fi acelaşi gen de persoană.”

„O! nu spun câtuşi de puţin că ai fi genul ei: singurul lucru pe care îl am în vedere”, replică domnul Longelon, „este miracolul eredităţii fizice. În ce priveşte felul de a fi şi conversaţia, e greu să-ţi închipui ceva mai diferit.”

Nanda îl privi cu toată sinceritatea. „Probabil că eşti de părere că nu sunt la înălţimea ei.“

El ezită o clipă, dar răspunse tot atât de sincer. „Te desparte o prăpastie de ea — şi nu numai în privinţa timpului. Ştii, tu ca fiinţă, respiri un alt aer.”

Ea reflectă — înţelegând apoi pe deplin. „Desigur. Iar dumneata respiri acelaşi aer, vreau să spun acelaşi aer vechi ca şi bunica.”

„Acelaşi aer de pe vremuri, pe cât posibil”, zâmbi domnul Longdon. „Într-o bună zi o să-ţi relatez mai pe larg o serie de chestiuni pe care doreşti să le afli. Acum însă nu pot aborda această temă.”

„Pentru că te-am tulburat în asemenea chip?“ întrebă Nanda cu sinceritate.

„E una din raţiuni.”

„Cred că mai întrevăd una”, remarcă ea după o clipă. „Nu eşti sigur că aş înţelege. Dar o să înţeleg”, continuă ea, „mai mult, poate, decât îţi închipui.

De fapt”, spuse cu convingere, „*promit* că o să înţeleg. Am ceva imaginaţie. Da’ bunica, avea?“ întrebă fata. Succesiunea ideilor nu era rapidă, în fond, dar îi ieşi lui în întâmpinare. „M-am mai gândit şi altădată la asta, pentru că i-am pus aceeaşi întrebare şi mamei.”

„Şi ce-a spus mama?“

„*Imaginaţie*? — *draga de mămica. Nici urmă!*“

Bătrânul se îmbujora vag. „Maică-ta, atunci, dispune de o rezervă care echilibrează balanţa.”

Tânăra îl fixă cu şi mai mare atenţie, auzind remarca. „Îţi displace că a spus aşa ceva?“

Împurpurarea lui deveni mai intensă, deşi un zâmbet puţin forţat făcu totul ca să împrăştie răceala. „Draga mea, când e vorba de prietena la care mă refer, nu-mi pasă chiar deloc de părerile nimănui în afară de ale mele.”

„Nici măcar de părerea fiicei sale?“

„Nici măcar de a fiicei sale.” Domnul Longdon nu pronunţă cuvintele apăsat, dar glasul îi răsună cu limpezimi de cristal.

Din admiraţie Nanda schiţă pentru prima oară ceva ce semăna a zâmbet. „Laşi impresia că bunica ar reprezenta proprietatea *dumitale* exclusivă!“

„O! da, aşa stau lucrurile.”

„Da’ asta e chiar splendid!“

„Mă bucur că-ţi face plăcere”, răspunse el cu multă căldură.

Tocmai căldura din glasul lui o stârni. „Iartă-mă că mă exprim astfel, dar sunt sigură că ştii la ce mă refer. Să nu-ţi închipui”, continuă ea cu entuziasm, „că n-o să vrea şi mama să te audă.”

„În legătură cu Lady Julia.” Clătină din cap calm dar cu multă hotărâre. „Maică-ta n-o să mă audă niciodată.”

Nanda se arătă uimită câteva clipe şi redeveni din nou gravă. „N-o să-mi spui decât *mie?*“

„Indiferent ce-ar fi de spus, draga mea.”

„O, atunci am să smulg totul de la tine”, replică ea fără ezitare. Amestecul de familiaritate dezinvoltă şi de evocare plină de vitalitate a ceva, indiferent ce anume, situat la antipod — uşoara iritare produsă de această contradicţie, nu total neplăcută, continuă să pătrundă în conştiinţa lui mai clar decât oricare alt lucru. În ochii săi căprui, plini de vioiciune se putea citi că Nanda îl atrăgea şi îl respingea pe rând, dar şi pâlpâirea abia distinctă a unei emoţii izvorâtă din încordarea ei. El o distingea din ce în ce mai clar, şi viziunea atinse momentul culminant când, brusc, după această

ultimă declaraţie, ea exclamă pe acelaşi ton, stârnind însă un efect diferit: „Mă bucur că semăn cu o persoană care te face să fi atât de bun numai gândindu-te la ea. Eşti cu adevărat bun”, continuă fata: „Îmi dau de pe acum seama în ce măsură o să mă înrâurească această influenţă”. Îl privea fix cu ochii împăienjeniţi de lacrimi, lacrimi ce le rechemară pe ale sale, şi rămaseră aşa alături, o clipă.

„Copila mea dragă!“ murmură el în cele din urmă. Şi în momentul acesta o atinse cu mâna iar ea răspunse acestei atingeri.

„Ai să te obişnuieşti cu mine”, spuse ea cu aceeaşi blândeţe pe care încercase s-o exprime şi prin gestul de mai-nainte; „şi o să fiu atât de atentă, încât — ei bine, ai să vezi!“ Nu reuşi să termine fraza din pricina tremurului din glas, iar în clipa următoare îşi întoarse chipul — cineva era în uşă. Vanderbank, care încă nu se simţea pe deplin la largul său, se întorsese şi le zâmbea. Desprinzându-se de domnul Longdon ea se ridică să-i iasă în întâmpinare. „Ai avut dreptate domnule Van. E un lucru frumos, frumos, nespus de frumos!“

CARTEA A PATRA DOMNUL CASHMORE

XIII

HAROLD BROOKENHAM, PE CARE domnul Cashmore îl găsi, în momentul când fu introdus şi anunţat, sorbind dintr-o ceaşcă de ceai la masa ce, evident, fusese tocmai pregătită — Harold Brookenham sosise punctual cu atâta dezinvoltură, încât nu-i lăsă vizitatorului decât să aleagă între două ipoteze: fie aceea a unui salt disperat ca să-şi lichideze cât mai repede situaţia jenantă, fie aceea a unei obişnuinţe dobândile, când era vorba de asemenea solicitări, ce-i arăta calea cea mai uşoară. Domnul Cashmore nu avea nimic sever în trăsăturile feţei, ci mai degrabă o masivitate lipsită de prestanţă; şi totuşi e posibil să nu fi fost scutit de bănuiala că jena prietenului său era o precauţie ieftină, un corectiv conştient al pericolului creat de impertinenţă. N-ar fi fost imposibil să deduci că dacă Harold şi-ar fi închis ochii executând saltul ar fi făcut-o numai ca să dea impresia că sare. Experienţa era astfel concepută încât să demonstreze că poţi obţine o bancnotă de cinci lire tot aşa cum faci rost de un foc pentru ţigară; trebuia însă înfrânat impulsul de a o cere cu aceeaşi familiaritate. De fapt domnul Cashmore se arătase surprins şi totuşi, dacă ţineai seama de toate, nu atât de surprins pe cât se aşteptase tânărul. Harold demonstra o graţie aproape calmă combinând promptitudinea cu sfioşenia când îşi asumă răspunderea posesiunii totale a biletului nou nouţ de bancă, în timp ce-l strecura cu o deliberare calculată în buzunarul vestei, frecându-l uşurel de materialul galben pai al acelui veşmânt. „E un gest atât de extraordinar de amabil încât, zău, nu ştiu ce să spun” — chipul în care rostea cuvintele îţi amintea în mod vădit de dulceaţa din unduirile trupului mamei sale şi de gingăşia lamentărilor ei. S-ar fi spus că încearcă o emoţie atât de puternică, încât e gata să ţină discursuri moralizatoare, dar privirile pe care le înălţă spre binefăcătorul său avură efectul straniu de a desemna drept sursă a parabolei pe însuşi acel personaj.

Domnul Cashmore, care ar fi avut părul roşu ca para focului dacă n-ar fi fost chel, se distingea prin faptul că purta monoclu şi prin faptul că avea buza de sus extrem de proeminentă; era masiv şi jovial, cu mişcări iuţi şi nervoase şi cu izbucniri pline de patos care nu se armonizau cu înfăţişarea sa. „Poţi spune ce-ţi trece prin minte, de vreme ce nu spui că ai s-o înapoiezi. Detest întotdeauna neroziile de felul ăsta."

Harold îşi păstră aerul trist, dar se dovedi într-adevăr la înălţime. „Atunci mă abţin". Rămânând pe gânduri, un minut păru să-şi închipuie vorbele în toată absurditatea lor pe buzele unui tânăr care, spre deosebire de el n-ar fi avut tact. „Văd limpede la ce te referi."

„Dar consider, ştii, că ar trebui să-i spui tatălui tău", replică domnul Cashmore.

„Să-i spun că am împrumutat de la dumneata?"

Domnul Cashmore obiectă pe un ton glumeţ: „Ar fi exact ce-aş merita — e de-a dreptul scandalos faptul că te-am ascultat. Sigur, spune-i", continuă el după o clipă. „Intenţionasem de fapt să-ţi sugerez că dacă ai ajuns la asemenea ananghie, ar trebui să vorbeşti cu el ca de la bărbat la bărbat."

Harold zâmbi în faţa naivităţii acestui amic care era în stare să-şi închipuie că nu epuizase şi această resursă. „Îi vorbesc întotdeauna. Întotdeauna mă adresez lui ca de la bărbat la bărbat şi tocmai asta îl agasează înfiorător. Îmi spune de la obraz că *n-am intrat încă* în rândul bărbaţilor. Auzindu-l ai putea deduce nu numai că sunt un copil mic şi sâcâitor, dar că nici măcar nu mă număr printre oameni. Nu poate concepe că aş avea şi eu o serie de nevoi."

„Oh! ştiu", râse domnul Cashmore, „voi tinerii aveţi, nevoie de toate lucrurile pe care le poţi găsi la mica publicitate din *The Times."*

Harold se arătă cucerit. „Ideea dumitale e grozavă. Dacă socoţi că ar trebui să vorbeşti despre asta cu cineva", continuă el, „adresează-i-te mai degrabă mamei." Observă apoi că s-a făcut târziu. „Şi-acum plec, dacă n-ai nimic împotrivă, ca să-ţi ofer prilejul."

Vizitatorul îşi consultă propriul ceas. „La urma urmelor chiar maică-ta oferă prilejurile — prilejurile de care te prevalezi *tu."*

Harold îşi luă un aer blând şi simplu. *„A sosit,* pot să ţi-o spun. O să te bucuri de compania ei într-o clipă."

Ajunsese la jumătatea drumului spre uşă, dar deşi se arătase atât de accesibil, domnul Cashmore nu-l iertă. „Trebuie să înţeleg deci că dacă nu află decât maică-ta, te poţi bizui pe sprijinul ei."

Harold întoarse pe toate feţele această constatare de parcă ar fi fost o monedă dubioasă de aur, dar după ce se gândi mai bine zâmbi fermecător. „Îţi închipui că după ce mi-ai dat banii poţi să începi să baţi toba? Ai fi fost îndreptăţit desigur dacă nu mi-i dădeai.” Lăsa impresia că face acest raţionament spre profitul domnului Cashmore. „Dar nu mă deranjează”, adăugă el, „dacă-i spui mămichii.”

„Vrei să spui chiar că nu te deranjează, deşi o irită atât de cumplit?“

Îndemnul de a se pocăi oferit prin această frază nu putea decât să-i dea tânărului senzaţia de absurd — devansa atât de mult împlinirea bucuriei. Lui Harold îi plăcea ca lucrurile să evolueze în chip firesc; în acelaşi timp însă raţionamentele lui se desfăşurau precipitat. „Sunt gata să recunosc că *sunt egoist*, dar mă gândeam la faptul, mă înţelegi? — că aş prefera să primesc săpuneala de rigoare de la ea. Ştie cum se trăieşte, ştie că trebuie să purcedem, nu din vina noastră, pe calea pe care ne-au deschis-o părinţii. Ştie perfect ce înseamnă lipsurile nimeni nu le simte mai acut decât mămica.”

Domnul Cashmore îl privi fix, dar găsea motiv de amuzament chiar şi în asta. „Aşa încât o să spună că nu-i nicio nenorocire?“

„O! nu; o să-mi facă un scandal — Dar o să recunoască în acelaşi timp că în asemenea împrejurări delicate ar trebui întreprins ceva mai mult pentru un ins ca mine şi asta ar putea duce la ceva — chiar şi indirect, nu-ţi dai seama? pentru că n-o să-i *spună* tatei, ci o să se mulţumească, în felul ei, să-l influenţeze — oferindu-mi astfel o platformă mai sigură şi deci, dacă mă gândesc bine, până la urmă o să trebuiască să-ţi fiu recunoscător *ţie.“*

Ajutat de monoclu, ochiul domnului Cashmore îl fixă în timpul acestui discurs pe cel ce profitase de generozitatea sa cu o expresie în care se putea discerne ceva ce aducea tot mai pregnant a panică. Cursul relaţiilor se încâlci oarecum prin această imprevizibilă schimbare de tactică, iar el se replia pe terenul oferit de statutul social, situaţie şi avere, întotdeauna eficient când e vorba de şarlatanie. „Promit să nu-i relatez nimic mamei tale; dar află că nu mică îmi va fi bucuria că nu te număr printre fiii mei.“

Harold rămase pe gânduri auzind acest nou element în discuţia lor. „Fiilor tăi nu li se întâmplă niciodată…?“

„Să împrumute bani de la invitaţii mamei lor*?“* domnul Cashmore îl întrerupsese evident dornic să-i furnizeze explicaţia; dar întrebarea fu prinsă din zbor de însăşi doamna Brookenham care deschisese uşa, în timp ce prietenul ei vorbea, şi păşind alert reluă ca un ecou.

„Oaspeţii Ladyei Fanny?“ şi deşi privirile ei mai degrabă se fereau decât i le căutau pe ale lui, păreau să-l învăluiască pe soţul acestei lady într-o compătimire vagă dar bine exersată. „Ce tot îi îndrugi acolo lui Harold în legătură cu ei?“ Şi astfel se întâmplă că după câteva minute, aşezat pe canapea şi privind-o în faţă, domnul Cashmore descoperi că s-a purificat pe deplin de sentimentul real de slăbiciune şi că ipoteza privitor la ceea ce se poate petrece în *propriu-ţi* salon de îndată ce ţi-ai întors spatele, dobândeşte noi valenţe. Harold se făcuse imediat nevăzut — şi fusese tacit lăsat în plata Domnului, iar vizitatorul doamnei Brook avansase atât de mult, deşi trecuse atât de puţin timp, în cu totul altă direcţie, încât smulsese de la ea această întrebare măruntă, rostită pe un ton rece: *„Cadouri?* Doar nu vrei să spui că e vorba de bani?“

Era evident că el îşi dădea seama cât e de important să exprime exact ce intenţiona să spună, cel puţin prin tăcere şi jocul monoclului. „Extravaganţa ei nu cunoaşte limite şi deşi, slavă Domnului, îmi parvin destule facturi, nu-mi dau seama cum se descurcă, afară de cazul că mai există unele care sunt onorate altundeva.”

Doamna Brookenham îi oferise ceaiul — pe al ei şi-l pusese pe o măsuţă alături, şi acum putea să se lase condusă fără reţineri de impulsul de a se dedica, în cazul de faţă, unui lucru de interes real. Nu era capabilă să reproşeze nimic nimănui, cu excepţia lui Harold, deşi existau nuanţe în resemnarea ei şi judecând exact după sentimentul pe care îl dezvălui ca urmare a discursului ţinut de domnul Cashmore, un spectator ar fi găsit îndreptăţită descrierea pe care fiică-sa i-o oferise domnului Longdon cu privire la lipsa ei de prejudecăţi. Cum putea oare deconcerta acest sentiment dacă nu apărând straniu de irelevant? „Îmi pierd răbdarea când te aud vorbind de parcă n-ai fi putred de bogat.“

El o privi o clipă având aerul că nu exclude posibilitatea preluării acestei supoziţii de la Harold. „Ce legătură are asta? Crezi oare că bogatul acceptă mai uşor decât săracul ideea că nevastă-sa se dă în stambă?“

Ea făcu ochii mari: era unul din foarte puţinele mijloace prin care-şi trăda amuzamentul. Într-adevăr nu prea exista motiv să te amuzi în cazul de faţă, în afara expresiei cam deocheate la care recurse el. „Ştii bine că nu cred nici măcar o iotă din ceea ce spui.”

Domnul Cashmore îşi bău ceaiul, apoi se ridică să pună ceaşca, refuzând cu un gest intenţia ei de a-l ajuta. Aşezându-se din nou pe canapea reluară conversaţia lor intimă, „îmi place enorm să stăm de vorbă, dar să nu-ţi

închipui că am venit aici ca să înghit de la tine asemenea lucruri îngrozitoare.” Era o natură stranie, domnul Cashmore, şi aerul ăsta de bunăstare fizică, strălucirea nealterată a chipului care uneori conferea o seninătate monstruoasă modului său de a exprima lucruri ce sunt aproape de neexprimat, erau uneori echilibrate sau complinite prin felul său de a utiliza într-o doară termeni extravaganţi pentru probleme de-a dreptul minore. „Ştii de ce vin la dumneata, doamnă Brook?; află că n-o să mai vin deloc dacă o să fii nesuferită şi imposibilă.”

„Vii la mine, bănui, pentru că — în ciuda faptului că sunt profund nefericită, te asigur — am un fel de a vedea lucrurile şi mizeriile cumplite în care v-aţi vârât până-n gât cu toţii, un fel de a vedea ce vă lipseşte în asemenea măsură încât oferiţi imaginea unei viermueli de căţeluşi ce n-au făcut încă ochi.”

„Nemaipomenit de sugestivă imaginea — reuşeşti cu adevărat să-mi uşurezi povara necazurilor!“ Râse fără reţinere în maniera unui ins care îşi face însemnări spre a le folosi ulterior în cuvântările publice: dar o clipă mai târziu redeveni grav, ca şi când observaţia făcută i-ar fi amintit de faptul că Harold îi lăudase ascuţimea de spirit. Şi tocmai sub imperiul acestei dispoziţii sufleteşti interveni brusc: „Apropo, unde este fiica ta?“

„Habar n-am. Fac tot ce pot ca să mă strecor în viaţa ei, dar nu poţi lua un tren în plină viteză.”

Domnul Cashmore vira din nou spre ilaritate. „Îmi oferi o grămadă de lucruri noi. Vrei să spui că e atât de *intempestivă?*“ Se pricepea să alimenteze conversaţia.

Doamna Brookenham ezită. „Nu, e fantastic de drăguţă, şi suntem bune prietene. Dar îşi are viaţa ei de om tânăr şi liber, care conform legilor din zilele noastre — şi bineînţeles că, de vreme ce ştiu ce *reprezintă* sunt gata să le accept aşa cum fac cu toate celelalte legi — are acea prospeţime nepreţuită a reacţiilor, despre care îmi spun că s-ar cuveni să i-o respect, adică să nu i-o cenzurez. Încerc s-o determin să stea cu mine. Şi o face destul de des, pentru că e bună. Dar nici n-apuc să-mi dau bine seama că şi dispare: are senzaţia că prezenţa ei stânjeneşte întrucâtva cursul discuţiilor noastre.”

Domnul Cashmore fu impresionat de acest tablou. „Da’, e nemaipomenit de atentă.”

„Nu-i aşa că e o comoară?” Acest gând păru să-i deschidă noi perspective doamnei Brook. „E fiica modernă!“

„Nici tu nu eşti mama vetustă!“ zâmbi domnul Cashmore.

Ea clătină din cap cu aerul că s-ar înclina în faţa unor dureri nemărginite. „*Redă-mi, redă-mi o oră doar din trecuta-mi tinereţe!* O, nu mai vibrează nimic în mine la auzul unui compliment. Şi acum privesc de aici evenimentele aşa cum sunt. Ele se perindă, pot să te asigur, şi mă găsesc pregătită”, oftă doamna Brook. „Nanda a intrat în scenă iar eu mă retrag lăsându-i publicul. Pe de altă parte”, continuă ea meditativ, „*este un spectacol fantastic de interesant.* Într-adevăr *se dă* spectacolul cu fiica modernă — chiar noi o *jucăm,* copila mea şi cu mine; şi cum modernul a fost întotdeauna nota mea caracteristică — am abordat, vreau să spun, pur şi simplu ceea ce este propriu pentru *Epoca* mea — şi în definitiv ce temeiuri am avea să refuzăm să ne ţinem în pas cu ea?“ Domnul Cashmore nu era pregătit cu un răspuns la această întrebare şi amfitrioana lui continuă adoptând un ton diferit: „E dulce, nu, cum mă menajează!”

Asta îi oferea vizitatorului ei un teren mai sigur. „Ai în vedere conversaţiile purtate în prezenţa ei?“

Acordul doamnei Brook fu de-a dreptul tandru. „Se fereşte să-mi ştirbească libertatea. E ca şi când ar *înţelege*, scumpa de ea, cât de multe lucruri ar trebui să cenzurăm. Nu vrea să ne oblige la prudenţă. Dă dovadă de un sentiment aproape matern!“ căzu din nou pe gânduri. Apoi, ca şi când i-ar fi făcut plăcere să-i înfăţişeze din nou lucrurile: „Iată fiica modernă!“

„Mda“! făcu domnul Cashmore, şi totuşi tare aş fi vrut-o ceva mai puţin grijulie. Ar fi fost posibil atunci să o găsesc aici şi dă-mi voie să ţi-o spun fără înconjur că de la ea profit mai mult decât de la tine. Egoist vorbind, are în primul rând marele merit că nu o admiră în asemenea măsură pe soţia mea.”

Doamna Brookenham preluă afirmaţia cu interes. „Nu, într-adevăr, ai dreptate; nu o *vede* pe Lady Fanny aşa cum o văd eu, şi trebuie să-i mulţumim cumva sorţii pentru asta.“

„Te-am prins, creatură inconsecventă ce eşti”, exclamă el râzând; „vezi şi tu că până la urmă *tot îmi dai* crezare. Recunoşti în ce beznă s-ar cufunda fiica ta dacă nu şi-ar da seama că Fanny are o comportare dubioasă.”

„Mă cam plictiseşti, dragul meu”, replică doamna Brookenham, „cu simplificările tale ridicole. Fanny nu e deloc *dubioasă*; este colosal de bună, în sensul că e generoasă şi simplă şi cinstită, cum nu se poate mai adorabilă în lipsa ei de afectare şi fără nici cea mai mică urmă de *mesquinerie.* Este o statuie calmă şi măreaţă turnată în argint.”

Auzindu-i vorbele domnul Cashmore demonstra un anume gen de spontaneitate ce derivă din experienţa dezbaterilor publice. „Atunci de ce eşti atât de mulţumită că fiică-ta n-o place*?*“

Doamna Brook zâmbi, cuprinsă parcă de acea tristeţe pe care o încerci când ai prea multe atuuri ca să te poţi bucura de victorie. „Pentru că eu nu sunt ca Fanny, lipsită de *mesquinerie.* Nu sunt generoasă şi simplă. Îmi fac exagerat de multe probleme în legătură cu Nanda. Îmi pasă, în ciuda părerilor mele, de ceea ce s-ar putea să spună lumea. Nevestei tale nu-i pasă — ea se înalţă cu mult deasupra celorlalţi. Îmi pot permite luxul să bravez ceva mai puţin lucrurile, fiindcă fiică-mea nu are faţă de ea chiar aceleaşi reacţii ca noi ceilalţi.

Domnul Cashmore ţinu greu pasul. „Aceleaşi *reacţii?“*

Doamna Brook se descurcă admirabil. „În cazul în care le-ar avea ar trebui, poate, să-i sugerez în vreun fel să nu şi le strige în gura mare. Când spui”, continuă ea, „că se poate accepta orice lucru dubios în legătură cu Fanny, răstălmăceşti cumplit ceea ce se recunoaşte fără rezerve — şi anume că este o păgână plină de maiestate şi strălucire. E o adevărată mângâiere să cunoşti un asemenea exemplar — e ca şi când ai fi fulgerat de o intuiţie asupra istoriei. Oricum, dacă mă întrebi de ce nu se cuvine ca tinerele să *strige în gura mare,* aşa cum spuneam adineaori, pot să-ţi răspund imediat.” După care, cum oaspetele ei nu numai că părea prea copleşit ca să se poată îndoi ci şi prea uluit ca să poată exprima în vorbe distincţia dintre resemnare şi admiraţie, spre folosul lui ea, în cele din urmă, se pronunţă: „Pentru că se bizuie exclusiv pe instinct. Instinctele ei sunt magnifice — şi totodată terifiante.”

„Exact asta am susţinut şi eu dintotdeauna!“ exclamă domnul Cashmore. „*Sunt* terifiante!“

„Ei bine”, răspunse prietena lui. „O urmăresc. O urmărim cu toţii. Este asemeni unui fenomen natural, măreţ şi plin de poezie — un răsărit de soare alpin, sau o năvală irezistibilă a apelor.”

„Eşti formidabilă!“ râse domnul Cashmore. „Şi eu o urmăresc.”

„Şi te urmăresc şi *pe tine”,* continuă doamna Brook cu luciditate. „Ceea ce nu cred nicio clipă — este faptul că i-ar onora altcineva facturile. E *mult* mai probabil”, remarcă ea sagace „că rămân complet neonorate.”

„Ei, ce să-i faci dacă reuşeşte să se descurce în felul ăsta…!“

„Orice casă de modă din Londra”, continuă doamna Brook, „ar fi încântată să creeze pentru o asemenea femeie. Ea etalează modelele, nu-ţi

dai seama? aşa cum pe un zid mare şi masiv se expun placarde şi afişe. Şi ce dovezi poţi produce?“ întrebă ea.

Domnul Cashmore începuse să se agite; culese un fir de aţă de pe genunchiul pantalonilor. „A! dacă vorbeşti de *producerea dovezilor…!*” Părea s-o avertizeze, vrând cumva să-i atragă atenţia că s-ar putea să-l plictisească, expresia făcând parte din vocabularul folosit numai în Camera Comunelor.

„Când vorbesc despre asta nu mai eşti în stare să-mi ţii piept”, replică ea pe un ton placid. Îşi aţinti asupra lui privirile-i languroase dar pătrunzătoare. „Încerci să crezi ceea ce *nu eşti în stare* să crezi, ca să-ţi găseşti scuze. Iar *ea* face acelaşi lucru — în mai mică măsură, totuşi, pentru că ea în general recunoaşte în mai mică măsură nevoia justificărilor. E atât de impunătoare şi de simplă!“

Sărmanul domn Cashmore privi în gol. „Vrei să spui că e mai impunătoare şi mai simplă decât mine?“

Doamna Brookenham căzu pe gânduri: „Nu — nu mai simplă, dar cu mult mai impunătoare. Şi chiar dacă ai avea o asemenea părere, ea n-ar recunoaşte cu adevărat necesitatea *unei* asemenea păreri.”

Domnul Cashmore rămase nedumerit — replica avea ceva aproape mistic. „Nu te înţeleg.”

Văzând lucrurile din tulburarea profunzimilor, doamna Brook urmări ideea tot mai departe. „Am vorbit atâta despre ea!“

Domnul Cashmore gemu de parcă ar fi resimţit din plin aceasta. „E drept, am tot vorbit.”

„*Noi* vreau să spun” — şi era fermecător modul în care tonul ei făcea discriminare. „Şi despre tine am vorbit — dar fireşte, vorbim despre toată lumea”. Urmă o pauză străbătută de licărul unei raze din ceasurile pline de strălucire, a căror intimitate lăuntrică — deşi el făcea parte dintre privilegiaţi — n-avea cum să şi-o revendice; apoi ea izbucni pierzându-şi aproape răbdarea: „Ne ocupăm noi de ea — las-o pe seama *noastră!“*

Arboră brusc o expresie atât de stranie, încât îi dădea aerul că ar fi cu adevărat invidios, dar încercă s-o lepede. „Mă întreb dacă, la urma urmelor, îi faceţi vreun bine.”

Dar doamna Brookenham ştia ce ştia. „Este exact genul de persoană căreia într-adevăr *îi facem* bine, şi dacă are nevoie de ceva, apoi are nevoie să fie cât mai mult printre noi — să trăiască printre noi natural şi fără reticenţe, să ne audă discutând, să simtă încrederea pe care i-o acordăm, să

fie susţinută, nu-ţi dai seama? de sentimentul lucrurilor pe care le aşteptăm din partea unui exemplar atât de magnific cum este ea, şi astfel, încetul cu încetul să lăsăm influenţa noastră să lucreze. Adineaori voiam tocmai să-ţi atrag atenţia că o văd cum nu se poate mai limpede acceptând ceea ce tu numeşti cadouri.”

„Ei, şi-atunci“, întrebă domnul Cashmore, „ce vrei mai mult?“

Doamna Brookenham se reţinu o clipă — ezitând parcă să-i spună. „N-o văd, după cum îţi spuneam, recunoscând că asta ar obliga-o.“

„Ar obliga-o…?“

„Să dea şi ea ceva în schimb. Indiferent ce” Doamna Brook vorbea hotărât, „Să conceapă ea calcule meschine? Niciodată!“

„Nu vreau să spun că ar fi vorba de nişte calcule meschine”, obiectă domnul Cashmore.

„Sigur, este o făptură plină de prestanţă. Dacă totuşi o să se prăbuşească…” Amfitrioana se pierdu în reveria care, în final, se cristaliza până în cele mai mici amănunte. „Te asigur că o s-o aflăm cu toţii.”

„Tocmai de asta mă tem şi eu.”

„Deci fii pe pace până atunci. S-ar prăbuşi peste *noi*, nu-ţi dai seama? şi”, spuse doamna Brook clătinând acum din cap cu hotărâre, „aşa ceva nu se poate. *Trebuie* s-o menţinem pe piedestal — *asta* reprezintă garanţia ta. E chiar prea de tot“ adăugă ea şi cu mai multă vervă, „să trebuiască să te menţinem şi *pe tine* pe piedestal. Fii sigur că dacă într-adevăr Carrie ar oscila…”

„Carrie?“

Intervenţia lui a fost mult prea vagă pentru a fi sinceră, şi ea o tratā ca atare, continuând fără să ezite. „N-o să-i mai acord atenţie nici măcar trei minute. Să-mi iau faţă de tine răspunderea pentru Fanny fără să…”

„Să-ţi iei răspunderea pentru mine faţă de Fanny, vrei să-spui?“ el se împurpurase brusc, de parcă s-ar fi aşteptat ca ea să ajungă acolo. „Nu ţi-ar cădea bine, susţii? Ei, sper însă că o să ţi se ia o piatră de pe inimă”, continuă el cu vervă, „aflând că o detest din străfundurile fiinţei pe doamna Donner.”

Privindu-l fix, doamna Brook primi comunicarea schimbându-se complet la faţă, „Şi mă rog, de când?“ Era ca şi cum se destămase o urzeală. „A fost pe aici mai zilele trecute, şi era atât de plină de tine, sărmana de ea, pe cât e plin oul de gălbenuş.”

Să roşească de dragul acestei doamne fu singura reacţie de care se arătă capabil domnul Cashmore. „Nu neg asta. Viaţa mi-a devenit o povară din pricina ei.”

Nimic nu i s-ar fi părut mai ciudat unui spectator decât dezamăgirea doamnei Brook, dacă n-ar fi intrat în joc şi perseverenţa cu care insistă: „Ai şi terminat cu ea?“

„Parcă poţi să spui vreodată când ai terminat cu o insectă bâzâitoare…”

„Până când n-ai strivit-o?“ se tângui doamna Brookenham. „Nu pot să accept asta din partea ta, omule: tu ai fost acela care a distilat la început otrava ce-i curge acum prin vine.“ Auzind asta el sări în picioare, ca şi când n-ar mai fi putut să suporte, oferind, totuşi, aşa cum se plimba prin cameră o spinare masivă, a unui om cam searbăd şi lipsit de curaj, spinare pe care ea îşi opri privirile vrând parcă să-şi pună la încercare forţa de pătrundere. „Dacă strici totul încercând să mă induci în eroare, cum să te pot ajuta?“

În agitaţia lui el aruncă priviri spre două-trei tablouri dar în cele din urmă se răsuci în loc. „Şi cu cine mă rog, ne foarfeci? Cu Petherton şi cu prietenul său Mitchy? Cu adoratul tău de Vanderbank? Cu Ducesa aceea dezgustătoare?“

„Îmi cunoşti cercul de intimi şi pe vremuri nu-l dispreţuiai.“ Când se întoarse spre ea, doamna Brook îl întâmpină cu o figură de stil care îi ţâşnise chiar atunci în minte. „Nu-ţi murdări propriul cuib! Adu-ţi aminte că, în definitiv, eşti într-o măsură mai mică sau mai mare creaţia noastră.” Doamna Brook arboră un zâmbet care-i atenua puţin imaginea, căci existau o serie de lucruri pe care, gândindu-se mai bine, el părea gata să i le accepte. Ea bătu uşor în canapea cu mâna, de parcă ar fi vrut să-l invite să se aşeze din nou şi deşi el rămase totuşi în picioare, chipul său părea să spună că stilul adoptat de amfitrioană avusese efectul scontat. „N-am fost niciodată de părere, ştii, că ne faci chiar cinste, şi numai *luându-te* drept unul dintre noi, la început, Carrie a…”

Auzind asta şi dorind s-o oprească, el se lăsă pe canapea. „Te asigur că n-a fost absolut nimic.” Continuând să se agite îşi scoase ceasul. „Chiar nu vrea să vină deloc?“

„Te referi la Nanda?”

„Foarfecă-mă cu *ea*“, zâmbi el, „dacă îţi dă mâna. Dacă nu crezi că doamna Donner nu mai reprezintă chiar nimic pentru mine”, continuă el, „îţi subestimezi fiica.”

„Ai cumva de gând să mă înştiinţezi că te-ai îndrăgostit de ea?“

El ezită, dar numai din dorinţa, parcă, de a da mai multă greutate răspunsului. „Îngrozitor de tare. Nici nu pot să-ţi spun cât de mult o plac.”

Ea rămase pe gânduri. „Şi, dacă-mi permiţi să te întreb, în ce măsură o să mă ajute *asta?* Vreau să spun cum o să mă ajute *să te ajut?* Consideri că e tocmai lucrul pe care trebuie să i-l comunic soţiei tale?“

Şedea cu privirile îndreptate aiurea, dar evident, îşi avea ideea lui, pe care în cele din urmă o scosese la iveală. „Şi de ce n-ar fi exact lucrul cel mai potrivit? Ar fi cea mai bună dovadă a purităţii mele.”

Se prea poate ca tăcerea ei de moment să fi sugerat că acceptă ideea drept o contribuţie practică la rezolvarea problemei lor, şi bineînţeles existau o sumă de unghiuri din care o puteai aborda. După o rapidă trecere în revistă, doamna Brook îl adoptă pe cel al ironiei, „Înţeleg, înţeleg. Conform aceleiaşi legi aş putea să aranjez întrucâtva ca Lady Fanny să se trezească îndrăgostită de Edward. Aceasta i-ar dovedi puritatea. Şi ai putea sta cum nu se poate mai liniştit”, râse ea — „el nu i-ar face niciun cadou!“

Domnul Cashmore o privi cu o candoare ce părea un reproş la veselia ei. „O simpatizez pe fiica ta mai mult decât pe tine.”

Dar declaraţia nu făcu decât s-o amuze şi mai mult. „Şi asta poate pentru că *eu* nu-ţi dovedesc puritatea?“

Ceea ce i-ar fi putut replica rămase în vânt, pentru că uşa se deschise cu atâta precizie chiar în clipa în care vorbi ea, încât domnul Cashmore se ridică din nou cu o tresărire, iar valetul, intrând, receptă întrebarea doamnei Brookenham drept în faţă. Răspunsul acestui slujitor rămase totuşi în limitele austerităţii obişnuite. „Domnul Vanderbank şi domnul Longdon.”

Oaspeţii apărură după vreun minut, iar doamna Brook, fără să se mişte — privind doar de pe canapea cu calm spre domnul Cashmore — se folosi parcă de timp, corectând impresia de frivolitate deplasată pe care ar fi putut-o lăsa ultima ei întrebare. „Unde ai întâlnit-o pe Nanda ultima oară?“

El aruncă o privire spre uşă să vadă dacă nu e auzit. „La familia Grendon.”

„Deci, te duci acolo?“

„M-am abătut mai deunăzi, o oră, venind de la Hicks.“

„Şi Carrie era şi ea de faţă?“

„Da. A fost cum nu se poate mai plicticos. Dar am conversat numai cu fiica ta.“

Doamna Brookenham se ridică — ceilalţi se apropiaseră şi ea îndreptă spre domnul Cashmore un chip ce s-ar fi putut să i se pară straniu. „E grav.“

„Grav?“ — el nu le aruncă nicio privire celorlalţi.
„Nu mi-a spus nimic.“
El scoase un sunet, controlat cu discreţie, destul de evident totuşi ca să-l facă pe domnul Longdon — care-l vedea pentru prima oară — să-l recepteze cu rigiditatea omului întâmpinat cu o pufnitură de râs. Domnul Cashmore părea vizibil flatat de tăcerea în care Nanda învăluise întâlnirea lor.

XIV

DOAMNA BROOKENHAM, CARE-L prezentase celui mai vârstnic dintre vizitatori, găsise prilejul, în timp ce-i servea pe aceşti gentlemani cu ceai, să-l îndemne cu o insistenţă căreia nu i se putea rezista: „Fă conversaţie cu domnul Longdon — condu-l în colţul *acela.”* Indicase canapeaua din capătul opus al camerei dându-i-se drept pildă în felul în care din locul ce-l ocupa, puse stăpânire pe *adoratul* ei Vanderbank. Aranjamentul odată făcut, constitui terenul întrebării pătimaşe pe care ea o adresă din colţul ei favorit: „O să mă deteste şi mai tare din pricina asta?“
Vanderbank îşi aruncă o privire spre ceilalţi. „Te referi la Cashmore?“
„Vai nu — nu-mi pasă pe cine detestă *el*. Dar cu domnul Longdon vreau să evit erorile.”
„Atunci nu-ţi da atâta osteneală!“ râse Vanderbank. „Ăsta e motivul pentru care l-ai aruncat în braţele lui Cashmore?“
„Da, ai intuit perfect — ca să pot avea aceste câteva momente să-ţi cer indicaţii: probabil că până acum ai ajuns să-l cunoşti foarte bine. Vreau numai, cu ajutorul Proniei, să fiu cât mai amabilă cu el.“
„E cel mai bun lucru pe care-l poţi face şi mai e şi unicul motiv pentru care l-am adus acum aici: întrucât a fost chiar ideea lui că s-ar putea să aibă mai multe şanse să te găsească decât a avut de unul singur. În general vorbind”, adăugă Vanderbank, „îl ţin sub observaţie.“
„Am priceput — şi el te ţine pe tine.” Privirea încântătoare şi pierdută a doamnei Brook înţelesese atât de multe. „Vrea să-şi formeze o părere în legătură cu ce aş fi capabilă să-ţi fac — vrea să te scape din ghearele mele. Mă detestă de-a dreptul.”
Interesat şi amuzat în acelaşi timp, Vanderbank se cufundă în pernele canapelei. „Eşti fără pereche, eşti o comoară.”
„Să ştii că *sunt*; şi faptul că pot privi adevărul în faţă fără să mă înfurii sau să mă prostesc este, după cum ştii, unicul lucru pe lumea asta care mă face să am o părere destul de bună despre mine.”

„O! da, ştiu — ştiu; eşti mult prea minunată.”

După o pauză scurtă doamna Brookenham îşi completă observaţiile. „Se înţeleg amândoi de minune — priveşte cu câtă seriozitate îl ascultă pe Cashmore!“

„Da! Cashmore, cum îl ascultă?“

„Cu speranţa că dintr-o clipă într-alta s-ar putea să-şi facă apariţia Nanda.”

„Dar cum naiba a ajuns să-l preocupe asta?“

„Aşa, i s-a năzărit brusc şi s-a îndrăgostit de ea.” Doamnei Brook nu-i trebuise mult ca să controleze lucrurile. „A tot întâlnit-o la Tishy şi acolo Nanda i-a analizat cu atâta convingere comportarea, încât l-a făcut să-şi mute gândul de la Carrie. O preferă pe *ea* acum — şi nici nu-i de mirare, pentru că e mult mai drăguţă.”

Era clar că de rândul acesta îi captase lui Vanderbank întreaga atenţie. „E mult mai drăguţă. Cred şi eu! Vrei cumva să spui”, întrebă el în momentul următor, „că a venit azi în vizită ca s-o întâlnească pe Nanda?“

„Da, — chiar aşa; deşi a încercat să mi-o ascundă. Îi dă sentimentul”, continuă ea, „că e nevinovat şi bun.”

O clipă interlocutorul ei nu spuse nimic; apoi se hotărî: „Şi chiar o să apară?“

„N-am nici cea mai vagă idee.”

„Nu ştii unde e?“

„Bănui că e la Tishy, care a revenit în oraş.”

Vanderbank cântări lucrurile. „Ai adoptat acum un nou sistem — să nu pui întrebări?“

„De ce *aş pune* când vreau ca viaţa ei să semene cât mai mult cu a mea? O fac doar pentru că a sosit acum momentul, după cum ştii. De vreme ce a coborât printre noi, singurul lucru care ne rămâne e să fim prietene. Consider că e atât de vulgar”, oftă doamna Brook, „ca atunci când e vorba de copiii tăi, să nu dai dovadă de aceeaşi bună creştere pe care o manifeşti faţă de alţii. Ea *nu mă întreabă* nimic.”

„Nimic?” reluă Vanderbank.

„Nimic.”

El tăcu din nou; după care exclamă: „E cum nu se poate mai dezgustător.” Apoi, întrucât ea îi preluase ideea exact aşa cum făcuse şi el câteva minute mai înainte, Vanderbank continuă. „E cât se poate de absurd.”

Doamna Brook păru nedumerită. „Te referi la faptul că Nanda îl ajută?“

„Nu la Nanda mă refer — ci la el”, vorbi tânărul cu oarecare exasperare. „La gândul că el s-ar afla într-un raport cât de cât direct cu ea. La gândul că o amestecă în treburile lui încâlcite şi nu întru totul imaculate.”

Doamna Brook dădu semn că înţelege şi că o plictiseşte chestiunea, dar îşi păstră totuşi buna dispoziţie. „Dragul meu, da’ e un dobitoc *fără pereche!*“

Vanderbank nu-şi putu stăpâni râsul. „Şi asta drege în vreun fel lucrurile?“

Amfitrioana rămase pe gânduri, dar peste puţin timp îi veni o idee şi aproape că zâmbi de mulţumire: „Pentru *noi.*“ Apoi cu o durere vădită în glas, „nu crezi c-ar trebui salvată Carrie?“ întrebă ea.

„De ce aş crede? Ba deloc. S-o ia naiba!“

„Măcar pentru Fanny”, interveni vehement doamna Brook. „Dacă *o să fie salvată* Carrie, e un pretext în minus pentru ea.” Cum tânărul se arătă o clipă nehotărât şi sumbru, ea reluă pe un ton dulce şi tremurat. „Bănui că *nu vrei* cu tot dinadinsul să-şi ia lumea în cap.”

„Să-şi ia lumea în cap?“

„Doar nu e cazul să-ţi reamintesc că Dent-Douglas, căpitanul acela, o tot aşteaptă cu poştalionul după colţ şi aici să-ţi mai explic cât de tare ne agăţăm cu toţii la rândul nostru de ea.“

„Şi la urma urmelor nu văd de ce n-o lăsaţi să plece.“

Auzind asta doamna Brook avu o reacţie mult mai puternică. „Să plece? Şi atunci cu noi cum ar rămâne?“ îi chemă ea imaginaţia hoinară la ordine. „Ea este încântarea vieţii noastre.”

„O!“ murmură Vanderbank sceptic.

„Este podoaba cercului nostru”, insistă interlocutoarea lui. „O s-o facă, n-o s-o facă — n-o s-o facă, o s-o facă! E emoţia pe care o încerci zi de zi smulgând una câte una petalele margaretei.” În timp ce amfitrioana vorbea, atenţia lui Vanderbank se concentra spre celălalt capăt al camerei, asupra domnului Longdon; faptul îi oferi ei astfel imaginea modului în care după cum avusese adineaori impresia rătăceşte imaginaţia lui şi se văzu prin aceasta îndreptăţită odată mai mult să-i aţină calea în cu totul altă direcţie. „Crezi că nu e destul de bogat?“ Ea nu atenua cu nimic ascuţişul neiertător al întrebării.

Vanderbank îşi întoarse privirile spre ea. „N-am idee.”

„Nici măcar acum când aţi devenit atât de intimi? De obicei, e primul lucru pe care-l remarc când cunosc pe cineva.” După ce îi aruncă o nouă privire prietenului lor, se putea citi pe chipul ei nu atât o curiozitate agresivă, cât o expresie străbătută de o meditaţie plină de duioşie. „Ţine ascunsă probabil, o casetă misterioasă sub pat.”

„Acolo, la el, în Suffolk? comoara unui avar? Nu se poate şti niciodată, aş spune”, continuă Vanderbank. „Nu e avar, dar am impresia că e prudent.”

Între timp, doamna Brook cugetase asupra chestiunii. „Aşadar are un motiv să fie prudent; trebuie să fie ceva de-a dreptul frumos ca să-i trezească atâta interes unui om ca el. Cu cheltuielile lui modeste din toţi aceşti ani, a făcut probabil economii imense. Şi cum ar fi putut s-o ceară pe mămica în căsătorie dacă n-ar fi avut bani la momentul acela?“

Vanderbank păru să ezite puţin, dar râse. „Nu uita însă că maică-ta l-a refuzat.”

„Da, dar nu pentru că n-ar fi avut destui.”

„Nu, — îmi închipui că lovitura l-a afectat şi mai mult, tocmai pentru că izvora din celălalt motiv.”

„Atunci tot atât de bine ar fi putut să fie acel motiv dacă motivul acela ar fi fost celălalt”, doamna Brook era ageră deşi puţin cam prea obscură, şi continuă totuşi în secunda imediat următoare. „Mămica era atât de sinceră. Averea nu conta pentru ea. Ceea ce demonstrează că era imensă.”

„Dar nu la fel de impresionantă ca logica ta”, zâmbi Vanderbank; „bineînţeles însă că dacă tot creşte de atunci…!“

„O văd cum creşte chiar şi în clipa aceasta, când el stă acolo”, declară doamna Brook. Dar logica ei se conducea de fapt după legi proprii, şi următoarea schimbare de direcţie reprezentă un salt tot atât de impresionant. „Sinceritatea cu care ai recunoscut acum un minut că îl impresionez în chip straniu a fost de-a dreptul minunată. O! nu strica efectul oferind explicaţii!“ pledă ea cu mult farmec; „nu este nici primul şi nici ultimul bărbat cu care să nu realizez, aşa cum se spune, o comuniune. Singurul lucru care contează este, pe cât posibil, să nu înrăutăţesc situaţia. Aşa că trebuie să mă ghidezi. Ce oare s-ar putea întreprinde?“

Amuzat din nou, Vanderbank o privi cu blândeţe. „Fii tu însăţi, draga mea. Ascultă de instinctele tale superbe.”

„Cum poţi fi”, întrebă ea cu drăgălăşenie, „atât de înfiorător de ipocrit? Ştii prea bine că lucrul care te terorizează cel mai mult pe lumea asta sunt instinctele mele superbe. Să fiu eu însămi?“ repetă ea ca un ecou. „Când de

fapt ai *vrea* să spui: *Fii altcineva — asta e unica ta şansă.* Ei bine, o să încerc — o să încerc.”

El râse din nou, clătinând din cap. „Să nu faci asta — să n-o faci.”

„Vrei să spui că partida e definitiv pierdută? Că nu există nicio cale de a şterge impresia proastă sau de a crea una mai bună?“ La auzul acestor vorbe, brusc indispus, el îi întâlni privirea şi, o clipă, dincolo de frivolitatea conversaţiei lor, ei ar fi putut lăsa impresia că se evaluează reciproc. Asta durǎ până când doamna Brook reluă firul: „Zău că m-aş bucura să nu-l pierd.”

Vanderbank ezită, dar în cele din urmă remarcă: „Cred că n-ai să-l pierzi.”

„Vrei să spui că ai să mă ajuţi, Van — *da?* ai s-o faci?” Erau momente când în toată Anglia nu puteai întâlni un glas cu inflexiuni mai calde ca ale ei, şi umilă, neajutorată şi plină de afecţiune, ea vorbi cu intimitatea prieteniei. „Totul e numai din sentimentul legăturii cu mămica”, explică ea. „Trăieşte pur şi simplu cu ea în suflet.“

„O! ştiu. E nemaipomenit.“

„Ţi-a povestit mai multe în legătură cu ea — îl obsedează?“ întrebă doamna Brook nestăpânită.

„Ştii”, răspunse tânărul oarecum evaziv; „am discutat o groază; nu există bătrânel mai hâtru ca el şi pe scurt mi-e simpatic.”

„E de înţeles”, spuse doamna Brook afabil, „şi la rândul lui te simpatizează în aceeaşi măsură în care mă dispreţuieşte pe *mine*. Nu e nimic rău în asta — mă face întrucâtva să mă simt fericită de dragul tău. Are ceva anume — ce-o fi de fapt? — care îi dă aerul unui *oncle d’Amerique*, binefăcătorul excentric, ursitoarea bună. Are ceva dintr-o bătrânică — dar nimic spre dezavantajul lui.” Ea ezită numai o secundă înainte de a continua: „Ce l-am putea determina să facă pentru tine?“

La auzul acestor vorbe, Vanderbank rămase perplex. „Pentru mine?“

„Cum e posibil să te iubească cineva”, întrebă doamna Brook, „fără să vrea să ţi-o dovedească într-un fel sau altul? Ştii toate căile, dragul meu Van”, şopti ea, „în care *eu* vreau să-ţi dovedesc asta.”

Poate că le ştia, aşa părea să sugereze o anume crispare ce se ivi brusc pe chipul său, dar nu ele i se înfăţişară nemijlocit în spusele ei de adineauri. „De pildă, nu ăsta e tonul pe care trebuie să-l adopţi cu el.”

„Poftim ce-mi spune!“ suspină ea descurajată. „Ei bine, atunci *învaţă-mă.*“ Şi apoi pentru că el nu răspunse nimic: „Trebuie să-i semăn mai mult

mămichii?“

Zâmbetul lui mărturisea faptul că se simte puţin stânjenit. „Poate că nu-i semeni îndeajuns.”

„O! dacă el este dezamăgit de mine, cea de acum, ce dezamăgită ar fi fost mămica; probabil chiar şi mai mult, de vreme ce ar fi văzut lucrurile mai de aproape. M-ar fi dispreţuit mai mult decât el. Dacă se pune problema”, continuă doamna Brook, „să nu spun lucruri pe care mămica nu le-ar fi rostit, de unde să ştiu, nu-ţi dai seama? ce *ar fi spus* ea?“ Doamna Brook se lumină toată de parcă ar fi remarcat pe chipul prietenului ei o reflectare plină de admiraţie a frumoasei libertăţi de spirit de care putea da întotdeauna dovadă — în orice împrejurare. „Bineînţeles că o venerez pe mămica nu mai puţin decât el, fiindcă întreaga ei fiinţă şi fel de a se purta erau demne de veneraţie. Dar să nu uităm că era mai presus de toate o femeie încântătoare, şi nu ştiu, în definitiv, de unde să ştiu? ce anume s-ar fi ferit să-i spună chiar şi ea, ţinând seama de relaţia deosebită dintre ei.“

Vanderbank râse din nou. „Foarte bine, foarte bine. Revin la prima mea idee. În relaţiile cu el încearcă tot ce-ţi trece prin minte. La urma urmelor eşti o femeie de spirit, şi spiritul nu mai are nevoie de alte justificări. Încercând să te corectezi”, continuă el cu amabilitate şi pe un ton inexorabil, „s-ar putea să dai greş. De vreme ce *ai* fără doar şi poate atâta farmec, mizează totul pe farmec. Asta-i tot ce poţi face, după părerea mea. Fii aşadar, tu însăţi.”

Ca urmare a acestor replici se măsurară mai intens, deşi într-adevăr vorbitorul dădea impresia că mai degrabă recepteează privirile prietenei sale decât că i le caută. „Nu pot intra în pielea *ta,* asta e o certitudine, Van“, exclamă doamna Brook cu tristeţe.

„Ştiu ce vrei să spui”, replică el în secunda următoare. „Vrei să spui că sunt ipocrit.”

„Ipocrit?“

„Sunt diplomat şi calculat — nu-i arăt cât de păcătos sunt; în timp ce despre tine ştie lucrurile cele mai compromiţătoare.”

Doamna Brook, ale cărei priviri se concentraseră din nou asupra domnului Longdon nu acordă mai multă atenţie acestei observaţii, decât putea să reiasă din faptul că o pusese pe gânduri. „*Calculat*?“ În cele din urmă îi prinse ea cuvântul din zbor. „Şi ce anume trebuie calcuat?“

„Păi”, spuse Vanderbank, „dacă aşa cum ai lăsat să se înţeleagă, el reprezintă o binecuvântare deghizată –! Recunosc fără ezitare”, reluă

tânărul, „că sunt gata de orice sacrificiu numai să rămân în relaţii bune cu el.”

„Nu ţi-e teamă că o să te plictisească?”

„O, da — categoric.”

„Dar o să merite? În cazul ăsta”, spuse doamna Brook, de vreme ce el dădea impresia că o încuviinţează, „o să merite foarte mult.” Continuă să-l urmărească pe domnul Longdon, care, fără ochelari, fixa podeaua, în timp ce domnul Cashmore îi povestea. Ea reluă firul, dar fără deosebită patimă. „Trebuie să fie de o îngustime…!“

„O, desăvârşită!“

Ea tăcu iarăşi. „O să-i lărgesc eu orizontul. *Tu* n-ai să reuşeşti.”

„Ferească sfântul!“ reluă Vanderbank cu vioiciune. „Dar, oricum, aşa cum am spus-o, o să te ajut.”

Doamna Brook rămase în continuare concentrată. „Pe el ai să-l ajuţi. Dacă eşti gata să faci sacrificii ca să rămâi în termeni buni cu el, prima sacrificată voi fi eu.” Apoi, întrucât Vanderbank nu dădu mult timp niciun răspuns la această remarcă, ea îşi îndreptă, în cele din urmă, privirile din nou spre el: „Sunt perfect pregătită pentru asta.”

Era ca şi cum, într-un chip destul de năstruşnic, avusese timpul necesar să se decidă cum să-i replice. „La ce te poţi aştepta — când a iubit-o pe maică-mea.”

Nimic nu putea fi mai nostim decât felul sumbru în care-şi exprimă ea surprinderea. „Şi pe a ta?“

„Nu ţi-am spus până acum — din delicateţă.”

Doamna Brookenham se lăsă pradă gândurilor. „Nici *el* nu mi-a spus-o.”

„Aceleaşi considerente l-au împiedicat şi pe el. Dar dacă nu ţi-am vorbit despre asta”, continuă Vanderbank, „când am aranjat cu tine, după ce l-am întâlnit aici la cină, ca să veniţi să luaţi ceaiul în apartamentul meu — dacă n-am menţionat-o atunci nu înseamnă că nu o ştiam mai de mult.”

Doamna Brook sondă mai profund această chestiune, vorbind însă cu blândeţea excesivă care reprezenta, de cele mai multe ori, forma de manifestare a veseliei sale. „Asta bineînţeles din pricină că dezvăluie cât de nefericit a fost! Dar, atunci, cum rămâne cu loialitatea lui…?“

„Faţă de memoria mamei tale? O! a rămas intactă; pentru el lucrurile sunt limpezi. Mama ta a apărut mai târziu — a mea după moartea tatei l-a refuzat. Dar, îţi dai seama, îmi putea fi tată vitreg.”

Doamna Brookenham acceptă explicaţia, dar brusc îi veni o idee mai plauzibilă. „Mie putea să-mi fie chiar tată *bun*! În plus, dacă îi stă în fire să iubească mamele”, continuă ea, „de ce naiba nu mă iubeşte *pe mine!* Ştiu bine ce vreau când spun că, la rându-mi, sunt şi eu mamă în toată puterea cuvântului.“

„A! dar în cazul tău nu se pune problema unei fiice?“ întrebă Vanderbank uşor stânjenit.

Doamna Brookenham făcu ochii mari. „Şi eu cu ce mă aleg din asta?“

„Păi, cum, nu ţi-a spus ea?“

„Nanda? Mi-a spus că n-o place cu nimic mai mult decât pe mine.“

La rândul său Vanderbank se arătă surprins. „Chiar aşa ţi-a spus?“

„Când s-a întors de la tine, a avut un straniu acces de sinceritate, pentru că de obicei nu-mi spune nimic.”

„Ei“, făcu Vanderbank, „şi cum ţi-a prezentat lucrurile?“

Doamna Brook reflectă — şi le reconstitui: *„Îl simpatizez fantastic, dar nu corespund chiar deloc* viziunii *lui.“*

„Viziunii lui despre ce anume?“

„Exact asta am întrebat-o şi eu. Despre nepoata ideală a mămichii.”

Vanderbank ezită. „Ce să-i faci, nu e.“ Apoi după o pauză. „Dar o să facă faţă şi aşa.“

Interlocutoarea sa îi aruncă o privire plină de subînţelesuri. „O s-o ajuţi tu să…?“

El se ridică, şi văzându-l, domnul Longdon se sculă la rândul său, aşa încât privindu-se unul pe altul, de unde se aflau, îşi făcură nişte semne amicale prin aer. „O s-o ajut.”

XV

EXPLICAŢIA OFERITĂ DE AMFITRIOANĂ asupra motivului care-l împiedica pe domnul Cashmore să mai rămână era atât de puţin întemeiată, încât în timp ce doamna Brook se îndreptă spre domnul Longdon, Vanderbank îl reţinu în continuare fără dificultate pe oaspetele grăbit. Între timp doamna la care ne-am referit îl atrăsese pe prietenul ei mai vârstnic spre canapea, şi metoda adoptată de rândul acesta ca să-l abordeze putea stârni interesul unui observator ce nu ar fi fost străin de convingerea pesimistă exprimată de ea adineauri între patru ochi. O fărâmă din priveliştea gustată o secundă de interlocutorul de acum al domnului Cashmore putea fi într-adevăr detectată în agitaţia pe care Vanderbank, în ciuda dorinţei lui de a face totul ca cealaltă pereche să nu fie întreruptă, nu

reuşea s-o alunge din atitudinea sa. Şi totuşi, nu s-ar fi putut spune că doamna Brook ar fi ţinut cât de cât seama de propria ei afirmaţie, făcută cu puţin timp înainte, când izbucni imediat: „Cum să-ţi mulţumim, dragul meu, pentru extraordinara dumitale amabilitate?“ Aluzia a fost făcută cu multă vervă; domnul Longdon, totuşi, părea atât de nedumerit, încât ea se văzu obligată să se explice imediat. „Mă gândesc la dragul de Van care ne-a relatat despre prilejul nespus de fericit — doar dacă nu cumva se înşală mult prea amarnic — şi anume, de faptul că l-ai lăsat să afle atâtea despre dumneata. Este unul din prietenii noştri cei mai apropiaţi, aşa că nu e cu putinţă să i se întâmple ceva atât de îneântător fără ca bucuria să nu se răsfrângă în acelaşi mod şi asupra noastră.” Se avântase încrezătoare dar brusc se reţinu. „Să nu-mi spui că se înşală — n-aş fi în stare să suport asta. „Ea îl împresură pe bătrânul palid cu o drăgălăşenie care pe moment părea de-a dreptul juvenilă. „Şi chiar nu l-ai lăsat să afle atâtea?“

Zâmbetul domnului Longdon era straniu. „Nu-i pot ridica oprelişti. Nu sunt o casă atât de mare — să dau indicaţii pe ce uşă se poate intra sau nu. Amabilitatea vine toată din partea domnului Vanderbank şi mă tem că i-am răpit o groază de timp.”

„Da aşa este.” Doamna Brook nu se lăsă intimidată. „Adineaori nu mi-a vorbit decât despre asta. Ai putea spune”, continuă ea, „că eu l-am făcut să vorbească. Şi chiar aşa a şi fost, pentru că plăcerea lui ne bucura şi pe noi. Dacă nu-l poţi împiedica pe el să simtă ceea ce simte, să ştii că nu poţi să ne împiedici nici pe *noi.“*

O clipă pe faţa domnului Longdon se reflectă ceva care în opinia lui nu putea fi cât de cât uşor detectabil chiar şi de o sagacitate ca a ei: lupta dintre reala lui neîncredere faţă de ea, bazată pe afrontul involuntar pe care îl aducea prin firea ei oricărei amintiri legate de maică-sa, şi pe de altă parte, conştiinţa că s-ar fi cuvenit imperios s-o simpatizeze; interesul său pentru Vanderbank contribuind la acest ultim element, în măsura în care se vedea obligat să recunoască între cei doi o legătură ce nu şi-ar fi găsit prea lesne o explicaţie la Beccles. „Poate că nu-mi dau seama prea bine în ce măsură ar avea vreo valoare ceea ce am putea face noi pentru el, adică soţul tău, tu şi cu mine.

„Te referi la faptul că este atât de deştept?”

„Ei, bine“, făcu domnul Longdon, „aş spune că tocmai de aceea mă simt atât de flatat că a consimţit să mă adopte. Mă gândesc la tinerii de pe vremea *mea*, şi constat că el are o capacitate de înţelegere ce o depăşeşte pe

a tuturor. Dar voi toţi simţiţi aşa“, oftă el cam neajutorat. „Sunteţi de-a dreptul uluitori, uluitori.”

Ea îi replică din dorinţa aproape extravagantă ca răspunsul să fie exact ce ar fi vrut el. „Nu pot înţelege şi accepta chiar totul, dar accept cât pot mai mult. Asta este problema la ordinea zilei în Londra de azi, şi de multe ori am senzaţia că sunt o actriţă de circ în maiou roz şi în te miri ce fustiţă, menţinându-se în echilibru pe şase cai deodată. Am impresia că facem toţi parte dintr-o trupă”, zâmbi ea, „şi suntem obligaţi să plecăm mereu în turneu. Dar când afirmi că suntem cu totul altfel”, adăugă ea, „gândeşte-te în definitiv la mămica.”

Domnul Longdon o privi fix. „Faţă de ea *sunteţi altfel.”*

„A! dar ea avea o minte colosal de rafinată. Nu suntem cu nimic mai deştepţi decât ea.”

Ochii lui sinceri şi pătrunzători priviră o clipă în altă parte. „Poate că deocamdată e de ajuns că sunteţi mai deştepţi decât mine! Acum câteva zile am avut bucuria”, continuă el, „s-o cunosc pe fiica ta. Speram s-o găsesc aici cu tine.”

Doamna Brook ezită poate numai câteva secunde. „Dacă ştia că vii, ar fi fost de faţă, te asigur. Ţine atât de mult să-ţi intre în voie!“ Apoi, cum oaspetele ei nu acordă acestei intervenţii mai multă atenţie decât să întrebe dacă Nanda e plecată de acasă, ea se văzu constrânsă să recunoască faptul drept o subliniere şi mai puternică a eşecului. Dar continuă imediat: „Bineînţeles că informaţia o să te lase indiferent, dar vorbeşte cu exaltare despre dumneata.”

La început el păru într-adevăr să rămână indiferent. „N-a împlinit încă optsprezece ani?“ — cuvintele căzură neaşteptat de straniu.

„Să mă gândesc. N-ar fi oare mai aproape de adevăr să spun că merge pe douăzeci?“ replică doamna Brook cu îndrăzneală. Apoi încercă din nou. „Mi-a povestit totul despre întrevederea voastră. Eu anume m-am ferit să vin — am şi eu ideile mele.“

„Şi *care* sunt acestea mă rog?“

„Mi-am spus că o să-ţi amintească mai bine de mămica dacă n-o să fiu şi eu de faţă. Dar e şi ea un suflet care ştie să vadă. Poate că nu ţi-ar veni să crezi, dar ea şi-a dat seama.”

„Şi de ce anume şi-a dat seama?“ întrebă domnul Longdon, nereuşind totuşi să mascheze o anume răceală în ton, care într-adevăr sărăcea întrebarea de interesul cuvenit.

Doamna Brook lăsă doar să se întrevadă că-i percepe răceala, dar nu-şi pierdu deloc cumpătul. „Păi, că n-o simpatizezi.” Avea curajul deopotrivă să se lanseze în atac şi să bată în retragere. „Îşi are şi ea locşorul ei în circ — ăsta e modul în care ne câştigăm existenţa.”

O clipă domnul Longdon nu spuse nimic, şi când în cele din urmă vorbi, avu aproape aerul că o contrazice. „Este maică-ta bucăţică tăiată.”

Amfitrioana lui îl fixă câteva secunde. „A! dar cu câte deosebiri! Imaginea asta ai s-o pierzi” adăugă ea, clătinând din cap cu milă.

El nu-şi dezlipea ochii de la Vanderbank. „În definitiv, pierderile mele mă interesează exclusiv pe mine.” Apoi îşi reîndreptă privirile asupra ei. „Ţi-a spus ea că n-o simpatizez?“

Condescendenţa din atitudinea doamnei Brook faţă de simplitatea lui era evidentă. „Îţi închipui că ai reuşit să-ţi ascunzi sentimentele atât de bine? Nu-ţi fă probleme, ştie să îndure. Cred că într-adevăr, în mare măsură, are ca şi mine senzaţia că nu contează pe câţi dintre noi îi deteşti atâta vreme cât ai să continui să simţi ceea ce simţi pentru mămica. Vrem doar să ne demonstrezi *asta* — doar atât.”

Nimic n-ar fi putut exprima mai deplin balsamul acestei asigurări, dar picăturile alinătoare nimeriră alături de locul pe care trebuiau să cadă. „Să vă *demonstrez* vouă?“

O, pe ce ton rostise întrebarea! „Aha — *nu te dezvălui* niciodată. E tocmai ceea ce a înţeles şi Nanda în legătură cu dumneata. Dar nu ne poţi împiedica să ne dăm totuşi seama de ceea ce simţi — de fapt nici pe dumneata nu te poţi împiedica, îmi închipui, să nu trădezi asta. Ne-ai apărea într-o lumină mult mai nefavorabilă, dacă cenuşa vechii dumitale pasiuni n-ar fi încă fierbinte.” Ce păcat că în clipa de faţă Vanderbank era mult prea departe pentru a putea discerne, spre propriul său amuzament, fie şi numai cauza expresiei de pe chipul prietenului său mai vârstnic, izvorâtă din tonul profund informat pe care-şi făcuse doamna Brook cunoscută opinia, în ce măsură şi-a dat seama de legătură vorbitoarea însăşi va rămâne o enigmă a istoriei, după cum va rămâne şi faptul dacă, în timp ce continuă, a apreciat că şi-a mărit şansele sau că pur şi simplu a pierdut definitiv partida. „Lucrul cu adevărat măreţ pentru noi este că nu putem apărea niciodată în ochii dumitale chiar de o seamă cu ceilalţi oameni.”

„Şi care-i lucrul măreţ pentru *mine?“*

„O! mă tem că pentru dumneata nu există decât lucruri mărunte — atât de mărunte încât nici măcar nu merită osteneala să le defineşti.

Împrejurarea că suntem atât de fericiţi de revenirea dumitale în mijlocul nostru — fie şi numai să arunci o privire, ca apoi să ne părăseşti din nou, indiferent de situaţia oribilă în care ne-ai abandona pentru totdeauna; încântarea noastră fără margini în faţa faptului că eşti chiar atât de aparte; plăcerea ce o resimţim vorbind despre dumneata, şi pe care o vom resimţi şi în continuare — şi poate şi mai mult încă — chiar dacă te-am văzut numai spre a te pierde din nou: indiferent cât valorează toate acestea pentru noi, niciunul nu va avea cutezanţa să spună cât de mult sau cât de puţin ai să preţuieşti *dumneata* din asta. Şi totuşi”, bătu mai departe câmpii doamna Brook, „oricât de mult te-am dezamăgi, nu e posibil să nu existe în noi o scânteie cât de slabă a trecutului — pentru că trecutul este unicul lucru pe care nimic nu-l poate altera: există, nu crezi asta? ca să vorbească de la sine şi de va trebui numai *despre* sine.” Ea se opri o secundă*;* părea însă să-i fi distrus orice putere de a se exprima şi astfel în timp ce aştepta un răspuns, îi veni o nouă inspiraţie. Şi pe bună dreptate putea fi socotită drept una din cele mai fericite. „Nu ţi se pare posibil ca odată ce ajungi la concluzia că *ştiu…*?”

Ea accentuă atât de mult acest cuvânt încât în cele din urmă articulă şi el nişte sunete. „Că ştii ce?“

„Că în comparaţie cu mămica nu sunt decât o biată creatură târâtoare. Vreau să spun” — se grăbi ea să neutralizeze orice protest izvorât din simplă curtenie care ar fi putut să-i compromită ideea — „că simt bineînţeles certitudinea inferiorităţii mele înspăimântătoare străbătându-mi cu o durere fiecare mădular. Nu e ca şi când *n-aş fi ştiut*, nu-ţi dai seama? Este o realitate palpabilă, ceva de la sine înţeles; n-am avut încotro şi a trebuit în cele din urmă s-o accept ca pe un dat definitiv şi total. *Asta* nu te poate ajuta cu nimic?“ pleda ea cu multă candoare. „Nu se poate spune că te-aş tortura amintindu-ţi în vreun chip anume de ea. Realizez perfect cât de cumplit ar fi pentru dumneata dacă, ţinând *seama* de efectul pe care-l produc asupra dumitale, aş avea totuşi ochii ei încântători sau nasul distins sau forma frunţii sau nuanţa părului ei. Oricât de straniu ar fi pentru o fiică, sunt total ruptă de ea şi nu crezi că s-ar putea să fiu întrucâtva salvată în ochii dumitale ieşind pur şi simplu din discuţie? Bineînţeles”, continuă doamna Brook, „marea încercare pentru dumneata rămâne sărmana Nanda — şi ea la rându-i este înspăimântător de desprinsă şi totuşi atât de înfiorător de implicată. Iar ea“, spuse amfitrioana pe un ton încântător — „*ea* nu are habar!“

În timp ce vorbise, pe chipul domnului Longdon apăruse o împurpurare vagă şi stranie şi, ca să folosim expresia ei, oricare ar fi fost efectul pe care-l produsese era clar că nu-i îngădui atenţiei lui să rătăcească. Reuşise cel puţin să-l intereseze, fie spre noroc fie spre nenorocire; ochii săi luminoşi se aprinseră şi mai mult şi se deschiseră larg, dobândind o fixitate ce părea să-l dezvăluie cufundat într-o pură uimire. Ieşi în cele din urmă la suprafaţă, având aerul că în străfundurile oceanului a dat exact peste acea anume perlă a înţelepciunii de care avea nevoie. „Aş spune că există un dram de adevăr în ceea ce sugerezi într-un chip atât de fantastic."

Ea se năpusti spre vorbele lui ca şi când ar fi fost străbătută de o durere dulce. „În ideea de a nu te mai preocupa de mine?"

Dar la aceasta el lăsă să-i scape remarca. „N-am să renunţ niciodată să mă preocup de tine."

Temerile ei se reînnoiră. „Nu te vei mulţumi doar cu ceea ce *sunt*?"

El se ridică de lângă ea, dar privind în altă direcţie şi mai împurpurat la faţă. „N-am să renunţ niciodată să mă preocup de tine", repetă el.

„O! eşti un înger!" Ea se ridică plină de agilitate, ceilalţi aflându-se şi ei acum în picioare. „Am cutezat, am cutezat!" îi strigă ea veselă lui Vanderbank; „mă simpatizează, sau cel puţin poate să mă suporte — eu i-am arătat calea şi acum nu-mi pasă chiar dacă *spune* că nu-i aşa." Apoi se întoarse din nou spre prietenul ei mai vârstnic. „Putem aranja noi lucrurile în legătură cu Nanda — nici nu e nevoie s-o mai vezi. A coborât în *salon*, dar se poate reîntoarce oricând sus. Putem, oricum, aranja lucrurile — *c'est la moindre des choses.*"

„Pe cinstea mea, nici nu vreau să aud", exclamă domnul Cashmore, „nimic de felul ăsta! Te desfid că ai putea în vreun fel *aranja* ceva în legătură cu această domnişoară lăsându-mă pe *mine* deoparte. Sunt unul din cei mai mari admiratori ai ei", îl anunţă el vesel pe domnul Longdon.

Vanderbank nu scosese o vorbă şi domnul Longdon avea aerul că ar fi preferat să facă întocmai: în privirile bătrânului se întrezărea rugămintea fierbinte ca tânărul să intervină într-un fel sau altul, să dea dovadă că e suficient de versat, în baza antrenamentului ce lui îi lipsea, în arta de a susţine o conversaţie împinsă până într-acolo, încât ar fi putut prin simpla ei desfăşurare s-o menţină pe o lady în văzduh. Fără privirea ce nu trăda decât amabilitate şi amuzament, tăcerea lui Vanderbank ar fi apărut aproape inumană. Sărmanul domn Longdon se văzu în cele din urmă obligat să se

descurce cum putea. „N-ai vrea să vii cu fiica ta să-mi faci o vizită?“ o întrebă el pe doamna Brookenham.

„O! O! — da’ ştii că e o idee. N-ai vrea să vii cu ea la *mine* în vizită?“ izbucni din nou domnul Cashmore.

Doamna Brook se mulţumise să-l fixeze pe domnul Longdon având aerul că sunt lucruri ce nu pot fi transpuse în cuvinte. „Eşti un înger, un înger!“ era tot ce izbuti ea să articuleze.

„Nu mai e nevoie să te rog *şi eu*, ce spui?“ se adresă acum Vanderbank amfitrioanei. Sper că nu te deranjează faptul că m-am grozăvit peste tot în legătură cu deosebita cinste pe care mi-a făcut-o acum două *zile* apărând neînsoţită.”

„Chiar neînsoţită? cum asta doamnă Brook!” continuă cu aerul lui nătâng domnul Cashmore.

Ea nu-i acordă decât acum atenţie; ceea ce se traduse doar printr-un răspuns adresat lui Vanderbank. „Mă tem că n-a venit pentru tine — deşi, bineînţeles, că era foarte posibil şi asta: ţi-a făcut vizita pentru că i-l promiseseşi pe domnul Longdon. Totuşi nu aş avea nimic împotriva să te viziteze — şi nici nu m-aş aştepta ca ea să fie impresionată de asta — după cum n-am nimic împotrivă să se ducă din când în când la dădaca ei cu o livră de ceai, lucru pe care-l şi face, sau să meargă la azil să le citească bătrânelor. Dea Domnul să n-ai niciodată mai puţine motive de grozăveală!“

„Ce n-aş da să-mi aducă şi *mie* o livră de ceai!“ reluă domnul Cashmore. „Sau nu fac nici măcar cât o babă, ca să-mi vină acasă să-mi citească?“

„Merge la azil cu regularitate?“ se interesă domnul Longdon la doamna Brook.

Răspunsul doamnei întârzie o clipă, dând naştere la o încordare ce ar fi apărut unei alte perechi de ochi reflectată într-o oarecare măsură şi pe chipul lui Vanderbank. „În fiecare vineri la ora trei.”

Vanderbank se întoarse brusc şi se îndreptă agale spre una din ferestre iar domnul Cashmore avu o revelaţie. „Păi azi e vineri — probabil că s-a dus acolo. Dar zăboveşte atât de mult?“

„În continuare trebuia să treacă pe la micuţa Aggie. Mă strădui cât pot, în ciuda dificultăţilor, să le fac să rămână în termeni buni.” I se adresă, sub impulsul unei noi idei, domnului Longdon. „O ştii probabil pe micuţa Aggie — nepoata Ducesei. Nu mai ţin minte dacă ai făcut cunoştinţă cu Ducesa, dar trebuie s-o întâlneşti şi pe *ea* — există atâtea subiecte asupra cărora, sunt convinsă, va împărtăşi sentimentele dumitale. Micuţa Aggie este

subiectul principal”, continuă ea; „o să fii încântat; *ea* ar fi trebuit să fie nepoata mămichii.”

„Scumpă doamnă, cum poţi susţine aşa ceva, sau cum o poţi compara chiar şi numai pentru o clipă?“ izbucni domnul Cashmore. „Mie unul nu-mi spune nimic.”

„Nu-i spune nimic niciunuia din noi”, răspunse doamna Brook cu multă seninătate; „tocmai ăsta e genul şi farmecul ei — şi mai presus de orice, educaţia ei.” Apoi îi ceru lui Vanderbank părerea. „Tu ce spui, n-o să-l impresioneze micuţa Aggie pe domnul Longdon, şi n-o să i se pară interesant să discute cu Ducesa despre toată istoria asta?“

Vanderbank reveni spre grup râzând, dar domnul Longdon îi luă replica din gură. „La care istorie te referi?“

„O!“ făcu doamna Brook, „la întreaga chestiune, nu ştii? dacă să scoţi sau nu fetele în lume. Problema, cum să-i spun? — dacă să le expui sau nu. Aceasta e *unica* chestiune, după câte se pare — chestiunea viitorului; e colosal de interesantă şi, oricum, Ducesa este magnifică pe această temă. Bineînţeles Nanda este expusă”, continuă doamna Brook — „într-un chip înfricoşător.”

„Şi pentru numele lui Dumnezeu la ce este expusă?“ întrebă domnul Cashmore într-o doară.

„Să te întâlnească pe *dumneata,* s-ar putea spune, stimatul meu domn!“ Vanderbank vorbi cu o anumită iritare uşor detectabilă, izvorâtă nu atât din faptul menţionat cât din turnura pe care o luase discuţia.

Se prea poate ca doamna Brookenham să-şi fi întors privirea spre el cu un aer de dezaprobare superioară faţă de această remarcă ieftină. Totuşi, răspunsul la întrebarea domnului Cashmore fu adresat domnului Longdon. „Este expusă — şi asta e mult mai grav — influenţei *mele.* Aggie însă nu e expusă la nimic — n-a fost şi n-o să fie niciodată; iar noi stăm de veghe să descoperim dacă Ducesa poate să menţină lucrurile în situaţia asta până la capăt.”

„Şi de ce nu”, întrebă domnul Cashmore, „de vreme ce nu poate fi expusă altei influenţe decât celei provenite din partea Ducesei?“

Se adresase tuturora, dar domnul Longdon a cărui atenţie era acum îndreptată numai asupra amfitrioanei, păru să nu-l bage în seamă. „Dacă staţi cu toţii de veghe, consideraţi că ar trebui să veghez şi eu *alături de voi?“* Aşa cum se desprinsese de pe buzele lui, întrebarea stârni o boare de aer rece, şi simţind-o doamna Brook se văzu constrânsă să-şi formuleze

invitaţia în nişte termeni cât mai adecvaţi. „Bineînţeles nu la gândul că i s-ar putea întâmpla ceva acestui odor de copil — căreia, evident, *nu i se poate* întâmpla nimic în afară de faptul că mătuşa ei o va mărita în cel mai scurt timp şi în cele mai bune condiţii. Nu, interesul este stârnit în mult mai mare măsură de stilul în care o pilotează Ducesa.”

„A! se află într-un soi de ambarcaţiune”, li se alătură plin de vervă domnul Cashmore, „care reclamă îndemânare nu glumă!“

Cronicarul preocupat de domnul Longdon nu poate trece cu vederea faptul că dacă nu era din cale afară de uluit părea totuşi evident interesat. „Şi în ce soi de ambarcaţiune spuneaţi că se află?“

Îşi exprimase curiozitatea cu politeţe, adresându-i-se domnului Cashmore, dar rămaseră cu toţii impresionaţi de felul minunat în care doamna Brook zâmbi. Deopotrivă foarte vag şi foarte misterios, reuşind totuşi să capteze interesul general. „Cred că *tu* eşti cel care ar trebui să-i răspundă, Van.”

„Ferească sfântul” — şi Vanderbank se îndepărtă.

„*Eu* i-o spun fără ocol — dacă îmi dai într-adevăr dezlegarea”, spuse domnul Cashmore, pentru care era evident că scrupulele nu ţineau de subiectul informaţiei, ci de faptul că se afla o doamnă de faţă.

„Nu-ţi dau dezlegarea, şi chiar te rog să-ţi ţii gura”, răspunse doamna Brookenham. „În asemenea situaţii povesteşti cu atâta lux de amănunte încât…! Pe scurt”, exclamă ea adresându-i-se domnului Longdon, „ar fi gata să-ţi povestească mult mai mult decât te-ar interesa. *Se află* într-un soi de ambarcaţiune, dar este un marinar experimentat. *Basta,* cum ar spune ea. Pe Mitchy îl cunoşti?“ întrebă doamna Brook pe neaşteptate.

„O, da, a făcut cunoştinţă cu Mitchy” — Vanderbank se apropiase din nou.

„Atunci fă-l *pe el* să-i povestească” — îi oferi asta tânărului ca o alternativă îmbietoare, convenabilă tuturor… Mitchy *se pricepe* să fie rafinat când îşi dă osteneala.”

„O, vai — când *îşi dă osteneala Mitchy!“* râse Vanderbank. „Mai curând pentru treaba asta i-aş servi domnului Longdon un Mitchy ascultând numai de impulsurile sale necontrolate.”

„Domnul Mitchett mi-e *simpatic*”, spuse bătrânul făcând sforţări să-şi privească amfitrioana drept în ochi şi vorbind de parcă voia cumva s-o oblige să-l acuze de comiterea unei erori chiar şi potrivit etichetei acceptate la Beccles.

Doamna Brookenham primi replica cu o emoţie nespus de vie. „Dragul meu prieten, *vous me rendez la vie*![10] Dacă-l poţi suporta pe Mitchy, înseamnă că ne poţi suporta pe oricare din noi!“

„Pe cinstea mea, tot aşa zic şi eu“!“ remarcă domnul Cashmore cu mult entuziasm. „Ce naiba vei fi înţelegând”, o întrebă el pe doamna Brook, „când spui că prin comparaţie cu el sunt *generos* în privinţa amănuntelor?“

Ea îşi întoarse o clipă chipul frumos spre acest oaspete. „Nu spun că tu ai fi mai *generos* — spun doar că el are mult mai mult rafinament. În plus, aşa cum ţi-am spus adineaori, nu faci parte din grupul nostru.” După care punând parcă o barieră în calea continuării discuţiei se adresă direct domnului Longdon. „Esenţialul în legătură cu educaţia conservatoare primită de Aggie constă în sinceritatea nemaipomenită de care dă dovadă Ducesa atunci când afirmă că o fiică poate fi ţinută atât de strict şi ocrotită cu atâta consecvenţă, încât (căci la asta revine) să nu trebuiască chiar niciodată să te privezi într-adevăr de…”

„Şi, de ce anume mă rog?“ întrebă curajos domnul Longdon în timp ce amfitrioana lui părea să ezite dintr-un exces de prudenţă.

Ea îi ceru din priviri ajutor lui Vanderbank, care observând gestul nu-şi putu stăpâni râsul. „Te desfid”, exclamă el, „s-o spui!“

„Uite ce e, *pe mine* nu-i nevoie să mă desfizi!“ exclamă domnul Cashmore, întrucât doamna Brook nu reuşi să răspundă provocării. „Dacă îl cunoşti pe Mitchy”, continuă el adresându-se domnului Longdon, „probabil că îl cunoşti şi pe Petherton.”

Bătrânul rămase în continuare nedecis şi nu imperceptibil de rece. „Petherton?“

„Cumnatul meu, pe care, Dumnezeu ştie de ce, îl tutelează Mitchy.”

„Îl tutelează?“ reluă domnul Longdon ca un ecou.

Doamna Brook apelă din nou la Vanderbank. „Cred că ar trebui să-l cruţăm. E foarte posibil să nu-ţi amintesc de mămica”, continuă ea adresându-i-se prietenului lor, „dar sper să nu te deranjeze atunci când îţi spun cât de mult îmi aminteşti dumneata de ea. La urma urmelor prea multe explicaţii alterează lucrurile, şi dacă noi *cât de cât* îţi spunem ceva şi ai să vrei din când în când să revii în mijlocul nostru ai să găseşti totul în prospeţimea lui iniţială. Ai să vezi, ai să simţi tu însuţi.”

Domnul Longdon se afla în faţa ei şi când ea încetă, îşi ridică spre Vanderbank privirile pe care nu le dezlipise de pe covor cât timp îi vorbise amfitrioana. „Înseamnă că trebuie să plec, acum?“ Ea spusese că

explicaţiile mai mult alterează lucrurile, dar el le-ar fi putut apărea ca un străin la o curte orientală, ridicol de neajutorat fără interpretul său.

„Dacă doamna Brook doreşte să te *cruţe”*, răspunse Vanderbank cu amabilitate, „cel mai bun mod de a realiza aceasta ar fi poate într-adevăr să te îndepărteze. Da’ nu speram oare s-o vedem pe Nanda?!!

„Ar folosi la ceva dacă am aştepta-o?“ întrebarea fu adresată de domnul Londgon tot tânărului său prieten.

„A! odată scăpată de aici…!“ oftă doamna Brookenham. „Doar dacă — *la voilà”* făcu ea imediat când se auzi o mână apăsând clanţa. Totuşi nu era decât valetul care, în timp ce se apropia de stăpână, oferea privirilor banderola cafenie a unei telegrame aşezate pe o tăviţă. Ea îşi luă de îndată libertatea să deschidă misiva, şi după ce o parcurse în grabă îi cuprinse pe toţi din priviri. „E de la *ea* — fiica modernă. *Reţinută la Tishy STOP Dineu şi operă STOP Toaletă în bună ordine STOP Întoarcerea nesigură STOP Dacă înaintea zorilor, am cheile.* N-o să se întoarcă acasă până mâine dimineaţă”, spuse doamna Brook.

„Dar gândeşte-te ce mângâiere pentru tine să ştii că are cheile la ea! “ râse Vanderbank. „Ai putea să te duci la operă”, îi spuse el domnului Longdon.

„Al naibii să fiu, dacă n-o să mă duc *eu*!“ exclamă domnul Cashmore.

Aflând mesajul Nandei, domnul Longdon părea cuprins de o agitaţie nelămurită; oricum reacţionă la propunerea prietenului său cu o fervoare abia reţinută. „Ai vrea să mă însoţeşti?“

Vanderbank trăda o uşoară ezitare, rememorându-şi programul; ceea ce îi dădu timp doamnei Brook să intervină. „Chiar nu poţi trăi fără el?“ se adresă ea prietenului mai vârstnic.

Vanderbank o privi o secundă. „Cred că pot ajunge şi eu ceva mai târziu”, îi răspunse apoi domnului Longdon.

„Eu cred că o să ajung acolo devreme”, declară domnul Cashmore. „E foarte posibil ca doamna Grendon să aibă o lojă; de fapt şi ştiu care, în timp ce ei n-au habar“, continuă el pe un ton plin de voioşie, adresându-i-se amfitrioanei.

Între timp doamna Brook îi întinsese domnului Longdon mâna. „Oricum, *negreşit* copila o să-ţi facă în curând o vizită. Şi bineînţeles neînsoţită”, insistă ea; „nu e nevoie să te formalizezi — ştiu eu prea bine ce spun.“

„Să sperăm că într-adevăr ştii”, continuă domnul Cashmore, a cărui energie era nesecată. „Uite de ce privilegii se bucură numai pentru că a cunoscut-o pe maică-ta!“ „Ţie însă nu ţi-ar fi fost de niciun folos”, i-o

întoarse doamna Brook „Cât despre dumneata nu eşti oare în situaţia să spui că nu te-ai ales decât cu atât?“ murmură ea plină de compasiune spre celălalt vizitator.

Acesta se întoarse spre Vanderbank cu un suspin straniu iar tânărul făcu doar: „Hai! Lasă!“

CARTEA A CINCEA DUCESA

XVI

UŞILE DE STICLĂ ALE CASEI IMPUNĂTOARE şi albe, de o alură zveltă şi totuşi colţuroasă, dădeau spre o terasă largă pavată cu dale, al cărei parapet, o veche balustradă de piatră, era întrerupt la mijlocul deschiderii sale de un şir de trepte din piatră ce coborau spre o grădină splendidă. Terasa se bucura de umbră după-amiăza şi domina literalmente priveliştea ce cobora în pantă şi o înconjura — priveliştea ce, dincolo de suita de grădini, a unor pomi falnici risipiţi ici-colo şi a unor pajişti verzi, se trasa la orizont mai ales prin liziera pădurii. Ieşind într-o zi la sfârşitul lui iulie, Nanda Brookenham găsi terasa neinvadată de alţi vizitatori şi rămase acolo o vreme cu aerul încântat pe care ţi-l dă posesiunea deplină. O străbătu de la un capăt la altul, oprindu-se ca să privească în jur, descoperind cu o expresie ce sugera plăcerea unei independenţe de scurtă durată, modul cum se îmbinau lucruri minunate — încăperile vechi cu decoraţii vechi ce străluceau şi se ascundeau în neguri din spatele ferestrelor înalte, grădinile vechi ce se înscriau în unghiurile largi ale zidurilor vechi, potecile de pădure ce foşneau în adierea după-amiezii şi pătrundeau tot mai adânc în feritele luminişuri ale solitudinii şi verii. Scena era învăluită parcă de încremenirea aşteptării, dar ea se simţea mult prea vrăjită ca să dorească s-o tulbure; o iscodi cu privirile, o ascultă, urmări fluturii albi printre florile din preajmă, apoi tresări la strigătul unui păun ce ajunse până la ea dintr-o alee nevăzută. Ambianţa o îndemnă o clipă mai târziu să se lase în voia unor mişcări mai fireşti; o porni încet în josul treptelor, hoinărind mai departe, privind în urmă spre casa mare şi luminoasă, mulţumită şi de astă dată că nu apăruse încă nimeni. Cum soarele era destul de puternic, ea-şi deschise o umbreluţă roz. Străbătu pe rând grădinile, mergând pe lângă zidurile înalte, ce aduceau atât de mult cu nişte lucrări de artă, şi gândindu-se cum mai târziu se vor rumeni aici piersicile şi prunele. Se salută prieteneşte cu un grădinar, se strecură printr-o deschizătură şi, cotind când într-o direcţie când în alta, se trezi în cele din urmă în parc la o oarecare depărtare de casă. Era un loc la care ajunsese după un nou urcuş, un loc marcat de o bancă veche

şi verde ce oferea o deschidere şi mai amplă a priveliştii care în depărtare, acolo unde încetau pădurile, dezvăluia în cel mai tipic mod englezesc pata de culoare roşie a unui vechi sat şi turla cenuşie a unei vechi biserici. Se lăsase pe bancă, încercând parcă un sentiment al aventurii fără să fie totuşi într-atât de înfiorată, încât să nu se întrebe dacă n-ar fi fost poate mai inspirată să-şi fi luat o carte, al cărei farmec ar fi izvorât tocmai din sentimentul că totul în jurul ei e mult prea încântător ca s-o mai îmbie la citit.

Sentimentul aventurii crescu în intensitate imediat ce percepu un foşnet în desişul din vale, urmat de apariţia, pe cărarea ce urca spre banca ei, a unui hoinar care, de nu şi-ar fi dezvăluit identitatea ce făcea din el o întruchipare singulară, o întruchipare de excepţie, ar fi dezamăgit-o întrucâtva dacă ar fi trebuit să recunoască în el doar un prieten. El o văzu de îndată, se opri, râse, îşi flutură pălăria, apoi urcă panta din câteva salturi şi, ştergându-şi fruntea cu batista, îi mărturisi când ajunse acolo, bucuros, în faţa ei, cât îi e de cald. Însăşi exclamaţia fetei în secunda în care îl văzu — „Ia te uită! domnul Van –“ răsunase cu o intensitate ambiguă şi mai mult pentru sine decât pentru el. Îi făcu loc pe bancă şi într-o clipă el se mai răcori parcă şi amândoi se porniră pe explicaţii. Lucrul cu totul aparte era că venise pe jos de la gară ca să-şi mai dezmorţească picioarele, făcând un ocol considerabil spre a se bucura de acel moment încântător al zilei, pe un drum pe care îl deprinsese cu ocazia unei alte vizite la Mertle.

„Înseamnă că ai mai stat aici?“ Nanda, care nu sosise decât cu o jumătate de oră în urmă, vorbi de parcă scăpa o ocazie de a-i împărtăşi ineditul impresiilor.

„Da, am mai stat aici — dar nu invitat de Mitchy; ci de alţii — oare cum naiba îi chema? — care închiriaseră conacul pentru câteva luni, acum vreo doi ani.”

„Nici măcar nu ţi-i mai aminteşti?“

Vanderbank păru mirat şi râse. „O să-mi aduc eu aminte. Dar e o dovadă încântătoare a genului de relaţii pe care le stabileşti la Londra, nu-i aşa? — să *poţi* face vizite la ţară unor cunoscuţi în felul ăsta, să fii *tratat* neînchipuit de bine, şi apoi să pleci şi să uiţi totul, până şi persoanele cărora le-ai rămas îndatorat. Ce viaţă stranie ducem!“

Nanda avu o clipă aerul să spună că s-ar putea nega acest caracter straniu, în schimb spuse altceva. „Bănui că un om ca tine nu prea încearcă sentimentul că rămâne îndatorat: e foarte amabil din partea ta — le faci

tuturor o mare favoare — că accepţi să vii; aşa încât te-ai simţi extrem de împovărat dacă ar trebui să-ţi aminteşti de toţi.“

„Nu-mi dau seama ce înţelegi prin *un om ca mine“* replică Vanderbank. „Nu sunt în nimic un om aparte.” Ea îl privise până atunci, dar auzind asta îşi luă ochii de la el iar tânărul continuă pe un ton voios, dispus să ofere explicaţii. „Dacă prin asta vrei să spui că îmi fac apariţia în atâtea locuri cum de-o ştii altfel decât prin faptul că şi tu te faci văzută pretutindeni? — aşa că, pe scurt, indiferent cum aş fi, şi tu eşti tot atât de păcătoasă.”

„Recunoşti deci că *te afli* pretutindeni. S-ar putea să fiu tot atât de păcătoasă”, continuă tânăra, „ceea ce interesează însă este că nu sunt chiar la fel şi în cealaltă privinţă. Fetele sunt nişte gloabe — nu sunt în stare de ceva mai de soi.”

„Şi, atunci mă rog, cum să le spunem tipilor prinşi în moara ucigătoare a birocraţiei cumplit de solicitante? Nici măcar o mârţoagă de la tramvaiele cu cai din Londra, te asigur, nu e alergată ca mine. În plus”, adăugă tânărul, „dacă ies în societate în fiecare seară, şi plec din Londra duminicile ca acum, nu poţi oare înţelege, copila mea, de ce o fac?“

Cu ochii aţintiţi din nou asupra lui, Nanda cercetă o clipă misterul. „Trebuie să deduc atunci încântată că o faci în speranţa tandră de a mă întâlni pe *mine?* S-ar părea”, continuă ea peste o clipă, „că nu te simţi obligat să spui asta. Ce rost ar avea?“ Dar se opri brusc iritată.

El era cu desăvârşire vesel, chiar dacă interlocutoarea lui nu se manifesta la fel. „Pentru că suntem atât de buni şi de vechi prieteni încât nici nu mai avem nevoie să vorbim? Da, slavă Domnului — slavă Domnului.” El aruncase priviri în jur contemplând peisajul; îşi pusese pălăria pe jos şi total relaxat, sau mai curând dorind să pară astfel, se aşeză picior peste picior şi îşi încrucişă braţele. „Ce fantastic de plăcut e aici! Dacă nu sunt în stare pentru nimic în lume să-mi amintesc cine erau — cei dinainte — am certitudinea consolatoare că şi în mintea lor există acelaşi gol. Oare îşi aduc măcar aminte de acest domeniu pe care l-au posedat cândva? *«Am avut nişte invitaţi pentru, weekend — da’ unde ne aflam în conacul ăla mare în noiembrie anul trecut*? — *şi printre ei era unul din familia, cum se numea Doamne — îl ţii minte — care ar fi fost om cumsecade dacă n-ar fi făcut atâta caz de calităţile sale.»* „Vanderbank se opri o clipă, dar interlocutoarea sa nu spuse nimic şi el continuă… Asta ilustrează, nu? — faptul că ne întâlnim în modul ăsta — schimbarea fantastică ce s-a produs în viaţa ta în ultimele trei luni. Vreau să spun că dacă eu sunt de găsit

pretutindeni, şi cu tine, aşa cum ai spus chiar tu adineaori, se petrece acelaşi lucru.”

„Da — vezi ce ai făcut?“

„Nu înţeleg ce am făcut *eu*?“

„Te afunzi în pădure ca să ai parte de o schimbare, de solitudine”, spuse fata, „şi în primele momente dai de mine aţinându-ţi calea în inima codrului. Dar zău că n-aveam de unde să ştiu — dacă stai să te gândeşti puţin — că ai să vii pe drumul ăsta.”

Vanderbank şedea acolo în aceeaşi poziţie, legănându-şi însă uşor piciorul, de parcă totul ar fi fost mult prea plăcut — şi ceea ce îi spunea ea acum în egală măsură — ca să mai reflecteze la asta. „Pot să aprind o ţigară?“

Nanda aşteptă o clipă; prietenul ei scosese o tabacheră mare de argint şi în timp ce îşi extrase o ţigară ea întinse mâna. „Pot s-o văd*?“* Răsuci tabachera pe toate părţile cu admiraţie.

Vanderbank ezită. „Fumezi în prezenţa domnului Longdon?“

„Imens. Dar ce importanţă are?”

„Are o importanţă nemaipomenită”, spuse el cu o umbră de iritare. „Vreau să te porţi cu mine exact cum te porţi cu el“.

„A! uşor de spus!” exclamă fata cu o intonaţie deosebită. „Ce vrei să spui prin *te porţi*?“

„Ei bine, atunci *să fii.* Cum vrei să mă exprim*?“* întrebă Vanderbank şăgalnic, continuând să-şi legene piciorul. „Să simţi.”

Ea se jucă mai departe cu tabachera, fără să fi profitat totuşi de conţinutul ei. „Nu cred că în ceea ce ne priveşte, pe domnul Longdon şi pe mine, ştii chiar atâtea pe cât îţi închipui.”

Vanderbank râse trăgând din ţigară. „N-am niciun dubiu în privinţa lui, îmi spune totul.”

„A! ceea ce nu te împiedică să ai dubii în privinţa *mea!“* Ea îşi frecă o clipă obrazul de argintul cizelat, ca în secunda următoare să-i înapoieze tabachera. „Ăsta e modelul care mi-ar place.”

Interlocutorul ei aruncă o privire spre obiect. „Păi, în ăsta încap douăzeci.”

„Ei bine, îmi doresc una în care să încapă douăzeci.” Vanderbank se mulţumi să dea afară fumul. „Ţin atât de mult să-ţi dăruiesc ceva”, spuse el în cele din urmă. „încât în încântarea mea că am descoperit obiectul potrivit sunt gata, dacă nu eşti prudentă, să-ţi dăruiesc ori asta ori o pipă.”

„Vrei să spui chiar pe asta?“

„O am de mulţi ani — dar chiar şi pe asta dacă îţi place.”

Rămase cu ea în mână — jucându-se. „Şi cine ţi-a dat-o?“

La aceste vorbe Van se întoarse zâmbind spre ea. „Îţi închipui că am uitat şi asta?”

„Sunt sigură că ai uitat, de vreme ce eşti gata s-o dăruieşti.”

„Dar de unde ştii că a fost primită în dar?”

„Asta e soarta unor asemenea lucruri — nu ţi le cumperi niciodată singur.”

Ea îşi retrase mâna de pe obiect, lăsându-l pe bancă de unde Vanderbank îl recupera. „Originea i s-a pierdut în bezna timpului, nu are nicio altă istorie afară de faptul că am folosit-o eu. Dar te asigur că ţin foarte mult să-ţi dăruiesc ceva. Nu ţi-am dăruit niciodată nimic.”

Nanda rămase tăcută un timp. „Ce caz faci”, spuse ea în cele din urmă oftând, „de inconstanţa şi superficialitatea ta! Şi câte relicve n-am păstrat cu grijă, daruri de la tine, fiindcă atunci credeam că ele ar însemna ceva!“

„*Relicvele*? Ai o şuviţă din părul meu?“ Apoi descifrând sensul vorbelor ei: „O! mici nimicuri de Crăciun? Şi chiar le-ai păstrat?“

„Puse bine într-un sertar separat — învelite în foiţă roz.”

„Ştiu unde vrei să ajungi!“ spuse Vanderbank. „Mi-ai dăruit o serie de lucruri, şi încerci să mă învinuieşti că pentru mine şi-au pierdut orice farmec. Dar nu poţi s-o faci. Când e vorba de lucrurile inimii sunt un relicvar ambulant. Foiţă roz? *Eu* folosesc poleială de aur — şi de cea mai fină calitate — poleiala de aur a sufletului.“ Scutură scrumul ţigării cu nonşalanţă şi aruncă o privire spre vârful ei aprins; după aceasta continuă pe un ton relaxat, dar cu o căldură ce prin ea însăşi îndulcea declaraţia altminteri uşor rizibilă. „Nu vorbi, copila mea dragă, de parcă n-ai şti cu adevărat că-ţi sunt cel mai bun prieten pe care-l ai pe lume.“ De îndată ce rosti asta îşi scoase ceasul, aşa încât dacă vorbele sale produseseră o pauză în conversaţie, gestul oferi un pretext să-i pună capăt. Nanda îl întrebă cât e ceasul şi când el îi răspunse „Cinci şi un sfert”, observă că la ora asta se serveşte ceaiul pe terasă. „Atunci propui să ne ducem şi noi?“ o consultă el.

Totuşi tânărul nu dădu niciun semn că ar vrea să plece şi când, după o ezitare Nanda spuse „Da, mi-ar face plăcere”, nici ea nu se urni din loc. „Mă atrage ideea”, adăugă tânăra maşinal.

„Şi pe mine, fantastic. Ceaiul luat pe terasă”, continuă Vanderbank, „nu e la fel cu cel pe care-l bei *înăuntru*, nu? Dar cine mai e aici?“

„O! toată lumea. Tot cercul tău.”

„Al meu? Se mai poate vorbi de un cerc al meu — cu vagabondajul universal de care mă acuzi?“

„Ei, bine, atunci al lui Mitchy — sau cum vrei să-i spui.”

„Şi din al tău nu e nimeni?“

„O, ba da”, spuse Nanda, „toţi ai mei. Cel puţin bănui că trebuie să fi sosit până acum. Cercul meu e alcătuit din domnul Longdon”, explică ea. „În momentul de faţă el e totul.“

„În cazul ăsta eu unde naiba intru?“

„A! tu eşti surplus. Există întotdeauna surplusuri.”

„Un cerc complet şi unul pe deasupra?“ râse Vandenbank. „Şi Tishy unde încape?“

Fermecătoare şi gravă, fata se gândi o clipă. „Este la Paris, cu maică-sa, în drum spre Aix-les-Bains.” Apoi impacientată, continuă: „Ştii că ăsta nu-i deloc un lucru lipsit de importanţă? — ceea ce ai spus adineaori. Mă refer la afirmaţia ta că ai fi cel mai bun prieten pe care-l am.”

„Dar bineînţeles că-mi dau seama ce înseamnă şi chiar de asta am şi spus-o. Vezi că nu îmi fac absolut deloc probleme, nu am reţineri şi nu mă intimidez în legătură cu asta — n-am făcut decât să ţi-o comunic şi te desfid să mă contrazici. Dacă eu nu sunt cel mai bun prieten al tău, cine altcineva se poate numi astfel?“

„Ei bine”, replică Nanda, „de când l-am cunoscut pe domnul Longdon trăiesc întrucâtva cu senzaţia că am genul de prieten care face ca toţi ceilalţi să nu mai conteze.”

„În cazul ăsta înseamnă că, după numai trei luni de zile, a ajuns să dobândească o valoare pe care eu n-am atins-o în toţi aceşti ani?“

„Da”, replică ea — „valoarea pe care i-o conferă faptul că nu mă tem de el.”

Vanderbank îşi schimbă poziţia, întorcându-se mai mult spre ea cu un braţ sprijinit pe spătarul băncii. „Şi ţi-e teamă de *mine?“*

„Cumplit — hidos de mult.”

„În cazul ăsta bunele noastre relaţii de atâta amar de vreme…”

„Tocmai ele fac ca spaima mea”, izbucni fata, „să fie şi mai abjectă. Bunele relaţii nu contează. Întotdeauna mă gândesc la tine cu teamă.”

El stătea cu cotul pe spătarul băncii sprijinindu-şi capul în palmă. „E nespus de straniu — dacă lucrurile stau chiar aşa!“

Ea contempla priveliştea de un farmec specific englezesc, dar auzind remarca se întoarse spre el. „O! domnule Van, poţi *să te încrezi* în ceea ce-ţi spun.”

Cum domnul Van n-ar fi fost în stare mai târziu să-i redea unui prieten interesat efectul deosebit pe care-l avu asupra lui tonul acestor cuvinte, cronicarul său se prevalează de acest fapt, fără a pretinde că ar dispune de o mai mare capacitate de înţelegere — şi dimpotrivă se mulţumeşte să afirme doar că vorbele provocară o îmbujorare abia perceptibilă pe chipul domnului Van. „Teamă, de ce anume?“

„Nu ştiu. Teama e teamă.”

„Da, da, aşa e.“ Mai scoase o ţigară şi ocupă următoarea clipă cu aprinderea ei. „Atunci şi amabilitatea e amabilitate — e tot ce se poate replica.”

Fumă un timp şi apoi ea se întoarse iarăşi spre el. „Te-am rănit cumva spunând asta?“

Zâmbetul lui mai purta încă mărturia îmbujorării dinainte. „Aş spune chiar că mi-ar place să mă răneşti. Am reuşit ceea ce doream acum câteva minute”, continuă el cu oarecare grabă. „Am izbutit destul de bine să te fac să-ţi dai drumul pe tema domnului Longdon. Asta era ceea ce urmăream, să te trag de limbă.”

„Ei da”, făcu Nanda ferindu-şi din nou privirile — „a intrat în viaţa mea.”

„E tocmai locul unde îmi face o nespusă plăcere să-l întâlnesc.”

„Dar lui nu i-a plăcut, acum câteva zile, când am folosit expresia”, replică fata. „A descris-o ca fiind o *afectare de idiom modern* şi a revenit din nou asupra diferenţei extraordinare dintre limbajul meu şi cel al bunicii.”

„Are dreptate”, încuviinţă tânărul plin de înţelegere. „Mie însă îmi place foarte mult limbajul tău. Cu tine”, continuă el, „n-a ajuns încă să arunce o punte peste prăpastie? Cu mine a făcut-o.”

„A! da’ între voi nu era o prăpastie. Pe tine te-a simpatizat din primul moment.”

Vanderbank ezită. „Vrei să spui că eu m-am descurcat foarte bine cu el?“

„Nu ştiu cum te-ai descurcat tu, dar în cazul meu a fost nevoie de un proces dureros şi lent ca să ajungă să mă simpatizeze. Acum cred că mă simpatizează”, declară Nanda. „S-a împăcat în cele din urmă cu gândul că sunt altfel — iar acum încearcă să se descurce cu mine pe această bază. A

ajuns în fine să înţeleagă că atunci când îmi vorbeşte de Bunicuţa eu nu sunt în stare nici măcar să mi-o închipui.”

Vanderbank pufăi din ţigară. *„Eu* sunt.“

„Asta spune şi Mitchy. Dar probabil că amândoi vi-o imaginaţi greşit.”

„Nu ştiu”, spuse Vanderbank — „M-am gândit îndelung la asta. Dar e prea târziu. N-avem ce-i face, chiar dacă am vrea, greci nu ne mai putem naşte.”

Nici măcar asta n-o făcu pe Nanda să râdă, deşi avea întotdeauna prezenţă de spirit. „Da’ ce, tu ţi-o închipui pe Bunicuţa grecoaică?”

Interlocutorul ei se ridică fără grabă. „Da — ca să-i punem capăt problemei într-un mod elegant, şi să nu mai avem de a face cu ea.” Se uită din nou la ceas. „Mergem? — vreau să văd dacă a ajuns slujitorul meu cu bagajele.”

Ea rămase locului; trebuia să reia o anume idee. „Teama mea faţă de tine nu e superficială. Vreau să spun că nu e ceva de moment — nu mi-e teamă de tine aşa cum te văd acum în carne şi oase”, explică ea. „Mă tem de tine într-o posibilă, cumplită, ipostază viitoare.”

„Ei bine, spuse tânărul zâmbindu-i, „nu uita că dacă stă scris să existe un asemenea monstru o să existe şi o Nandă viitoare, cu o evoluţie similară în stare să-i facă faţă.”

Stând în umbră acum, Nanda închisese umbrela şi cerceta atent locul unde înţepase pământul cu vârful acesteia. „Vrei să spui că ne vom schimba într-atâta amândoi?“

„Ce încântător gândul că după toate probabilităţile o să ne schimbăm împreună!“

„A! dacă transformarea asta n-o să însemne decât schimbare” replică ea, „în ceea ce mă priveşte n-o să fie mare lucru. Eu nu o să mă schimb niciodată, — o să rămân totdeauna la fel. Aceeaşi gloabă cu afectări desuete şi idiom modern”, continuă ea pe un ton destul de grav. „Domnul Longelon m-a făcut s-o simt din plin.”

Vanderbank râse în gura mare, mai cu seamă din pricina seriozităţii ei. „Ei asta pune vârf la toate!“

„Da”, continuă ea, „trebuie să rămân aşa cum sunt. Îmi lipseşte acel ceva numit principiu de creştere.” Făcând desene în pământ cu vârful umbrelei păru că încearcă să le descifreze. „Am impresia că nu pot fi mult mai bună decât sunt şi nici mult mai rea. Dacă nu mă poate schimba domnul Longdon, atunci nu mă poate schimba nimeni”.

Lui Vanderbank nu-i mai rămase decât să adopte un ton extrem de amuzat. „Şi a abandonat această speranţă?“ „Da, — deşi nu m-a abandonat şi pe *mine* total şi în toate privinţele. Dar a abandonat speranţa pe care o nutrise la început.”

„Abandonează chiar aşa de repede — în trei luni?“

„O! aceste trei luni”, răspunse ea, „au reprezentat foarte mult: cea mai plină şi cea mai însemnată perioadă din viaţa mea, ţinând seama de câte s-au întâmplat.” Continua să înţepe pământul cu umbrela; apoi adăugă: „Şi totul mulţumită *ţie.*“

„Mie?“ Vanderbank nu se putea dumiri.

„Da, pentru ceea ce vorbeam adineaori — pentru faptul că sunt acum introdusă în toate, fără să-mi pese pe scările cui îmi croiesc drum urcându-le şi coborându-le. Nu trăiesc ora trepidantă a unei vieţi glorioase?“ întrebă ea. „Viaţa dinainte a durat un veac, fără îndoială — dar un veac fără identitate.”

Vanderbank o cercetă o clipă în tăcere, apoi vorbi fără nicio legătură. „E uluitor ce tare îmi aminteşti uneori de maică-ta!“

La auzul vorbelor ea se ridică în picioare. „Poftim! De asta n-o să scap niciodată. Am senzaţia că acelaşi lucru îl simte şi domnul Longdon.”

Stând amândoi în picioare acum, de parcă ar fi fost gata să se alăture celorlalţi, mai întârziară totuşi puţin, întrucâtva stânjeniţi. Unui spectator i s-ar fi părut că tânărul ajunsese la un moment decisiv, la un moment în care nu se putea hotărî să dea glas unui anume lucru. Care erau oare cuvintele ce de mai multe ori i-au stat pe buze, de tot atâtea ori oprindu-se acolo nerostite? Observatorul nostru ar fi fost surprins probabil că nu erau acelea pe care buzele lui le articulară în cele din urmă. „Oare nu-ţi vorbeşte prea mult despre tine?“

Nanda îi zâmbi vag, şi în secunda aceea el ar fi putut să izbucnească frapat de o oarecare asemănare, o asemănare de expresie ce n-avea nimic a face cu bunele maniere. Pe de altă parte, asemănarea nu i-ar fi părut deloc atenuată de modul în care ea reuşi să înăbuşe orice semn că resimte întrebarea lui ca pe un fel de punere la punct. Oricum, ceea ce îi sugerase el, cum menţionase mai sus, putea fi trecut cu vederea, în modul în care ea îi răspunse, realizând numai în ultimul moment că fusese brutal. „Bănui că nu asta este adevărata cauză probabil, ci modul în care mă comport”. Ea vorbi cu o blândeţe la care n-ar fi putut ajunge fără un efort considerabil. „Între răbdarea lui pe de o parte şi egoismul meu pe de alta, totul e posibil. Nu-i

vorba de felul în care-mi vorbeşte, ci de modul în care ştie să mă asculte.” Renunţă totuşi la teza ei dintr-un soi de duioşie faţă de interlocutorul de acum. „Oare nu tu ai sfătuit-o pe mama să mă ţină pe lângă ea? La asta mă refer când spun că-ţi sunt îndatorată. Mulţumită ţie mă aflu tot timpul acolo — mulţumită ţie şi poate puţin şi lui Mitchy.”

„O, mulţumită lui Mitchy — *bănui* că lui i s-a datorat chiar mai mult decât mie.” Vanderbank vorbea pe un ton ce sugera că încearcă să-i intre în voie în chestiuni mărunte. „Fermecător cum e, Mitchy s-a dovedit, cred, un partizan şi mai fervent pe această temă.”

Plecară de lângă bancă împreună, şi după câţiva paşi îşi dădură seama că, la numai câţiva metri, se apropiase de ei unul din ceilalţi invitaţi, o siluetă ce apăruse din direcţia de unde venise Nanda. „A! domnul Longdon”, exclamă ea cu entuziasm, de data aceasta.

Vanderbank îl salută de îndată ridicându-şi pălăria. „Simpatic bătrânel!“

„În orice caz, cu merite împărţite”, spuse ea cu mai multă veselie, „voi m-aţi adus în salon.”

Vanderbank nu răspunse nimic până ce nu ajunseră alături de prietenul lor, când, în loc de bineţe repetă cuvintele ei. „Cred că are să-ţi facă mare plăcere să afli că, deşi meritele sunt împărţite, noi am adus-o în salon.”

Domnul Longdon îşi plimbă privirile de la unul la altul. „Unde aţi fost amândoi?“

Nanda fu prima care răspunse. „Am discutat, doar — pe o bancă.”

„Aflaţi dar că, *şi eu* vreau să discut pe o bancă!” Bâtrânul era plin de vervă.

„Cu mine de bună seamă!“ îi replică Vanderbank cu entuziasm.

Fata nu spuse nimic, dar domnul Longdon căută să-i întâlnească privirile… Nu — cu Nanda. Tu trebuie să te pierzi în mulţime.”

„A!“ râse interlocutorul lor, „voi doi formaţi mulţimea!“

„Bine, bine, da’ ia-ţi ceaiul mai întâi.“

La auzul acestor vorbe, Vanderbank se dădu bătut râzând; înainte de-a se retrage însă îi întinse mâna domnului Longdon, gest pe care nu-l făcuse la întâlnire — gest demonstrativ cu atât mai cald din pricina tonului pe care rosti poanta. *Intrigantule!*“

XVII

NANDA ÎI LĂUDĂ DOMNULUI Longdon colţişorul încântător pe care-l părăsise şi în consecinţă reintrară imediat în posesiunea lui, descoperind că frumuseţea priveliştii se adâncise acum, că după-amiaza era

pe trecute şi umbrele se alungiseră. Plutea între ei spiritul molcom al unei armonii depline, pe această temă, care pe de altă parte nici nu le reţinu prea îndelung atenţia, unul din cei doi, cel puţin, fiind prea absorbit în momentul de faţă de alte chestiuni ce nu aveau nimic a face cu transformările fireşti şi tihnite ce animau atmosfera. „Ei bine, trebuie să-mi povesteşti despre toate“, spuse domnul Longdon cu multă vioiciune; i se alăturase tinerei lui prietene aducând un tezaur de impresii adunate în grabă la conac, şi din felul în care o rugă să-l lămurească în unele privinţe, se putea vedea cât de mare devenise încrederea ce le domina acum relaţiile. Ajunsese în cele din urmă să aibă senzaţia, menţionă el, că poate accepta cea mai mare parte din deosebiri; şi totuşi, într-o situaţie ca aceasta, nu exista altă alternativă decât ca uluirea să se reinstaleze. Singurele deosebiri de pe lume — la concluzia asta ajunsese el — erau cele ce evidenţiau la tot pasul moravurile pe care le observa de trei luni în înalta societate. Abaterile generale şi ample ale acestui organism îi preocupau aproape exclusiv cugetul şi în cele din urmă ajunsese să creadă că şi în tinereţea sa moderată nu ţinuse probabil pasul contemporanilor săi. Nu-şi imaginase atunci — pe la o mie optsute patruzecicincizeci — că trece drept demodat, dar viaţa n-ar fi putut să-l lase chiar la asemenea distanţă în urmă dacă ar fi luat startul în cursă nehandicapat. Nu o dată îi înfăţişase fetei problema în chipul ăsta: ceea ce oferă o idee destul de clară, sperăm, asupra evantaiului de subiecte pe care le abordau în unele dintre discuţiile lor. Ele se încheiau într-adevăr de fiecare dată cu sentimentul că puterea sa reală de înţelegere ar fi crescut; dar tocmai aceste pauze dintre confruntări păreau din când în când să ducă spre ciocniri şi mai acerbe. Pe scurt, tocmai atunci când avea senzaţia că a lichidat toate posibilităţile de surpriză se pomenea primind cele mai neaşteptate şocuri. Nu existau gusturi mai stranii decât acelea scoase din căldarea ce, aşa cum îşi imagina el, atinsese fundul fântânii în repetate rânduri. „Acum de exemplu, faptul că am invadat aşa, prin surprindere, casa cuiva — Dumnezeu ştie a cui — şi ne-am abătut asupra ei ca un val de lăcuste: aş spune că nu e prea politicos să critici când te laşi şi tu purtat de şuvoi, încercând totuşi un sentiment vecin cu vinovăţia; dar din ce aluat or fi făcuţi oamenii ăştia care consimt, numai de dragul banilor, să li se violeze căminul?“

Nanda rămase pe gânduri; trăia permanent cu senzaţia că el o face să reflecteze intens. „Dar nu s-au închiriat totdeauna casele în Anglia?“

„Şi de vreme ce suntem o naţiune de proprietari de dugheană, la scara la care ne apare acest fenomen, obiceiul nu poate să dateze, pari să sugerezi, numai de săptămâna trecută. Nu încape îndoială, nu încape îndoială şi cu cât te gândeşti mai mult la asta cu atât mai mult ai impresia că societatea — pentru că, nu-i aşa? trăim *în* societate şi ăsta ni-i orizontul — nu poate fi altfel decât tot mai vulgară. Interesul rezidă în faptul că în crepusculul timpului şi, după cum vezi eu aparţin acestui crepuscul, societatea descoperise în mult mai mică măsură *cât poate fi* de vulgară. A făcut tot ce i-a stat în puteri, mai mult ca sigur, dar erau mult prea multe superstiţii de care trebuia să se elibereze. Le-a aruncat peste bord una câte una, aşa încât corabia pluteşte acum neaşteptat de uşor. Aşa se explică" — şi cu ochii aţintiţi pe orizontul auriu bătrânul urmări ideea cu ingeniozitate — „cum de am ajuns să simt atât de tare ruliul şi tangajul. Dacă n-aş fi un navigator desul de încercat — ei bine, aşa cum stau lucrurile", se întrerupse el râzând, „îţi dovedesc la tot pasul ce exhibiţii fac să-mi menţin echilibrul." Lăsă să-i scape un oftat înăbuşit, exprimând în parte detaşare, în parte amărăciune, iar apoi brusc se redresa întrebând-o: „Şi în definitiv cui aparţine această proprietate?" „

„Mă simt tare jenată, dar mărturisesc că nu ştiu. Aceeaşi problemă s-a pus şi pentru domnul Van", continuă fata.

Domnul Longdon avu aerul că rămâne pe gânduri o clipă. „O! ce spui, chiar s-a pus? Şi domnul Van n-a fost în stare s-o rezolve?"

„A uitat complet — deşi a mai fost aici şi altă dată. E foarte, posibil însă să fi aparţinut altora", adăugă ea. În chip de circumstanţe atenuante. „Vreau să spun că e foarte posibil să nu fi fost a lor atunci, după cum azi nu e a lui Mitchy."

„A! înţeleg. Şi ăia veniseră tot aşa intempestiv."

Nanda completă istoria simplă. „Acum i-a venit rândul lui Mitchy să dea buzna şi bănui că, de fapt, a făcut asta abia ieri. Şi-a adus toţi prietenii, şi iată-ne aici." „Iată-ne aici, iată-ne aici", repetă prietenul ei, cu şi mai multă gravitate. „Splendid, ce să mai zic!"'

În timp ce privirile lui se pierdeau în depărtare, ea îl fixa, stârnită parcă de o inflexiune din vocea lui. „Nu crezi că e într-adevăr pasionant? Totul e gata, festinul e pe masă, şi fără altceva care să ne adoarmă curiozitatea în afara informaţiei generale că va fi lume şi câte şi mai câte, ne ocupăm tacticoşi locurile." Nu răspunse nimic, deşi se părea că îşi însuşise imaginea pe care i-o contura ea. „*E* lume, sunt o mulţime de văzut, totul din belşug.

Sosiseră toţi invitaţii când ai venit încoace?“ îl întrebă ea, deoarece el nu scosese încă nicio vorbă.

„Aşa cred. Pe terasă erau doamne şi domni pe care nu-i cunosc. Dar te-am căutat doar pe tine şi am pornit-o în direcţia asta după o indicaţie a mamei tale.”

„Şi ţi-a cerut, în cazul în care mă găseşti cu domnul Van, să-l determini să se ducă la ea?“

Domnul Longdon răspunse cu oarecare întârziere la această întrebare, dar fără să schiţeze vreun gest. „Cum ar fi putut să-şi închipuie că e aici?“

„De vreme ce nu ajunsese încă la conac? Întotdeauna mă uimesc nespus lucrurile pe care şi le poate imagina mămica! Văd totuşi că ţi-a cerut asta”, remarcă Nanda.

Auzind replica, prietenul se întoarse spre ea. „Dar nu din pricina asta l-am expediat.”

Nanda ezită. „Ţie nu-ţi pasă de tot ce spune mămica.”

„Nu-mi pasă de *toate* câte le spun alţii; nici măcar, draga mea, când persoana în cauză eşti tu.“

Nanda aşteptă din nou o clipă. „Nici măcar dacă persoana e domnul Van?“

Domnul Longdon cumpăni lucrurile candid. „O, îi solicit părerea într-o mulţime de situaţii.”

„Asta dovedeşte, deci, ce importanţă au pentru tine părerile lui. *El* îi seamănă bunicii sale?“ continuă fata. Apoi, cum interlocutorul ei avea aerul că se îndoieşte: „N-ai cunoscut-o şi pe bunica lui?”

El arboră un zâmbet fantastic. „Pe mama lui“, exclamă ea, îmbujorându-se din pricina gafei, dar el adăugă: „Nu stau chiar aşa de rău, însă nici tu nici el nu le semănaţi câtuşi de puţin.”

„Nu era drăguţă?“ se interesă Nanda.

„Foarte distinsă. Dar asta n-are nicio importanţă. Nici ea nu l-ar recunoaşte astăzi.”

Ea nu se putu reţine: „Propria lui mamă nu l-ar…?“

Gestul lui dezaprobator nu fu dus până la capăt: „Nu, dar nici el pe ea. Lipseşte veriga de legătură.” Apoi, ca şi când, la urma urmelor s-ar fi temut că-l ia prea în serios. „Bineînţeles că eu sunt acela”, spuse el cu mai multă blândeţe şi pe un ton moralizator, „care am pierdut veriga cât timp am hibernat. Am dormit jumătate de secol — sunt Rip Van Winkle.”[11] După o clipă reveni la întrebarea ei. „Oricum nu-i seamănă deloc maică-si.“

Nanda chibzui un timp. „Poate că acum n-ai mai avea o părere atât de bună despre ea.”

„Poate că nu. În orice caz, dacă te-am despărţit de domnul Vanderbank e numai pentru că am vrut-o eu.”

„Nu mă gândeam”, spuse Nanda, „că m-ai despărţit pe mine. Mă gândeam că te-ai despărţit tu însuţi de el.”

„Puteam în schimb să te fi trimis pe *tine* pe terasă? Ei”, remarcă domnul Longdon, „văd că adopt o viziune din ce în ce mai economicoasă asupra satisfacţiilor mele. Le asociez din ce în ce mai rar — o fructific tot mai mult pe fiecare în parte.”

„Aşa încât acum fructifici cât mai mult pe seama *mea?“*

„Da, cât mai mult, draga mea — cât pot mai mult.“ Privi un timp spre orizontul împurpurat, apoi izbucni blând. „E drept că, aşa cum spuneai adineaori, este fascinant! Dar asta mă face şi mai mult să doresc” — şi vorbi din nou brusc — „aşa cum ţi-am mai spus, să mă vizitezi la reşedinţa *mea.* Nu înseamnă, totuşi, că am putea să facem mai multe nebunii decât acum.”

Pe bancă, alături de el, fata contempla aceeaşi privelişte. „Numeşti *asta* nebunie?“

El ezită. „Tu însăţi considerai posibilitatea drept ceva fascinant. O să-mi vii atunci, bineînţeles, cu una din distincţiile tale rafinate, dar eu, cu firea mea mai necioplită, o văd ca pe un vârtej. Ne tot învârtim fără-ntrerupere.” O clipă mai târziu îşi încrucişase şi el braţele aşa cum făcuse Vanderbank — o clipă mai târziu îşi legăna şi el nervos piciorul. „Ţin-te bine, ţin-te bine; dacă o să stăm destul de aproape unul de altul o s-o scoatem la capăt. Dar vino în Suffolk ca să-ţi dobândeşti echilibrul.” „Înseamnă oare că aş putea veni singură?“

„Nici nu te primesc, te asigur, în alte condiţii. Vreau să-ţi arăt”, continuă el, „ce *poate* oferi viaţa. Desigur”, adăugă apoi, „nimic din genul ăsta de lucruri.”

„Nu, mi-ai spus asta. Mi-ai spus că e vorba de linişte.” „De linişte”, întări domnul Longdon. „O, nu ştii — nici măcar n-ai habar. Tocmai de asta vreau să-ţi arăt.”

Nanda avea aerul că o şi vede profilându-se în depărtare. „Dar o să mai fie linişte dacă sunt şi eu acolo? Vreau să spun pentru *tine”,* adăugă ea.

„Nu despre *mine* e vorba. Cu toţii doar ne pregătim omleta din ouă provenite de la alţii. În plus, părerea mea e că atunci când o să fim singuri

împreună…”

Trecu atâta timp, fără ca el să-şi termine fraza încât ea se intrigă. „Ei bine, când o să fim…?“

„O! va fi totul minunat” conchise el cu simplitate. „Anticii le numeau temple ale păcii. O să înălţăm şi noi unul, iar eu o să fiu în cel mai rău caz paznic. Te aştept să vii oricând doreşti.”

Ea i se dărui prin tăcere mai mult decât ar fi putut-o face prin vorbe. „Ai aranjat asta cu mămica?“ întrebă ea, totuşi, în cele din urmă.

„Am aranjat totul.”

„Şi n-o să vrea şi *ea* să vină?”

Râzând, prietenul ei se întoarse spre ea. „Nu-ţi face probleme. Există o serie de lucruri în care maică-ta are, totuşi, încredere în mine.”

„Dar sunt şi altele, în care n-are.“

Se priviră o vreme după această replică şi în cele din urmă el spuse: „Ei bine, trebuie să mă ajuţi.” Dar fără să se crispeze Nanda îşi mută privirile în altă parte, iar domnul Longdon, ca şi când ar fi vrut să consfinţească înţelegerea lor, luând un aer degajat, trecu la alt subiect. „Domnul Mitchett e un amfitrion de-a dreptul princiar.”

„Nu-i aşa că este neînchipuit de amabil? Ştii ce pretinde?” continuă Nanda. „Spune în chipul cel mai fantastic că face totul doar pentru *mine.“*

„Că a închiriat toată proprietatea asta şi a înţesat-o de servitori şi invitaţi…?“

„Da, numai ca să vin aici vreo două duminici. Bineînţeles că n-a închiriat-o decât pe vreo trei-patru săptămâni, dar chiar şi aşa, tot e un compliment măgulitor. Face tot ce-i trece prin cap. E modul lui de a se amuza. Se amuză pe spinarea noastră”, continuă fata.

„Dar, sper că asta compensează într-un fel, draga mea, modul în care ne amuzăm noi pe spinarea lui.”

„Se amuză”, făcu Nanda, „văzându-ne că dăm crezare celor spuse de el.“

Domnul Longdon rămase pe gânduri un timp. „Zău, copila mea, eşti deosebit de pătrunzătoare.”

„O! doar n-am vegheat degeaba asupra vieţii! Lui Mitchy nu-i pasă”, repetă ea.

În domnul Longdon părea că se dă o luptă între dorinţa de a afla mai multe de la ea şi o oarecare teamă de a o stârni. „De ce anume nu-i pasă?“

Ea reflectă o clipă cu seriozitatea ei obişnuită şi nu este exclus ca asta să fi accentuat impresia domnului Longdon cu privire la profunzimea ei. „Cum

să-ţi spun, de el însuşi. Adică de banii lui. De orice ar gândi lumea. De exemplu, de Lordul Petherton nu-i pasă chiar deloc. Lordul Petherton consideră că l-a ajutat — adică îşi închipuie că Mitchy crede că l-a ajutat. Dar pentru Mitchy reprezintă o sursă de amuzament ca nimeni altcineva. Îi trage pe toţi pe sfoară.”

„Pe toţi, cu excepţia ta?“

„O! mie îmi e simpatic.”

Sărmana mea copilă, dar eşti de o profunzime…” murmură domnul Longdon.

Vorbea aproape stingherit, dar ea nu se alarmă prea mult şi continuă cu luciditate. „Şi el la rându-i mă simpatizează şi ştiu cu precizie cât de mult — şi cât de puţin. E omul cel mai generos pe care l-am cunoscut. Îi face plăcere să simtă că este indiferent şi mărinimos — în felul ăsta găseşte compensaţie pentru atâtea lucruri!“ Bătrânul o asculta cu atenţie şi, conştientă de asta, tânăra sa prietenă continuă de parcă avansa pe un teren unde fiecare palmă de loc îi era cunoscută. „După cum ştii este fiul unui renumit pantofar — *Furnizor al tuturor curţilor regale europene* — care i-a lăsat o avere substanţială, făcută, dacă nu mă înşel, în chipul cel mai neaşteptat şi prin speculaţii în construcţii.”

„O! da, ştiu. E de necrezut!” oftă interlocutorul ei.

„Că se trage dintr-o asemenea familie?“

„Şi asta, toate. Că tu vorbeşti în felul în care vorbeşti, că ai fost nevoită să *veghezi asupra vieţii,* aşa cum spui, şi încă pentru un asemenea scop. Că ne aflăm cu toţii aici — şi mai cu seamă domnul Mitchett însuşi. Că fiica bunicii tale a adus-o pe fiica *ei…*“

„Să-şi petreacă *week-end-ul“* — preluă Nanda ideea, deoarece din delicateţă se părea că el nu reuşeşte deloc s-o continue — „cu un om al cărui tată, după cum povesteşte mama, îngenunchea pe un petic de rogojină atunci când lua măsura piciorului deosebit de mare al bunicului? Da, nu-i pasă nimănui. Crezi că ar trebui să ne pese?“ întrebă Nanda.

Domnul Longdon întoarse întrebarea pe toate feţele. „O să-ţi răspund, punându-ţi şi eu o întrebare. Te-ai mărita cu el?“

„Niciodată”. Şi apoi ca să arate că blândeţea ei nu reprezenta un semn de slăbiciune. „Niciodată, niciodată, niciodată”, repetă ea.

„Şi totuşi, bănui că ştii…?” Dar domnul Longdon ezită din nou; scrupulele lui se dovediră mai puternice decât orice. „Nu te superi dacă-ţi vorbesc despre asta?“

„Despre ideea lui c-ar vrea să se însoare cu mine? Deloc. Mă bucur nespus să-ţi aduc la cunoştinţă că nu e absolut nimic în toată treaba asta.”

„Nici măcar în ceea ce-l priveşte pe *el?*“

Nanda rămase pe gânduri. „Nimic mai mult decât faptul că din simple conversaţii şi din alte lucruri — care puteau foarte bine să nu se fi întâmplat — şi-a dat seama de simpatia mea reală. N-aş fi venit aici dacă nu mi-era simpatic.”

„Nici măcar din alte motive?” întrebă domnul Longdon pe un ton grav.

„Adică nici măcar pentru că eşti *tu* aici?“

El ezită. „Eu şi alte persoane.”

Ea lăsă cumva să se întrevadă că nu va da înapoi. „Nu te-a invitat decât după ce a fost sigur că o să vin. Am devenit, tu şi cu mine”, zâmbi ea, „unul din cuplurile care primesc invitaţii împreună.”

Aerul său speculativ păru să indice că ea îi vorbea despre cupluri de care el nici măcar n-avea habar şi chiar dacă se gândea la ele uneori, în sinea lui alunga imediat imaginea aceasta. „Ştii, nu cred că pui problema suficient de convingător.”

„Că Mitchy *este* picnit rău? El unul o pune atât de convingător că bineînţeles ajunge pentru amândoi. Fac şi eu parte din ceea ce am discutat până acum — indiferenţa şi măreţia lui. E ca şi când nu şi-ar permite să întreprindă decât ceea ce nu e vulgar. Ar putea perfect să se însoare cu fiica unui duce, dar asta *ar fi* vulgar — ar fi un lucru pe care nouă din zece fii de pantofari mânaţi de ambiţia izvorâtă din avere l-ar considera drept o necesitate şi un ideal absolut. Mitchy spune: *Nu; eu merg pe linia mea proprie. Eu îmi aleg o fată de cerşetori.* Şi mă vrea tocmai pentru că sunt o fată de cerşetori.”

„Bine, dar mai sunt atâtea altele”, obiectă domnul Longdon.

„O! recunosc, eu sunt aceea pe care o detestă cel mai puţin. Dar dacă aş avea cât de cât bani”, continuă Nanda, „sau dacă aş fi chipeşă cu adevărat — pentru că astăzi frumuseţea autentică contează tot atâta ca şi când ai fi fată de duce — el nu s-ar apropia de mine. Şi cred că dincolo de asta n-ar mai fi nimic de spus. Pe de altă parte, el trebuie să se însoare cu Aggie. Şi ea e fiică de cerşetori, dar mai e şi un înger pe deasupra; aşa încât nu există niciun obstacol.”

Domnul Longdon o privi fix, dar chiar şi surprinderea sa păru să dobândească un soi de strălucire agreabilă datorită iuţelii cu care-l făcea Nanda să se deplaseze pe acest teren. „Da’ Ag*gie î*l simpatizează?“

„Ea îi simpatizează pe toţi. După cum spuneam, este un înger — dar unul autentic, autentic, desăvârşit. Bărbatul cel mai cumsecade de pe lume va fi

deci soţul potrivit pentru ea. Dacă Mitchy vrea să facă ceva cu adevărat frumos”, declară ea cu aceeaşi competenţă superioară, „o va smulge din situaţia ei groaznică.”

Chipul domnului Longdon deveni şi mai grav. „În ce privinţă e înfiorătoare?“

„Cum, nu ştii?“ Privirile lui erau acum destul de reci încât să-i dea în panica ei sentimentul bulversant că ceea ce l-ar nemulţumi cel mai puţin ar fi o superficialitate plină de graţie. „Ducesa şi Lordul Petherton sunt ca tine şi cu mine.”

„Faci un calambur?“ nu mai era nici urmă de glumă în tonul lui.

„Fac parte dintre cuplurile care sunt întotdeauna invitate ca atare.” Cum însă pe chipul lui se reflecta acum rezultatul îndoielnic al frivolităţii ei, ea adăugă imediat pe cu totul alt ton: „Nu s-ar cuveni, zău, ca Mitchy să facă asta.” Păstrând tăcerea, prietenul ei îşi aţinti privirile în pământ; atitudine în care era ceva ce-o îmboldi să atace cu destulă înverşunare. „Dar desigur, bun cum e, nu i se poate nici pe departe imputa că ar fi pretenţios. Îşi are ideile lui — consideră că nimic n-are importanţă. Spune că am ajuns cu toţii într-o situaţie fără ieşire.”

Un timp domnul Longdon nu scoase nicio vorbă şi când îşi ridică în cele din urmă privirile nu şi le îndreptă spre Nanda, păstrând o oarecare rezervă în comportare. „Situaţie fără ieşire? Nu-ţi trebuie mult ca să ajungi la această impresie.”

Amuţi din nou şi urmă o pauză destul de lungă, acceptată de Nanda cu o neclintire încordată, care ar fi avut darul să-l impresioneze pe spectatorul atent. Stătea având aerul că aşteaptă un gest, un semn, fiindcă nu dorea să-şi nemulţumească prietenul, fără să fie totuşi în stare să disimuleze, să joace un rol, lăsând impresia că nu mai poate retracta nimic din ceea ce fusese implicat în ipoteza iniţială, potrivit căreia relaţia lor era menită să se bazeze pe un anumit soi de comunicare. „Îmi dau seama”, spuse ea, în cele din urmă, „că fac aluzii care te nemulţumesc. Dar uit întruna.”

El mai aşteptă puţin şi se întoarse spre fată cu o privire ce părea oarecum stranie, datorită modului în care reuşea să se strecoare pe deasupra ochelarilor. Era chiar mai austeră decât înainte. „Ce anume uiţi întruna?“

O clipă mai târziu ea schiţă un zâmbet vag şi firav ce părea să fie o dovadă de neajutorare şi care, atunci când rareori se ivea pe chipul ei, izvora dintr-o lipsă absolută a oricărei timidităţi de circumstanţă în prezenţa altor persoane. „Păi — nu ştiu.” Uneori s-ar fi zis că aparenţele deveneau

atât de complicate — atunci când era vorba să-i ajute pe alţii să înţeleagă — că nu-i rămânea decât să renunţe.

„Nu-ţi închipui, sper, că aş vrea să te porţi cu mine aşa cum nu te-ai purta — hai să zicem — cu tine însăţi. Nu-ţi închipui, sper, că nu vreau să fii sinceră. Dacă ai încerca să-mi *apari* în vreun fel…” El încheie pe un ton de pură tristeţe; tocmai asta, de pildă, n-ar fi vrut să se întâmple.

„În vreun fel total diferit de ceea ce sunt? La asta m-am gândit şi eu de la bun început. Eşti aşa cum eşti — nu-i aşa? Nu mă refer atât la caracter”, continuă ea, „sau la temperament — pentru că aceste două elemente trebuie să fie, crezi? *controlate aşa cum se cuvine* — cât la mintea noastră şi la ceea ce vedem şi simţim şi la genul de lucruri pe care le observăm.” Nanda se opri o clipă; apoi: „Asta e!“ exclamă ea cu simplitate dar cu oarecare disperare.

Domnul Longdon chibzui asupra acestor cuvinte cu o concentrare evidentă. „Vrei să spui deci că lucrurile la care te-ai referit depind de alte persoane?“

„Ei bine, nu toată lumea are un caracter atât de frumos ca al tău”, îi răspunse Nanda cu promptitudine, deşi de îndată ce rosti cuvintele avu aerul că întâmpină o nouă dificultate. „Dar uite — însuşi faptul că spun chiar asta. O! ce bine ştiu întotdeauna — aşa cum ţi-am spus şi mai înainte — ori de câte ori sunt altfel decât ea! Nu pot să te întreb ce *ar fi spus* Bunicuţa, pentru că asta ar însemna să mă ascund de tine şi în consecinţă să mă port oribil şi ca o netrebnică, lucru pe care e firesc să nu-l doreşti, aşa după cum nu-l doresc nici eu. Totuşi, când spun lucruri pe care ea nu le-ar fi spus, atunci te pun în situaţia să accepţi prea mult — prea mult ca să-ţi fac plăcere — şi eu ştiu şi văd şi simt. Dacă amândouă suntem în parte produsul anturajului nostru, ei bine cât de diferit era anturajul *ei.“* Îndrăzneala plină de sensibilitate a fetei se menţinea, dar era ceva anume în glasul ei care făcea apel la răbdare. „Şi totuşi dacă ea te-a avut pe *tine*, te am şi eu. O ştiu, afirmaţia asta linguşitoare sau tonul pe care a fost rostită sunt probabil atât de nepotrivite cu ea. Bineînţeles, în asta îi semăn înfiorător mamei; şi totuşi nu s-ar putea spune că nu m-ai lăsat să înţeleg — nu-i aşa? ideea ta potrivit căreia n-aş fi chiar aidoma ei.“ Se opri din nou un minut ca şi când şi-ar fi căutat calea spre el; şi din nou o vreme el nu schiţă niciun gest. Ea făcu o nouă încercare cu limpezimea ei rece şi stranie. „Bunica a fost aşa cum *izbutea ea să fie* — şi tot astfel sunt şi eu.“

Cât o ascultase, domnul Longdon fusese cuprins de ceva ce putea fi interpretat drept un sentiment conştient de abdicare temporară în faţa ei; îşi schimbă nervos poziţia picioarelor, întinzându-le, şi-şi privea foarte concentrat vârfurile pantofilor. Îşi ţinea bărbia în piept şi mâinile împreunate lejer, făcând morişca cu degetele mari.

Rămase astfel un timp, tânăra lui prietenă socotind poate că s-a reabilitat în ochii lui în măsura în care se compromisese. Toată atenţia Nandei se îndrepta spre el, după cum mai înainte toată atenţia lui se concentrase asupra ei, dar în timp ce domnul Longdon se mulţumea acum să contemple şi să mediteze, fata îl urmărea cu acea solicitudine discretă arătată unei rude apropiate care-ţi face impresia că nu se simte în apele ei. În cele din urmă domnul Longdon privi în jur şi atunci, dând ascultare unui impuls nelămurit ce crescuse în ea cât timp stătuseră fără să-şi vorbească, Nanda întinse spre el mâna cu tandreţe ca spre un copil bolnav. Discutaseră despre sinceritate, dar în acest gest ea făcu dovada unei asemenea sincerităţi, încât el se îmbujoră vizibil. De aceea reacţiona şi mai puternic luându-i mâna şi păstrând-o într-a sa, un minut întreg, timp în care privirile li se întâlniră limpezindu-se un sens ce fusese prea obscur spre a fi clarificat prin cuvinte. În cele din urmă el izbucni ca şi când, deşi se gândise la asta, tot timpul, gestul ei i-ar fi determinat în ultimă instanţă spusele: „Mai mult decât orice, aş vrea să te măriţi!“

Tonul său lăsa să transpară o semnificaţie atât de deosebită, încât cuvintele dobândiră o intonaţie abruptă; totuşi pe chipul Nandei se distingea întotdeauna vigilenţa stranie specifică tinerelor deprinse să nu se mai mire de nimic datorită unei obişnuinţe dobândite în societate unde trebuie să depună eforturi spre a nu-şi trăda inocenţa clipind de uluire la cele auzite. „Cum *aş putea* s-o fac?“ întrebă ea, având însă aerul că mai curând e dispusă să preia propunerea decât să o claseze.

„Chiar n-ai putea, chiar n-ai *putea?“* I se adresa el cu multă pasiune continuând să-i ţină mâna. Ea clătină din cap încet, fără echivoc; la care el continuă: „Eşti nedreaptă cu domnul Mitchy.” Ea nu spuse nimic, dar rămase cu privirea îndreptată spre el, ceea ce îl făcu să reia: „Ţi-e imposibil?“

„Imposibil.” Auzind răspunsul, domnul Longdon îi lăsă mâna şi se ridică; îşi scoase ceasul. „Trebuie să ne întoarcem.” Ea se ridicase odată cu el, şi rămaseră faţă în faţă în lumina estompată, în timp ce el făcu să dispară

ceasul. „Ei bine, atitudinea ta nu mă va determina deloc să doresc asta mai puţin.”

„E foarte drăguţ din parea ta, dar o să mă număr printre cele care nu se mărită. În cele din urmă”, spuse Nanda, „voi fi una dintre acelea care nu s-au căsătorit.”

„Nu, copila mea”, răspunse el grav — „n-ai să fi niciodată într-o situaţie atât de tristă.”

„Şi de ce nu — de vreme ce *tu* ai fost?“

El o privi un timp, în tăcere; apoi luându-i mâna i-o prinse într-a lui. „Tocmai pentru că eu am fost.”

XVIII

„N-AI VREA“, ÎI SPUSE DUCESA A doua zi, „să te arăţi măcar cinci minute foarte prietenos cu sărmana mea nepoţică?“ Cuvintele îi fură adresate pe un ton duios de rugăminte fierbinte când ieşi din casă târziu, duminică după amiază — a doua seară a şederii sale acolo, ce avea să se încheie în dimineaţa următoare — şi o întâlni pe această doamnă într-una din extremităţile terasei spaţioase şi umbrite. Aici se mai afla o scară laterală pe unde Ducesa urcase venind din grădină, ca să se dedice după cât se pare din nou acelei supravegheri zeloase a micuţei Aggie de la care acceptase să se lase abătută pentru scurtă vreme. Domnişoara în cauză, instalată în umbra plăcută pe o banchetă cu o linie foarte simplă, creată special pentru terasă, oferea imaginea cuminţeniei desăvârşite, a cărei vrajă era păcat să o turburi printr-o amabilitate discutabilă. Era ora aceea splendidă când spre sfârşitul uneia din cele mai încântătoare zile de vară asemenea locuri cum era marea terasă de la Mertle evocă imaginea sălii de banchet părăsită, părăsită de oaspeţii care se adunaseră pentru ceai şi acum se împrăştiaseră în grupuri — după afinităţi şi asocieri întâmplătoare, constituite prompt şi criticate apoi poate cu aceeaşi promptitudine — fie în încăperile mai liniştite unde intimitatea putea să devină mai intensă, fie în grădini la umbra pomilor unde liniştea era însoţită de pocnetul mingilor şi buna dispoziţie a jocurilor. Pe terasă scaunele rămăseseră în oarecare neorânduială; ceştile de ceai zăceau nestrânse pe marginea lată a parapetului; de fapt apărură acum servitorii, gata să restabilească o ordine ce avea să fie din nou destrămată, în maniera în care sunt convocaţi prin fluier *matrozii* pe puntea unei corăbii. La picioarele terasei se vedeau ici şi colo perechi şi un grup mai mare ce se mişca agale pe pajişte, din mijlocul căruia, deşi era destul de departe, se auzea din când în când o voce destul de

stridentă strigând: *E în out!* Pe cer mai stăruia încă lumina zilei, dar anunţând de pe acum irizarea caldă, învăluitoare şi aurie în care croncănitul pe diferite tonuri al stăncuţelor avea să sune prietenos şi melancolic. Exista o mulţime de lucruri împrejur care să-ţi solicite deopotrivă atenţia şi admiraţia, dar micuţa Aggie stătea cu ochii aţintiţi asupra unei cărţi, capul ei frumos înclinându-se cu o docilitate ce putea fi remarcată de la distanţă. „Trebuie să mă întorc la un prieten *ce mă aşteaptă acolo jos,* lângă lac“, continuă Ducesa, „şi mă duc acum în cameră să iau o scrisoare pe care am promis să i-o arăt. O să cobor imediat şi peste câteva minute o să pot să te eliberez. N-o las prea multă vreme singură — ştii, nu se prea cade, într-o casă plină de lume — mai ales când e vorba de o copilă de vârsta ei. În plus“ — şi interlocutoarea domnului Longdon se arătă şi mai înclinată spre confidenţe — „ţin chiar foarte mult, din tot sufletul, s-o cunoşti. Dumneata, *par exemple,* eşti genul de bărbat alături de care *mi-ar place* s-o văd.“ Lăsând-o să înţeleagă că i-a receptat apelul, domnul Longdon o privi pe Ducesă drept în ochi, şi cine poate spune dacă văzându-i expresia ea a avut sau nu intuiţia că el recunoştea această situaţie ca fiind înscrisă în cartea destinului său? — dacă ea l-a auzit murmurând pentru sine: „A, în sfârşit. Ştiam că va trebui să se întâmple!“ Chiar şi dacă acest miracol s-ar fi produs, ea ar fi fost destul de vicleană încât să-şi completeze doar pentru sine sensul fără să-şi îngăduie însă nicio modificare în tonul cu care ea continuă să-l înfrunte. „O “ eu iau taurul de coarne — ştiu că dumneata n-ai vrut să ai de a face cu mine. Dacă ai fi vrut mi-ai fi făcut o vizită — ţi-am făcut o mulţime de aluzii şi am tuşit cu subînţeles. Vezi, acum nu mai tuşesc — acum mă năpustesc asupra dumitale şi te înhaţ. Nu mă vizitezi — aşa că mă văd obligată să fac eu primul pas. În plus nu există lucru deplasat pe care nu l-aş comite de dragul copilei mele.“

Impenetrabilitatea domnului Longdon se făcu ţăndări ca sticla la gestul făcut cu cotul de către această femeie impozantă, frumoasă şi versată, care, sub privirile lui, păşea asemeni unei zeiţe păgâne din bronz învăluită într-un nor de legende exotice. El se uită înspre copila care, stând la o oarecare distanţă fără să-i poată auzi, nu se mişcase. „Ştiu că e foarte bună prietenă cu Nanda.“

„Nanda ţi-a spus asta?“

„Adesea — o preocupă foarte mult.“

„Mă bucur că gândeşte astfel — deşi, zău aşa, preocupările ei sunt atât de diverse. Dar hai la pruncul meu. N-o fac pe ea să vină”, îi explică Ducesa,

în timp ce-l ducea într-acolo, „pentru că vreau să şezi alături de ea — ca să zicem aşa — şi să reţii locul ăla.“

„Să-l reţin? pentru cine?“ întrebă el când ea se opri. S-a oprit brusc şi a tăcut, şi din nou, brusc, se confruntară conştient şi intens. „Pot să mă încred în dumneata?“ exclamă Ducesa. Apoi din nou se cenzură. „Vorbesc de parcă n-aş fi demonstrat-o chiar acum?“ Tocmai pentru că mă încred total în dumneata nu m-am mai putut reţine să te înhaţ. Persoana pentru care ţin locul nu e alta decât Mitchy însuşi şi în momentul de faţă una din preocupările mele e să i-l reţin aşa cum se cuvine. Lordul Petherton este nespus de amabil, dar Lordul Petherton nu poate face chiar totul. Ştiu că îl simpatizezi cu adevărat pe amfitrionul nostru…”

Auzind asta, domnul Longdon o întrerupse cu oarecare răceală. „Cum de aţi aflat, dacă-mi permiteţi să vă întreb?“

Dar nu-i uşor să ai de a face cu o zeiţă care şi-a dat tot bronzul pe faţă –! Personajului în cauză nu i-a trebuit decât să-l fixeze cu privirea o clipă. „Pentru că, dumneata, mult stimate şi prea cinstite domn, te afli aici. N-ai fi aici dacă l-ai detesta — fiindcă de fapt dumneata nu treci cu vederea…”

De data asta el izbucni, cu ochii aţintiţi asupra copilei. „Ba dimpotrivă, vă asigur că trec cu vederea o mulţime de lucruri.”

„Ei bine, nu te lăuda cu cinismul dumitale”, râse ea, „până nu eşti sigur de cât poate îmbrăţişa. Ca să trăieşti cu senzaţia că faci ceea ce se cade”, continuă ea, „gândeşte-te doar că Nanda însăşi vrea asta.”

„Nanda însăşi?“ El continua s-o urmărească pe micuţa Aggie, care nu-şi întorsese încă faţa spre ei. „Mă tem că nu te înţeleg.”

Ea îl duse mai departe. „O să mă întorc imediat la dumneata şi o să-ţi explic. *Trebuie* neapărat să mă duc după scrisoarea promisă lui Petherton; după aceea o să renunţ la Mitchy, pe care aveam de gând să-l găsesc — şi de vreme ce am spart gheaţa — dacă nu-mi permit prea multe spunând aşa ceva unui urs polar ca dumneata! — o să-ţi dezvălui *le fond de ma pensée.* Fetiţa mea iubită”, i se adresă ea nepoatei ei, „ai grijă de domnul Longdon. Arată-i“, sugeră ea plină de bunăvoinţă, „ce citeşti.” Apoi adresându-i-se din nou celuilalt oaspete, ca şi când însăşi întrebarea i-ar fi dat ideea: *„Caro signore,* ai cumva o carte acceptabilă?“

Micuţa Aggie se ridică dreaptă şi întinse volumul, spre care domnul Longdon, plin de curtenie, îşi aruncă privirile. *„Povestiri din istoria Angliei.* O!“

Deşi vagă, exclamaţia lui nu era de natură s-o împiedice pe fată să îndrăznească timid: „Aţi citit-o?“

Receptând zâmbetul ei abia schiţat şi plin de puritate, domnul Longdon avu aerul că până atunci nu o observase cum trebuie şi că fata era de fapt o persoană de care fără îndoială se va apropia. „Se prea poate s-o fi citit.”

Micuţa Aggie prinse mai mult curaj, dor nu până într-acolo încât să-i ascundă ceva. „Nu are autor. E anonimă.”

Ducesa împrumută destul de mult din gravitatea fetei ca să-i pună o nouă întrebare domnului Longdon. „E ce se cuvine?“

„Nu ştiu” — răspunsul lui i se adresa lui Aggie. „S-au petrecut o seamă de lucruri dezgustătoare în istoria Angliei.”

„O, dezgustătoare — nu-i aşa?“ Aggie al cărei ton avea nuanţe nespus de plăcute, cu un vag accent străin, vorbi cu un tremur ce trăda entuziasm şi alintare.

„Ei bine, draga mea, domnul Longdon o să-ţi recomande o lucrare istorică frumoasă — pentru că iubim istoria, nu-i aşa? — care să facă abstracţie de lucrurile dezgustătoare. Ne place să cunoaştem”, îi explică Ducesa autorităţii pe care o invocase, „lucrurile vesele, fericite şi *drepte.* La urma urmelor există atâtea şi ăsta e locul în care să ni le amintim. *A tantôt.*“

În timp ce ea intră în casă, pe cea mai apropiată dintre uşile de sticlă deschise, domnul Longdon se aşeză alături de micuţa ei nepoată, pe care, în următoarele zece minute, o tratǎ cu o curtenie desăvârşită. O persoană care l-ar fi cunoscut bine şi-ar fi dat din nou seama, privind scena, că în felul lui calm bătrânul stăpânea două modalităţi de comportare civilizată: modul prin care mărea distanţa şi modul prin care o micşora. Un asemenea analist ar fi observat mai departe, în legătură cu mătuşa şi nepoata, de care modalitate beneficiau fiecare şi ar fi putut chiar să meargă până acolo încât să detecteze pe chipul său o anume manifestare pregnantă a impresiei lăsate asupra lui de interlocutoarea de acum, o iradiere a certitudinii că, ţinând seama de punctul de vedere conform căruia fusese educată, ea întruchipa o reuşită cu totul remarcabilă şi rar întâlnită. Întrucât se urmărise crearea unei nevinovăţii aparte, bucălate şi roze, fructul atinsese perfecţiunea unei piersici pârguite la adăpostul unui zid, şi era foarte posibil ca tocmai această calitate a obiectului, rezultat al unei evoluţii, să-i dea lui impresia că se află în contact cu ceva pe de-a întregul nou. Micuţa Aggie se deosebea de toate tinerele pe care le întâlnise, în sensul că fusese în mod deliberat pregătită pentru consum, contribuind ea însăşi considerabil, prin blândeţea spiritului

ei, la această pregătire. Pusă alături, Nanda era o sălbatică din nord şi raţiunea se explica în parte prin faptul că elementele ce alcătuiau firea acestei domnişoare deveniseră notorii şi aproape scandalos de agresive. Spre binele sau spre răul ei, aceste elemente aveau o realitate incontestabilă; experienţa urma să apară de acum încolo şi rămânea încă un mister în ce direcţie aveau să se dezvolte; dar suma trebuia să fie realizată din cifrele care se aflau acum înscrise pe tăbliţă. Pe tăbliţa lui Aggie cifrele urmau de-abia să fie scrise; lucru care explica în suficientă măsură deosebirile dintre cele două suprafeţe. Amândouă fetele îl frapară drept două mioare pe care le aştepta în viitor marele abator al vieţii dar în timp ce una din ele, cu o panglică roz în jurul gâtului îşi dădea seama doar că e hrănită din palmă cu biscuitul mic şi îndulcit al cunoaşterii inofensive, cealaltă era hărţuită de instincte şi presimţiri, de îndoieli în legătură cu soarta ce-o aştepta şi de mirosul sângelui venit de departe peste câmpurile smălţate cu flori.

„O! Nanda este cea mai bună prietenă a mea după vreo trei-patru altele.”

„Are înaintea ei atât de multe?“ râse domnul Longdon. „Nu crezi că pentru cea mai bună prietenă o aşezi, cum se spune, cam la coadă?“

„Cam la coadă?“ Cu câtă puritate se miră ea!

„Dacă nu înţelegi”, îi spuse interlocutorul, „aşa îmi trebuie, pentru că mătuşa ta nu m-a lăsat aici cu tine ca să te învăţ argoul zilei.”

„Argoul?“ speculă fata iarăşi imaculat.

„Nici măcar n-ai auzit expresia? Aş considera asta un compliment măgulitor pentru veacul nostru dacă nu m-aş teme ca numai denumirea să-ţi fost probabil ascunsă.”

Razele ignoranţei din zâmbetul copilei erau de un auriu autentic. „Denumirea?“ repetă ea ca un ecou.

Înţelegea prea puţine — aşa că domnul Longdon renunţă. „Şi care sunt celelalte prietene foarte bune pe care le aşezi înaintea sărmanei Nanda?“

„Păi, e mătuşa mea şi domnişoara Merriman şi Gelsomina şi Dr. Beltram.”

„Şi cine mă rog e domnişora Merriman?“

„E guvernanta mea, nu ştii? — dar o guvernantă delicios de îngăduitoare.”

„Asta din pricină că are o elevă delicios de ascultătoare. Şi cine e Gelsomina?“ se interesă domnul Longdon.

„Bătrâna mea doică — bătrâna mea dădacă.”

„Aha! Da, trebuie să te porţi întotdeauna drăguţ cu dădacele bătrâne. Dar doctorul Beltram, cine mai e?“

„O! cel mai intim prieten pe care-l avem. Lui îi spunem totul.”

Aceste cuvinte, peste care plana o umbră de incertitudine, avură un efect înveselitor asupra domnului Longdon… Micile tale necazuri?“

„A! nu sunt întotdeauna chiar atât de mici! Şi el te scapă de toate.”

„Întotdeauna? — pe loc?“

„Mai curând sau mai târziu”, spuse micuţa Aggie senină… Şi ce e de mirare?“

„Ai dreptate, şi ce e de mirare?“ râse el. „Bănui că astfel viaţa se scurge foarte lin.” Era categoric, un înger, aşa cum spusese Nanda, şi ţinând seama de asta te minunai văzând că posedă una din cele mai expresive mutriţe întâlnite vreodată chiar şi la seminţia ei atât de expresivă. Modelată ca să exprime totul, abia de putea exprima măcar şi o urmă de conştiinţă. Existau toate premizele, dar lipsea materialul din care să se realizeze jocul. În plus, după toate prin câte trecuse el în ultima vreme, reprezenta o destindere să se afle alături de o persoană pentru care problemele se puneau atât de simplu. „S-ar părea, totuşi, că e genul de doctor, pe care vrei să-l chemi de îndată ce afli de existenţa lui.”

Auzind asta fetiţa avu aerul că e puţin încurcată. „O! n-am vrut să spun că e doctor în medicină. Este cleric — şi mătuşa spune că e un sfânt. Nu cred că aveţi mulţi oameni de felul lui în Anglia”, îşi continuă micuţa Aggie explicaţia.

„Mulţi sfinţi? Mă tem că nu. Mătuşa ta se numără printre fericiţii care au întâlnit unul. În Anglia spunem că doctorul Beltram e preot.”

„O! dar e englez. Şi ştie tot ce facem — şi tot ce gândim noi.”

„*Noi* — adică mătuşa ta, şi guvernanta ta, şi dădaca ta? Ce bogăţie variată de cunoştinţe!“

„A, da’ domnişoara Merriman şi Gelsomina nu-i povestesc decât ce poftesc.”

„Dar tu şi Ducesa îi spuneţi şi ce *nu* poftiţi.”

„O, adesea — dar nouă ne e întotdeauna *simpatic* — indiferent ce-i povestim. Şi ştim că şi el ne simpatizează la fel de mult întotdeauna.”

„În cazul ăsta îmi dau seama, bineînţeles”, spuse domnul Longdon foarte grav, „ce prieten bun trebuie să fie. Deci Nanda nu vine la rând decât după toate aceste persoane”, continuă el după o clipă.

Interlocutoarea lui trebui să se mai gândească, dar brusc se agăţă de ceva. „Cred că el de colo vine înaintea ei.” Sosind, după toate aparenţele din grădină, Lordul Petherton se apropiase fără ca domnul Longdon să-l fi observat şi în clipa următoare ajunsese la o distanţă de unde se puteau saluta. „Pe el îl întâlnesc foarte des”, continuă ea — „mai des decât pe Nanda. O! dar *apoi* urmează Nanda. Şi apoi”, conchise micuţa Aggie, „vine domnul Mitchy.”

„O! mă bucur că *apare şi el*”, replică domnul Longdon, „deşi destul de jos pe listă.” Lordul Petherton se afla acum în faţa lor, deoarece nu se mai găsea nimeni altcineva pe terasă cu care să poată discuta, şi, cu aerul straniu al unor puteri fizice debordante ce bloca aproape complet trecerea, păru să le ofere în strălucirea dinţilor săi puternici favoarea unui soi de cordialitate brutală. Trebuia să-ţi aminteşti întotdeauna, când era vorba de el, că era capabil arareori să se adapteze dimensiunilor mai mici ale obiectelor din jur fără să te surprindă, aşa încât de câte ori se proptea în câte un obiect minuscul nu era neapărat în toate cazurile semnul unui calcul sinistru. Când elefantul cântă la vioară în spectacolul de circ, o face probabil aşteptând merele ce trebuie să urmeze; fără îndoială, tocmai de aceea personajul în cauză avea, cel puţin o parte din timp, aerul să-ţi dea asigurări că tipul lui s-a civilizat într-atât încât merele sunt de prisos. Domnul Longdon îl privi cu o oarecare neîncredere, dând impresia că n-ar fi deloc în stare să spună ce s-ar putea înţelege, în cazul unui asemenea personaj, prin responsabilitate socială. Oare un asemenea specimen al înaltei societăţi demola tradiţia sau o prelua de unde o găsise — în locul total diferit de acela în care o lăsase domnul Longdon când cu atâta vreme în urmă încetase *să mai iasă în lume?* Fără îndoială că prietenul nostru elimină de la bun început posibilitatea unei dileme intelectuale; dacă nu omul cobora rangul, însemna oare că rangul îl cobora pe om? Oricum nu se situa chiar la înălţime. Se simţea nevoia mai multor probe înainte de a conchide; şi totuşi, tocmai eventualitatea unui exces de probe înspăimânta cumva. Lordul Petherton se arătă amabil faţă de micuţa Aggie, amabil faţă de companionul ei, amabil faţă de toată lumea, după ce domnul Longdon îi relată că fusese atât de bună încât îi dăduse lista prietenilor ei dragi. „Sunt doar puţin dezamăgit, spuse bărbatul mai vârstnic, să descopăr că domnul Mitchett se află în coada listei.“

„O! dar e o listă înfiorător de scurtă, nu-i aşa? Dacă lista constă numai din mine şi din Mitchy, nu s-ar putea spune că vine prea la coadă. Nu îi îngăduim să lege *prea multe* prietenii; când e vorba de noi suntem cu ochii

în patru.“ El se adresă copilei ca şi când s-ar fi înţeles între ei în glumă. „Se pune întrebarea, Aggie, dacă să ţi-l îngăduim pe domnul Longdon. N-o să ne *aranjeze* asta destul de bine — pe Mitchy şi pe mine? Ia ascultă, Ducesă”, continuă el, când această doamnă reapăru, „*chiar* să i-l îngăduim pe domnul Longdon, şi care ne dăm pe deplin seama de ce facem? Ne luăm fantastic de multe măsuri de precauţie, ştii!“ — întoarse el gluma spre persoana al cărui nume tocmai îl pronunţase. „Cernem şi sortăm îi selectăm pe candidaţi şi aş vrea să aud unul care ar îndrăzni să susţină, cel puţin în cazul ăsta, că nu-mi ţin gustul sub strictă observaţie. O! suntem exdusivişti când e vorba de cercul nostru.”

Ducesa se întorsese, ţinând în mână obiectul în căutarea căruia plecase. „Ştii, domnul Longdon intră în cercul nostru — de acum încolo îl vei considera tot atât de demn de încredere pe cât eşti tu însuţi. Uite scrisoarea la care voiam să te uiţi — şi te rog să fii amabil să faci o promenadă citind-o, fără însă s-o scapi din ochi pe copilă, pe care te rog apoi să ne-o predai. Dacă nu te întorci o să ştiu că i-ai întâlnit pe Mitchy şi o să fiu liniştită. Du-te inimioara mea“, continuă ea adresându-i-se copilei, „dar lasă-mi aici volumul să-mi mai arunc o dată ochii peste el. Am oarecari dubii în această privinţă!“ Îi expedie împreună, dar se arătă neînduplecată şi solemnă când prietenul ei întinse mâna spre volum. „Nu, Petherton — nu, când e vorba de cărţi; când e vorba de lectura ei, n-aş putea spune că am încredere în tine. În materie de orice altceva însă — deplină!“ îi declară ea domnului Longdon cu un aer de cutezanţă conştiincioasă, în timp ce Lordul se retrase. „Cred cu tărie”, continuă ea în acelaşi spirit, „în existenţa unui cuantum de încredere fundată pe inteligenţă. Chiar şi unii oameni extrem de cumsecade se simt mai siguri pe ei când au sentimentul că le-ai acordat-o. Dar mă feresc”, adăugă ea pe un ton sprinţar, „să am încredere *în el* în toate privinţele!“

XIX

MULTE LUCRURI ÎI APĂREAU stranii, la Mertle, interlocutorului ei, dar poate până acum nimic nu fusese atât de straniu ca priveliştea acestor aranjamente pentru protecţia micuţei Aggie — aranjamente făcute în scopul de a o menţine la stadiul la care ar fi trebuit să se situeze o persoană de vârsta ei şi din *lumea ei*, cum ar fi spus mătuşa sa. Partea cea mai stranie a acestei impresii era că prevederile ar fi putut prea bine să-şi aibă latura lor fericită şi domnia sa lordul să înţeleagă într-adevăr mai bine decât oricine teoria nobilei sale prietene cu privire la primejdii şi precauţii. Copila însăşi — observatorul detaşat al acestei scene era aproape convins de asta — nu

pricepea nimic, dar subînţelesurile ce-o înconjurau, umplând tot spaţiul, dădeau aerului o densitate deosebită, făcându-l mai greu suportabil decât orice altă atmosferă în care respirase domnul Longdon până atunci. Avusese senzaţia că apăsarea creşte pe măsură ce se scurgea această zi de vară, lungă şi blândă, şi când se pomeni instalat într-un colţ retras, alături de Ducesă, senzaţia de sufocare deveni de-a dreptul intolerabilă. Întrevederea era de asemenea natură, totuşi, încât lui nu i-ar fi venit să recurgă la un pretext cât de cât onorabil ca s-o evite. Cu atâtea mistere subtile plutind în jurul lui, în stadiul în care ajunsese, trăia un sentiment de uşurare mai de grabă decât unul de panică la gândul că ar putea afla lucrul cel mai scandalos; şi într-un fel avea convingerea nu numai că Ducesa îl cunoaşte cu lux de amănunte, dar că se şi simte obligată, în orice context, să-l comunice cu toată naturaleţea. Îl neliniştea oarecum ideea că o persoană care realizase o înţelegere cu Lordul Petherton l-a ales tocmai pe el spre a-l antrena într-o înţelegere similară: o asemenea persoană avea probabil fie o minte cu o rază mare de acţiune, fie o idee cu totul stranie despre gama largă a intereselor *lui.* Fără îndoială că domnul Mitchett dovedea o capacitate de cuprindere nemaipomenită şi totuşi cu domnul Mitchett el se simţea în chipul cel mai plăcut la largul său. Amfitrionul lor, însă, era o persoană *sui generis* pe care o acceptase, odată pentru totdeauna, iar simpatia cu totul inexplicabilă ce i-o arăta izvora din nevoia pe care o resimţea de a-şi trece din când în când la activul său faptul că nu are vederi înguste. Poate că în fond ţinea atât de mult la Mitchy pentru că Mitchy ţinea atât de mult la Nanda; în plus, mai plana asupra lui mireasma discretă a superstiţiei după care o ospitalitate nerefuzată e unul din lucrurile care *te obligă.* Devenea astfel o obligaţie pentru domnul Longdon atât în privinţa gândurilor cât şi a manierelor, iar modul deosebit în care se vedea acum obligat l-ar fi împins, în cazul în care ar fi presupus ceva inacceptabil, să se întrebe ce naiba mai caută atunci în casa omului. Toate acestea nu împiedicau însă o serie din expresiile de o indulgenţă stranie folosite de Mitchy — dacă puteau fi numite astfel — să nu-şi atingă pe deplin ţelul de a-i linişti agitaţia vagă, o agitaţie care nu fusese niciodată atât de mare ca atunci când o auzi pe Ducesă adresându-i-se pe nepusă masă. „Ştii care e părerea mea despre Nanda? Doresc din toată inima să ţi-o comunic — este chiar motivul pentru care te-am sechestrat. Nanda, stimate domn, ar trebui să se mărite imediat.”

Ideea se dovedea mult mai interesantă decât se aşteptase şi efectul produs asupra lui, efect ce nu-i scăpă fără-ndoială nici interlocutoarei sale, s-a

dezvăluit printr-o tresărire repede reprimată. „Nu văd de ce ţi-aş reproşa emiterea unui verdict în această chestiune; eu însumi am dat unul şi nu văd de ce n-aş spune-o deschis că este foarte apropiat de cel pe care tocmai l-ai pronunţat dumneata. Ar fi într-adevăr un lucru foarte nimerit.”

„Ar fi foarte nimerit, dar consideri că e ceva care pe mine nu mă priveşte?“ — intervenţia promptă a Ducesei nu era lipsită de afabilitate.

Poate că interlocutorul ei medită o clipă tocmai asupra acestei împrejurări. „E foarte posibil să nu fie în interesul meu să afirm asta — ţi-aş oferi o replică mult prea uşoară. Oricine şi-ar da seama că te priveşte exact în aceeaşi măsură în care mă priveşte şi pe mine.”

„Ştii, s-ar cuveni, totuşi, să existe unii pe care să-i privească. Te-ai aştepta s-o privească pe maică-sa — pe taică-său; dar în ţara asta părinţii sunt mai emancipaţi chiar decât copiii. Ce-ar fi, zău, de vreme ce pare să nu fie treaba nimănui, dacă *am face-o* să devină treaba noastră, a mea şi a dumitale: N-avem niciunul din noi“, continuă ea, „de ce să ne batem capul în legătură cu motivele celuilalt, deşi, te asigur, sunt gata să joc cu cărţile pe faţă. Dumneata ai motivele dumitale sentimentale — şi ştim cât de alese sunt. La rândul meu, le am şi eu pe ale mele — fără să pretind altceva decât că sunt puternice. Fiind atât de precis conturate, nu mai este neapărată nevoie să fie şi frumoase. În plus, aş putea remarca, sunt mai degrabă bine intenţionate decât altfel. Edward şi cu mine ne aflăm în relaţii de *cousinage*, deşi dacă ţii seama de eforturile pe care le depune să le întreţină…! Dacă el îşi lasă copiii să se joace în mijlocul străzii, eu iau lucrurile destul de în serios şi mă reped când şi când să-i salvez de sub roţile vehiculelor. Şi pentru Nanda îl vreau pur şi simplu pe bărbatul pe care şi-l doreşte ea însăşi — nu s-ar putea spune că i-aş oferi un pitic, sau un cocoşat sau un *coureur* sau un beţiv. Vanderbank este bărbatul pe care orice femeie, nu crezi? şi l-ar visa — şi pe care şi-l *visează* nu numai o singură femeie: *beau comme le jour*, înfiorător de încrezut şi îngrozitor de condescendent, dar deştept şi un om de succes şi totuşi simpatizat şi, după câte ştiu, fără niciuna din angaralele acelea înspăimântătoare ce atât de adesea diminuează, în această ţară, valoarea chiar şi a celor mai plăcuţi oameni. Nu are cinci gaiţe de surori nemăritate cu care nevastă-sa, să se pomenească mereu în vizită. Stilul ăsta pe care-l au femeile voastre de-a rămâne nemăritate duce de râpă societatea, şi — după cum am primit asigurări din cercuri demne de încredere, deşi nu mă pricep prea mult la asta — duce de râpă şi conversaţia şi literatura. Şi tocmai ca s-o ferim pe Nanda însăşi să devină o asemenea

angara — să spunem în spinarea bietului Harold, sau într-o bună zi în spinarea fratelui sau surorii ei mai mici — prieteni ca tine şi ca mine ne dăm seama cât e de important să ne agităm din timp. Bineînţeles se poate spune că e tânără, dar de fapt are orice vârstă i-ai da: viaţa asta a voastră din Londra le macină şi le fanează atât de cumplit.”

Ea avansase cu rapiditate şi ajunsese departe dar îi dăduse totuşi timp domnului Longdon să aibă senzaţia că pluteşte în siguranţă. Erau atâtea lucruri ce se cereau reluate încât el se agăţă de cel mai apropiat — fiind conştient că la asta îl expunea slăbiciunea lui. „Bine dar după câte văd — după douăzeci de ani de viaţă în Londra — maică-sa şi-a păstrat destulă prospeţime.”

„Prospeţime? O găseşti pe doamna Brook proaspătă?“

Ducesa avea un stil, încât atotştiutoare cum se arăta te umilea mai degrabă decât te încuraja; dar el era din ce în ce mai hotărât să nu mai ţină seama de propriile sale reţineri. „Mie îmi face impresia că cineva care arată cam de treizeci de ani şi-a păstrat prospeţimea.”

„Da, într-adevăr, asta ar fi perfect. Dar nu e cazul ei — ea arată de parcă ar avea trei ani. Pur şi simplu arată ca un baby.”

„O, Ducesă, zău că eşti prea pretenţioasă!“ replică el, având sentimentul că aşa cum viermele se mai zvârcoleşte când a fost călcat, neliniştea însăşi poate uneori da naştere unor remarci spirituale.

Ea îi ieşi în întâmpinare în felul ei propriu. „Ştiu ce spun. Nepoata mea e o fiinţă pe care *eu* o socotesc plină de prospeţime. E garantată aşa cum se spune în magazine. În plus”, continuă ea, „dacă o femeie măritată a trecut prin multe, asta ţine nemijlocit de condiţia ei. *Elle l’a bien voulu,* şi dacă eşti măritată, apoi eşti măritată; e fumul — sau n-ai decât să-i spui funinginea! — ce se înalţă odată cu focul. Dumneata însuţi îţi dai seama”, continuă fără menajamente, „că situaţia Nandei te înspăimântă.”

„O, da! mă înspăimântă!“ îngăimă el cu jumătate de gură.

Reacţia aceasta puse întrucâtva la încercare răbdarea interlocutoarei sale. „Uite, vezi, aşa sunteţi voi englezii — nu priviţi niciodată în faţă situaţia muzicii voastre. E uluitor ce sunteţi capabili să faceţi cu un lucru — în afara celor legate de vânătoare sau de câştigat bani — numai să nu trebuiască să vă bateţi capul cu sensul lui. Dacă eu aş dori tot atât de mult ca *dumneata* s-o salvez pe fată, aş ştii cu precizie de ce anume trebuie salvată. Dar ce rost are să discutăm în contradictoriu în privinţa raţiunilor”, întrebă ea, „când suntem la unison în ceea ce priveşte faptul în sine? Las de o parte cel mai

important dintre meritele lui Vanderbank“, adăugă ea „faptul că leagă prietenii delicioase. Şi dă-mi voie să te asigur fără să mai stau pe gânduri”, râse ea, „că nu mă refer câtuşi de puţin la doamna Brook! E drept că ea *este* delicioasă, dacă vrei, dar crede-mă când ţi-o spun, *caro mio* — dacă mai e nevoie să ţi-o spun — că atunci când e vorba de o influenţă efectivă asupra lui faci cât douăzeci de doamne Brook.“

Ceea ce se putea citi clar pe faţa domnului Longdon era faptul că, indiferent cum îi parveneau lucrurile, până acum nu avusese decât rareori ocazia să se pomenească confruntat cu atâtea probleme deodată. Din nou singurul mod de a se descurca a fost să abordeze ce îi parvenea mai întâi. „Prin influenţă efectivă te referi la ascendentul pe care l-aş avea asupra lui determinându-l s-o ceară pe Nanda în căsătorie?“

Încuviinţarea Ducesei fu de-a dreptul nobilă. „Dumneata ai posibilitatea să-l faci s-o ceară — vreau să spun că o poţi transforma într-o certitudine. Ai posibilitatea să-i dai o *dotă* miresei.” Apoi ca şi când ar fi fost mânate de impulsul de a ieşi cu bunăvoinţă în întâmpinarea înţelegerii imperfecte a interlocutorului ei, explică: „Poţi pune pe numele ei ceva care s-o facă să devină *un parti.“* Înţelegerea lui era poate imperfectă, dar îl putu aduce totuşi în situaţia de a se înroşi până la rădăcina părului şi Ducesa ţinu seama pe dată de această reacţie evidentă. „Ştii, sărmanul Edward n-o să-i dea niciun sfanţ.”

Nu încăpea îndoială că ea înainta foarte repede, dar într-o clipă, domnul Longdon o ajunse din urmă. „Îţi face impresia că domnul Vanderbank ar pretinde ceva de felul acesta din partea soţiei sale?“

„Mă rog, cine n-ar pretinde aşa ceva în lumea în care ne învârtim? Sunt sigură că domnul Vanderbank n-are nicio altă sursă de venit, şi dacă nu crede în căsătoriile strâmtorate nu eu sunt aceea care să fiu şocată de atitudinea lui. Eu dispreţuiesc asemenea căsătorii. Vanderbank nu are nimic altceva decât un biet salariu oficial. Şi dacă ajunge pentru unul, ar însemna puţin pentru doi şi cu atât mai puţin pentru vreo cinci-şase. Cuplul ăsta binecuvântat, Van şi Nanda, sunt exact genul de oameni care să închege o frumoasă familie englezească de tip vechi.”

Domnul Longdon era acum perfect sincronizat cu stadiul discuţiei. „În cazul ăsta ideea pe care eşti atât de amabil să mi-o înfăţişezi s-ar reduce la sfatul să-l mituiesc ca s-o ia.“

Ducesa îşi păstră nonşalanţa dar îl măsură din priviri. „Spui asta de parcă ai fi scandalizat, dar dacă ai să-l pui la încercare pe domnul Van, nu cred că

el are să reacţioneze aşa. Şi nici n-ai să mă convingi”, continuă ea cu graţie, „că nu te-ai gândit chiar dumneata la asta.“ Rămase cu ochii aţintiţi asupra lui, şi efectul acestor priviri care nu se lăsă mult aşteptat pe chipul său fu de natură s-o facă să exulte de îndată la gândul că a plasat o lovitură de maestru. „Eşti de o limpezime, stimate domn! — e nevoie doar să fii îmboldit şi te şi pui pe mărturisiri. Conştient sau inconştient — şi zău sunt tentată să cred în prima alternativă — l-ai vrut pe Van pentru ea.“ Se opri o clipă ca să-şi guste triumful, după care continuă: „Şi ai vrut-o pe Nanda pentru el. Vei zice — văd că-ţi stă pe vârful limbii — că sunt una din acelea băgăcioase, binevoitoare şi dezgustătoare, de cea mai joasă speţă, dar gândeşte-te numai puţin — dacă-mi pot permite să merg atât de departe — şi ai să zici atunci că nu e nevoie de prea *mare perspicacitate.* Nu ai decât o singură legătură cu familia Brook, dar o legătură de aur. Cum să nu fi ajuns până acum să ne dăm seama cu toţii şi cum să nu fi admirat frumuseţea sentimentelor dumitale pentru Lady Julia? Poftim — te fac să te crispezi: aduc doar vorba şi comit o profanare. Atunci să nu mai aducem deloc vorba despre acest fapt dar să acţionăm în virtutea lui.“ În cele din urmă el îşi întoarse faţa de la ea şi, favorizat de înălţimea terasei, contemplă acum doar farmecul parcului şi al momentului prinzându-i în câmpul vizual şi pe Lordul Petherton cu micuţa Aggie care, jos în grădină, avansau leneş sugerând o tihnă domestică. Mână-n-mână se legănau agale plimbându-se; era evident că discutau despre flori şi fructe şi păsări; alcătuiau împreună întruchiparea ideală a tatălui cu fiica. Şi ca să nu mai lungim vorba se vedea cale de o poştă că *ei* nu flirtau. Uluirea se abătea asupra prietenului nostru în rafale reci şi stranii; erau neverosimile şi capricioase; oricum, una dintre ele i-a vuit probabil în urechi în timpul pauzei făcută de interlocutoarea lui. Oare nu o auzi pe ea depănându-şi mai departe vorba ca o prelungire a acestui sunet? „Bineînţeles că ştii în ce situaţie se află sărmana copilă.”

Îi trebui multă vreme ca să poată răspunde. „Da’ dumneata o ştii?“ întrebă el, continuând să privească în altă direcţie.

„Dacă întrebarea dumitale a fost ironică”, râse ea, „ironia dumitale nu şi-a atins deloc ţinta. Mi-ar fi ruşine de mine însămi dacă, ţinând seama de gradul de rudenie şi de interesele mele, nu m-aş fi informat de-a fir a păr. Nanda se topeşte pe picioare — se topeşte ca o pisică bolnavă — de inimă albastră.” Domnul Longdon lăsă impresia că acceptă această remarcă cu o tăcere şi mai intensă; o vreme îşi pierdu în asemenea măsură graiul încât nici măcar ineditul imaginii nu-i putu smulge un sunet omenesc. Drept

urmare, Ducesa îşi dădu din nou seama că i se iveşte o ocazie. „Fără-ndoială trebuie să-ţi fi trecut prin minte că, de vreme ce sentimentele dumitale pentru cei vii sunt fructul vrăjit al sentimentelor dumitale pentru cei duşi, aceasta ar fi cea mai înălţătoare ofrandă pe care ai putea-o închina în memoria Ladiei Julia.”

Auzind asta domnul Longdon se întoarse. „Efortul pe linia la care te-ai referit — pentru fericirea Nandei?“

Ea se aprinse toată de atâta speranţă. „Şi prin acelaşi gest ai realiza un act magnific de justiţie poetică! Ar fi, după părerea mea, cel mai încântător exemplu de care s-a auzit vreodată.”

Rămaseră aşa, faţă în faţă, o vreme. „Dar chiar nu văd în ce rezidă dificultatea pe care o întâmpini”, spuse el în cele din urmă. „Întâmplarea face să ştiu, trebuie s-o recunosc, că Nanda doreşte nespus înfăptuirea proiectului dumitale.”

Zâmbetul prietenei lui nu trădă deloc surprindere văzând efectul elocinţei sale. „Nu te pricepi să te ascunzi pe după deget. În mod inevitabil, dorinţa Nandei este să pună capăt, în ceea ce o priveşte, oricărei perspective în afara celei reprezentate de Vanderbank. Dacă ţine să reuşesc în privinţa domnului Mitchett, mai ai nevoie de un semn mai grăitor în privinţa crizei sufleteşti prin care trece? Dar văd că şi dumneata, te ghidezi după o groază de semne”, se corectă ea: „am putea să le luăm pe toate ca de la sine înţelese. Mi-am dat seama perfect de la bun început că singurul obstacol îl va ridica maică-sa — şi că asta va fi o opoziţie straşnică.”

E foarte posibil ca gestul prin care domnul Longdon îşi scoase ochelarii să fi indicat o oarecare teamă de a nu fi prea adânc implicat în ceea ce vedea Ducesa… Nu mi-a scăpat nici mie faptul că doamna Brookenham îl preferă pe domnul Mitchett.“

Dar nu putea fi lăsat să scape atât de uşor. „Atunci, probabil că nu ai rămas orb la raţiunile care o împing să se manifeste astfel. “ Nu se punea problema că ar fi orbit, dar vederea sa nu dovedi prea mare acuitate şi, o determină pe interlocutoarea lui să o apuce pe cea mai abruptă scurtătură. „Îl preferă pe domnul Mitchett pentru că îl vrea pe *amicul Van* pentru ea.“

Îşi dădu până şi el seama că o priveşte cu asprime. „În ce sens — pentru ea?“

„O! sensul trebuie să i-l conferi dumneata; eu nu-ţi pot da decât faptul în sine — şi pe noi faptul ne preocupă. *Voyons*“, izbucni ea cu o oarecare agasare; „nu încerca să creezi zone inutile de penumbră, arătându-te din

calea-fară de delicat, în plus, eu nu-ţi lezez cu nimic delicateţea. N-ai decât să-i conferi oricare din sensuri ar putea, în chip miraculos, să vă satisfacă duioasa voastră imaginaţie britanică. Eu nu insist câtuşi de puţin să-ţi imaginezi ceva rău. Îl vrea cu tot dinadinsul numai pentru ea — asta e tot ce spun. *Pourquoi faire?* întrebi — sau mai bine zis pentru că eşti prea timid nu întrebi, dar ţi-ar place s-o faci dacă ai avea curajul, sau nu te-ai teme că m-ai şoca. Pe mine *n-ai cum* să mă şochezi, dar ca să fim cinstiţi, nici nu pot să-ţi răspund la o asemenea întrebare. După părerea mea situaţia ţine de o întocmire pe care n-o pot înţelege. Înţeleg, una din două — înţeleg fie să adopţi un bărbat, fie să-l laşi în pace. Dar, zău nu pot deloc s-o pricep pe doamna Brook. Oricum, trebuie să judeci singur lucrurile. Bineînţeles că *el* ar putea să-ţi spună dacă ar vrea — dar n-ar fi corect s-o facă. Aşa încât ceea ce ne priveşte este faptul că ea ni se opune. Eu nu pot să-l manevrez pe Mitchy decât prin intermediul lui Petherton, doamna Brook însă poate să-l manevreze direct. Pe de altă parte, ăsta este modul în care dumneata, stimate domn, îl poţi manevra pe Vanderbank.“

Evident, ca rezultat al acestei demonstraţii înflăcărate un lucru se desprinse clar pentru înţelegerea neultragiată a domnului Longdon, dar, în consternarea sa, el avu nevoie de două-trei minute ca să-i dea glas. „Te pot asigura fără tăgadă că domnul Vanderbank nu nutreşte vreun sentiment faţă de doamna Brookenham…”

„Pe care să nu şi-l poată struni printr-o simplă încleştare a fălcilor şi mulţumindu-se cu atât? Nici nu mi-a trecut prin minte că ar avea asemenea sentimente şi nu-ţi rezerv nicio surpriză alarmantă — *rassurez-vous bien!* — cum ar fi aceea de a sugera că ar trebui îndemnat să-şi înăbuşe simţământul pentru mamă spre a da frâu liber celui pentru copilă. Te rog mult, nu-ţi lua zborul lăsând baltă întreaga chestiune din pricina unei sperieturi premature. Niciodată n-am avut impresia că dintre ei doi el ar fi cel care ar vrea *s-o* păstreze. Nu e îndrăgostit de ea — poţi să fii liniştit! Dar este o femeie amuzantă — deosebit de amuzantă. Ce-i al ei e al ei. Prin comparaţie cu femeile voastre — e un exemplar rar. Dacă ar fi franţuzoaică ar fi *une femme d’esprit.* A inventat o nuanţă proprie, şi a făcut-o de una singură, pentru că prezenţa lui Edward în salonul ei poate fi echivalată cu existenţa acelor extinctoare stranii de pe culoarele hotelurilor. Stă ca o găleată atârnată într-un cârlig. Bărbaţii, cei inteligenţi şi tineri, consideră — şi au dreptate, cerul mi-e martor — că în casa ei au unde să-şi etaleze intelectul, bucurându-se totodată de libertatea expresiei. Cea mai mare parte

a conversaţiilor din saloanele englezeşti îţi sugerează un cadril într-o gheretă de sentinelă. Ai să-mi spui că în Italia ne permitem mai multe, şi n-o să te contrazic, dar în Italia avem atâta judecată încât să nu le aducem pe fetiţe în salon. Tinerii roiesc în jurul doamnei Brook iar cei inteligenţi o copleşesc cu laude zgomotoase care-o fac să nu-şi piardă tonusul. Se găseşte într-un impas infernal — se vede obligată fie să-şi sacrifice fiica, fie ceea ce mi-a definit cândva drept deprinderile ei intelectuale. După cum ai văzut cu ochii dumitale, domnul Vanderbank constituie una dintre cele mai îndrăgite, dintre cele mai împământenite. Acum trei luni — nu mai suporta amânare nicio zi — Nanda fu invitată pur şi simplu să *pozeze* — adică să şadă acolo lângă masa de ceai şi să adopte un aer modest şi nu din cale afară de rezervat.”

„Să avem iertare — dar n-am impresia că adoptă un *asemenea aer,* Ducesă”, izbucni domnul Londgon cu luciditate. Cât de departe reuşise să-l tragă alături de ea în ciuda voinţei lui o dezvăluiră înşişi termenii desolidarizării sale. „Nu cred să lase cuiva impresia că ar avea un aer *rezervat.”*

Râzând, interlocutoarea lui ridică din umeri. „Pune-o la încercare şi s-ar putea să descoperi că e chiar aşa!“ Obiecţia lui însă o stârni totuşi întrucâtva. „Nu spun că e ipocrită, pentru că fără-ndoială ar fi chiar şi mai puţin decent dacă ar chicoti şi ar arunca ochiade. Şi apoi, e însăşi teoria doamnei Brook, nu? că cel puţin între ora cinci şi şapte în cercul nostru a mai scăzut tonul. Nu pretinde chiar ea că poartă în minte clipă de clipă plictiseala provocată de prezenţa acelor optsprezece ani gingaşi şi virginali?“

„Trebuie să recunosc că n-am habar ce pretinde ea!“

Domnul Longdon vorbise cu un laconism ce dobândi şi mai multă semnificaţie prin modul special în care interlocutoarea sa îl ignoră. „Vizitatorii au devenit”, continuă ea, „superficiali sau nesinceri sau frivoli, dar cel puţin, aşa cum e aşezată surdina, au devenit anoşti ca şi ceilalţi oameni.”

El nu arătă nici cel mai mic semn că ar fi dispus să preia această replică; în schimb interveni abrupt. „Dar dacă nu e tocmai ceea ce-şi doreşte domnul Mitchett…?“

Interlocutoarea sa aproape că nu ezită. „Ar fi exact ceea ce doreşte, dacă ar fi liber — şi ar fi exact ceea ce *i-ar* dori Lordul Petherton. Spunând liber, mă refer la cazul în care Nanda ar fi total pierdută pentru el. Atunci doamna

Brook nu va mai reuşi să-l convingă, aşa cum face acum, că aplicând tactica răbdării îi va răsări şi lui norocul. Norocul lui va înceta să existe, iar el sărmanul doreşte cu atâta disperare să se căpătuiască. Acum ai văzut-o cu ochii dumitale pe nepoata mea”, continuă Ducesa. „Ăsta e un motiv în plus ca să fiu convinsă că ai să mă ajuţi.”

„Da — am văzut-o.”

„Ei bine, asta e fata.” Era ca şi cum în pauza care urmă, ei ar fi privit-o în lipsă pe micuţa Aggie cu o uimire aproape identică. „Dumnezeu în mila lui mi-a dat-o mie”, — spuse Ducesa în cele din urmă.

„Îmi face de fapt impresia că în drăgălăşenia ei deosebită îţi este de un real ajutor.”

„O să fie de două ori mai mult, dacă ai să-mi dovedeşti că te încrezi în ea.” Şi socotind probabil că prin aceasta clarificase şi modelase convingerile interlocutorului ei, se sculă cu un aer de maiestate încrezătoare. „Te las pe dumneata să hotărăşti.”

Domnul Longdon se ridică şi el, dar mai încărcat de gânduri acum. „Nădăjduieşti c-am să-i vorbesc domnului Mitchett?“

„Să nu te încălzeşti la gândul că n-o să vină să-ţi vorbească.”

Domnul Longdon descifră sensul. „Vrei să spui că m-ar considera drept parte interesată?“

Ea aplaudă cu nestăvilită bucurie din mâinile înmânuşate. „Este o încântare să te audă omul recunoscând în mod practic că *într-adevăr* eşti *parte interesată!* Domnul Mitchett o să accepte orice ar veni de la dumneata — şi mai presus de orice candoarea perfectă. Nu întâlneşti un om de felul *dumitale* în fiecare zi şi el e cunoscător în materie. Te las pe dumneata să hotărăşti — te las pe dumneata.”

Vorbea de parcă i-ar fi vârât în pumn ceva concret şi dorea acum să se îndepărteze precipitat. El îşi duse mâinile la spate, îndreptându-se puţin, parţial iluminat, parţial nedumerit încă. „Sunteţi cu toţii nişte persoane extraordinare!“

Făcu o mişcare bruscă din cap, gest ce arăta un entuziasm relativ. „Dumneata eşti cel mai grozav dintre noi, *caro mio* — dumneata şi cu Aggie: pentru că Aggie este la fel de bună ca dumneata. Şi Mitchy este bun, totuşi — Mitchy este superlativ. Vezi, nu e vorba numai de banii lui. Este un gentleman. Tot aşa şi dumneata. N-au mai rămas prea mulţi. Dar trebuie să acţionăm rapid”, adăugă ea mai apăsat.

„Ce înţelegi prin rapid?“

„Ce aş putea înţelege în afară de ceea ce spun? Dacă Nanda nu pune mâna pe un bărbat acum în prima fază…”

„Ei atunci?“ făcu domnul Longdon, de vreme ce ea dădu impresia că se opreşte sub povara ideei ei.

„Atunci, mai târziu n-o să mai poată — n-o să mai pună mâna pe niciunul. Vreau să spun pe niciunul care să-i convină. Va fi rămas prea multă vreme în situaţia asta ca *să le mai poată fi* pe plac.”

Ea se îndreptase privind la distanţă şi în jur — având-o tot timpul pe Aggie în minte — spre treptele ce coborau în grădină şi acolo rămase din nou pe gânduri; reuşise într-adevăr să-i arate modalitatea de a ţine pasul cu ea spre a o provoca. „Să fi rămas prea multă vreme în ce anume?”

Ea cobori câteva trepte în timp ce el rămase cu faţa răvăşită. „Păi în *mal'aria*[12] pe care ei înşişi au creat-o pentru ea.“

XX

ÎN ACEEAŞI SEARĂ, TÂRZIU, ÎN fumoarul de la Mertle, pe când fumătorii — volubili sau tăcuţi — erau gata să se împrăştie, domnul Longdon îi ceru lui Vanderbank să rămână şi abia atunci înţelese tânărul, căruia nu-i adresase nicio vorbă toată seara, de ce acesta îşi prelungise şederea nefiresc de mult. „Am ceva să-ţi comunic deosebit şi am aşteptat până acum. Sper că nu te deranjează. E destul de important“ Vanderbank îşi exprimă pe loc dorinţa cea mai vie de a-i face pe plac şi, aprinzându-şi repede încă o ţigară, urcă din nou spre divanul confortabil care ocupa o parte a încăperii. Fumoarul de la Mertle nu era mai prejos de fastul obişnuit în asemenea locuri şi era clar că se ţinuse seama de spectatorul pretenţios când se instalase canapeaua imensă îmbrăcată în piele care, înălţată cu vreo două trepte deasupra podelei, se întindea lângă perete acoperind parţial două din laturile încăperii, astfel că permitea să urmăreşti din apropiere masa de biliard. Domnul Longdon continuă o clipă să se plimbe de colo-colo cu acelaşi aer absent care, deşi încerca să şi-l ascundă, nu-i scăpase prietenului său în ultima oră cât se întreţinuse cu ceilalţi invitaţi; puse în mişcare vreo două mingi, examină forma unei scrumiere cu picior, îşi legănă ochelarii destul de violent şi refuză să fumeze sau să şadă. Cum stătea cocoţat pe canapea aşteptând să vadă cum se vor desfăşura lucrurile, Vanderbank avea aerul unui inculpat simpatic care, în instanţă, făcuse schimb de locuri cu judecătorul. Se deosebea de mulţi dintre bărbaţii chipeşi prin aceea că efectul fracului, dintr-o îndărătnicie întâlnită adeseori în asemenea cazuri, nu era calculat astfel încât să-i scoată şi mai mult în

evidenţă supleţea. Era marca stilului său ca mai degrabă să-i estompeze decât să-i accentueze calităţile, la care se mai adăuga şi faptul că şedea acolo cu o discreţie firească, în perfect acord cu deferenţa ce şi-o impusese de la bun început faţă de prietenul său de modă veche. Avea un simţ deosebit al nuanţelor de respect şi în clipa de faţă era atent să nu-şi permită mai mult decât îşi permitea în prezenţa unui şef ierarhic. „Dacă ai să mă întrebi", domnul Longdon continuă imediat, „de ce anume vreau să-ţi vorbesc la ceasul acesta din noapte — după o zi ce ai putea-o numi în cel mai bun caz cam prea eterogenă — de ce nu amân până mâine dimineaţa indiferent ce aş avea de spus, pot doar să-ţi răspund că fac un apel la tine acum pentru că am ceva pe suflet şi că eliberându-mă de acest balast s-ar putea să dorm mai liniştit."

În faţa estradei se afla un spaţiu suficient pe care îl tot străbătuse legănându-şi ochelarii; dar după ce rosti aceste cuvinte se opri sprijinindu-se de masa de biliard spre a întâmpina politeţea oarecum intrigată a răspunsului pe care ele îl determinară. „Eşti foarte sigur că odată scăpat de asta ai să dormi *cu adevărat?* Este oare o simplă confidenţă", se interesă Vanderbank, „pe care-mi faci cinstea să mi-o împărtăşeşti? Este oare ceva înfricoşător care cere un răspuns, aşa încât să trebuiască la rândul meu să ţin seama de odihna de care aş putea să te lipsesc?"

„Nu ţine seama de nimic — eu însumi sunt genul de om ce ţine cont de prea multe. Nu-i vorba de o problemă în privinţa căreia să te presez pentru un răspuns imediat. Probabil că nici n-ai să-mi poţi răspunde fără o îndelungă reflecţie. *Eu* am reflectat îndelung — altfel nu ţi-aş vorbi. Nu vreau decât să-ţi înfăţişez o problemă şi să mă opresc la atât."

„Nu se întâmplă să ne întâlnim vreodată", spuse Vanderbank, „fără să-mi pui în faţă o problemă."

„Asta pare să sugereze", replică prietenul său, „că aş supraîncarcă — *cum vă exprimaţi oare voi cei* de *azi*? — meniul tău intelectual. Dacă te simţi copleşit de o învălmăşeală de feluri, dă-le deoparte, fără nicio reţinere. Nu ţi-am mai pus în faţă până acum ceva asemănător."

Vorbea cu atâta greutate, încât în încăperea goală în care vocea lui reverberă întrucâtva, făcu impresie — o impresie subliniată de tăcerea momentană ce se aşternu între ei. Mai întâi sparse el oarecum tăcerea, începând să se plimbe din nou iar apoi veni şi rândul lui Vanderbank, care vorbi din teama de a nu deveni poate prea solemn. „Află de la mine că mi-ai stârnit imens curiozitatea şi zău că n-ai fi putut alege o oră mai propice. Un

secret — pentru că bineînţeles asta o să facem din ce-mi spui, nu-i aşa? — la ora asta magică, în conacul ăsta străvechi, numai asta îi mai lipsea vizitei mele aici ca totul să devină o amintire de neuitat. Aşa încât fii pe pace: cu cât ai să mă împresori mai mult cu tot soiul de probleme, cu atât mai bine.”

Domnul Longdon se dedică unei alte scrumiere, cu aerul că gestul e o consecinţă directă a tonului lui Vanderbank. După ce o aşeză la loc îşi potrivi *pince-nez*-ul; apoi fixându-şi prietenul, se hotărî: „N-ai nici cea mai vagă bănuială…?“

„În legătură cu ceea ce ai în minte? Dragă domnule Longdon, cum aş putea să-mi închipui?“

„Drept să-ţi spun, mă tot întreb dacă fiind în locul tău n-aş bănui cât de cât. Ţinând seama de împrejurări, nu există chiar nimic care să-ţi dea o idee în legătură cu ce aş vrea probabil să-ţi comunic?“

Vanderbank râse într-un chip care ar fi putut să-i sugereze unui auditor că se simte oarecum stânjenit. „Când vorbeşti despre *împrejurările de faţă* — dacă nu cumva te referi pur şi simplu la acestea palpitante de acum — atingi o notă care, bineînţeles, deschide o portiţă spre senzaţional pentru o persoană cu oarecare imaginaţie. E de ajuns să-i rosteşti *Bau!* pe un anume ton unei asemenea persoane că îi şi face conştiinţa un salt. În orice caz asta mi se întâmplă mie. Niciodată nu-i prea sigură pe ea — aşa încât acum e la pământ.“ Se opri o clipă — zâmbetul îi era întrucâtva forţat. „Chestiunea pe care vrei să mi-o înfăţişezi e oare vreun lucru cumplit pe care l-am săvârşit?“

„Scuză-mă dacă insist asupra acestui punct” — vorbi domnul Longdon cu blândeţe, dar dacă dezinvoltura prietenului său pălea din ce în ce mai mult, a sa sporea în intensitate. „Nu te gândeşti chiar la nimic?“

„Vrei să spui la un lucru pe care l-am săvârşit?“

„Nu, dar — fie că l-ai săvârşit sau nu — un lucru de care să-mi fi dat până la urmă seama.”

N-ar fi putut exista o dovadă mai pertinentă decât expresia lui Vanderbank la auzul acestor cuvinte că stăpânea perfect arta de a-i intra în voie cuiva fără să lase impresia că îşi ia un aer de superioritate. „Cred că ar fi cazul să-mi oferi măcar nişte repere mai precise.”

Domnul Longdon îşi scoase ochelarii. „Ei bine — reperul de bază este Nanda Brookenham.”

„O! înţeleg acum“, răspunse Vanderbank repede, dar timp de un minut nu mai adăugă nimic şi tic-tacul orologiului mare de marmură, ce-i conferea

încăperii aerul unui club, răsună şi mai puternic în tăcerea din jur. Domnul Longdon aşteptă cu o neîndurare bine intenţionată, cu o expresie care trăda — deşi perfect ascunsă în forurile interioare — ce importanţă dobândea pentru el deznodământul acestei răbdări. Şi tocmai de aceea tăcerea dintre ei deveni măsura conştientă şi publică a onestităţii tânărului. Era evident că în cele din urmă el o interpretă ca atare, dar un observator ar fi avut prilejul să studieze unele lucruri bine conturate pe chipul său frumos şi atât de stăpânit. „Declaraţia pe care înţeleg că mi-o ceri”, spuse el în cele din urmă, „este de asemenea natură încât, indiferent de împrejurare, sunt puţine persoane care se pot aştepta s-o audă din gura unui bărbat. Gândeşte-te la toate persoanele — chiar şi la cele foarte respectabile — cărora în multe situaţii nu le poţi răspunde, în cel mai bun caz, decât că nu-i o chestiune care să-i privească.”

„Văd că îţi dai seama ce am de gând să spun”, exclamă domnul Longdon.

„În cazul ăsta îţi dai şi dumneata seama ce loc cu totul aparte îţi acord. Nu există alt bărbat cu care aş accepta să discut asemenea lucruri.”

„Şi nici măcar cu mine nu le discuţi! Dar oricum îţi rămân îndatorat”, adăugă domnul Longdon.

„Nu-i vorba numai de gravitate”, continuă prietenul său; „ci şi de ridicolul care inevitabil intervine…”

Modul prin care domnul Longdon arătă spre încăperea goală reprezenta în sine o întrerupere. „Nu te cruţ destul de mult?“

„Mulţumesc, mulţumesc”, făcu Vanderbank.

„Şi în plus, întrebarea nu e aşa de flori de măr.”

„Bineînţeles că nu!“ replică tânărul, dar având aerul că în clipa următoare remarcă o oarecare stânjeneală în asentimentul său. „Dar acum nu mă mai cruţa.”

„Nici n-am de gând.” Domnul Longdon stătea din nou cu spatele la masă sprijinindu-se cu amândouă mâinile de marginea ei. „Nici n-am de gând”, repetă el.

Interlocutorul său râse într-un chip care trăda cel puţin o cădere de tensiune. „Deşi nu prea văd ce mi-ai putea face.”

„Tocmai la asta m-am tot gândit şi eu o vreme.”

„Şi ai descoperit până la urmă?“

„Ştiu şi eu? — până la urmă a licărit puţin în atmosfera fantastică de aici.”

Vanderbank se arătă sincer uimit. „Ca urmare a unui fapt aparte petrecut de curând?“

Domnul Longdon făcu o pauză. „Pentru un idiot bătrân ca mine, care nu observă mai nimic, mereu se întâmplă câte un fapt aparte. Dacă eşti o persoană cu imaginaţie…”

„O!“ izbucni Vanderbank, „ştiu cât de mult mă întreci în această privinţă! Nu mă faci decât să regret”, continuă el, „că n-am fost mai atent la tot ce ai urmărit de ieri.”

„N-am urmărit nimic în afară de ceea ce urmăresc întotdeauna când mă aflu printre voi. Am tot privit, am tot reacţionat, m-am tot gândit. Bineînţeles că-mi dau perfect de bine seama că asta nu prezintă interes pentru nimeni în afară de mine şi că nu mă priveşte decât pe mine. Cu excepţia faptului totuşi”, adăugă el, „că mi-am pus în minte, ca urmare a întregii poveşti, să-ţi adresez acest apel cu totul special. Există o serie de lucruri care mi s-au lămurit.”

„O, da! O, da!“ — se precipită Vanderbank cum nu se poate mai cordial. „Trebuie să deduc atunci, cu toată aviditatea orgoliului meu, că ţi-am apărut a fi persoana cea mai potrivită să înţeleagă semnificaţia acestor lucruri.”

Domnul Longdon avu aerul că se întreabă o clipă dacă inteligenţa lui nu se înfruptase cam prea mult din acest soi de sclipiri ale spiritului; rămase în aceeaşi poziţie cu spatele la masă, şi în timp ce Vanderbank, încolţit pe canapea, se înălţase în capul oaselor, sprijinindu-se de spetează, recunoscură în tăcere că de fapt se sondau unul pe altul. „Le eşti mult superior. Am eu ideile mele în legătură cu tine. Eşti înzestrat cu daruri nepreţuite.”

„Ei bine, în cazul ăsta suntem demni unul de altui. Când doi greci se strâng laolaltă…!” şi încrucişându-şi braţele tânărul râse lăsând impresia că îşi mobilizează toate forţele. „Şi iată că ne-am strâns.”

Interlocutorul său continuă să-l mai privească o vreme, apoi întorcându-se înconjură agale masa. Ajuns pe cealaltă latură însă se opri şi după o clipă, cu un gest nervos, puse vreo două bile *în mişcare.* „E frumos — dar e şi cumplit!“ murmură el în cele din urmă. Privirile nu-i erau aţintite asupra lui Vanderbank care, timp de un minut, nu spuse nimic şi el continuă imediat: „Să văd şi să nu încerc să dau o mână de ajutor — ei bine, asta n-o pot face.“ Vanderbank continuă să rămână mut şi nemişcat, cu aerul că s-ar fi putut să întrerupă ceva de mare importanţă pentru el, iar prietenul său trecând de cealaltă parte a mesei continuă să producă în tăcerea ce-i

învăluia, fără ajutorul tacului, ţăcănitul sec al ivoriului. „De câtă vreme, dacă-mi permiţi să te întreb, ştii asta?“

La început Vanderbank nu avu niciun răspuns, nici măcar la aceasta — se mulţumi doar să se ridice de la locul său, să coboare treptele şi rămânând acolo în picioare să-l privească pe domnul Longdon peste masă. Acum era serios, dar fără să fie solemn. „Cum să-mi dau seama? Nu poţi fi niciodată sigur. Un bărbat poate să fantazeze, poate să-şi pună întrebări, dar când e vorba de o fată, o persoană mult mai tânără decât el şi mult mai neajutorată, are senzaţia că e la mijloc o — cum să-i spun?“

„O situaţie delicată?“ sugeră domnul Longdon.

„S-ar putea să fie asta; nu contează cum îi spui; oricum se simte stânjenit. Pe de-o parte nici nu vrea să treacă drept un prostănac, pe de alta nici să apară ca o brută.“

Domnul Longdon ascultă cu solicitudine — având aerul acela încântător ce părea să sugereze că atunci când era relaxat se arăta dispus să primească lămuriri asupra unor asemenea chestiuni din partea unui tânăr de excepţie. „Vrei să spui că nu vrea să fie nici nătâng, după cum nu vrea nici să dea dovadă de cruzime?“

Vizibil preocupat, Vanderbank schiţă un zâmbet blând. „O! *dumneata* ştii totul!“

„Eu? Ar trebui să ştiu mai puţin decât oricine.”

Domnul Longdon se îndepărtă de masă după ce rosti aceste cuvinte iar prietenul său, care o secundă mai târziu prinsese sensul, îl urmări cu privirea cum traversează camera şi se apropie de o altă parte a canapelei. Ca urmare a acestei schimbări de poziţie, Vanderbank nu-şi îngădui decât: „Nici nu-ţi pot spune de câtă vreme mă hrănesc cu iluzii şi-mi tot întreb conştiinţa. Este atât de fermecătoare — atât de interesantă şi am senzaţia că o ştiu de când lumea. M-am gândit la diverse alternative de a acţiona şi apoi deliberat nu m-am mai gândit deloc. Mi s-a părut a fi calea cea mai bună.“

„În cazul ăsta”, spuse domnul Longdon, „deduc că interesul pe care i-l porţi…”

„Nu este de aceeaşi natură cu cel pe care *mi-l* arată ea?“ reacţionă imediat Vanderbank întrerupându-l, dar după ce vorbi căută în jur un chibrit şi-şi aprinse din nou o ţigară. „Sunt convins că îţi dai seama”, izbucni el, „ce efort nemaipomenit reprezintă pentru mine să vorbesc despre asemenea lucruri.”

„Da, da. Dar presupune numai efort? Nu simţi şi oarecare plăcere? Mă refer la pasiunea ei reală pentru tine”, explică domnul Longdon.

Vanderbank se văzu obligat să cumpănească puţin. „Oricât de mare ar fi plăcerea pe care aş resimţi-o, am senzaţia că nu sunt de tipul celor ce se lasă pradă efuziunilor sentimentale. Sunt un britanic autentic, emotiv ca un baston.”

„Dar chiar şi un britanic autentic –!“ ezită domnul Longdon. „Ce să mai lungim vorba, eu am căzut pradă efuziunilor sentimentale faţă de *tine.”*

„În legătură cu Lady Julia?“ întrebă tânărul cu sinceritate. „Asta e expresia pe care o foloseşti?“

„Să admitem deci că suntem emotivi ca nişte bastoane. Nu eşti îndrăgostit chiar deloc?“

Înainte ca Vanderbank să răspundă, între ei se aşternu din nou tăcerea de care bătrânul profită ca să înconjoare din nou masa. Domnul Longdon ajunsese între timp până la canapeaua înălţată pe estradă şi se aşeză acolo dând impresia că acum judecătorul se află la locul cuvenit. În cele din urmă interlocutorul său vorbi. „Vrei să-mi sugerezi desigur că eşti animat de o dorinţă.”

„Exact — oricât de straniu ţi s-ar părea. Dar, crede-mă, nu este ceva pripit. V-am urmărit pe amândoi.”

„O! ştiam că o urmăreşti pe ca”, spuse Vanderbank.

„Cu asemenea devoţiune că m-am hotărât. Ţin în-tratât să se mărite încât…” dar din pricina tremurului straniu şi abia perceptibil al tonului nostalgic pe care rostise vorbele, bătrânul nu mai reuşi deloc să-şi continue gândul.

„Încât?“ făcu Vanderbank.

„Încât, în ziua nunţii va intra în posesia dobânzii unei imense sume de bani — încă de pe acum investiţi aşa cum se cuvine — sumă pe care m-am hotărât s-o trec pe numele ei.”

Admiraţia spontană a lui Vanderbank inundă întreaga cameră. „Ce colosal de inspirat ai fost — cât de generos!“

„O! Există o modalitate mult mai practică prin care să-ţi exprimi opiniile favorabile în legătură cu asta.”

Dar din pricina entuziasmului Vanderbank aproape că nu-l auzi. „N-am cuvinte să-ţi spun cât de mult te admir.” Apoi cu vioiciune: „Nanda ştie de asta?“ întrebă el.

După o ezitare, domnul Longdon vorbi cu oarecare uscăciune în glas. „Am plecat de la ideea ca deocamdată s-o afli numai tu.”

Vanderbank ezită şi el. „Nimeni altcineva?”

Interlocutorul său luă un aer şi mai grav. „Nu mai e cazul, cred, să-ţi spun că sper să păstrezi asta pentru tine.”

„Absolut şi total. Dar faptul nu mă împiedică să exprim ceea ce gândesc. De multă vreme n-am mai încercat o asemenea bucurie.”

Radios şi sincer îl privi o clipă pe domnul Longdon în ochi. Acesta exclamă: „Da’ văd că ţi-e dragă cu adevărat.”

„Imens. Cred că nu mi-a fost niciodată mai dragă decât acum. Asta sună a bădărănie, nu?“ râse ei. „Dar ştirea pe care mi-ai comunicat-o, literalmente îmi inundă mintea de lumină.”

O clipă prietenul său aproape că se simţi şi el învăluit de aceeaşi plăcere. „Şi aş mai adăuga că suma prin care am înzestrat-o poate fi considerată substanţială, şi desigur mă simt pregătit să fac o declaraţie fermă — o promisiune cât se poate de clară asupra intenţiunilor mele.”

„Cu atât mai bine! Numai că” — se cenzură brusc Vanderbank — *trebuie* neapărat să se mărite spre a o dobândi?“

„Nu e în interesul meu să-ţi dau a înţelege că n-ar fi nevoie, şi nu ţi-am vorbit despre asta decât din dorinţa mea intensă de a o vedea căsătorită.”

„Şi bizuindu-te totodată” — şi până aici Vanderbank se arătă extrem de afabil — „pe certitudinea că nu-mi rămâne decât să-ţi ies în întâmpinare?“

Dacă pe chipul prietenului său se citea concentrarea; asta se datora numai faptului că nu căuta decât expresia cea mai exactă. În fond nimic n-ar fi putut avea mai multă greutate decât modul calm în care rosti fără ezitare: „Băiete dragă, eu te susţin!“

Se vedea limpede că Vanderbank este emoţionat. „Ce fantastic de bun eşti faţă de mine!“ Tăcerea domnului Longdon păru să spună că e dispus să accepte această interpretare şi tânărul continuă: „Cu alte cuvinte — în felul în care pui problema — asta ar reprezenta o modalitate de a-mi adăuga o sumă frumuşică la venitul meu.”

Un timp domnul Longdon rămase cu ochii aţintiţi asupra câmpului verde al mesei de biliard, care avea o culoare intensă sub razele plafonierei. „Cred că s-ar cuveni să-ţi comunic cifra pe care o port în minte.”

O altă persoană de faţă n-ar fi putut stabili prea uşor nici gradul de provocare al zâmbetului plin de solicitudine al lui Vanderbank, nici dacă a trecut un interval apreciabil înainte ca acesta să proclame: „Ştii, părerea

mea e că n-ar trebui să faci aşa ceva. Te rog, lasă asta. Lucrul cu adevărat capital este interesul — dorinţa pe care o exprimi. Reprezintă un anumit fel de a mă vedea „o atitudine în legătură cu mine –!“ Se opri, lăsând să-i cadă braţele şi se întoarse înainte de a oferi imaginea completă.

„În toată povestea nu e absolut nimic de natură să te copleşească. Ar fi straniu dacă tu însuţi n-ai avea, în ceea ce priveşte valoarea ta şi viitorul pe care-l ai în faţă, sentimente tot atât de vii ca sentimentele mele. Oricum, ale mele *există.* N-am încotro. Acceptă-le. Cât despre celălalt sentiment — despre modul în care mă înduioşează *ea* — nu mai e nevoie să vorbesc.”,

„O dovedeşti cu prisosinţă!“

Domnul Longdon continuă să privească cercul luminos de pe masă şi concentrat asupra priveliştii lăsă un moment ca răspunsul prietenului să treacă neobservat. „N-o să încep să-ţi vorbesc ţie despre Nanda.“

„Nu e nevoie”, spuse Vanderbank. Dar în pauza care urmă e foarte posibil ca fiecare dintre ei să se fi gândit în sinea lui la ea într-un chip sau altul.

Tăcerea fu întreruptă de domnul Longdon care continuă imediat: „Bineînţeles că judecând lucrurile superficial ar părea că mă ofer să te plătesc ca să faci un anume pas. Ai libertatea să-ţi dai importanţă şi să te ţii mândru — să te învălui în maiestatea ta şi să întrebi dacă nu cumva îmi închipui că te-ai lăsa mituit. N-am deschis discuţia fără să mă fi gândit la asta.“

„Da“, spuse Vanderbank cu înţelegere, „dar nu s-ar putea spune, nu-i aşa? că-mi propui ceva cumplit. Când ţii la o fată eşti al naibii de bucuros că are bani. Cu cât are mai multe calităţi, cu atât e mai bine. Pot să te asigur adăugă el cu strălucirea inteligenţei sale cordiale, şi anume parcă pentru a-i arăta interlocutorului său calea cea mai potrivită de a scăpa de probleme — pot să te asigur că dacă aş fi dispus să acţionez conform sugestiei dumitale, aş expedia cu mare uşurinţă orice interpretare vulgară dată mobilurilor mele. Aş încerca pur şi simplu să fiu tot atât de seniorial ca şi dumneata”. Fuma şi se plimba de colo-colo, apoi abordă un alt aspect. „Ştii că amicul Mitchy, sub al cărui acoperiş binecuvântat complotăm această trădare nocturnă, ar lua-o în căsătorie dintr-un foc şi fără să pretindă niciun sfanţ?“

„Cred că ştiu tot — cred că m-am gândit la tot. Domnul Mitchett”, adăugă domnul Longdon, „e complet scos din discuţie.”

O clipă Vanderbank păru să rămână descumpănit. „În chip absolut, ea urmare a atitudinii *ei?“*

„Categoric.”

Ezită din nou. „Ai întrebat-o?”

„Da, am întrebat-o.“

Vanderbank rămase din nou descumpănit. „Şi în felul asta ai aflat?“

„Despre şansele *tale*? Da, în felul ăsta.”

Trăgând din ţigară, adâncit în gânduri, tânărul mai dădu de câteva ori ocol mesei. „Şi stă *în intenţia* dumitale să acorzi un răstimp de gândire?”

Domnul Longdon se văzu obligat să chibzuiască o vreme asupra propriei sale concepţii. „De cât timp ai nevoie?“

Vanderbank clătină din cap cu un gest deopotrivă limitativ şi tolerant. „Trebuie să mă obişnuiesc puţin cu ideea. Nu sunt decât câteva minute de când mi-ai făcut oferta şi e prea devreme ca să mă pot pronunţa într-un sens sau altul. Bineînţeles”, adăugă el curtenitor, „cu excepţia faptului că-mi pot exprima gratitudinea.”

La această replică domnul Longdon se ridică de pe canapea, aşa cum făcuse şi Vanderbank mai înainte sub impulsul emoţiei; numai că, spre deosebire de Vanderbank, rămase locului cu mâinile înfundate în buzunare şi cu figura, puţin mai palidă, privind fix înainte. Chiar înainte de a vorbi se citea dezamăgirea în expresia lui. „Atunci nu eşti animat de un impuls suficient de puternic…?“

Prietenul îl întâmpină cu o candoare admirabilă. „Oare nu e clar că dacă ar fi fost astfel aş fi făcut pasul până în clipa asta?“

„Vrei să spui fără să aştepţi bani de la cineva?“ domnul Longdon mai cultivă dubiul un timp. „Bineînţeles că până acum a dat impresia că e mult prea tânără.”

Vanderbank îşi aruncă din nou privirile în jur în căutarea chibriturilor şi o vreme îşi ocupă timpul reaprinzându-şi ţigara. „Până acum — da. Dar nu numai pentru că este atât de tânără”, continuă el, „ne apare nouă şi amicului Mitchy, atât de interesantă.” Domnul Longdon coborâse treptele şi Vanderbank îl urmări cu privirea până când se opri din nou. „Îmi dau seama că în ciuda celor spuse la început ai sentimentul că eşti oarecum presat.”

„Adică în privinţa timpului? O, da. Vreau foarte mult *să se facă.* Tocmai de aceea”, explică bătrânul cu simplitate, „întind puţin coarda.” Vorbi cu intensităţi ce trădau iritarea. „Vreau s-o văd scăpată.”

„Scăpată?”

„Scăpată din casa maică-si.“

Vanderbank râse, deşi în primul moment se înroşise la faţă. „Păi casa maică-si e chiar locul unde o întâlnesc!“

„Exact şi dacă lucrurile nu ar sta aşa, am putea acţiona mai repede.”

În ciuda amabilităţii sale, Vanderbank arăta şi mai amuzat. „Dar dacă lucrurile nu ar sta aşa după cum spui, înţeleg, cel puţin aşa mi se pare, că n-ai mai avea ideea unei rezolvări urgente.”

Domnul Longdon îşi aranjă ochelarii şi îl cercetă cu o privire tristă şi pătrunzătoare; apoi şi-i scoase cu un gest brusc. „O! văd că mă înţelegi.”

„A! făcu Vanderbank. „Sunt mâncat de viciu până la os!”

„Se prea poate să fii, dar n-ai să poţi”, replică domnul Longdon cu hotărâre, „să scapi cu un asemenea pretext. Dacă eşti acceptabil pentru mine, ştii foarte bine că eşti acceptabil în orice privinţă pentru oricine.”

„Mulţumesc.” Dar în ciuda acestei aprecieri atât de favorabile, Vanderbank cumpăni din nou. „În orice caz s-ar cuveni să nu uităm, nu-i aşa, că doamna Brook va fi negreşit împotriva noastră.”

Interlocutorul său nu ezită decât o clipă. „A! şi ăsta e unul din lucrurile pe care le ştiu. Şi este exact motivul pentru care vreau ca Nanda să scape de acolo.”

„Înţeleg, înţeleg.”

Răspunsul venise cu promptitudine şi totuşi domnul Longdon păru brusc să arate că percepe nota de superficialitate. „Afară de cazul când de fapt eşti îndrăgostit chiar de doamna Brook.” Apoi cum prietenul său primi sugestia cu o simplă clătinare a capului în chip de negaţie, o repudiere care ar fi putut ului chiar prin însăşi lipsa de surpriză pe care o trăda, bătrânul drese lucrurile; „Sau dacă nu e doamna Brook îndrăgostită de tine.”

La această replică Vanderbank răspunse cu o veselie ce putea primi orice interpretare decentă. „A! bineînţeles că şi asta ar putea fi perfect adevărat!“

„Dar *este?* Asta e întrebarea.”

El continuă cu dezinvoltură. „Dacă mi-ar fi făcut cunoscută pasiunea, n-aş compromite-o eu cumva…?“

„Împărtăşindu-mi-o?“ reflectă domnul Longdon. „Zău dacă pot să-ţi răspund — e un gen de lucru pentru care n-am un standard sau un precedent. Pe vremea mea femeile nu-şi făceau cunoscută pasiunea. Mă întreb numai în ce sens doamna Brookenham te-ar vrea pentru ea, aşa cum am auzit spunându-se,”

Păstrându-şi zâmbetul, Vanderbank trase o vreme din ţigară. „Aşa ai auzit spunându-se?“

„Da, dar să nu-mi pretinzi, te rog, să-ţi spun de la cine.”

Discreţia prietenului său îl amuză. „E incredibil. Dar n-are importanţă. Noi dăm tuturor lucrurilor — ce nume ne trăsneşte. Sensul în acest caz, dacă e s-o punem aşa, are — să spunem, o accepţiune modernă.”

„În cazul ăsta trebuie să te descurci singur”, spuse domnul Longdon, „cu accepţiunile voastre moderne.” Vorbea acum ca şi când cazul cerea un asemenea tratament.

Dar pus în faţa acestei chestiuni prietenul său deveni mai grav. „*Dumneata* n-ai putea face deci nimic? — ca s-o câştigi, vreau să spun, pe doamna Brook de partea noastră.”

Domnul Longdon pur şi simplu tresări. „Să-i cer fiica pentru tine? Dacă-mi dai mână liberă chiar şi mâine. Dă-mi mână liberă şi o să acţionez imediat.”

Lui Vanderbank i se ridică din nou sângele în obraji, împurpurarea lui era totală. „Cât de fantastic o doreşti!“

După ce-l fixă o clipă, domnul Longdon privi în altă parte. „Şi cât de fantastic de puţin o doreşti *tu!*“

Tânărul continuă să se înroşească. „Nu — nu mă nedreptăţii. Nu ai făcut nicio greşeală în ceea ce mă priveşte — înţeleg totul din propunerea dumitale, cel puţin aşa cred, tot ce ai dori să înţeleg. Numai că dumneata vezi lucrurile mult mai simplu — şi totuşi, nu pot să-ţi explic acum de ce. *Dacă* ar fi chiar atât de simplu ţi-aş spune în clipa asta: *„Vorbeşte-le, te rog, în numele meu* — aş fi încântat să las lucrurile în seama dumitale. Dar am nevoie de timp, dă-mi voie să ţi-o reamintesc; şi dumneata nu mi-ai spus până acum cât timp poţi să-mi acorzi.”

Această rugăminte îi readuse faţă în faţă şi prima reacţie a domnului Longdon a fost să se uite la ceas. „E ora unu.”

„O! am nevoie” — Vanderbank îşi redobândise umorul lui plăcut — „mai mult de o singură noapte!“

Domnul Longdon se îndreptă spre măsuţa pe care se vedeau două lumânări pentru camera de culcare. „Bineînţeles că trebuie să ai la dispoziţie tot timpul necesar. N-am să te sâcâi — n-am să te grăbesc. Mă duc la culcare.”

Ajungându-l din urmă, Vanderbank îi aprinse lumânarea, după care i-o întinse zâmbind: „Oare am contribuit amândoi cu ceva la odihna dumitale?“

Domnul Longdon privi cealaltă lumânare. „Tu nu te duci să te culci?“

„Probabil că n-am contribuit cu nimic la odihna mea. Eu mai rămân puţin.“

„Bine.“ Domnul Longdon era mulţumit. „N-ai să uiţi că am promis să stingem luminile?“

„Dacă ai încredere în mine pentru lucruri mari trebuie să ai şi pentru cele mici. Noapte bună.“

Vanderbank îi întinse mâna. „Noapte bună.“ Dar domnul Longdon îl mai reţinu o clipă. „Şi chiar nu te interesează deloc cifra?“

„Încă nu — încă nu. *Te rog.”* Se părea că Vanderbank se teme cu adevărat să afle suma, dar cum domnul Longdon îi lăsă mâna oarecum dezamăgit, se îndreptară împreună spre uşă, unde se opriră din nou.

„Urmează să vină la mine în Surrey — de una singură — în septembrie.”

Vanderbank ezită. „Atunci pot să vin şi *eu?“*

Pus în faţa acestei situaţii prietenul său se văzu obligat să cugete. „Până atunci ai să ştii?“

„Mă tem că nu pot face o promisiune — dacă trebuie să consideri venirea mea ca o chezăşie.”

Domnul Longdon continuă să chibzuiască, apoi ridicându-şi privirile. „Nu înţeleg prea bine de ce nu-mi permiţi să-ţi comunic…”

„Detaliile intenţiilor dumitale? Bine, *uite* de ce. Ai spus suficient de mult. Dacă vizita mea trebuie neapărat să mă angajeze”, continuă Vanderbank, „mă tem că n-am să pot veni.”

Domnul Longdon, care trecuse în coridor, râse scurt, sec şi trist. „Vino atunci — aşa cum spun doamnele — *fără nicio altă condiţie!“*

După care închizând uşa cu destul de multă grijă, Vanderbank rămase singur în încăperea mare, pustie şi luminată a sălii de biliard.

CARTEA A ŞASEA DOAMNA BROOK

XXI

PREZENTÂNDU-SE LA BUCKINGHAM Crescent trei zile după duminica petrecută la Mertle, Vanderbank o găsi pe Lady Fanny Cashmore pe punctul de a-şi lua rămas bun de la doamna Brook, şi o găsi pe doamna Brook însăşi într-o stare de exaltare abia reţinută, proprie relaţiilor ei cu Lady Fanny, mai cu seamă când era vorba de despărţiri. Se părea că această fiinţă superbă reuşea să transmită atât de puţin din ceea ce simte, încât Vanderbank rămase din nou surprins de puterea de pătrundere a doamnei Brook, deşi la Buckingham Crescent nimic nu se bucurase de mai multă atenţie decât măreţia imperturbabilă a neputinţei aproape totale de a se

exprima manifestată de această renumită frumuseţe. Fusese discutat acolo fără stânjenire fiecare aspect al fenomenului şi se făcuse risipă de ingenuitate în încercarea de a lămuri misterul prin care ceea ce în alte condiţii ar fi fost etichetat drept prostie crasă, reuşea datorită chipului ei nespus de atrăgător, să te salveze de la o plictiseală cruntă. Şi în această relaţie, ca şi în cazul altora, doar doamna Brook reuşise să ajungă la formularea memorabilă a legii pe care apoi o servi, plină de vervă, oricui se arăta interesat: „Scumpa mea dragă, totul se reduce, aşa cum se întâmplă întotdeauna, pur şi simplu la curaj. Se pune doar problema, indiferent de timp şi loc, să ai atât cât îţi trebuie. Lady Fanny are curajul să fie total taciturnă — şi încă în asemenea măsură încât e tocmai ceea ce o scoate la liman, făcând-o totodată deosebit de interesantă. A nu te teme de ceea ce ţi se poate întâmplă atunci când nu-ţi poţi face în niciun fel simţită prezenţa nici măcar cât un vapor fără faruri — ăsta e într-adevăr eroismul suprem, iar măreţia Ladyei Fanny constă în faptul că nu se teme niciodată. Îşi asumă riscul ori de câte ori iese în lume — ai putea spune că-şi ia soarta în mâini. Îşi îndreaptă spre tine acea mască fascinantă ca şi cum ar spune: *Nu, n-o să deschid gura — în adevăratul sens al cuvântului — toate cele patruzeci de minute cât o să stau; şi totuşi, vă desfid plină de calm să mă omorâţi din pricina asta.* Iar noi n-o omorâm — suntem încântaţi de ea; deşi ori de câte ori vreunul din noi o urmăreşte într-un grup de oameni are senzaţia că vede un orb de statură impunătoare sfidând traficul intens de pe Oxford Street. Pur şi simplu începi să te agiţi în căutarea unui poliţai.” Înainte ca musafira să se retragă, Vanderbank avu prilejul să-i admire masca fascinantă şi cu greu îşi ascunse amuzamentul văzând că numai doamna Brook purta pe chip semnele efortului de gândire. De cealaltă parte a balanţei, Lady Fanny plana în sfere înalte, olimpiene, aşa încât deşi era evident că între cele două doamne se petrecuseră multe, gazda era singura care dusese tot greul. Pe scurt, în aer nu plutea decât Lady Fanny care se epuizase ca un banchet sau o procesiune. Doamna Brook părăsi încăperea împreună cu ea şi întorcându-se, exclamă plină de ceea ce aflase de la Lady Fanny. „O să plece, o să plece!“

„Unde să plece?“ Se părea că Vanderbank acordă mai puţină atenţie acestei probleme decât altă dată.

„Ei bine, acolo unde o să propună însoţitorul ei; probabil — asemeni Annei Karenina — într-unul din orăşelele mai mici din Italia.”

„Anna Karenina? Dar n-are nimic din Anna.”

„Bineînţeles nu e atât de deşteaptă”, spuse doamna Brook. „Dar tocmai asta ar dezavantaja-o. Aşa că e cum e mai bine.”

„Mă bucur că e aşa”, râse Vanderbank. „Dar bănui că un timp o s-o mai avem totuşi printre noi.”

„Sunt convinsă că aşa o să se întâmple, oricare ar fi situaţia. O să reapară din nou — am senzaţia că o să rămână una dintre acele realităţi copleşitoare pe care într-un fel sau altul soarta mi le-a hărăzit pare-se ca să-mi umple clipele de răgaz. Nu-mi dau seama”, adăugă doamna Brook, „cum de se mai menţine în echilibru când o desparte numai un deget de marginea prăpastiei.”

De data aceasta Vanderbank avu aerul că întreabă doar ca să întrebe: „Oare nu cu sprijinul tău?“

Doamna Brook medită mai profund. „Uneori am şi eu impresia asta. Dar nu sunt sigură.”

„Da, bineînţeles cum poţi fi sigură, de vreme ce ea nu e capabilă să-ţi spună?“

„Oh! dacă ar trebui să mă bizui pe ce spune ea…!” şi cu aceste vorbe doamna Brook potrivi vreo două perne de pe canapea şi se prăbuşi în colţul pe care-l aranjase. După-amiaza de august era toridă şi atmosfera din Londra apăsătoare; în plus, deşi plăcut umbrită, camera exala aerul stătut al sfârşitului de sezon. „Dacă nu veneai azi“, continuă doamna Brook, „cine ştie câtă vreme nu mai aveai ocazia să mă întâlneşti, pentru că am închiriat din nou *Coliba* — la un preţ de nimic, dar am închiriat-o totuşi — şi mă reped acolo vineri să mă asigur că nu e prea mare mizerie. Edward, care e furios din pricina preţului obţinut, îşi pusese în minte ca anul ăsta să ne ducem chiar noi acolo.”

„Şi acum” — i-o luă înainte Vanderbank — „această dorinţă cu care s-a mângâiat a devenit pur şi simplu stafia unei idei defuncte ce laolaltă cu mii de alte înaintaşe bântuie prin casă la înserat şi te pândesc din fiece ungher.”

„O! ideile defuncte ale lui Edward îmi ţin o companie veselă şi sunt vrednice de jalea spirituală perpetuă de care se pare că avem într-una parte. Sunt mai cumplite decât rubedeniile ce se tot duc dintre noi fără a lăsa impresia că s-au împuţinat şi nu m-ar mira să aud într-o bună zi că *Morning Post* anunţă cu durere o nouă pierdere ireparabilă în sfera ideilor. Stafiile ce apar în urma atâtor idei defuncte *sunt într-adevăr* înfiorătoare, mai cu seamă la asfinţit, aşa că, în anotimpul acesta când zilele abia se mai târăsc mă bucur să am pe cineva în preajmă spre a le ţine eventual la distanţă.”

Vanderbank nu se aşezase; se tot învârtea de colo-colo tacticos ca la el acasă. „Şi Nanda, unde e?“

„O! *ea* nu e de niciun ajutor — mai degrabă ea atrage cele mai hâde năluciri. Edward, Nanda, Harold şi cu mine aşezaţi laolaltă constituim pur şi simplu un caz demn de — cum îi zice — Biroul de investigaţii. Lipsiţi de avantajele îmbietoare ale *Colibei*“, continuă doamna Brook, „vom pleca toţi de pe la zece ale lunii, care cum vom putea să ne chivernisim un rost. S-ar putea”, adăugă ea, „ca Mitchy să ţină cu tot dinadinsul să ne ia la Bayreuth.”

„Vrei să spui că ăsta e modul în care îşi va aranja el lucrurile?“

Doamna Brook ezită un timp. „În afară de cazul în care ai prefera să-l consideri modul tău propriu.”

Un moment Vanderbank păru din solicitudine să întoarcă remarca pe toate feţele lăsând însă impresia că descoperă un impediment. „O, mă tem că o să trebuiască să trag la jug toată luna şi că atunci când o să mă eliberez fiecare leit-motiv al *Inelului*[13], va fi răsunat cu siguranţă la Bayreuth. Intenţionezi s-o iei şi pe Nanda?“ întrebă el.

Ea se întinse după o altă pernă. „Dacă ţi-e imposibil să aranjezi aşa cum ţi-am sugerat, de ce te mai interesează chestiunea asta?“

„Femeie dragă” — şi vizitatorul ei se lăsă să cadă într-un fotoliu — „ai impresia că interesul meu depinde de lucrurile astea amărâte pe care le pot aranja *eu?* Ştii foarte bine”, continuă el pe alt ton, „de ce îmi pasă de Nanda şi de ce mă interesez de ea.”

Doamna Brook era perfect pregătită. „O ştiu, dar numai în chip de justificare dubioasă. Nu fi prea sigur!“

O clipă se priviră. „Adică să nu fiu prea sigur, ca să nu mi se urce la cap elanul nestăvilit pe care-l implică? Mă previi de fapt asupra pericolului deşertăciunii?“

„*De fapt, de fapt!* eşti irezistibil, dragul meu Van, ţinând-o aşa într-una, dar am impresia că înainte de a-ţi răspunde am dreptul să te întreb ceva. Te gândeşti *de fapt*, aşa cum se spune, la fiica mea?“

„Întrebarea”, replică Vanderbank, „dezvăluie exact stadiul atins de cunoaşterea ta în legătură cu această chestiune. Şi, în plus, nu-mi dau deloc seama, de ce vorbeşti ca şi când aş arăta un interes neaşteptat şi nefiresc. Ce am făcut în ultimele trei luni decât să discut cu tine despre ea? Ce ai făcut altceva decât *să-mi vorbeşti* despre diferenţa *monstruoasă* — aşa îmi aduc aminte că ai numit-o — intervenită în viaţa ta mondenă de îndată ce s-a

statuat definitiv participarea ei perpetuă şi inexorabilă: din clipa aceea ce altceva am făcut amândoi decât să ne punem minţile la contribuţie ca să dăm lucrurilor o înfăţişare decentă, în formularea ta — sau într-a mea, nu mai ştiu exact — potrivită pentru mintea unei tinere fete.”

Doamna Brook primi cu destulă seninătate această provocare directă. „Şi mă rog, unde vrei să ajungi? Vorbeam bineînţeles despre schimbarea care a intervenit în viaţa mea; întâmplarea face să fiu astfel alcătuită încât să existe o legătură între viaţa mea şi mintea mea şi între mintea mea şi conversaţia mea. Mă refer la conversaţia reuşită — ştii, şi nimeni n-ar putea înţelege mai deplin, dragă Van — ce importanţă are asta pentru mine. Deci când te vezi obligată prin propria ta hotărâre să-ţi degradezi conversaţia…”

„S-o *degradezi?*“ amuzat la culme Vanderbank se răsturnă în fotoliu. „Dragă doamnă Brook, eşti mai mult decât încântătoare!“

„Înţelegi ce vreau să spun — s-o faci să devină stupidă, plată, banală. Când te vezi obligată să-ţi strângi pânzele în asemenea hal — şi încă pentru un motiv cu totul exterior — nu e nimic straniu să-i faci destăinuiri unui prieten în privinţa lucrurilor care te scot din fire.”

„Ei”, obiectă Vanderbank, „eşti nedreaptă cu tine. Iritarea n-a fost, în ceea ce te priveşte, singura consecinţă a acestei chestiuni.”

Doamna Brook medită cu o expresie sumbră. „Nu, nu — am avut parte şi de calm: calmul disperării negre. Am avut senzaţia că totul se duce de râpă.”

„O! cum poţi spune una ca asta”, o întrebă vizitatorul ei, „când lucrul asupra căruia am căzut de acord pe deplin de atâtea ori este imposibilitatea practică de a schimba ceva? N-am avut oare sentimentul că în fond nu putem suprima deprinderi de conversaţie atât de bine închegate?”

Doamna Brook reflectă din nou. „Ca şi cum modul în care consideram noi lucrurile ar fi fost prea serios pentru a fi tratat cu uşurinţă. Nu ştiu ce să spun — părerea mea e că tu eşti singurul care n-ai recunoscut sacrificiile, compromisurile şi concesiile făcute de noi toţi. Eu am avut neîncetat senzaţia că mă sufoc. Dar n-ai ce face“, continuă ea iritată. „Nu pot accepta însă ideea că m-ai fi lăsat să iau drept mărturie a *intenţiilor* tale — ca să folosesc acest termen odios — alianţa ta cu mine de dragul ficţiunii absurde, cum şi este, la urma urmelor, această inocenţă de spirit a Nandei.”

Cum şedea în fotoliu Vanderbank ţinea capul dat pe spate, şi privirile îi rătăceau pe deasupra mobilelor. „N-am făcut niciodată un secret din faptul

că o consider — în felul ei propriu — cea mai simpatică fată din Londra. Şi aşa şi *este.”*

Interlocutoarea sa rămase tăcută un timp. „Aşa e, fără doar şi poate. Ştii“, adăugă ea apoi, „deşi poate că şi până acum eram pe deplin conştientă de faptul că lumea o apreciază în felul acesta, nu mi se pare deplasat să-ţi aduc la cunoştinţă că scurta şi încântătoarea vizită de la Mertle m-a făcut să-mi revizuiesc sensibil părerile. Într-un fel“, spuse doamna Brook, „Nanda a crescut în ochii mei.“

Vanderbank arătă cu promptitudine ce bine înţelege asta. „Aşa încât acum nu l-ai mai considera nici pe Mitchy o partidă potrivită?“

Prietena sa, însă, nu băgă în seamă întrebarea. „Atenţia ce i-o acordă domnul Longdon este exact lucrul care, ca să-l citez pe Harold, o ajută pe tânără *să se salte.* E un lucru nemaipomenit de straniu, care m-a făcut să chibzuiesc: luat în sine domnul Longdon nu reprezintă absolut nimic, după opinia lumii bune din Londra — atunci, mă rog, ce anume îl face, când *îl subsumezi* ei să dubleze valoarea Nandei? N-aş putea să-ţi spun exact de ce, poate faptul că el, după cum se ştie, o susţine, şi povestea aceea delicioasă a loialităţii lui faţă de mămica şi tot ce mai e legat de ea (o! dacă ţi-ai pune mintea să brodezi pe tema asta!) dar cred că şansele ei au sporit sensibil.”

Vanderbank stătea cu ochii aţintiţi în tavan. *„Este cu adevărat straniu, nu-i aşa?* — deşi eu sunt convins că el are o valoare *în sine* mai mare, chiar şi după cotele londoneze, decât poţi tu să-ţi dai seama.” El păru să-i lase timp să chibzuiască asupra afirmaţiei, dar cum ea nu spuse nimic continuă: „Tare îmi vine să cred că dacă *aş încerca* eu însumi să candidez acum, ai considera demersul tardiv.”

Ea nu dădu decât parţial atenţie acestei replici. „E cum nu se poate mai vulgar să discuţi despre aşa ceva, dar nu-mi pot înăbuşi senzaţia că e posibil să-i revină ceva destul de substanţial din partea domnului Longdon.”

„A! am mai discutat şi altă dată despre chestiunea asta“, spuse Vanderbank, „şi îţi aminteşti cât de sigură erai că, s-ar putea să-mi revină chiar şi mie ceva.”

Totuşi, de parcă nici nu l-ar fi auzit bine, ea continuă să-şi desfăşoare propria viziune. „E foarte adevărat că până în prezent…”

„Ei da, până în prezent?“ întrebă el, văzând-o că ezită.

Ea mai ezită o vreme. „Da’ văd că spun lucrurile cele mai dezgustătoare. Dar am spus noi altele şi mai şi, nu? Adică până-n prezent nu i-a dat absolut

nimic. Bineînţeles”, rămase ea pe gânduri, „dacă nu o fi primit ceva de la el fără să-mi spună.”

Vanderbank merse mult mai direct… La ce anume te gândeşti? Te referi cumva la bani?”

„Da. Nu-i aşa că e cumplit?“

„Faptul că te gândeşti la asta?“

„Faptul că vorbesc astfel.” Cum prietenul ei nu părea pregătit să o aprobe, ea continuă fără să aştepte prea mult: „Dacă *i-ar fi dat* ceva bani ar fi ieşit la iveală din cheltuielile ei. Se bucură de o libertate fantastică şi e foarte ascunsă, dar tot ar fi ieşit la iveală.”

„Nu-l văd dându-i fără să te înştiinţeze. Şi nici ea”, adăugă Vanderbank, „nu i-ar fi acceptat înainte de a face asta.”

„A”, făcu doamna Brook resemnată, „mă urăşte destul ca să fie capabilă de orice.”

„Asta e doar teoria ta romantică.”

Din nou ea dădu impresia că nu-l aude; reînnodă discuţia în alt punct. „Ţie ţi-a dat ceva?“

Vizitatorul ei zâmbi. „Nici măcar o ţigară. Am întotdeauna buzunarele pline iar *el* niciodată; aşa încât numai el ia de la mine. O, doamnă Brook”, continuă Van, „şi în cazul meu — deşi mă bucur şi eu de o libertate fantastică! — ar ieşi la iveală.”

„Presupun că tu m-ai înştiinţa”, replică doamna Brook.

„Da, te-aş înştiinţa.”

Ca urmare, între ei se aşternu o scurtă tăcere; şi ea fu prima care o întrerupse. „A ieşit cu el azi după amiază — o întâlnire solemnă! — la *Muzeul South Kensington.“*

În remarca scurtă şi tânguitoare a doamnei Brook era ceva anume ce dădea anunţului greutatea unei prevestiri, încât el se trezi din nou înclinat spre veselie. „A deci acolo îmi e? În cazul ăsta recunosc că m-a întrecut la puncte. Pe *mine* domnul Longdon nu m-a dus niciodată la *Muzeul South Kensington.”*

„Mă întrebai ce intenţionăm să facem”, continuă ea. „Am vrut să spun — în legătură cu Bayreuth — că pentru Nanda chestiunea e simplificată. El a insistat deosebit de mult ca ea să-l viziteze în Suffolk.”

Vanderbank aprobă fără rezervă. „Aha: aşa încât dacă plecaţi totuşi în străinătate în urma acestei înţelegeri ea nu va ramâne în vânt.“

„Şi în urma unor nenumărate alte invitaţii.”

Acestea erau chestiuni asupra cărora, în bună parte, tânărul se simţi în stare să se pronunţe. „Vrei să spui că ai accepta să facă vizite de una singură…?“

„Oriunde ar fi invitată?“ întrebă doamna Brook. „De ce nu? Nu-mi vorbi ca Ducesa.”

O clipă Vanderbank dădu impresia că face eforturi să se abţină. „N-ar putea domnul Longdon s-o însoţească? De ce nu?“

Prietena lui avu aerul că e surprinsă de această idee. „Asta zic şi eu să-l punem la treabă. Şi încă pentru un ţel înălţător!“ medită ea. „Numai că ar trebui să-i facem rost şi lui de invitaţii.”

„A! dar chiar asta e problema, nu-ţi dai seama? Imaginează-te *făcându-i rost* de vreun lucru domnului Longdon indiferent ce şi unde! Nu ai senzaţia”, exclamă Vanderbank, „că imposibilitatea de a exercita o asemenea tutelă asupră-i îl şi categoriseşte indiscutabil?“

Doamna Brook aruncă spre interlocutorul ei una din acele priviri capricioase ce exprimau o apreciere plină de recunoştinţă şi care iluminau adesea relaţiile lor chiar *şi* în ceasurile cele mai sumbre. „Ca şi când ar fi vorba de primatul Angliei sau de ambasadorul Franţei? Da, ai dreptate — nu putem face asta; deşi e foarte straniu şi nici nu-ţi dai bine seama de ce. Îl categoriseşte într-adevăr. Dar prin asta domnul Longdon devine tocmai genul de persoană extrem de indicată s-o însoţească în societate. Ce păcat”, oftă doamna Brook, „că nu cunoaşte mai multă lume!“

„Ei, ştii, în felul nostru *îi netezim* calea în direcţia asta. Numai că nu trebuie să precipităm lucrurile. Lasă-le pe seama Nandei“, adăugă Vanderbank de îndată; şi interlocutoarea lui le lăsă baltă atât de categoric, încât după un moment de tăcere abordă cu totul alt subiect.

„Sunt tentată să cred că el te-ar înştiinţa *pe tine* — ce părere ai? dacă ar intenţiona să-i ofere o sumă considerabilă.”

Doamna Brook nu făcuse decât să dea ascultare îndemnului său, dar el rămase perplex văzând lungimea saltului ei. „S-ar putea să facă o încercare în sensul ăsta, dar pe mine nu m-ar amuza deloc”. Se simţi înclinat să abandoneze acest filon al problemei şi, cumva ca să se ajute, să abordeze altul. „Ea a înţeles, aşadar, că a fost invitată pentru o şedere de lungă durată?“

Doamna Brook răspunse aproape fără ezitare. „A înţeles, sper, că doresc s-o lungească cât poate mai mult.”

Vanderbank hohoti — deoarece chiar şi după zece ani tot mai era cu putinţă să râzi de inflexiunile glasului ei care confereau o urmă de inocenţă copilărească celor mai aspre învăţăminte ale vieţii; apoi cu o notă de nervozitate în tonul şi în toată comportarea lui, sări ca ars din fotoliu. „Ce binecuvântare reprezintă el pentru noi toţi!“

„Da, dar gândeşte-te ce reprezentăm noi pentru *el.*“

„Ceva care-l interesează imens, nu încape dubiu.”, Făcu doi trei paşi fără o ţintă anume şi aplecându-se asupra unui coş „cu flori le inhală parfumul cu nesaţ, îngropându-şi faţa în ele. „Aş spune că şi suntem cu adevărat interesanţi.”

Vorbise destul de vag, dar doamna Brook ştia perfect de ce. „Îi facem un serviciu nemăsurat. Îi întreţinem legătura cu vechile amintiri.”

Vanderbank ajunsese în dreptul uneia din ferestre, apărată în exterior de un stor imens de pânză în dungi, dincolo de care, prin spaţiul ce rămânea până la glastrele cu flori din balcon, se vedea o fâşie din strada încinsă şi paşnică. Contemplă o vreme această privelişte. „Îmi plac nespus expresiile tale!“

Ea făcu o pauză stârnită cumva de tonul lui. „Mămichii îi spui tu *expresie*?“

El izbucni din nou, cam extravagant, dar, imediat, îndepărtându-se de fereastră, redeveni sobru. „Aş spune că ne revine *obligaţia* să-i netezim calea — el n-o face, nu-i pasă sau nu e în stare, decât cu foarte puţin succes.”

„Ai perfectă dreptate. Se mărgineşte să acţioneze cu discreţie. Asta e firea lui, dragul de el. Trebuie să-l *lăsăm* să acţioneze.”

Vanderbank păru să-şi înăbuşe din nou reacţia mult prea vie faţă de sublinierea ei deosebită. „Da, da — trebuie să-l lăsăm pe el.”

„Deşi bănui că asta n-o s-o împiedice pe Nanda”, continuă amfitrioana lui, „să descopere că farmecul unei luni întregi petrecute la Beccles — indiferent cum şi-o va umple — nu este tocmai monden şi trepidant.”

Vanderbank avea aerul că socoteşte cum îşi va *umple* fata timpul. „Bineînţeles că o să fie foarte multă linişte acolo, dar atunci când o persoană este atât de prinsă de o altă persoană…!“

„Vrei să spui cum e ea de el?“

Van ezită. „Da. Atunci totul merge strună.”

„Într-adevăr ea e atât de prinsă de el, slavă Domnului!“ spuse doamna Brook.

Tânărul stătea acum în faţa amfitrioanei cu aerul unui om care s-a hotărât brusc să facă un salt ameţitor în necunoscut. „Ştii ce a făcut el? Vrea atât de mult să mă căsătoresc cu ea, încât a oferit un temei precis.”

Doamna Brook ţâşni în picioare. „I-a oferit? Cui, *ei?“*

„Nu, nu cred să-i fi suflat nicio vorbă Nandei — de fapt sunt convins că fiind foarte judicios, nu intenţionează s-o facă. Dar mi-a vorbit mie duminică noaptea la Mertle — am avut atunci în fumoar o conversaţie îndelungată numai noi doi, până foarte târziu.” Privirile doamnei Brook dobândiră o fixitate gravă şi Vanderbank continuă acum de parcă sunetul glasului său îl ajuta să i le susţină. „Am vorbit foarte deschis şi pe îndelete iar amabilitatea lui a fost extraordinară — e cel mai formidabil flăcău tomnatic care a existat vreodată. Acum, când mă gândesc mai bine, nu sunt convins că am dreptul să-ţi vorbesc despre asta — şi bineînţeles o să-l informez neîntârziat că *ţi-am povestit;* dar am sentimentul că nu sunt capabil să ajung la niciun fel de atitudine respectabilă în această chestiune fără să mă confiez ţie — tocmai de aceea am venit azi aici, deşi până în clipa asta m-am tot învârtit în jurul cozii.”

Discuţiile cu doamna Brook ofereau fie un avantaj, fie un dezavantaj, depinzând de părerea interlocutorului, prin faptul că faţa ei, purtând în orice clipă amprenta nefericirii universale, te lăsa inevitabil să pluteşti în necunoscut când era vorba de efectul produs de unele afirmaţii. Drept urmare, în modul în care Vanderbank citise în momentul de faţă semnele, exista ceva anume care dovedea că trebuie să înveţe cum să-şi dibuie drumul şi că reuşise mai mult sau mai puţin să stăpânească trucul. Faptul că ea pălise puţin era într-adevăr un semn ieşit din comun. „În jurul cozii, spui? Dar pentru numele Domnului, de ce?“ Chipul lui se îmbujoră auzindu-i tonul ce sugera destul de limpede că se purtase prosteşte. „Vrei să spui că ai refuzat oferta?“

Cu un zâmbet oarecum forţat, el continuă doar s-o privească o vreme; simţind clar în cele din urmă, fără să se sinchisească prea mult, că se afunda tot mai adânc. „Eşti magnifică. Magnifică.”

Melancolia dulce din privirile ei prinse aripi. „*Comment donc?* Unde — de ce? Ai refuzat când ţi-a fost propusă Nanda?“ continuă ea. Apoi, cum el nu răspunse decât cu un vag gest de negaţie ce părea să spună că pe moment chestiunea nu era chiar atât de simplă, ea avu una din acele inspiraţii spre care era înclinată de la natură. „Îţi închipui cumva că te vreau pentru mine însămi?“

„Dragă doamnă Brook, eşti atât de admirabilă”, răspunse el râzând, „încât dacă din întâmplare ai vrea-o, pe cinstea mea nu văd cum aş putea să nu spun «*Prea bine*» “ Apoi vorbi cu mai multă gravitate. „M-am codit să-ţi comunic ce mi s-a întâmplat, dintr-un motiv pe care trebuie fără îndoială să-l privesc în faţă. Indiferent ce ţi-ai dori dumitale, pentru Nanda ţi-l doreşti pe Mitchy.“

„Mda! Mda!“ Ea îi primi explicaţia aşa cum se cuvenea. „Şi ce spuneai în legătură cu un temei? Omul ăsta binecuvântat se oferă să pună pe numele…?“

„Eşti o femeie minunată”, replică vizitatorul ei, „iar imaginaţia ta sare peste obstacole cu atâta dezinvoltură, încât mă eclipsează cu totul atunci când dăm cărţile pe faţă. Când mi-a comunicat intenţia asta am fost de-a dreptul surprins.“

„Şi eu“, îl întrebă doamna Brook, „nu mă arăt deloc surprinsă? Nu se datorează oare faptului”, sugeră ea cu modestie, „că eu l-am dibuit mai bine decât tine? Nu ţi-ai dat seama că *are să…?*“ îngăimă ea.

Vanderbank rămase pe gânduri, sau cel puţin mimă aceasta. „Că are să mă pună *pe mine* drept condiţie? Cum puteam fi sigur de asta?“

Sensul întrebării lui nu găsi ecou în sufletul ei acum când lucrurile prindeau contur. „O! Atunci condiţionează totul numai în funcţie de tine?“

„În orice caz e singura mea menire. E gata să facă donaţia, dacă eu sunt gata să fac restul.”

„Să-i ceri mâna imediat, la asta te referi?“ Ea se opri, dar cum el nu spuse nimic, continuă: „Şi tu nu te simţi încă pregătit. Aşa-i?“

„Eu nu mă grăbesc de fel.”

„Ştii, bineînţeles”, spuse doamna Brook, „că ea ţi-ar sări de gât.”

El se îndepărtă acum de ea, dar după câţiva paşi se întoarse. „Recunoşti deci şi tu asta?“

Ea ezită. „Faţă de *tine.*”

Vanderbank zâmbi vag şi straniu. „Ştii că îmi placi, ca şi când eu nu aş vorbi despre asta!“

„Nu — numai faţă de mine. Şi cât trece pe numele ei?“ se interesă doamna Brook.

„N-am cum să-ţi spun.”

„Nu l-ai întrebat?“

„Ba dimpotrivă — l-am oprit categoric să-mi spună.”

„Oh! în cazul ăsta”, exclamă doamna Brook, „pentru mine e clar că ai refuzat.”

O clipă cuvintele ei părură să-l şocheze pe interlocutor. „Atunci e clar? e clar?“ repetă el furat parcă de gânduri. Dar în secunda următoare reuşi să se elibereze de uimirea sa, un interval de timp care în Buckingham Crescent reprezenta mai mult decât ceea ce se înţelege prin expresia *pe loc*. „Dar faptul de a fi considerat de datoria mea să te avertizez că sunt în mod cert candidatul lui nu-ţi spune nimic?“

Doamna Brook se îndreptă agasată. „Dar ştiu că vorbindu-mi despre *avertisment* îţi alegi fără greş expresiile!“ Ea îşi îngropa chipul în flori, exact cum făcuse şi el mai înainte; apoi ridicându-şi privirile: „Ce fel de monstru încerci să faci din mine?“

„Scumpă doamnă” — interveni Vanderbank prompt — „zău, nu consider că m-aş ascunde după deget. Oare nu tocmai loialitatea mea faţă de tine mi-a pus de fapt, la grea încercare discreţia?”

Ea clătină din cap cu o disperare blândă. „*Loialitate*, iarăşi te dovedeşti maestru. Tactul bărbaţilor are un farmec al său aparte. Şi fiindcă veni vorba de bărbaţi”, continuă ea, „eşti un exemplar destul de reuşit.”

De data aceasta râsul lui sună puţin stângaci, ca şi când ea ar fi reuşit să-l facă să se simtă prost. „Întotdeauna în compania ta, îmi dau seama mai devreme sau mai târziu că expresiile mele nu merg la ţintă — în sensul conceput de tine; dar la urma urmelor cum poţi afirma că mă aflu la asemenea distanţă de ţintă când tu *ai mizat* pe alt bărbat.”

„Tot la asta revii mereu?“ oftă ea istovită.

El rămase puţin pe gânduri. „În cazul ăsta, nu e de ajuns să-mi ceri să n-o mai fac şi n-o să mai aduc niciodată vorba despre asta.”

„Te vei trezi într-o situaţie stranie procedând astfel, dacă ai să accepţi până la urmă. Negi faptul că ai refuzat propunerea”, spuse doamna Brook; „ceea ce înseamnă, că i-ai lăsat prietenului nostru temeiuri să spere.”

Vanderbank făcu faţă replicii cu bravură. „Da, cred că speră.”

„Şi îi împărtăşeşte copilei mele această speranţă?“

Cuvintele îl făcură pe tânăr să se oprească dar numai o clipă. „Am o încredere desăvârşită în înţelepciunea de care dă dovadă faţă de ea. Mă bizui pe delicateţea sentimentelor lui. O îndrăgeşte”, adăugă el imediat, „mai mult chiar decât o îndrăgim noi.”

Doamna Brook contempla nemărginirea spaţiului. „*Noi*, dragul meu Van”, reluă ea în cele din urmă „reprezintă într-adevăr una din loviturile tale

de maestru. Dar e ceva în ceea ce spui tu: E drept că între patru ochi — mă refer la mine şi la el — *l-am sprijinit* pe Mitchy. Cu alte cuvinte i-am spus: *Aşteaptă, aşteaptă: cel puţin nu întreprinde nimic altceva,* Numai că, dacă m-am agăţat de această alternativă, am făcut-o doar animată de interesul profund pentru fericirea fiicei mele. El ar fi gata în mod absolut şi fără cea mai mică rezervă să facă orice pentru ea.“ Cu autocontrolul ei fantastic atinsese acum culmile demonstraţiei afabile şi calme. „Vreau ca biata de ea, *que diable,* să aibă o coardă de rezervă la arcul ei şi o bucată de pâine pusă de o parte pentru bătrâneţe. Când totul se va fi dus de râpă, Mitchy va rămâne neclintit aici. Şi atunci cel puţin va fi vina ei!“ continuă doamna Brook. „Ceea ce mă poate absolvi de datoria mea elementară de a-mi lua precauţii”, încheie ea, „când ştiu cum te văd şi cum mă vezi că…“

„Şi mă rog ce ştii?“ întrebă Van când ea se opri.

„Ei, că, în măsura în care cineva contează pe tine, contează dragul meu Van, pe un gol de aer.“ Ţinându-l puţin în alertă de parcă el şi-ar fi auzit glasul dulce şi şoptit al destinului ea clătină din cap trist dar hotărât. „Nu, n-ai s-o faci.”

„O!“ obiectă el pe un ton poate cam prea ridicat.

„N-ai s-o faci”, continuă ea.

„Am *zis“* — o întoarse el pe glumă.

„N-ai s-o faci”, repetă ea.

Se părea că în cele din urmă el nu putu decât să se arate cu adevărat uluit; totuşi se prea poate ca exclamaţia lui să fi trădat ce-l impresionase cel mai mult. *„Eşti* magnifică, zău!”

„Domnul Mitchett!“ lansă din prag valetul pe un ton aproape familiar; la care Vanderbank se întoarse direct spre persoana ce fusese anunţată.

Domnul Mitchett era chiar sub ochii lor şi, ieşindu-i în întâmpinare înaintea doamnei Brook, interlocutorul ei de până acum îi spuse fără nicio introducere: „E magnifică.”

Mitchy se arătă încă de pe acum interesat la culme. „Ce spui! Dar ce ispravă a mai făcut*?“*

Replica ei fusese de fapt atât de impresionantă şi atât de subtilă, aşa cum obişnuiau ei să spună în Buckingham Crescent, încât Vanderbank nu prea ştia cum s-o formuleze. „Ei, ce mai! ne este cu mult superioară.”

„O! Da ştiu că-mi spui o noutate!” izbucni Mitchy în timp ce dădea mâna cu ea.

XXII

PERSOANA CARE FĂCUSE OBIECTUL acestui elogiu revenise între timp la locul ei de pe canapea, unde primi omagiile noului său vizitator. „Nu eu sunt magnifică — ci domnul Longdon, dragul de el. Am aflat chiar adineaori de la Van cea mai minunată veste în legătură cu persoana sa — faptul că şi-a exprimat dorinţa să acţioneze astfel încât copila mea să devină o partidă avantajoasă.

„Să devină?“ Mitchy privea uluit. „Dar nu e şi aşa?“

„Dragul meu prieten, n-ai decât să-l întrebi pe Van. Ştiu că tu ai fost întotdeauna de această părere. Dar oricum, trebuie să-ţi spun”, continuă doamna Brook, „că sunt încântată.”

Mitchy se aşezase, dar Vanderbank rămăsese în picioare într-o atitudine care deveni poate puţin rigidă. Nu era furios — niciunul din membrii cercului restrâns din Buckingham Crescent nu se înfuria vreodată — dar arăta grav şi cam tulburat. „Chiar dacă *este* categoric un gest frumos” — i se adresă el direct amfitrioanei — „nu pot să-mi dau deloc seama, ce anume te determină să procedezi *astfel.* Mă refer la faptul că imediat faci vestea publică.”

„A! dar păstrăm noi vreodată secrete faţă de Mitchy?“ întrebă doamna Brook.

„Parcă puteţi păstra? Ceea ce-i tot una”, spuse Mitchy. „Şi în plus iată-ne aici laolaltă, împărţindu-ne deopotrivă totul — într-o armonie deplină. *Persoana* la care s-a gândit domnul Longdon este fără îndoială Van. Nu încercaţi să mă trataţi ca pe un intrus.”

Vanderbank îşi plimba privirile oarecum derutat, deşi abia dacă se putea vorbi de umbra unei umbre, de la unul la celălalt. „Am impresia că am fost cam nătărău!“

„Spune-mi şi mie, ţinând seama de temeiurile prieteniei noastre — exact aşa cum se exprimă Mitchy — există oare vreo altă chestiune pe lume care să ne dea dreptul, lui şi mie, să ştim tot ce ştii tu şi să simţim alături de tine? Presupun că vrei, Mitchy, nu-i aşa?“ continuă doamna Brook, „să afli totul în legătură cu *asta.*“

„O! mă refeream numai la faptul”, explică Vanderbank, „că n-am putut să-mi ţin gura şi ţi-am spus toată povestea. Oricum, sunt perfect încredinţat”, continuă el adresându-i-se lui Mitchy, „că ceea ce există realmente între noi va rămâne numai între noi. Şi în cazul ăsta dă-mi voie să-ţi spun eu exact cum stau lucrurile.” Durata pauzei pe care-o făcu după aceste cuvinte dovedi, în cele din urmă, că nu ştia cum să mai continue; iar,

intelocutorii săi schimbară, în timp ce-l aşteptau, priviri pline de înţelegere. Ei mai aşteptară o clipă apoi el se aşeză, şi aplecat înainte cu coatele sprijinite pe braţele fotoliului şi privirile aţintite în covor, prelungi tăcerea. În cele din urmă o privi pe doamna Brook. „Limpezeşte *tu* lucrurile.“

Dintr-un motiv sau altul rugămintea lui trezi una din reacţiile ei cele mai infantile. „Nu prea cred că *sunt în stare*, dragă Van — să le *limpezesc* de-a binelea. Oricum, tu însuţi ai aflat până acum”, continuă ea adresându-i-se lui Mitchy, „destule în legătură cu domnul Longdon şi mămica.”

„Mda! cam aşa!“ râse Mitchy.

„Şi despre mămica şi Nanda.”

„O! da, ştiu perfect: despre modul în care Nanda îi reaminteşte de ea, şi de *loialitatea desăvârşită* care l-a împins să facă o asemenea pasiune pentru fată. Dar am înţeles deja lucrurile — nu mai e nevoie să puneţi punctul pe *i“*. Aruncând din nou o privire spre celălalt vizitator, Mitchy sări de pe canapea şi rămase acolo în picioare rubicond. „Ţi-a oferit bani ca să te însori cu ea.” Îi spuse asta lui Vanderbank de parcă ar fi fost cel mai firesc lucru de pe lume.

„O, *nu“*, interveni doamna Brook cu promptitudine: pur şi simplu i-a dat de ştire înaintea tuturor că banii sunt puşi deoparte *pentru* Nanda şi că deci…”

„Avantajul primului venit?“ — Mitchy îi şi luase vorba din gură „Mda, Mda. Deci, ca să-i asiguri banii”, îl chestionă el pe Vanderbank, *„trebuie* să te însori cu ea, nu?“

„Dacă depinde de asta, n-o să-i obţină ea niciodată”, replică doamna Brook. „Van, dragul de el, o să se gândească o groază de vreme şi cu multă conştiinciozitate la asta, dar n-o s-o facă.”

„Zău Van, chiar n-ai s-o faci?” îl întrebă Mitchy de pe covorul din faţa şemineului.

„Niciodată, niciodată. O să fim foarte buni cu el, o să-l ajutăm, o să sperăm şi o să ne rugăm pentru el, dar în cele din urmă”, spuse doamna Brook, „o să ne trezim exact acolo unde suntem acum. Van, dragul de el, îşi va fi dat toată silinţa şi ne-o vom fi dat-o şi noi pe a noastră. Domnul Longdon şi-o va fi dat-o şi el — şi chiar şi sărmana Nanda şi-o va fi dat-o. Dar totul va fi fost în zadar. Oricum”, continuă doamna Brook să peroreze, „probabil că se va alege cu banii. Desigur, domnul Longdon va considera că ea va avea nevoie de ei în cazul în care ar rămâne singură chiar şi mai mult

decât dacă s-ar mărita. Aşa încât cel puţin în privinţa asta noi", conchise ea — „mă refer la Edward, la mine şi la copilă, vom fi avantajaţi."

Mitchy n-avu nevoie să se gândească decât o clipă, ca să ajungă la o certitudine tot atât de mare. „O! în privinţa *asta* nu poate exista niciun dubiu. Sunt lucruri asupra cărora nu-ţi mai baţi deloc capul" — explică el plin de voioşie.

„Şi totuşi deosebirea este substanţială!“ oftă doamna Brook uşurată. Apoi schimbând tonul: „ceea ce va descoperi Van, dragul de el, în cele din urmă ca inacceptabil, nu-ţi dai seama? va fi tocmai faptul de a crea impresia că s-a lăsat mituit. Pe de o parte n-o să vrea — din solicitudine faţă de Nanda — să ştie că se taie subsidiile; şi totuşi pe de altă parte n-o să vrea ca problema pecuniară să aibă vreun amestec în această chestiune — pe scurt să lase impresia că a fost necesar să fie plătit. Îţi seamănă ţie, ştii — e mândru. Şi din pricina asta o să eşuăm."

În tot acest răstimp, Mitchy îşi urmărise prietenul care, evident stânjenit mai înainte, acum îşi revenise şi, deşi arborase un zâmbet vag forţat, se lăsă în voie pe spătarul fotoliului, plimbându-şi privirile peste obiectele din jur, dar evitând chipul celorlalţi. Vanderbank dorea acum, evident, să facă dovada unei detaşări pline de voie bună.

„Ia ascultă", îi spuse Mitchy, „îmi amintesc că mi-ai expus cândva un caz oarecum delicat."

„O! o să ţi-l expună — o să mi-l expună chiar şi mie", interveni doamna Brook. „O să fie încântător, emoţionant, sincer — şi mai presus de toate, o să fie teribil de *interesant.* Dar o să se hotărască în felul său aparte; iar felul său aparte nu va fi convenabil pentru domnul Longdon."

Mitchy continuă să-l studieze pe companionul lor în lumina acestor remarci, apoi îşi întoarse spre amfitrioană privirea sa îmbietoare şi luminoasă. „E splendidă, nu-i aşa, pasiunea pe care o arată pentru el flăcăul tomnatic. “

Doamna Brook ezită o clipă. „Din punctul de vedere al interesului imens pe care-l prezintă problema aceasta — de pildă, în momentul de faţă — pentru tine şi pentru mine? O! da, e unul din lucrurile cele mai reuşite de care am avut noi parte până acum. Îl aşază cumva alături de Lady Fanny — *o s-o facă, n-o s-o facă; n-o s-o facă, ba o s-o facă*! Numai că, aşa cum spuneam, îi lipseşte pentru a fi perfectă elementul de încordare reală.“

Mitchy era sincer uimit. „Spui că-i lipseşte, asta e părerea ta? Mie nu-mi face impresia, cel puţin nu total.“ Se întoarse din nou, de-a dreptul insistent

spre prietenul lor. „Şi sper că nici ţie nu-ţi face pe de-a întregul.“

Cultivându-şi detaşarea, Vanderbank nu răspunse nimic la început de parcă nici nu i-ar fi auzit, iar ceilalţi doi demonstrau prin expresia feţii absenţa neliniştii mai puţin convingător, poate, decât încercaseră prin tiradele lor. Singura reacţie pe care-o manifestă fără întârziere fu să se ridice apropiindu-se de Mitchy, în faţa căruia rămase un minut râzând destul de amabil dar nu tocmai vesel. Şi ca şi când ar fi vrut să dea o dovadă mai convingătoare a veseliei sale, îl prinse de îndată pe acesta pe după umeri şi tot fără să scoată o vorbă îl împinse în fotoliul pe care tocmai îl părăsise el. De pe canapea, doamna Brook nu-şi dezlipi privirile de la oaspeţi cât dură întreaga scenă. Vanderbank mai avu nevoie de o clipă până să dea glas gândurilor, răstimp în care el se învârti prin cameră iar companionii săi aşteptară. „*Splendidă*, aşa cum îi spunem noi, este această libertate extraordinară şi bună dispoziţie a relaţiilor noastre precum şi faptul că suntem într-adevăr preocupaţi — fără să ţinem deloc seama de interesele noastre personale, total lipsiţi de egoism şi alte vulgarităţi — să pătrundem esenţa lucrurilor. Exemplul frumos pe care doamna Brook tocmai mi-l oferise, în privinţa asta”, continuă el adresându-i-se lui Mitchy, „a fost exact motivul ce m-a determinat să exclam, aşa cum am făcut-o, în clipa când ai venit. “ I se adresa prietenului său dar era cu ochii îndreptaţi la amfitrioană. „Ceea ce o face într-adevăr să se ridice *deasupra* noastră e faptul că deşi îi arăt brusc că intervin într-un plan la care ţine, resentimentul ei personal nu reprezintă nimic — nu vrea decât să înţeleagă ce s-ar putea întâmpla într-adevăr, să pătrundă esenţa situaţiei şi să se împace cu ea. Îmi oferă adevărul, aşa cum îl vede ea în ceea ce mă priveşte, şi asta fără o infatuare nesuferită dacă întâmplarea face să fie adevărul care-i convine cel mai mult. A folosit o formulare de neuitat, de neuitat.“

Aprecierea favorabilă a lui Mitchy nu punea o stavilă în calea amuzamentului său. „Eşti nemaipomenit de judicioasă în ce ne priveşte. Totuşi cu formularea asta ne-ai cucerit.”

Chiar dacă doamna Brook nu avea atâtea motive să se distreze, urmărea poate cu mai mult interes. „Dacă îmi recunoşti această calitate de ce mi-ai pus o întrebare atât de rece şi neiertătoare? — mă refer la momentul când m-ai atacat atât de straniu pentru că i-am împărtăşit lui Mitchy vestea adusă de tine. Dacă frumuseţea fundamentală a efortului nostru de a trăi laolaltă constă — şi asta în perfectă armonie cu propria ta elocinţă — în sinceritatea

noastră, eu n-am făcut decât să dau ascultare impulsului de a mă comporta sincer. Dacă nu suntem sinceri — atunci nu suntem nimic.”

„Nimic!“ Mitchy fu primul care să reacţioneze. „Dar noi *suntem* sinceri.”

„Da, *suntem* într-adevăr sinceri”, adăugă Vanderbank imediat. „Avem marea şansă de-a nu coborî ştacheta sub standardul nostru; deci nu încape îndoială că o să continuăm să ne avântăm în tării şi să proslăvim. Plătim pentru asta, spun cei care nu ne simpatizează, prin conştiinţa de sine…”

„Dar cei care nu ne simpatizează”, interveni Mitchy, „nu intră în calcul. Pe de altă parte cum putem fi în toată puterea cuvântului conştienţi unul de celălalt?“

„Tocmai asta e!“ — completă Vanderbank ideea: „fără ca eu să mă regăsesc, de pildă, în tine sau în doamna Brook? Ne vedem reflectaţi — suntem conştienţi de farmecul întregului. Îţi mulţumesc”, continuă el după o clipă adresându-i-se doamnei Brook — „îţi mulţumesc pentru sinceritatea ta.”

Uneori nu-i venea deloc uşor doamnei Brook să-şi poată concentra privirile, dar trebuie să recunoaştem că existau şi momente când reuşeau să privească ferm. Schimbă cu Van o privire destul de semnificativă şi apoi, cu o artă ce-i era proprie, se uită brusc în altă parte fără să dea impresia că îl abandonează… Esenţialul este, nu crezi?“ i se adresă ea lui Mitchy — „să nu ne arătăm chiar aşa din cale afară de deştepţi încât să dăm impresia că niciodată nu putem fi simpli. Nu trebuie să discernem nişte lucruri *prea* fantastice — nici măcar atunci când e vorba de fiecare dintre noi.“ Ea îşi cam pierdu răbdarea în faţa primejdiei pe care-o vedea profilându-se. „*Putem* fi simpli!“

„*Putem,* pe cinstea mea!“ râse Mitchy.

„Mda, acum suntem — şi e o mare mângâiere că am ajuns la această concluzie”, spuse Vanderbank.

„Vezi deci“, replică doamna Brook, „ce greşeală ai face descoperind abise de subtilitate în faptul că m-am purtat pur şi simplu firesc.”

„*Putem* să ne comportăm firesc”, declară Mitchy.

„Putem, pe cinstea mea!“ râse Vanderbank.

Doamna Brook se întorsese spre Mitchy. „N-am vrut decât să ştii asta. Aşa că am vorbit. E cât se poate de simplu. Şi dacă se pune problema *de ce anume* am vrut să ştii…”

„Ce alt motiv mai serios ar putea exista”, întrerupse Mitchy, „în afara aceluia că ştii până în vârful unghiilor cât de mult aş fi vrut şi eu s-o aflu şi

câtă nefericire şi jale cumplită aş fi îndurat dacă m-aţi fi lăsat pe dinafară. Imaginează-ţi, stimate amice” — i se adresă el simplu lui Van, „că eu *n-aş fi ştiut!*“

Era evident că Vanderbank nu-şi putea imagina asta, dar răspunse destul de calm: „Probabil că te-aş fi informat eu însumi.”

„Ei şi atunci, care e diferenţa?“

„O! *există* totuşi o diferenţă”, spuse doamna Brook cu loialitate. Şi apoi întredeschise de vreo două degete, pentru Vanderbank, uşa strălucirii sale voalate. „Numai că în opinia mea diferenţa, aş spune, e în bine. Fireşte”, adăugă ea, „rămâne strict numai între noi trei, şi nu simţiţi cum se degajă din faptul că suntem preocupaţi de aceeaşi problemă — farmecul nealterat de a fi împreună?“

S-ar fi spus că cei doi bărbaţi se invitau reciproc, fiecare aşteptând o încuviinţare mai fermă din partea celuilalt şi apoi cum Vanderbank nu reuşi, Mitchy se văzu obligat să-l acopere schimbând cu eleganţă subiectul. „Dar nu e Nanda persoana cea mai interesată să afle?“

Auzind asta Vanderbank scoase un sunet de o ilaritate stranie „A! asta ar pune capac!“

Expresia produse timp de câteva secunde ceva asemănător unui val de răceală, răceală care avu drept consecinţă o scurtă pauză ce la rândul ei dădu şi mai multă greutate cuvintelor rostite imediat. „Nu eu sunt persoana care s-o informez despre asta“, spuse doamna Brook cu blândeţe şi gravitate. „Poftim! puteţi fi siguri. Dacă vreţi o promisiune, luaţi-o drept promisiune. Aşa încât dacă domnul Longdon păstrează tăcerea”, continuă ea, „şi o păstrezi şi tu Mitchy şi eu, de unde naiba să-i mai încolţească fetei vreo bănuială?“

„Ai în vedere, desigur, că n-ar mai rămâne decât posibilitatea ca Van să se decidă să i-o comunice el însuşi.”

Îl priviră pe Van de parcă ar fi fost un obiect frumos şi neînsufleţit; doamna Brook însă avea răspunsul pe buze. „O! sărmanul de el, *n-o să sufle o* vorbă.”

„Aha! Deci aşa stau lucrurile.”

Obiectul acestei discuţii nu avu momentan nimic de adăugat, nici chiar atunci când Mitchy — ridicându-se, în timp ce rostea cuvintele de mai sus, din fotoliul unde fusese aşezat — se postă şi el cu un aer prietenos pe carpeta dinaintea şemineului cu faţa spre amfitrioană. Se pare că această mişcare nu contribui decât la tăcerea lui Vanderbank pentru că acesta, tot

fără să vorbească, se îndepărtă după o vreme de prietenul său şi se lăsă din nou în acelaşi fotoliu. „Ţi-am mai demonstrat, sunt sigur că-ţi aminteşti de asta”, îi spuse Vanderbank acum, „că îmi dau perfect de bine seama în ce măsură te preferă pe *tine* doamna Brook în această calitate.”

„Îşi închipuie că pe *el* îl vreau eu însămi”, explică doamna Brook afabil.

Era fără îndoială *minunată* aşa cum o consideraseră întotdeauna, dar poate că nici măcar de rândul acesta nu se situă la înălţimea la care izbuti să se ridice Mitchy. „Da’ cum să-l pierzi pe amicul Van — chiar şi în cel mai rău caz?“ o întrebă el vădit preocupat.

Ea ezită puţin. „Ce înţelegi prin cel mai rău caz?“ „Atunci în cel mai fericit caz”, zâmbi Mitchy. „În împrejurarea în care el ţi-ar infirma prezicerea; lucru care, fiindcă veni vorba, implică pericolul, nu-i aşa? — vreau să spun pentru reputaţia ta intelectuală — de a face din el, aşa cum ni s-a spus tuturor de către dădacele noastre franţuzoaice, un tip *contracarant.“*

„O! m-am gândit la asta“, replică doamna Brook. „Dar în final n-o să întreprindă, nici măcar pentru plăcerea de a-mi face mie în ciudă, un lucru pe care nu l-ar dori. N-am spus *eu* că l-aş pierde”, continuă ea; „ăsta e pur şi simplu punctul lui de vedere — sau ca să mă arăt foarte dreaptă cu el, ideea pe care mi-o impută cu atâta candoare; deşi fără să-mi atribuie, îmi închipui, — pentru că nu merg atât de departe — ceva care ar fi atât de cumplit de *bête* ca de pildă sentimentul geloziei.”

„Nici măcar nu ţi-ar trece prin minte că aş presupune o asemenea inepţie din partea ta”, spuse Vanderbank auzind asta, „dacă ai înţelege pe deplin cât de mult continui să te admir. Singurul lucru care mă intrigă puţin”, continuă el, „este această nemaipomenită libertate critică — sau am putea-o numi, dacă vrem, înaltă detaşare intelectuală — cu care discutăm o problemă ce te priveşte, dragă doamnă Brook, atât de aproape, şi care implică cele mai lăuntrice şi cele mai sacre sentimente ale tale. La urma urmelor noi ne jucăm acum cu ideea fericirii Nandei.”

„O! eu nu mă joc!” declară doamna Brook cu o voce puţin spartă de emoţie.

„Nu se joacă” — confirmă domnul Mitchett cu gravitate. „Şi nu simţi deloc reverberând în aer pasiunea pe care din prea mare gingăşie n-o scoate la fereastră ca o jupânească ce-şi scutură faţa de masă sau ca naţionalistul ce-şi agită stindardul?“ Apoi preluă ceea ce spusese Vanderbank mai înainte. „Bineînţeles, dragul meu, că *îmi dau seama*, aşa cum te-ai exprimat adineaori, de toate, şi nu sunt lipsit de discreţie, nu-i aşa, doamnă Brook? recunoscând atât pentru tine cât şi pentru mine *imposibilitatea* despre care tu şi cu mine discutam uneori întorcând-o pe toate feţele. Ştii doar — Domnul să ne aibă în pază! — am ajuns încă demult la concluzia că *pentru* mine nu există chiar nimic.”

„A! ia-o cu binişorul!“ interveni doamna Brook.

„Are ea o teorie” — îl lămuri Vanderbank din fotoliul lui pe Mitchy, care fremăta în faţa lor — „că ţie o să ţi se ivească desigur şansa, mai târziu, după ce-mi voi fi dat eu arama pe faţă.”

„O! dar tocmai asta”, replică Mitchy în grabă, „n-o s-o faci niciodată! O să te învălui şi *pe viitor* într-un mister magnific aşa cum o faci şi în prezent; vei continua să te bucuri de toate virtuţile pe care imaginaţia noastră, veşnic activă, deseori deconcertată dar mereu neobosită, va continua să ţi le atribuie. Şi în acelaşi mod, până la sfârşitul vieţii, Nanda va rămâne pur şi simplu impecabilă sau neîntinată sau generoasă — oricum am vrea s-o

numim. Pentru noi, care suntem destul de vulgari prin comparaţie cu ea s-ar putea să conteze, dar pentru *ea* cât o să conteze dacă te decizi sau nu în favoarea ei? Nu poţi să-i aparţii mai mult, în ceea ce o priveşte, decât îi aparţii în momentul de faţă — şi asta reprezintă exact cât să nu mai rămână loc pentru nimeni. Şi deci, fără acest loc, eu unde mă mai plasez?“

„Niciunde, după câte văd“ — păru Vanderbank să mediteze ca să-i facă plăcere.

Doamna Brook îl urmărise pe Mitchy cu o admiraţie evidentă, dar auzind asta îi aruncă lui Van o privire care era ca o floare scuturată de pe aceeaşi ramură. „O, şi atunci înseamnă c-am s-o ţin tot aşa cu *amândoi? Va fi* o adevărată bucurie.” Totuşi, brusc înregistră o cădere ce umbri tabloul. „Eşti atât de divin, Mitchy, încât de ce n-ai putea până la urmă să îngenunchezi *orice* femeie.”

Mitchy nu părea însă impresionat — răspunse numai din curtenie. „Ce înţelegi prin până la urmă? Cam pe când voi împlini optzeci de ani?“

„A! eşti genul de bărbat pentru care floarea vârstei va fi plină de roade. Dai senzaţia că atunci ai să culegi cumva tot ce ai semănat.”

Şi de data asta Mitchy acceptă profeţia numai ca s-o poată evalua. „După părerea ta când împlineşti optzeci de ani se cheamă că eşti în floarea vârstei? Păi bine, scumpă doamnă, frumuseţea mea morală — dacă asta ai în minte când te referi la genul meu — e tocmai blestemul care mă apasă. Ce-i mai poate rămâne unui om care e pur şi simplu putred de atâta bunătate? Cere genul de simpatie care *scoate* din discuţie orice altceva.”

„Hm! ăsta *este* un paradox ieftin!” oftă Vanderbank răbdător. „Să ştii că trebuie să plăteşti amendă.”

Doamna Brook preluă ideea cu mai puţină răbdare poate. „Da în privinţa asta suntem *intransigenţi.* Cinci lire, te rog.”

Mitchy îşi scoase portofelul, deşi oferi explicaţii.

Voiam de fapt să spun că eu nu transmit elementul acela teribil.” Cu aceste vorbe produse o bancnotă nou-nouţă.

„*Nu-l* transmiţi?“ întrebă Vanderbank care, luând-o de la el ca să i-o înmâneze doamnei Brook, o reţinu cu delicateţe o clipă, spre a-şi sublinia şi mai mult îndoiala.

„Elementul acela teribil este înfricoşarea sacră. Numai tu transmiţi *asta.*“

„O!“ — şi Vanderbank puse banii pe servanta de la cotul doamnei Brook.

„N-am dreptate, doamnă Brook? n-o face el într-un chip fantastic şi mai presus de orice, nu explică asta totul?“

Din nou, ca şi când ar fi fost înţeleşi, cei doi îl priviră cu interes comun pe interlocutorul lor, care le întâmpină privirile cu un aer menit să se înscrie evident pe blagoslovita cale de mijloc între jenă şi exultare. Apoi doamna Brook lăsă să se vadă că îi place expresia. *„Înfricoşarea sacră!* Da, e senzaţia pe care o încerci. *Chiar asta* este.”

„Cea mai elocventă întruchipare”, continuă Mitchy, „pe care am întâlnit-o vreodată. Aşa încât morala mea este suficient de tranşantă.”

„O, nu cred că se poate spune că ar fi”, replică Vanderbank, „până când n-ai strâns într-o cutie toate lucrurile, făcând pentru Nanda tot ce aşteaptă ea mai mult de la tine.”

Mitchy prinse sensul fără nicio urmă de uimire. „O! Cerându-i Ducesei mâna micuţei Aggie?“ Nu-i trebui decât o clipă să cumpănească lucrurile. „Află de la mine, aş fi gata s-o cer ca să-i fac plăcere Nandei. Numai că n-am înţeles încă prea bine raţiunea acestei dorinţe.”

„Raţiunea decurge în mare parte”, răspunse prietenul său, „din faptul că ţinând foarte mult la Aggie, şi în fond admirând-o enorm, vrea să-i facă un bine şi s-o apere de orice rău. Nu-ţi dai seama? — e de-a dreptul încântător — crede în ea fără nicio reţinere.”

Deşi nu era ceva nou, Mitchy vibră la această sugestie. „Ai dreptate, e de-a dreptul încântător.”

„Ei, da”, continuă Vanderbank, „şi o înzestrează pe prietena ei cu o pasăre phoenix ca tine, şi îţi rezervă ţie o altă pasăre phoenix precum prietenia ei. E greu de spus pentru care din voi doreşte mai mult să facă acest lucru frumos. Pe scurt, vă iubeşte pe amândoi” — continuă el ideea — „deşi, poate, când te gândeşti mai bine, miza pe care o pune pe tine, Mitchy, în acest aranjament, este ceva mai ridicată. E uluitor de frumos, oricum — şi în acelaşi timp uluitor de straniu — sentimentul pe care-l are faţă de o persoană de genul lui Aggie, de care se deosebeşte aşa de mult.”

„A!“ râse Mitchy, „dar gândeşte-te în cazul ăsta la sentimentele ei faţă de genul meu!“

Vanderbank, acum tot mai în largul său, cu capul dat pe spate, îşi aţintea ochii spre sferele înalte şi îndepărtate. „O! Nanda e capabilă de atâtea lucruri…!“ La auzul acestor vorbe ceilalţi schimbară o privire iar companionul lor adăugă: „Micuţa Aggie este într-adevăr genul de făptură cum s-ar fi vrut Nanda însăşi.”

„Ee!“ făcu Mitchy. „Aş fi adorat-o chiar şi *dacă* ar fi reuşit asta.”

Câteva minute doamna Brook nu făcu nicio remarcă, dar observatorul perspicace pe care ne bizuim întotdeauna ar fi detectat poate în atitudinea ei, ca unul din efectele împrejurării deosebite pe care-o constituia, azi, prezenţa lui Vanderbank, o oarecare iritare înăbuşită. „N-ar fi fost absolut deloc posibil să reuşească”, interveni ea, „cu o mamă atât de liberă, sau mai bine zis, ca să mă exprim mai corect, atât de perversă.”

„Şi totuşi, scumpă doamnă”, reflectă Mitchy prompt, „cum se face că, în cazul micuţei Aggie, Ducesa n-a împiedicat…?“

Doamna Brook se arătă plină de înţelepciune. „Ştii, e cu totul altceva. Ca mamă — nu-i aşa Van? nu sunt *destul* de rea. Asta e problema când e vorba de mine. Aggie, nu-ţi dai seama? reprezintă moralitatea Ducesei, virtutea ei; şi având-o astfel, în afara ta, cum s-ar spune, poţi profita mult mai mult de pe urma ei. Copila a constituit pentru Jane, recunosc, o mieluşea colosală şi Jane a ţinut-o din scurt şi a desăvârşit-o cu atâta migală. De parcă ar fi lucrat o frumoasă broderie. O! ca operă este atât de *soigné!* Aşa cum e — e numai bună de expus. O femeie ca mine trebuie să fie ea însăşi, sărmana fiinţă, cu virtutea şi moralitatea pe care le are. Ce altceva poţi pretinde? Este moda noastră englezească de a pune lucrurile de-a valma.”

„Aşa încât, fiica ei“, se arătă Mitchy înţelegător, „poate spera, doar datorită acestei situaţii să întruchipeze în cel mai bun caz imoralitatea şi viciul ei?“

Fără să răspundă însă în niciun fel întrebării, doamna Brook păru brusc să se fi cufundat într-o mare de gânduri. „Singura posibilitate ca Nanda să fi devenit cu adevărat cum se cade…”

„Ar fi fost ca tu să-i semeni lui Jane?“

După această replică Mitchy şi amfitrioana sa avură aerul să contemple împreună un minut adevărul tragic. Apoi ea clătină din cap. „Ne recunoaştem greşelile prea târziu.“ Repetă gestul, de parcă ar fi fost gata să renunţe la totul, şi între timp, scoţându-şi ceasul, Vanderbank se ridicase cu o izbucnire ce dovedea din partea lui o oarecare absenţă şi se adresă lui Mitchy exprimându-şi dorinţa de a pleca împreună. Mitchy, antrenat pe moment în conversaţie cu doamna Brook, încuviinţase doar printr-un gest al capului, dar atitudinea celor doi bărbaţi dovedea că sunt pe punctul de a pleca. Prietena lor îi privi ca şi cum ar fi vrut să-l reţină pe unul din ei, şi anume dintr-un motiv legat de existenţa celuilalt, dar în chip ciudat, aproape rizibil, îi venea greu să facă alegerea. Ceea ce i se putea citi pe chip, de fapt, în acest schimb rapid de priviri, s-ar fi dovedit dacă am fi fost pătrunzători,

înfiriparea sentimentului că în ciuda oricărei intimităţi şi amabilităţi, ei nu puteau, în fond, ţinând seama de turnura pe care o luau de obicei lucrurile, decât să se unească împotriva ei. Totuşi, în cele din urmă făcu un soi de alegere continuând să i se adreseze lui Mitchy: „Nu ţi-a spus deloc motivul real al ideii emise de Nanda că ar trebui să candidezi pentru Aggie.“

„O! eu mă opresc aici“ spuse Vanderbank. „În plus, el înţelege şi asta.”

Pe loc, *Mitchy se* arătă judicios *atât faţă de el* însuşi cât şi faţă de ceilalţi. „Păi, nu face decât să se descotorosească de mine.”

Agitat acum şi plimbându-se de colo-colo în cameră, Vanderbank se opri auzind asta, cu un zâmbet adresat doamnei Brook. „Înţelegem prea bine.”

„Ba nu-i deloc aşa dacă nu înţelege”, răspunse ea după o clipă, întorcându-se spre Mitchy, „că adevărata lui *combinaţie* nu poate fi, tinând seama de natura cazului de faţă, decât…”

„O! da“ — i se adresă Mitchy fără înconjur — „cu tânăra care este, aşa cum te exprimi tu, atât de categoric şi de ireversibil modernă şi în privinţa căreia s-a renunţat — O! bineînţeles tacit dar în mod practic — să se mai recurgă la frauda pioasă a identificării clasice cu o foaie imaculată de hârtie. Mi-ai amintit asta de nenumărate ori. Înţeleg perfect. Dacă ar fi să candidez pentru mâna lui Aggie n-aş face-o decât ca să mă arăt îndatoritor. Fata modernă, produsul durelor realităţi londoneze şi a conştiinţei sale în care acestea se reflectă inevitabil — exact aşa cum sunt — ea, fiinţa minunată *reprezintă,* recunosc pe deplin, obiectul real al preocupărilor mele, şi nu mă ruşinez să afirm că atunci când îmi place ipostaza individuală nu mă mai tem de tipul general. Ştie prea multe — nu eu o spun; dar nu ştie, la urma urmelor, nici a milioana parte din ceea ce ştiu *eu*“.

„Nu sunt foarte convinsă!“ exclamă doamna Brook cu multă siguranţă.

El fusese categoric, şi rămase pe aceeaşi poziţie cu o claritate neobişnuită. „Şi produs contra produs, dacă ajungi la asta, eu sunt mai insolit decât oricare altul. Gândeşte-te numai la tradiţiile pe care le fac ţăndări eu!“ râse Mitchy.

Doamna Brook se ridicase iar Vanderbank se dusese din nou spre fereastră. „Şi tocmai de asta“, replică ea, „tu şi ea alcătuiţi o pereche de monştri şi monstruozitatea ta i se potriveşte. Ea ştie într-adevăr prea multe“, adăugă ea.

„Ei, bine”, spuse Mitchy cu hotărâre, „nu e decât vina mea.”

„Nu *numai* a ta — dacă”, replică doamna Brook, „nu este un mod drăguţ de a spune că în cea mai mare parte e a mea.”

„O! şi a ta — într-o măsură fantastică; de fapt a fiecăruia. Chiar şi a lui Edward, aş spune; şi desigur şi fără niciun dubiu, a lui Harold. A! şi a lui Van — aş spune!“ continuă Mitchy, „deşi acum întoarce spatele şi nu vrea să se amestece deloc în această chestiune.”

Tocmai pe spatele întors a lui Vanderbank se odihneau acum privirile doamnei Brook. „E însuşi motivul pentru care n-ar trebui să-i fie teamă de ea.“

Van se întoarse într-o confruntare directă. „O! nu neg partea mea de contribuţie.”

Îi întâmpină cu o strălucire destul de vie în priviri iar doamna Brook gânditoare, melancolică şi candidă se înfruptă o clipă din această lumină generoasă. „Şi totuşi, dacă stai să te gândeşti, la urma urmelor a fost doar atât, *un subiect de conversaţie!“*

Din nou era ceva în tonul ei care-i făcu pe interlocutori să izbucnească în râs; aşa încât pe acest fundal de bună dispoziţie Vanderbank se relansă. „Doar atât, doar atât, doar atât. Dar poate tocmai acest *doar* ne-a făcut să ne avântăm în consideraţii de asemenea anvergură.”

Inteligenţa doamnei Brook se revărsă din plin. „Vrei să spui că n-am avut scuza pe care o oferă pasiunea?“

Interlocutorii ei se lăsară din nou cuprinşi de veselie. „Asta-i!“ spuse Vanderbank, după o clipă, cu mai puţin antren. Şi rostind cuvintele întinse mâna să-şi ia rămas bun.

„Chiar îţi *este* teamă”, răspunse ea întinzând la rându-i mâna; apoi, cum el nu reacţionă în niciun fel, îl reţinu în faţa ei. „Şi vrei să-mi spui mie că *n-ai habar* dacă are să-i obţină?“

„Banii, în cazul în care el *nu-i cere* mâna” — izbucni Mitchy, cu un aer de responsabilitate, peste tăcerea lui Vanderbank. „Ah, dar aşa cum spuneam, desigur…!”

Privirile lui Vanderbank le căutară pe ale lui Mitchy. „Da. Bănui că are să-i obţină.”

„Atunci poate că, în chip de compensaţie, o să obţină chiar *mai mulţi…!“*

„Dacă n-o s-o cer? O!“ spuse Vanderbank. Şi se schimbă la faţă.

Ieşise din încăpere, dar doamna Brook îl mai reţinu un moment pe Mitchy. „Vezi — făcând sugestia asta — şi-a dezvăluit o anume intenţie. N-are să-i ceară mâna.”

XXIII

VIZITATORII PLECASERĂ DE JUMĂTATE de oră, dar când sosi Nanda, ea se afla tot în salon. Copila o găsi pe canapea, într-o atitudine ce ar fi putut reprezenta o relaxare reconfortantă; la o a doua privire însă, tinerei noastre i se păru că o surprinsese într-un efort de gândire. Oricum era o condiţie din care doamna Brook fu repede trezită de prezenţa fiicei ei; îşi deschise larg ochii şi îşi lăsă picioarele pe podea, aşa încât acum cele două femei se confruntau într-un mod aparte, numai una din persoanele implicate participând la dialogul privirilor. Uitându-se absentă în jur, fără să-şi caute un loc, Nanda îşi scoase încet mănuşile în timp ce maică-sa cu ochii ei trişti o măsură din cap până-n picioare. „Ai scăpat ceaiul”, spuse apoi doamna Brook ca şi când aceasta ar fi constituit o pierdere ireparabilă. „Dar presupun”, adăugă ea, „că ţi-a împlinit toate dorinţele.”

„O! vai, da, nenumărate — cu prisosinţă.”

Nanda zăbovea acolo zveltă şi fermecătoare, împodobită cu pene şi panglici, îmbrăcată în mătăsuri vaporoase cu desen modern şi nuanţe pale, totul creând un efect pe care melancolia mai adâncă şi mai dulce din privirile maică-si părea să-l confirme cu încântare. „Ia răsuceşte-te puţin, draga mea.” Tânăra se supuse pe dată şi din nou doamna Brook o îmbrăţişa din priviri, „Spatele e partea cea mai reuşită — numai că n-a făcut ce spunea că o să facă. Cum mai mint!“ îngână ea calin.

„Da, da’ şi noi *le* minţim.” Nanda făcu din nou o piruetă şi felul admirabil în care *cădeau* uşor faldurile rochiei, produse, evident, asupra maică-si o linişte şi mai profundă. „Te referi la clinul din mijloc? ştiam că n-o să-l facă. Nu mă interesează să fie mai reuşită în spate — doar nu merg de-a-ndaratelea.“

„Da”, inedită doamna Brook resemnată; „te îmbraci pentru plăcerea ta.”

„O! cum poţi spune una ca asta”, întrebă copila, „când nu înfig nici măcar un ac fără să mă gândesc la impresia pe care *ţi-ar* face-o?“

„Mda”, trase morala doamna Brook, „părerea mea este că trebuie să ne gândim întotdeauna ca la un soi de *point de repère*, la o anume persoană bună pentru aşa ceva. Numai că are mai multă valoare dacă persoana ne inspiră teamă. Faci foarte bine, dar eu nu întrunesc pe deplin condiţiile necesare. Lucrul de care avem cu toţii nevoie este un soi de înfricoşare salutară. *Eu* nu înfig niciun ac fără să mă gândesc la verişoara ta Jane. Nu mai ştiu exact ceea ce se citează undeva în legătură cu cineva care a spus că *Persoana faţă de care ne aflăm în antagonism este sprijinul nostru — ne împiedică să fim superficiali.* Dacă ai şti în ce măsură, cu îmbrăcămintea

mea modestă — *mă împiedică* Ducesa –!“ Era o măsură pe care doamna Brook n-o putea exprima decât prin vaierul ei dulce de supunere în faţa sorţii.

„Aşa-i, Ducesa nu-i femeie, nu? E un punct de referinţă.”

Cuvintele nu avură, totuşi, pentru interlocutoarea Nandei nici efectul unei vorbe în doi peri, nici al unei ironii şi o caracteristică a relaţiilor deosebite dintre cele două prietene era faptul că deşi în comportare şi în ton dovedeau una faţă de alta atâta consideraţie încât aceasta ar fi putut aproape să dobândească alura diplomaţiei, mai rămânea totuşi economia expresiei, specifică unor experienţe comune. Prilejuri repetate de a le observa împreună i-ar fi demonstrat unui spectator că — fără îndoială, mai cu seamă în privinţa doamnei Brook — relaţia lor era guvernată de două-trei legi stabilite în chip riguros, şi, aşa cum s-ar fi putut spune, rafinate, care aveau menirea să reprezinte o pavăză împotriva vulgarităţii, ce atât de adesea ies la suprafaţă între părinte şi copil. Faptul că *erau* atât de bune prietene de parcă Nanda nu i-ar fi fost fiică era un adevăr pe care fiecare întrevedere de a lor reuşea într-un chip sau altul să-l ilustreze. În această privinţă Nanda culesese, încă de timpuriu, în viaţă, o floare a înţelepciunii materne: „Lumea tot vorbeşte despre conştiinţă, dar părerea mea e că trebuie s-o cultivi până la un punct şi s-o laşi aşa. N-ai de ce să te preocupi de conştiinţă dacă îi vorbeşti frumos subretei.” Doamna Brook vorbea cu Nanda la fel de *frumos* cum discuta şi cu Sarah Curd — ceea ce presupunea, după cum se poate uşor închipui că Sarah se bucura de o situaţie dintre cele mai invidiate… Ei bine”, reluă doamna Brook, revenind la Ducesă după o evaluare finală a înfăţişării fetei; „sunt convinsă că mă comport aşa cum trebuie faţă de tine şi că Jane nu va avea nimic de spus azi. Îi semeni nemaipomenit mămichii”, exclamă ea apoi, ca şi când ar fi amintit de asta pentru prima oară.

„O! verişoarei Jane nu-i pasă”, replică Nanda. „Nu reuşesc însă deloc să-i semăn lui Aggie, oricât mă străduiesc.”

„A! n-ar mai trebui să te străduieşti — nu poţi face nimic în privinţa asta. Nu putem fi decât ceea ce suntem.”

Doamna Brook adoptase un ton aproape sentenţios, dar politicoasă Nanda trecu peste asta. „Nimeni din Londra nu ajunge până la ea. Trăieşte într-o splendidă izolare. Când o priveşti ai sentimentul că ai văzut *summum*-ul.“

Doamna Brook se miră fără nicio intenţie agresivă. „Ce înţelegi tu prin *summum?“*

Chiar şi Nanda trebui, totuşi, să se gândească un moment. „Păi, modelul fetei tinere. Aşa îi spune Lordul Petherton”, glumi ea într-o doară — *„a tânără.”*

Replica maică-si trecu peste glumă, luând în seamă altceva… Ştiu ce ai în minte. La ce foloseşte să fii bun?“

„O? nu asta voiam să spun“, se corectă Nanda. „Şi pe de altă parte nu e Aggie oare de o bunătate…”

„Nu la ea mă refeream. Mă întrebam la ce foloseşte că *eu* sunt astfel.”

„Păi, nu poţi fi altfel, aşa cum nici Ducesa nu poate fi altfel…”

„A! dar ea ar putea dacă ar vrea! izbucni doamna Brook pe un ton mai tăios decât până acum. „Nu putem să nu fim buni, dacă ne e dată această povară — dar sunt o mulţime de măsuri extreme, în alte direcţii, pe care nu suntem absolut obligaţi să le luăm. Şi lucrul la care mă gândesc când înfig ace”, continuă doamna Brook. „este că după părerea mea Jane n-a trebuit niciodată să plătească.” Ea păru să mediteze un răstimp asupra acestui fapt, până când nu mai putu să-l suporte; după care izbucni: „Dacă stai să te gândeşti n-a trebuit să plătească niciodată pentru absolut *nimic!“*

Prinsă de interesul conversaţiei Nanda se aşezase acum pe canapeaua maică-si unde, cu excepţia faptului că-şi scoase mănuşile lungi şi moi, frecându-le mereu una de alta şi mângâindu-le, păstra aerul unei tinere vizitatoare prietenoase dar totuşi circumspecte, căreia doamna Brook îi aruncase cu o ocazie oarecare invitaţia *Vino negreşit!* Dar faptul că rămăsese îmbrăcată aşa cum venise exprima poate ceva şi mai evident conciliant: ca şi când cu o seninătate deosebită şi ca să confirme cu amabilitate sentimentul doamnei Brook în privinţa a tot ce se făcuse pentru ea, nu-şi scoase nici pălăria mare cu pene, nici nu-şi lăsase alături umbrela din mătase verde pal, *asortată* cu pălăria şi cu panglicile şi împodobită cu un mâner scump dintr-un material preţios. Spectatorul nostru ar fi putut descoperi eventual prea multă severitate în figura ei ca să aibă certitudinea că rămâne loc şi pentru candoare. „Şi vrei să spui că *tu* ai avut de plătit…?“

„O! da — de când mă ştiu.“ Doamna Brook spuse asta pe un ton cam abrupt, şi tot aşa adăugă, ca şi când ar fi vrut să alunge o vagă jenă: „Dar nu te lăsa descurajată de asta.“

O clipă Nanda păru să cântărească sfatul, şi totul ar fi impresionat ca o nouă tuşă de penel pe tabloul vechii imposibilităţi ca una din ele să găsească

vreo urmă de frivolitate la cealaltă. Orice evadare ar fi putut căuta fiica sau mama când erau laolaltă, aceasta nu se materializa niciodată în direcţia umorului — împrejurare ce totuşi n-ar fi putut deloc să împiedice ca întrevederile lor să devină din când în când destul de comice pentru o a treia persoană. Asupra unei asemenea persoane ar fi produs fără îndoială întotdeauna impresia existenţei unei tensiuni abia mascate. „M-aş fi descurcat mult mai bine de la început, şi aş fi pierdut mai puţin timp”, spuse fata în cele din urmă, „dacă n-aş fi fost handicapată de faptul că nu mi-o amintesc absolut deloc pe Bunicuţa.”

„O! da, *eu* mi-o amintesc!“ gemu doamna Brook cu un accent care în clipa următoare o frapă ca fiind atât de deplasat, încât dădu puţin înapoi. Luă umbrela Nandei ţinând-o de parcă — era cel mai delicat obiect pe care-l poseda — i-ar fi făcut pur şi simplu plăcere s-o aibă. „Rochiile mămichii — cel puţin când era de vârsta ta — trebuie să fi fost hidoase. Ţi-a oferit ceaiul acolo unde te-a luat cu el?“ continuă ea apoi.

„Da, la muzeu. Am făcut o adevărată orgie la bufet. Apoi însă m-a condus la Tishy şi am mai băut unul şi acolo.”

„A intrat cu tine?“ doamna Brook se aprinse dintr-o dată de interes.

„O, da — l-am făcut să vină.”

„El nu voia?“

„Ba dimpotrivă — chiar foarte mult. Dar el nu face tot ce doreşte”, spuse Nanda.

Doamna Brook păru să cadă pe gânduri. „Vrei să spui că e necesar s-o doreşti şi tu?“

„O! nu — *asta* nu e de ajuns. După câte înţeleg”, continuă Nanda, „nu face niciodată ce nu vrea. Dar vrea destule”, adăugă ea.

„Şi mă rog cine mai era la Tishy?“

„O! bineînţeles sărmana Tishy în carne şi oase şi Carrie Donner.”

„Şi nimeni altcineva?“

Fata nu răspunse imediat. „Ba da, a venit şi domnul Cashmore.”

Maică-sa scăpă un geamăt de agasare: „A! iarăşi?“

Nanda cântări lucrurile. „Ce vrei să spui prin *iarăşi?* Stă şi el acolo ca şi până acum, şi Tishy n-are ce să-i facă.”

„Mă gândeam la domnul Longdon — la faptul că *s-au* întâlnit. Când l-a întâlnit la noi atunci nu i-a făcut deloc plăcere. Azi i-a făcut mai multă?“ întrebă doamna Brook cu un tremur în glas.

„Ba deloc, l-a indispus.”

„Dar n-ar fi trebuit oare — când s-a hotărât să intre — să ştie *că o să-l întâlnească?*“

„Ba, da, o ştie perfect — dar a vrut să vadă.”

„Ce să vadă –?“ remarcă într-o doară doamna Brook.

„Ştiu eu, unde mă duc atât de des. Şi ştia că şi eu doream asta.”

„Nu prea îmi dau seama de ce”, remarcă doamna Brook cu blândeţe. Şi apoi, cum fiica ei nu spuse nimic ca s-o ajute: „Oricum, spui că i-a făcut silă?“

În chip de răspuns, după o clipă, Nanda puse o întrebare. „Ei, cum să poată el înţelege?“

„Vrei să spui, că nu poate înţelege la fel de bine ca mine, de ce te duci acolo atât de des? Într-adevăr, cum ar putea oare?“

„Nu la asta mă refeream”, replică fata — „tocmai asta înţelege perfect, pentru că i-a văzut pe toţi în ce chip fantastic — sau cum l-aş putea oare numi — mă înşfacă şi se cramponează de mine.”

Cu destulă gravitate doamna Brook chibzui asupra tabloului. „Şi domnul Cashmore a fost şi azi tot atât de ridicol?“

„Dar nu e ridicol, mămico — e foarte nefericit. Crede că probabil acum Lady Fanny n-o să mai plece, dar are sentimentul că la urma urmelor, asta s-ar putea să fie în detrimentul lui.“

„O să plece *negreşit* răspunse doamna Brook într-unul din felurile ei ocolite de a-şi exprima certitudinea. „E *mult prea* imbecil. Ea a fost aici acum o oră şi dacă a existat vreodată o femeie cu toate bagajele făcute…!“

„Păi bine“, obiectă Nanda, „dar nu-şi petrece tot timpul împachetând şi despachetând?“

Această remarcă, abia dacă o îndârji pe maică-sa. „Nu — deşi fără îndoială, până în momentul de faţă a făcut o groază de eforturi zadarnice. Acum are vreo zece cufere — le şi vedeam în ochii ei fermecători — aşteptând doar să fie ridicate. Aşa încât, draga mea, dacă te bizui pe faptul că n-o să plece…!“ şi doamna Brook clătină din cap, gest care exprimă cunoaşterea izvorâtă din experienţă.

„O! nu-mi pasă ce face!“ replică Nanda. „Ce voiam să spun adineaori este că domnul Longdon nu poate înţelege de ce nu pot fi fericiţi în chip decent, când nu le lipseşte nimic pentru asta.“

„Şi ţi-a cerut să-i explici?“

„M-am străduit, dar n-am dres cu nimic lucrurile. Nu îi sunt simpatici. Nu se simte atras nici măcar de Tishy.“

„Ţi-a spus-o — fără înconjur?“

„O!“, exclamă Nanda, „bineînţeles că l-am întrebat. N-am insistat, pentru că nu o fac niciodată…!“

„Ce nu faci niciodată?“ interveni doamna Brook ca şi când ar fi întrezărit o nouă lumină.

Fata se simţi ademenită spre această sferă care o clipă păru s-o aşeze în rândul celor vârstnici. „îmi face nespusă plăcere, când suntem împreună, să văd în fiecare clipă cum trebuie să-l iau.“

Ajunsă la acest punct, chipul şi tonul ei iradiară, evident, o notă deosebită, uluitor de sugestivă pentru interlocutoarea sa; şi totuşi efectul lor asupra doamnei Brook nu se manifestă decât într-o întrebare atât de lipsită de legătură, încât putea foarte bine fi pusă de nenumărate ori până acum. Am fi tentaţi totuşi să adăugăm că pentru a pune întrebarea, ochii mamei îi cercetară cu luare aminte pe ai fiicei şi pur şi simplu chipul ei se aprinse. „Îl simpatizezi, chiar atât de fantastic?“

În clipa următoare Nanda avu aerul că se pune în gardă. Vorbi totuşi pe un ton oarecum concesiv. „Ştii, este oarecum ameţitor să te vezi că ţi se…“ Ezită însă în alegerea termenului.

„Că ţi se cântă în strună, vrei să spui — chiar şi dacă este un biet veteran care face caz de toate? Dar nu-i aşa, draga mea“, continuă doamna Brook, pe un ton încurajator, „că îţi cântă în strună?“

Auzind asta un spectator înclinat spre presupuneri ar fi citit fără îndoială pe chipul fetei o reacţie vagă faţa de vulgaritatea bruscă a maică-si, împreună cu sentimentul general că unicul mod de a face faţă vulgarităţii a fost întotdeauna să te porţi deschis şi simplu. „Te face să te bucuri că eşti atât de simpatizată — mai simpatizată, o cred cu tărie, decât oricând până acum.”

Ezitarea doamnei Brook, evident, nu se datora faptului că citise ceva pe chipul fetei. „Fără îndoială că nu mai mult decât dragul de Mitchy! Sau, dacă am ajuns aici, chiar decât Tishy însăşi.”

Candoarea Nandei îşi apără cauza. „O! cu domnul Longdon e altceva decât cu Tishy.”

Maică-sa ezită din nou. „Vrei să spui de bună seamă că el ştie mai multe?“

Copila cântări întrebarea. „Nu ştie *mai multe.* Dar ştie altfel de lucruri — şi e mai plăcut decât Mitchy.”

„Te referi la faptul că el nu vrea să se însoare cu tine?“

S-ar fi părut că nu o auzi pe Nanda continuând: „Ştii, îţi stârneşte mai mult admiraţie.”

„Ooo!“ scoase doamna Brook o exclamaţie extravagantă şi interminabilă ce părea să pună sub semnul întrebării însăşi bunul ei gust.

Asta avu drept efect s-o linişteascăpe Nanda. „E unul din cei mai admirabili oameni pe care i-am cunoscut.”

Auzind-o, interlocutoarea sa o fixă cu o străfulgerare de uimire. „Spune-mi draga mea, da’ el, *vrea* să te căsătorească?”

„Da — cu tot soiul de persoane ridicole.”

„Aş vrea să ştiu dacă l-ai lua pe el de bărbat?”

Ridicându-se, Nanda răspunse întrebării cu un *Da!* tăios şi ironic, care vădi primul ei moment de iritare. „E atât de încântător”, continuă ea, „să ştii că există cineva care te simpatizează deşi nu te aprobă.”

Dar pe doamna Brook n-o interesa decât să afle. „Nu te aprobă?“

„Nu, dar n-are nicio importanţă. Şi cu toate astea totul este cum nu se poate mai bine.”

Doamna Brook păru să se întrebe, totuşi, cum de se poate aşa ceva. „Nu-ţi cere să renunţi la nimic?“ Avea aerul că trece grăbită în revistă lucrurile la care Nanda *ar putea* renunţa.

„O! ba, da, la toate.”

Timp de o clipă păru să descopere că nu mai poate ghici intenţiile fiicei sale; apoi afişă un zâmbet straniu. „Şi la mine?“

Copila fu cât se poate de promptă. „La toate. Dar nu m-ar place chiar atât de mult ca acum dacă aş proceda aşa.”

Maică-sa făcu o nouă pauză. „Vrea să te *adopte?“* Apoi continuă pe un ton grăbit şi trist, deşi ca şi cum i-ar fi lipsit cumva curajul să împingă mai departe interogatoriul. „Ne-ar fi tare greu să renunţăm la tine, Nanda.”

„Îţi mulţumesc mult de tot, mămico. Dar n-o să fim supuşi chiar la asemenea încercări, întrucât dacă stai să te gândeşti s-ar putea afirma că de fapt eu îl adopt pe *el*. Vreau să spun că îl schimb încetul cu încetul — arătându-i treptat că de vreme ce nu e cu putinţă să mă port altfel şi cum, bineînţeles, nici nu se poate renunţa într-una la toate, singura soluţie e să nu-i mai pese şi să mă ia exact aşa cum sunt. Ăsta este, nu-ţi dai seama? exact lucrul pe care nu s-ar fi aşteptat să-i facă niciodată.”

Doamna Brook recunoscu întrucâtva validitatea explicaţiei, dar îşi avea rezervele ei. „Dar — ăă să te ia, *exact aşa cum eşti, unde* anume?“

„Să zicem la *South Kensington Museum.“*

„O!“ făcu doamna Brook. Apoi, oricum, pe un ton mai exigent: „Şi chiar îţi face plăcere să stai ore în şir cu el?“

Nanda păru o clipă că se gândeşte cum să se exprime. „Ştii, suntem prieteni la cataramă.”

„Şi vorbiţi tot timpul despre Bunicuţa?“

„O, nu — acum aproape deloc.”

„Nu se mai gândeşte chiar atât de fantastic de mult la ea?“ Se simţea o aviditate stranie în întrebare — o speranţă, un soi de elan spre ceva ce putea fi în interesul Nandei.

Copila primi aceste lucruri doar cu o gravitate de circumstanţă. „I s-a şters impresia, am senzaţia, că aş fi aidoma ei. Ori s-a obişnuit prea mult cu asemănarea, ori e complet mascată de mult prea multe lucruri ce sunt prea diferite.”

„Hm!“ exclamă doamna Brook luând cunoştinţă de asta. „Cred că dai dovadă de foarte multă inteligenţă atunci când iei de la el numai părţile bune şi nu-ţi mai baţi capul cu restul.”

Nanda se miră. „Să nu-mi bat capul?”

„Lasă totul în seama mea”, continuă maică-sa pe un ton cât se poate de conciliant. „Oricum, sper că pentru tine binele va reprezenta o realitate.”

„Realitate?“ repetă copila ca un ecou, evitând să precizeze lucrurile.

La asta doamna Brook se arătă dacă nu chiar iritată, străbătută de o undă de austeritate. „Trebuie să ţii minte că sunt o grămadă de lucruri la care suntem nevoiţi să ne gândim. Sunt o serie de lucruri pe care trebuie să ni le acceptăm reciproc ca pe nişte date ineluctabile — trebuie să dăm cu toţii o mână de ajutor, după puteri, să împingem căruţa. Asta înţeleg eu prin bătaie de cap, şi dacă tu n-ai habar de aşa ceva, cu atât mai bine pentru tine — *în ce mă priveşte* face parte din rutina zilnică. Taică-tău şi cu mine avem cele mai multe probleme, întotdeauna, în perioada asta, după cum prea bine ştii — când suntem nevoiţi să întoarcem lucrurile pe toate feţele şi să ne descurcăm într-un chip sau altul să putem scăpa din oraş; trebuie să punem într-o parte ciupând din alta ca să satisfacem toate nevoile şi banii, banii, banii ne scapă printre degete. Am impresia că anul ăsta copiii nu pot fi incluşi în niciun plan de nicăieri, iar Harold este mai înfiorător decât oricând, nerezolvând nimic pentru sine şi aşteptând ca totul să-i fie rezolvat de alţii. Vorbeşte despre americanca lui, cu milioanele ei, care este teribil de prinsa de el, dar nu pot afla nimic despre ea; singura, la ora de faţă, de care se pare că a auzit lumea este cea logodită cu Bobby Manger. Ăştia din

familia Manger pur şi simplu înhaţă totul“, şi doamna Brook continuă acum pe un ton de-a dreptul tânguitor: „evreul acela, atât de colosal de bogat — cum îi spune? Baronul Schack sau Schmak — cel care a cumpărat de curând Cumberland House şi care se bâlbâie îngrozitor — sau ce defect are? îi lipseşte cerul gurii — o să-i dea hidoasei ăleia mici de Algie, ca să poarte discuţiile pentru el, patru sute de lire pe an, şi când te gândeşti că Harold mi se lăudase că dintre toţi tinerii care s-au năpustit — cu zecile! — *el* avea cele mai mari şanse. Proasta dispoziţie cronică a lui taică-tău e înfiorătoare şi eu trag toate ponoasele; anul ăsta nu obţin practic nimic pe *Colibă* şi totuşi trebuie să băgăm în ea Dumnezeu ştie cât; şi pentru următoarele trei luni toată lumea din Scoţia şi de pretutindeni ne-a invitat când nu ne convine şi nimeni atunci când e nevoie: aşa că te asigur, nu ştiu cum s-o mai întorc — lucru care nu-i împiedică deloc pe toţi să vină totuşi la mine cu necazurile lor egoiste.“ Era ca şi cum cupa amărăciunilor tainice ale doamnei Brook ar fi fost brusc clătinată de o atingere a cărei perversitate, deşi nu fu observată total pe moment, se dovedi, în timp ce ea îşi cam dăduse drumul, destul de puternică s-o facă să se reverse, dar în momentul următor ea înţelese din încremenirea fiicei cât de zadarnică era agitaţia ei şi se controlă în grabă de parcă ar fi urmărit să sublinieze morala cu mai multă demnitate. „Sunt capabilă să-mi port povara şi s-o fac până la capăt; dar nu trebuie să uităm niciunul că se va alege praful de noi dacă nu vom reuşi să ne păstrăm cât de cât treaz un simţ al responsabilităţii. Practic vorbind, nu pot face aranjamente dacă nu ştiu exact când ai să pleci la el.“

„La domnul Longdon? O! oricând am chef“, răspunse Nanda cu multă blândeţe şi simplitate.

„Şi când ai să fii atât de amabilă să ai chef*?*“

„Păi el pleacă sâmbătă, şi dacă vreau pot să mă duc peste câteva zile.“

„Şi în ce zi poţi pleca dacă vreau *eu?*“ Doamna Brook vorbi cu o oarecare asprime parcă — îndulcită desigur pe parcurs — la gândul că fiica ei se bucura de o libertate ce-i apăru brusc drept mai mare decât toate libertăţile de care avusese ea parte. Asprimea se datora însă şi instabilităţii dovedite de recipientul angoaselor ei; dar niciodată nu rămăsese în mod public pradă influenţei pe care adeseori le-o descria plastic altora cât şi sieşi prin termenul c*âinoşenie.* „Ceea ce vreau de fapt să spun este că ai putea să pleci în aceeaşi zi, nu?”

„Să plec eu cu el — cu trenul? De ce nu, dacă ţii.”

„Dar *el* ar ţine? Vreau să spun nu l-ar irita?“

„Nu-mi vine deloc să cred asta, dar mi-e foarte uşor să-l întreb.”

Doamna Brook îşi înclină capul spre şemineu cu ochii aţintiţi la geam. „Uşor?“

Nanda păru o clipă descumpănită de insistenţa maică-si. „Oricum nu mă costă nimic să încerc.”

„Chiar şi ţinând seama de faptul că mămica n-ar fi exercitat niciodată asemenea presiuni?“

Chipul Nandei păru să accepte chiar şi această situaţie. „Ştii,” răspunse ea oricum senină, „am convingerea că suntem destul de buni prieteni ca să ne spunem orice.”

Ţinând seama de lumina pe care remarca o produsese fără întârziere, era foarte posibil ca maică-sa să fi urmărit să scoată de la ea tocmai asta. „Atunci, tare aş vrea să ştiu, cum numeşti tu relaţia dintre voi dacă nu adopţiune?“

„A! nu prea cred că are vreo importanţă ce nume îi dai.”

„Atâta vreme cât atrage după sine, vrei să spui”, întrebă doamna Brook, „toate avantajele?“

„Mda”, bâigui Nanda, schiţând acum un zâmbet vag „hai să le spunem avantaje.”

Doamna Brook făcu o pauză. „S-ar accepta asta destul de uşor numai de s-ar şti ceva mai precis ce profit vei culege de pe urma lor.”

„O! eu am senzaţia că marele avantaj e să pot face ceva pentru el.”

Auzind replica interlocutoarea Nandei ezită din nou. „Dar oare asta, draga mea, nu face ca extravaganţa capitulării tale în faţa lui să se sprijine pe o bază cât se poate de şubredă? Mila, dragostea încep acasă, şi dacă nu e vorba decât de oferit, ai destule obiecte asupra cărora să-ţi reverşi generozitatea fără să te duci atât de departe.”

Aşa cum indica privirea ei fixă, copila îşi reţinu o clipă surpriza izbucnind apoi: „Bine, dar aveam impresia că tu ţii foarte mult să fiu drăguţă cu el!“

„Mda, dar n-ai să mă socoteşti sper din cale afară de vulgară”, spuse doamna Brook, „dacă o să-ţi spun că şi mai mult doresc să-ţi faci o idee de ce ai să poţi obţine prin asta. N-am nici cea mai mică dorinţă”, adăugă ea, „să te tot plictisesc cu Mitchy…”

„Te rog să n-o faci, te rog!“ o imploră Nanda.

Maică-sa se opri, ca şi când ar fi fost ceva anume în tonul fetei care punea o barieră cu atât mai definitivă cu cât nu fusese premeditată. Totuşi

sărmana doamnă Brook nu putea lăsa lucrurile aşa. „Atunci ce obţii în schimb?“

„În schimbul lui Mitchy? O!“ făcu Nanda. „N-o să mă mărit niciodată.”

La asta doamna Brook se întoarse cu spatele şi se îndreptă spre fereastră cu o sastiseală marcată. La rândul ei, ca şi cum conversaţia s-ar fi sfârşit, Nanda se duse spre canapea să-şi ia umbrela înainte de a părăsi încăperea, impuls ce fu mai de grabă încurajat decât oprit de apariţia fratelui ei, Harold, care intrase chiar atunci când cele două rude ale sale se întorseseră cu spatele la uşă, şi care o salută pe sora sa de îndată ce se întoarse cu faţa spre el, salut ce-o făcu pe mamă să-şi îndrepte privirile spre cameră. „Bună! Nan — da’ ştiu că eşti frumoasă astăzi. Nu-i aşa că e frumoasă, mamă?“

„Nu!“ răspunse doamna Brook, dar altfel nu-l băgă în seamă. Disperarea ei în chestiuni de familie era în momentul de faţă concentrată toată asupra fiicei. „Bine, în cazul ăsta, — taică-tău şi cu mine — o să considerăm că el trebuie să suporte consecinţele.”

Nanda se afla acum cu mâna pe clanţă în timp ce Harold se lăsase pe canapea… *El?“* exclamă ea scurt.

„Adică domnul Longdon.”

„Şi ce înţelegi prin *consecinţe?“*

„E! pentru început ajunge să faci bine şi să pleci la ţară împreună *cu* el.”

„Deci sâmbătă? Mulţumesc, mămico”, replică fata.

Se făcu nevăzută într-o clipă, după care doamna Brook îi acordă mai multă atenţie fiului său. Rezultatul se văzu imediat când apropiindu-se de canapea şi ridicându-şi ochii de pe măsuţa de alături, izbucni. „Unde naiba e bancnota aia de cinci lire?“

Harold privi nedumerit în jurul lui. „Care bancnotă?“

CARTEA A ŞAPTEA MITCHY

XXIV

GRĂDINA DOMNULUI LONGDON SE desfăşura pe trei acri şi era plină de locuri minunate, însă cea mai surprinzătoare privelişte o constituie prin întindere şi culoare vechiul zid de cărămidă cu suprafaţă roz-vineţie, rod al unor vremuri tihnite, la adăpostul căruia vizitatorul ce se plimba sau şedea, conversa sau citea putea afla acea ambianţă ocrotitoare oferită de o doică a reveriei. Acum sub cerul de august văzduhul vibra de extazul păsărilor, de zumzetul vieţuitoarelor minuscule şi nevăzute, de pâlpâirea albă a fluturilor. Pe pajiştea întinsă, netedă şi împrejmuită Nanda îi povesti lui Vanderbank despre cele trei săptămâni ce se împlineau a doua zi, şi care

fuseseră — nu făcea niciun secret din asta — cele mai fericite din viaţa ei. Ziua cenuşie era dulce şi liniştită cu un cer vag marmorat, iar vizitatorul, sosit de la Londra, de abia vineri spre seară îşi petrecuse dimineaţa nefăcând mai nimic, într-o atitudine ce prin relaxarea evidentă a trăsăturilor vorbea de vacanţa în faţa căreia luase poziţie, ca să ne exprimăm astfel, asemeni unui căpitan postat în apropierea unei citadele, rezumându-se la început doar la operaţiuni de recunoaştere şi de aprovizionare. Se aflau acolo sub coroana opulentă şi umbroasă a duzilor bătrâni, locuri ferite de lumina puternică, bănci cu perne. Tânărul cerceta un dicţionar voluminos de date iar Nanda ieşise să-l caute cu jumătate de oră înainte de prânz, cam în acelaşi chip în care Beatrice ieşise în întâmpinarea lui Benedick: nu ca să-l cheme imediat la masă, dar înştiinţându-l prompt că venise la cererea domnului Longdon. Se pare că bătrânul o mustrase pentru că nu acordase oaspetelui lor destulă atenţie, dovedindu-i prin asta, spre marea ei satisfacţie, cât de departe ajunsese, considerând-o acum, aşa cum spunea el, de-a casei.

„Până acum te considerai”, întrebă Vanderbank, „doar un amărât de angajat şi deodată descoperi că ai devenit asociat şi deţii acţiuni în întreprindere?“

„S-ar părea că lucrurile stau cam aşa. Dar asociatul nu trebuie să vină şi el cu ceva? Eu cu ce am venit?“

„De! — cu *mine* de exemplu. Oare nu faptul că te afli aici m-a adus din Londra?“

„Vrei să spui că n-ai fi venit numai de dragul lui? Atunci nu dai nici doi bani pe atracţia pe care-o reprezintă el? Ar fi cazul s-o faci“, spuse Nanda, „când ştii cât te simpatizează.”

Tânjind parcă după răcoarea unui râu, Vanderbank era îmbrăcat tot în alb şi răspunse întrebării ei cu un râs senin, un chip destins şi frumos ce completau efectul ţinutei sale impecabile, elegante şi distinse. „Ai ceva împotrivă să stau aici cât mai fumez o ţigară şi să rămâi şi tu cu mine? Poate facem mai târziu o plimbare prin grădină — nu? Dar în preajma acestei case venerabile, în colţişorul ăsta încântător te simţi mult prea bine şi ţi-e teamă ca nu cumva ridicând un singur deget să rupi vraja. Şi totul *ar atinge* perfecţiunea dacă te-ai aşeza — da’ stai jos te rog — şi m-ai dojeni mai puţin. Asta, draga mea Nanda, ar face pacea şi mai profundă.” După câteva minute, în timp ce răsfoia pe o bancă din apropiere cartea aceea

imposibilă, cum o decretă ea, pe care i-o luase din mână, el reveni la ultima sa remarcă. „Ţi-a vorbit mult pe tema *simpatiei* pe care o are faţă de mine?“

Nanda aşteptă un minut tot examinând cartea. „Nu.”

„Atunci cum de te arăţi atât de impresionată de asta?“

„Nu sunt impresionată numai de ceea ce mi se spune. Ştiinţa mea nu se reduce numai la ceea ce“, continuă ea, „îmi povesteşte lumea.”

„A! nu — prea eşti fiica mamei tale ca lucrurile să stea astfel!“ Vanderbank se lăsă pe spate şi trase din ţigară şi deşi atitudinea lui părea să spună că orice subiect de bârfă e bine venit când te simţi la largul tău, îşi tot juca piciorul cu aceeaşi mişcare scurtă şi nervoasă ca atunci, în jumătatea aceea de oră de la Mertie, pe care am consemnat-o în cronica noastră. „Te-ai integrat perfect în grupul nostru”, continuă el. „Avem nişte percepţii formidabile”, râse Vanderbank. „Bineînţeles că *s-ar fi cuvenit* să vin de dragul lui. Dar în definitiv”, adăugă el de parcă orice fel de vorbe aruncate în vânt s-ar fi potrivit tot atât de bine, „poate nu m-ar fi invitat, ştii, dacă nu erai şi tu aici.”

Că Nanda nu acceptă acest punct de vedere o dovedi răspunsul: „E o presupunere total nefundată. Domnul Longdon este atât de modest încât nu-i deloc exclus să se fi temut că te-ai putea plictisi.”

„Tocmai asta am vrut să spun şi eu.”

„Dacă aşa stau lucrurile explicaţia e puţin cam prezumţioasă.”

„O, n-am dat-o”, spuse Vanderbank, „decât ca să-i subliniez modestia.” În faţa lui, la capătul pajiştei, casa se înălţa venerabilă, profilându-se pătrată sub un acoperiş roşu, sigură pe dreptul ei la acel loc în lume. Şi asta însemna un loc important — cel puţin în lumea măruntă de la Beccles — şi ideea de bogăţie se vădea pretutindeni în alcătuirea ei, în forma vechilor uşi şi ferestre, în tonalitatea suprafeţelor vechi cărămizii, în stilul decoraţiunilor exterioare vechi şi albe, în vârsta bătrânelor plante căţărătoare, în îndelunga confirmare a timpului. Sugerând încăperi lambrisate şi piese rare de mahon, portrete de femei dispărute, porţelanuri pictate irizând prin uşi de cristal şi argintărie fină reflectată pe lustrul meselor, casa era una din ilustrările unei perioade anume, la care nu se poate ajunge decât după scurgerea a două veacuri. „Închipuie-ţi”, exclamă fără legătură tânărul, „că a putut să se despartă de toate lucrurile încântătoare de aici, numai pentru a veni la Londra să trăiască printre *noi!“*

O clipă fata păru cuprinsă de reverie. „O! tu n-ai idee cum e într-adevăr — farmecul iese la iveală numai când stai. Încetul cu încetul creşte şi tot

creşte. În fiecare colţ sunt lucruri vechi neînchipuit de frumoase. Şi el este atât de îngăduitor — mă lasă să scotocesc şi să cotrobăiesc; şi în fiecare zi descopăr alte lucruri.”

Vanderbank trase din ţigară şi se arătă surprins „Şi spui că îţi permite să te atingi de o serie de lucruri…?“

„Oh! da — să le iau sus la mine în cameră şi să le studiez sau să le copiez. Sunt printre ele exemplare străvechi, extrem de preţioase. Numai când trăieşti printre ele, ştii, ajungi să-ţi dai seama. Tot ce te înconjoară aici constituie o ambianţă atât de aleasă!“

„Păi atunci se cădea să fi venit şi maică-ta“, sugeră Vanderbank imediat. „Ţine atât de mult la o ambianţă aleasă.“ Apoi, cum Nanda nu răspunse nimic, continuă: „Bunica ta a fost vreodată aici?“

„Niciodată”, răspunse fata prompt. „Niciodată”, repetă ea pe un ton cu totul diferit. După care adăugă: „Numai eu am pătruns aici.”

„O! şi eu. Eu şi cu tine, aşa cum se spune”, o corectă interlocutorul ei.

„Da, şi domnul Mitchy, care trebuie să sosească — nu uita — azi după amiază.”

Vanderbank făcu din nou una din pauzele sale contemplative. „Îţi rămân îndatorat că mi-ai amintit. O să mă răsfăţ cât mai mult înainte de a sosi el — o să-mi dau silinţa să arăt tot ce pot ca să nu am de ce mă teme. Dar pe el de ce l-a invitat domnul Longdon?“

„A”, făcu Nanda voioasă, „da’ *pe tine* de ce te-a invitat?“

„Cum, pentru motivul la care te-ai referit chiar tu adineaori — pentru că interesul ce mi-l poartă este nemărginit.”

„În cazul ăsta, interesul său pentru Mitchy nu este…”

„De aceeaşi natură generală?“ interveni Vanderbank. „Deloc.” Părea să caute un mod de a exprima deosebirea, când îi veni brusc ideea. „N-a fost îndrăgostit de mama lui Mitchy.”

Într-adevăr” — opină Nanda. „Se pare că mama lui Mitchy eră înfiorătoare. Domnul Cashmore a cunoscut-o.”

Vanderbank trăgea asiduu din ţigară şi pauzele pe care le făcea erau frecvente. „înfiorătoare faţă de domnul Cashmore? Mă bucur să aud asta — probabil că o merita. Dar oricum, cred în ea, în frumuseţea ei sufletească. Mitchy însuşi e adesea înfiorător”, bătu câmpii în continuare tânărul. „Şi tocmai de aceea cred în *el.*“

„Şi eu la fel”, spuse Nanda — „şi de aceea l-am şi invitat.”

„Tu l-ai invitat, copila mea dragă? Ai dobândit acest drept?“

„O! da.”

Privirile pe care le îndreptă spre ea păreau de fapt s-o întrebe dacă vorbeşte în glumă sau în serios. „Deci tot tu ai aranjat şi pentru mine?“

Ea mai răsfoi volumul un timp şi închizându-l cu un oarecare zgomot îl puse pe bancă alături de el — gest pe care Vanderbank cufundat parcă în gânduri, îl ignoră. „Vreau să spun că eu i-am sugerat domnului Longdon să-l invite pentru că am motivele mele să-l văd — am ceva de discutat cu el. Şi ştii“, continuă fata, „ce a spus domnul Longdon?“

„Ceva desăvârşit, bineînţeles.”

„M-a întrebat dacă ţie nu ţi-ar displace cumva că Mitchy se va afla aici în acelaşi timp cu tine.”

Dându-şi capul pe spate Vanderbank râse, fumă, şi îşi jucă piciorul mai energic decât până acum. „Colosal de amabil. Bietul Mitch! Cât de puţin te înfricoşează!“

Nanda rămase uimită: „Mitch?“

„Da, prin atracţia fantastică pe care o exercită într-adevăr. Orice s-ar spune — ce-i al lui *e al lui*. Dar, fireşte, nu vreau să las impresia că nu mi-am dat seama” — şi ca urmare a afabilităţii sale surescitate îşi schimbă poziţia. „Văd cât se poate de limpede că *nu eşti* înfricoşată. Ştiu în cele mai mici amănunte ce ai în cap. Nici măcar în vis nu mi-ar veni ideea să te acuz — în ceea ce îl priveşte pe *el* — de cea mai vagă înclinaţie spre flirt; tot aşa cum”, continuă Vanderbank pe un ton afabil, — „nu te-aş putea acuza de vreo predispoziţie mai generală spre flirt. Nu, draga mea Nanda”, continuă el cu aceeaşi blândeţe — *„sunt gata* să afirm, în ceea ce te priveşte, că deşi eşti fată, şi slavă cerului, eşti de o feminitate copleşitoare, în general nu eşti mai cochetă decât o permite idealul monden de respectabilitate.”

„Vai, da’ îţi mulţumesc din tot sufletul”, răspunse calm interlocutoarea lui.

Ceva din tonul pe care rosti replica îl făcu să izbucnească în râs, iar sunetele se armonizară perfect cu ziua de august şi colţul acela încântător de natură şi silueta relaxată a tânărului şi chiar şi cu ospitalitatea uşor aferată a Nandei. „Îţi las impresia că te tutelez, sunt convins de asta, cu starea mea de beatitudine inconştientă. Ei da, e chiar ceea ce trebuie, căci în aceste condiţii singurul gest pe care-l poţi face este să fii cât mai exuberant. Şi nu va fi o încântare să-l vezi pe Mitchy cum reacţionează bucurându-se de tot ce este aici? Sunt încântat că o să vină, poţi fi sigură.” Apoi, o clipă mai

târziu, întrebă pe un ton diferit: „Ai de gând să rămâi aici mai multă vreme?“

Ca să-i răspundă Nanda avu nevoie de un oarecare timp. „Atâta vreme cât mă va reţine domnul Longdon — dacă asta nu sună prea respingător.”

„O! te va reţine! Dar”, continuă Vanderbank, „n-o să vrea el însuşi să se întoarcă la Londra în cursul toamnei?“

„Păi, în cazul ăsta aş putea perfect de bine să rămân aici fără el.”

„Şi pe el să-l laşi în Londra fără *tine?* A! nu asta urmărim noi: fără tine n-ar mai avea deloc acelaşi farmec. N-ar fi deloc bine pentru el!“, declară Vanderbank.

Nanda rămase din nou pe gânduri. „Da, am senzaţia că asta îi dă haz — această pasiune ciudată. Eu îl pun în evidenţă — cum oare îi spuneţi voi lucrului ăstuia? — îl prezint publicului prin faptul că se-nvârte şi se tot învârte aşa cum călăreţul acrobat se învârteşte la circ în jurul clovnului. Mi-a povestit o mulţime de lucruri despre mama ta”, adăugă ea fără nicio legătură.

„O! numai lucruri frumoase, bineînţeles — altfel nu mi-ai pomeni de ele.”

„Chiar asta voiam şi eu să spun”, replică Nanda.

„Da, da, — foarte amabil din partea lui. Vanderbank îşi ţinea cu distincţie capul dat mult pe spate, ca şi când ar fi vrut să surprindă, animat de un interes viu şi egal, tot ce se afla înaintea lor, lucrurile despre care discutaseră sau numai le văzuseră. „De la cine crezi că am primit ieri o scrisoare? Una cât se poate de hazlie, de la Harold. Mi-a comunicat toate noutăţile de familie.”

„Şi care sunt noutăţile de familie?“ se interesă fata după un minut.

„Ei, primul punct foarte important este că el însuşi…”

„Voia”, îl întrerupse Nanda, „să împrumute cinci lire de la tine? spun asta”, adăugă ea, „pentru că dacă ţi-a scris ţie…”

„În cazul ăsta n-ar fi făcut-o numai din plăcerea comunicării?“ Vanderbank ezită, dar continuă să-i evite privirile. „Şi mă rog, ce ştii tu în legătură cu împrumuturile sărmanului Harold?“

„O! ştiu asta cum ştiu şi alte lucruri. Oare nu ştiu totul?“

„Chiar *totul?* tare aş vrea să aflu“, replică tânărul cu destulă voioşie.

„Şi de ce n-aş ştii? Cum ar fi posibil aşa ceva? Ştii şi tu ce ştiu eu.“ Apoi, ca şi când ar fi vrut să se explice şi să atenueze întrucâtva patosul neaşteptat

cu care rostise asta, continuă: „După câte-mi amintesc, mi-ai spus cândva că probabil absorb lucrurile prin toţi porii.“

Interlocutorul ei rămase cu privirile aţintite în gol, dar râzând din nou, îşi schimbă poziţia… Că tu prob*abil le…*!”

„Da, că le absorb — şi ai avut perfectă dreptate.”

„Şi când ţi-am adus eu această învinuire fantastică?“

„A, deci recunoşti”, spuse Nanda, „că *este* o învinuire. S-a petrecut cu multă vreme în urmă — când eram doar o fetiţă. Ceea ce“, lăsă ea să-i scape, „a făcut-o şi mai gravă.”

Oricum, a făcut-o mult mai amuzantă pentru Vanderbank în momentul de faţă… A! nu mai gravă — mai interesantă!“

Ea cugetă o clipă. „Pentru că în acel caz n-aş fi putut s-o înţeleg? Dar tu ai afirmat totdeauna că eu înţeleg.”

„*Întotdeauna,* draga mea Nanda? Am oarecum senzaţia”, reluă el cu multă căldură „că mă cam copleşeşti!“

„Ai numai *senzaţia* — în realitate, însă, n-o fac deloc. Ziua în care să te copleşesc eu, domnule Van…!“ şi totuşi lăsă fraza în vânt; erau prea multe lucruri de spus în legătură cu asta, şi mai era şi altceva mult mai simplu… Fetele înţeleg în zilele noastre. Trebuie să privim realitatea în faţă, cum spune Tishy.“

„Ei, da”, râse Vanderbank, „numai că nu avem nevoie de Tishy ca să ne atragă atenţia asupra acestui lucru. Ce facem cu toţii, cea mai mare parte a timpului dacă nu să privim realitatea în faţă?”

„Faceţi asta? Oare nu faceţi ceva cu totul diferit? Pretindeţi că nu există. Încercaţi, să creaţi impresia — poate nu pentru voi, ci pentru *noi* — că lucrurile nu stau chiar aşa.“

„Dar sunt convins că n-ai vrea să ne comportăm şi mai rău!”

Ea clătină din cap cu o gravitate spontană. „De fapt, nu ne interesează ce sunteţi.”

Veselia lui o asaltă acum şi mai făţiş… Acest *ne* al tău este nemaipomenit de reuşit. E încântător să te aud luând apărarea tuturor zânelor. Ştii, vorbeşti însă de parcă ai constitui singură tocmai acea categorie aparte, plângându-te în acelaşi timp că — datorită scrupulelor noastre — noi te-am fi inclus acolo.“

Ea cântări această obiecţie cu ochii aţintiţi pe chipul lui. „Ei bine, în cazul ăsta, chiar ne pasă. Numai că…“

„Numai că e un subiect prea vast.”

„O! da — fără îndoială; este un subiect vast.“ Ea avea aerul că e gata să fie de acord cu el asupra tuturor lucrurilor rezonabile. „Chiar şi domnul Longdon recunoaşte asta.“

Vanderbank rămase nedumerit. „Vrei să spui că discuţi cu el…“

„Probleme legate de noi, fetele? Da', aproape că nu discutăm nimic altceva.”

„O! atunci nu-i de mirare că nu te-ai plictisit. Dar vrei să spui“, întrebă Vanderbank, „că el îşi dă seama de schimbarea inevitabilă…?“

„Nu poate închide ochii în faţa evidenţei. Vede că suntem făcute dintr-un aluat cu totul special.”

„Ba bine că nu” — prietenul ei îşi exprimă pe deplin acordul. „Şi totuşi, fetele de pe vremuri — ce ştii tu despre asta?“

„Eu? Păi, am observat o serie de schimbări chiar şi în viaţa asta scurtă a *mea*. Şi cărţile de pe vremuri nu sunt oare tixite de fete? Şi apoi chiar domnul Longdon mi-a povestit.”

Vanderbank trăgea şi tot trăgea din ţigară. „Ai intrat în amănunte cu el?“

„Atât cât îşi pot permite un bărbat şi o femeie când sunt împreună.”

În timp ce o măsura cu privirea, întorcându-se spre ea, nu-i imposibil ca în urechi să-i fi răsunat ecoul tuturor situaţiilor când la Buckingham Crescent se exclamase că Nanda este *minunată*. *Chiar* aşa şi era. „O, bineînţeles că în anumite privinţe este timid.”

„Cumplit — de o delicateţe uluitoare. Apoi mai e şi Aggie”, continuă fata. „Mă refer la modelul veritabil de pe vremuri.”

„Da, fără îndoială — *dacă este* cu adevărat modelul veritabil. Dar ce naiba *este* Aggie de fapt?

„Păi”, spuse Nanda cu entuziasmul cel mai candid, „e un miracol. Dacă cineva ar putea fi exact, absolut ca ea, fără niciun fel de modificare cât de neînsemnată, cel mai bun lucru pe care l-ar putea probabil face ar fi să accepte situaţia. Altminteri — în orice alt caz în *afară* de ăsta — prefer să-mi dau arama pe faţă şi să fiu eu însămi.”

Apoi, se aşternu între ei o tăcere de câteva minute, la sfârşitul căreia probabil că niciunul din ei n-ar fi putut spune dacă li se întâlniseră privirile în acest răstimp. Oricum, nu se priveau, când în cele din urmă Vanderbank exclamă: „Arama ta, scumpă domnişoară, e aur curat!“

„În cazul ăsta, cred că Harold ar trebui să se împrumute de la mine.”

„Vrei să spui, deci, că arama mea nu-i aur?“ întrebă Vanderbank.

„Ştii, de fapt tu n-ai un *tupeu* firesc — cel puţin nu aşa cum au *alţii.* În sinea ta te simţi tot atât de stânjenit ca domnul Longdon când se spune ceva şi toată lumea chicoteşte sau face cu ochiul, şi dacă Lordul Petherton nu mi-ar fi declarat cândva că bărbaţilor le displace tot atât de mult ca şi femeilor să li se spună că sunt decenţi, — aş îndrăzni să afirm că, în Londra acum treci probabil foarte des prin unele momente grele.”

Dacă am fi văzut complet oglindit pe chipul lui Vanderbank cât de mult îl încurcase, sau cel puţin îl uluise această replică promptă, am fi dedus fără îndoială că momentul de faţă putea fi unul din cele menţionate. Dar el era întotdeauna pus pe şagă. „Îmi place expresia. *În Londra acum!“*

„Se simt tonul, tendinţa şi influenţa celorlalţi care te trag cu ei”, continuă ea ca şi când nu l-ar fi auzit. „Că asemenea lucruri sunt contagioase, aşa cum spune lumea, o dovedeşti ca oricare altul. Dar nu tu dai tonul” — continuă ea destul de afabil, explicându-i pe-ndelete; „sau cel puţin, iniţial, nu ai fi fost capabil s-o faci. Oricine ar putea să-şi dea seama de asta acum — după efectul înfricoşător pe care observ că-l am asupra ta vorbindu-ţi astfel. Poftim — mă trezesc că m-a luat gura pe dinainte fără să-mi fi dat seama, nu? şi nu mai am ce-i face, după cum nu mai ai nici tu, nu crezi?“ Aşa încât ea păru să-i prezinte situaţia cu o anume nuanţă de luciditate nespus de emoţionantă; o conştiinţă calmă, gravă şi stranie a destinului lor comun şi mai cu seamă a acelui element care ar fi reprezentat răul cel mai mare pentru Nanda. Şi într-adevăr, el se ridică brusc, o clipă mai târziu, ca şi când ar fi fost nespus de mişcat; se îndepărtă făcând vreo câţiva paşi, contemplă din nou priveliştea, de rândul acesta fără să aibă aerul că ar vedea ceva anume, şi apoi se întoarse spre ea de parcă ar fi venit de la o mare depărtare. Un observator cât de cât iniţiat ar fi stat încremenit un moment să-i soarbă cuvintele şi de fapt Vanderbank la rându-i avu aerul — totul a durat atât cât să-l putem noi surprinde — unui om care nu mai ştie ce să creadă despre sine. Dintre toţi cel mai iniţiat observator ar fi fost sărmanul domn Longdon, care acum s-ar fi văzut sortit să se numere printre cei înfrânţi, iar mărturia tensiunii lui s-ar fi materializat în exclamaţia înăbuşită: *A, dacă scapă* acum *momentul ăsta!“* Ei bine, Vanderbank *îl* lăsă acum să-i scape iar oftatul prelung, straniu şi fără noimă pe care-l scoase ar fi fost suficient să consemneze faptul că-şi revenise după un pericol ce durase doar cât să poată fi măsurat. Şi oare Nanda reuşise să-l înregistreze cât de cât? Oricum nu era nimic care să vădească fie prezenţa tensiunii, fie relaxarea, în modul în care, printr-o trecere bruscă ea lăsă în plata Domnului

ultimul apel pe care i-l adresase. „Dar n-ai negat faptul că Harold şi-a făcut într-adevăr un obicei să ceară cu împrumut.“

Vanderbank izbucni aproape impetuos văzându-se pe un teren care spre norocul lui părea mai stabil. „Copila mea dragă, în viaţa mea nu i-am împrumutat nici măcar cinci lire băiatului ăsta fără minte. Da’ ştii că spui lucruri nostime. Nu prea ştiu drept cine mă iei, dar numărul celor cărora *le-am împrumutat* cinci lire…“

„Este atât de înfiorător de mic” — îi luă ea vorba din gură — „încât nu prea pledează în favoarea ta?“ O clipă se opri ca şi când dobândise o înţelegere subtilă a intenţiei lui în această direcţie, apoi, fără nicio asprime în glas, izbucni: „De ce încerci să laşi impresia că ai fi nesuferit şi strâns la pungă? De ce prezinţi într-o lumină falsă…?“

„Generozitatea mea înnăscută? Nu prezint într-o lumină falsă nimic, dar după părerea mea sunt foarte prudent cu banii.” Ea rămăsese pe bancă iar el în picioare în faţa ei pe iarbă, cu mâinile în buzunare şi un aer poate puţin cam stânjenit. „Ce mod mai aveţi şi voi tinerii de a discuta despre bani!“

„E drept că Harold vorbeşte despre asta — dar n-am impresia că şi *eu* fac acelaşi lucru. Nu sunt deloc cheltuitoare — întreab-o pe mama, sau chiar pe tata. Mă descurc cu extrem de puţini bani — pentru îmbrăcăminte şi nişte fleacuri, şi nu mi-ar fi greu s-o scot la capăt chiar şi cu mai puţini. Harold este un consumator înnăscut, aşa cum spune Mitchy; şi mai spune că face parte din genul acela de oameni care niciodată n-o să fie strâmtoraţi.”

„A, în privinţa asta poţi fi sigură că Mitchy n-o să-l lase niciodată să ajungă astfel.“

„Vezi, ajutaţi de toţi din toate părţile, nu-i aşa că suntem o familie încântătoare? Nu mă refer la asta doar aşa ca să mă trezesc vorbind, dar când te-ai referit la scrisoarea primită de la Harold mi-au trecut prin minte o mulţime de lucruri. Se pare că trăim cu toţii mai mult sau mai puţin pe spinarea altora, suntem cu toţii imens de *îndatoraţi*. Desigur poţi spune foarte uşor că sunt mai ticăloasă decât toţi. Copiii şi cei care au grijă de ei, la Bognor, stau într-o locuinţă cedată — mama i-a convins pe proprietari să i-o lase în folosinţă — şi în privinţa asta bineînţeles că îmi dau perfect de bine seama că ar trebui să mă aflu alături de ei şi să am grijă de sora şi de fratele meu mai mic, în loc să stau aici pe cheltuiala domnului Longdon, nemulţumită de toate şi criticând totul. Tata şi mama au plecat în Scoţia într-un turneu de vizite — Ei bine“ — îşi redobândi ea controlul, „cel puţin

nu sunt inclusă în planul *ăsta*. Spune-mi că i-ai împrumutat lui Harold măcar cinci şilingi”, continuă ea.

Vanderbank o privi zâmbind. „Hai să zicem că da. Nu dau nimănui niciodată o sumă mai mare.”

„Asta nu face decât să-mi întărească şi mai mult convingerea că îi scrie domnului Longdon.”

„Dar dacă domnul Longdon nu mărturiseşte nimic de felul acesta…” obiectă Vanderbank.

„O! asta nu dovedeşte nimic.” Se ridică în timp ce rosti vorbele. „Harold o exploatează şi el pe Bunicuţa.” Pe moment, auzind replica, el izbucni în râs, în timp ce ea continuă: „Ai să-ţi închipui că mă cred înfiorător de profundă — în sensul că ştiu totul fără să fie nevoie să mi se spună. Asta *este*, după cum spuneţi voi, marea artă a mămichii, aşa că e probabil ereditară. De altfel mi se pare că lumea vorbeşte prea mult. Domnul Longdon e singurul care de fapt n-a povestit nimic.”

Ea aruncase în jur priviri grijulii, ca şi când n-ar fi vrut să lase în dezordine colţişorul de grădină unde stătuseră, ridicând ici un ziar, schimbând colo locul unei perne. „Sunt încredinţat că în relaţiile cu el eşti remarcabilă”, observă Vanderbank — „alegând de o parte tot ceea ce ai senzaţie că ştii şi de cealaltă parte toate cele asupra cărora el îşi ţine gura. În cazul ăsta *ce* spune totuşi?“ întrebă tânărul după o mică pauză şi poate chiar pe un ton oarecum iritat.

Nanda îşi plimba din nou privirile în jur — împăturindu-şi ziarul cu o grijă cam exagerată. Imediat privirile i se încrucişară cu cele ale prietenului lor care, ieşind pe una din uşile cu geam ce dădeau spre pajişte, se oprise în prag să-i privească. „În clipa de faţă tocmai spune că masa e gata.”

XXV

„EU L-AM FĂCUT”, ÎI SPUSE Nanda în salon lui Mitchy, „eu l-am făcut pe Van să-l însoţească.”

Domnul Longdon plecase la biserică pe ploaia care începuse de cu dimineaţă, iar celălalt oaspete al său, într-o evidentă bună dispoziţie, îi ţinuse companie. Ferestrele salonului dădeau spre grădina udă, proaspătă şi luxuriantă în aversa de vară, şi Mitchy după ce-l văzu pe Vanderbank întorcându-şi manşeta pantalonilor şi aruncând un ultim răspuns tachinăriei nu tocmai sincere iscată de supunerea sa, îmbrăţişă fără reţinere şi fără ostentaţie perspectiva unei pajişti înviorată şi reconfortantă şi a unui ceas întreg petrecut în verva, cum îi spunea el, unei stări de fericire reală. Ploaia

prielnică, locul binecuvântat şi vechi, casa fermecătoare şi demnă, încăperea mare şi unică în felul ei, absenţa celorlalţi, viziunea intensă a ceea ce tânăra lui prietenă îl lăsase să spere — sentimentul acestor încântări se citea în privirea lui strălucitoare, concentrată şi generoasă. La început simţi o asemenea mulţumire, încât nu se putea hotărî să ia loc; măsura spaţiul enorm de la un cap la altul, admirând ceea ce admirase şi mai devreme, declarând din nou că nu există ingenuitate modernă — nici chiar a lui, pe care de altfel nu o subestima câtuşi de puţin — capabilă să producă efecte de asemenea puritate. Trăsătura definitorie a întregului tablou pe care-l aveau sub ochi era tocmai candoarea pictorului. Domnul Longdon nu-şi făcuse casa ci o trăise pur şi simplu, şi *gustul desăvârşit* al ansamblului — în anumite contexte lui Mitchy îi repugna expresia — dezvăluia frumuseţea vieţii lui. Oriunde te uitai totul pogorâse din ceruri, niciun obiect nu purta amprenta achiziţiei negociate, sau un semn măcar al producţiei de serie. Toate acestea ar fi constituit o temă minunată pentru schimbul de opinii în Buckingham Crescent — un exerciţiu atât de binevenit pentru închinătorii acelui templu al analizei, încât în repetate rânduri el vorbi despre experienţa lor de aici drept ceva de neconceput fără prezenţa doamnei Brook. Întrebările pe care această experienţă le suscita pentru o minte subtilă erau, după spusele lui, tocmai acelea care-i făceau cel mai mult pe oaspeţi să-şi perceapă mai acut propria personalitate. Pretextul invocat de Vanderbank pentru a rămâne singur în această dimineaţă fusese un teanc de scrisori ce se cereau rezolvate, şi Mitchy — care tocmai cobora, anunţând din primul moment că e pregătit pentru orice — îi însoţise la biserică pe domnul Longdon şi pe Nanda din cel mai rafinat spirit de curiozitate. Auzind acum remarca fetei, îşi întoarse privirile de la priveliştea oferită de ploaie, o ploaie ce-i păru oarecum deosebită, aşa cum totul aici era deosebit, şi-i răspunse că ştie prea bine ce influenţă enormă are ea asupra domnului Longdon, dar că se miră doar de puterea tainică pe care domnul Longdon o exercită asupra prietenului lor. Stătea acolo în faţa ei cu mâinile în buzunare, admiraţia lui clipind parcă din fiecare bulin galben al cravatei sale roşii. „Liturghia de duminică după-amiază, pe o zi ploioasă, într-un orăşel mic de provincie, este o misiune grea. Oare Van se supune tuturor dorinţelor exprimate de proprietar?“

„Se prea poate să fi avut oarecari bănuieli în legătură cu ceea ce vreau *eu*”, explică Nanda. „Dacă vreau în mod deosebit să discut cu tine…“

„A părăsit terenul ca să-mi ofere o şansă? Ei bine, atunci e aşa ca de obicei, pur şi simplu magnific. Cum să pot exprima fericirea nemărginită de a mă afla numai cu tine în această încăpere ce respiră dulcile certitudini de odinioară, puritatea neînchipuită? Ce poate fi mai încântător decât să dăm dintr-o dată peste ceva viu şi plin de prospeţime, după ce am crezut că nu mai există absolut nimic care să ne poată smulge un suspin. Presupuneam că am trăit totul, că am stors şi ultima impresie din ultima dezamăgire, că am pătruns până în adâncurile cele mai intime ale ultimei surprize; apoi într-o bună zi descoperim că am trecut pe lângă viaţă. Există lucruri mărunte care ţâşnesc la lumină şi ne fac să simţim din nou. Ceea ce *s-ar putea* întâmpla este la urma urmelor incalculabil. Nu e decât o simplă aruncare a zarurilor şi trei minute în şir câştigăm. Acestea, draga mea domnişoară, sunt cele trei minute ale mele. N-ai putea crede ce delectare îmi oferă, şi nici nu văd cum ţi-aş putea explica. Pluteşte aici în încăperea aceasta un parfum vechi divin şi discret — sau poate ţie îţi scapă? N-aş fi putut trăi fără să-l respir, dar m-am temut, acum îmi dau seama că asta îmi va fi soarta. Tu, în ceea ce te priveşte, n-ai fi trăit cu adevărat fără o undă de măreţie. Clipa aceasta înălţătoare este opera ta. Ai devenit impunătoare când ai simţit tot ce *ai putea* crea. Deci“, continuă Mitchy, care se plimba oprindu-se încă o dată în faţa unui tablou, „n-o să destram toată atmosfera exprimând dorinţa vulgară de a poseda şi eu un Cotman[14] reprezentativ.“

„Ai renunţat la ceva *foarte* important ca să vii?“ se interesă Nanda.

„Oare există pe lume, copila mea, ceva foarte important în afară de frumuseţea acestui ceas? N-am nici cea mai vagă idee *la ce anume* am renunţat când am primit biletul domnului Longdon. Nu-mi cere să-ţi ofer o explicaţie clară: totul a dispărut — a devenit imperceptibil. *Trebuie* să recunosc asta în favoarea mea: mă lepăd de răutatea din mine, uit de oameni cu o uşurinţă care mă face pe mici porţiuni, pe bucăţele, în ceea ce îi priveşte, să încetez de a mai *exista;* aşa încât viaţa mea este presărată de la un cap la altul cu stări de scurtă durată când sunt asemeni mortului despre care nu se vorbeşte decât de bine.“ Ajunse din nou în dreptul fetei în timp ce ea îi zâmbea. „Am murit de dragul acestui lucru, Nanda.“

„Singura dificultate pe care o întrevăd”, răspunse ea imediat, „este că ar trebui să te căsătoreşti cu o femeie într-adevăr deşteaptă, dar nu sunt pe deplin sigură de câtă deşteptăciune poate da dovadă Aggie.“

„Aggie?“ reluă prietenul ei foarte blând. „De aceea m-ai chemat aici — ca să discutăm despre Aggie?“

„Şi nu ţi-a trecut deloc prin minte că ar putea să fie asta?“

„Vrei să spui că oricum nu putea fi altceva?“ Se uită în jur după un loc unde aşezându-se să poată exprima abandonul său cel mai profund în faţa situaţiei; apoi lăsându-se în fotoliu cu o supunere promptă şi mobilă: „N-am idee ce mi-a trecut prin minte — cel puţin nimic în afara sentimentului că eu ţi-am trecut *ţie* prin minte. Intuiţia întâmplătoare devine lut în mâinile olarului. Fă din mine ce vrei.“

„Ai un simţ al valorii atât de minunat”, spuse Nanda, „încât n-ar trebui să-ţi vie greu s-o apreciezi pe Aggie. Mi-am pus atâtea speranţe în gândul că ai putea-o salva; şi iată de ce n-am mai aşteptat.”

„Tot ce-mi mai rămâne în viaţă”, răspunse el, „este umbra gândului că aş mai putea într-un fel să mă remarc în ochii tăi; şi tocmai la conturarea unui asemenea gând ai putea tu să contribui. Ai putea de pildă să-mi faci promisiunea sau să-mi indici prin vreun semn că dacă mă remarc — dacă mă cabrez, dacă fac întoarceri în loc şi stârnesc destul praf — privirile-ţi nu se vor lăsa abătute de la figurile mele. Cred că nu există vreo aventură în care să nu fiu gata să mă lansez de dragul tău; totuşi pasiunea mea — cuminţită, trecând prin toate astea, purificată şi austeră — mai aparţine destul de mult acestei lumi ca să nu fi renunţat cu desăvârşire la fantasma de a primi o răsplată fie ea şi neînsemnată.”

„Cât de neînsemnată?“ întrebă fata.

Vorbea parcă din sentimentul că bunătatea elementară îi cere să accepte din partea lui cel puţin tot atât cât intenţiona să-l facă pe el să accepte, şi răbdarea sobră şi plină de solicitudine pe care această convingere i-o imprima în glas a fost întâmpinată de Mitchy cu o cuminţenie fascinată, ce nu era afectată câtuşi de puţin de obiceiul său de a hiperboliza. Privirile lui arzătoare mărturiseau fără ocol că exista un lucru anume pe care venise să-l discute cu ea, iar fiecare sunet cald rostit exprima certitudinea că nicio culme la care ar ridica ea discuţia n-ar putea fi atât de semeaţă încât să-i devină inaccesibilă. Fiecare cadenţă şi fiecare mişcare conţineau, influenţându-se parcă una pe alta, o prefigurare a sublimului. O! el se putea menţine la înălţimea situaţiei. „Ştii, mă refer la posibilitatea de a înfiripa ceva între noi doi. Vreau să spun dacă ai putea să faci în aşa fel încât să fim mai mult împreună — să ştim amândoi ceva ce nu ştie nimeni. Aş dori cu ardoare să împart o taină cu tine.”

„O! dacă nu vrei decât atât, poţi să te mulţumesc îndeajuns de lesne. *Rien de plus facile*[15], cum spune mămica. Sunt plină de taine — cred că sunt o

fire nespus de tăinuitoare. Aş fi gata să împart orice taină cu tine — cu condiţia să merite într-adevăr.“

Mitchy ezită. „Vrei să spui că ai s-o alegi tu însăţi? N-ai să accepţi una care să-mi aparţină?“

Nanda rămase nedumerită. „Dar ce importanţă are?“ Interlocutorul ei sări din nou în picioare şi o clipă umplu cu prezenţa lui întreaga încăpere. „Când spui asemenea lucruri, eşti de o frumuseţe…! Ai îngădui”, întrebă el oprindu-se în faţa ei, „să fie una de a mea — una cât se poate de îngrozitoare?“

Ea se arătă deosebit de interesată. „Cum îmi închipui că tainele cele mai îngrozitoare sunt cele mai straşnice — da, desigur.”

„Sunt tentat la culme să ţi-o spun.” Dar rămase în expectativă; apoi lăsându-se din nou în fotoliu continuă: „Ar fi ceva mult prea urât. Mă tem că nu sunt în stare”. „Atunci, de ce să nu recurgem la asta, aşa cum e?“

„Asta?“ El îşi plimbă privirile prin încăperea mare şi primitoare. „Care anume?“

„Cum! Motivul pentru care te afli aici.”

„Copila mea dragă, mă aflu aici — în primul rând — ca să te iubesc mai mult ca niciodată; dar lipseşte acea taină propice care să-l pună în valoare…”

Îl privi ca şi când îşi dădea seama ce vrea el să-i spună cerându-i doar să găsească un remediu. „Există o anume penumbră de taină pe care-o putem invoca acum — încât am impresia că de fapt chiar *trebuie* să o invocăm. Dragă Mitchy”, continuă ea aproape nerăbdătoare: „nu cred că *putem* să ne dăm prea bine seama.”

El se afundă în pernele fotoliului, fără s-o mai privească acum, cu coatele sprijinite şi degetele încleştate ca să se poată stăpâni mai uşor. „Tot de Aggie vorbeşti?“

„Păi abia am început!“

„O!“ Exclamaţia nu părea să exprime iritare, ci o anume tensiune izvorâtă din efortul de a stabili o legătură cu subiectul. Ca să se concentreze mai bine asupra imaginii îşi închise o vreme ochii.

„Vorbeşti de ceva ce ne-ar putea apropia, iar eu îţi răspund doar că suntem atât de aproape unul de altul prin asta, încât dacă acum nu-ţi dai seama nu-mi pot imagina când ai mai fi capabil s-o faci. Ai probabil nişte păreri uluitoare”, continuă ea pe loc, „despre starea ideală de comunicare. Îi expediez pe toţi din jur pentru tine — alung tot ceea ce ar putea să ne

tulbure şi nici nu mă sinchisesc de faptul că ştii ce încântată sunt de situaţia creată. *Tu* poţi vorbi, dacă ai chef, despre ceea ce se va fi petrecut între noi, dar eu n-o să pomenesc nimănui nimic; nimănui fără nicio exagerare. Ce vrei mai mult?“ El făcu ochii mari din respect faţă de întrebare, dar răspunse doar cu o privire atât de neajutorată de parcă s-ar fi uitat prin gaura unei cortine. „Spui că eşti gata de o aventură, iar eu îţi propun tocmai o aventură. Dacă te-aş putea face să simţi tu însuţi aşa cum simt eu *pentru* tine, frumuseţea acestui prilej de a face pasul şi a o salva…”

„Mda, dacă ai putea?” — interveni în cele din urmă Mitchy. „Vezi nu cred”, spuse el după o clipă, „că o să-ţi vină uşor să înnozi firele.”

Ea rămase ceva mai mult pe gânduri. „Unul din fire îţi aparţine, aşa încât o să acţionezi *alături* de mine. Dacă te montez de aşa manieră încât să faci pasul…”

„Tu n-ai să faci altceva decât să stai deoparte şi să mă priveşti fericită cum evoluez? Mersi! *Asta* va fi răsplata mea?’”

La auzul acestor vorbe Nanda se ridică din fotoliul ei ca şi când ar fi fost violent contrariată. „Da’ chiar n-o să-ţi pese de recunoştinţa mea, de admiraţia mea?“

„O! ba da” — avu aerul să mediteze Mitchy. „Sigur că o să-mi pese de *ele*. Dar ştii, nu prea îmi dau seama ce îi datorezi tu lui Aggie. N-am impresia că…” Dar odată ajuns aici se împotmoli.

„Că ar ţine în mod deosebit la *mine?* Ah! asta n-are nicio legătură cu toată povestea; tocmai acest sentiment te poate face fără îndoială să atingi sublimul. Sunt oameni cu sufletul nemaipomenit de frumos cărora nu le pasă de mine. Important este ceea ce vezi tu însuţi şi e destul că *eu* văd ce se poate face din această copilă. Căsătoreşte-te cu ea, Mitchy şi ai să vezi la cine o să ţină!“

Mitchy rămase în aceeaşi poziţie; momentan lăsa impresia — exact imaginea lui de adineaori răsturnată — că ar sta deoparte privind fericit. „E de-a dreptul măgulitor că îmi ceri totuşi ceva!”

„Ei bine, atunci, aşa cum ţi-am spus, salveaz-o în chip frumos şi măreţ.”

„Bine, o să fie aşa cum spui”, — îşi înclină el capul cu multă înţelegere. „Dar fără ca prin asta să mă simt chiar aşa cum sugerezi tu.”

„Împiedic-o”, insistă Nanda, „să ajungă ca Ducesa.”

„Dar nu-i seamănă de fel Ducesei. Este o fiinţă cu totul diferită.”

Această obiecţie a sa păru să reziste doar o singură secundă totuşi. „Tocmai de aceea o să fie atât de perfect potrivită pentru tine. O s-o iei cu

tine — o s-o scoţi din viaţa mătuşii ei.”

Mitchy reacţionă la toate cu o încremenire de parcă s-ar fi aflat sub vrajă. „Ce ştii tu despre viaţa mătuşii ei?”

„O! ştiu tot!“ vorbi Nanda cu o primă undă de iritare.

Vorbele Nandei făcură să se aştearnă o vreme tăcerea între ei, apoi interlocutorul său spuse cu o gingăşie şi o tandreţe rar întâlnite: „Nanda, prietenă scumpă!“ Tăcerea ei părea să fie în mod voit prelungită, sugerând întrucâtva că pentru nişte urechi inteligente nu mai avea nimic de adăugat la declaraţia făcută adineaori, pe care Mitchy o contempla acum, pare-se, într-o lumină cu totul nouă. Şi purcese fără întârziere să dea glas lucrurilor ce le înţelesese cu adevărat. „Eşti fantastic de interesantă. Bineînţeles — ştii multe. Şi cum ai putea să nu ştii şi de ce?“

„De ce? O! asta e cu totul altă chestiune! Dar nici nu-ţi trece prin minte câte ştiu; sunt sigură că e mult mai mult decât ţi-ai putea închipui tu. Asta e acum la preţ, trebuie *să*… bineînţeles cu excepţia lui Aggie, micul miracol. La naiba”, continuă fata, „drept ce ne iei?”

„O, da nu văd nimic anapoda în asta!“ piui Mitchy paşnic ca un sfânt.

„Nu sunt prea convinsă că nu e; nu m-ar mira dacă, de fapt totul n-ar fi decât o eroare imensă. Cel puţin însă mi se pare indubitabil corect să nu pretinzi nimic altceva, în orice caz faţă de tine asta sunt. Or, în privinţa lui Aggie frumuseţea rezidă în aceea că nu ştie nimic — dar în chip absolut şi tolal. Nu ştie nici măcar o iotă, nici măcar o fărâmiţă.”

Ezitarea lui Mitchy fu aproape imperceptibilă şi glasul îi răsună plin de gravitate. „Ai pus-o la încercare?”

„O, da. Şi Tishy a pus-o.” Gravitatea sa fusese mai puţin intensă decât a Nandei. „Nu ştie nimic, chiar nimic.” Se prea poate ca amintirea vreunei scene sau conversaţii să-i fi revenit în minte cu tot farmecul ei. „A! orice ai spune — aşa ar trebui să fim!“

După un minut de concentrare profundă, Mitchy încetă s-o mai cerceteze; schimbându-şi poziţia şi proptindu-şi acum coatele pe genunchi îşi îngropă o vreme faţa în palme. Apoi brusc sări în picioare. „E un lucru pe care aş dori teribil de mult să ţi-l pot spune. Dar nu sunt în stare.”

Cu o clătinare uşoară a capului, Nanda îl învălui într-unul din zâmbetele ei cele mai incerte. „Nu e nevoie s-o spui, ştiu perfect despre ce e vorba.” Îl ţinu o clipă încordat după care continuă: „E pur şi simplu intenţia ta de a mă face să înţeleg pe deplin, că *ţie*, în toată sinceritatea ta, îţi este perfect indiferent cât de cumplite…”

„Da, cât de cumplite?“ se aprinse el de noul său entuziasm, în vreme ce ea mai ezita încă.

„Ar putea fi lucrurile pe care le ştii. Ele nu redeşteaptă în tine nicio singură prejudecată ereditară.”

„O, da, *ereditară!“* — murmură Mitchy ca în transă.

„Şi poate chiar mă placi mai mult din pricina asta; aşa încât una din raţiunile pentru care n-ai fi putut să mi-o spui — deşi, bineînţeles, ştiu, nu unica — este că practic te-ai fi simţit aproape ruşinat. Pentru că, vezi”, continuă ea. „este într-adevăr stranie.”

„Lipsa mea ereditară de…?“

„Da, jena resimţită în prezenţa faptului la care mă refer. Este un soi de simţ care-ţi lipseşte.”

Din nou, ochii îi ieşiră aproape complet din orbite de atâta admiraţie. „O, dar chiar că le ştii pe toate!“

„Eşti atât de bun încât nimic nu te şochează”, insistă ea cu luciditate. „Este un fel de sensibilitate care-ţi lipseşte.”

Era din ce în ce mai şocat. „E ca şi cum n-aş avea decât pe cea a pielii şi a degetelor?“ se interesă el intrigat.

„O, şi pe cea a minţii. Şi pe cea sufletească. Şi multe alte feluri, fără îndoială, dar nu felul la care mă refeream.”

„Da” — rămase el pe gânduri — „da, îmi închipui că ăsta este unicul mod de a-i da un nume.” Părea să prindă contur sub ochii săi. „Felul *acela autentic*!“

„Felul care m-ar face să-ţi apar penibilă. Sau poate nu într-atât pe mine”, adăugă ca şi când ar fi vrut să clarifice între ei pe deplin lucrurile; „ci poziţia mea, vulnerabilitatea mea — toate consecinţele acestora care se simt în purtarea mea. Nu ajungi un fel de ţeavă când totul trece prin tine?“

„De ce nu găseşti o comparaţie mai elegantă”, o întrebă Mitchy care din nou se arătă şocat, „o mică harfă eoliană plasată în geamul salonului şi vibrând în boarea conversaţiei?“

„Pentru că harfa scoate sunete, pe când *noi* — ne străduim, cel puţin, să nu scoatem niciunul.”

„Asta fiindcă reţineţi, vrei să spui, tot ceea ce primiţi?“

„Cam aşa, se lipeşte de noi. Şi ăsta e lucrul de care ţie nu-ţi pasă!“

După această replică se priviră îndelung. „Da — ştiu. *Nu* mă deranjează. Am cele mai cumplite lacune.”

„O, nu ştiu de altele”, răspunse Nanda; „nu le-am remarcat. Dar pe aceea o ai şi e de ajuns.”

El continuă să o cerceteze cu amestecul acela ciudat de acceptare şi speculaţie. „De ajuns pentru ce draga mea? Ca să mă fi scos din discuţie în ceea ce te priveşte pentru că n-ai fi putut, aşa cum se spune, să *respecţi* decât un bărbat căruia să-i *pese?*“ Apoi, cum sub apăsarea blândă şi răcoroasă a întrebării ea îşi îndreptă în cele din urmă privirile în altă parte, el continuă: „Întâmplarea face ca tocmai bărbatul înzestrat cu *felul autentic* de sensibilitate, cum îi spui tu, să fie tipul de om pe care-l poţi iubi? Dar ce rost are”, insistă el, de vreme ce ea nu răspundea nimic, „să iubeşti o persoană cu exact acea prejudecată — fie ea ereditară, sau de alt fel — care i te face antipatică? Chiar îţi *place* să iubeşti în zadar?“

Modul în care se întoarse din nou spre el părea să spună că întrebarea reclama un răspuns plin de responsabilitate. „Da.”

Dar după ce vorbi ea se îndepărtă şi Mitchy o urmări cum străbate încăperea oprindu-se ici şi colo, cu o atenţie voit concentrată, ca să îndrepte un obiect sau altul, să restabilească simetria. „Mi se pare extraordinară ideea ta că aş descoperi un farmec oarecare în nevinovăţia lui Aggie.”

Ea puse jos imediat o casetă veche de prizat tutun. „Tocmai asta-i! este unicul gen de lucru pe care tu nu-l ştii. Nici nu-ţi poţi închipui”, spuse ea întorcându-se spre el, „ce efect o să producă asupra ta. Trebuie să te apropii realmente şi să vezi lucrul ivindu-se în totalitatea lui, ca să-i poţi percepe întreaga frumuseţe. O să-ţi placă, Mitchy” — gravitatea Nandei era încântătoare — „mai mult decât tot ce ai *cunoscut* până acum.”

Sinceritatea totală a acestei pledoarii, chiar şi de n-ar mai fi fost nimic altceva, impunea o examinare ce era incontestabil acum la îndemâna lui Mitchy, iar consideraţia pe care o arătă el sugerând caracterul delicat al situaţiei nu făcu decât să se adâncească. „Înţeleg deci, că în această condiţie binecuvântată a ei, mie îmi revine exact ce spui că ai făcut tu *însăţi* — s-o pun la încercare.” Şi cum încuviinţarea Nandei, care fusese atât de direct provocată nu veni din prima clipă, el continuă: „Dar oare însuşi faptul că voi face demersul, oricât aş fi de scrupulos în precauţii, n-ar fi tocmai lucrul care ar dezarticula şi ar altera această condiţie?“

Nanda chibzui. „De ce asta, dacă în cazul meu nu s-a întâmplat aşa?“

„O, dar eu nu mă compar cu tine!“

„Dar sunt tot atât de netrebnică.”

„Mersi, dragă!“ proclamă Mitchy.

„Fără să fiu”, continuă Nanda, „tot atât de cumsecade.” Şi după ce rosti asta izbucni la rândul ei pe un ton diferit. „Nu-ţi dai seama, Mitchy drag, — din însăşi esenţa problemei — cât de cumsecade *te consider?*“

Vorbise ca şi când ar fi avut un acces de iritare pentru că într-un fel sau altul se arătase nedrept faţă de ea şi după un moment de descumpănire veni destul de aproape de Nanda ca să-i poată lua mâna într-a lui. Fata îi îngădui gestul şi cu o încredere solemnă şi mută el îşi apropie buzele de mâna ei spunându-i astfel mai mult decât i-ar fi putut spune în orice alt chip; aceasta nu-l împiedică totuşi o clipă mai târziu, după ce-i lăsă mâna şi după o pauză în care rămaseră neclintiţi, să adauge: „O! Nanda, Nanda!“

Tonul pe care le rosti o făcu să i se adreseze din nou cu neasemuit de multă blândeţe. „Atunci nu pune nimic la *încercare.* Ia totul pe garanţie.”

El îşi întoarse din nou privirile de la ea îndreptându-se ca un automat, cu aerul său de emoţie oarbă, spre fereastră, unde, privi afară câtăva vreme. „S-a oprit ploaia”, spuse el în cele din urmă: „o să se lumineze.”

Încăperea avea trei ferestre şi Nanda se duse la cea de alături. „Nu imediat — dar cred că aşa o să se întâmple.”

Curând, Mitchy se întoarse cu faţa spre cameră unde, după o scurtă ezitare, avansă tot atât de încet — şi aproape tot atât de prudent — ca şi când ar fi mers pe vârfuri, spre fotoliul în care stătuse interlocutoarea sa la începutul discuţiei. Se cufundă între perne, urmărind-o pe fată care mai rămase un timp cu privirile spre grădină. „Spui că vrei s-o scot din viaţa Ducesei; dar eu însumi dacă se pune problema astfel, nu sunt oare mai mult *implicat* în viaţa Ducesei decât Aggie însăşi? Sunt implicat prin contactele, asocierile, indiferenţele mele — prin tot ceea ce accept, ştiu, şi mă amuză. Sunt implicat prin cinismele mele — la care, cumva de la bun început, de când privesc viaţa şi lumea cu propriii mei ochi, m-au condamnat împrejurările, afundându-mă în ele; mă aflu implicat datorită unui soi de deznădejde pe care n-aş fi resimţit-o, poate, dacă m-ai fi luat sub aripa ta protectoare mai curând, exact cu gestul făcut astăzi; şi sunt implicat — mai mult decât toţi — o să recunoşti tu singură — prin însuşi faptul că mătuşa ei doreşte mult mai tare chiar decât tine, după cum bine ştii, să realizeze acest lucru. Atunci ne vom afla negreşit, — Ducesa şi cu mine — umăr la umăr!”

Nanda îl ascultă până la capăt fără să facă vreo mişcare, lăsând să mai treacă încă vreun minut ca să chibzuiască asupra celor rostite de el. „Şi ce anume îţi place atât de mult la Lordul Petherton? î1 întrebă ea îndreptându-se spre el.

„Fata mea dragă poate mi-o spui tu. Ar fi, nu crezi asta? — ar fi devenit probabil — subiectul unui basm, dacă s-ar mai face basme acum, sau şi mai bine, al vreunei pantomime de Crăciun: *Barbă-cot* şi *Uriaşul.”*

Nanda dădu impresia că încearcă — fără prea mult succes — să şi-o imagineze. „Găseşti că Lordul Petherton ar fi Barbă-cot?“

Drept unică răsplată Mitchy o sorbi din priviri. „Eşti încântătoare Nanda — încântătoare!“

„Orice om cu o avere uriaşă ar deveni uriaş pentru Lordul Petherton”, continuă ea. „Te trage pe sfoară.”

Cu mâinile în buzunare şi cu picioarele depărtate Mitchy stătea într-o atitudine care se armoniza cu simplitatea fetei. „Eşti adorabilă. *Tu* însă n-o faci. Dar faptul în sine e destul de odios, nu? continuă el imediat.

Pe moment tăcerea ei ar fi reprezentat prin ea însăşi un răspuns destul de grăitor. „Nimic — din tot ce spui”, replică ea totuşi, „n-o să mai conteze atunci. Ea o să-ţi simplifice viaţa atât de mult.” Mitchy rămase nemişcat, privind-o doar intens; între timp ea se întorsese din nou la fereastra ei, prin care începu să mijească, jucându-se, o rază slabă de lumină. Văzând-o Nanda deschise geamul spre a lăsa să pătrundă mireasma reavănă. „A stat ploaia.”

„Spui că vrei s-o salvez. Dar ceea ce intenţionezi de fapt”, reluă Mitchy de pe canapea, „nu e tocmai asta.”

Fără să dea atenţie remarcii, Nanda se lăsă învăluită de lumina soarelui. „Trebuie să fie foarte plăcut acum în grădină.”

Prietenul ei se ridică, şi privind în jur îşi găsi pe un scaun din apropiere minunata sa caschetă în carouri şi cu ea în mână se îndreptă spre Nanda. „Îţi faci speranţe că — de vreme ce sunt destul de cumsecade ca s-o merit — ea o *să mă salveze.”*

Nanda îl privi acum. „Da, Mitchy — o *s-o facă”*

Rămaseră o clipă în lumina care-i învăluia din nou; după care, cu un gest automat — ca şi când s-ar fi simţit sub impulsul unei alte stări de conştiinţă — îşi puse cascheta. „Bine, atunci să lăsăm ca speranţa de care ştim doar noi să fie acel lucru…?

„Care lucru?“ se miră ea doar.

„Care să ne fi adus laolaltă — ca să ne ţină aşa, ştii — în după-amiaza asta. Vreau să spun taina de care am vorbit.”

Auzindu-i vorbele ea îi întinse mâna pe care el o luase cu câteva minute mai devreme, şi acum i-o strânse doar, cu hotărârea pe care aceasta părea să

i-o ofere şi să i-o pretindă. „O, am găsit atunci tocmai lucrul care ne trebuie!“ spuse ea în timp ce ieşeau împreună.

XXVI

MITCHY LĂSASE SĂ SE ÎNŢELEAGĂ că va pleca a doua zi, în timp ce Vanderbank urma să rămână până marţi. Domnul Longdon îşi invitase vreo trei patru dintre vecinii săi duminică la cină, *să-i cunoască* pe cei doi gentlemani din Londra, aşa încât abia după plecarea invitaţilor, sau cu alte cuvinte abia când se apropie ora culcării putură cei patru prieteni ai noştri să simtă din nou, rămaşi singuri, intimitatea relaţiilor reciproce ce constituie subiectul descrierii noastre. Faptul n-o împiedicase totuşi pe Nanda să se strecoare la etaj de îndată ce doctorul şi soţia sa plecaseră, după cum modul în care domnul Longdon îşi respectă tabietul, intrând în posesia unei anume lumânări exact când bătu unsprezece, exprima cu tot atâta elocvenţă această intimitate. Nimic nu era mai plăcut în ceea ce-l privea decât echilibrul menţinut între rigoarea cu care-şi respecta deprinderile de viaţă şi libertatea de imaginaţie de care dădea dovadă în privinţa deprinderilor celorlalţi. Se putea vedea uşor că în ceea ce priveşte obiceiurile sale dispreţuia cele mai multe semne de asemănare şi nimeni n-a îndrăznit vreodată să afle cum ar fi reacţionat la vreo manifestare de imitaţie. „Modul în care îl poţi flata”, remarcă Mitchy vreo cinci minute mai târziu, „nu e să-l faci să creadă că eşti asemeni lui, ci să-l laşi să constate că observi strădania sa de a te suporta aşa diferit cum eşti. Vreau să spun, bineînţeles, fără să te deteste.”

„Dar ce interes ai *tu*“, întrebă Vanderbank, „să vrei să-l flatezi.”

„Dragă amice, mai mare decât al tău. N-am stat aici o zi întreagă fără să trag concluzii în privinţa contului pe care ţi l-a deschis…!“

„Te referi la suma pe care ar pune-o pe numele ei?“

„Stă în puterea ta”, spuse Mitchy, „s-o faci să se ridice la cât vrei tu.”

„Este deci — atât de bogat?“

Mitchy stătea în picioare în încăperea unde îi lăsase amfitrionul, şi la început nu răspunse întrebării decât cu o mişcare elocventă a umerilor, indicând spre tot ceea ce se afla în cameră.. „Priveşte, judecă, ghiceşte, pipăie!”

Dar, stând în faţa focului, Vanderbank avu aerul că îşi cenzurează în mod deliberat curiozitatea. „O, nu-mi pasă câtuşi de puţin!“

Acest schimb de replici se petrecea în bibliotecă şi era urmarea mărturisirii făcute prietenului lor — care se pregătise să se retragă cu sfeşnicul pentru odaia de culcare în mână — că o veghe discretă şi scurtă şi

o casetă cu ţigări ar întipări mai bine decât orice impresiile de neuitat ale zilei. Domnul Longdon îi privea şi, în acel moment expresia ochilor săi, trădată de flacăra inocentă a lumânării, îi putea da lui Mitchy o idee de măsura în care gazda voia şi îngăduia ca ei să se comporte fără nicio reţinere. Trebuiau numai să închidă fereastra cea mare şi să stingă lampa din bibliotecă. Poate că într-adevăr i-ar fi amuzat să stea o clipă în dreptul uşii deschise, care constituia şi o confirmare a ideilor sale privitor la cei ce, spre deosebire de *el*, nu erau adepţii culcatului devreme. Se vedea cum nu se poate mai bine că prin retragerea sa, bătrânul îi lăsase în fond acolo înconjuraţi de o groază de lucruri menite să le ţină tovărăşie în miez de noapte. Dacă una din aceste prezenţe nocturne era misterul pe care îl pregătise el însuşi cu grijă, comportarea tinerilor noştri dovedea că pe bună dreptate se aşteptau şi la altele. Auzind cât de puţin *impresionat* era Vanderbank, Mitchy mai vădi o vreme acea agitaţie iscoditoare care-l stăpânise toată ziua, căci apărea ori de câte ori avea sentimentul că i se dezvăluie ceva nou, agitaţie ce ar fi putut afecta nervii celor mai puţini vulcanici în manifestarea încântării lor, dacă n-ar fi fost permanent cenzurată de un tact desăvârşit. Tăcerea sa îndelungată părea să sugereze teama că indiferent ce ar spune, vorbele lui s-ar dovedi prea aluzive; în cele din urmă îşi asumă, din nou, riscul. „Teribil de primitor colţişorul ăsta vechi!“

„Da, chiar aşa e“, se mulţumi Van să întărească; dar chiar atitudinea sa în fotoliul pe care-l împinse până în dreptul ferestrei deschise constituia în sine un fel de opinie. Noaptea de august era fierbinte şi aerul care pătrundea greu de miresme. Vanderbank fuma privind grădina întunecată şi stelele abia vizibile; întorcându-şi după alte câteva minute privirile spre cameră. „Nu ţi se pare că aerul e cam îmbâcsit aici cu lampa asta mare? Cum tot ard lumânările de pe şemineu, am putea s-o stingem.”

„Acum e bine?” Amabilul Mitchy îi făcuse imediat pe plac interlocutorului său şi cu tot atâta promptitudine receptă încântat efectul ce-l avusese scăderea luminii asupra atmosferei din încăpere, ca şi când companionul său n-ar fi urmărit decât să adâncească obscuritatea. Ar fi putut să-i explice din nou lui Vanderbank că un om sensibil la o gamă atât de variată de lucruri nu se poate simţi incomodat niciodată cu adevărat, deşi acel personaj se dovedi pe moment preocupat de un alt gând.

„E cazul cred să-ţi comunic că l-am înştiinţat cum aţi ajuns şi voi să ştiţi, tu şi cu doamna Brook. I-am spus-o azi după amiază când ne întorceam de

la biserică — nu reuşisem până în momentul acela. Am făcut un ocol ca să-mi arate şi alte părţi ale proprietăţii şi asta mi-a oferit prilejul. Dar nu îl deranjează”, continuă Vanderbank. „Singurul lucru demn de luat în seamă este că l-ar putea determina să-ţi vorbească, aşa că e mai bine să ştii că el ştie. Dar mi-a spus categoric că Nanda n-are habar.”

Mitchy ascultă acestea cu o atenţie ce dovedea că îşi dă seama cât de mult le favoriza conversaţia obscuritatea mai accentuată. „Şi la atât s-a rezumat tot schimbul vostru de impresii?“

„Practic vorbind, la atât; bineînţeles cu excepţia faptului că l-am făcut să înţeleagă, cred, cum s-a întâmplat de n-am putut să păstrez secretul.”

„O, dar *l-ai păstrat* — nu şi-a dat cel puţin seama? — sau poate ai făcut chiar mai bine, de vreme ce ai două persoane excelente cum sunt eu şi doamna Brook care să-l păstreze pentru *tine?* Şi îi vine greu să creadă cât de mult îţi împărtăşim sentimentele?“

Vanderbank lăsă o clipă impresia că nu dă atenţie acestei nedumeriri; continuă să stea cu privirile aţintite asupra grădinii în timp ce fuma şi-şi legăna piciorul lung pe care-l aşezase pe braţul fotoliului. Totuşi, în cele din urmă se pronunţă cu oarecare emfază — poate chiar cu oarecare vulgaritate. „O, prostii!“

Dar fără nicio tresărire Mitchy perseveră totuşi. „Vrei să spui că îi vine *chiar* greu…?”

„Vreau să spun că nu e adevărat. Nu-mi fac iluzii în legătură cu voi. Ştiu cât de tare vă afectează, deşi eu bineînţeles am perfectă încredere în amândoi.”

Mitchy lăsă să se aştearnă o scurtă tăcere. „Că n-o să vorbim?“

„Că n-o să-i vorbiţi chiar Nandei — deşi, este tot atât de sigur că vorbindu-le altora”, continuă Vanderbank, „aceştia s-ar năpusti de îndată să-i spună.”

„Nu i-am vorbit nimănui despre asta”, spuse Mitchy.

„Sunt absolut sigur. Şi nici doamna Brook n-a făcut-o.”

„Mă bucur că eşti sigur şi de asta”, replică Mitchy; „e o dovadă că nu o subestimezi.”

„O, mă bizui foarte mult pe acest fapt”, spuse Vanderbank.

„Chiar şi fără s-o întrebi?“

„Chiar şi aşa.”

„Şi eşti deopotrivă sigur, fără să pui vreo întrebare că eu nu te-am trădat?“ După care, cum Vanderbank nu scoase o vorbă, de parcă ar fi vrut

să lase întrebarea să zacă acolo în toată nerozia ei, prietenul său continuă: „Trebuie să-ţi spun că azi am fost la un pas de a o face.”

„Nu văd de ce mi-o spui? Faptul că ai ajuns *la un pas* nu mă priveşte pe mine şi nu-ţi închipui sper că te urmăresc sau te încerc. E posibil ca doamna Brook să fi ajuns şi ea *la un pas“*, continuă Vanderbank, ca şi când ar fi vrut să trateze problema cu superficialitate; „dar bănui că nici ea n-a făcut-o. Deşi se va fi simţit teribil de ispitită…”

„Dar n-a avut cum să cadă în ispită?“ interveni Mitchy. „Asta e — exact aşa stau lucrurile. *Eu* am fost teribil de ispitit, şi totuşi n-am cedat ispitei. Cred că certitudinea ta în privinţa doamnei Brook”, adăugă el, „dovedeşte că o cunoşti cu adevărat. N-ar face niciodată o porcărie cu bună ştiinţă.”

„O, nu, nicio porcărie, oricum ai lua-o”, spuse Vanderbank, meditativ şi blând.

„Da; în general poţi şti ceea ce *n-o să facă.“* După care o vreme Mitchy colindă prin cameră reflectând. „Dar în ciuda asigurărilor date de domnul Longdon — sau poate tocmai pentru că tu le-ai acceptat — cred că ar trebui să-ţi comunic convingerea mea că Nanda ştie într-adevăr despre oferta pe care ţi-a făcut-o el. Vreau să spun că a intuit-o.”

„O!“ făcu Vanderbank.

„Şi de fapt mai e încă un lucru”, continuă companionul lui, „pe care am sentimentul că ar trebui să ţi-l comunic.”

„O!“ fu singurul lucru pe care-l repetă Vanderbank la început. Dar după o clipă spuse: „Scumpe amice, îţi rămân foarte îndatorat.”

„Lucrul la care mă refer ţi l-aş fi spus în orice caz, căutând un moment prielnic, dacă nu s-ar fi ivit acesta.” Mitchy vorbea de parcă ultimele cuvinte ale prietenului său n-ar fi avut nicio importanţă, şi continuă în timp ce Vanderbank se ridică şi mişcându-se fără vreo ţintă prin cameră veni şi se aşeză cu spatele la şemineu. „Singura mea ezitare ar fi fost pricinuită de faptul că implica o analiză deschisă a situaţiei într-un chip care — ţinând seama de natura intimă a lucrurilor — aş îndrăzni să spun că multor bărbaţi nu le-ar face prea mare plăcere. Dar dacă n-ai nimic împotrivă…”

„O, da n-am nimic împotrivă. De fapt, aşa cum îţi spuneam, mă simt îndatorat faţă de tine.” Cu umerii proptiţi de poliţa de sus a şemineului, Vanderbank rostise asta fără să-l privească în ochi; trase câteva fumuri apoi îşi aţinti privirile spre vârful aprins al ţigării. „Ai convingerea că ştie?“ se interesă el.

„Asta-i doar impresia mea.”

„A! orice impresie a ta — de genul ăsta — este în mod cert corectă. Dacă socoţi că se cade s-o aflu de la tine, îţi sunt într-adevăr recunoscător. Asta este — ăă — ceea ce voiai să-mi spui?“ făcu Vanderbank cu o oarecare ezitare.

Cercetându-l mai intens decât era la rându-i cercetat de Vanderbank, Mitchy clătină din cap blând dar hotărât. „Nu.”

Cu ochii aţintiţi asupra rotocoalelor de fum, Vanderbank avu aerul că se miră. „Atunci voiai să-mi spui — altceva?

„Da, altceva.”

„O!“ făcu Vanderbank pentru a treia oară.

Exclamaţia fusese vagă, dar mişcarea ce-i urmă fu hotărâtă; întorcându-se tânărul se trezi din nou lângă fotoliul pe care-l părăsise, şi reintră în posesia lui în semn că se plasează la dispoziţia prietenului său. Acest prieten totuşi nu numai că se lăsă aşteptat, dar în cele din urmă se retrase ca să ţintească de pe o poziţie pe care s-ar fi putut crede că o părăsiseră. „Sunt uimit cum de îşi poate imagina — deşi e atât de pătrunzător — că ea *n-a ghicit.* Nu-ţi vine să crezi că poate trăi aici alături de ea în asemenea intimitate — văzând-o zi de zi şi destul de mult în fiecare zi — şi totuşi să comită o asemenea eroare.”

Vanderbank tolănit din nou, cât era de lung, chibzui la cele spuse. „Şi totuşi, am senzaţia clară că eroarea nu-ţi aparţine.”

Mitchy afirmă cu o seninătate redobândită. „O, nu-mi aparţine.”

„Atunci, poate că” — îi veni lui Vanderbank ideea — „el n-o crede cu adevărat.”

„Şi-o spune doar ca să te simţi mai la largul tău?“

„Aşa încât să fie posibil — din dorinţa de a fi nepărtinitor cu persoana în cauză — să-ţi ţii cumpătul, cum s-ar spune, şi să decizi ţinând cont numai de propriile tale motive?“

„Deci *se mai pune încă problema* să decizi?”

Van zăbovi înainte de a răspunde. „Da, se mai pune încă problema să decid.” Auzind asta, Mitchy redeveni, în obscuritatea relaxantă, un element vag agitat, evoluând în rotiri lente; apoi prietenul său continuă: „Porneşti probabil de la ideea să mă ajuţi din plin şi cu generozitate în această privinţă informându-mă…”

„Că eu renunţ irevocabil” — îl întrerupse Mitchy — „la orice pretenţii şi la orice speranţă? Ei bine, sunt gata să-ţi ofer o dovadă a acestui fapt. Mi-am dat cuvântul că voi face demersuri în altă direcţie.”

Vanderbank se întoarse şi mai mult spre el. „Că vei face demersuri pe lângă Ducesă pentru nepoata ei?“

„Este un lucru practic stabilit.”

„Dar de când?“

Mitchy avu un moment de ezitare. „De azi după-amiază.”

„A! deci, nu cu Ducesa în persoană.”

„Cu Nanda — care bănuiesc că n-ai uitat, a pus la cale de la bun început, cu atâta farmec, acest plan.”

Vanderbank dovedi că deşi nu ignorase şi această posibilitate, pus acum în faţa evidenţei, era pur şi simplu uluit. „Dar, omul lui Dumnezeu, ce anume poate *stabili* Nanda?“

„Destinul meu”, spuse Mitchy oprindu-se chiar în faţa lui.

Vanderbank rămase acum un minut cu privirile înălţate spre el, sesizând caracterul nedefinit al expresiei stranii de pe chipul prietenului său. „Mă depăşiţi amândoi!“ exclamă el în cele din urmă. „Nu văd ceea ce câştigi, tu mai ales.”

„Nici eu nu mi-am dat seama până când nu mi-a explicat ea în detaliu. În atari condiţii ajungi să vezi o chestiune de felul ăsta cu propriii tăi ochi. Şi cum tot ceea ce nu e o pierdere e un câştig, nu am chiar nimic *de pierdut.* Mă scoate”, explică Mitchy în continuare, „din discuţie.”

„Din ce discuţie?“

Aceasta, se vedea clar pe faţa lui Mitchy, era mai greu de spus, dar până la urmă îi dădu drumul. „Păi aceea care ţi-ar sugera că existenţa mea, într-o stare prelungită de burlăcie, ar putea deveni vreodată pentru Nanda o alternativă reală.”

„Alternativă în ce sens?“

„Ei, în a-ţi deveni soţie, lua-te-ar naiba!“ Cu aceste vorbe Mitchy îşi întoarse din nou privirile, iar în prezenţa evoluţiilor sale reînnoite şi vagi interlocutorul său rămase o clipă mut. Înainte ca Van să fi vorbit din nou, el reveni la loc. „Iartă-mi bruscheţea, dar nu mă îndoiesc că îţi dai realmente seama.”

„Nu fac nicio aluzie”, spuse Vanderbank — „dar omul *este dator* să înţeleagă. După câte pot să-mi dau seama îmi oferi — prin faptul că tu eşti astfel categoric eliminat — o dovadă că eu, categoric, nu mă voi putea prevala, dacă ezit *să fac pasul,* de pretextul că în felul acesta *ar fi posibil* s-o lipsesc…”

„Da, exact”, încuviinţă acum Mitchy foarte politicos: „de ceva, având înfăţişarea unui bărbat cu banii *mei,* pe care să ajungă cu timpul să-l regrete şi să-i ducă dorul. Banii mei, nu pricepi”, adăugă el cu multă simplitate, „nu-i spun absolut nimic.”

„Şi vrei să am certitudinea — chiar dacă mi-aş fi făcut şi cele mai mici scrupule — că i s-a oferit într-adevăr şansa cea mare şi ea i-a dat cu piciorul.”

„Definitiv”, zâmbi Mitchy.

„Pentru că” — îşi desfăşură raţionamentul Vanderbank gesticulând cu ţigara — „asta ar putea să-mi dea mie mâna liberă.”

„Tot ce e posibil”, râse Mitchy.

Mai zăbovi un moment, ca şi când ar fi vrut să vadă posibilitatea desfăşurându-i-se sub ochi, şi chiar tresări auzind din nou glasul prietenului său. Oricum, ca primă reacţie la vorbele lui Vanderbank îi întoarse spatele. „O simpatizezi chiar atât de mult pe micuţa Aggie?“

„E“ făcu în cele din urmă Mitchy, „o simpatizează Nanda, iar eu o simpatizez pe Nanda.”

„Eşti de-a dreptul uluitor” medita Vanderbank. Gândul avu imediat darul să-l facă să se ridice; odată în picioare ideea puse de-a dreptul stăpânire pe el. „Atunci nu pot să nu mă încălzesc la gândul că într-un sistem atât de original, trebuie să mă simpatizezi şi pe *mine* destul de mult.”

„La ce te poţi aştepta, dragul meu Van?“ întrebă Mitchy cu sinceritate. „Genul de lucru, o ştii, care ţi-este probabil cât se poate de familiar. Pentru că în momentul de faţă — uite — oare nu avem cu toţii privirile aţintite spre tine?“

Se părea că Vanderbank reuşise să dea impresia că se miră. *„Cu toţii?“*

„Nanda, doamna Brook, domnul Longdon…”

„Şi văd că şi tu.”

„Tot unul şi unul. Şi toţi ceilalţi”, continuă Mitchy, „pe care nu-i mai pun la socoteală.”

„O, tu eşti cel mai de vază.”

„Eu?”

„Eşti cel mai de vază”, repetă Vanderbank pur şi simplu. „Orice s-ar spune este de-a dreptul nemaipomenit”, declară el. „Dar în general pe tine te intuiesc mai bine decât pe domnul Longdon.”

„A, oare nu ne asemănăm foarte mult — nişte simpli îndrăgostiţi de viaţă? Vreau să spun de acea esenţă mai distilată a ei, care se adresează

conştiinţei…”

„Conştiinţei?” interlocutorul său îi prelua ezitarea.

„Cam aşa, extinsă şi rafinată.”

Cuvintele rostite de Mitchy conturaseră o imagine care păru o clipă să-i reţină atenţia prietenului său. „Nu îmi dau prea bine seama ce să spun sau ce să fac.”

„O, trebuie să iei totul cu mult calm. Faci parte dintr-o categorie aparte; eşti dintre aceia care, aşa cum spuneam cândva — nu-ţi aminteşti? — reprezintă o sursă a înfricoşării sacre. Oamenii zămisliţi în acest chip trebuie să suporte consecinţele; tot aşa cum trebuie să le suporte”, continuă Mitchy, „cei care sunt alcătuiţi din acelaşi aluat cu al *meu.* Aşa încât, veseleşte-te!“

Rostind acest îndemn, Mitchy se îndreptase spre fotoliul gol de lângă fereastră în care se afundă de îndată; şi se prea poate ca Vanderbank însuşi să fi început să se rotească, stimulat întrucâtva de peregrinările anterioare ale prietenului său. Cugetarea pe care o rosti, totuşi, dezvăluia o oarecare rezistenţă faţă de sfatul lui Mitchy. „Mă bucur, cel puţin, că n-o lipsesc de o avere.“

„N-o lipseşti de averea mea, bineînţeles”, răspunse Mitchy din fotoliul lui; „dar oare posibilitatea de a se bucura de cea a domnului Longdon nu este la urma urmelor condiţionată în mare măsură de propria ta acţiune?“

Vanderbank se opri brusc. „Stă oare în intenţia lui să i-o lase în *întregime?“*

Mitchy îl învălui în strălucirea privirilor lui. „Aveam impresia că nu-ţi pasă câtuşi de puţin. N-am stat atâta vreme aici”, continuă el, întrucât interlocutorul său nu replică nimic la început, „fără să văd cu ochii mei de ce mijloace dispune. *Este* cât se poate de bogat.”

Remarca îl puse din nou în mişcare pe Vanderbank. „Fie, dar ea n-o să capete totul într-un anume caz, după cum nici n-o să rămână fără nimic în celălalt. O să capete doar un fel de rentă. Dar asta o va dobândi orice s-ar întâmpla.”

„O, dacă eşti sigur…!“ comentă Mitchy cu simplitate.

„La naiba, nu sunt sigur!“ Apoi, pentru că vocea lui trădase iritare — Van vorbi mai calm. „Văd doar că aici — deşi bineînţeles ca urmare a dorinţei lui — ea se poartă cu tot ce o înconjoară de parcă i-ar aparţine, rămânându-i oaspete pe o durată, aparent, nedefinită. Ce înseamnă asta, din partea *lui,* dacă nu un legământ.”

„O, Mitchy putea dovedi pe nepregătite că ştie ce înseamnă. „E în aceeaşi măsură un legământ faţă de tine. Îţi dezvăluie întreaga poveste. Nu te simpatizează cu nimic mai puţin *decât o* simpatizează pe ea.”

„O, pe dracu!“ oftă Van iritat.

„E cât se poate de *trăsnit,* dar asta e“, spuse inexorabilul Mitchy.

„Atunci, îşi închipuie el că am s-o fac pentru asta?“

„Care *asta?“*

„Pentru proprietate, pentru întreaga poveste, cum îi spui tu, pe care mi-o dezvăluie.”

Mitchy păstră o clipă tăcerea ce ar fi putut reprezenta o emoţie perceptibilă. „Nu e destul de valoroasă?“ Dar în acelaşi moment se corectă. „Bineînţeles că el vrea — aşa cum vreau şi eu — să se poarte cu tact faţă de tine!“

„O, nu-ţi face griji”, spuse Vanderbank imediat. „*Tactul* vostru — al tău şi al lui — este extraordinar, iar al Nandei îl întrece pe al amândurora.”

Prin reînnoirea momentană a tăcerii Mitchy reuşi întrucâtva să sugereze nu prea vag că se referea la ultima propoziţiune din replica prietenului său. „Dacă nu eşti sigur”, reluă el de îndată, „nu văd de ce nu întrebi în mod deschis?“

Vanderbank înaintă din nou, aşa cum se spune, ca un somnambul. „Pentru că nu văd la ce ar folosi.”

„Ce înţelegi prin *ar folosi?“*

„Ei, că ar fi tocmai — cum să-i spun? — *cinstit.* Sau chiar delicat sau decent. Să iau de la el atât de mult, pe linia unei asigurări oferite cu o generozitate rar întâlnită, ca apoi să cer mai mult: simt că nu pot face aşa ceva. La asta se mai adaugă şi modesta mea convingere. La o asemenea întrebare răspunsul său ar putea fi foarte bine să nu-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala.”

„Înţeleg”, aruncă Mitchy remarca. „O asemenea întrebare ar mai putea în plus să-i sugereze că eziţi mai mult decât o faci în realitate.“

„O, în privinţa *asta“*, spuse Vanderbank, „cred că practic ştie cât de mult oscilez.”

„Şi cât de puţin?“ Oricum, Van nu-i acordă acesteia mai multă importanţă decât ar fi făcut-o în cazul unei glume proaste; aşa încât Mitchy fumă şi el o clipă în tăcere. „Vrei să spui că venirea ta aici pentru trei-patru zile o va elucida?”

De data aceasta întrebarea era dintre acelea la care vorbitorul ar fi putut aştepta un răspuns, dar singura reacţie imediată a lui Vanderbank fu să-şi continue plimbarea prin cameră. „Vreau nespus de mult să fiu bun cu ea” spuse el în cele din urmă.

„Cred şi eu!“ Apoi, fără prea mare legătură Mitchy se reîntoarse de unde plecaseră. „Să fac *eu* cercetări?”

Dar Vanderbank, preocupat de alt gând, pierduse firul. „Ce fel de cercetări?“

„Cum, dacă Nanda primeşte ceva…”

„Dacă nu sunt *destul* de bun“ — se amorsă Van din nou. „Vai de mine, nu; aş prefera să vorbeşti de asta numai în cazul când deschide el discuţia.”

„Păi, s-ar putea *să-mi* vorbească — de vreme ce ştie că ştim şi noi.“

„Nu e de presupus, pentru că nu poate să-şi explice de ce ţi-am spus ţie.“

„Ştii bine că nu mi-ai spus *mie“*, replică Mitchy. „I-ai povestit doamnei Brook.”

„Ei, da, *ea* ţi-a povestit ţie, şi faptul că ţi-a vorbit face ca totul să dobândească un aspect neplăcut. O antipatizează atât de tare!“

„Sărmana doamnă Brook!“ medită Mitchy.

„Sărmana doamnă Brook!“ repetă interlocutorul său ca un ecou.

„Dar aveam impresia c-ai spus”, continuă el, „că lui nu-i pasă.”

„Faptul că ştii *tu?* Mda aş spune că nu-i pasă. Dar nici nu vrea o revărsare de bârfă şi de flecăreală.”

„O!“ făcu Mitchy cu smerenie.

„S-o iau de bună impresia ta”, reluă Vanderbank imediat, „că Nanda îşi are bănuiala ei?“

„O, nu mi-a spus-o ea. Dar cu toate astea sunt convins.” „Cam aşa”, exclamă în cele din urmă Vanderbank, „o simt eu însumi. Chiar şi numai pentru că ea ştie totul”, continuă el fără să-l privească pe Mitchy. „Ştie totul, dar totul.”

„Totul, totul.” Mitchy se ridică.

„Mi-a spus-o ea însăşi ieri”, făcu Van.

„Şi mie mi-a spus azi acelaşi lucru.”

Ezitarea lui Vanderbank ar fi putut dovedi că asta îl frapează. „La drept vorbind nu cred că este o informaţie pe care vreunul din noi să o fi cerut. Dar bineînţeles că ea nici n-ar putea altfel”, adăugă el. „Totul, absolut totul în Londra, în lumea în care trăieşte, pluteşte în aerul pe care-l inspiră — şi

cu cât o *să rămână* mai mult în această atmosferă, cu atât o să ştie mai multe.”

„Cu atât o să ştie mai multe, fără doar şi poate”, încuviinţă Mitchy, „Dar aici la ţară nu mai e în acea atmosferă, nu înţelegi?“

„Nu. Lasă însă impresia că a venit cu acumulări atât de vaste. Şi n-o să rămână aici pe vecie”, se grăbi Vanderbank să completeze.

„De buna seamă că nu. Dacă ai să te însori cu ea.“

„Dar în acelaşi timp”, întrebă Vanderbank, „nu reprezintă tocmai asta dificultatea?”

Mitchy păru nedumerit. „Dificultatea?“

„Păi cum, faptul că în postura de femeie măritată se va trezi din nou cufundată în această atmosferă.”

„Bineînţeles” — oh! Mitchy se pricepea să fie candid. „Cu diferenţa însă, că pentru o femeie măritată nu va avea importanţă. N-are importanţă decât pentru fete”, continuă el plauzibil — „şi chiar şi printre ele, numai pentru acelea faţă de care nu se arată nimeni milos.”

„Necazul e“, spuse Vanderbank — dar ca şi când n-ar fi rostit decât un adevăr general — „că este chiar unul din lucrurile ce pot uneori să acţioneze ca o barieră în calea milosteniei. Oare nu fetele care nu se mărită sunt acelea pentru care nu contează în mod deosebit? Pentru celelalte reprezintă o pregătire atât de stranie!“

„O! *pe mine* nu mă deranjează!“ declară Mitchy. Vanderbank şovăi în chip vizibil. „Dar aleasa ta atunci…”

„E un lucru atât de diferit?“ În ultima jumătate de oră şi în penumbra ambiguă Mitchy nu se arătase mai pus pe şagă ca acum. „Domnişoara pe care am numit-o nu este *aleasa* mea.”

„Ei bine, atunci, nu e decât un indiciu în plus că faci lucrurile astea mult mai uşor.”

„O! *mai uşor!“* murmură Mitchy.

„Oricum, nu s-ar cădea s-o mai ţinem aşa”, spuse Vanderbank ultându-se la ceas. „Douăsprezece şi douăzeci şi cinci — noapte bună. Să sting eu lumânările?“

„Da, te rog. Eu o să închid fereastra” — şi Mitchy se îndreptă într-acolo. „Vin şi eu imediat — noapte bună.” Un minut mai târziu lumânările erau stinse şi prietenul său plecase, dar Mitchy, în întuneric, faţă în faţă cu grădina liniştită şi abia bănuită, rămase acolo nemişcat.

CARTEA A OPTA TISHY GRENDON

XXVII

DESCHIZÂND UŞA, VALETUL ÎI mormăi numele fără convingere şi Vanderbank, trecând de prag, descoperi — pentru că i se păruse simptomatic — scaunele şi mesele, lămpile aprinse şi florile tronând singure în cameră. Îşi consultă ceasul, ce indica ora opt, apoi se întoarse din nou să i se adreseze slujitorului care, însă, fără să rostească o altă vorbă şi ca şi când s-ar fi simţit jenat de situaţie, îl lăsase acolo singur. Totul era într-adevăr perfect în afara lipsei de promptitudine a doamnei Grendon, care nu prea aducea cu o urare de bun venit: în seara asta de ianuarie salonul ei îşi dezvăluia eleganţa printr-o revărsare de electricitate trandafirie ce se topea spre marginile încăperii în lumina vag aurie a unei nişe încă şi mai tainice. După o clipă Vanderbank păşi în cea de a doua încăpere, ce se dovedi la rândul ei goală, luminată şi ea de globurile mici de foc alb protejate de abajururi de mătase galben-citron — nu prea multe la număr. Pereţii acoperiţi cu ornamente în relief de modă franţuzească erau atât de deschişi la culoare, încât păreau argintaţi; în şemineul franţuzesc scund ardea un foc franţuzesc. Canapeaua şi fotoliile erau capitonate cu un material galben-citron, podeaua, în mare parte neacoperită, avea un luciu minunat, iar pe una din mesele cu picioare fragile se afla un roman franţuzesc îmbrăcat în hârtie bleu. Vanderbank privi în jur o clipă ca şi când l-ar fi impresionat întreaga ambianţă, apoi îşi concentră atenţia asupra unui lucru care-i atrăsese în chip aparte privirile. Pe îmbrăcămintea romanului franţuzesc era scris chiar numele lui cu litere destul de mari, fapt ce-l înzestra cu o putere de atracţie care, după ce ridică volumul, îi reţinu, tot mai mult atenţia, pe măsură ce-l examina. Pentru propria sa linişte, înainte de a-şi transfera interesul aiurea mormăi ceva nedesluşit; după care, cu un gest teatral, aruncând cartea în alt loc, se îndreptă spre şemineu unde o vreme privi, concentrat, pâlpâirea slabă a lemnelor acoperite de cenuşă, Când îşi ridică din nou privirile, observând că orologiul frumos de pe poliţa şemineului nu merge bine, îşi consultă din nou ceasul, ca apoi să arunce o ocheadă în oglinda de deasupra, cercetându-şi mustaţa, ale cărei vârfuri le răsuci o clipă cu atenţia de rigoare. În timp ce era ocupat cu asta îşi dădu seama că se întâmplă ceva şi întorcându-se brusc, recunoscu în canatul uşii cealaltă siluetă pe care oglinda tocmai o reflectase.

„O, *tu* erai? spuse el, întinzându-i repede mâna. „Doamna Grendon a coborât?“ Dar imediat ce se salutară trecu împreună cu Nanda înapoi, în prima cameră, unde nu erau decât tot ei doi, iar ea îşi aminti că parcă Tishy

spusese 8.15, ceea ce bineînţeles însemna pentru fiecare invitat orice oră îi convenea.

„O! în cazul ăsta n-o să apară nimeni înainte de nouă. Probabil nu mi-am studiat îndeajuns invitaţia, care, pentru că veni vorba, nu menţiona”, adăugă Vanderbank, „că urmează să fi şi tu aici.“

„A! dar nu văd de ce *ar fi trebuit?“* exclamă fata plină de candoare. Oricum, vorbi din nou mai înainte ca el să-i fi putut răspunde. „Presupun că atunci când ţi-a scris nu ştia încă.”

„Nu ştia că ai să-mi ieşi tu în întâmpinare?“ râse Vanderbank. „Oricum e nostim că datorită erorii mele să mă bucur în felul ăsta de un moment de linişte în compania ta. Ai sosit înaintea mamei?“

„O, nu — locuiesc aici.”

„O!“ făcu Vanderbank.

„Domnul London m-a adus la Londra — am sosit vinerea trecută direct aici.”

„Şi v-aţi despărţit la uşă?“ întrebă el, cu o veselie evidentă.

Ea rămase o clipă pe gânduri — apoi deveni mai serioasă. „Da — dar numai pentru vreo două zile. Astă-seară vine aici.“

„Bravo. Ce plăcere!“

„O să-i facă plăcere să te vadă”, spuse Nanda, cu privirile aţintite asupra florilor.

„Colosal de amabil din partea lui când eu m-am purtat ca un ingrat.”

„Cum — ingrat?“

„Păi mă refer la faptul că nici nu i-am scris — nici n-am revenit.”

„O, înţeleg acum”, replică Nanda simplu.

Era o simplitate care evident îl făcu pe prietenul ei să se simtă puţin stingherit. „L-a — ăă — supărat asta? Dar e cu neputinţă să se fi plâns!“ adăugă el în grabă.

„O, el nu se plânge niciodată.”

„Nu, nu — nu-i stă în fire. Dar tocmai asta”, spuse Vanderbank, „te face să te simţi atât de josnic. Am fost înfiorător de ocupat.”

„O ştie — şi se bucură”, replică Nanda. „Este încântat de munca ta. Iar eu am făcut pentru el ce mi-a stat în puteri.”

„A”, exclamă interlocutorul ei, „evident, l-ai convins să-şi schimbe părerile. Vreau să spun cu privire la această doamnă.”

„Te referi la Tishy? Bineînţeles că nu pot s-o las — singură.”

„Nu” — redeveni Vanderbank glumeţ — „asta e o necesitate la Londra. Nu poţi lăsa pe cineva singur — la discreţia tuturor.”

Deşi inofensivă, Nandei îi scăpă gluma. „Domnul Grendon nu e aici.”

„A, şi unde e?”

„E pe un yacht — dar ea nu ştie.”

„Deci pur şi simplu voi două daţi serata împreună.”

„Ştii tocmai de asta”, spuse Nanda, „este înfiorător de speriată.”

„O, nu trebuie să se lase”, replică el, „prea tare covârşită. Dar o vom avea şi pe maică-ta printre noi?“

„Da şi pe tăticu. De fapt serata este dată în cinstea lui Mitchy şi a lui Aggie”, continuă fata. „înainte de plecarea lor în străinătate.”

„Atunci înţeleg de ce aţi venit la Londra! Tishy şi cu mine n-avem niciun rol. E numai şi numai pentru Mitchy.”

„Dacă vrei să spui prin asta că sunt gata să fac orice pentru el, ai perfectă dreptate. A fost întotdeauna atât de bun cu mine…”

„Până la a se căsători cu prietena ta?“ întrebă Vanderbank. „A făcut ceva fermecător, fără îndoială, şi n-am nicio intenţie să-i micşorez meritul. Dar înţeleg că Aggie însăşi a dobândit acum un farmec…!”

„Nu-i aşa?“ — se arătă Nanda entuziastă. „Nu-i aşa că a ieşit dintr-o dată la lumină?“

„Dintr-un salt — până în mijlocul arenei. Dar când o tânără iese în public alături de Mitchy…”

„O, n-ai voie să spui nimic împotriva acestui lucru. Eu însămi am ieşit cu el.“

„A! dar copila mea dragă…!” interveni Van cu sinceritate în glas.

Oricum faptul nu era demn de luat în seamă. „Ştiam că o să se întâmple exact aşa. Întotdeauna se întâmplă cu fetele de felul ei.”

„Vrei să spui cum *părea* ea să fie? Dar nu-ţi pui de loc întrebarea *dacă* era într-adevăr aşa?“

„O, era — ştiu că era. Şi o să vină şi Harold”, continuă Nanda — „încă unul dintre cei care au avut de profitat de pe urma lui Mitchy. *Ar fi* un adevărat banchet, nu-i aşa? dacă i-am avea pe toţi.”

Vanderbank ezită şi privirea pe care o aţinti asupra uşii ar fi putut sugera o atenţie trează îndreptată spre sosirea amfitrioanei sau anunţarea altor oaspeţi. „Dacă n-o să-i aveţi pe toţi, avându-mă pe mine, o să-l aveţi probabil pe cel care a profitat nemăsurat.”

„A, da’ ce anume a făcut Mitchy pentru tine?“ întrebă Nanda.

Prietenul ei rămase din nou în expectativă. „Ţi-aduci aminte ce mi-ai spus acolo la ţară în august?”

Ea păru cam nedumerită dar foarte jenată. „Singurul lucru de care îmi aduc perfect aminte este că am îndrugat verzi şi uscate.”

„Mi-ai declarat că ştii totul.”

„O, da — şi tot asta i-am spus şi lui Mitchy.”

„Ei bine, draga mea copilă, nu ştii totul.”

„Pentru că nu ştiu…?“

„Da, lucrul care face din *mine* victima bunăvoinţei lui nelimitate.”

„A! păi dacă tu nu te îndoieşti de aceasta, nu mai e nevoie de nimic. Mă bucur nespus să aflu ceva ce nu ştiam”, continuă Nanda. „Şi ne bucurăm că o să vină şi Harold”, repetă ea.

„Printre cei care au profitat? În cazul ăsta n-o să mai avem loc unii de alţii, Harold o să ne confere tuturor o identitate.”

„Nu-i aşa? Nu mai aud decât de succesele lui. Mama mi-a scris că lumea e înnebunită după el; şi”, adăugă fata după o clipă, „ştii ce mi-a scris verişoara Jane?”

„Ce-o mai îi *vrând* acum? Mă tot întreb!”

Nanda îl scuti de acest efort. „Păi, că mama i-a transmis lui Harold toate scrupulele pe care le-a avut — *chiar peste măsură* — pe vremea *mea,* în legătură cu tot ceea ce am putea culege de la voi toţi, idei şi impresii nu tocmai potrivite pentru noi.“

„Asta-i foarte reuşită, când te gândeşti că mi-o spui tocmai *mie!“* declară Vanderbank. „Şi-mi place să te aud vorbind despre *vremea ta* antediluviană.”

„O, a trecut de mult.”

„Ce anume defineşti tu”, întrebă Vanderbank imediat, „în felul acesta?“

„Păi, scurta mea oră. Şi primejdia de a culege.”

„Şi aici chiar nu te paşte deloc pericolul?”

Nanda păru să cumpănească în chip sincer. „Nu — pentru că, de fapt, Tishy, nu-ţi dai seama? se comportă firesc. Nu facem decât să discutăm.”

Vanderbank nu-şi ascunse curiozitatea. „În timp ce la maică-ta…?”

„De, acolo vă codeaţi cu toţii.”

Vanderbank râse fără reţinere… Te-ar deranja dacă i-aş spune asta?“

„O, o ştie deja. Am auzit-o chiar pe ea spunând că vă codeaţi.”

„A, eu *mă codeam”,* încuviinţă el. „Ştii că am mai vorbit şi altă dată despre asta.”

„Acum mă refer la toţi din cercul vostru”, spuse Nanda. „Dar ea se codea cel mai mult, pentru că încerca — şi de asta sunt convinsă, mi-a spus-o chiar ea — să vă ţină în frâu. Şi tocmai când vă ţinea mai *bine…”*

Amuzat la culme, Van interveni. „Tocmai atunci eram mai nocivi?“

„Da, pentru că bineînţeles, lucrul care este atât de înfiorător încât să nu poată fi rostit este exact cel pe care-l observăm cei mai mulţi dintre noi. Tishy ştie asta”, remarcă Nanda cu farmec.

Aşa cum un observator ar fi putut surprinde modul în care se reflecta tonul ei pe chipul lui Vanderbank, tot astfel după toate probabilităţile îl putu surprinde şi interlocutoarea lui, negreşit capabilă să recunoască acolo, chiar şi la prima vedere — asta e strict ce a exteriorizat ea — doar modul cuvenit de a aştepta cina. „Deci modul mai potrivit este să dai buzna fără să te uiţi? Aşa procedează prietena ai cărei invitaţi suntem?“

„O, doar ştii ce face ea!” replică fata ca şi când brusc i-ar fi pierit interesul pentru această chestiune. Se întoarse la rându-i spre uşa ce se deschidea.

Era Tishy care apăru în cele din urmă iar oaspetele ei o întâmpină cu replica gata pregătită. „Tocmai discutam problemele delicate ale ocaziilor când tu consideri că e mai bine să dai năvală fără să te mai uiţi; dar mă simt obligat să-ţi spun că invitaţia la dineu făcută unui bărbat hămesit nu pare să fie una dintre ele.“

Semnul distinctiv al lui Tishy Grendon — aşa cum era denumit adeseori într-o societate în care gama largă de atribute specifice ridicase la o înaltă măiestrie, din raţiuni de identificare cotidiană, semnificaţia semnelor — era în orice situaţie o iluminare facială întârziată care încheia procesiunea. Şi într-adevăr se spusese despre ea că atunci când procesiunile se succedau cât de cât rapid, se trezea până Ia urmă — din pricina unei impresii false asupra locului în care se află — în mijlocul coloanei următoare; aşa încât acum, de exemplu, când ajunsese în sfârşit pe punctul de a-l întreba pe Vanderbank «şi *chiar* ţi-e foame?» Nanda începuse să-i solicite acestuia aprecierea laudativă cu privire la înfăţişarea amfitrioanei lor. Bineînţeles fata exprima asta cercetându-i tandru toaleta de sus până jos. „Nu-i aşa că e deosebit de reuşită? Ai mai văzut ceva atât de încântător?“

„Sunt atât de leşinat de foame“, îi replică Van doamnei Grendon, „încât asemeni călătorului în pustie, nu-i aşa? — desluşesc doar vag, ca o oază sau un miraj, o pată foşnitoare de un verde ademenitor. Nu-mi inspiră încredere.” „Ba *tu* nu-mi inspiri încredere”, spuse Nanda în numele

prietenei sale. „Nu este verde — bărbaţii sunt uluitori; nu sunt capabili să recunoască cel mai autentic şi nobil albastru ce s-a înfăţişat vreodată privirilor.

„Ăsta e albastrul tău *autentic?“* întrebă Van cu mult interes privind prin monoclu. „Sunt capabil să mi-l închipui nobil, dar aş fi spus…”

„Că este galben” — îi veni Nanda în ajutor — „dacă n-aş fi fost eu atât de amabilă să-ţi spun.“ Silueta lui Tishy afişa acea încredere de sine pe care o au obiectele sanctificate prin publicitate; trupul ei părea o minunată plantă umană şi numai furtuna puternică de anul trecut din noiembrie putea să explice scuturarea aproape completă a frunzelor din anumite părţi. Interlocutorii ei nu puteau decât să sublinieze prin direcţia privirilor natura responsabilităţii ce-i împovăra probabil în opinia unui spectator — o alegere conştientă între efectul produs de ea îmbrăcată sau fără veşminte. „O, sunt hidoasă — şi bineînţeles că o ştiu”, mărturisi Tishy. „Îmi place să fiu îngrijită. Uite-o aici pe Nanda, care e de-a dreptul frumoasă”, spuse ea de dragul conversaţiei, „şi Nanda…”

„O, draga mea, dar şi Nandei îi place să fie îngrijită!“ întrerupse domnişoara în cauză; şi celălalt oaspete nu putu decât să râdă împreună cu ea, uşurat oarecum de antiteza a cărei precizare o evitase prin prezenţa ei de spirit, deşi evitarea a fost într-adevăr palidă întrucât în conversaţia doamnei Grendon, acel element de stil era implicat permanent.

„În asemenea probleme nimic nu e mai eficient”, observă Vanderbank — ca şi când era singurul lucru decent pe care-l putea spune — „decât să porneşti cercetări; şi iată-l pe Harold”, continuă el pe nerăsuflate, „scos ca din cutie, frumos şi neted ca o bancnotă nou nouţă de cinci lire.”

„Una nou nouţă?“ Harold se îndepărtă ca fulgerul de amfitrioană. „Un om ca mine, ce n-a mai văzut una de şase luni, s-ar mulţumi perfect, te asigur, cu una care nu e — cum naiba i-ai spus?“ O sărută pe Nanda afectuos din vârful buzelor, apoi, realizând mai bine unde se află îşi concentră atenţia asupra lui Tishy. „Copila mea dragă, *tu* laşi impresia că ai fi pierdut ceva, deşi aş spune, în apărarea ta, că nimeni nu-i duce lipsa.”

Doamna Grendon se uită de la el la Nanda. „Asta a fost o măgărie? Pe tine nu te înţeleg decât atunci când Nanda furnizează explicaţiile”, îi replică ea lui Harold. „În fond dacă Nanda nu-mi explică lucrurile eu nu prea înţeleg nimic. Resimt înfiorător faptul că în ultimul timp stă atât de mult în compania unor necunoscuţi pentru care sunt sigură că nu poate începe să facă acum ceea ce face pentru mine; îi duc foarte mult lipsa. Şi în ce o

priveşte, singurul lucru pe care am descoperit că *nu poate* să-l explice”, ţinti Tishy direct spre prietena ei, „este ce naiba face ea acolo.”

„Cum, îl dăscăleşte pe domnul Longdon, ca o fată bună şi devotată”, spuse Harold; „ca o fiică bună şi devotată şi aş spune chiar, deşi nu mă iubeşte nici pe departe cât o iubesc *eu*, ca o soră bună şi devotată. Mă simt obligat să-ţi comunic, draga mea Tishy”, continuă el, „că după părerea mea, ţinând seama de direcţia în care evoluează moravurile, unei fiinţe tinere şi realmente nostime îi face nespus de bine să se dea puţin la fund. Pe cinstea mea Londra este mult prea înfiorătoare pentru fete şi orice conac mare de la ţară este şi mai cumplit — cu promiscuitatea şi prilejurile ce le oferă şi câte şi mai câte — după cum bine ştiţi şi voi. *Eu* cunosc o serie de asemenea locuri”, declară Harold, „şi, dacă aş avea fete aş pune mai bine să le împuşte decât să le duc acolo.”

„O, ştii prea multe, băiete dragă!” remarcă Vanderbank plin de compătimire.

„A, Van, nepreţuitul meu amic”, replică tânărul, „nu vorbi de parcă ţi-ai fi făcut vreodată iluzii. Ştiu”, continuă el adresându-li-se doamnelor, „exact unde s-au spulberat probabil unele din iluziile lui Van, şi câteva din locurile pe care le am în minte sunt exact acelea unde se mai pot vedea urmele lăsate de el. Ca să nu aibă nevoie să-şi deschidă larg ochii, un bărbat din zilele noastre ar trebui să se legene în braţele unor superstiţii de-a dreptul amăgitoare. Nanda, odorule”, încheie el pe un ton împăciuitor, „rămâi acolo unde eşti. Aşa cel puţin, n-o să roşesc pentru tine. Că ai avut marele noroc să fi ajuns la vârsta ta cu nevinovăţia atât de puţin atinsă, face din tine un caz aparte, lucru de care nu putem să nu ţinem seama. Dacă Tishy nu te poate reduce la tăcere, asta, nu-i vina ta — Tishy s-a născut într-una dintre puţinele familii ireproşabile care au mai rămas în Anglia. Da, n-aveţi decât să strigaţi cu toţii *Oho!* vă desfid însă să-mi menţionaţi cinci sau cel mult şapte familii în care să nu se fi petrecut vreun lucru cumplit de o natură sau alta. Bineînţeles a noastră e una din ele, şi a lui Tishy e una, şi a lui Van e una, şi a domnului Longdon e una, şi cu asta ai mântuit patru. Aşa că vedeţi!“ încheie Harold cu voioşie.

„Acum înţeleg de ce face furori!“ observă Vanderbank către Nanda.

Dar doamna Grendon îşi exprimă faţă de tânăra lor prietenă o nedumerire ce nu se risipi. „Vrei să spui că mizezi pe adopţiune…?“

„O! Tishy!“ murmură Nanda cu blândeţe.

Harold îşi avea oricum tactul lui. „Drăguţul de el, o ia chiar de tot? Dar nu total necondiţionat. Eu unul mă situez de partea babacului: consider că ar trebui să ne *alegem* şi noi cu ceva. *O! da, dragul nostru, dar nouă ce ne dai în schimbul ei?* — cam asta i-aş spune. Adică, vă daţi seama, după părerea mea, ea nu se târguieşte, cum ar trebui s-o facă. Dacă s-ar pune problema să mă vrea pe *mine* nu spun că n-ar fi posibil aşa ceva, dar aş considera-o o chestiune de conştiinţă ca într-un fel sau altul să fac din asta ceva rentabil pentru părinţi. *Eşti* nostimă băbuţo“ — se întoarse el către soră-sa — „şi mai simţim şi acum, faţă de floarea tinereţii tale, ceva din *veneraţia* minunată în care am fost crescuţi cu toţii. Deci, pentru numele lui Dumnezeu — cu atât mai mult — să nu accepţi oferta lui înainte de a fi schimbat mai întâi câteva vorbe cu mine. Îmi pun capul“ — îi luă el iarăşi drept martori pe invitaţi — „dacă o s-o dobândească chiar pe nimica!“

„Mai curând ar trebui să ţii cont de faptul”, îi spuse Vanderbank doamnei Grendon, „că e foarte puţin probabil s-o pierzi definitiv de vreme ce e capabilă în seara asta să ţi-l aducă pur şi simplu plocon pe simpaticul domn aici. Aşa stând lucrurile n-o pierdem pe ea — ci practic îl dobândim şi pe el.”

„A, dar oare tocmai de *societatea* simpaticului domn duceam noi lipsă?“ — şi Harold îşi luă un aer preocupat şi isteţ. „Dacă ăsta e cel mai bun aranjament de care e capabilă Nanda…!“

„Dacă o să ne audă vorbind în chipul ăsta, care mi se pare oribil”, interveni Nanda cu multă simplitate şi gravitate, „nu cred că va mai fi posibil să obţinem ceva.”

„O, discuţia deschisă de Harold”, se înflăcără Vanderbank, „suscită, cred eu, un interes nemaipomenit; mă simt obligat să spun, însă, că pe mine mă anihilează total. Ascultându-l, eu trebuie să fac eforturi susţinute ca să-l urmăresc. Nu mi se pare că a trecut prea mult”, continuă el adresându-i-se tânărului lui prieten, „de când aveam sentimentul că sunt implicat; dar chipul în care îmi explici tu lucrurile, tinere necruţător, că încă de pe acum — *nu mai sunt…!*“

Harold făcea eforturi vădite să înţeleagă. *„Generaţiile flâmânde te hăituiesc şi te suprimă*[16], nu-i aşa?“

Vanderbank clătină din cap trist şi nobil. „Vorbim limbi diferite. “

„A, dar eu cred că o înţeleg la perfecţie pe a ta!“

„Tocmai asta e osânda mea şi atuul tău. Este înfiorător de straniu”, continuă Vanderbank adresându-se Nandei, „dar am sentimentul că îi apar

lui aşa cum îmi apare mie domnul Longdon. Nu ştiu cum se face, dar domnul Longdon nu reuşeşte să mă intuiască. Şi totuşi, cu cred că îl înţeleg. Dar noi nu contăm!“

„*Noi*?“ Nanda cu ochii aţintiţi asupra lui repetă ca un ecou.

„Domnul Longdon şi cu mine. N-ai ce-i face. Bănui”, continuă el pentru Tishy, cu o tristeţe plină de afabilitate, „dar nouă ne-a cam trecut veleatul.”

Doamna Grendon, care era evident credulă, păru de-a dreptul speriată. „A! dar dragul meu, să-mi fie cu iertare? Eu nici n-am început încă să *trăiesc.”*

„Ei bine, *eu* am început — e chiar stadiul în care mă aflu”, spuse Harold. „Un motiv în plus, amice Van, să-ţi mulţumesc că mi-ai vândut pontul.“

Chiar în clipa aceea se auzi un nume anunţat la intrare şi Tishy se răsuci să-i iasă în întâmpinare Ducesei însoţită de Harold doar la un pas în urma ei, de parcă el ar fi fost stăpânul casei. „N-o lua în seamă”, îi spuse de îndată Vanderbank Nandei, „mai bine spune-mi, atâta vreme cât mă mai pot bucura de compania ta, cine mi-a scris numele pe romanul franţuzesc pe care l-am zărit acum câteva minute în camera de alături?“

La început Nanda se miră. „Păi dacă e scris acolo — nu-i chiar *de tine?“*

El ezită o clipă. „Dacă ar fi aici în cameră te-ai convinge că nu e scris de mâna mea.“

Nanda şovăi cam mult. „Cum m-aş putea convinge? Ce ştiu eu despre scrisul tău*?“*

El o dojeni din priviri. „L-ai văzut *doar.“*

„O — atât de puţin!“ răspunse ea cu un zâmbet vag.

„Vrei să spui că nu ţi-am scris de foarte multă vreme. Sunt sigur că ţi-am scris în — când a fost asta?“

„Da, când anume? Şi *de ce ai fi* făcut-o?“ întrebă ea pe cu totul alt ton.

Replica l-a surprins nepregătit şi ceea ce spuse un moment mai târziu sună cam neconvingător. „Frumuseţea la *tine* rezidă în faptul că eşti prea bună; ceea ce pentru mine, nu e decât un alt mod de a spune că eşti prea deşteaptă. Nu emiţi pretenţii. Nu intervii în cursul lucrurilor. Mai cu seamă nu-ţi îngădui acea slăbiciune umană care se bucură când surprinde întâmplător slăbiciunile altora.”

Ea îl urmărise cu o atenţie încordată. „Vrei poate să spui că nu arătăm îndeajuns ce dorim?“

„Cred că asta e. Eşti diabolic de mândră.”

Ea păru din nou să se mire. „Nu într-atât, în orice caz, încât să nu vreau de la *tine*…”

„Ei da, ce anume?“

„Ei, ceea ce îţi face ţie plăcere”, spuse ea simplu.

„O Doamne, asta este o binecuvântare cam searbădă!“ declară el. „În cazul ăsta cum se face”, spuse el pe dată, „că în ciuda relaţiilor noastre sporadice îţi cunosc atât de bine scrisul?“

Între timp au fost anunţate o serie de nume iar oaspeţii soseau să le adeverească şi privirile Nandei în clipa aceea se concentrară asupra domnului Longdon şi asupra mamei ei, care intrară împreună în încăpere. Când îşi întoarse din nou ochii spre interlocutorul ei „avusese timpul să elimine o parte din tensiunea pe care o provocase întrebarea lui. „Dacă sunt mândră faţă de tine, nu sunt bună”, spuse ea, „şi dacă sunt bună — întotdeauna faţă de tine — nu sunt mândră. În orice caz ştiu perfect ce imens de ocupat eşti, ce volum de muncă trebuie să acoperi şi cum pentru tine contează fiecare minut. Nu-mi face o imputaţie din faptul că sunt rezonabilă.”

„Nu, asta n-ar arăta decât, nu-i aşa, că faţă de mine cam la atâta se reduce totul. Ciudat cum toate revin la…!“

„Ei bine, la ce?” întrebă ea.

„La vechea poveste. Ştii cât de ocupat sunt. Ştii cât muncesc. Ştii cum îmi organizez timpul.”

„O, înţeleg”, spuse Nanda. „*E faptul* că la urma urmelor ştiu totul.”

„Totul. Cartea la care tocmai mă refeream este una — îmi amintesc acum — pe care cu luni în urmă i-am împrumutat-o maică-ti.”

„O, ceva în coperţi bleu? Atunci îmi amintesc şi eu.” Chipul Nandei se însenină. „Uitasem că zace pe aici, dar probabil că eu am adus-o, de fapt îmi amintesc acum — pentru Tishy. Şi ţi-am scris pe ea numele ca să ştim…”

„Că nu i-am împrumutat-o niciuneia din voi? Şi cum nu ţi-a trecut prin minte să ţi-l scrii pe al tău?“ continuă Vanderbank.

„Păi de vreme ce nu e a mea? *Nu-i* a mea, sunt sigură.”

„Deci, tot aşa, dacă nu poate fi a lui Tishy…” „E cât se poate de simplu — e a mamei.”

„*E simplu*, nu-i aşa?“ râse Vanderbank. „Ştii că-mi placi! Şi îmi dai voie să te întreb dacă ai citit lucrarea?“

„O, da.“ Apoi spuse într-un chip fermecător: „Pentru Tishy.”

„Ca să vezi dacă merge?“

„Am făcut adeseori asta”, replică fata.

„Şi te cred. E pe cuvânt?“

„În general, da. După câte-mi amintesc de data asta m-a crezut.”

Vanderbank ezită. „Şi a citit-o?“

„O, nu!“ spuse Nanda.

El o mai privi o vreme. „Eşti din cale afară de exigentă”, exclamă el cam intrigat părăsind-o pe această replică, să-i iasă în întâmpinare domnului Longdon.

XXVIII

DUPĂ CINĂ, CÂND OASPEŢII SE REINSTALASERĂ în încăperile de la etaj, Ducesa se ridică de la locul ei de îndată ce uşa se deschise şi domnii îşi făcură apariţia în salon. Atunci ar fi ieşit la iveală că urmărea un scop, pentru că de îndată ce elementele după obişnuitele tărăgănări şi asocieri nedorite se amestecară, cazul ei păru să fie primul care-şi găsi rezolvarea. Se aşezase cu domnul Longdon alături pe una din canapelele tocmai potrivite pentru două persoane. „Te-am înhăţat fără să-mi fac niciun scrupul”, spuse ea deschis, „pentru că sunt o serie de lucruri pe care vreau să ţi le comunic precum şi unele în privinţa cărora vreau să mă informez în mod deosebit. Mai presus de toate, bineînţeles, vreau să-ţi mulţumesc din nou.“

Ori de câte ori domnul Longdon suferea un eşec total, faptul nu se traducea niciodată prin vreo abatere de la ţinuta sa demnă. *„Din nou*?“

„Oare aerul ăsta nedumerit”, îl întrebă ea, „se datorează faptului că ai uitat cu desăvârşire recunoştinţa pe care ţi-am exprimat-o fiindcă te-ai arătat atât de amabil aducând-o pe Nanda la Londra pentru căsătoria lui Aggie? — sau fiindcă nu consideri că ar fi o chestiune asupra căreia să-mi dau osteneala să revin? Ce pot face”, continuă ea fără să aştepte răspunsul lui, „dacă-ţi recunosc mâna în tot ceea ce s-a întâmplat de la conversaţia atât de interesantă pe care am avut-o cu dumneata la Mertle, vara trecută? Au fost momente când m-am gândiţ chiar să-ţi scriu; mi-a venit până şi ideea îndrăzneaţă şi nevrednică să mă ofer să-ţi fac o vizită într-o duminică. Apoi am avut senzaţia că momentul de criză, de alarmă, a fost depăşit şi mi s-a părut că pot aştepta vreun prilej norocos ca acesta, care mai devreme sau mai târziu tot trebuia să se ivească.” Companionul ei păru să-i lase totuşi în asemenea măsură iniţiativa, încât Ducesa, ca să nu-şi trădeze bucuria, n-a mai putut face altceva decât să se agaţe de supoziţia cea mai inofensivă.

„Da' ştiu că dovedeşti perspicacitate presupunând că m-a tulburat tocmai efectul ce l-a avut asupra doamnei Brook pierderea nepreţuitului ei Mitchy. Dacă din întâmplare nu eşti de aceeaşi părere în privinţa acestui efect, oare nu se datorează faptului că în ultimele luni ai văzut-o atât de puţin? Eu“, spuse Ducesa, „am văzut-o destul ca să-mi ajungă.” Apoi, aşteptă de parcă ar fi voit ca viziunea să-i fie confirmată, dar cuvintele nu avură alt efect asupra lui decât să-l facă să-şi concentreze atenţia spre altcineva. Şi într-adevăr tocmai acest simptom a fost semnificativ pentru ea; încât după un minut era din nou pe linia de plutire. „Lucrurile au ieşit în asemenea măsură pe potriva dorinţelor *mele,* încât aş avea într-adevăr sentimentul că sunt netrebnică dacă nu m-aş simţi cu inima smerită. Există într-adevăr un colţişor”, adăugă ea cu o onctuozitate rafinată, „unde nu mă sfiesc să recunosc faţă de mine că n-a trecut zi sau noapte fără să-mi dau seama de smerenia inimii mele. Oricum, ştiu că vouă englezilor vă displace ca un individ să discute despre propria religie. Faţă de religia mea încerc pur şi simplu acea recunoştinţă — adică tot atât de puţină teamă că aş comite ceva indecent sau morbid — pe care o am când e vorba de sănătate sau de înfăţişarea mea. Vreau oricum să subliniez, şi afirm aceasta nu mânată de cruzimea pe care ţi-o dă biruinţa, dar o afirm cu toate acestea răspicat, că s-ar putea ca protectoarea dezgustată a domnului Mitchett să fi devenit acum redutabilă.“ Aceste cuvinte prevesteau că se atinsese un punct culminant şi le rostise de parcă ar fi intenţionat, ca odată ce-şi îndeplinise datoria, să le dea uitării; dar ceva ce ochii ei surprinseră pe chipul pe jumătate întors al domnului Longdon îi oferi după o clipă ceea ce el ar fi putut denumi un nou impuls. „O, ştiu, părerea dumitale e că ea a fost întotdeauna astfel. Dar ai exagerat — în privinţa asta; şi nu spun că şi în momentul de faţă n-ar exista ceva în care victoria să nu fie de partea noastră. Numai că trebuie să ne păstrăm cumpătul. Trebuie să ţinem seama de faptul că din punctul ei de vedere ea are toate motivele să fie supărată şi cel puţin trebuie să-i lăsăm impresia că avem încredere în ea. Asta, ştii, e un lucru pe care nu l-ai prea făcut.“

Domnul Longdon scoase un murmur de jenă, ceea ce produse în el o schimbare a poziţiei iar urmarea acestei schimbări a fost faptul că el acceptă imediat sprijinul sigur pe care i-l oferea unghiul capitonat al canapelei. Şi dacă pe de altă parte ochii săi nu-i întâlniseră pe ai interloeuitoarei, asta se întâmplă pentru că se consacrase — trecându-şi cumva abătut mâna peste ei în repetate rânduri, — unei examinări atente a diferitelor obiecte străine, ce

fuseseră prezentate alegerii la care trebuia să se decidă, aşa încât să-l coste cât mai puţin alegaţia că ar şti să le mânuiască. Un spectator ar fi putut lesne deduce, văzând nervozitatea abia controlată a domnului Longdon, căreia el îi puse capăt afundându-se şi mai mult în canapea, că preţul plătit până acum era o anume renunţare la obiceiul său de a nu-i denigra între patru ochi pe cei faţă de care se purta politicos în public. Era limpede, totuşi, că atunci când în cele din urmă vorbi, gândurile sale parcurseseră o distanţă apreciabilă. „Sunt convins că am avut toate intenţiile să mă comport aşa cum se cuvine. Dar nu cred că domnul Vanderbank ţine la ea.“

În ochii Ducesei se aprinse brusc o lumină. *Vous avez bien de l'esprit.* Te pricepi să-i faci pe oameni să se simtă la largul lor. Eu bâjbâiam fără spor în timp ce dumneata ai ajuns la ţintă. Ţine cu adevărat numai la Nanda."

„Da — cu adevărat."

Ducesa ezită. „Şi totuşi, cât de mult?“

„Nu l-am întrebat."

Ea făcu o altă pauză, mai scurtă. „Nu socoţi că ar cam fi timpul s-o faci?“ Aşteptă din nou, apoi păru să aibă senzaţia că i-ar putea scăpa prilejul. „Am lucrat alături niţeluş, dar dumneata nu-mi acorzi încredere. Nu crezi, am impresia, că aş juca cu toate cărţile pe masă. Chiar nu-ţi dai deloc seama *cam* din ce aluat sunt făcută?“ Ea adoptă un ton rugător care îl făcu în cele din urmă să-şi îndrepte privirile asupră-i. „Nu-ţi dai seama", continuă ea, prevalându-se de poziţia câştigată, „că, dobândind tot ce voiam pentru mine, n-am nici cel mai vag motiv să-i stric plăcerea altuia? Te asigur că nu vreau absolut deloc să i-o stric nici măcar pe a doamnei Brook; cum ar putea oare dobândi chiar şi numai cu o fărâmă mai puţin de la el — vreau să spun faţă de prezent — dacă *s-ar petrece* ceea ce doreşti dumneata? Cinstit vorbind, dragă domnule, tocmai asta doresc şi *eu,* dar mai presus de toate nu vreau decât să te ajut. Sentimentul pe care-l am faţă de Nanda, te tog să mă crezi, este pur şi simplu de milă. Nu pot să spun că îi sunt recunoscătoare până în pânzele albe, pentru că, până la urmă — într-un fel sau altul — se va căpătui şi ea. Vederea ei mă nelinişteşte, mai ales din pricina acestei convingeri, pe care mi-ai întărit-o adineaori cu atâta amabilitate, că de fapt între tânărul nostru şi mama ei nu există realmente…"

Oricare ar fi fost convingerea pe care domnul Longdon i-o întărise cu atâta amabilitate, în momentul de faţă el se lansă în cu totul altă ordine de idei. „E şi tânărul *dumitale* «preferat»?“

Întrebarea nu o amuză atât de mult încât să-şi caute cuvintele. „Oare asemenea ornamente de vază ale vieţii nu devin într-o anumită măsură proprietatea tuturor celor care le admiră şi se bucură de ele?“

„Dumneata *te bucuri* de el?“ întrebă domnul Longdon tot fără ocol.

„Imens.”

Pentru o clipă, tăcerea lui păru să fie semnul unui plan; „Ce anume nu există realmente între el şi doamna Brook?“

„Ei, ceea ce *ar constitui* complicaţia n-a depăşit un anume punct. Ai putea să mă întrebi cum de cineva poate cunoaşte asemenea lucruri, dar mă tem că nu am chiar o reţetă pentru asta. O femeie ştie, dar nu poate furniza explicaţii. N-au făcut, aşa cum se spune, nimic nelalocul său.”

Domnul Longdon se încruntă. „Ar fi de-a dreptul odios dacă s-ar fi petrecut astfel.”

„A! dar pentru dumneata sau mine care ştim ce e viaţa, nu ăsta e lucrul care — dacă împrejurările ar fi fost prielnice — i-ar fi împiedicat! Întâmplarea face totuşi ca în cazul ăsta noi să fi scăpat ieftin. Ea nu-i spune…”

Ducesa folosea o serie de formule pe care el nu putea decât să le repete. „Nu-i *spune…*?“

„Ei, nu atât cât i-ar fi plăcut ei ca să poată crede.”

„Atunci în *ce* rezidă pericolul împotriva căruia vrei să mă previi?“

„Tocmai în faptul că, dată fiind situaţia, încearcă exact sentimentele pe care le-ar trăi cele mai multe femei. Vezi că a făcut tot ce a putut pentru fiică-sa. A făcut chiar mult, trebuie s-o recunosc, ţinând seama de cât faceţi voi englezii pentru copii. L-a păstrat cu grijă şi l-a cultivat pe Mitchy, pe care l-ar fi vrut deasemeni, deşi bineînţeles nu în aceeaşi măsură, pentru ea însăşi. Cu o singură vorbă, Nanda ar fi putut să-l păstreze, devenind astfel, cu atât mai puţin accesibilă pentru planul *dumitale.* Asta i-ar fi făcut o plăcere deosebită maică-si, dar fetiţele voastre din Anglia, în vremurile astea anapoda — o! ştiu cum le resimţi! — nu se împiedică de asemenea fleacuri; şi chiar dacă ţi se pare straniu din partea mea — nu mă pot sustrage, deşi am profitat în chip atât de direct, unui anume sentiment de compasiune chiar şi faţă de indispoziţia doamnei Brook. Pe scurt, ca femeie cumsecade ce sunt, nutresc sentimente pentru amândouă; şi deplâng pretutindeni ceea ce la urma urmelor constituie o relaţie nefericită. Numai că, aşa cum te văd şi cum mă vezi, Nanda este aceea, e normal să mi-o

spun, la care trebuie să mă gândesc acum îndeosebi: dacă nu risc prea mult, adică, făcându-te să suferi de pe urma îndrăznelii mele.”

Domnul Longdon elimină cu o simplă coborâre a privirilor problema suferinţa sale; era atât de clar că pentru el alta era problema relevantă. „Ce ştii dumneata despre planul meu?“

„Dar bine, dragul meu, nu ţi-am spus că încă de la Mertle ţi-am descoperit mâna în toate? Pentru numele lui Dumnezeu, cum îţi închipui că interpretează restul lumii acţiunea dumitale, dacă nu drept o adopţiune?“

„A — a — *lui?“*

„Eşti o bomboană. A — a — *ei!* Dacă pentru dumneata se reduce la acelaşi lucru, cu atât mai bine. Oricum, noi o interpretăm ca atare, cu doamna Brook însăşi *en tête.* Ea vede chiar şi în cel mai rău caz — prin generozitatea dumitale — viaţa Nandei aranjată mai mult sau mai puţin şi tocmai asta îi linişteşte conştiinţa.”

Dacă domnul Longdon respira cu destul de mare didicultate, asta, se pare, era un indiciu că cel puţin o urmăreşte. „Da’ ce-i lipseşte ei ca să aibă o conştiinţă netulburată?“

„Da, şi că trebuie supravegheată. Dar — dacă e posibil — păstrându-ţi buna dispoziţie.”

Culoarea i se ridică în obraji, dar domnul Longdon rămase pe poziţii. „Nu îmi spui chiar dumneata că e redutabilă?”

„Da, şi că trebuie supravegheată. Dar — dacă e posibil — păstrându-ţi buna dispoziţie.”

„Buna dispoziţie?“ se miră domnul Longdon cu o voce stinsă.

„Priveşte-o acum”, continuă prietena sa cu un gest, care putea fi într-adevăr uşor de urmărit. Separată de ei prin lăţimea camerei, doamna Brook li se înfăţişa clar, deşi numai din profil; satisfacţia cu care se lăsase de curând pe un scaun fragil şi aurit era evident căutată şi dealtminteri, în chip vizibil neconfirmată, pentru că Vanderbank cu capul plutind undeva pe sus, oprit în faţa ei într-un efort de a înregistra toate prilejurile oferite de situaţie, lansă în direcţia privirilor ei, în timp ce discutau, o implorare fugară. Bună parte din oaspeţi se răsfiraseră în încăperea de alături iar de pe canapea Ducesei şi domnului Longdon cei doi le apăreau drept un cuplu într-un moment de comuniune, un tablou înrămat şi reliefat, reduplicat vag în luciul desăvârşit al podelei franţuzeşti. „*Este* fantastic de drăguţă.” Ducesa avu aerul că scapă această remarcă drept o pledoarie pentru indulgenţă, şi că se

simte provocată de tăcerea interlocutorului ei să continue ideea. „Ştii, niciodată n-am avut impresia că Nanda o egalează.“

Domnul Longdon şovăi. „Sub raportul frumuseţii, vrei să spui?“

Văzându-i simplitatea, prietena sa se simţi obligată să-şi nuanţeze afirmaţia. „Da, niciuna din ele nu poate fi numită o *frumuseţe*. Nu e un cuvânt de care să abuzezi. Dar mama are graţie.”

„Şi fiica n-are?“

„Nici urmă. Când îţi spun *asta* ai să-mi răspunzi bineînţeles evocând-o pe Lady Julia, adorata dumitale, şi vei vrea probabil să afli ce se mai alege în cazul acesta de asemănarea aceea fericită. Sunt gata să accept că Lady Julia a avut probabil însuşirea la care ne referim. Dar această însuşire binecuvântată, dulce şi nepreţuită este în aceeaşi măsură taina pierdută ca şi *celălalt* lucru binecuvântat, dulce şi nepreţuit care a pierit odată cu ea — tihna respectabilă pe care, în bună parte, şi noi am văzut-o dispărând. Este, în orice caz, lucrul de care Nanda, această sărmană copilă, şi fetele de genul ei s-au debarasat fără drept de apel. O! dacă ai avea ceva mai multă încredere în mine ai vedea că sunt absolut de aceeaşi părere cu dumneata în privinţa tuturor schimbărilor în rău. Mă ţin tare, dar sunt destul de în vârstă ca să-mi fi dat seama. Totuşi — orice ai spune — doamna Brook are ceva anume când îşi înclină căpşorul ei castaniu. *Dieu sait comme elle se coiffe*[17], dar ce reuşeşte să scoată din asta –! Priveşte numai.”

Domnul Longdon a sugerat într-un chip de nedescris că se retrăsese la mare distanţă; totuşi, chiar şi din poziţia aceasta îi aruncă probabil o privire indicându-i că se situează pe o cale de mijloc. „Îşi dau seama amândoi că îi urmăreşti.”

„Nu-şi dau oare seama de faptul că şi dumneata faci acelaşi lucru? Sărmanul domn Van are o perspicacitate!”

„Şi eu m-aş manifesta la fel dacă două femei de temut…”

„Te-ar admira amândouă în acelaşi timp?“ Ducesa strânsese evantaiul mare de pene la adăpostul căruia se desfăşurase parţial discuţia lor. „Bine, dar *ea* sărmana, n-are ce face. Îl vrea pentru ea însăşi.”

Când Ducesa lăsă să-i cadă evantaiul el îşi fixă *pince-nez*-ul. „Dar el *n-o vrea* — n-o vrea deloc!“

„Asta e. Şi-a investit banii, cum s-ar spune, fără niciun profit. A renunţat la Mitchy şi n-a primit nimic în schimb.”

Rezerva domnului Longdon vădi delicateţe şi totuşi claritate. „Vrei să spui că *eu* sunt nimic?“

La aceasta Ducesa pur şi simplu nu-şi mai încăpu în piele radiind de încântare. „Înseamnă, deci, că e la mijloc o adopţiune?“ Ea se feri totuşi să insite; continuă doar. „Stimate domn, nu se pune problema termenului pe care-l folosesc. *Dumneata* nu îi faci curte.“

„Doamne sfinte!“, glăsui domnul Longdon „cu ce s-ar fi ales?”

„Un lucru care să fie mai încântător, vrei să spui, decât faimoasa dumitale *loialitate?* O, *caro mio,* ea are nevoie de ceva mai palpabil! Dar te şochez”, adăugă repede interlocutoarea sa.

Modul în care el se ridică hotărât nu prea arăta a desminţire; totuşi rămase locului o clipă. „La urma urmelor, ce poate face ea?”

„Poate să-l *păstreze* pe domnul Van.“

Domnul Longdon păru nedumerit. „Unde?“

„Vreau să spun până când o să fie prea târziu. E capabilă să-l influenţeze.“

„Dar cum anume?”

Din nou la adăpostul evantaiului Ducesa urmărise efectul exercitat de mişcarea evidentă a prietenului ei asupra doamnei Brook care se ridică la rându-i. Ducesa îl atinse energic cu evantaiul pe picior. „Aşează-te — şi ai să vezi.”

XXIX

EL SE SUPUSE MAŞINAL DEŞI FAPTUL îi dădea oarecum aerul că interpretează apropierea doamnei Brook drept un semnal că trebuie să-şi reia locul. Aceasta veni spre cei doi, urmată de Vanderbank, şi fără să-şi mai schimbe poziţia, cu o privire vagă şi nedumerită ridicată spre ei, domnul Longdon de acolo de unde şedea primi de fapt, cum ea se oprise în faţa lui, o provocare ce proiectă un fascicol de lumină asupra unuia din sensurile afirmaţiilor făcute tocmai de Ducesă. „De ce mă deteşti atât?”

Stând lângă doamna Brook, Vanderbank îl privea cu atenţie şi poate a avut impresia că pălise puţin; deşi chiar şi Vanderbank, cu toate motivele sale de a observa cu maximă atenţie, greu ar fi putut discerne în această problemă tocmai acea imagine slab conturată menită să-i explice schimbarea de pe faţa bătrânului — pâlpâirea de teamă cu privire la motivele pentru care doamna Brook, ca fiică sau ca mamă, trebuia în chip atât de straniu şi de neobişnuit să dea cărţile pe faţă.

„Ar trebui să te previn, domnule”, i se adresă dezinvolt tânărul, „că — la Buckingham Crescent, bineînţeles — noi nu considerăm o asemenea întrebare drept onestă. Cel care o pune nu joacă cinstit — ci loveşte sub

centură. Ne detestăm şi ne iubim — mai cu seamă ne iubim — dar a ne spune unul altuia de ce anume, ar însemna să încălcăm tocmai regula măruntă şi tacită care ne cere să descoperim singuri, ceea ce constituie astfel încântarea vieţii noastre şi sursa biruinţelor noastre, Poţi să-i răspunzi, să ştii, dacă vrei, dar nu eşti obligat.”

Domnul Longdon transmise asupra lui ceva din aceeaşi îngrijorare rece, privindu-l evident, mai sever ca oricând şi descoperind şi în ochii lui, fără îndoială, o conştiinţă şi mai încărcată. Se ridică imediat, dar fără să-i răspundă lui Vanderbank, o fixă din nou pe doamna Brook, căreia îi repetă fără expresie ca un ecou „Te destest? Eu?“

În clipa următoare, în timp ce el rămase alături de Vanderbank, din colţul capitonat al canapelei, pe care-l părăsise domnul Longdon, doamna Brook îi explica ce a vrut să spună. „Cred şi eu de vreme ce întors de curând în Londra, vii glonţ, cum s-ar spune, aici.”

„A! şi de ce să nu vezi în asta”, întrebă Ducesa luându-i apărarea, „decât dorinţa de a o urma pe Nanda cât se poate de îndeaproape, sau cel puţin de a menţine bunele relaţii cu ea?“

Doamna Brook, totuşi, n-avu urechi pentru această pledoarie. „Iar când vin şi eu aici, gândindu-mă numai la şansa de a te întâlni, şi îţi fac ochii cei mai dulci din lume să-ţi atrag privirile, total preocupat…”

„Bineînţeles”, izbucni Ducesa din nou, „de strădania de a menţine bunele relaţii cu *mine!*“

Doamna Brook găsi acum un zâmbet şi pentru ea. „A! asta este. Deci un avertisment că *eu* nu voi reuşi să rămân în asemenea relaţii dacă vă întrerup prea mult conversaţia.”

„Ce zici cât de amabilă e cu mine?” îl întrebă Ducesa pe domnul Longdon, „când eu tocmai îi ridicam osanale!“

Răspunsul interlocutorului lor nu fu deajuns de rapid ca să i-o ia înainte doamnei Brook. „Draga mea Jane, asta nu dovedeşte decât că el ajunsese la vreo exagerare în celălalt sens pe care din simplă decenţă te-ai văzut obligată s-o contrabalansezi. Adevărul se află probabil făcând *media* — nu aşa se spune? între voi. Şi acum să nu mi-l răpeşti tocmai *tu* de aici”, continuă ea adresându-i-se lui Vanderbank care aruncase priviri în jur să găsească un loc mai confortabil.

El împinse imediat mai aproape primul fotoliu pe care puse mâna, aflat din întâmplare alături de colţul de canapea al Ducesei. „Luaţi loc, domnule.”

„Cu condiţia să rămâi şi tu să mă aperi.”

„Tocmai de asta l-am adus şi eu la tine”, spuse doamna Brook în timp ce domnul Longdon se aşeză şi Vanderbank căută un alt fotoliu. „Dar nu ştiam”, remarcă ea cu obişnuita-i curiozitate nereţinută şi suavă, „că ţi se adresează cu *domnule.”* Adeseori făcea descoperiri ce erau de-a dreptul copilăreşti. „Şi unde mai pui că a făcut-o de două ori.”

„Oare asta nu constituie uimirea voastră specific englezească”, întrebă Ducesa, „faţă de politeţea cea mai banală practicată în alte societăţi? — aşa încât trebuie să ajungi aici în Anglia să descoperi că această etichetă e considerată de fapt drept sfârşitul lumii!“

„O”, remarcă domnul Longdon, „e o expresie care-mi place şi mie destul de mult să o folosesc când mă adresez altora.”

„Tot întreb de când sunt aici”, continuă Ducesa adresându-i-se, „ce expresie se foloseşte în locul ei. Şi ştii ce mi se răspunde?“

Doamna Brook rămase pe gânduri, apoi din nou, înainte ca el să fi fost pregătit, sugeră cu mult farmec. „Felul nostru simpatic de a fi?“ Apoi tot repede i se adresă domnului Longdon. „Asta e lucrul pe care nu-l poţi găsi la mine?”

El rămase totuşi şi mai mirat decât doamna Brook. „Felul tău simpatic de a fi?“

„Ei, toate politeţurile astea vechi şi pretenţioase pe care Ducesa le stăpâneşte cu atâta măiestrie”. Spunând asta doamna Brook avu una din viziunile sale cele mai intense. „Mămica ţi se adresa cu *domnule?* S-ar cădea oare s-o fac şi eu? Oare ai cu adevărat parte să auzi asta când eşti între patru ochi cu Nanda? *Ea* dă dovadă de o discreţie desăvârşită” — le explică doamna Brook Ducesei şi lui Vanderbank, care se întorsese acum cu scaunul — „încât ăsta este exact genul de anecdotă pe care nu mi-l împărtăşeşte pentru nimic în lume.“

Domnul Longdon aruncă de la distanţă priviri spre Van. Plasat acum, după un scurt schimb de cuvinte cu Tishy sub privirile tuturor, alături de braţul canapelei unde stătea doamna Brook. „Nu m-ai apărat, n-ai făcut decât să mă expui.”

„O, nu există bucurie care să nu fie pândită de primejdie” — interveni doamna Brook cu vervă. „Poate ar trebui chiar să se spună că nu există primejdie lipsită de bucurie.” Privirile lui Vanderbank o urmăriseră pe doamna Grendon după scurtul schimb de cuvinte, care fusese curmat de ceva ce reclamă prezenţa ei apatică în celălalt capăt al camerei. „Bizuindu-

ne pe această teorie, ce explicaţie oferiţi înnegurării cumplite de care dă dovadă amfitrioana noastră? Conform acestei reguli ar trebui să fie în deplină siguranţă.”

De data aceasta Ducesa fu prima să-şi dea seama care era obiectul discuţiei. „Expresia de pe figura lui Tishy provine fără doar şi poate tocmai din aceea că i-o comparăm în chip atât de nefavorabil cu a bietei ei surori Carrie, care; deşi nu se află aici astă seară alături de soţii Cashmore — aproape tot atât de uimitor. Cum ar fi fost şi dacă venea *fără* ei! — ne-a dovedit atât de des că *une âme en peine,* gata să se prăbuşească, dar aşa cum ne garantează Nanda revenindu-şi de obicei, poate arăta, la urma urmelor la fel de extaziată ca o păpuşă olandeză.”

De îndată ce Tishy se îndepărtă, privirile doamnei Brook urmară aceeaşi traiectorie ca şi cele ale lui Vanderbank, pe care era vizibil că nu-l neglijase, mai cu seamă atât timp cât perechea stătuse acolo. „Vi-o dau pe Carrie, după cum ştiţi, şi îl arunc în joc şi pe domnul Cashmore; dar în seara asta sunt copleşită de admiraţie, ca întotdeauna, faţă de modul în care Tishy reuşeşte să-şi exploateze urâţenia. L-aş numi modul cel mai *elegant* pe care-l ştiu, dacă expresia n-ar fi atât pe placul subretelor.”

„Draga mea copilă”, obiectă Ducesa, ce descrii tu drept *a-şi exploata urâţenia* este ce aş descrie eu drept a nu-şi ascunde nimic din frumuseţea ei. Bineînţeles că nu e nimic deplasat în a-i aplica cuvântul *elegant* lui Tishy, doar că aşa cum e folosit în genere se referă mai de grabă la un farmec artificial decât la o stare pur naturală. Ca să poată fi vorba de eleganţă ar fi nevoie să posede îmbrăcămintea adecvată. Nanda îi cam impune restricţii.”

Doamna Brook, poate mai rezervată ca de obicei, făcu totuşi o precizare. „Cred că *există* un locşor spre care s-o îndrumi”

„Pe Tishy?“ o întrebă Vanderbank.

„O, *asta* n-ar folosi la nimic. Pe Nanda. Oricum”, continuă ea, „faceţi dovada unei superficialităţi cumplite când nu vă daţi seama că dezolarea ei — şi asupra acestui aspect v-am atras atenţia cu puţin înainte — este pur şi simplu un accident facil şi nu corespunde sau, cum se spune, nu *rimează* cu nimic din lăuntrul ei care ar putea să-i dea un aer cât de cât interesant. Îmi place tocmai pentru că faptul este atât de nostim în sine. Deprimarea ei nu e altceva decât rezultatul trăsăturilor ei. Înnegurarea ei, aşa cum aţi numit-o voi, se datorează pur şi simplu nasului ei fracturat.”

„*Are* nasul fracturat?“ întrebă domnul Longdon cu un accent care nu se ştie din ce cauză declanşă în ceilalţi resortul râsului.

„Nanda nu ţi-a pomenit niciodată de asta?“ se interesă doamna Brook contaminată de veselia din jur.

„E tocmai genul de discreţie de care vorbeai adineaori”, spuse Ducesa. „Numai că eu m-aş fi aşteptat ca un asemenea motiv să aibă un efect comic.”

„Nasul fracturat al doamnei Grendon, domnule”, îi explică Vanderbank domnului Longdon, „este doar un mod mai amabil adoptat de aceste doamne pentru a vorbi de inima zdrobită a doamnei Grendon. Trebuie să iei cunoştinţă de toate lucrurile astea.”

„O! da — *de toate.*” Domnul Longdon vorbi foarte simplu cu urmarea că de astă dată interlocutorii săi păstrară o tăcere de câteva minute, pe care trebui să o spargă în cele din urmă el însuşi. „Domnul Grendon nu o place.“ Faptul că adăugă aceste cuvinte produse, se pare, schimbarea — ca şi când ele ar fi reprezentat o relaţie proaspătă în comedia irezistibilă a situaţiilor. Deşi constată că a devenit brusc amuzant, domnul Longdon nu văzu nicio piedică în a-şi comunica gândul până la capăt. „Nu se poate imagina ceva mai cumplit ca două surori să fie amândouă atât de nefericite în căsnicie.”

„A! dar eu continui să susţin”, replică doamna Brook, „că Tishy *nu* e deloc nefericită. Dacă aş avea convingerea că aşa stau lucrurile, n-aş lăsa-o deloc pe Nanda să vină la ea.”

„Asta e cea mai uluitoare doctrină, iubita mea”, interveni Ducesa. „Când te-ai convins că o femeie este cu adevărat sărmană, refuzi să-i oferi un codru de pâine?“

„*Nandei* îi spui dumneata codru de pâine, Ducesă?“ întrebă Vanderbank amuzat.

„Cel puţin acum, în mod manifest, ea reprezintă tot ce o ţine pe Tishy în viaţă.”

„În cazul ăsta”, spuse tânărul, „eşti prea severă cu dineul de astă seară.”

„O! Jane”, declară doamna Brook, „nu e niciodată severă: este doar peste măsură de spirituală. Şi în plus, numai Tishy susţine că soţul ei n-o place. *El*, bietul om, nu spune nimic de felul ăsta.”

„Da, dar la urma urmelor”, — o întrebă simplu Vanderbank — „unde naiba e tot timpul?“

„Ferească Domnul”, remarcă Ducesa, „să fim prea indiscreţi în întrebările noastre.”

„Mă asociez fără rezerve în privinţa asta”, sublinie domnul Longdon.

Deşi stârni din nou cu succes ilaritate nu compromise cele spuse de Ducesă în continuare. „Ştii, Nanda vorbeşte, şi încă destul de tare, despre antipatiile lui Harry Grendon.”

„Cred şi eu că-i vine uşor”, declară doamna Brook, „de vreme ce ea însăşi nu se numără printre ele.”

„Sunt convins că nu se numără printre ale nimănui”, remarcă domnul Longdon grav.

Doamna Brook îl contemplă de la distanţă. „Zău, *eşti* nemaipomenit de drăguţ! Dar să ştii că am totuşi o mică răfuială cu dumneata.”

Domnul Longdon răspunse privirilor ei îndreptându-şi-le în acelaşi timp, într-un fel, spre Van. „Da’ chiar să ştii că mă înspăimântaţi.“

„Fac eu una ca asta?“ se miră Vanderbank.

Domnul Longdon ezită o clipă. „Da.“

„Trebuie să fie înfricoşarea sacră“, îi sugeră doamna Brook lui Van, „de care vorbeşte Mitchy atât de des. *Eu* nu încerc cu dumneata”, continuă ea adresându-i-se domnului Longdon, „nimic de felul acesta, ci caut numai să dobândesc o scurtă jumătate de oră între patru ochi, pe care îmi închipui că nu mi-ai acorda-o pentru nimic în lume. Nimic nu te poate determina să accepţi o întrevedere între patru ochi cu mine.”

„Da’ pentru Dumnezeu”, întrebă Vanderbank, „ce bănui că presupune el în legătură cu intenţiile tale?“

„O! nu e *asta*”, spuse doamna Brook cu tristeţe.

„Ce nu este?“ râse Ducesa.

„Că s-ar teme de eventualele mele intenţii — cum se spune — de a-i intra în voie.” Vorbea de parcă tare ar mai fi vrut să reuşească asta. „Are o raţiune mai adâncă.”

„Dar ce e de fapt, pentru numele Domnului?“

Domnul Longdon nu mai adăugase nimic, dar doamna Brook prefera să trateze problema ca şi când ar fi fost între patru ochi. *Era*, aşa cum spuneau ceilalţi, minunată. „Nu poţi să te dezbari de ideea” — i se adresă ea fără ocol — „că sunt cam nesinceră.” Pauza pe care o produse astfel pe moment a fost atât de intensă încât a conferit o stridenţă aproape vulgară firavului O*!* prin care imediat i se puse capăt şi al cărui motiv niciunul din cei trei interlocutori n-ar fi putut să-l identifice absolut deloc mai târziu. Şi niciunul nu s-ar fi străduit să-i atribuie un sens ireverenţios de care fără îndoială fiecare ar fi fost perfect capabil. „Îmi încerc şansa”, adăugă ea, „numai în calitate de mamă.”

Auzind asta Ducesa dezlănţui din nou ofensiva. „De dragul milosteniei, scumpa mea, încearcăţi-o atunci în ce-l priveşte pe Harold, care constituie un exemplu pentru Nanda însăşi prin felul cum se întreţine acolo, în spatele pianului, cu Lady Fanny.”

Dacă prin aceasta Ducesa urmărise, în interesul liniştirii spiritelor, să le abată atenţia în altă parte, putem spune că a reuşit din plin. Doamna Brook, care prin poziţie nu vedea scena de dincolo de pian, îşi schimbă puţin, dar imediat, unghiul. „Harold este cu Lady Fanny?“

„Întrebi draga mea”, spuse Ducesa, „de parcă ar fi ceva chiar atât de nemaiauzit încât nu-ţi vine a crede. E nota de entuziasm”, continuă ea spre edificarea domnului Longdon — „e aproape nota de speranţă: una din acele note pe care *ces messieurs* — pe care de fapt noi cu toţii le găsim încântătoare şi fără pereche. Visează pentru Harold cele mai mari avantaje.”

„Ei, da“, declară Vanderbank, care aruncase o privire, „e clar că le are. Asta explică succesul lui.”

„Succesul lui este real”, insistă doamna Brook. „Cum îl repurtează, n-am de unde să ştiu.”

„E, nu zău!” proclamă Ducesa ca o trompetă.

„Este uluitor’”, continuă doamna Brook. „Îl urmăresc şi-mi ţin respiraţia. Dar trebuie s-o recunosc că într-un fel îl admir. Face ce face şi le amuză.”

„Se uită la el ca la un cireş copt”, spuse Ducesa.

„Femeile astea impozante şi calme — preferă fiinţe mai firave:”

„Balenele impozante şi calme”, râse Ducesa, „se hrănesc cu peştişori.”

„O, draga mea”, replică doamna Brook, „n-ai decât să guşti din Harold dacă-ţi plac…”

„Dacă-mi plac *mie* peştişorii?“ şuieră sarcastic Ducesa. „Îţi mulţumesc, scumpa mea.”

„Dar nu cred că poate fi mâncat. Totul evoluează”, se lansă în explicaţii doamna Brook, „spre cel mai nobil ţel. Dacă Lady Fanny se amuză, o să stea liniştită.”

„Poftim de vezi”, exclamă Ducesa, „dacă aţi mai auzit vreun discurs atât de imoral –! Ce părere ai dumneata, Longdon? Vrea oare să spună” — se adresă Ducesa prietenului lor — „că dacă ea o să comită o crimă, n-o să mai comită nimic altceva?”

„O, n-o să fie o crimă”, replică doamna Brook. „Vreau să spun, că dacă într-un chip sau altul Harold se ocupă de ea, ea n-o să plece.”

„Unde să plece?” se interesă domnul Longdon.

Vanderbank îl informă pe dată. „Într-unul din orăşelele alea mici din Italia. Nu ştii?“

„O, da. Ca…? Ts, am uitat cum o cheamă.”

„Anna Karenina? Ai auzit de Anna?“

„I-a povestit Nanda“, spuse Ducesa. „Dar credeam”, continuă ea spre doamna Brook, „că Lady Fanny *a şi* plecat.”

„Asta înseamnă”, replică doamna Brook, „că Petherton nu te ţine au *courant?“*

Ducesa se miră afabil. „Reţinusem parcă de la el că s-a întâmplat chiar aşa. Şi că s-a întors.”

„Pentru că asta seamănă cu un nou început? Nu. *Noi* ştim. Şi mai vrei să spui”, întrebă doamna Brook „şi că domnul Cashmore ar fi primit-o din nou?”

Ducesa îl fixă un timp pe acest domn şi pe interlocutoarea lui de acum. „Şi ce vrei cu asta? Poate că nici n-a observat.”

„O, nu ţii pasul, Ducesă”, spuse Vanderbank. „Era o vreme când înaintam toţi în flanc, dar acum ne dispersăm. Şi toate, scuză-mă că trebuie să ţi-o spun în faţă, sunt din pricina căsătoriei lui Mitchy.”

„A”, întări doamna Brook. „cât de profund resimt asta! O! ştiam eu. Vraja s-a rupt; a plesnit o coardă la harfă. Nu mai suntem ce am fost. Nici *el* nu mai e ce a fost.”

„Ca să spun adevărul, draga mea”, răspunse Ducesa, „nu prea cred nici despre tine că mai eşti cum erai.”

„O, în privinţa asta — şi este lucrul cel mai neînsemnat — o să mai vedem, poate.” După care doamna Brook se întoarse din nou spre domnul Longdon. „Nu ţi-am lămurit ce am vrut să spun adineaori. O vrem pe Nanda.”

Domnul Longdon privi în gol. „Din nou acasă?“

„În colţişorul ei de odinioară. Trebuie să ne-o înapoiezi.”

„Vrei să spui definitiv?“

„A, într-un fel asta va depinde de cum aranjezi dumneata. Dar practic ai avut-o cu dumneata în ultimele cinci luni, şi fără dorinţa de a fi nerezonabili avem totuşi şi noi sentimentele noastre fireşti.”

Acest schimb de replici, învestit întrucâtva de circumstanţe cu un efect neaşteptat şi straniu, fu urmărit de ceilalţi într-o tăcere intensă, ca şi cum fuseseră atinşi de o rafală de vânt rece, cu deosebirea că, dintre spectatori, Vanderbank îşi fixă insistent privirile asupra doamnei Brook iar Ducesa îl

privi tot atât de direct pe domnul Longdon, căruia voia să-i transmită evident că dacă el avusese nedumeriri cu puţin înainte asupra felului în care va proceda verişoara sa, acum probabil nu mai era asaltat de niciun dubiu. De fapt după ce doamna Brook rosti acele cuvinte, el îşi oferi o scurtă pauză care ar fi putut sugera ceva din amploarea unei noi clarificări. Spuse doar foarte calm: „Credeam că vă face plăcere."

Auzind replica, vecina sa interveni. „Grija pe care o arăţi faţă de copilă? într-adevăr *le face* plăcere." în timp ce vorbea, Ducesa îşi dădu seama că Edward Brookenham se apropiase oarecum, venind în ultimul minut din cealaltă încăpere; şi firea ei hotărâtă ţâşni la suprafaţă în gestul grăbit pe care-l făcu în direcţia lui. „O să-ţi confirme Edward." El ajunsese deja în dreptul semicercului pe care-l formau oaspeţii. „Spune, dragul meu", insistă ea, „o vrei pe Nanda înapoi de la domnul Longdon?"

Puteai avea încredere deplină că în felul său calm Edward se va aştepta ca oracolul să fie la înălţimea vestelei. „*Dac-o vrem,* Jane? Nici prin minte nu ne-ar trece *s-o luăm înapoi*." Ca şi cum ştia foarte bine ce face, n-o privi pe soţia sa decât după ce se pronunţă.

XXX

RĂSPUNSUL LUI SE BUCURĂ DE UN succes deplin, şi cu greu s-ar fi putut dezminţi categoric mai târziu că la aceasta contribuise într-o oarecare măsură o izbucnire amuzantă chiar din partea domnului Longdon. Fără îndoială exclamând că soţul ei este întotdeauna înfiorător de politicos, doamna Brook găsi exact nota potrivită pentru a exprima o înţelegere plină de resemnare; auzind-o, el îşi îndreptă un minut spre ei, cu destulă indiferenţă, chipul său frumos şi impasibil. „*Politicos!* mă tem că tocmai asta nu am fost. De fapt vreau să spun, ştii", continuă el adresându-i-se domnului Longdon, „că nu trebuie să te aştepţi deloc să te scăpăm…"

„Nici măcar cu o săptămână sau cu o zi mai devreme" — îi întrerupse domnul Longdon — „faţă de perioada pentru care consideri că mi-am asumat obligaţia? Stimate domn, să nu-ţi închipui, te rog, că Ducesa ţi-a adresat întrebarea spre avantajul meu."

„A pornit de la soţia ta, netot îneântător ce eşti", elucidă lucrurile această doamnă. „Dacă ai dorit să te arăţi neînduplecat cu prietenul nostru prezent aici, de fapt te-ai comportat astfel faţă de *ea;* ceea ce, fără îndoială izvorăşte din lipsa unui plan strategic adecvat. Ai vorbit fără să ai indicaţiile necesare."

„O!" făcu Edward Brookenham.

„Asta e, Jane“ — continuă doamna Brook să reacţioneze cu eleganţă. „Azi ne-am îmbrăcat în grabă, şi n-am avut timp să facem repetiţia obişnuită. De câte ori suntem invitaţi la o cină, Edward îşi pregăteşte trei batiste şi şase glume. De batiste îi permit să dispună după propriul său plac, dar în mod obişnuit încercăm să punem la punct împreună desfăşurarea celorlalte lucruri. Eu îi arunc doar o replică spumoasă şi ăsta e semnul că poate să-şi dea drumul.”

„Numai că uneori nu face distincţia” — o ajută Vanderbank să iasă la liman — „între replicele tale spumoase şi cele rostite apăsat.” El se ridică să-i facă loc amfitrionului său din atâtea ocazii şi obligându-l să se aşeze în scaunul gol, o porni agale spre acea parte a salonului unde se aflau Nanda şi domnul Cashmore.

„Perfect”, reluă Ducesa, „dar asta nu te scuză deloc, *cara mia*, pentru gafa de a prezenta drept o nevoie resimţită în familie ceva de care Edward dovedeşte că nu-şi dă câtuşi de puţin seama. El a pus accentul pe interesul real al Nandei. Nu-i pasă absolut deloc în ce *lumină* apari dorind-o acasă.”

„Nu te referi mai degrabă, Jane, la lumina în care apărem nedorind-o?“ se interesă doamna Brook cu o detaşare completă de astă dată. „Bineînţeles, dragul şi vechiul nostru prieten”, continuă ea adresându-i-se domnului Longdon, „Ducesa mă pune cu spatele la zid când te ajută să vezi — ceea ce poate n-ai bănui altfel — că Edward şi cu mine ne străduim să trecem drept părinţi afectuoşi şi să obţinem totuşi de la tine tot ceea ce ne vei da. Eu joc rolul sentimental iar el pe cel practic; aşa încât, într-un chip sau altul, ne împodobim cu nimbul sacrificiului nostru, fără să renunţăm la drepturile asupra ei. Asta trebuie să te impresioneze ca un nou exemplu convingător al stării în care au ajuns moravurile în Londra; bineînţeles afară de cazul în care”, continuă să sporovăiască doamna Brook, „îţi apare cu multă claritate — aşa încât te împiedică să vezi celelalte implicaţii posibile — drept mărturia supremă că posed o minte mult prea complicată să-ţi mai poţi da seama cam ce aş urmări.”

În pauza pe care o făcu, domnul Longdon o întâmpină cu înfricoşarea iniţială reprezentată acum numai de o îmbujorase persistentă ce în altă situaţie ar fi constituit un tribut firesc adus unei scene strălucite. „N-am nici cea mai vagă idee despre ceea ce ai urmări. Dar te rog să înţelegi”, adăugă el, „că nu-ţi refuz deloc acea jumătate de oră între patru ochi la care te-ai referit acum câteva minute.“

„Eşti într-adevăr dispus să îi dai găzduire copilei până la sfârşitul anului?” întrebă Edward placid, vorbind de parcă nu-şi dădea seama că se mai spusese şi altceva între timp.

Soţia sa îşi aţinti ochii asupra lui. „Spiritul interlocutorilor tăi, iubitule, ţâşneşte prin aer ca fulgerul, dar, spre norocul tău îţi scapără doar în jurul capului fără să te atingă. Ai şi tu la urma urmelor un fel de agerime stranie, care, nu sunt prea sigură că poate suporta vreo comparaţie cu a noastră. Numai că, fiind confruntat şi cu a noastră, nu-l văd pe bietul domn Longdon reuşind să se decidă căreia să-i iasă în întâmpinare.”

Bietul domn Longdon îl privea acum concentrat pe Edward. „O! am senzaţia că domnului Brookenham i-aş putea ieşi oricând în întâmpinare. Şi aş prefera, mărturisesc“, îi spuse el, „să am anume cu dumneata acea întrevedere de jumătate de oră.“

„S-a făcut!“ declară doamna Brook, „o să ţi-l trimet. Dar ştii, noi ne-am *dispersat,* aşa cum spune Van“, continuă ea răsucindu-şi capul ei delicat şi privind peste umăr spre un auditor din spate, de a cărui apropiere, deşi n-ar fi fost cu putinţă să-l fi zărit, devenise evident conştientă încă din primul minut. „Tocmai căsătoria ta, Mitchy, a întunecat vechea noastră atmosferă strălucitoare, ne-a schimbat mai mult chiar decât ne dăm seama acum, şi te-a schimbat pe *tine,* dragul meu, într-un chip grosolan şi hidos. Te furişezi într-un fel care-ţi dă fiori, tu care în vremurile bune ce s-au dus năvăleai însoţit de muzică şi cântec. Apropie-te să te văd la faţă: poate nu mai am dreptul să te iubesc acum, dar presupun că am cel puţin permisiunea să te privesc. Te rog concentrează-ţi energiile”, continuă ea în timp ce Mitchy îi dădea ascultare, „să pui capăt, pe cât posibil acestei răceli stranii. Pune buştenii pe foc şi strânge rândurile; acesta a fost după cum ştii ceasul nostru cel mai propice — cu atât mai mult cu cât văd că Tishy le face vânt celor care sunt în plus. Iată-l pe amicul Van că se întoarce”, încheie ea, „înfrânt, presupun, în încercarea sa de a o abate pe Nanda de la prada ei, Nanda refuză să stea cu bieţii de *noi?“* îl chestiona ea pe Vanderbank, care acum, întâlnindu-l pe Mitchy în faţa celorlalţi, rămase în picioare alături de el, ca şi când ar fi aşteptat ordine din partea ei.

„Bineînţeles că n-am întrebat-o”, răspunse tânărul.

„Atunci ce ai făcut?“

„Am făcut doar câţiva paşi împreună.”

Auzind asta doamna Brook se întoarse îndurerată spre Mitchy. „Poftim unde am ajuns. Când s-a mai pomenit *să facem câţiva paşi împreună,* pe

vremea *ta,* dacă plimbarea nu juca un rol deosebit în realizarea poantelor noastre reuşite. Te rog întoarce-te la Nanda”, îi ceru ea lui Vanderbank, „şi spune-i că ţin în mod deosebit să se apropie şi ea pentru finalul acestei seri încântătoare.”

„Se îndreaptă spre noi din proprie iniţiativă”, spuse Ducesa, „ca şi domnul Cashmore, şi Tishy — vo*yez!* — care n-a reţinut — bat-o norocul cu spatele ei mic şi decoltat — pe niciunul din cei ce nu trebuiau să rămână. Cum n-o să mai sosească nimeni de acum încolo, ar fi foarte convenabil dacă ar încuia uşa.”

„Dar, draga mea Jane”, se întrebă doamna Brook pe un ton plângăreţ, „ce naiba ai de gând să propui să facem?”

În îngrijorarea ei doamna Brook aruncase priviri pline de interes spre prietenii lor, dar privirile Ducesei nu se avântară mai departe de Harold şi Lady Fanny. „Poate că ar fi cazul să-i mai ţinem un timp aici pe aceşti doi porumbei înainte de a-şi lua zborul împreună.”

Doamna Brook nu făcu o pauză prea lungă. „Dar în privinţa altei perechi n-ar însemna oare să tragi ivărul la uşa grajdului după — cum s-o fi spunând mai departe? Oare Petherton şi Aggie nu lasă impresia că ar fi zbughit-o împreună? Mitchy, omule, spune-mi şi mie unde ţi-e nevasta?”

„Pot să-ţi garantez”, spuse Ducesa veselă, „că nepoata mea se află oriunde este şi Petherton. Sunt absolut sigură, pentru că dacă vreţi să ştiţi, *asta* este o prietenie care n-a fost întreruptă. N-a plecat Petherton, nu?“ îl chestionă la rândul ei pe Mitchy.

Dar din nou, înainte de a reuşi el să răspundă, i-o luă cineva înainte. „Mitchy tace, Mitchy s-a schimbat, Mitchy este de nerecunoscut!“ declară doamna Brook, în timp ce noii membri ai grupului, Tishy, Nanda, domnul Cashmore, iar după un minut, de îndată ce observară direcţia celorlalţi, Lady Fanny şi Harold, terminară prin a-l lărgi — ajutându-se unii pe alţii la adusul scaunelor — într-un cerc plăcut şi animat în care obiectul exclamaţiei interlocutoarei lor, aşezat pe o sofa scundă şi privind la rândul său ciudat în toate direcţiile deodată, constituia evident centrul de atracţie. Tishy şedea lângă domnul Longdon iar Nanda, flancată încă de domnul Cashmore, între acesta şi soţia lui, care-l avea pe Harold de cealaltă parte. Edward Brookenham se învecina cu fiul său şi cu Vanderbank care putea, cu uşurinţă, să se simtă întrucâtva confruntat public cu domnul Longdon, în ciuda faptului că erau separaţi şi ţinând seama de poziţiile lor în cadrul

grupului. „Soţia lui se află în cealaltă încăpere?“ o întrebă acum doamna Brook pe Tishy.

După ce privi mirată în jur, Tishy îşi redobândi simţul realităţii ca să poată oferi explicaţii în legătură cu această invitată. „O, da — se joacă cu el.”

„Dar cu cine, dragă?“

„Cum, cu Petherton. Credeam că ştiţi.”

„Ce să ştim? că se joacă –?“ doamna Brook se dovedea aproape socratică.

„Este de-a dreptul ambalată”, remarcă între timp soţul ei pe un ton neutru spre Vanderbank.

„Sclipitoare, într-adevăr!“ constată acesta.

„Dar e cam neastâmpărată, ştii”, continuă Edward după o pauză.

„O, ticălosule!“ îi spuse interlocutorul său cu un râs scurt şi înăbuşit care pentru un spectator ar fi putut reprezenta şocul în faţa unei atari scăpărări de spirit analitic venind tocmai dintr-o asemenea direcţie.

Oricum, când atenţia lui Vanderbank deveni din nou disponibilă, amfitrioana lor, ajutată să facă această schimbare de subiect, descria tocmai ceea ce numise ea jocul celor absenţi. „Aggie a ascuns o carte, iar el încearcă s-o găsească.”

„*Caută ce-am ascuns*? Zău, ceva cu totul nevinovat, nu? ia spune Mitch!“ exclamă doamna Brook.

Vorbind pentru prima oară, Mitchy o privi cu o înnegurare exagerată. „Eşti chiar de părerea asta?“

„E felul ei nevinovat de a se comporta!“ râse Ducesa. „Şi nu crezi că a găsit-o *până acum*?“ continuă doamna Brook cu interes către Tishy. „Crezi că n-am putea să ne jucăm *cu toţii* dacă…?“ La care, controlându-se brusc, schimbă tonul. „Nanda, iubito, du-te te rog şi invită-i să vină şi ei.“

Auzind asta, de pe divan, Mitchy se întoarse înfruntând-o direct pe fată, care-l privi atent înainte de a vorbi. „Mă duc dacă mi-o cere Mitchy.”

„Dar dacă se teme“, spuse maică-sa, „că ar putea fi ceva în asta…?“

Cu o răsucire bruscă spre doamna Brook, Mitchy articula. „Ee, vezi, nu vreau să dau curs temerilor mele. Să presupunem că *ar exista* ceva! Mai bine să nu ştiu.”

Ea îi răspunse cu tandreţe. „Înţeleg. N-ai putea să suporţi aşa ceva — atât de curând.“

„Ah! dar *savez-vous*“, interveni Ducesa cu oarecare prestanţă, „sunteţi de-a dreptul dezgustători!“

„Lasă-i în pace“, continuă Mitchy. „Oricum n-avem nevoie de o zbenguială generală.”

„O! eu credeam”, spuse doamna Brook, „că tocmai de asta voia Ducesa să încuiem uşa! Pe de altă parte, poate” — reveni ea spre Tishy — „că încă n-a găsit cartea.”

„Nu are cum”, spuse Tishy cu simplitate.

„Dar pentru numele Domnului, de ce?“

„Ştii, Aggie s-a aşezat pe ea” — era evident că Tishy se simţea apăsată de răspunderea pe care o presupunea explicaţia. „Aşa încât, dacă n-o clinteşte din loc…”

„Nu poate atinge ceea ce urmăreşte cu disperare? A, sper că n-o s-o clintească de acolo!“ murmură doamna Brook într-un chip fermecător. Cuvintele fuseseră spuse într-un mod care stârni agitaţie şi hohote unanime erau pe punctul de a încununa invocaţia adresată adineaori spiritului monden. „Dar ce anume carte”, continuă ea, „a fost aleasă pentru o asemenea poziţie? Sper că nu e una prea voluminoasă.”

„O, oare cărţile pe care se şade”, se interesă dezinvolt domnul Cashmore, „nu sunt evident cele deocheate?“

„Ba deloc”, îi replică Harold cu aceeaşi dezinvoltură. „În zilele noastre se discută în toate părţile — vreau, să spun în ziare şi pe stradă — despre o serie de lucruri colosal de bune. Şi apoi eu însumi citesc cărţi pe care n-aş putea — pe onoarea mea n-aş risca! — să le citesc cu voce tare aici.”

„Ce păcat”, lăsă taică-său să-i scape replica pe tonul acela sec, propriu numai lui Edward, „că n-ai la tine una din cărţile favorite să o încerci pe noi toţi!“

Harold privi în jur ca şi când, la urma urmelor, ideea n-ar fi fost deloc rea. „Păi Nanda e unica fată.”

„Şi propria soră nu contează”, spuse Ducesa.

„Lordul Petherton încearcă să i-o smulgă tocmai pentru că e una deocheată”, reluă Tishy spre profitul deosebit al doamnei Brook.

Interesul la început vag al doamnei Brook se intensifică. „Deci se dă o adevărată luptă corp la corp?“

„El spune că ea n-are voie s-o citească; ea susţine că are să reuşească.”

„A! asta, nu-i aşa Jane?“ i se adresă doamna Brook — „pentru că el a supravegheat-o şi a sfătuit-o atâta amar de vreme în asemenea chestiuni.

Oare cu inteligenţa lui nemaipomenită n-a ajuns până acum să-şi dea seama de modul fantastic în care ea a ieşit la lumină?“

„*Până acum*?“ reluă Harold ca un ecou. „Mămicuţo dragă, eşti atât de dulce! Nu sunt decât vreo zece săptămâni de când — nu-i aşa Mitch? Sper că nu te deranjează că am spus asta”, adăugă el plin de solicitudine.

Mitchy era cu spatele la el şi, încovoindu-se puţin, îşi ţinea capul plecat şi palmele strânse între genunchi. „Nu mă deranjează deloc, poate să spună oricine ce vrea.”

„Doamne sfinte, ai trecut deja de stadiul ăsta?“ râse Harold afabil.

„Pe vremuri vibra la orice. Omule, dragă, ce *s-a întâmplat?“* întrebă doamna Brook. „Oare totul se desfăşoară într-un ritm prea alert pentru tine?“

„Poftim, ce tot *îndrugi* acolo? De fapt asta aş vrea şi *eu* să aflu!“ declară domnul Cashmore cu multă vioiciune.

„Ei, ea *a pornit-o* într-un ritm — dacă Mitchy îmi permite să spun asta”, interveni Harold pe un ton ce mima tactul şi bunul gust. „Dar la urma urmelor nu se întâmplă întotdeauna — vreau să spun când sunt ca Aggie şi se văd scăpate dintr-odată — s-o pornească în asemenea ritm? De fapt asta vreau şi *eu* să aflu. Presupun că nu s-a întâmplat asta cu mama, sau cu Tishy, sau cu Ducesa”, le comunică el celorlalţi, „dar mama şi Tishy şi Ducesa, îmi face mie impresia, trebuie să fi fost fie din şcoala celor care ştiau, mă înţelegeţi, o groază de lucruri dinainte, fie de tipul celor care iau lucrurile mai calm după aceea.“

„Cred că o femeie nu poate vorbi decât în numele ei. *Eu* le-am luat pe toate destul de calm şi înainte şi după“, spuse doamna Brook. Apoi îi adresă domnului Cashmore cu o uşoară înclinare convenţională a capului, unul din încântătoarele ei zâmbete abia schiţate. „Mă refer, *s’il vous plaît*, la căsătorie.”

„Mă întreb dacă vă daţi seama”, izbucni Ducesa auzind asta, „cât de nătărăi apăreţi cu toţii! A existat oare vreo societate care se considera destul de *aleasă* unde să n-aibă urmări faptul că o fiinţă tânără şi nevinovată, o floare îngrijită şi ocrotită descoperă de la o zi la alta că poziţia ei s-a schimbat cu desăvârşire? Oamenii par indignaţi, schimbă priviri nedumerite şi îşi dau cu coatele, după moda voastră englezească, şi, îşi spun unul altuia prin colţuri că micuţa mea adorată *a ieşit la lumină. Je crois bien,* că a ieşit la lumină! Am măritat-o — nu-mi pasă s-o spun acum — tocmai *ca să iasă la lumină* şi m-aş jena, cumplit pentru toţi cei implicaţi dacă n-ar fi făcut-o.

N-am măritat-o, vă rog să mă credeţi, ca să stea *închisă în casă* şi dacă vreunul din voi intenţionează să-l înspăimânte pe Mitchy cu asta, îmi închipui că va reuşi tot atât de greu cât ar reuşi cu *mine.* Şi dacă n-a avut nevoie decât de un timp foarte scurt — cum se exprimă atât de plastic Harold — aş vrea să aflu faţă de cine am pretins vreodată, că o să-i ia multă vreme? Recunosc că există fete cărora le-ar fi trebuit mai mult timp, după cum desigur că sunt altele care n-ar fi avut nevoie nici măcar de o oră. Am certitudinea — şi nu e o noutate pentru nimeni de aici — că dacă printre noi se află unele tinere care sunt foarte proaste şi altele foarte înţelepte, copila *mea* dragă n-a intrat niciodată într-una din aceste categorii, ci a fost doar perfect de bine crescută şi încântător de deşteaptă. A! ar mai fi şi asta –! Dacă e atât de deşteaptă că nu ştii ce să mai faci cu ea, nu e deloc vina *ei*. Dar la asta trebuie să adăugaţi şi faptul că Mitchy este foarte bun, şi aveţi întreg tabloul. Ce ati vrea mai mult?“

Doamna Brook care părea extrem de impresionată, răspunse cu cea mai promptă înţelegere, şi totuşi, ca şi când ar fi putut exista o alternativă. „Părerea mea este –; şi din ochi le ceru celorlalţi acordul — că nu vrem nimic altceva, nu? decât întregul tablou.”

„Doamne fereşte, sper că nu!“ remarcă soţul ei tot atât de discret ca şi înainte, adresându-i-se lui Vanderbank. „Da’ ştiu că Jane intră în amănunte când e vorba de un cerc atât de pestriţ…”

Timp de o clipă Vanderbank îmbrăţişă tot cercul dintr-o privire. „Este oare cazul să-l numeşti *pestriţ?* Nu e decât o *singură* fată.”

Edward Brookenham aruncă o privire spre fiică-sa.

„Da, dar regret că nu sunt mai multe.”

„Nu mai spune?“ La auzul acestui punct de vedere straniu, hohotul lui Vanderbank acoperi o clipă restul conversaţiei. Dar când începu din nou să urmărească discuţia, niciuna din părţi nu smulsese victoria.

Fireşte, doamna Brook era aceea care făcea caz de menţinerea standardului. „Când spui, scumpo, că nu ştim ce *să mai facem* cu deşteptăciunea lui Aggie, ţii oare cont de felul în care ne înclinăm înaintea acesteia divinizând-o? Nu prea văd ce altceva am putea face noi cei de aici cu deşteptăciunea ei — deşi *am înţeles* că doar la mică distanţă, în încăperea cealaltă, Petherton îi găseşte o altă utilizare. Noi facem fiecare ce ne stă în putinţă. Aşa încât, Jane, nu te lăsa copleşită de farmecul înşelător al unei insatisfacţii. Nu te-ai alege cu nimic. N-ai niciun temei pentru asta. Frumuseţea vieţii pe care atâţia dintre noi am trăit-o împreună atâta vreme”

— şi ea arătă că spune asta mai cu seamă pentru domnul Longdon — „este tocmai faptul că nimeni n-a avut niciodată un asemenea temei. Nici măcar nu i-a trecut prin minte vreunuia din noi — ar fi reprezentat o notă atât de stridentă şi falsă, o notă de violenţă cu totul deplasată. *Tu* ai auzit vreodată de un asemenea temei, Van? Dar tu, bietul meu Mitchy. Şi vedeţi şi voi", încheie ea cu un oftat şi înainte ca vreunul din cei doi să fi apucat să răspundă, „cât de tare am decăzut când trebuie să afirmăm asemenea lucruri fie şi numai întru apărarea noastră."

Mitchy, care de câtva timp stătuse contemplând podeaua, îşi ridică ochii bulbucaţi şi buni rânjind cu buzele strânse. „O! cred că mai suntem şi acum într-o condiţie destul de bună!" răspunse el apoi.

După o pauză, adresându-i-se din nou lui Tishy, doamna Brook avu într-adevăr aerul să ofere fără tragere de inimă un exemplu al condiţiei, revenind ca dintr-o incursiune foarte scurtă la întrebarea ce fusese o clipă dată uitării. „Mă văd obligată să spun, cu atât mai mult, ştii, că nu prea înţeleg ce lucruri n-ar avea Aggie voie să citească acum." Brusc, totuşi „privind-o pe cea care îi informase sesiză o notă de îngrijorare. „Cartea de care vorbeşti este *chiar atât* de înfiorătoare?"

Cum în ultimele minute se întâmplaseră atâtea lucruri care s-o îngrijoreze, doamna Grendon era, în fine, vizibil mai implicată. „Asta e ceea ce spune Lordul Petherton despre carte. Din cele ce ştie în legătură cu autorul."

„Aşa încât vrea s-o împiedice…?"

„Mda, s-o încerce ea mai întâi.. Cred că vrea să vadă dacă e bună pentru ea."

„După părerea mea", spuse Ducesa, „asta e una din atenţiile cele mai fermecătoare pe care un gentleman, le poate avea faţă de o tânără femeie căreia doreşte să-i fie util. N-o să spun că Petherton îşi dă întotdeauna seama cât de bună poate fi o carte, dar nu mă îndoiesc niciodată atunci când îmi spune cât e de deocheată."

Domnul Longdon, care tot timpul stătuse tăcut şi nemişcat, îşi părăsi locul, auzind asta şi evident, gestul îi oferi doamnei Brook prilejul de care avea nevoie. Se ridică şi astfel în câmpul vizual îi apăru, la uşa încăperii celei mai îndepărtate, ceva ce îi smulse o exclamaţie abruptă. „Atunci poate să ne-o spună el pe loc — pentru că uite-i, apar!" Înaintând alert şi urmat cu atâta iuţeală de tânăra lui însoţitoare încât ea lăsa impresia că îl urmărea, Lordul Petherton flutura, triumfător deasupra capului un volumaş îmbrăcat

în hârtie bleu. La vederea lor s-a creat o agitaţie generală, şi în momentul în care li se alăturară celorlalţi invitaţi, aceştia, împingându-şi înapoi scaunele şi schimbând între ei, într-un şuvoi lin, o gamă largă de grimase, se aflau aproape cu toţii în picioare. „Vezi, a reuşit s-o clintească!“ spuse doamna Brook.

Micuţa Aggie căreia îi venea deosebit de bine un şirag bogat de perle, primi asta drept o manifestare a unei simpatii calde, prieteneşti. „Da, şi zău că a fost o hârjoană *în toată legea.* Dar bineînţeles”, continuă ea cu cel mai drăgălaş humor, ca şi când doamna Brook avea s-o înţeleagă pe deplin, „în momentul în care suporţi unghiile cuiva şi chiar şi dinţii înfipţi în carne…!“

Simpatia doamnei Brook trecu totuşi fără prea mare degajare, de la perlele lui Aggie la celelalte farmece ale ei; fixându-le totuşi pe primele atât de vizibil, încât Harold îi scăpă o vorbă lui Lady Fanny. „Când sărmana mămicuţa se gândeşte, ştii, că s-ar fi putut să-i aparţină Nandei…!“

De fapt se dovediseră tot atât de irezistibile şi pentru atenţia Ladyei Fanny. „Ba să ştii că dacă aş fi vrut, le-aş fi avut *eu!*“

„Doamne sfinte — şi *ai fi fost în stare* să-l suporţi?“ replică tânărul. Îmi închipui însă că femeile pot suporta orice!“ conchise el profund. Între timp, revenindu-şi, maică-sa începuse să se mire cu glas tare văzând urmele lăsate pe braţele lui Aggie, iar tânărul îşi simţi gândurile abătute de la ceea ce, după propria sa expresie, el n-ar fi putut să suporte, aruncându-şi o privire spre trofeul Lordului Petherton, pe care se şi năsputi să-l înşface. „Mărul discordiei?“ Lordul Petherton îi dăduse drumul şi Harold rămase înmărmurit în faţa coperţii. „Păi să mă bată Dumnezeu dacă nu poartă pe ea numele lui Van!“ „Al lui Van?“ — maică-sa se văzu pe punctul de a o smulge şi ea, după care se întoarse imediat spre posesorul volumului. „Dragule, da’ e chiar ultima carte pe care mi-ai împrumutat-o! Nici nu cred”, adăugă ea adresându-i-se lui Tishy, „că *ţi-am* pasat vreodată o asemenea producţie.” „Tocmai pentru că am văzut scrisul domnului Van”, explică Aggie plină de conştiinciozitate, „mi-am închipuit că nu e interzis…!”

„Dar nu e scrisul domnului Van!“ — doamna Brook zâmbi, văzând eroarea. Îi vârî brusc domnului Longdon cartea sub nas. „E ăsta scrisul lui Van?“

Ţinea în mână obiectul disputat, şi ca să-l cerceteze îşi prinse *pince-nez*-ul, apoi privi direct pe deasupra acestuia, fără să scoată o vorbă, spre Nanda, ce îi răspunse cu o privire tot atât de directă. „Eu am scris numele

lui Van.” Fata stătea cu ochii aţintiţi asupra domnului Longdon, dar cuvintele păreau adresate celorlalţi. „Eu am adus aici cartea din Buckingham Crescent şi am uitat-o din întâmplare în camera de alături.”

„Din întâmplare, draga mea“, răspunse maică-sa. „Sper din tot sufletul. Dar pentru numele Domnului, de ce ai adus-o? E de-a dreptul scârnavă.“

Nanda avu aerul că se miră. „Nu zău?“ murmură ea.

„Deci n-ai citit-o?“

Ea ezită totuşi. „Zău, nici nu mai ştii acum dacă şi în ce măsură este aşa cum ai spus.“

„A adus-o ca s-o citesc numai eu”, interveni Tishy grav.

Doamna Brook păru întrucâtva surprinsă. „Nanda ţi-a recomandat-o?“

„O, nu dimpotrivă”, ca şi când s-ar fi speriat de atâta publicitate, Tishy se pierdu puţin. „Mi-a povestit doar…”

„Subiectul ăla înfiorător?“ se lamentă doamna Brook.

Comicul acestui ultim schimb de replici persistă atât de îndelung că trebui să treacă un minut înainte de a se face auzită vocea lui Vanderbank. „Întreaga răspundere îmi aparţine pentru faptul de a fi pus în circulaţie porcăria asta. Totuşi”, adăugă el, pus pe şagă şi ca şi când ar fi vrut să minimalizeze dacă nu cauza cel puţin consecinţele, „cred că sunt de aceeaşi părere cu Nanda că nu e cu nimic mai rea decât atâtea altele.”

Doamna Brook recuperase cartea abandonată în mâna domnului Longdon şi acum, fără să se mai uite la ea, o ţinea la spate cu un aer neobişnuit de hotărât. „O! cum poţi să spui aşa ceva, dragul meu, despre un lucru atât de revoltător?“

Discuţia îi aduse o clipă chiar faţă în faţă. „Vrei să spui că ai *citit-o* cu adevărat?“

Ea cumpăni apoi azvârli cartea pe cel mai apropiat fotoliu, iar domnul Cashmore se năpusti asupră-i. „Nu de asta mi-ai adus-o?“ întrebă ea. Totuşi înainte ca el să răspundă, o provocă din nou pe copilă. „Ai citit cartea asta, Nanda?“

„Da, mămico.”

„O*!* i-auzi!“ exclamă domnul Cashmore, chicotind şi întorcându-i filele.

Cât dură acest schimb de replici, domnul Longdon se apropiase ceremonios de Tishy. „Noapte bună.”

CARTEA A NOUA VANDERBANK

XXXI

„CRED CĂ E MAI BINE SĂ AŞTEPŢI“, spuse doamna Brook, „până verific dacă a plecat”; şi când, în clipa următoare sosiră slujitorii cu ceaiul, i se ivi ocazia să pună întrebarea. „Domnul Cashmore mai este şi acum cu domnişoara Brookenham?“

„Nu, doamnă”, răspunse valetul — „l-am condus pe domnul Cashmore acum cinci minute.”

În scurtul interval ce urmă, Vanderbank arătă prin comportarea sa că nu se simte încă pregătit să dea piept cu situaţia, se învârti de colo-colo prin cameră, în timp ce servitorii pregăteau măsuţa de ceai, fără să-şi dea nici cea mai mică osteneală să se angajeze pentru a salva aparenţele, în vreo conversaţie. La rândul ei doamna Brook îşi dădea atât de puţin silinţa, încât tăcerea — pe care tovarăşii lor de moment aveau din plin prilejul s-o prelungească agitându-se fără niciun rost — deveni pentru cercul celor de la subsol una din acele lumini nepreţuite, despre care cei din lumea bună se amăgesc închipuindu-şi că nu le-au aprins atâta vreme cât n-au vorbit. Dar Vanderbank vorbi din nou de îndată ce se închise uşa. „Şi chiar vine şi pleacă în felul ăsta, fără să li se adreseze măcar?“

Doamna Brook se îndepărtă de focul care, târziu în mai, era singura mângâiere a după-amiezei reci şi aspre. „Parcă-ţi vine să tragi draperiile, nu? şi să bârfeşti la gura sobei.”

„O, să *bârfeşti!“* spuse Vanderbank plictisit, îndreptându-se spre măsuţa cochetă.

În mijlocul preparativelor pentru ceai ea se opri. „Poate că preferi să-l bei la *ea.“*

El şovăi o clipă. „Îşi pregăteşte şi ea ceaiul sus?“ „Vrei să spui că nu ştii?“ — întrebă doamna Brook surprinsă. „Faptul că ignori atât de mult ceea ce fac pentru ea spune destule, cred eu, despre modul în care ne-ai tratat în ultima vreme.”

„Nevenind atâta timp?“

„Nici nu mai ştiu de câte săptămâni, de câte luni. Aproape de la — când a fost asta — sfârşitul lui ianuarie, din seara când a dat Tishy dineul.”

„Da, seara aceea înfiorătoare.”

„Înfiorătoare, spui?“

„Înfiorătoare.”

„Ei, vremea care s-a scurs fără tine”, replică doamna Brook, „a fost atât de nesuferită, încât mă tem că am pierdut orice impresie dinainte.” Apoi îi lăsă mână liberă să se hotărască în privinţa ceaiului. „Vrei să-l bei sus?“ El

întinse mâna spre ceaşcă. „Da, dar şi aici.” După care nu mai spuse nimic până când, turnându-şi lapte peste ceai ca să-l răcorească, goli ceaşca dintr-o sorbitură. „Doar ştii bine că nu e întru totul adevărat. *Am mai fost* pe aici.”

„Da, dar întotdeauna în prezenţa altora — ai reuşit să te strecori cumva; tot cu persoane nepotrivite. Aproape că nici n-a contat.”

„A! într-un fel sau altul, cred că totul contează. Şi uiţi că am fost şi la cină.”

„O — o singură dată!“

„Singura dată când m-ai invitat. Aşa încât nu ştirbi frumuseţea propriei tale comportări prin reflexii prost plasate. Ca de obicei ai fost la înălţime.”

„A, dar n-a fost nimic frumos în asta. N-a fost absolut nimic”, continuă doamna Brook, „în afară de intuiţia sumbră şi stearpă, blestemul inteligenţei mele dezgustătoare. Ne-am dispersat şi cel puţin nu sunt atât de neghioabă încât să nu fi simţit asta la timp. Din clipa în care te stăpâneşte acest sentiment ce rost mai are să insişti asupra unor politeţuri. Din moment ce *tu* ai simţit asta şi te-ai grăbit într-atât să te lepezi de ele, rolul meu a fost cel de totdeauna — să accept inevitabilul. N-o să ne mai reunim niciodată. Lovitura a fost prea mare.”

O vreme Vanderbank nu spuse nimic; apoi în cele din urmă: „Tu ar trebui să ştii cât de mare!“

Indiferenţa ce se întâmplase, înfăţişarea ei încântătoare din clipa asta îi supravieţuise: „Eu?“

„Lovitura”, replică el, „a fost într-adevăr, cred eu, pe măsura dorinţelor tale. Fiecare din frânturile dispersate este o mărturie a succesului tău. Totul s-a petrecut în cinci minute.”

Ea avu aerul că se întreabă unde voia el să ajungă. „Dar desigur nu în minutele *mele*. Cum de ai descoperit că eu aş fi aranjat căsătoria lui Mitchy?“

„Căsătoria lui Mitchy n-are niciun amestec cu asta.”

„Înţeleg.” Vechile preocupări cel puţin mai reprezentau încă o sursă de interes pentru amândoi, gândi doamna Brook. „Eşti de părere că am fi reuşit să-i supravieţuim?“ Un nou gând păru să-i licărească în minte în legătură cu asta. „Mă văd obligată să spun că mariajul lui Mitchy oferă o serie de elemente promiţătoare.”

„Ai făcut-o în seara aceea la cina de la doamna Grendon.” El vorbea de parcă n-ar fi auzit-o. „A fost un spectacol neînchipuit. Ne-ai năruit pe toţi — încercându-ţi puterile cu fiecare din marile coloane pe rând — precum Samson când a dărâmat templul. La ora aceea m-am trezit sub dărâmături acoperit de răni şi în agitaţia şi vacarmul ce au urmat n-am înţeles prea bine ce se petrecuse. Dar acum înţeleg.”

„Eşti foarte sigur?“ întrebă doamna Brook cu interes.

„E adevărat că sunt un neghiob în comparaţie cu tine, dar, vezi, am stat şi în linişte am întors enigma pe toate feţele. Am dezlegat-o. Am chibzuit nopţi întregi asupra ei: şi cu atât mai mult cu cât a trebuit s-o fac de unul singur — soţii Mitchy fiind plecaţi în Italia şi Grecia. Mi-a lipsit ajutorul lui.”

„Acum ai să-l ai din nou”, spuse doamna Brook amabil. „Se întorc.”

„Şi când sosesc?“

„De pe o zi pe alta, cred.”

„Ţi-a scris?“

„Nu”, spuse doamna Brook — „asta e. Vezi şi tu cât de tare ne-am dispersat. Dar sunt sigură că tu ai mai primit ceva veşti de la el.”

„Nici măcar o vorbă.”

„A, în cazul ăsta procesul e încheiat.”

Vanderbank se gândi o clipă. „Nu tocmai, nu? — vreau să spun că nu s-a încheiat cu totul decât în cazul că nu i-a scris Nandei.“

„Atunci, *i-a scris*?“ — ea se însufleţi din nou.

„*O*, fac şi eu o presupunere. *Tu* n-ai aflat?“

„De unde *aş fi putut?“*

El reflectă şi asupra acestei replici. „Tocmai ca o consecinţă a faptului că la Tishy a abordat atât de abrupt şi neaşteptat problema întoarcerii ei, încât la numai câteva zile după aceea, aşa cum am înţeles mai târziu, avea să fie încununată de un succes de asemenea proporţii că se mai simt şi acum efectele. Cu alte cuvinte de ce oare — dacă tot ştii atât de puţine despre Nanda şi n-ai făcut nimic să te apropii de ea — te-ai dat peste cap să se reîntoarcă?“

Exista o raţiune clară, i se putea citi pe faţă, numai că nu şi-o amintea prea bine. „Oare de ce am…?“ Apoi ca şi când întrezări o rază: „Asta-i bună — să ma întrebi acum — după atâta vreme!“

„A, *ai observat* deci, că n-am întrebat până acum? Oricum”, adăugă Van prompt, „ştiu foarte bine ce observi. Nanda nu ţi-a pomenit dacă a primit ceva veşti?“

„Absolut nimic. Dar sper că nu-ţi închipui că am rechemat-o tocmai ca să-mi bag nasul în treburile ei?“ Auzind asta Vanderbank îşi descreţi pentru prima oară fruntea, izbucnind într-un hohot de râs. „Ai *rechemat-o?* Grozav îmi plac expresiile tale!“

„Deci, în ciuda tuturor celor întâmplate”, întrebă ea avidă, „îţi mai readuc puţin aminte de acel *bon temps*? A“, oftă ea, „nu mai reuşesc nicio poantă acum. Dar bineînţeles că o întâlnesc pe Jane, deşi nici pe ea prea des. De la Jane am aflat ceva despre cei cărora ea le spune *puişorii ei dragi*. E atât de straniu să ţi-l imaginezi pe Mitchy în chip de *puişor*! E bătrân ca lumea, iar nevastă-sa, care până de curând avea vreo şase ani, are acum practic cam vreo patruzeci. Şi l-am văzut şi pe Petherton, imediat după întoarcere”, adăugă doamna Brook.

„De unde s-a întors?”

„Cum, da’ a fost cu ei în Corfu, Malta, Cipru — nici nu mai ştiu pe unde n-a fost; cu iahtul în croaziere, cheltuindu-i banii lui Mitchy, *făcându-şi de cap*, cum spunea el — nu mai ştiu cum. I-a însoţit săptămâni în şir.”

„Până cânci Jane, vrei să spui, l-a rechemat?“

„Bănui că aşa s-a petrecut.”

„Ei, e mai bine”, spuse Van, „decât dacă s-ar fi văzut Mitchy nevoit să-l expedieze.”

„O! Mitchy…!“ exclamă doamna Brook cu subînţeles.

Vizitatorul ei încuviinţă totul. „Nu-i aşa că e uluitor?“

„Unic.”

El făcu o scurtă pauză. „Dar ce mai urmăreşte ea acum?“

Se părea că pentru doamna Brook întrebarea avea o gamă atât de largă de aplicaţii, încât ea exclamă mai mult ca să facă un test. „Cine, Jane?“

„Vai, nu. După părerea mea, pe Jane am cercetat-o în profunzime, nu?“

„E“, medita doamna Brook, „eu nu sunt absolut deloc sigură c-am izbutit. Chiar de curând am încercat un nou sentiment că…!“

„Da’ ce anume, de data asta?“ interveni Van amuzat în timp ce ea lăsă fraza în aer.

„O, în legătură cu abisuri de nepătruns. Dar sărmana Jane — este bineînţeles, la urma urmelor, şi ea om, îşi iese din fire ba din una, ba din alta, dar nu este deloc consecventă. A bătut atâta monedă pe faptul că a reuşit, cu ajutorul lui Petherton, s-o pregătească pe *Aggis* pentru a deveni *une femme charmante,* încât…”

„Încât acum e prea târziu să strige că se poate dispensa de ajutorul lui Petherton. Vrei să spui că e un asemenea nemernic încât…? după tot ce a făcut Mitchy pentru el…”; în faţa imaginii care se închega, Vanderbank se controlă mimând dezgustul.

„Îl văd perfect capabil să considere, cu insolenţa magnifică a egoismului, că performanţa cea mai *uluitoare* pe care a realizat-o Mitchy a fost probabil să i-o facă accesibilă pe Aggie, aşa cum — din decenţă şi discreţie, virtuţi din care Petherton îşi face un punct de glorie — natural *nu putea* fi ca fată. Căsătoria ei a simplificat lucrurile.”

Vanderbank cântări totul. „*Accesibilă*, e bine spus! Atunci — tocmai asta intenţionam să întreb acum — Aggie a şi devenit astfel?“

Doamna Brook, totuşi, nu putea încă, cinstit vorbind, decât să se întrebe, „E tocmai lucrul pe care ard de nerăbdare să-l aflu.”

Interlocutorul ei zâmbi auzind-o. *«Până şi-n scrumul plămădirii noastre tresaltă aleanurile lor aprinse»*![18] Dar cum îl vezi pe bietul Mitchy în situaţia asta imposibilă? E puţin probabil ca mariajul să-l fi simplificat într-atât.”

Era un lucru pe care, orice s-ar fi spus, doamna Brook trebuia să-l cântărească. „Nu ştiu. Renunţ să mă gândesc. A fost atâta ciudăţenie în toată povestea asta!“

Prietenul ei făcu şi el o pauză, şi avură aerul că, o vreme, amândoi, uitându-se unul la altul, contemplau situaţia şi ceea ce rămăsese nerostit între ei. „*A fost* cam ciudat!“ lăsă el să-i scape în cele din urmă.

Totuşi pe doamna Brook n-o mulţumea aproape deloc — avu ea aerul să cugete după o clipă — să învăluie toată povestea într-un exces de tăcere. „A

făcut ceea ce face un bărbat — mai cu seamă în această chestiune — când nu face ceea ce vrea.”

„Vrei să spui că a făcut ceea ce a vrut altcineva?“

„De, ceea ce *n-a vrut* el însuşi. Şi dacă o să fie nefericit”, continuă ea, „o să ştie cu cine să se răfuiască.”

„A!“ exclamă Vanderbank. „chiar şi dacă o să fie aşa, nu e el omul *să se descarce* pe ea, cum s-ar putea spune. O să caute compensaţii în alte direcţii şi n-o să-i pese de nicio zeflemea…”

„La cine te referi când spui *ea?“* îl întrebă doamna Brook, având parcă senzaţia că ceva de pe chipul ei îl făcuse să se oprească. „Nu mă refeream”, explică ea, „la soţia lui.”

„O!“ făcu Vanderbank.

„Aggie nu contează”, continuă ea.

„O!“ repetă el. „Te refereai la Ducesă?“ lansă Van apoi întrebarea.

„Nu fi neghiob!“ interveni ea. *„S-ar putea* să nu fie nefericit — *deie* Domnul”, dezvoltă ea ideea. „Dar dacă totuşi o să fie, o s-o facă pe Nanda să simtă.”

Van avu aerul că doreşte o elucidare mai profundă. *„S-o facă să simtă*?“

„Ei bine, aş vrea să ştiu, aşa cum m-a întrebat mai deunăzi o americancă în legătură cu cineva: cum anume o *să procedeze?“*

Vanderbank, tot în picioare, sesizându-i nedumerirea, rămase locului un răstimp. „Dar ce poate *ea* face…?“

„Uite încă un lucru pe care sunt curioasă să-l văd”, vorbi doamna Brook apoi, aruncând o privire spre ceas. „Dar dacă n-ai să urci la ea…”

„Atunci intenţia mea de a o vedea între patru ochi ar putea fi oare zădărnicită de venirea ei jos, de îndată ce ar ştii că mă aflu aici?“ Îşi scoase ceasul. „Mă duc peste o clipă. Dar aşa ca o idee care să mă lumineze asupra acestei primejdii, ţinând seama de împrejurări — *tu* ai coborî?“

Oricum, în loc de lumină pe faţa doamnei Brook nu se citea decât înnegurare. „O, doar nu pe *mine* mă iubeşti.”

Rămas cu ceasul în mână şi neavând altă alternativă, Vanderbank îşi aţinti privirile asupra focului. „Ştii, încă nu mi-ai spus dacă domnul Cashmore vine acum *zilnic* „Dragul meu, cum ţi-aş putea spune? Tocmai ţi se oferă ocazia s-o afli.”

„De la ea, vrei să spui?“

Doamna Brook ezită. „Dacă nu preferi s-o afli de la valet. Trebuie oare să-ţi reamintesc că, avându-şi salonul propriu şi, în afară de subretă, un

valet care-i stă permanent la dispoziţie, se bucură de o independenţă ideală?“ Vanderbank care avea aerul că se cronometrează, îşi puse ceasul în buzunar. „Mă văd obligat să-ţi spun că, ţinând seama de acest aranjament, mă intrigă mai mult ca oricând explozia ta nemaipomenită.”

„A, iar te întorci la asta?“ întrebă ea plictisită. „Şi deşi ai atâtea lucruri mai importante la care să te gândeşti, te intrigă în continuare?“

„O, dar aveai o scânteiere atât de sălbatică în ochi…!“

„Poftim”, spuse doamna Brook, „acum vezi că s-a stins cu totul.” Era mai multă amărăciune decât stridenţă în tonul ei, dar iritarea scapără în clipa următoare. „Am rechemat-o pentru că aşa am avut chef.”

„Evident, dar ştii, nu înţeleg ce ai câştigat de atunci încoace prin asta?“

„Vrei să spui că fata mă urăşte şi mai mult?“

Iritarea lui Van, vădită de gestul cu care îşi îndreptă privirile în altă parte, izbucni şi mai intens. „Ştii că nu sunt capabil să gândesc aşa ceva.”

Ea aşteptă cât timp el rămase cu spatele. „Uneori îmi spun că de fapt eşti incapabil de francheţă.”

Vanderbank nu se îndreptase neapărat spre uşă, dar ajunse aproape până acolo după ce-i aruncă, auzind asta, o privire dură. Apoi se opri brusc, totuşi, privindu-şi şi mai fix pălăria pe care o ţinea în mână; cu urmarea că ajunse din nou, în clipa următoare în faţa fotoliului ei. „Şi faptul că n-am venit atâta vreme nu poate fi numit un act de francheţă?“

Ea trebui din nou să-şi între în ritm ca să-i răspundă: „Faci cumva aluzie la *câştigul* pe care n-am reuşit să-l obţin din cauza pierderii încântătoarei tale prezenţe? În orice caz“ — ea nu-i dădu timp să răspundă — „ai pare-mi-se sentimentul că eşti tot atât de franc ca şi mine, şi că niciunul nici altul nu suntem făpturi care să ne lăsăm mânate de simple impulsuri nesăbuite. De fapt, a fost o vreme, nu-i aşa? când ne bucuram să ne intuim adâncurile neguroase unul altuia. Dacă aş vrea să mă pun bine cu tine”, continuă ea, „aş putea spune că aflând în manierele piezişe un asemenea tovarăş alături de care să trebuiască să fac meandre şi să apuc pe căi cotite, aş risca să mă pierd în mână. Dar de ce să ripostăm şi să ne învinuim reciproc? Pentru numele lui Dumnezeu, să nu devenim vulgari — oricât de rău ar sta lucrurile, n-am ajuns chiar până *acolo.* Neîndoielnic, eu *pot* să fiu — într-o bună zi o să mă văd *nevoită* să fiu: simt vulgaritatea ameninţându-mă ca un destin implacabil ascuns într-un viitor sumbru. Dar las-o să vină atunci când o să fiu bătrână şi dezgustătoare; niciun ceas mai devreme. Aşa încât ar trebui să-mi dai drumul cu binişorul — tot aşa cum îţi dau şi eu.“

„O, ştiu“, spuse Vanderbank cu eleganţă, „că sunt o serie de întrebări pe care eviţi să mi le pui! Dai dovadă de atâta tact!“.

„Ăsta e cuvântul. Şi îmi place mult mai mult”, continuă doamna Brook, „să ne referim la *tact* ca la ceva ce ţine de discreţie şi nu de duplicitate. Dacă eşti dispus să înţelegi, ai mai mult de câştigat.”

„Înţeleg întotdeauna şi mai presus de orice”, replică el, „adevărul universal că eşti de-a dreptul prodigioasă.”

Faptul că ea nu găsi nimic împotriva acestei afirmaţii se datora întrucâtva, probabil, unei atenuări a tensiunii. „Ca de pildă, când *ar fi* atât de uşor…”

„Da, să ridici ceea ce zace acolo, şi totuşi tu te abţii atât de superb.”

„Practic vorbind mă îmbii să nu las să-mi scape prilejul. *Tu* eşti superb!“ râse doamna Brook destul de straniu.

„Nu ţii câtuşi de puţin să spui”, continuă el împurpurându-se puţin, „ceva ce ai putea rosti în chip *atât de* evident şi firesc?“

Văzând că se face apel la problema dorinţei ascunse, doamna Brook îşi asumă aerul de decenţă politicoasă, sugerând că se străduie să-i acorde avantajul pe care-l prezintă orice dubiu. „Că nu vreau, adică, să aflu înainte de a te duce sus, ce *vrei* de fapt? Ai să fii foarte dezamăgit”, întrebă ea, „dacă o să-ţi spun că de vreme ce o să aflu probabil — aşa cum ni se tot spunea când eram copii — *totul la vremea lui*, pot să aştept, până iese la lumină de la sine?“

Vanderbank mai zăbovi încă. „*Eşti* profundă, zău.”

„N-ai decât să fii şi mai profund.”

„Uşor de zis. Mă tem oricum că n-ai să ai părerea asta despre mine”, continuă el după o pauză, „dacă o să te întreb la ce naiba — de vreme ce Harold o face într-adevăr pe Lady Fanny să fie atât de cuminte — mai are Cashmore nevoie de indicaţiile Nandei?“

„A, n-ai decât să descoperi!“ spuse doamna Brook.

„Nu s-a terminat definitiv cu Carrie Donner?“

„Descoperă”, repetă ea.

Alături de uşă, Vanderbank era cu mâna pe clanţă, dar mai avea totuşi de întrebat ceva. „Nu poţi presupune, cel puţin aşa cred, că a ajuns să-l placă pe el *aşa cum e?“*

„Descoperă!“ şi doamna Brook, în picioare acum, se întoarse cu spatele.

El o mai privi o clipă, apoi se opri puţin şi părăsi încăperea.

XXXII

DOAMNA BROOK RĂMASE SINGURĂ zece minute, la sfârşitul cărora reflexiile ei — care puteau să pară adânci — fură întrerupte de intrarea soţului său. Întreruperea nu era de fapt chiar atât de mare cum ar fi fost dacă soţii nu s-ar fi întâlnit — aşa cum se întâlneau ei întotdeauna, în tăcere: în orice caz, la început ea nu-i acordă prea mare atenţie, mulţumindu-se doar să-i dea o ceaşcă de ceai cu lapte şi zahăr, fără nimic altceva alături. Nu i-a adresat niciun cuvânt, dar chiar dacă i-ar fi spus «Poftim, dragul meu Edward, ceaiul — e tocmai cum îţi place; ia loc şi bea-l în tihnă», tot nu puteai deduce că el venise doar să-şi ia gustarea, sau că aşa gândea ea cel puţin. Niciun spectator cât de cât competent n-ar fi avut nevoie să-i vadă prea mult împreună fără să aibă sentimentul că orice făcea, sau se abţinea să facă în prezenţa soţului ei, se baza pe o cunoaştere profundă a tabieturilor lui. Tabieturile lui Edward constituiau un capitol aparte, stăpânit de ea pe deplin şi în privinţa căruia singurul dezavantaj consta în aceea că meritul doamnei Brook era hărăzit, prin însăşi natura cazului, să rămână întrucâtva obscur. Numărul deprinderilor stranii era atât de mare, încât nimeni *nu-l putea* şti în afară de ea; şi nimeni nu putea să-şi dea seama prin ce strâmtori trebuiau să-şi croiască drum stratagemele ei. Printre ciudăţenii, de exemplu, se număra şi faptul că dacă adesea era nespus de tăcut când avea capul înţesat de gânduri, era tot aşa de taciturn şi când nu avea nimic de spus — o singularitate derutantă, câtă vreme nu era cunoscută, pentru o doamnă care în cazul din urmă ar fi putut tolera aproape orice soi de remarci. „Ce părere ai“, spuse el în ultimă instanţă, „de faptul că a apărut azi?“

„Cine, amicul Van?“

„O, a apărut şi *el*?“

„Acum jumătate de oră, întrebând de Nanda aproape din primul moment. L-am trimes sus la ea, şi acum se află acolo.“ Dacă Edward îşi avea tabieturile lui, nici ea nu era scutită de ciudăţenii; şi una dintre acestea consta în faptul că în conversaţia cu el, dacă se putea numi conversaţie, nu dădea în vileag nimic înainte de a se ivi o nevoie iminentă. Juca întotdeauna cu două-trei cărţi mascate, teoria ei fiind că nu ştii niciodată ce se poate întâmpla. Se întâmpla totuşi ca uneori el să mizeze, cum ar fi spus ea, pe una mai bună.

„Nu e la Nanda acum. Am stat până adineaori la ea.“

„Să nu fi urcat oare?“ doamna Brook se arătă nespus de interesată. „Ştii, a plecat de la mine ca să se ducă la ea.“

„Să ştiu, de unde puteam să ştiu? Doar am plecat de la ea acum vreo cinci minute.”

„În cazul ăsta a plecat fără s-o vadă.” Doamna Brook cântări lucrurile. „Şi-a schimbat intenţiile, când a ajuns pe scară afară.”

„Ei”, făcu Edward, „n-o să fie prima intenţie care se schimbă acolo. Cred că e singurul lucru pe care îl poate schimba un bărbat.”

„Te referi în mod expres la scările mele?“ întrebă ea cu tânguirea ei capricioasă. Dar între timp meditase şi asupra acestui lucru. „Atunci la cine te refereai?“

„Domnul Longdon o să sosească să ia ceaiul cu ea. A primit un bilet.”

„Dar când s-a întors în oraş?”

„Cred că aseară. Biletul — care a fost adus de un comisionar acum vreo două ore — îi anunţa venirea şi exprima speranţa că ea va fi acasă.”

Doamna Brook chibzui din nou. „Mă bucur că e acasă. E un om mult prea încântător. Adus de un comisionar, spui. Probabil că aşa i le trimetea mămichii. N-ar telegrafia pentru nimic în lume.”

„O! Nanda i-a telegrafiat *lui* adeseori”, replică bărbatu-său.

„În cazul ăsta Nandei ar trebui să-i fie ruşine. Dar cum de ai aflat?“ întrebă doamna Brook.

„O, ştiu, de vreme ce suntem implicaţi într-o poveste ca asta.”

„Şi totuşi te plângi că nu este deschisă faţă de tine! Iese la iveală că vă înţelegeţi ca doi răufăcători.”

Edward primi această învinuire aşa cum îşi primea toţi prietenii vechi, fără niciun semn — demn de acest nume — de recunoaştere. „În ce mă priveşte, nu ştiu să mă fi plâns vreodată de lipsa de apropiere a cuiva. N-a rămas prea multă, după câte văd, ca s-o afişeze vreunul faţă de mine. Ce-ţi închipui că i-aş putea determina să facă? Cum eu nu merg prea departe cu intimităţile, se prea poate să fi făcut aluzie tocmai la *asta.“*

„Dar mergi departe,” declară doamna Brook. „Ai numai impresia că nu, dar ajungi chiar foarte departe. Întotdeauna, exact aşa cum spuneam adineaori, dai în vileag ceva ce ai aflat din altă sursă.”

„Da, şi văd cum te aprinzi când îţi ajunge şi ţie la urechi. Ceea ce dau eu în vileag se rezumă doar la ceea ce mi se spune.”

Această restrângere a sferei nu ridică totuşi niciun obstacol în calea doamnei Brook. „A! dar impresia mea este că lucrurile pe care şi le spun oamenii în zilele noastre…! În fond, ce-ai vrea?“

„De“ — şi Edward, din fotoliul său îşi aţinti o vreme privirile asupra focului — „diferenţa rezidă probabil în ceea ce îţi spun ei *ţie.*“

„Lucruri care sunt mai deosebite?“

„Da — mai grave. După părerea mea”, continuă el, „acelea pe care le furnizez eu…”

„Sunt mai puţin detestabile decât cele făcute de mine? Trebuie să facem toţi ce ne stă în putinţă. Dar când aflu de la tine”, continuă doamna Brook, „că Nanda şi-a permis ceva atât de înfiorător cum e ideea cu telegramele, mă munceşte din nou gândul că *eu* aş fi fost persoana cea mai indicată să mă ocup de el, dacă repulsia lui faţă de mine nu mi-ar fi barat calea.” Ajunsese şi ea acum în faţa focului spre care îşi aţinti privirile asemeni soţului ei. „Eu n-aş fi trimis niciodată telegrame. Aş fi recurs la mici gesturi delicate şi lucruri ieşite din comun, care ei nici nu i-au trecut prin minte.”

„O, da, Nanda nu recurge la asemenea lucruri ca tine”, reluă Edward.

„E sumbră ca un horn când nu arde focul, şi la urma urmelor dacă n-ar fi fost mămica…” Şi se pierdu din nou în raţiuni de ordin general.

Tăcerea soţului păru să sugereze o clipă deferenţă faţă de aluzia ei, dar chiar şi această combinaţie îşi avea limitele sale. „Cred că te foloseşti de maică-ta ca să menţii destul de vie relaţia. Dar după cum spui tu dacă ea *n-ar fi procedat* aşa…”

„Păi n-am fi ajuns nicăieri.”

„Bine, şi unde ne aflăm acum? Asta vreau *eu* să ştiu.”

Urmărindu-şi propriile gânduri, nu acordă la început nicio atenţie întrebării lui. „Fără repulsia lui inexplicabilă, poate m-ar fi simpatizat.” Reveni însă cu un oftat la realitate. „Dar n-are a face: trebuie să ne descurcăm cu ceea ce avem.”

„Şi ce *anume* avem?“ continuă Edward.

Fără să-şi plece urechea la întrebare, soţia sa se îndepărtă ca, după câţiva paşi nedecişi, să se apropie din nou de el şi mai hotărâtă. „Dacă domnul Longdon este aşteptat să sosească, n-ai vrea să-mi faci o favoare? N-ai vrea să te întorci la Nanda — înainte de sosirea lui — şi s-o înştiinţezi, bine înţeles nu ca din partea *mea,* că Van a fost aici jumătate de oră şi a plecat fără s-o vadă, deşi i se spusese că este singură sus?“

Edward Brookenham rămase locului. „N-ai prefera să-i comunici asta chiar tu?“

„Dacă aş fi preferat”, spuse doamna Brook, „aş fi făcut-o până acum. Desigur, nu pot să-i dau impresia că nu vine de la mine dacă mă duc eu să-i

spun. Pe de altă parte vreau să fiu aici să-l primesc înaintea ei.”

„Atunci, nu poate s-o afle după aceea?“

„După ce pleacă dpmnul Longdon? Important e ca ea să afle din timp, să-i poată spune şi lui.”

Edward continuă să dialogheze cu focul. „Şi ce-i important în povestea *asta?*“ Iritarea ei care crescuse vizibil o puse din nou în mişcare şi cam pe când ea ajunse în dreptul ferestrei, el lansă o nouă întrebare. „Eşti chiar atât de grăbită să-i comunici că Van n-o vrea?“

„Asta numeşti tu grabă, când eu aştept de aproape un an? Nanda poate s-o afle sau nu, după cum are chef — poate s-o afle oricând: dacă n-a aflat-o destul de clar până acum, atunci este prea proastă şi faptul nu mai contează. Dacă sunt presată, e doar în legătură cu domnul Longdon. O să i-o ofere caldă când o să sosească.”

„Vrei să spui că o să se grăbească să i-o comunice?“ O clipă doamna Brook îşi aţinti ochii spre o anume imensitate de sus din tării. „O să aducă vorba despre asta.”

Pe de altă parte, cu picioarele întinse, soţul ei îşi scruta bombeul ghetelor. „Eşti foarte sigură?“ Apoi cum nu primi niciun răspuns: „Da’ ce motiv ar avea atâta vreme cât el nu i-a *vorbit* despre…”

„Despre modul în care, — aşa cum te-am înştiinţat cu atâta vreme în urmă, i-a pus el problema lui Van? Fără îndoială că această chestiune nu s-a pus explicit între ei; dar îmi închipui că nu au nevoie să pună punctul pe *i* chiar atât de apăsat ca noi doi, dragul meu, ca să-şi transmită o serie de lucruri. Fără să-i adresezi o silabă măcar, ea vibrează la ceea ce se petrece prin toate fibrele fiinţei sale delicate.”

Edward îşi acordă un interval şi mai îndelungat ca să rumege. „Sărăcuţa de ea!“

„Îţi dă chiar senzaţia că ar fi vrednică de compătimit” întrebă doamna Brook, „deşi se fac fantastic de multe lucruri pentru ea?“

„Se fac? Cine le face?“

Când vorbi din nou ea avu aerul că nici nu auzise întrebarea lui. „Are tot ce-şi poate dori o femeie, fie ea tânără sau vârstnică.”

„Nu mai spune!“

Tonul lui Edward exprima uimire, dar ea continuă pur şi simplu. „A găsit bărbatul care să ţină la ea.”

„Bine, da’ dacă nu-i tocmai cel potrivit?“

„Consideri că domnul Longdon e chiar atât de nepotrivit? Regret”, declară ea cu un suspin straniu, „că nu am avut *eu* parte de un domn Longdon.”

„Şi eu regret foarte mult că n-ai avut. Eu n-aş fi luat lucrurile ca Van.”

„O! a fost nevoie de Van”, replică doamna Brook, „ca ele să ajungă acolo unde sunt.”

„Dar unde *sunt*? Tocmai asta e întrebarea. De pildă în aceste trei luni”, se interesă Edward, „cum s-a materializat relaţia lor?“

Doamna Brook chibzui asupra chestiunii. „Pentru cine să se materializeze?“

„Cum pentru cine?; doar îţi pasă mai mult de propriu-ţi copil.”

„În cazul ăsta ea a devenit pentru el tocmai ceea ce am sperat mai mult — obiectul unei compasiuni şi mai pronunţate.”

„Asta ai sperat pentru ea?“

Evident, în ceea ce o privea, doamna Brook era atât de lucidă, încât noul val de iritare ce i se citi pe chip dobândi şi mai multă semnificaţie. „Cum poţi să mai întrebi după ce vezi tot ce am făcut…?“

„În seara aceea la doamna Grendon? De, e pentru prima oară că *pun* această întrebare.”

Tăcerea doamnei Brook fu şi mai semnificativă. „Îi e milă de ea pentru că stă cu *noi.“*

Edward rămase pe gânduri. „Şi pentru că stă şi cu mine?“

„Nu în aceeaşi măsură — dar contribui şi tu.“

„În seara aceea am crezut — că nu gândeşte aşa.”

„La Tishy? O, tu n-ai contat”, spuse doamna Brook. „Fiecare lucru şi fiecare persoană contribuie cu ceva. Harold mai cu seamă“ — păru ea să treacă în revistă totul — „şi într-o oarecare măsură chiar şi bieţii copii, aş spune. O, fiecare luat în parte” — se aprinse ea în faţa viziunii — „e cum nu se poate mai clar. Jane imens, *par example.* Aproape toţi ceilalţi care vin aici, Cashmore, Carrie, Tishy, Fanny — fie ei binecuvântaţi! — fiecare după puterile sale.”

Sub influenţa acestei demonstraţii, Edward Brookenham se ridicase încet din fotoliu, şi pe când soţia sa se apropia de acea fază în care te-ai fi aşteptat să ofere proba supremă, el se opri în faţa ei, cu spatele la foc. „Şi probabil şi Mitchy.”

Dar n-o nimerise. „Nu, cu Mitchy lucrurile stau altfel.”

El se miră. „Altfel?”

„Nici vorbă să contribuie. A fost doar o piedică în plus.” Apoi, cum chipul său avea aerul să spună că acestea *constituiau* inconsecvenţe, ea adăugă, „nu e nevoie să înţelegi, dar poţi să mă crezi. Cel care contribuie cel mai mult este bineînţeles Van însuşi.” Era o afirmaţie prin care incapacitatea lui de a înţelege nu ieşea cu nimic diminuată şi ea îşi completă intervenţia. „Prin faptul că nu o place.”

Mâhnirea în care se cufundă Edward auzind acestea nu-l descumpăni total şi totuşi păru profund afectat. „Vezi cu ochi buni faptul că el n-o place?“

„O Doamne, nu. Şi nici chiar *Van.*“

„Nici el nu vede…?“

„O! el detestă asta.”

„Evident pe el nu l-am întrebat”, păru să spună Edward mai mult pentru sine decât pentru soţia sa.

„Şi evident nici *eu* n-am făcut-o”, replică ea — indubitabil, nu numai pentru sine. „Dar o ştiu. Ar fi gata s-o placă, dacă ar fi în stare, dar nu e. Tocmai de asta”, încheie doamna Brook, „nu încape nicio îndoială.”

Se simţea în fine, în gravitatea lui Edward, un patos real. „Eşti sigură că n-o să-i ceară mâna?“

„E sigur că domnul Longdon n-o s-o arunce peste bord acum.”

„Evident, dacă lucrurile *sunt* sigure…”

„Atunci?”

„Păi, sunt. Dar evident, dacă nu sunt…”

„Atunci?“

„Păi n-o să se aleagă cu nimic. Cu nimic în afară de *noi“*, continuă el să reflecteze. „Doar dacă, ştii, tu acţionezi în baza unei certitudini…”

„Tocmai în baza asta *acţionez* acum. N-am făcut nimic înainte de a ştii că sunt în siguranţă.”

„În *siguranţă*?“, repetă el pe un ton ambiguu, şi apoi se priviră îndelung.

„În siguranţă. Ştiam că o să persevereze.”

„Dar cum de ştiai că n-o să persevereze Van?“

„Nu contează *cum* — dar eram şi mai sigură. El n-a perseverat.” Doamna Brook rosti asta foarte simplu şi se îndepărtă de soţul ei.

O vreme Edward o urmări cu privirile. „La urma urmelor noi *nu ştim* de ce mijloace dispune bătrânelul.”

„Nu ştiu ce vrei să spui prin *noi* nu ştim. Nanda ştie.”

„Daria ce ne foloseşte dacă ea nu ne spune?”

Doamna Brook, care se întorsese cu faţa, îşi îndreptă din nou privirile în altă direcţie. „Sper, să nu faci abstracţie”, remarcă ea cu superioritate, „de faptul că noi n-o întrebăm.”

„*Tu* n-o întrebi?“ se posomorî Edward.

„Niciodată. Dar am încredere în ea.”

„Da”, căzu el din nou pe gânduri, „trebuie să ai încredere în propriul tău copil. Dar Van?” se interesă el.

„Dacă are încredere în ea?“

„Dacă ştie ceva despre suma globală.”

Ea ezită. „Totul. Este apreciabilă.”

„Ţi-a spus-o el?“

Doamna Brook, iritată la culme acum, păru să ezite chiar şi în faţa întrebării. „Pe *ei* îl întrebăm şi mai puţin.”

„Atunci cum de ştim?“

Obosise tot dând explicaţii. „Pentru că tocmai de aia îi displace.”

Curiozitatea lui Edward părea într-adevăr să nu aibă limite. „Dar ce îi displace?”

„Păi, faptul că nu o simpatizează.”

Edward rămăsese cu spatele la foc şi cu privirile inexpresive aţintite asupra cornişei şi a plafonului. „Nu mi-aş fi închipuit că o să fie atât de greu!“

„Ei vezi, nu e chiar aşa. Domnul Longdon ştie să se descurce.”

„Nu-mi dau seama ce naiba se întâmplă cu ea“, continuă Edward cu răceală.

„A, de nu poate să preîntâmpine…! Din fericire tocmai acest fapt stârneşte în parte interesul pe care i-l poartă domnul Longdon.”

„Dar la naiba, spune o dată ce *este*?“ întrebă el scos din răbdări.

Ea ezită puţin, dar în cele din urmă mărturisi. „Chiar *eu.*“

„Şi cu *tine* ce mai e?“

Auzind asta doamna Brook schiţă un gest ce-l făcu s-o privească în ochi şi o clipă ea îi zâmbi vag. „E cel mai drăgălaş lucru pe care mi l-ai spus vreodată. Dar să ştii că e singurul, *absolut* singurul!“

„Chiar aşa?!“ Ea îi puse mâna pe braţ iar el păru aproape stânjenit.

„Chiar cel mai drăgălaş. Gândeşte-te bine la asta, chiar dacă ai spus-o numai din întâmplare — şi acum nu te face caraghios — aşa cum ştii că poţi fi uneori — retractând cele spuse. E colosal. Este de-a dreptul încântător, nu-i aşa? când necazurile reuşesc să ne apropie. Şi acum du-te sus la ea.”

Ceva straniu înnegura chipul lui Edward, asupra căruia această succesiune de remarci nu aruncă nicio lumină, dar în cele din urmă el se urni din loc şi nu se opri din nou decât în clipa în care ajunsese aproape de uşă. „Ştii fără îndoială că i-a trimes o grămadă de cărţi.”

„Domnul Longdon — în ultima vreme? O, da un adevărat potop, aşa încât camera ei arată acum asemeni unui depozit de librar; şi toate în cele mai frumoase legături; cele mai reputate opere englezeşti. Nu numai că ştiu asta, fireşte, dar ştiu ceea ce tu nu ştii — de ce anume.”

„De ce?“ replică Edward ca un ecou. „De ce dacă nu… doar dacă nu i-ar trimite bani — tocmai pentru că e aproape unica amabilitate pe care şi-o poate permite de la distanţă.”

Doamna Brook ezită; apoi cu un oftat oarecum înăbuşit: „Asta e.“

Dar el rămase tot pe loc. „Şi poate că îi trimete totuşi bani.”

„Nu. Nu acum.”

Edward mai zăbovi. „Atunci îl risipeşte numai…”

„Numai pe cărţi?“ Era uluitor — cu efecte vizibile acum asupra lui — până în ce amănunte stăpânea ea subiectul. „Da, asta e forma pe care o îmbracă delicateţea lui — deocamdată.”

„Şi nu te temi pentru viitor…?“

„Să nu considere că darurile în cărţi au rezolvat totul? Nu. Le foloseşte doar ca o punte.”

Cuprins de o veselie abia perceptibilă el ajunse la uşă, unde, totuşi, se mai opri o dată. „Nu crezi că ar fi mai bine să discut cu Van?“

Ea îl privi nedumerită. „Pentru ce?“

„Cum? Ca să-l întreb ce naiba intenţionează.”

„Încearcă numai ceva atât de respingător şi vulgar”, replică ea instantaneu, „şi plec din casa ta în mai puţin de un ceas. Crezi”, îl interogă ea, „că ai să reuşeşti să-i bagi copila pe gât?“

Clar. El nu era pregătit să-şi explice convingerile, dar poseda o memorie amplă ce-şi spuse cuvântul. „Atunci de ce naiba ne-a făcut curte?“

„Nu ne-a făcut el. Noi i-am făcut *lui.*”

„Dar de ce naiba…?“

„Păi” spuse doamna Brook ca să-i pună o dată capăt „noi am fost îndrăgostiţi de el.”

„O!“ se scutură Edward. În clipa asta deschisese uşa şi exclamaţia se datora în parte apariţiei unui slujitor ce conducea un oaspete. Salutul pe care-l adresă oaspetelui, înainte de a-l ocoli şi de a o porni mai departe, a

fost totuşi, dintre cele mai fugare şi putea sugera că nu trecuse decât o zi de când nu se văzuseră. „Bună, Mitchy! Te-ai întors, pasămite!“

XXXIII

TOTAL DIFERITĂ FU PRIMIREA CE i-o rezervă doamna Brook hoinarului recuperat pe care într-un interval scurt îl copleşi cu absolut toate exclamaţiile de surpriză şi încântare, deşi în cele din urmă, ca un corectiv adus acestor lucruri, îşi exprimă regretul în faţa refuzului său de a accepta ceaiul şi de a se lăsa, potrivit formulării ei, instalat pentru conversaţie, în colţul lui obişnuit de pe canapea. El recunoscu sincer că se află într-o stare de agitaţie şi jenă; îi aduse chiar aminte că e înfiorător de timid şi că după despărţiri, complicaţii, sau altceva ce s-ar fi putut ivi în fiece clipă, e conştient de praful ce se aşternuse peste relaţii şi pe care nu se simţea în stare să-l spulbere aşa dintr-o singură suflare. Doamnei Brook nu-i rămânea, conform firii ei, decât să-i facă toate chefurile, chiar dacă, în timp ce se plimba de colo-colo, schimbându-şi locul, el ieşea din carapace numai parţial şi pentru scurtă vreme. Erau atâtea lucruri pe care el voia să le afle încât — ei bine, cum nu sosise decât în seara precedentă, ea trebuia să arate înţelegere. Mai erau o serie de noutăţi pe care doamna Brook, era clar, dorea aproape cu egală aviditate să le afle, aşa dintru început se putea spune că de ambele părţi impulsul de a-şi face unul altuia confideţe putea fi compromis de curiozitate. Acest dezastru a fost în cele din urmă evitat prin faptul că spiritul de analiză al lui Mitchy găsi material care se lăsa modelat cu destulă uşurinţă. În ultimă instanţă deveni limpede că lucrurile stăteau astfel, când după un schimb de fraze cam fără adresă el întrebă afabil: „Spune, a făcut-o?“

Era ceva în expresia doamnei Brook, ceva ce părea să răspundă: *O, binişor — nu da buzna, ştii doar*! şi, mişcarea prin care ea se îndepărtă de el definea stadiul problemei lor ca nefiind deloc chiar atât de simplu. Cum Mitchy refuzase să ia ceaiul, ea sunase şi, la semnalul clopoţelului, apăruseră imediat cei doi slujitori să strângă masa. Câteva minute cât slujitorii au fost de faţă nu s-a mai petrecut aproape nimic; ea nu vorbi decât în clipa când valetul era pe punctul de a închide uşa. „Peste câteva minute urmează să vină domnul Longdon; introdu-l în camera domnului Brookenham, dacă domnul Brookenham nu se află acolo. Dacă se află, introdu-l în sufragerie; şi în ambele cazuri anunţă-mă imediat.”

Valetul rămase unde se afla fără să schiţeze un gest. „Şi dacă întreabă de domnişoara Brookenham…?“

„N-o să întrebe!“ răspunse ea cu o asprime în faţa căreia interlocutorul se retrase. „O să întrebe”, adăugă ea pe cu totul alt ton către Mitchy. „Adică, ştii, *s-ar putea* foarte bine s-o facă. Dar, o, ce ţi-e şi cu subtilitatea servitorilor!“ oftă ea.

Mitchy era numai ochi şi urechi acum. „Deci domnul Longdon e în Londra?“

„Prima oară de când ai plecat. E aşteptat să ne facă o vizită în după-amiaza asta.“

„Şi vrei să-l întâlneşti singură?“

Doamna Brook rămase pe gânduri. „Cred că nu vreau să-l văd deloc.“

„Atunci, reţinându-l la parter…?”

„Nu urmăresc decât să nu dea buzna înainte de a şti şi eu. Eu vreau să te văd pe *tine,* dragul meu.”

Mitchy îşi roti privirile în jur. „Ştii, să nu mi-o iei în nume de rău, dacă în chip de răspuns la asta o să-ţi spun că eu vreau să-i întâlnesc pe toţi. Chiar şi adineaori mi-ar fi făcut plăcere să stau ceva mai mult cu Edward.”

Cu felul ei de a fi şi în stilul în care îşi clătina uşor capul, doamna Brook era plină de farmec. „Mie nu.” Apoi îi dezlegă enigma după o pauză: „Chiar mi-a venit ideea că dacă n-ai avea nimic împotrivă…”

„Spune-mi, stimată doamnă”, făcu Mitchy încurajator, „când am avut eu *vreodată* ceva împotrivă? Pot să te asigur”, râse el, „că nu m-am întors cu intenţia de a o lua de la capăt.”

Auzind asta, brusc şi lăsând deoparte alte lucruri, ea îşi puse mâna pe braţul lui. „Mitchy, dragul meu, *eşti* fericit?“

Rămaseră o clipă privindu-se. „Poate nu atâta cât ai fi încercat *tu* să mă faci.”

„Da’ ştii că *eu* îţi mai aparţin încă.”

„O”, spuse Mitchy, „îmi aparţin atâtea! Dacă stau bine să mă gândesc, e oare posibil ca un bărbat cu firea mea aparte — zău, să ştii că e înfiorător de aparte — *să nu fie* fericit? Gândeşte-te numai ce poate însemna pentru un om cu posibilităţile mele simpatetice să fie împins spre fericire.”

Cântărind lucrurile, doamna Brook avu aerul că ezită puţin. „Da’ — dar nu trebuie să te laşi împins prea mult. Tocmai din pricina posibilităţilor noastre simpatetice suferim. Dacă ai să te laşi copleşit de ele, n-am să pot să suport.”

Ea îi rechemă în minte lui Mitchy o imagine anume. „*Ar fi* nostim, nu crezi? Dar n-ai să te vezi obligată să suporţi. Mi-aş lua lumea în cap şi aş

suferi de unul singur, undeva — într-o odaie întunecoasă, cred, sau pe o insulă pustie; oricum, unde să nu mă vadă nimeni. Şi pe de altă parte”, continuă el, „ce e rău într-o suferinţă care nu te scoate din minţi, de vreme ce sunt sigur că a mea n-o să mă scoată din minţi — oricât i-ar amuza pe alţii aspectul ei exterior? Am senzaţia că pe insula pustie sau în odaia întunecoasă n-aş face decât să ţopăi de colo-colo cuprins de fiorul ei — şi aş fi vrut foarte mult să nu-ţi ofer spectacolul acestor salturi ridicole. Te asigur, dragă doamnă Brook”, încheie el, „că nu sunt deloc scos din minţi acum. Totul e atât de interesant.”

„Eşti minunat!“ interveni ea vag.

Dar el continuă să-i dea atenţie: „Poate că te-ai gândit să mă trimeţi pe mine să ies în întâmpinarea…?“

Ea nu reveni, totuşi decât lent la clipa prezentă. „Domnului Longdon? Ei, da. Ştii că *pe mine* nu poate să mă înghită…”

„Da, da” — abia putu Mitchy să-şi ascundă nerăbdarea.

Asta o îndepărtă de el. „Eşti de-a dreptul încântător. Te-ai *întors* neschimbat. Aş spune”, explică ea după o clipă, „că am vrut să fie primit…”

„Fără nicio neplăcere, ca să zicem aşa, nici pentru el nici pentru tine? Atunci”, spuse Mitchy care evident avea sentimentul că o înţelesese pe deplin, „am senzaţia că sunt absolut omul potrivit. E o încântare că întorcându-mă pot fi de un oarecare folos!“

Ea însă se arătă mult mai evazivă. „Dacă ai şti la ce te-ai întors!“

„Tocmai asta încerc şi eu să aflu. Deci Van este tot acolo unde l-am lăsat?“

Ea rămase tăcută un timp. „Şi chiar ţi-ai închipuit că o să facă vreun pas?“

Mitchy se plimba de colo-colo prin cameră vorbindu-i întors cu spatele. „Ştii, ţinând seama de toate motivele…” Şi cum ea îl urmărea din priviri, el o confruntă din nou cu o întrebare. „Şi problema e complet scoasă din discuţie?“

„Dar când a făcut cu adevărat obiectul unei discuţii?“

„O, îţi cunosc punctul de vedere, şi asta”, spuse Mitchy, „este partea cea mai stranie a chestiunii. Pot să-ţi spun că pe mine *m-ar fi hotărât* să marşez.”

„Punctul meu de vedere?“ doamna Brook rămase pe gânduri. „Ai uitat că şi în legătură cu tine am avut un punct de vedere care nu te-a convins?”

„A, dar noi doi nu ne-am contrazis. Nu a fost o sfidare, nicio profeţie. Tu mă voiai pe *mine”*

„Chiar aşa e!“ spuse doamna Brook simplu.

„Iar pe el nu-l voiai. Pentru *ea* vreau să spun. Aşa încât ţi-ai asumat riscul s-o arăţi.”

Ea păru surprinsă. „Chiar aşa am făcut?“

Se aflau din nou faţă în faţă. „Candoarea ta e divină!”

Ea se arătă mirată. „Vrei să spui că tot aşa a fost şi atunci?“

Mitchy îi zâmbi îmbujorându-se. „Acum e desăvârşită.”

„Vezi“, reveni ea imediat. „Ştiam eu cine-i Van al meu.“

„Şi *eu* credeam că-l ştiu pe Van *al tău“*, spuse Mitchy. Privirile li se întâlniră o clipă, şi el adăugă: „Dar m-am înşelat.” Apoi exclamă: „Teribil ai lucrat!“

Ea avu aerul că nu-şi dă prea bine seama. *„Am lucrat teribil*?“ După care, pe un ton ceva mai strident: „De unde ştii ce am făcut eu în timpul acesta cât tu te-ai plimbat plin de încântare prin locuri pe care n-am să le revăd niciodată, chiar de mi-aş da şi viaţa s-o pot face.”

„Bine, dar ştii, am văzut în seara aceea la Tishy, chiar înainte de a pleca din Anglia, începutul fantastic pe care l-ai făcut. Ţi-am surprins atunci atitudinea, cum s-ar spune, şi sistemul.”

Cu ochii aţintiţi în depărtare ea vorbi după o clipă. „Şi care prin aceeaşi stratagemă, n-am reuşit şi eu să le surprind pe ale tale?“

„Pe ale mele?“ Mitchy rămase pe gânduri părând că se îndoieşte. „Draga mea copilă, n-aveam pe atunci aşa ceva.”

„Vrei să spui că sistemul tău s-a închegat — de atunci încoace?“

El clătină din cap cu hotărâre. „Poţi să fii sigură că plutesc în derivă. N-am avut niciodată, şi acum mai puţin ca oricând nimic în afara filosofiei mele de viaţă, pe care nu voi face nicio încercare s-o elucidez în clipa de faţă, şi din care cred că, de bine de rău, ai descoperit singură o serie de elemente. Ceea ce m-a surprins la tine în seara aceea a fost excepţionalul tău simţ politic.”

Doamna Brook îl privi în felul ei ingenuu. „Se pare că în seara aceea toată lumea a fost frapată de câte ceva! Oricum, tot ce pot spune”, continuă ea, „este că în situaţia dată v-aţi arătat cu toţii mult mai pătrunzători decât mine.”

„Atunci politica ta nu s-a bazat decât pe un instinct orb, fără niciun fel de program sau stratagemă? Dar la urma urmelor, de vreme ce a reuşit perfect,

numele nu mai are nicio importanţă. Aşa cum îţi spun“, declară Mitchy. „sunt căzut în admiraţie faţă de reuşita ei deplină.”

Ea arăta, ca şi înainte, atât de tânără şi totuşi atât de gravă. „Ce înţelegi tu prin reuşita ei deplină?“

„Permite-mi mai degrabă să te întreb, sau nu-i voie? ce înţelegi *tu* prin eşecul ei?“

Auzind asta doamna Brook, care de câteva minute era în picioare, se aşeză, ca şi când ar fi vrut să răspundă întrebării lui. Dar în clipa următoare căzu din nou pe gânduri. „Ai primit deseori veşti de la el?“

„Nici măcar o dată.”

„Şi i-ai scris?“

„Nici măcar un cuvânt. Vezi, am lăsat totul”, zâmbi Mitchy, „pe seama *ta.“* După care continuă: „Te-a vizitat asiduu?“

Ea ezită puţin. „Cât se poate de rar. Dar întâmplarea face că m-a vizitat tocmai acum.”

Oaspetele ei se înroşi de-a binelea. „Şi cum, l-am scăpat chiar aşa?“

Din nou pauza ei a fost dintre cele mai scurte. „Nu l-ai fi scăpat dacă *s-ar fi dus* sus.”

„Sus?“

„Da, la Nanda, de care Van s-a interesat de îndată ce-a venit — căci, după cum ştii, dispune acum de propriul ei salon — şi de dragul căreia, te asigur, orice ai crede tu, am fost gata să-l eliberez, la capătul unui sfert de ceas. El s-a răzgândit, totuşi, şi a plecat fără s-o vadă.”

Mitchy se arătă profund interesat. „Şi ce l-a determinat să se răzgândească?“

„Ştii, tot încerc să descopăr.”

El păru să urmărească acest efort. „Şi încă nu ţi-a venit nicio idee?“

„Când o să-mi vină, îţi voi da de veste.”

Din nou, el ezită doar o clipă. „Eşti sigură că n-ai mai întreprins nimic altceva în direcţia asta?“

Auzind replica, ea se ridică vădind o sinceritate stranie. „Să ştii, că după părerea mea, mergi cam prea departe.”

„Dar, n-am stabilit chiar adineaori”, răspunse el prompt, „că totul e instinctiv şi inconştient? Dacă aşa au stat lucrurile în seara aceea la Tishy…”

„A, *voyons, voyons“*, îl întrerupse ea, „da’ chiar şi atunci ce am făcut?“

El izbucni în râs la o anume inflexiune din glasul ei. „Ai vrea să-ţi evoc din nou tabloul…?“

„N-am de ce mă teme.”

„Păi, pur şi simplu — în mod public — ai luat-o înapoi.”

„Şi în ce a constat monstruozitatea acţiunii?“

„Exact în acel unic element, neînsemnat dar îndreptăţit. În faptul că ai înlăturat orice dubiu…”

„Zii, ce fel de dubiu.” El avea aerul că nu ştie prea bine cum să explice asta.

Dar în cele din urmă descoperi. „Cum, în legătură cu ceea am putea încă spera să facem pentru ea. Datorită grijii tale, au existat o serie de probe.” Apoi, cum ea avea aerul că încearcă în zadar să-şi concentreze atenţia asupra câtorva, „nu pot să mi le reamintesc luate separat”, continuă el, „dar toată povestea a fost prea sinistră ca să ne facă cinste.”

Ea reluă firul în scurtă vreme, dar într-un punct cu totul neaşteptat. „Iartă-mă dacă nu văd tocmai clar ce parte din cinste îţi revenea ţie. Pentru prima oară de când te cunosc subscrii în favoarea decenţei.”

Surpriza lui Mitchy se arătă a fi reală. „Ţi s-a părut un lucru decent…?“

De vreme ce el dorea să afle, ea mai cumpăni. „O, comportarea ta…”

„Comportarea mea reprezenta — condiţia mea. *Asta* numeşti tu decenţă? Nu, eşti cu totul pe dinafară.” El vorbi blând, cum îi era firea dar cu o undă de dojană. „Cum aş putea eu vreodată fi…”

Dar asta o aduse în cu totul alt punct, şi pe un teren mai ferm pe care era clar că îi convenea să păşească. „Chiar îţi merge rău, Mitch?“

„Ei, o să-ţi spun eu cum îmi merge. Dar nu acum.”

„Altă dată? — pe cuvântul tău?“

„O să aflaţi cu toţii. Nu te teme.”

Ea abia schiţă un zâmbet. „O să fie ca pe vremuri.”

El ezită întrucâtva. „Poate pentru voi. Da’ nu pentru mine.”

În ciuda celor rostite, interesul ei nu scăzu, şi încercă să-l mângâie din nou. „Dar spune — până când ai să-mi explici pe îndelete — este ceva chiar atât de cumplit?“ „Poate că tocmai asta s-ar putea să-ţi cer să stabileşti.”

„Atunci să te ajut?“ întrebă ea stârnită.

„Cred că o să fie tocmai de competenţa ta.”

La gândul competenţei sale — suna oarecum atât de general — ea îşi luă uşor mâna de pe el cu un oftat, continuând totuşi să-şi rotească privirile în jur de parcă ar fi fost în căutarea unor soluţii. „Ştii, Jane este într-un hal!“

„Da, ai dreptate. Şi asta e o mângâiere!“

Ea continuă cumva să rămână agăţată de el. „Dar e oare singura care ţi-a mai rămas?“

El se arătă foarte amabil şi răbdător. „Poate nu tocmai.” „Sunt şi *eu* una, măcar într-o oarecare măsură?“

„Copila mea dragă, după cum vezi.”

E drept că vedea, dar apucase să se lanseze. „Şi ai să recurgi…?“

„La ce?“ întrebă el, de vreme ce ea păru să nu-şi ducă gândul până la capăt.

„Nu mă refer la nimic violent. Dar ai să-i spui Nandei?“

Mitchy rămase uluit. „Să-i spun ei…?“

„Da, totul. Să ştii că după părerea mea”, remarcă doamna Brook meditativ, „ar putea s-o înveţe minte.”

Tăcerea lui Mitchy, care dură un minut, păru să preia ideea, însă fără să ştie prea bine cum s-o folosească. „A! mă tem că niciodată n-o să se înveţe minte!“

Tocmai când rosti asta reapăru valetul; văzându-l, doamna Brook ghici fără întârziere. „Domnul Longdon?“ „În camera domnului Brookenham, doamnă. Domnul Brookenham a ieşit.”

„Şi unde s-a dus?“

„Cred, doamnă, că s-a dus să-şi cumpere ziarele de seară.”

Ea îl privi cu înţeles pe Mitchy; apoi îi spuse valetului: „Roagă-l să aştepte două minute — o să sun“; apoi de îndată ce rămaseră singuri se întoarse din nou spre oaspetele său: „Nici nu-ţi închipui câtă încredere îmi inspiri!“

„Încredere?“

„Da, dacă urcă până aici.“

Mitchy chibzui. „N-ar fi mai bine să cobor eu?“

„Nu — s-ar putea să se întoarcă Edward. Dacă îl întâmpini, trebuie s-o faci aici. Dacă n-o fac eu însămi, am motivele mele.”

Mitchy o încercă din nou. „Pentru că, aşa cum ai sugerat adineaori, nu…?“

„Da, nu-i pasă de ce spun eu.“ Ea făcu o pauză dar în cele din urmă îşi exprimă gândul până la capăt. „Nu crede o iotă…“

„Din ceea ce îi spui?“ Mitchy se întrecea pe sine. „Înţeleg. Şi vrei să-i comunic ceva anume?“

„Da, un lucru pe care, fiindcă vine de la tine, o să-l accepte. Numai că ţie îţi revine misiunea”, continuă doamna Brook, „să i-l comunici — şi asta numai pentru că îmi inspiră atâta încredere — aşa cum e şi fără omisiuni. Şi când e vorba de tine mă mângâi la gândul că ai s-o faci, dacă promiţi.”

Mitchy rămase extrem de surprins. „Dar n-am promis încă, nu? Bineînţeles că nu pot să fac nimic până nu ştiu despre ce este vorba.”

„E vorba să-i înfăţişezi…”

„O, înţeleg — situaţia.”

„Ceea ce s-a întâmplat azi aici. Retragerea evidentă a lui Van şi cum, ţinând seama de timpul care s-a scurs, gestul lui ne face în cele din urmă să vedem în ce ape ne scăldăm. Bineînţeles”, încheie doamna Brook, „îţi dai tu seama de asta.”

„În ce ape ne scăldăm?“ Mitchy făcu câţiva paşi şi reveni. „Dar atunci la ce a mai venit Van? Dacă vorbeşti de o retragere înseamnă că a existat şi o înaintare.”

„O”, spune doamna Brook, „a vrut pur şi simplu să nu pară prea brutal. După o absenţă atât de îndelungată *putea* veni.”

„Dacă el nu a lăsat impresia că e brutal, în ce a constat retragerea?“

„În faptul că n-a urcat la Nanda. Venise, ţi-o spun deschis — să facă asta, dar gândindu-se mai bine a decis că n-ar putea nici măcar să-şi asume riscul de a fi politicos cu ea.”

Mitchy se ambală în mod vizibil. „Ei bine, şi în ce anume a constat diferenţa?“

Ea se arătă nedumerită. „Care diferenţă?“

„Păi, aceea provocată de faptul că, aşa cum spui, s-a gândit mai bine. La ce s-a gândit mai bine?“

„O“, exclamă doamna Brook, ca şi când ar fi fost foarte simplu — „Ştiu *asta!* Are bănuielile lui.“

„În legătură cu cine?“

„Cu *tine,* netot ce eşti. Că tu n-ai făcut…”

„Ei bine, ce n-am făcut?“ insistă el când ea se opri. „Cum să-ţi spun? Ceea ce era cel mai bine pentru tine. Şi că Nanda simte asta. Nu vezi?“

În efortul de a vedea, sau poate când ajunse chiar să vadă, bietul Mitchy căscă ochii mai mult ca oricând. „Vrei să spui că Van e *gelos* pe mine?“

Oricât ar fi fost ea presată de timp, ceva ce apăru pe chipul lui o domoli o clipă. „Asta e!“ reuşi ea să spună în cele din urmă.

„Pe *mine*?“ continuă Mitchy.

Ceea ce apăruse atât de brusc şi straniu pe faţa lui erau lacrimile care îi împăienjeniseră ochii şi văzându-le, ca şi când ar fi căzut pradă remuşeărilor, ea fu cuprinsă de o îmbujorare plină de farmec. „Asta e, asta e“, repetă ea. „Îmi ceri o explicaţie şi e singura pe care o văd. Bineînţeles că dacă n-ai chef, nu e nevoie să urce aici. Poate să se ducă direct la Nanda.“

Mitchy se îndepărtase din nou, sub impulsul, parcă, de a-şi ascunde lacrimile care îl năpădiseră şi care nu dispăruseră cu totul nici măcar în clipa când se întoarse spre ea. „Nanda ştia că el urma să vină?“

„Cine, domnul Longdon?“

„Nu, nu. Spera ea că Van…?“

„Dragul meu“, se văicări blând doamna Brook, „cine n-ar fi sperat?“

Mitchy îşi aţinti o clipă privirile în podea. „Vreau să spun, ştie că a fost aici şi a plecat?“

Doamna Brook părea să privească cerul prin ferestrele închise. „Probabil că i-a spus taică-său.“

„Taică-său?“ se miră Mitchy cu sinceritate. „E şi el implicat în toată povestea?“

Auzind replica, doamna Brook făcu o pauză mai lungă. „Socoteşti deci, probabil, Mitchy dragă“, spuse ea cu voce tremurată, „că eu l-am împins…”

„Că l-ai împins pe Edward?“ interveni el.

„Nu — bineînţeles că nu asta. Că l-am împins pe Van să ajungă la ideea…”

El prinse din nou firul. „În legătură cu mine — ceea ce numeşti tu bănuielile lui?“ El păru să cântărească acuzaţia, însă, în timp ce-şi apăsa mâna pe ochi, totul se materializă într-o senzaţie de plictis şi într-o atitudine foarte înrudită cu răceala, cum nu încercase niciodată faţă de doamna Brook. „Nu contează. Asta-i soarta noastră, să fim într-un chip sau altul victime ale ideilor. În cazul ăsta”, continuă el, „nu-l împiedica pe domnul Longdon să vină sus.“

Ea sună imediat. „Atunci eu o să mă duc la Nanda. Dar nu-ţi lua aerul ăsta înfricoşat”, adăugă ea apropiindu-se, „în legătură cu ceea ce am putea face în continuare — Edward sau eu. Mă duc doar s-o anunţ că *el* vine s-o vadă.”

„Bun. O să-i spun eu lui Tatton”, răspunse Mitchy.

Ea mai zăbovi însă. „O să mai ţii cât de cât la mine?“

Aşteptând-o să plece, el avea aproape aerul a fi stăpânul casei, pentru că doamna Brook devenise în faţa lui, cum stătea cu spatele la foc, tot atât de

umilă ca şi un oaspete alungat. „O, tot atât de mult. Nu văd de ce nu. Oare de fapt nu ni s-au înmulţit legăturile?“

„Ăsta e modul în care vreau *şi eu* să privesc lucrurile şi din clipa în care recunoşti odată cu mine…”

„Ce anume?“

„Ei, că el, ştii, în fapt, niciodată n-ar…”

El îi preluă replica înduioşat. „Şi e ceva rău în asta?“ medită Mitchy.

O făcu să mai ezite încă. „Nanda o să fie bogată. În direcţia asta ne *poţi* da o mână de ajutor, şi tocmai *pentru* acest motiv, acum mă simt în stare să ţi-o spun, mi-a trecut prin minte că ar trebui să-l vezi pe prietenul nostru.”

El rămase în expectativă. „Mulţumesc, mulţumesc.”

„Eşti îngerul nostru păzitor!“ exclamă ea.

Auzind asta el izbucni în râs. „Aşteaptă mai întâi să vezi ce o să facă domnul Longdon!“

Dar ea nu-l luă în seamă. „Vreau să înţelegi înainte de a te lăsa singur, că n-am făcut nimic spre avantajul meu. La urma urmelor, Van…” căzu ea pe gânduri.

„Ei? ce-i cu el?“

„Nu face decât să mă deteste. Lucrurile nu stau la fel în ce te priveşte”, spuse ea. „Pe *el* l-am pierdut cu adevărat.

O clipă cu ochii din care-i ţâşniră lacrimile, Mitchy scrută depărtarea. „Ştii, categoric acum el nu va mai putea să simpatizeze *pe niciunul* din noi. Scapă o avere.”

„Asta e!“ remarcă din nou doamna Brook. Apoi dădu dovadă de oarecare strălucire. „Mă bucur nespus că tu nu o scapi!“ El mai râse o dată, dar ea ajunsese în faţa domnului Tatton care apăruse din nou la chemarea clopoţelului. „Invită-l sus pe domnul Longdon.”

„Să-i spun atunci că o fac la rugămintea ta?“ întrebă Mitchy după ce ieşi valetul.

„Că îl primeşti? O da. O să fie ultimul care să se supere pentru asta. Dar mai e ceva.”

Era un lucru care făcu brusc să-i revină îngrijorarea. „Tot încerc de luni şi luni să aflu de la tine…”

„Ce anume?“ întrebă el, deoarece ea avea un aer ciudat.

„Ce anume? dacă Harold ţi-a înapoiat vreodată, aşa cum mi-a promis solemn s-o facă, dându-şi cuvântul de onoare, bancnota aceea de cinci lire…”

„Dar care anume, dragă doamnă?” Sentimentul că mai există şi alte absurdităţi, în afara celor de care se ocupaseră, păru să intervină în favoarea lui Mitchy.

„Aceea pe care, cu veacuri în urmă, într-o zi când ne aflam aici cu tine şi Van, am folosit-o pentru o glumă. Tu ai scos-o, în joacă drept *amendă* pentru ceva, şi ai pus-o pe masă; după care înainte de a-mi da seama ce aveţi de gând, înainte de a apuca să fug după voi, plecaserăţi lăsând-o aici în chip absurd. Bineînţeles, în minutul următor — şi din nou, înainte de a apuca să mă întorc spre el — Harold se năpustise asupra ei şi am încercat în zadar s-o recuperez. Singurul lucru pe care am reuşit să-l obţin a fost să-l fac…”

„Să promită că o să i-o înapoieze direct posesorului ei?“ Mitchy ascultase mai mult amuzat decât surprins, încât, după o clipă reconstituise scena. „O, îmi amintesc — a tranşat chestiunea cu mine. Nu-ţi mai fă griji în privinţa *asta*“

Ea îl fixă din uşa camerei alăturate. „Ai primit-o până la ultimul bănuţ?“

„Până la ultimul bănuţ. Dar ce idee să aduci vorba despre asta!“

„A, întotdeauna o fac, ştii, *într-o bună zi.”*

„Da, eşti atât de riguroasă…! Dar fii pe pace. Harold s-a achitat faţă de mine“, continuă Mitchy, „şi chiar intenţionam să aflu de la tine ce mai e cu el.“

Doamna Brook, se dedică prompt şi total subiectului. „O, se descurcă perfect.”

Mitchy se apropie mai mult. „Şi Lady Fanny…?”

„Da — a rămas de dragul lui.“

„Ah“, făcu Mitchy, „ştiam că ai să reuşeşti. Dar *sst*! — urcă”. După care, în timp ce ea se făcea nevăzută, el reveni în dreptul şemineului.

XXXIV

DUPĂ ZECE MINUTE DE CONVERSAŢIE cu domnul Longdon în faţa şemineului doamnei Brookenham, Mitchy nu găsise încă momentul potrivit ca să abordeze subiectul ce-i fusese înfăţişat atât de copios în întrevederea cu amfitrioana sa. Într-adevăr, ar fi fost nevoie de un răstimp mai îndelungat ca să-l pună în temă cu acea problemă delicată şi de la început era cât se poate de evidentă strădania lui neprecupeţită de a nu se arăta impacientat de întrebările care, pentru o persoană cu stilul prietenului său vârstnic, erau simple atenţii şi politeţuri. După opinia şcolii de moravuri reprezentată de domnul Longdon, discuţia despre un voiaj în străinătate trebuia să se

limiteze la o modalitate strict aluzivă, şi fără îndoială că pe chipul lui Mitchy se citea cum nu se poate mai limpede că niciodată, la întoarcerea din desele sale călătorii, nu întâlnise o curiozitate atât de clar formulată şi în acelaşi timp atât de discretă. Când frecventezi un cerc ai cărui membri se pot afla oricând de cealaltă parte a globului, dobândeşti inevitabil obiceiul de a pune puţine întrebări, şi în acelaşi timp de a compensa numărul lor redus prin îndrăzneala lor. Pe scurt, interlocutorul acesta, în timp ce reprezentantul doamnei Brook chibzuia în sinea sa asupra tuturor lucrurilor pe care le avea de rezolvat, insistă un timp şi cu foarte mult farmec — de vreme ce nu era decât un tribut adus politeţei reciproce — asupra asocierilor vergiliene trezite de golful Napoli. În cele din urmă tresări când îşi privi ceasul. „Mă tem că deşi amfitrioana noastră nu apare, nu trebuie să-mi neglijez obligaţiile. La rândul meu am sosit doar ieri şi am o întâlnire — văd că am şi întârziat — cu domnişoara Brookenham, care a avut amabilitatea să mă invite la ceai.“

Nehotărârea, politeţea elocventă, decentul apelativ *domnişoara Brookenham,* fuga de amfitrioană — toate acestea erau lucruri pe care Mitchy le recepta imediat şi într-o clipă îi mobilizară prezenţa de spirit spre a profita din plin de ocazia ce i se oferea. „Te înţeleg, te înţeleg — o să te fac totuşi s-o laşi pe Nanda să aştepte. Dar e ceva anume, şi te-aş ruga să-l accepţi din partea mea drept o raţiune suficientă pentru asta: faptul că, la urma urmelor, ştii — îmi închipui că ştii cu adevărat — nu-i aşa? — mă simt aproape tot atât de ataşat de ea cum eşti şi dumneata.“

Domnul Longdon se arătă brusc îngrijorat şi chiar puţin jenat, dar vorbi cu aplombul cuvenit. „De bună seamă că înţeleg perfect. Dacă n-ai fi ţinut atâta la ea…”

„Ei bine…?“ făcu Mitchy când el se opri.

„N-aş fi venit în ruptul capului anul trecut în weekend la tine.“

„Mulţumesc!“ râse Mitchy.

„Deşi te simpatizez şi pe tine — extrem de mult”, continuă domnul Longdon, „pentru felul tău de a fi.“

Se putea citi pe faţa lui Mitchy că acceptă complimentul. „Mă simpatizezi de dragul ei mai mult decât de dragul oricărei alte persoane, cu excepţia mea.”

„Am impresia că ai exprimat lucrurile chiar aşa cum sunt. Bineînţeles că nu se putea s-o văd pe Nanda atât de des fără să-mi dau seama — dacă este cumva posibil un contact real între oameni de vârste atât de diferite — că te

consideră acum printre cei mai buni prieteni, acordându-ţi, am senzaţia clară, o asemenea încredere…”

Mitchy râse întrerupându-l. „Cum nu ţi-o acordă nici măcar dumitale?“

Pince-nez-ul bine fixat al domnului Longdon îl înfruntă. „Nici măcar! Nu mă deranjează”, continuă bătrânul, „fiindcă veni vorba, să-ţi spun deschis — şi ca de la anii mei la ai tăi — ce mângâiere aflu în sentimentul că în caz de nevoie sau supărare ea ţi se va putea adresa ţie pentru sfaturile sau sprijinul pe care le-ar reclama împrejurările.”

„Are cumva senzaţia că m-aş afla alături de ea?“ se interesă Mitchy după o clipă.

„Nu prea sunt sigur”, replică prietenul său, „dacă se cade să dau în vileag tot ce mi-a spus ea. Nu-mi pot permite să vorbesc decât despre ceea ce am descoperit eu însumi.”

„Atunci n-am cuvinte să-mi exprim mulţumirea pentru puterea dumitale de pătrundere. Maică-sa, ar trebui să ţi-o spun”, continuă Mitchy, „se află acum la ea.”

Domnul Longdon îşi scoase nervos *pince-nez*-ul. „I s-a întâmplat ceva?“

„Ce ar putea să explice faptul la care mă refer?“ spuse Mitchy amuzat de tresărirea lui. „Nu este bolnavă, după câte ştiu, slavă Domnului, nici nu şi-a rupt piciorul. Dar, totuşi, i s-a întâmplat ceva — asta, cred că aş putea afirma. Ca să-ţi spun totul într-un cuvânt, după câte se pare, tocmai de aceea ţi-am ieşit eu în întâmpinare. M-a rugat doamna Brook să te aştept. Ea o să te primească altă dată.”

Domnul Longdon rămase uimit. „Şi tot aşa şi Nanda?”

„O, asta probabil vă priveşte exclusiv pe voi doi. Numai că, în timp ce eu te reţin aici…”

„O să-şi dea seama de ce întârzii?”

Mitchy rămase pe gânduri. „Probabil că doamna Brook i-a dat explicaţii.” Apoi, cum interlocutorul său primi asta fără să spună o vorbă — „Dar nu-ţi face plăcere?“ se interesă el.

„Mă gândesc doar că explicaţiile doamnei Brook…!”

„Sunt adeseori ciudate? O, da. Dar, Nanda, ştii, ţine seama de capriciile ei. Şi datorită aceloraşi indicii”, completă Mitchy, „doamna Brook ştie ea însăşi — nimeni nu o ştie mai bine — cum se pot interpela adesea asemenea lucruri. E însuşi motivul pentru care doreşte ca, de rândul acesta, să primeşti explicaţiile dintr-o sursă ce cu atâta amabilitate a proclamat-o mai de încredere, având în vedere ţelul ce ne stă nemijlocit în faţă. Cât

despre Nanda”, încheie el, „faptul că suntem aici împreună nu e de rău augur.”

„Nu”, încuviinţă domnul Longdon atent; „e puţin probabil să se teamă că am complota împotriva ei. Dar ce i s-a întâmplat?“ întrebă el pe un ton oarecum strident.

„Ei”, făcu Mitchy, „dumneata, cred, eşti cel care trebuie să-i dea un nume. Ştiu că ştii ceea ce ştiu şi eu acum.”

Domnul Longdon, cu *pince-nez*-ul fixat din nou, ezită. „Da, ştiu.”

„Şi te-ai împăcat cu gândul.”

„Ce puteam face? Să ţin piept unei asemenea deşteptăciuni…”

„Te depăşea? A, n-a fost la mijloc deşteptăciunoa mea”, spuse Mitchy. „E una mai mare decât a mea. E una mai mare chiar decât a lui Van. Aici e toată povestea continuă el în timp ce prietenul său îl privea sever. „Nu-ţi place chiar deloc?“

Domnul Longdon se miră. „Existenţa unui asemenea element…?“

„Nu; pur şi simplu faptul că ideea dumitale există în conştiinţa mea.“

„Presupun că îmi revine obligaţia să ţin seama cu imparţialitate că în propria mea conştiinţă există ideea dumitale.”

Dar Mitchy lăsă replica să treacă fără urmări. „O, am atâtea *idei*! La fiece pas mă agăţ de câte una nouă şi de cele mai multe ori o pun la încercare — ca apoi să renunţ la ea considerând-o caducă. Da, am avut una acum şase luni. Am pus-o la încercare. Şi o mai încerc şi acum.“

„Atunci”, spuse domnul Longdon cu o veselie oarecum forţată, „sper că spre deosebire de ceea ce ţi se întâmplă de obicei, asta reprezintă un succes.”

Oricum, era o veselie căreia Mitchy putea să-i facă faţă. „Promite mult. Dar mi-a venit acum o altă idee, şi tocmai pe asta o încerc în momentul acesta.”

„O încerci pe mine?“ domnul Longdon continuă să zâmbească oarecum extravagant.

Mitchy cumpăni. „Mda, pe vreo două-trei persoane, şi dintre ele dumneata eşti primul pe care-l abordez. Dar trebuie să încep prin a primi de la dumneata confirmarea că are încredere în noi.”

„Nanda?”

După o clipă ideea lui Mitchy avansase vizibil. „Nu — cele două femei de sus, care în clipa de faţă se află atât de straniu laolaltă. E nevoie ca

doamna Brook, la rândul ei, să aibă o încredere imensă. Dar de asta dumitale n-o să-ţi pese.”

Domnul Longdon trăda din nou o îngrijorare mai firească decât i se putuse citi pe chip înainte. „A cam sosit timpul! Dar dacă Nanda n-ar avea încredere în noi”, continuă el, „cazul ei ar fi de-a dreptul trist. Ea nu mai are pe nimeni.”

„Da”, acordul lui Mitchy fu rostit pe un ton grav. „Numai pe dumneata şi pe mine.”

„Numai pe tine şi pe mine.“

Privirile celor doi bărbaţi se întâlniră şi se aşternu o tăcere căreia Mitchy îi puse în cele din urmă capăt spunând. „Trebuie să-i oferim compensaţii în toate privinţele.”

„Asta ţi-era ideea?“

„Ah“, spuse Mitchy blând, „n-o lua în râs.”

Tristeţea cenuşie puse din nou stăpânire pe prietenul său. „Dar ce *poate*…” Apoi cum Mitchy arătă un chip ce păru să se crispeze într-un «Ce ar *putea* oare?» nerostit, bătrânul îşi completă obiecţia. „Gândeşte-te la amploarea pierderii.”

„O, nu sugerez nici măcar o clipă”, se grăbi Mitchy să răspundă, „că nu e imensă.”

„Ţine la el cu adevărat, ştii”, spuse domnul Longdon. Auzind asta Mitchy îi aruncă o privire lungă şi învăluitoare. „Dacă ştiu…?“ murmură el cum nu se poate mai delicat.

Ironia lui reuşi să-l afecteze pe domnul Longdon. „Dar bineînţeles că ştii! Ştiţi totul, Nanda şi cu tine.”

Tonul pe care rosti cuvintele reuşi să declanşeze un resort, şi Mitchy râse în gura mare. „Îmi place că mă aşezi în aceeaşi categorie cu ea! De fapt suntem cu toţii laolaltă. Dar cât o priveşte pe Nanda cunoaşterea ei este *într-adevăr* profundă.”

Interlocutorul său îi preluă verdictul. „Profundă.”

„Şi, totuşi, într-un fel nu e abjectă.”

Bătrânul rămase perplex. „Abjectă?“

„Vreau să spun că nu-ţi produce milă. În felul ei”, continuă Mitchy, „e o cunoaştere avântată.”

Domnul Longdon acceptă şi asta de la el, deşi cam îndurerat: „Da — în felul ei.”

„O dăruire atât de mare, atât de deplină”, continuă Mitchy — „indiferent dacă e satisfăcută sau nu — înseamnă o viaţă.” Domnul Longdon vădea atâta interes, încât interlocutorul său, vizibil emoţionat de postura rugătoare şi dependentă a acestuia, deveni şi mai afabil, sau cel puţin mai sigur pe sine ca să se lanseze într-o afirmaţie. *„Nu-i pare* prea rău pentru ea.”

„A, este atât de mândră!“

„Da, dar ăsta e un avantaj.”

„O — nu pentru *noi*!“

Ideea îl frapă pe Mitchy, dar ingeniozitatea sa nu-i îngădui decât următoarea reacţie: „Ba da, are într-un singur mod — acela de a ne impune să simţim că dorinţa de a-i *oferi compensaţii* este, ei bine, mai ales spre mângâierea *noastră*, Dacă are încredere în noi, aşa cum am spus adineaori, nu *acesta* e motivul.” Cum prietenul său părea că aşteaptă să-l audă în continuare, el dovedi îndată, animat de o bucurie reală, că poate face faţă ultimei dificultăţi. „Are încredere că suntem în stare” — Oh, Mitchy o scosese la capăt — „să-l eliberăm.”

„Să-l eliberăm?“ Domnul Longdon rămase tot nelămurit.

„Cu binişorul. Asta-i tot.”

„Dar cum ar fi să-l eliberăm dur? Mi se pare că — oricum ai lua-o — ne scapă încă de pe acum. *S-a eliberat singur.*“

Domnul Longdon rostise replica astfel încât Mitchy avu brusc aerul că se prăbuşeşte sub povara unui sens mai acut al chestiunii. *„S-a eliberat singur* repetă el mohorât.

Interlocutorul său, din nou puţin uluit, îl cercetă; apoi pierzându-şi răbdarea: „Fii te rog bun şi spune-mi ce s-a întâmplat.”

Mitchy îşi adună forţele cu iuţeală. „Ei bine, după o lungă absenţă a fost aici, cu puţin timp în urmă, ca şi când intenţiona în mod expres s-o vadă. Dar după ce a stat jumătate de oră, a plecat fără să se mai ducă sus.”

Alerta domnului Longdon nu slăbi. „A petrecut în schimb jumătate de oră cu maică-sa?“

„O, *în schimb* — e prea puţin spus. Oricum, a renunţat la propria idee.”

„Şi care i-a fost ideea?“

„Vorbeşti de parcă ar avea tot atât de multe ca şi mine!“ răspunse Mitchy. „Într-un fel chiar şi are”, continuă el ca pentru sine. „Dar sunt de altă natură” îi spuse el domnului Longdon.

„Şi care i-a fost ideea?“ repetă, totuşi, bătrânul.

Confesiunea lui Mitchy păru să explice eschivarea de mai înainte. „N-o să ştim niciodată.”

Domnul Longdon ezită. „Şi nici *ţie* n-are să-ţi spună?“

„Mie?“ Mitchy făcu o pauză. „Mie, în niciun caz.”

Îşi comunicaseră unul altuia multe lucruri fără să le rostească şi în momentul următor se transmise ceva care, evident, a fost înţeles de fiecare din ei. „Cât” timp te-ai aflat în străinătate”, întrebă de îndată domnul Longdon, „ai primit vreo veste de la el?“

„Niciuna. Şi nici eu n-am scris nimic.”

„Ca şi mine”, spuse domnul Longdon. „Nici n-am scris, nici n-am primit.”

„Da, dar cu dumneata lucrurile vor sta altfel.” Ca şi când s-ar fi aflat sub influenţa unei agitaţii controlate până atunci, domnul Longdon se întoarse brusc, şi, legănându-şi cu gestul său obişnuit ochelarii, începu să cutreiere încăperea pradă unei furii abia reţinute. „Tu ai să primeşti *sigur* veşti.”

„Aş fi curios s-o văd şi pe asta.”

„O, dar ceea ce vrea Nanda, ştii, este să nu fii chiar atât de…”

Domnul Longdon îndrugă într-o doară. „Atât de…?“ „Ca să-l eliberăm, cum spuneam, cu binişorul.” Bărbatul mai în vârstă nu mai spuse nimic o vreme, dar în cele din urmă reveni la subiect. „Chiar ar vrea să-i ofer lui ceva?“

„Aşa aş crede!”

„Bani?“

Mitchy zâmbi. „Un cadou substanţial.” Stăteau din nou faţă în faţă, comunicându-şi şi mai multe în tăcere. „Nanda nu vrea ca *el* să fie în pierdere!“ Oricum, auzind replica, domnul Longdon izbucni din nou, în timp ce Mitchy îl urmărea din priviri. „Oare nu dă asta oarecum măsura a ceea ce probabil că simte ea…?“

El se oprise, chibzuind din nou, iar drept rezultat prietenul său se întoarse încă o dată să se împărtăşească din lumina lui. „Ce anume să dea măsura…?“

„Cum, faptului că ne este încă drag.” Domnul Longdon îl ţintui cu privirile. „Îţi este încă drag*?“*

„Dacă n-ar fi asta ce mi-ar mai păsa…?“ Dar făcând remarca Mitchy se controlă evident.

După ce-i mai aruncă o privire, interlocutorul său îl atinse uşurel cu mâna pe umăr. „De ce anume să-ţi pese?“ „În ce-l priveşte pe *el?* O, de nimic!”

Îşi redobândise încrederea în sine. „Există — asemenea cazuri cu totul ieşite din comun — de oameni privilegiaţi.”

„El *este* unul dintre ei!“ medită domnul Longdon.

„Ai pus punctul pe i! Trec prin viaţă pe cauţiunea altora. Orice ar face sunt pe placul tuturor.”

„Ah!“ murmură domnul Longdon, „dacă n-ar fi fost vorba de asta…!“

„Ei îi atrag şi îi mobilizează pe toţi ceilalţi”, continuă Mitchy. „E vorba de acea înfricoşare sacră.”

Un timp cei doi prieteni avură aerul că-şi unesc forţele în prezenţa acestui element; după care cel mai în vârstă se îndepărtă din nou, părând să exploreze în continuare. „Biata Nanda!“ se auzi de undeva de departe ca un suspin venind de la el spre Mitchy. Drept care Mitchy se întoarse alene şi rămase aşa, privind focul, până când auzi din nou vocea domnului Longdon. „Bineînţeles că până la urmă mi-am dat seama de asta. Tocmai de aceea am venit la Londra. Seara de la doamna Grendon înainte de plecarea ta…”

„Ei?“ — Mitchy i se alătură din nou.

„Ei bine, m-a făcut să văd viitorul. Încă de pe atunci era prea târziu.”

Mitchy îi întări spusele. „Prea târziu. Era întinată în ochii lui.”

Dacă domnul Longdon se văzu nevoit să înghită asta, o făcu cel puţin calm, spunând doar după o vreme. „Şi maică-sa nu *e*?“

„O, ba da, din plin.”

„Şi o ştie?“

„Da, dar nu-i pasă. Seamănă cu dumneata şi cu mine. Şi ei îi este *încă drag.“*

„Dar la ce i-ar putea folosi?“

Mitchy ridică vag din umeri. „Da’ *nouă* la ce ne foloseşte?“

Domnul Longdon cugetă. „Noi cel puţin ne putem respecta.”

„Oare *putem*?“ zâmbi Mitchy.

„Şi *el* ne poate respecta”, continuă prietenul său de parcă nici nu l-ar fi auzit.

Mitchy avu aerul că ezită. „Probabil că ne socoteşte ciudaţi.”

„Bine, dar doamna Brook e chiar mai mult decât *ciudată.* Nu e posibil să nutrească respect faţă de *ea.“*

„O! probabil că numai cu asta”, râse Mitchy, „o să se aleagă din toată afacerea!“ Oricum era prima oară când domnul Longdon lăsă să se vadă că

nici după un minut nu-l înţelesese; aşa încât se grăbi să abordeze un alt aspect. „Dacă întreprinzi ceva ai vrea să mă cooptezi şi pe mine?“

„Dar ce pot face? Dacă s-a terminat, s-a terminat.”

„Pentru *el,* da. Dar nu pentru ea sau pentru dumneata sau pentru mine.“

„O, eu nu mai am mult!“ spuse bătrânul cu un aer ostenit, întorcându-se în clipa următoare spre uşă, unde apăruse unul dintre valeţi.

„Vă rog să primiţi, domnule, complimentele doamnei Brookenham”, rosti acest mesager, „şi vă rog să poftiţi la domnişoara Brookenham care este acum singură.”

„Mulţumesc, o să urc.“

Servitorul se retrase şi privirile celor doi vizitatori se întâlniră din nou un minut, după care Mitchy îşi căută din ochi pălăria. „Bun rămas. Eu o să plec.”

Domnul Longdon îl urmări cum, după ce-şi găsise pălăria, îşi căuta acum bastonul. „Vrei să fii cooptat în *toate*?“

Fără să răspundă Mitchy îşi netezi pălăria; apoi spuse: „Declari că nu mai ai mult, dar n-ai de gând s-o abandonezi.”

„O, vreau doar să spun că n-o să trăiesc cât lumea.”

„Bine, de vreme ce ai afirmat-o chiar dumneata, şi eu tot la asta mă refer. Te asigur că *eu* n-am s-o părăsesc. Şi dacă te pot ajuta…”

„Să mă ajuţi pe mine?“ domnul Longdon îl întrerupse privindu-l cu severitate.

Îl făcu să se simtă cam stânjenit. „Să te ajut s-o ajuţi, ştii…!“

„Eşti de-a dreptul fantastic”, replică domnul Longdon imediat. „În urmă cu un an şi jumătate voiai să mă ajuţi să-l ajut pe domnul Vanderbank.”

„Ei!“, izbucni Mitchy, „şi nu poţi spune că n-am făcut-o.”

„Dar ideile tale în privinţa ajutorării sunt de o splendoare…!“

„O, ţi-am spus cum e cu ideile mele.” Mitchy avea aerul că încropeşte o scuză.

Domnul Longdon ezită. „În cazul ăsta presupun că nu comit o indiscreţie recunoscând în căsătoria ta una din aceste idei. Şi că, deşi ţi-ai asumat o răspundere atât de mare, pari sincer dispus să îmbrăţişezi încă una…”

„Mă face să par un soi de monstru al generozităţii?” Mitchy cântări ideea cu chipul împurpurat. „Cele două responsabilităţi sunt în mare parte una şi aceeaşi. Căsătoria mea m-a adus, într-un fel, mai aproape de Nanda. Soţia mea şi cu ea, înţelegi, sunt deosebit de bune prietene.”

La rândul său domnul Longdon păli puţin; privea cu mare atenţie podeaua. „Mda, mda.” Apoi îşi ridică ochii. „Dar — pentru un tip bătrân ca mine — totul e atât de straniu!“

„*E* într-adevăr straniu.” Mitchy vorbea cu foarte multă blândeţe. „Dar nu e nimic rău în asta.”

Domnul Longdon clătină uşor din cap, cuprins de amărăciune. „Totul e reprobabil. Dar în ceea ce *te* priveşte nu ţi se poate reproşa nimic!“ adăugă el controlându-şi cu greu vocea, şi părăsi grăbit încăperea.

CARTEA A ZECEA NANDA

XXXV

DUPĂ ÎNTOARCEREA DOMNULUI Longdon, timp de două săptămâni Nanda Brookenham avusese multe probleme de rezolvat; dar într-o vineri după amiază a lunii iunie agitaţia ei se înteţi într-atâta, încât ne-a surprins şi pe noi. Intrase pe neaşteptate în stăpânirea acelei camere plăcute de la etaj ce fusese proaspăt rearanjată şi căreia i se schimbase destinaţia, odaie unde îşi petrecuse în ultima vreme o parte atât de însemnată a existenţei ei, bucurându-se cât se cuvine, atât de solitudine cât şi de societate. Trecând în revistă obiectele din jur, ea acordă o atenţie deosebită cărţilor aflate acolo în mare număr; schimbă în repetate rânduri, timp de vreo cinci minute, poziţia diverselor volume, mută pe măsuţe unele din cele ce se aflau pe rafturi şi rearanjă biblioteca, ţinând întrucâtva seama de efectul pe care-l producea culoarea legăturilor. Era tot timpul complet absorbită de studiul efectelor obţinute, ceea ce dealtminteri putea fi remarcat şi detectat în înseşi detaliile propriei ei înfăţişări, în cazul când legea unei extreme noutăţi nu s-ar fi manifestat, cu atâta fervoare în întreaga ambianţă. Pe scurt, plana în aer venirea oaspeţilor şi în întregul tablou încordarea aşteptării. Florile de pe măsuţe se deschideau cu o trufie preluată conştiincios de strălucirea bibelourilor şi reprodusă pe rând de exuberanţa veselă a pernelor de pe canapele şi de distanţa bine gândită până la care fuseseră coborâte storurile. Mai ales prietenii din fotografii erau pe deplin pregătiţi, cu chipurile lor mici şi expresive, îndreptaţi ca din întâmplare cu toţii cu faţa spre uşă. Poate că perechea de ochi cu pupilele cele mai dilatate aparţinea amicului Van, prezent îndărătul unui cristal încadrat de o ramă de piele cu chenarul aurit; imaginea proclamând până în celălalt capăt al camerei darurile cumpărate de Crăciun în Picadilly; iar pupilele i se măriseră parcă şi mai mult când se deschise uşa şi un valet anunţă un nume după care apăru un gentleman ce aducea extrem de mult cu chipul înrămat,

cu deosebirea că înfăţişarea gentlemanului sublinia modestia reproducerii. Nu trecuseră nici zece secunde de când Vanderbank se afla în cameră şi deveni limpede că sosise cu intenţia de a se purta amabil. Amabilitatea devine deci pentru noi, printr-o rotire a oglinzii care reflectă întreaga scenă, nota dominantă a întrevederii — o amabilitate ce umplu aproape imediat spaţiul, punând în umbră tot restul, cu o voce familiară şi prietenoasă, cu strălucirea frumuseţii şi a bunelor intenţii, cu un râs continuu, deşi poate uneori nu tocmai la locul său, şi aproape cu o revărsare supraabundentă a interesului, dezinvolturii şi mişcării.

Cum deschise gura, tânărul o înştiinţă ce bucurie fantastică i-a produs biletul pe care i-l trimisese ea. „Să ştii că a fost ceva nemaipomenit de drăguţ din partea ta." Şi tocmai acest gând păru să devină, în clipa în care fu rostit, o floare asortată splendorii din jur — ca şi când drăgălăşenia pe care o adusese cu sine era atât de mare, încât pe loc preschimba totul în propria lui imagine. „Singurul lucru din bilet care m-a indispus puţin", continuă el, „a fost afirmaţia ta în legătură cu ezitările ce te-au făcut să aştepţi atâta înainte de a-l scrie. Sper foarte tare că pe viitor n-o să se mai întâmple aşa ceva. Dacă vei avea cea mai mică dorinţă să mă vezi — oricare ar fi motivul; dacă vreodată aş putea face un lucru oricât de neînsemnat, indiferent de ce natură pentru tine, să ştii că n-o să te iert uşor dacă te ţii de etichetă. Mi se pare că atunci când doi oameni se cunosc de atâta vreme, aşa cum ne cunoaştem noi, îşi pot îngădui cel puţin să se simtă relaxaţi în relaţiile lor reciproce. Bineînţeles că mă refer", continuă Van, „la faptul că se pot comporta degajat, deschis şi firesc. Există şi aşa atât de multe relaţii când nu te simţi astfel, când nu merită să te simţi astfel, când a te comporta degajat ar constitui una din cele mai mari neplăceri şi a te comporta firesc, cea mai mare ipocrizie. De fapt", continuă el, ridicându-se brusc ca să-şi pună în alt loc pălăria, „nu-mi dau deloc seama de ce oi fi predicând cu atâta fervoare, pentru că eu sunt perfect conştient că nu pretind aşa ceva. Cel puţin jumătate din timp predicăm mai mult sau mai puţin pentru noi înşine, nu? Nu mă înşel socotind că *ăsta* e lucrul potrivit pentru tine, cel puţin aşa cred. Şi sunt convins că ţie îţi ajunge o simplă aluzie să înţelegi care este lucrul cel mai potrivit pentru mine.“ În timpul discuţiei privise tot timpul în jurul său şi îşi schimbase de două ori locul; aşa încât impresia căreia îi dădu glas imediat ar fi trebuit să dobândească un oarecare aer de oportunitate, fiind în perfectă armonie cu observaţia sa general-admirativă. „Ce flori nemaipomenit de frumoase ai şi cât de încântător ai aranjat totul

aici! Veşnic întreprinzi ceva — femeile schimbă mereu aşezarea mobilelor. Dacă din întâmplare intri în cameră pe întuneric — oricât de bine ai cunoaşte locul — te trezeşti aşezându-te pe o ceaşcă de ceai sau pe căţeluşul din salon. Dar, bineînţeles, ai să-mi răspunzi că nu intră nimeni pe întuneric, iar dacă o face atunci îşi merită soarta. Ştii doar cum îşi ţin unele femei odăile. Trebuie să recunosc însă că nu e cazul *tău;* tu nu te dai în vânt după glastre cu flori la ferestre şi după draperii peste draperii. Şi de ce *ai face-o?* Slavă Domnului *ai* din plin ce arăta!“ Spunând asta se ridică pentru a treia oară, ca şi când ar fi vrut să domine mai bine scena. „Am în vedere, de exemplu, această canapea — care, aproape, e teribil de reuşită: zău, draga mea Nanda, îţi dai osteneală, nu glumă! Cu siguranţă că data trecută era aici, nu-i aşa? şi obiectul acesta era acolo. Ultima oară — vreau să spun ultima oară când am urcat aici sus — a trecut înfiorător de multă vreme de atunci: apropo, când *s-a petrecut* oare? Dar vezi şi tu că *am fost* aici şi că îmi aduc aminte. Şi acum ai o mulţime de lucruri noi. Strângi o adevărată comoară. Zău aşa, ce luxos a devenit totul…! Ce grămadă simpatică de cărţi ai strâns — le-ai citit pe toate? De când ai devenit atât de expertă în privinţa lecturilor?”

Vorbea întruna, lua în mână câte un obiect şi-l punea apoi la loc; fără a schiţa vreun gest — neclintirea şi paloarea ei contrastau cu degajarea lui oarecum congestionată — Nanda avea doar aerul că aşteaptă, în parte surprinsă, în parte concesivă, momentul când şuvoiul vervei lui debordante avea să secătuiască, aşa încât, de vreme ce ea provocase această ocazie, s-o poată folosi ceva mai mult. Oricum, prezenţa lui nu încetă nicio clipă să domine scena; pentru că erau minute în care chipul Nandei, singurul element mobil al făpturii sale, însoţindu-i toate meandrele mişcărilor şi urmărindu-i privirile, lăsa impresia că este compatibil doar cu supunerea în faţa oricărui detaliu imprevizibil. Poate că exprima dorinţa ca el să converseze aşa la nesfârşit, o acceptare a oricărui mod de a umple ora sau a oricărei interpretări sau a absenţei oricărei interpretări a gestului ei ce s-ar fi potrivit mai bine nonşalanţei lui structurale „sau chiar şi anticiparea resemnată a ceva ce ar putea interveni şi care să o lase pierdută şi jenată cu aerul că îl chemase parcă numai pentru a-l putea privi. Se prea poate ca ea să-şi fi dat seama că e incapabilă să-i arunce doar o scurtă privire şi să-i dea de înţeles fără dubii că îl chemase din motive cu totul diferite. Între timp, continuând să rămână în chipul acesta stăpân pe situaţie, el descoperi o nouă schimbare deasupra şemineului. „Aici exista o stampă mare, nu-i aşa,

ceva din anii cincizeci — aveam şi acasă la noi o mulţime; un conac sau ceva asemănător *de pe vremuri*. Şi acum în locul ei se află splendoarea asta de oglindă franţuzească. Aşa că vezi!“ Vorbea de parcă ea l-ar fi contrazis într-un chip sau altul, când de fapt el nu-i lăsase nici măcar răgazul să răspundă la o întrebare. Dar izbucni din nou impresionat de frumuseţea florilor ei. „Ai nişte flori fantastic de reuşite, de unde faci rost de ele? Flori şi tablouri şi — ce alte lucruri mai au oamenii care se numără printre cei fericiţi şi răsfăţaţi de soartă? — cărţi şi păsări. Ar trebui să ai şi tu aici vreo două, deşi probabil îţi spui că prin zgomotul pe care-l produc eu singur fac cât zece. Îţi aduci aminte, era o fată într-o poveste — nu, nu-i de Scott cum era povestea? — avea încurcături în familie şi o colivie la fereastră, o fată pe care o asociem cu busuiocul şi cu virtutea? Nu e Esmeralda — Esmeralda avea un pudel, nu-i aşa? — am impresia că m-am încurcat în eroinele mele. Tu însăţi stai aici sus ca o eroină de poveste; stai cocoţată în turnul tău sau cum îi zice — în alcovul tău. Pur şi simplu te afli suspendată deasupra oraşului, ştii — marele oraş plin de păcate, cerul minunat al Londrei şi monumentele care se profilează vag în depărtare: sau iarăşi nu reuşesc să fac altceva decât un ghiveci din Zola-ul meu? Probabil că ai parte de apusuri, nu? Sigur că nu — ce tot vorbesc eu? Evident ai ferestrele orientate spre nord. Ei bine, am senzaţia că e cam singurul lucru care-ţi lipseşte. Şi apoi să ştii că mă simt umilit, nu numai pentru că te invidiez. Ar fi trebuit să-ţi trimet câteva flori.“ Se lovi dezgustat cu palma peste genunchi,. Dându-şi capul pe spate, la gândul acesta neaşteptat. „Doamne sfinte, de ce oare, când am primit biletul de la tine, n-am făcut măcar o dată în viaţă un gest cu adevărat elegant? Mi-a făcut pur şi simplu plăcere şi i-am dat curs. Iată-mă! Dar am venit cu mâna goală. Nici măcar n-am adus o cutie de bomboane. Ce mai, nu sunt un om de lume.“

„Cele mai multe din florile de aici le am de la domnul Longdon“, spuse Nanda în cele din urmă. „Mai ţii minte grădina lui?“

Reacţionând prompt, Vanderbank o evocă cu voce tare. „O, Doamne — ce încântătoare era! Şi dimineaţa aceea pe care am petrecut-o acolo, tu şi cu mine, conversând sub copaci” — se străduia atât de mult să pară degajat în legătură cu asta.

„Ieşiseşi ca să citeşti în linişte…”

„Iar tu ai venit să mă cauţi. Da, da, îmi amintesc”, continuă Van, „că am purtat o conversaţie interesantă.”

Conversaţia, lăsă să se înţeleagă Nanda, i se ştersese din memorie; dar îşi amintea de atâtea alte lucruri. „Ştii, e un horticultor iscusit — vreau să spun că e într-adevăr dintre cei mai iscusiţi. Grădina lui e tot atât de reuşită ca un dineu într-o casă unde stăpâna — stăpâna casei — este extrem de pricepută şi de atentă.”

„Înţeleg. Şi bătrânul îţi trimite bucate de la masa lui.”

„Adeseori — în fiecare săptămână. Adică, acum când e în Londra, mi le trimite grădinarul.”

„Extrem de frumos din partea lor! “exclamă Vanderbank. „Da, grădinarul lui — tipul ăla foarte înalt, cu barba lungă şi roşie — era aproape tot atât de amabil ca şi el. Am discutat cu el în mai multe rânduri şi îmi amintesc fiecare cuvânt pe care l-a spus. Mi-aduc aminte — că se mira de *câtă învăţătură* demonstrau întrebările tale. Aş spune chiar că n-am întâlnit nicăieri nişte oameni atât de încântători — asemenea celor de acolo, pe care prietenul nostru i-a strâns în jurul lui. E o notă extrem de bună când cineva, am fost întotdeauna de părerea asta, are servitori amabili, nu-i aşa? Servitorii domnului Longdon mă impresionau — chiar şi fără să scoată o vorbă — cum, prin felul lor de a fi şi de a se comporta, păreau să îi înalţe osanale. Acelaşi lucru îmi amintesc că l-am observat şi la servitorii lui Mitchy de la Mertle“, vorbi Vanderbank în continuare cam fără şir. „Mitchy este genul de om la care te-ai aştepta să se înconjoare de servitori cumpliţi, dar ţin minte că i-am comunicat chiar atunci impresia deosebită că m-am simţit de parcă aş fi fost invitatul *lor.* E o notă extrem, extrem de bună“, repetă el vesel. „Trebuie să recunosc, ştii“, continuă el în aceeaşi tonalitate, — „că ai un dar teribil de a intra în relaţii cu oameni care te fac să te simţi bine. Apropo, ia spune, mai e în Londra?“

Nanda ezită. „Te referi la domnul Mitchy?”

„O! *el* este, ştiu asta — l-am întâlnit acum două seri; şi din nou apropo — să nu uit — vreau să vorbesc cu tine despre soţia lui. Dar pe domnul Longdon, ştii, nu l-am întâlnit — şi asta-i nespus de neplăcut. De două sau de trei ori, cred, m-am smuls în împrejurări asemănătoare celei de faţă din afacerile mele presante; dar e absolut imposibil să-l găseşti pe bătrânul demon la o oră pământeană. *Tu* când te duci — sau *el* vine numai aici? De bună seamă văd că totul este aranjat ca să-l primeşti. Când m-am interesat la hotelul lui, la ce oră poate fi totuşi găsit, să mă bată Domnul dacă individul nu mi-a răspuns: *Foarte adesea în jurul orei zece*! Şi când am întrebat *zece seara?* pur şi simplu a râs de naivitatea pe care o dovedeam în

aprecierea unei persoane cu obiceiuri ca ale lui. Spune-mi şi mie *care sunt* obiceiurile lui actuale şi la ce vrei să-l împingi? Vorbind serios acum", continuă Vanderbank, „zău, îmi pare groaznic de rău şi mă întreb dacă prima oară când vei avea ocazia vei fi atât de amabilă încât să-i comunici ce m-ai auzit declarând şi să-i spui că totuşi sper să dau de el până la urmă. Şi acelaşi lucru, zău, şi cu soţii Mitchy. Acum două seri nu am reuşit, cu atâţia oameni câţi erau, să ajung la ei. Dar tot timpul mesei am stat vizavi de Aggie şi asta începe să mă persecute. Te-aş ruga să-mi vorbeşti întruna despre Aggie. Este de-a dreptul revoltător că nu m-am dus să-i fac o vizită. Dar ştie toată lumea cât sunt de ocupat. Suntem vârâţi în treburi până-n gât.“

„N-am cuvinte să-ţi spun", replică Nanda, „cât de impresionată sunt de amabilitatea ta, fiindcă având atâtea probleme pe cap, ţi-ai găsit o clipă şi pentru *mine*. Dar te rog, ca să nu te mai reţin, permite-mi să-ţi comunic…"

Totuşi, de fapt, el nu era dispus s-o lase să-i comunice nimic; optimismul său prietenos şi aproape agresiv se agăţa cu atâta îndârjire de cele mai neînsemnate aluzii. „Vai, te rog, dar n-ai pentru ce. Este nespus de drăguţ din parte-ţi să găseşti timp şi pentru mine. În altă ordine de idei îmi face bine că *te* văd. Chiar deosebit de bine. Şi faptul că mi-ai scris m-a impresionat — zău, crede-mă. Am recunoscut tot soiul de lucruri de pe vremuri în biletul tău." Apoi se entuziasmă din nou de cărţile ei, fiindcă de câteva minute ţinea una în mână. „Văd că ai o preferinţă pentru seturi — şi fără glumă, copila mea dragă, pentru seturi *mari*. Ce mai e şi asta?

— Volumul 23: *Poeţii britanici*. Volumul 23 este încântător, te rog mult, vorbeşte-mi despre volumul 23. Te ocupi mult de poeţii britanici? Dar spune-mi când naiba mai găseşte timp de citit o fiinţă atât de minunată ca tine? *Eu* nu mai găsesc deloc — e de-a dreptul infernal. În Londra te vezi împins spre analfabetism şi barbarie. Mă simt obligat să întreţin o falsă strălucire, ca să-mi pot ascunde în conversaţie ignoranţa ce avansează cu repeziciune. La urma urmelor ar trebui să mă ruşinez, când văd că pe alţii *nu-i şochează*. Dar instruieşte-mă, instruieşte-mă“, continuă el vesel.

„*Poeţii britanici*", răspunse Nanda imediat, „mi-au fost dăruiţi de domnul Longdon; tot el mi-a dat toate cărţile bune pe care le am, cu excepţia câtorva — cele de pe rândul de sus — dăruite cu diverse prilejuri de domnul Mitchy. Domnul Mitchy mi-a trimes şi el flori ca şi domnul Longdon. Şi amândoi — întrucât ne-am referit la faptul că îi întâlnesc — şi-

au anunţat vizita în după-amiaza asta; dar nu împreună: domnul Mitchy la 5.30 iar domnul Longdon la 6.30.“

Vorbise cu o promptitudine deliberată, compensând ceea ce nu reuşise încă să spună printr-o descriere rapidă dar completă a cazului ei. Era evident că intenţiona să continue, dar vizitatorul ei de acum îi şi luase cuvintele din gură. „Da’ ştiu că *ai o* zi, nu glumă, şi ne programezi de parcă am fi trenuri. Se uită la ceas. Mai rămâne ceva timp şi pentru *mine?“*

„După câte îmi face impresia *eu* ar trebui să spun: *Mai rămâne şi pentru mine*? Dar încă nu e nici patru jumătate’“, continuă Nanda, „şi, deşi trebuie să-ţi comunic, bineînţeles, ceva cu totul deosebit, n-o să dureze mult: N-o să ne aducă ceaiul decât la ora cinci şi fireşte ai să stai până atunci. Îţi şi trimisesem biletul, când fiecare din ei separat şi din acelaşi motiv, au propus după amiaza asta. Pleacă mâine din Londra ca să-şi petreacă duminica.”

„O! înţeleg — şi înainte de plecare trebuie să te vadă. Cred că-ţi dai seama ce influenţă exerciţi asupra comportării oamenilor!“

Pe cât era prietenul ei de glumeţ, pe atât era ea de gravă. „Ei bine, aşa s-au înlănţuit lucrurile, şi nu m-a deranjat de vreme ce rugându-te să faci singur alegerea, ţii minte, ai optat pentru această oră oarecum timpurie, care ţi s-a părut cea mai convenabilă.”

„O! perfect.” Dar el îşi scosese din nou ceasul. „Am o treabă — asta mi-a determinat opţiunea — tocmai în celălalt colţ al lumii; care, pentru că veni vorba, mă tem că n-o să-mi permită să aştept ceaiul. Dar nu-ţi face niciun fel de griji în privinţa ceaiului meu.” Ceasul dispăru din nou în buzunar. „Regret, dar trebuie să plec înainte de cinci. Oricum, a fost o încântare să te revăd.”

Spunând asta se şi ridică şi, deşi aproape jumătate din timp se plimbase, ultimele cuvinte avură efectul să-l împingă aproape instantaneu spre uşă. Din ele păru să reiasă, întrucâtva mai clar decât până atunci, că Vanderbank se simţea atât de stânjenit, încât avea nevoie de ajutor, şi fără îndoială că tocmai dându-şi seama de această situaţie Nanda, cu felul ei calm de a fi, se văzu în măsură să profite ceva mai mult de împrejurare. Calmul ei provenea în mod vădit din înţelegerea aproape spontană a faptului că era cel mai bun ajutor ce i-l putea oferi. Era oare chinuit de o spaimă lăuntrică ce explica agitaţia lui aparentă, incoerenţa unei locvacităţi menite, poate, să pună stavilă oricărui avans din partea ei? În acest caz el nu făcea decât să şi-o alimenteze iar bunăvoinţa lui prudentă nu făcu decât să-l înfunde şi mai mult.

Oare unde presupunea Van că vrea ea să ajungă, şi ar fi putut ea să facă vreodată vreun gest mai frumos faţă de el decât folosind prilejul acesta pentru a-i risipi deruta şi a contribui cât mai mult la mulţumirea de sine rafinată care izvora probabil din convingerea că se descurcase cu atâta eleganţă şi dezinvoltură într-o oră foarte dificilă? A-l împinge într-o situaţie ingrată ar fi echivalat cu a-l răni sau desfigura, încât la capătul unui minut — timp în care expresia ei deveni un soi de imagine proiectată a ocaziei unice — ea avu în cele din urmă aerul că schimbase locul cu el şi că se aflau cumva împreună tocmai pentru ca el şi nu ea să-şi primească cu menajamente dezlegarea.

XXXVI

„DOAR N-AI SA PLECI CHIAR acum?“ întrebă ea. „Doamne sfinte de ce-ţi închipui că te-am chemat la mine?“

„O, nu. Am timp suficient la dispoziţie.” El se lăsă să cadă pe un scaun, cuprins de un râs nervos şi impacientat. „Eşti nespus de interesantă. E vorba chiar de un *apel?“* Punând însă întrebarea el nu-i acordă nici măcar răgazul să-i poată răspunde. „Drept să-ţi spun m-ai cam speriat înşirându-mi toate persoanele care vor da năvală aici. Şi mai e ceva”, continuă el repede: „Vreau doar să precizez acum lucrurile ca nu cumva să fim întrerupţi. N-are haz decât dacă te văd aşa, singură.”

„Asta e ce voiai să precizezi?“ întrebă Nanda grav, în pauza pe care el o făcu să-şi tragă sufletul.

„Doar în parte am sentimentul, te rog să mă crezi, că este o încântare. Dar ceea ce voiam să spun — dacă îmi acorzi puţin timp, ştii, să pot rosti o vorbă— este tocmai ce ţi-am şi spus: îmi strici aproape plăcerea tot amintindu-mi că un noroc ca ăsta — noroc pentru *mine:* te şi văd intervenind! — nu e la urma urmelor pentru tine decât o chestiune de afaceri. Lasă-le naibii de afaceri! Bun, nu mă înjunghia cu *coup-papier-ul* ăla. Te ascult. Care este de fapt marea chestiune?“ Apoi cum un moment s-a creat impresia că înseşi cuvintele pe care ea le pregătise se destrămaseră tocmai în clipa supremă când avea mai multă nevoie de ele, Vanderbank încercă din nou să profite de acest avantaj. „O! dacă nu-ţi vine uşor să-i dai glas, las-o baltă — o s-o luăm drept ceva de la sine înţeles. Există un anume lucru, pe care oricum — dă-mi voie să-ţi spun asta — aş vrea să *nu mă laşi* să-l uit: doresc, înainte de a pleca să te conving să-mi lămureşti problema micuţei Aggie. O, mai sunt şi alte chestiuni în privinţa cărora consider că eşti o sursă nesecată de informaţii insolite! Oricum, o să le luăm pe rând —

celelalte cu vreo altă ocazie. Îmi dai întotdeauna impresia că mânuieşti sforile a nenumărate drame mărunte dar stranii. Pune ceva deoparte şi pentru mine pentru când o să ne revedem. *Numărul unu* în momentul de faţă este cum vezi tu situaţia lui Mitchy? Ţinem prea mult la amicul Mitch ca să nu avem senzaţia că ne-am simţi mai în siguranţă dacă am dispune de câteva puncte de reper. De fapt am intenţia să te exploatez cu regularitate."

„A! dar, vezi tu, lucrul pe care mi-am propus să ţi-l spun", reluă acum Nanda destul de placid, „n-are nici cea mai mică legătură, te asigur, nici cu Aggie, nici cu *amicul Mitch.* Dacă nu vrei să-l afli — şi cauţi doar o portiţă de scăpare — te rog să mă crezi că *ei* nu te vor ajuta niciun pic." De fapt, ea simţea că găsise în cele din urmă tonul potrivit. Nimic în afara unei asemenea convingeri n-ar fi putut-o determina să adauge după o clipă: „De ce oare ţi-o fi atât de teamă, domnule Van?"

Ei bine un singur minut a fost deajuns să demonstreze că tonul *era* cel adecvat — un minut, trebuie totuşi să mă grăbesc s-o spun, destul de lung în ciuda scurtimii lui, care le-a permis celor doi prieteni să se privească intens cum nu se priviseră niciodată până atunci. Era una din acele priviri — nu chiar atât de frecvente, trebuie să recunoaştem, pe cât le prezintă muza istoriei obligată prin însăşi condiţia ei să descrie în cel mai bun caz doar crâmpeie de viaţă — care după ce s-au aprins şi apoi au pierit dau senzaţia nu numai că au schimbat raporturile dintre oameni dar că pur şi simplu au limpezit atmosfera. Cert este că l-au ajutat pe Vanderbank să-şi găsească răspunsul. „Nu mă tem, cred eu, decât de conştiinţa ta."

Într-adevăr la început pe Van îl ajutase mai mult decât pe Nanda. „De conştiinţa mea?"

„Gândeşte-te la asta — pe îndelete — şi într-o bună zi ai să înţelegi. Nu e nicio grabă", continuă el, „nicio grabă. Şi când ai să înţelegi nu e nevoie să-ţi devină o povară ideea că trebuie să mi-o spui." O, era atât de bun — mai bun decât oricând. „Lucrul grav, vezi, este că *eu* n-am conştiinţă. Eu nu urmăresc decât să mă distrez."

Schimbară acum o nouă privire deosebit de liniştitoare, deşi devalorizată aşa cum se spune, prin comportarea aceea de mai înainte, care de fapt, în felul ei, epuizase toate privirile posibile. „O, *şi eu* vreau să mă distrez", spuse Nanda şi, în unele prinvinţe, oricât de puţin te-ar izbi faptul că ar fi vorba de aşa ceva, tocmai acesta, te rog să mă crezi, este lucrul adevărat. Originea acestei descoperiri", continuă ea, „se află într-o conversaţie pe care am avut-o nu demult cu mama."

„Ce spui”, replică Van cu un interes viu ce-l făcu să se roşească. „Distracţia”, râse el, „ce se poate realiza pe seama *mamei.*“

„O, nici prin gând nu-mi trece aşa ceva. Mă gândesc la ceea ce ar mai putea încă să o bucure. Distracţia mea de acum, nu-ţi dai seama? este să descopăr cum aş putea aranja lucrurile pentru mama. Bineînţeles”, continuă fata, „îmi vine destul de greu să-ţi spun exact ce înţeleg prin asta.”

„O! dar nu mi-e deloc greu să te înţeleg!“ vorbi Vanderbank în felul său curtenitor, ca şi când asta ar fi fost chiar cel mai neînsemnat fleac, „Eşti întotdeauna obsedată de maică-ta. Asta înţeleg eu mai ales, când mă refer la conştiinţa ta.”

Nanda ezită din nou, deşi, evident, eliberată acum de orice încordare chinuitoare. „N-o mai *simpatizezi* pe mămica?“ izbuti ea să rostească în cele din urmă. „Trebuie să-ţi spun”, adăugă ea repede, „că deşi am menţionat conversaţia avută cu ea drept motivul care m-a împins în ultimă instanţă să-ţi scriu, nu înseamnă absolut deloc că ea mi-ar fi sugerat atunci să-ţi pun întrebarea. „O pun”, explică ea, „pentru că aşa mi-a căşunat mie.”

Explicaţia a produs instantaneu şi manifest o destindere pentru Vanderbank. El să lăsă pe spătarul fotoliului cuprins de un plăcut — şi deosebit de voios — sentiment faţă ’de asocierea propusă. „Sunteţi o familie adorabilă!“

„Bine, bine, dar dacă mama e adorabilă, de ce renunţi la ea? Nu văd ce m-ar reţine să ţi-o spun că în ziua la care m-am referit ea mi-a dat să înţeleg că tocmai astea ar fi sentimentele ei în legătură cu purtarea ta; dar fără nici cea mai vagă aluzie — te rog să mă crezi — fără să-mi sugereze câtuşi de puţin să-ţi fac o scenă pentru asta. Bineînţeles ştie perfect, şi de la bun început, că orice lucru care ar aduce a scenă n-ar ajuta la nimic. Chiar să vrei şi n-ai avea cum să consideri”, continuă Nanda, „că între noi s-ar petrece *aşa ceva. N-o* să ne audă — nu-i aşa? — sfărâmând mobila. O vreme, am crezut că nu pot face absolut nimic şi m-am frământat cumplit din pricina acestei idei. Apoi brusc mi-am dat seama că aş putea face exact ceea ce fac acum. Adineaori ai spus că între noi doi totul trebuie să fie cinstit şi firesc. Tot asta mi-am spus şi eu — de ce n-ar fi? Iată-mă deci c-am ajuns pentru tine firească asemeni unui guturai. Te întreb insistent — te conjur chiar. Asta pentru că, spre a mă folosi de cuvintele ei, ai încetat practic să mai vii. Bineînţeles, ştiu că totul se schimbă. Este legea — cum îi spune — *marea lege.* A cui lege oare? Se petrec tot soiul de lucruri — toate lucrurile au un sfârşit. În urma căsătoriei lui, ea l-a pierdut mai mult sau mai

puţin pe Mitchy. Nu vreau să piardă totul. Rămâi, te rog, alături de ea. Nu-mi vine să cred, asta-i în fond ceea ce voiam să-ţi spun — să ţi-o spun fără înconjur — că-ţi dai într-adevăr seama cât de fantastic te simpatizează. Sper că n-ai să-mi iei afirmaţia drept *lipsă de decenţă.* Nu poţi şti niciodată — dar nici nu-mi pasă prea mult dacă îţi las această impresie. Dacă ţi-aş spune că o cred într-adevăr îndrăgostită de tine, ei da atunci, *m-ai putea* considera indecentă. Şi asta nu fiindcă l-ar afecta pe tata — el n-ar da, cum îi place să spună, nici doi bani pe aşa ceva. Aşa că“ — se menţinu ea în chip miraculos pe aceeaşi linie — „iei ce crezi că-ţi poate fi de folos din ceea ce ţi-am spus: deşi, mă tem că formularea sună groaznic. Dar nu contează — dacă produc în tine o zdruncinare. E singurul lucru pe care-l doresc. Când mă gândesc cum stă acolo la parter cea mai mare parte a timpului practic singură, simt că nu mai pot suporta situaţia. Este nemaipomenit de tânără.“

Cel puţin acum, cum trecea de la un punct la altul, peroraţia ei îl amuţi cu totul, şi văzând destul de clar direcţia în care se angajase, el încetă să-i mai întâlnească privirile, aţintindu-şi ochii numai la desenul covorului. Chiar şi când vorbi în cele din urmă, el tot nu şi-i ridică. „Eşti fără doar şi poate, exact cum spunea ea adeseori, fiica modernă! Trebuie să faci parte din această categorie, ca să vrei să netezeşti drumul părinţilor.”

„O”, făcu Nanda cu multă simplitate, „n-aş numi asta *să netezeşti drumul,* nu? — atunci când se pune problema să nu pierzi un prieten vechi; şi ar putea totuşi fi întrucâtva o consolare, nu? pentru absenţa altuia. Oricum, n-am vrut să las lucrurile până când ar fi fost prea târziu. Bineînţeles că nu ştiu ce anume nu merge între voi, şi nici măcar dacă există cu adevărat ceva care să nu meargă. În orice caz, nu-mi pasă ce anume e — nu poate fi nimic prea grav. Împacă-te, împacă-te — uită ce a fost. Nu înseamnă însă că asta ar reprezenta o netezire de drum pentru *tine,* după cum nu înseamnă nici pentru ea; dar asta e situaţia. Ştiu cum îţi apar probabil — o creatură infatuată şi agresivă; dar cine nu riscă nu câştigă. Nici nu-ţi dai seama ce reprezinţi tu pentru ea! Cred însă cu tărie că nimeni nu a însemnat *vreodată* atât pentru ea. Îmi repugnă să las impresia că aş complota împotriva ei, folosindu-mă chiar de ea; aşa încât o spun acum pentru totdeauna. Cândva a afirmat faţă de o persoană, care mi-a repetat-o apoi mie, că tu reprezinţi pentru ea mai mult decât oricine în lumea asta, tu fiind cel care ai scos-o la lumină. Şi *e drept* — tu ai făcut-o. Mi-am dat seama eu însămi încă de pe vremea aceea. Eram foarte mică, dar *am fost în stare* să-mi dau seama. Ai să declari probabil că eram o zgâtie

nemaipomenit de stranie, şi într-adevăr aşa şi eram, şi acum îmi ţin plăcuta promisiune. Ceea ce nu te împiedică însă să ai sentimentul că atunci când o persoană te-a scos la lumină…“ „Atunci şi persoana aceea ar trebui să suporte consecinţele”, interveni Vanderbank, „şi să te însoţească până la capăt?“ Putea acum să-i facă faţă perfect şi izbuti în chip admirabil. „Sunt imens de multe implicaţii în chestiunea aceasta, recunosc — recunosc. Trebuie să mărturisesc că nu-mi dau prea bine seama ce am făcut — lucrurile astea le faci fără îndoială într-o binecuvântată stare de inconştienţă: eu aş fi spus chiar că lucrurile s-au petrecut invers. Dar te asigur că accept toate consecinţele şi responsabilităţile. Dacă tu nu ştii ce nu merge între noi, află că nici eu nu ştiu. Nu poate fi mare lucru — o să analizăm împreună. Nu mă refer la tine şi la mine — *tu* nu mai trebuie să te necăjeşti; mă refer la ea şi la cel care s-a dovedit, fără să-şi dea seama, atât de neloial faţă de dânsa. Ştiu, n-am mai venit tot atât de des“ — continuă Van pe un ton plăcut. „Dar există un flux şi un reflux în destinul bărbaţilor — şi tot aşa şi în cel al femeilor, al fetelor şi al oricui. Ştii ce vreau să spun — o ştii din propria ta experienţă. Lucrul cu adevărat colosal este tocmai că — aibă-vă cerul pe amândouă în pază — nimeni nu poate, e pur şi simplu *imposibil* chiar dacă ar vrea, să renunţe la maică-ta. E absurd să mai discuţi despre asta. N-a făcut nimeni aşa ceva în viaţa lui. Aşa este ea, precum luna sau Arcul de triumf. Nu afirm, te rog să ţii cont”, explică el plin de candoare, „că toţi o *simpatizează* în egală măsură: asta e altă chestiune. Dar niciunul din cei care *au simpatizat-o* nu-şi mai poate permite să se lipsească de ea o perioadă lungă de timp. Sunt prea mulţi netoţi, sunt prea mulţi tipi nesăraţi în societate. În Londra asemenea indivizi găseşti cu tonele; pe de altă parte inteligenţa maică-ti va fi întotdeauna la mare preţ. Porţi discuţii cu ea ca să-i uiţi pe ceilalţi. Este minunată, minunată, minunată. Aşa încât, draga mea copilă, fii pe pace. E o stea călăuzitoare.”

„O, ştiu că aşa e“, spuse Nanda. *„Tu eşti* acela…”

„Care s-ar putea să fie doar un meteor efemer?“ El se aşeză, zâmbindu-i. „În cazul acesta îţi declar solemn că vorbele tale m-au oprit în crugul meu. M-ai făcut să încremenesc la fel cum a oprit Iosua soarele în loc.“ După care se ridică imediat. „Şi zici că e încă *tânără*?“ continuă el şi mai afabil, ca şi cum ar fi vrut să echilibreze lucrurile. „N-are seamăn. E tinereţea întruchipată. E tinereţea *mea — a fost* a mea. Şi dacă ai vreodată ocazia”, încheie el, „vorbeşte-i în favoarea mea şi spune-i că dacă vrea *într-adevăr* să ştie, am rezervat-o pentru bătrâneţele mele. E destul de deşteaptă, după

cum bine ştii” — şi Vanderbank se duse râzând să-şi ia pălăria — „ea să înţeleagă ce ai să-i apui.”

Nanda receptă asta cu atenţia cuvenită: se ridică şi ea în picioare. „Şi apoi e atât de încântătoare.”

„Da, e colosal de drăguţă.”

„N-o spun, aşa cum se spune, ştii”, continuă fata, „*pentru că* e mama, dar adeseori mă gândesc când ieşim în societate că oriunde s-ar afla ea…”

„Nu mai găseşti femeie în jur care să-i stea alături?“ Vanderbank preluă ideea cu zel. „O! e părerea pe care o au cu toţii, şi de fapt aprecierea de care se bucură felul ei de a fi fermecătoare nu este lipsită de efecte puternice. Şi apoi „la naiba, are nişte intuiţii — cum nu întâlneşti la fiecare colţ de stradă. Te surprinde la tot pasul.” Mai că nu găsea cuvinte de atâta entuziasm. „Are micile ei ciudăţenii.”

„Mă bucur, să ştii, c-o simpatizezi cu adevărat”, răspunse Nanda grav.

Auzind asta el se întoarse complet cu faţa spre ea, tăcerea de moment subliniindu-i şi mai tare gestul. „Îmi place, te asigur, cum poate nu mi-a plăcut nimic până acum, ideea ta minunată de a pleda pentru solitudinea şi tinereţea ei. Să nu crezi că nu o apreciez la justa ei valoare dacă am să afirm — ceea ce spune foarte mult — că e tot atât de fermecătoare pe cât e de amuzantă. Şi acum la revedere.”

Îi întinsese mâna, dar Nanda ezită. „Nu aştepţi să iei ceaiul?”

„Draga mea copilă, nu pot.” Avu însă aerul că simte nevoia să mai spună ceva. „O să ne mai vedem. Dar am impresia că se tinde spre o dispersare generală, nu-i aşa?“

„Da, şi sper că anul ăsta ai să ai parte”, îi replică ea, „de o vacanţă plăcută.”

„O! o să ne mai întâlnim înainte de asta. O să fac tot ce-mi stă în putinţă, dar pe cuvântul meu, ştii, am senzaţia”, râse el, „că acordajul la care m-ai supus astăzi o să ţină destul de mult. Are acelaşi efect ca o cură pe culmile Alpilor.” Apoi întinzându-i din nou mâna adăugă: „Tu ce planuri ai?“

Se pare că îşi făcuse atâtea, încât n-avu nevoie să se gândească. „O să fiu probabil plecată un timp îndelungat.”

Van se miră candid: „La domnul Longdon?“

„Da — cea mai mare parte a timpului.”

El făcu o altă pauză. „Şi chiar pe multă vreme?“

„O perioadă lungă, lungă, sper.”

„Maică-ta este din nou de acord?“

„O, absolut. Şi vezi, tocmai de aceea.”

„Ce?“ Ea nu mai adăugă nimic iar el nu reuşi să înţeleagă.

„Vezi, nu trebuie s-o laşi prea mult singură. *Să n-o laşi!“* exclamă Nanda.

„N-am s-o las. Dar”, adăugă el imediat, „mai sunt vreo două trei lucruri…”

„Zii, care anume?“

El îl dădu în vileag, cu oarecare seriozitate, pe primul. „N-o să se viziteze, la urma urmelor, cu soţii Mitchy?”

„Oricum nu atât ca înainte. Bineînţeles că acum lucrurile stau cu totul altfel.”

Vanderbank ezită. „Dar nu şi în ceea ce te priveşte, bănui, nu? Nu crezi că vei avea ocazia să-i întâlneşti?“ „O, ba da — sper că vor veni la ţară.“

El se îndepărtă puţin — nu direct spre uşă. „La Beccles? Un loc cam ciudat pentru ei, cel puţin aşa mi se pare, nu?“

El pusese întrebarea ca şi când n-ar fi urmărit decât să se amuze, dar Nanda o luă *ad litteram.* „A! nu atunci când invitaţia e făcută cu un farmec irezistibil, când el îi doreşte în asemenea măsură.”

„Cine, domnul Longdon? Atunci înseamnă că asta a rezistat?“

„Asta?“ — ea avea un aer nedumerit.

„Mă refer la intimitatea lui cu Mitchy.”

„În măsura în care *e* o intimitate.”

„Dar, apropo, nu mi-ai spus” — şi se uită din nou la ceas — „că sunt pe punctul de a sosi împreună?“

„O! nu tocmai împreună.”

„Mai întâi Mitchy singur?“ întrebă Vanderbank.

Ea schiţă un zâmbet cam straniu. „Dacă nu rămâi să ne ţii companie.”

„Mulţumesc — dar mi-e imposibil. Şi apoi domnul Longdon singur?“

„Dacă nu rămâne Mitchy.”

El făcu o nouă pauză. „Şi până la urmă nu mi-ai spus chiar nimic despre transformarea petrecută în soţia lui.” „Cum să-ţi spun dacă nu-mi dai răgazul?“

„Înţeleg, ai perfectă dreptate.” O clipă păru să se simtă din nou sub imperiul curiozităţii. „Şi totuşi nu s-ar cădea, nu-i aşa? s-o punem pe tapet în prezenţa *lui*. Nu, trebuie să plec.” El reveni spre ea, şi în clipa aceasta ea îi întinse mâna. „Dar dacă ai să-l vezi, totuşi, pe domnul Longdon singur, ai vrea să-mi faci un serviciu? Bineînţeles că nu ţi-l cer chiar azi; dar când se va ivi o ocazie prielnică…?“

Ea aşteptă. „Orice serviciu. Dar care e primul?“

„Ei bine”, replică el imediat, „să spunem că e un târg. Eu mă îngrijesc de maică-ta…“

„Iar eu…?“ Trebui să aştepte din nou.

„Tu te îngrijeşti de reputaţia mea. Vreau să spun în numele decenţei comune faţă de *el.* S-a arătat atât de bun faţă de mine, încât atunci când mă gândesc că n-am reuşit să-i răspund cum se cuvine simt cum roşesc. L-am neglijat într-un chip odios — printr-un concurs nefericit de împrejurări. Sunt o serie de lucruri pe care ar fi trebuit să le fac şi nu le-am făcut. Şi mai cu seamă unul — dar nu contează. Şi nici măcar nu i-am dat explicaţii în legătură cu acesta. M-am purtat ca o brută, deşi n-am avut intenţia, dar nici n-am avut încotro. Asta e. Pune o vorbă bună pentru mine. Arată-i într-un fel sau altul că *nu sunt* o brută. Pe scurt”, spuse tânărul, împurpurat din nou de intensitatea gândului, „hai să spunem că poţi să ai încredere totală în *mine,* dacă ai să mă laşi puţin să am încredere în *tine* — atât cât îi stă bine unui gentleman.”

„A, poţi să ai încredere în mine“, răspunse Nanda strângându-i mâna.

„Atunci la revedere!“ strigă el din uşă.

„La revedere”, spuse ea, după ce el o închise.

XXXVII

CÂND INTRĂ MITCHY SE FĂCUSE cinci şi jumătate; iar reveria Nandei nu fusese întreruptă decât de sosirea ceaiului, de care, oricum, nu se atinse. Intrând, el îşi exprimă temerile că se făcuse vinovat de nepunctualitate, la care ea replică asigurându-l că dimpotrivă depăşise doar foarte puţin ora fixată, adăugând că la răbdarea ei contribuise şi plăcerea de a fi petrecut jumătate de oră cu domnul Van — o aluzie care, pe bună dreptate, stârni imediat în Mitchy cel mai viu interes. „Deci a apărut în cele din urmă? O da’ e de-a dreptul palpitant! Şi maică-ta?“ continuă el; apoi, cum Nanda nu spuse nimic: „adică l-a văzut şi ea; şi se află, poate, acum la ea?“

„Nu; probabil că nu s-a întors încă — doar dacă n-ai aflat tu întrebând de ea.“

„Nu, n-am întrebat. Am întrebat numai de tine.”

Nanda rămase pe gânduri o clipă. „Dar ai să mai vii din când în când s-o vizitezi. Vreau să spun că n-ai să renunţi niciodată la ea „nu?“

Auzind asta Mitchy râse cu poftă. „Copila mea dragă, da’ sunteţi o familie adorabilă!“

Ea primi replica destul de placid. „Tot asta spunea şi domnul Van. A spus că încerc să-i netezesc ei drumul.”

„Nu zău?“ Vizitatorul ei păru surprins, dar fără să-şi strice în vreun fel buna dispoziţie. „Probabil că aţi pătruns până în miezul lucrurilor.”

Ea cântări din nou situaţia. „Da, cam aşa ceva, cred. A fost minunat şi fantastic de amabil.”

„O“, întări Mitchy, „în privinţa asta poţi să te bizui întotdeauna pe el!“

„Pe biletul pe care i l-am trimis”, continuă Nanda. „mi-a scris câteva rânduri colosal de reuşite.”

Mitchy se arătă din nou surprins. „Biletul tău? Care bilet?“

„Cel prin care-l rugam să vină. I-am scris la începutul săptămânii.”

„O — înţeleg”, remarcă Mitchy ca şi când asta ar fi schimbat lucrurile. „Bineînţeles că în cazul ăsta n-a avut altă ieşire decât să vină.”

Totuşi interlocutoarea lui rămase iarăşi pe gânduri. „Ştiu şi eu…”

„O, lasă asta, ştii foarte bine”, râse Mitchy. „Tare mi-ar fi plăcut să-l văd — sau chiar şi pe tine! Spectatorul martor la ambele episoade şi-ar fi dat seama de o asemănare între stilul şi mişcările pe care le făcuse Mitchy după ce sosise şi cele ce însoţiseră instalarea predecesorului său. El îşi aşeză pălăria, aşa cum făcuse Vanderbank, succesiv în trei locuri, şi păru să aibă cam aceeaşi varietate de vederi cu privire la plasarea bastonului şi la oportunitatea păstrării mănuşilor în mână. Amână alegerea finală a unui scaun, şi cercetă din priviri obiectele din jur în timp ce discuta despre alte chestiuni. Şi, într-adevăr, în cele din urmă obiectele acestea îl impresionară tot ca pe Van. „Ce încântător ţi-ai aranjat camera, şi ce multe lucruri frumoase ai adunat!“

„Exact aşa s-a exprimat şi domnul Van. A părut extrem de surprins.”

Auzind asta Mitchy îşi redobândi aerul extravagant. „Aşadar nu pot face niciun pas fără să-l repet? Ştii, eu am venit cu intenţia să fiu original.”

„Ar fi original din partea *ta*“, replică prompt Nanda, „să fii în general ca el. Dar n-ai să vii”, reluă ea o replică anterioară, „uneori numai ca s-o vezi pe mama? O să ai nenumărate prilejuri…”

Vorbele ei fură primite cu şi mai multă gravitate.. „Ce vrei să spui prin prilejuri? Că pleci? Asta va spori atracţia!“ exclamă el. De vreme ce ea tăcea.

„O să trebuiască să aştept“, răspunse ea în cele din urmă, „ca să-ţi pot spune precis ce urmează să fac. Totul pluteşte în aer — totuşi cred că am să aflu azi. Urmează să-l văd pe domnul Longdon.”

Mitchy se miră. „Astăzi?“

„Da, soseşte la şase jumătate.”

„Şi când ai să ştii?”

„Ei, — el o să ştie.”

„Domnul Longdon?“

„Da, asta voiam şi eu să spun, domnul Longdon”, răspunse ea după o clipă.

Mitchy îşi scoase ceasul. „Atunci n-o să vă deranjez?“

„Mai e o groază de timp. Trebuie să-ţi iei ceaiul. Cred că vezi oricum”, continuă fata, „ce vreau să spun când mă refer la prilejurile pe care o să le ai.”

Ea îi pregăti ceaiul pe care el îl acceptă. „Da’ ştiu că ne înghesui.”

„Ei, nu-i decât o întâmplare faptul că veniţi cu toţii astăzi — bineînţeles cu deosebirea că *nu* vă aflaţi toţi laolaltă. Pur şi simplu am acceptat ora pe care aţi propus-o fiecare, independent unul de altul. Dar ar fi fost perfect chiar dacă *v-aţi fi* întâlnit. Vreau să spun”, explică ea… Chiar dacă tu şi domnul Longdon o să vă întâlniţi. Pe domnul Van, trebuie să mărturisesc, am vrut să-l văd separat.”

Mitchy făcuse ochii mari privind spre ea peste ceaşca de ceai. „Eşti din ce în ce mai uluitoare.”

„Ei bine, dacă fac asemenea progrese, atunci promite-mi că ai să faci ce te-am rugat.”

În timp ce sorbea din ceai, Mitchy rămase cu privirile îngândurate. „O să mai vreau puţin, dacă ai să-mi dai. Şi, mă rog, îmi dai voie să te întreb dacă Van ştia…”

„Că urmează să sosească domnul Longdon? O, da, i-am spus-o chiar eu şi când a plecat i-a lăsat un mesaj.”

„Un mesaj? Colosal de interesant!“

Nanda rămase pe gânduri. „O *să fie,* colosal — pentru domnul Longdon.”

„Mai dă-mi puţin acum”, spuse Mitchy în timp ce îi lua ceaşca din mână. „Şi spui că numai pentru domnul Longdon? E oare un mod de a-mi da să înţeleg că nu mă priveşte şi pe *mine*?“

Faptul că ea se ocupă — vădind în mod fericit o grijă deosebită — de dorinţele lui materiale imediate, spori cumva, în timp ce îi răspundea, efectul marcat al sincerităţii ei. „A, domnule Mitchy, am avut eu probleme care să nu fi devenit până acum şi ale dumitale? — ei bine, nu mă pot gândi la niciuna în momentul de faţă, şi chiar dacă aş putea, n-aş face-o.“

„Pot să-ţi declar solemn atunci”, făcu Mitchy, „că nici de partea mea nu există ceva care, în baza aceluiaşi temei, să nu se fi supus exact aceleiaşi reciprocităţi. Te rog să nu uiţi că dacă vreodată o tânără s-a aflat ameninţată de vreo perspectivă gravă…”

„Ce înţelegi”, îl întrerupse ea, „printr-o perspectivă gravă?“

„Ei, certitudinea de a se vedea împovărată pe toată viaţa cu problemele unui gentleman de care nu se va putea descotorosi niciodată, pentru simplul motiv, că e soţul sau iubitul sau tatăl sau fiul sau fratele sau unchiul sau vărul ei. Poftim, îl ai înaintea ochilor deşi nu îndeplineşte niciuna din aceste cerinţe.”

„Da“, făcu Nanda cuprinsă de gânduri binevoitoare, „nu e altul decât Mitchy al ei.”

„Exact. Şi un Mitchy, înţelegi, este — cum îi spui tu? — pur şi simplu indisolubil. Şi pe deasupra mai este şi excesiv de curios. Merge atât de departe, încât se întreabă dacă Van a aflat şi faptul că mă aştepţi pe *mine.*”

„O! da — i-am spus totul.”

Mitchy zâmbi. „Totul?“

„Da, totul — totul”, răspunse ea agasată.

Mitchy ezită. „Atunci, mi-a lăsat şi mie un mesaj?“

„Nu, absolut nimic. Ceea ce trebuie să fac în numele lui”, explică ea imediat, „este practic să-i transmit domnului Longdon un soi de scuze.”

„A! şi în ce mă priveşte” — interveni repede Mitchy — „nici nu poate fi vorba de ceva similar. Înţeleg. Mie nu mi-a făcut niciun rău.”

Cu ochii îndreptaţi spre fereastră, Nanda întoarse replica pe toate părţile. „Nu-l prea văd dându-şi seama nici chiar dacă i l-aş face eu.”

„Da, da, aşa e. Iar noi nu i-am spune-o.”!

Ea se dezlipi oarecum pe neaşteptate de priveliştea din afară revenind în mijlocul camerei. „Nu i-am spune. Dar luat în totul s-a comportat splendid, continuă ea. De pildă nimeni nu s-ar fi justificat atât de elegant pentru că a venit atât de rar în ultima vreme pe la noi. De parcă n-ar fi avut atâtea altele de făcut! Nici măcar nu s-a referit la toate impedimentele pe care le-ar fi putut invoca. Dar imaginează-ţi că — în ciuda obligaţiilor lui importante şi a tuturor problemelor mari pe care trebuie să le rezolve — noi mai suntem în stare să-i facem mărunte scene vulgare, pe motiv că am fi fost neglijate! De fapt el a dat atât de puţină importanţă lucrurilor pe care ar fi putut prea bine să le folosească drept argumente — vorbind, vreau să spun, ca şi când ar fi fost total vinovat — încât te vedeai efectiv în situaţia *să-i găseşti* chiar

tu scuzele. Ca şi când” — nu se lăsa ea deloc — „el n-ar fi avut o grămadă!”

„Numai oamenilor din categoria mea”, izbucni Mitchy, „nu li se acordă nicio scuză*?“*

„Da — celor din categoria ta. Oameni care nu ştiu să facă nimic, fără ocupaţie şi lipsiţi de orice importanţă. Şi ca tine, ştii“, continuă ea, „mai există atâţia.“ Apoi adăugă fără nicio schimbare perceptibilă în ton: „Mitchy, dacă te porţi urât, n-o să-ţi mai spun nimic.“

„Şi dacă mă port cum trebuie ce o să-mi spui? Aş vrea întotdeauna *să aflu* mai ales de ce ar fi vrut, aşa cum ai afirmat adineaori, să-i ceară scuze domnului Longdon. Şi ce rău recunoaşte că i-ar fi făcut *lui*?“

„O, l-a *neglijat* — dacă asta poate constitui o mângâiere — cum a făcut-o şi cu noi.”

„Că nu l-a căutat — şi treburi de felul ăsta?“

„Da, şi a mai menţionat şi o altă chestiune.”

Mitchy îşi exprimă nedumerirea. „Chiar a menţionat-o?“

„În privinţa căreia”, spuse Nanda, „nu i-a făcut pe plac.”

După o clipă Mitchy riscă. „Dar ce altă chestiune?“ „O, spune că atunci când o să-i vorbesc despre asta, domnul Longdon o să înţeleagă.”

Mitchy prelua cuvintele cu gravitate. „Şi ai să-i vorbeşti?”

„În favoarea domnului Van?“ Cum, păru ea să întrebe, de putea el să se îndoiască? „Bineînţeles, din prima clipă.”

„Şi atunci domnul Londgon o să-ţi spună?“

„La ce se referă domnul Van?“ se gândi Nanda. „Ca să fiu sinceră — sper că nu.”

Mitchy urmări replica până la capăt. *„Speri deci că…?“* „Păi dacă e vorba de ceva ce ne-ar putea eventual determina să-l simpatizăm mai puţin — Vreau să spun că în cazul ăsta n-aş vrea nicidecum s-o aflu.”

Mitchy avea aerul că poate înţelege asta şi că totuşi e capabil să-şi imagineze eventualitatea unui oarecare conflict. „Dar dacă domnul Longon insistă…?“

„Să mă facă să aflu? N-o să-l las să insiste. *Tu* l-ai lăsa?“ îi ceru ea să se pronunţe.

„O, eu nu intru în discuţie!“

„Ba, da intri!“ spuse ea pe un ton destul de ridicat. „A…!“ râse Mitchy. După care adăugă: „Ei, în cazul ăsta aş putea să mă impun în faţa ta.“

„Nu, n-ai putea”, declară ea din nou, tot atât de hotărât, „şi oricum nici n-ai dori-o.“

În cele din urmă el arătă că putea accepta şi asta de la ea — o arătă prin tăcerea în care o clipă li se întâlniră privirile; apoi o arătă poate şi mai mult prin exclamaţia sa profundă: „Eşti invulnerabilă!“

Şi faţă de o asemenea remarcă ea manifestă aceeaşi detaşare. „Nu cred că sunt în niciun fel, am numai dorinţa de a *te* păstra în felul acesta.”

„O păstrează-mă, păstrează-mă! Văd limpede că în momentul de faţă nu am o bază sigură ca să o pot face eu însumi. De fapt chiar te previn”, continuă Mitchy, „că de acum încolo o să vin la tine pentru orice. Dar eşti nespus de minunată”, încheie el, de vreme ce pentru început, ea nu spuse nimic. „Nici măcar nu te înspăimânt.” „Da — din fericire pentru tine.”

„A! dar te avertizez categoric că intenţionez să fac tot ce pot ca să te înspăimânt!“

Nanda primi asta cu acel grad de voioşie de care era adesea în stare. „Ei bine, dacă ai să reuşeşti vreodată, ziua aceea va fi o zi neagră pentru tine.”

„Eşti înarmată până în dinţi”, continuă el, „dar mă voi folosi de ingeniozitatea mea de o viaţă ca să te împing pe un tărâm cu totul necunoscut ţie.”

„Şi, mă rog, despre ce tărâm poate fi vorba?“

„A! nu sunt chiar atât de prost ca să-ţi servesc de la început un punct de reper!“ Spunând asta Mitchy se îndepărta cu un oftat ambiguu şi totuşi cum nu se poate de firesc; examină fotografii, luă în mână vreo două cărţi, aşa cum făcuse şi Vanderbank, şi câteva minute între ei se aşternu tăcere. „Ceea ce văd înaintea ochilor”, reluă el după un interval în care evident, în ciuda agitaţiei sale, nu se uitase la nimic — „ceea ce văd într-adevăr este perspectiva luminoasă deschisă de sentimentul că am găsit în tine o prietenă alături de care în chip total, simt asta, şi fără nicio rezervă, să pot pătrunde oricând până în miezul lucrurilor. Şi te asigur, acum, intenţionez să profit din plin de luxul acesta, înţelegi, luxul libertăţii noastre de a privi lucrurile în faţă.” El se opri din nou în faţa ei, şi ea din nou păstră tăcere. „Este de-a dreptul colosal, nu crezi? faptul că în cele din urmă nu există nici măcar o singură chestiune pe care să n-o putem discuta în voie. Înţeleg prin asta lucrul ce nu poate fi numit şi nici acceptat cu dezinvoltură. Ne-am croit drum prin tunelul lung al rezervelor artificiale şi al misterelor învăluite în superstiţii, iar mie, cel puţin, nu-mi va mai rămâne decât să simt că, exprimându-mi toată încrederea şi punând de fiecare dată punctul pe *i*, nu

fac decât să urmez exemplul pe care l-ai dat în chip atât de admirabil. Vrei să pătrunzi lucrurile până la cele mai adânci rădăcini? Perfect. Nici nu cer altceva!“

Vorbind se lăsă într-un fotoliu şi, câtă vreme rămase şi ea aşezată, privirile lor se întâlniră; dar ea se ridică imediat, iar în clipa următoare, în timp ce el nu-şi părăsi locul, ea îşi făcu de lucru restabilind ordinea printre obiectele pe care amândoi vizitatorii le deranjaseră. „Dacă n-ai fi încântător, ai fi înspăimântător.”

„Tocmai asta e! Cu alte cuvinte, dacă mi-aş pune în gând, aş putea foarte uşor să te înspăimânt.”

Ea nu dădu nicio atenţie remarcei, oferind doar, după ce mai aranjă ici şi colo câte ceva, o observaţie proprie. „Oricum, el o să se arate, mă refer la domnul Van, plin de atenţie faţă de mama. Am convenit asupra faptului acesta.”

„A, deci *poate* să-şi găsească timp…?“

Ea ezită. „Numai pentru asta — da. Vreau să spun, atât cât trebuie ca să-i arate că n-a renunţat. Îţi dai seama, cât de mult timp poţi să găseşti *tu?*“

„A — înţeleg perfect — iată-ne din nou ajunşi în acelaşi punct!“ exclamă Mitchy prompt.

Totuşi, se pare că el mersese mai departe şi ea nu-l putu urmări. „Şi unde anume…?”

„Cum, aşa cum spuneam, la rădăcinile şi în miezul lucrurilor.“

„O!“ Ea recăzu într-o indiferenţă ce se înscria în răbdarea pe care o arăta, în general, faţă de toate ironiile lui.

„N-are niciun rost să dezbatem problema nerenunţării la maică-ta. Pur şi simplu *nu poţi renunţa* la ea. N-ai cum. Există, orice ai spune.“

„Exact asta afirmă şi *el*. Există, orice ai spune.“

„A! dar nu vreau să spun decât ceea ce spune şi *el*!“ râse Mitchy. „Nu e posibil, oricum, să se fi referit şi el la o legătură ca aceea care în cazul meu a devenit, dacă ne putem exprima astfel, cea mai palpabilă. Acum *am* o soţie, ştii!“

„O, Mitchy“, murmură fata disculpându-se, deşi destul de neconvingător.

„Iar soţia mea — ştiai asta?“ continuă Mitchy, „strânge din ce în ce mai tare prieteşugul cu maică-ta. Bineînţeles, nu constituie o noutate pentru tine că ea e un balsam pentru neveste. Acum când căsătoria noastră este fapt împlinit, ea îi acordă cel mai mare interes — sau face eforturi în această ordine de idei; numai de şi-ar mobiliza pe deplin atenţia — şi se arată,

presupun, preocupată mai cu seamă de situaţia noastră delicată aşa cum e numită în general, — pentru că, ştii, aş spune că ne aflăm evident, într-o situaţie delicată. Aggie se situează deci, încă de pe acum, şi e foarte posibil să pătrundă din ce în ce mai mult, în ceea ce este universal recunoscut ca fiind sfera preocupărilor predilecte ale maică-ti. Maică-ta o s-o atagă, o s-o studieze şi în cele din urmă o s-o *înţeleagă.* De fapt o s-o ajute, aşa cum le-a ajutat pe atâtea altele înainte, şi o să mai ajute atâtea altele de acum încolo. Având-o astfel pe Aggie ca satelit şi vizitatoare frecventă, — cum *n-a fost* niciodată până acum“, continuă el, „toată povestea se va reduce practic la o multiplicare a punctelor noastre de contact, nu-i aşa? S-ar putea să-mi aminteşti de alegaţia doamnei Brook că dacă pe vremuri avea ceva ce putea fi numit un *salon,* în prezent, ca urmare a evenimentelor, nu mai e decât o colecţie de atomi întâmplători; dar asta, draga mea Nanda, o să-i apară, totuşi, judecăţii tale mai limpezi, doar ca un ecou pios al sfioşeniei ei de moment sau, hai să-i spunem în cel mai rău caz — al disperării ei de moment. Generaţiile se vor perinda una după alta, iar *obişnuiţii* salonului, aşa cum spun ziarele, se vor schimba şi se vor permuta, dar instituţia însăşi, bazându-se pe o necesitate profund umană, va mai dăinui încă multă vreme şi se va mai ilustra încă prin opere de binefacere. *Noi* n-o să rezistăm, dar maică-ta o să reziste, şi cum din fericire Aggie este foarte tânără, doamna Brook are la dispoziţie tot ce vrea pe viitor, şi încă pe o scară considerabilă, ca să ne lase deocamdată în pace. Între timp, de vreme ce tu eşti aproape tot atât de pricepută în materie de soţi pe cât e doamna Brook în materie de soţii, nu se poate oare spune că noi doi, cuplul celor doi Mitchy, ne-am căpătuit în chip ideal, şi nu pot eu oare vorbi de viitorul meu ca având garanţii suficiente? În ce mă priveşte singura umbră de îndoială, demnă de luat în seamă, provine din întrebarea pe care mi-o pun în legătură cu ce se va petrece azi între tine şi domnul Longdon. Înţeleg eu oare bine“, întrebă Mitchy, „că va sosi dintr-o clipă într-alta ca să primească un răspuns la o propunere pe care ţi-a făcut-o?“

Nanda îl privi un timp cu un soi de tandreţe solemnă iar vocea ei, când vorbi în cele din urmă, tremura din pricina unei emoţii ce evident crescuse în ea pe când asculta înşiruirea de fantazări amare şi dulci pe care el tocmai o derulase. „Eşti nestăpânit, spuse ea simplu — eşti nestăpânit.”

Ochii lui scânteiară lumini de vrajă. „Deci te înfricoşez încă de pe acum?“ Apoi clătină din cap cuprins de o oarecare tristeţe. „Să ştii că nu fac

încă nici cel mai mic efort în direcţia asta. Există un anume lucru”, adăugă el după o clipă, „pe care aş vrea cu tot dinadinsul să-l aflu de la tine.”

„Dă-i drumul –!“ Dacă nu arăta entuziasm, demonstra cel puţin generozitate.

„O! dar vezi îmi fac socoteala că deşi tu dai dovadă de tot curajul ca să pătrunzi până la rădăcini şi în miezul lucrurilor alături de *mine*, eu nu sunt — n-am fost niciodată — pe deplin convins că o să am puterea să fac acelaşi lucru alături de tine. Se pune chestiunea”, explică Mitchy, „cât anume ştii… dintr-o anumită problemă.”

Ea continuă să-l cerceteze cu aceeaşi blândeţe. „N-a ieşit încă la iveală pe deplin că ştiu totul?”

Răspunsul ei, sub forma aceasta, avu nevoie de vreo două minute ca să-şi facă efectul, dar când începu să i se simtă influenţa, pur şi simplu răspândi o lumină. Chipul lui Mitchy dobândi nuanţe ce ar fi putut fi produse numai dacă Nanda i-ar fi vârât sub ochi un lampion cu străluciri mirifice. „Ştii, într-adevăr ştii!“ proclamă el atunci.

„Bineînţeles că ştiu.“

„Ştii, într-adevăr ştii!” repetă Mitchy.

„Absolut totul”, continuă ea imperturbabil, „afară de lucrul la care te referi.”

El rămase tăcut o vreme, cu ochii aţintiţi asupra ei. „Îmi dai voie să-ţi sărut mâna?“

„Nu”, răspunse ea: „asta numesc eu nestăpânire.”

Când pusese întrebarea el se ridicase şi primind răspunsul rămase un moment pe loc. „Vezi — te-am înspăimântat. Se dovedeşte a nu fi chiar atât de greu. Dar nu voiam decât să ţi-o demonstrez şi să fiu sigur. Acum, când am dobândit raţional certitudinea n-o să mai vreau niciodată să mă folosesc de ea altfel.” El se îndepărtă ca să înceapă din nou, adâncit în sine, una din evoluţiile sale prin cameră. „Domnul Longdon ţi-a cerut de data asta să-ţi manifeşti faţă de el o adeziune impresionantă şi publică şi acum vine tocmai ca să primească hotărârea ta definitivă? Fuga definitivă şi irevocabilă alături de ei e pasul următor pe care-l recomandă, şi te aşteaptă pregătit cu trăsura la scară şi cu pistoalele încărcate?“

Imaginea păru într-adevăr să dobândească pentru Nanda un oarecare relief şi ea o privi un timp fără nicio umbră de zâmbet. „N-o să avem nevoie de pistoale, orice hotărâre s-ar lua în legătură cu trăsura; şi orice fugă am

întreprinde împreună nu va avea nevoie de vălul misterului şi al nopţii. Aşa cum ţi-am spus, mama…”

„N-o să se arunce de-a curmezişul căii alese de tine cu nesăbuinţă? îmi amintesc”, spuse Mitchy, „că ai făcut aluzie la resemnarea ei magnifică. Da’ tata?” întrebă el în chip neaşteptat.

De data asta Nanda avu nevoie de un răgaz mai lung. „Păi domnul Longdon posedă — undeva la ţară — întinse terenuri de vânătoare.”

„Aşa că Edward poate veni din când în când cu vechea lui carabină? Şi asta e perfect — dacă n-o s-o folosească luându-ţi urma — şi ţintind în *tine.* Ai aranjat şi ai pus totul pe roate cum se spune, şi nu-ţi mai rămâne decât, dacă-ţi dă ghes inspiraţia, să-ţi iei tălpăşiţa, îţi iei tălpăşiţa — şi laşi în urmă loc berechet. Cât de interesant”, exclamă Mitchy, „să pătrund astfel alături de tine în miezul lucrurilor! Privesc în jur şi văd că i-ai pus pe toţi la punct şi cu toţii, afară de unul sau doi, au căpătat ce merită. La ce bun atunci să mai chibzuim şi să mai amânăm?“

„Nu ştii, dragul meu domn Mitchy”, reluă Nanda firul şi reintrându-şi în ritm, „nici pe departe cât îţi închipui că ştii.”

„Dar întrebarea mea ce-a fost altceva decât o recunoaştere absolută a ignoranţei şi o renunţare la gândire? Din clipa asta, în ceea ce te priveşte”, declară Mitchy, „mă plasez pe poziţia omului care nu ştie absolut nimic şi care aşteaptă să primească din chiar mâinile tale toate datele şi viaţa însăşi. Acceptă, draga mea Nanda, să ţi-o dovedesc prin atitudinea mea de căutător perpetuu. Orice ezitare pe care ai mai avea-o, după cum sugerezi tu, decurge dintr-un sentiment al obligaţiilor pe care le ai în Londra, şi la care nu poţi renunţa uşor? „O!” făcu el meditativ. „Cel puţin ştiu că le ai.“

Ea îl urmărea cu aceeaşi blândeţe, în timp ce el evolua în cercuri. „Eşti nestăpânit, eşti nestăpânit”, insistă ea. „Dar n-are nicio importanţă. N-am să te abandonez.”

El se opri brusc. „A! exact asta voiam de la tine, rostită în cuvinte, săpate în aur — deşi, bineînţeles, n-am să pretind deloc că aş resimţi nevoia lor. Nu am absolută nevoie de turcoaza mare din acul meu de cravată; ceea ce vrea să spună, cu alte cuvinte, că bunăoară în cazul în care ai admira-o, s-ar afla total la dispoziţia ta. Cuvinte de felul celor pe care le-ai rostit — asta vreau eu să spun — sunt asemeni acestor nestemate: înţelegi, ele constituie fala propriei noastre fiinţe. Nu sunt decât pură deşertăciune, dar te ajută să înduri. Bineînţeles că tu o s-o ai întotdeauna pe biata Tishy”, continuă el.

„N-ai vrea să fii atât de bun să laşi totul în seama *mea?*“ spuse Nanda ca şi când nu-l auzise.

„Şi apoi o mai ai şi pe biata Carrie”, continuă el, „deşi pe *ea* bineînţeles că o cam împarţi cu maică-ta.“

„N-ai vrea să fii atât de bun să laşi totul în seama *mea?*“ repetă fata.

„Ca să nu mai vorbim de bietul Cashmore”, continuă el, „care cred că-ţi revine ţie în întregime.”

„N-ai vrea să fii atât de bun să laşi totul în seama mea?“ repetă ea încă o dată.

De rândul acesta el se controlă, brusc şi evident încurcat. „Ai de gând să faci ceva în legătură cu asta în momentul de faţă? — vreau să spun împreună cu prietenul nostru?“

Ea păru să-şi facă scrupule în privinţa răspunsului, dar în cele din urmă îi dădu drumul. „Da — acum nu-l mai deranjează.”

Mitchy izbucni din nou în râs. „Luaţi laolaltă, ca familie — *sunteţi…!*“ dar se şi controlase. „Sugerezi că oricum pe domnul Longdon îl vor interesa întrucâtva…”

„Preocupările *mele?* Bineînţeles — de vreme ce a mers atât de departe. Te-ai arătat surprins că vreau să aştept şi să mai cuget; dar cum să nu aştept şi să nu cuget, când depind atâtea de întrebarea — acum atât de hotărâtoare — cât de departe va mai merge?“

„Înţeleg”, spuse Mitchy profund impresionat. „Şi de ce anume depinde asta?“

Ea trebui să reflecteze. „De cât de mult *trebuie* să merg şi eu mai departe.”

Încă de pe acum Mitchy pricepuse pe deplin. „Şi vine astăzi să afle de la tine ce înseamnă acest *departe?*“

„Da — în mare măsură.”

Mitchy se uită în jur după pălărie. „Aşa încât îmi dau seama bine că mie mi-a cam sosit sorocul să plec, de vreme ce voi veţi vrea să fiţi absolut singuri.”

Nanda îşi aruncă o privire spre ceas. „O, mai ai niţel timp.”

„Dar n-ai nevoie de o pauză în care să chibzuieşti…?“

„Acum că te-am văzut pe tine?“ Era evident că Nanda devenise din nou gânditoare.

„Vreau să spun, dacă ai de luat o hotărâre importantă.”

„Ei, da”, replică Nanda, „faptul că te-am văzut mi-a fost într-adevăr de ajutor.”

„Da, dar în acelaşi timp te-a tulburat. Deci…!“ şi îşi luă umbrela.

Privirile ei se opriră pe mânerul de o formă stranie. „Dacă tu ţii morţiş la ideea că sunt înspăimântată, ai să fii dezamăgit. N-o să ţi se ivească niciodată prilejul să mă linişteşti.”

„Vrei să spui prin asta că sunt înzestrat cu o constituţie atât de solidă.”

„Da, că până când n-am să te văd pe tine însuţi speriat…”

„Ei?”

„Ei bine, n-o să recunosc că ar exista ceva care să nu fie exact aşa cum mă aşteptam.”

Mitchy privi cu interes în fundul pălăriei. „În cazul ăsta ce trebuie *să las* în seama ta?“ După care, îndepărtându-se cu un sunet înăbuşit şi ne mai spunând nimic în timp ce o urmărea, Mitchy continuă: „Fără îndoială, e firesc ca tu să ai ultimul cuvânt, dar văd că te agasez. La revedere — la revedere.”

Ea îl făcu totuşi să se oprească, printr-un nou gest, când ajunse la uşă. „Aggie încearcă doar să descopere…”

„Da — ce anume?“ întrebă el, aşteptând.

„Cum? ce fel de om e. De unde ar fi putut afla până acum? I-au ascuns-o cu grijă şi cu artă — i-au ţinut-o în asemenea obscuritate, încât n-a putut distinge nimic. Nici acum nu este ca *mine.*“

El o asculta nedumerit. „Ca tine?“

„Păi eu profit de faptul că n-a existat niciun moment când n-am ştiut *cutare* sau cutare lucru, şi că pe măsură ce am crescut mi-am dat seama tot mai mult de existenţa a nenumărate crăpături prin care pătrunde lumina zilei.”

Mitchy făcu ochii mari. „Eşti uluitoare, draga mea!“ murmură el.

A! dar ea nu se lăsă. *„Eu* am avut ideile mele în legătură cu Aggie.”

„O! mie-mi spui că le-ai avut? Şi cu câtă siguranţă vorbeai despre firea ei neobişnuită.”

„De care nici măcar ea nu avea habar?“ izbucni Nanda. „Sunt tot atât de sigură şi acum. E exact ceea ce îmi închipuiam, doar că este cu mult mai mult. *A ieşit* mai mult la lumină — şi o să mai iasă încă. Vezi, când n-a fost nimic mai înainte, totul trebuie să izbucnească intempestiv. Aşa încât, dacă şi eu sunt surprinsă nu te mira că e *ea.*“

„Şi nu te mira că sunt *eu!*“ interesul lui Mitchy, care nici acum nu-şi pierduse pe de-a-întregul nuanţa de voioşie, se adâncise vizibil. „Recunoşti deci”, continuă el, „că eşti surprinsă?“…

Nanda ezită puţin. „Surprinsă doar de proporţii. Consider că e splendid. Singura persoană a cărei uimire n-o prea înţeleg”, adăugă ea, „este verişoara Jane.”

„O, verişoara Jane îşi merită cu prisosinţă uimirea.”

„Dacă susţinea în asemenea măsură”, continuă Nanda, „că mariajul trebuie să rezolve totul…”

„N-ar trebui să fie într-o asemenea derută descoperind ce anume *rezolvă*? O, nu, ea este ultima care ar avea acest drept!“ declară Mitchy. „Pe cinstea mea că mă încântă sperietura ei.”

„Da, dar să ştii că e la pământ”, spuse Nanda.

„O! e cumplit.”

„Ei, bineînţeles”, păru fata să chibzuiască dându-i dreptate, „la urma urmelor nici prin vis n-ar fi bănuit…!“ Dar se controlă. „Important este să-i poţi veni în ajutor.”

„Şi în ce chip?“ — întrebă Mitchy cu aerul acela minunat al lui ce părea să aştepte soluţii competitive.

„Aşa încât Aggie să se poată găsi pe sine. Crezi oare”, continuă ea imediat, „că Lordul Petherton este într-adevăr…?“

Mitchy cântări lucrurile fără părtinire. „De folos? O, face tot ce-i stă în putinţă, bănui. Da”, adăugă el imediat — „Petherton ştie ce face.”

„Fireşte, tu însuţi”, riscă interlocutoarea lui, „eşti cel care-o poţi ajuta cel mai mult.”

„De bună seamă, şi fac şi eu la rândul meu tot ce-mi stă în putinţă. Aşa încât cu ajutoare atât de bune” — păru el în cele din urmă să-i fi preluat în întregime ideea — „dar te întreb din nou ce anume trebuie să las în seama ta, aşa cum ţi-ai exprimat dorinţa?“

Nanda avu nevoie, în vreme ce el aştepta, de oarecare timp ca să poată răspunde. „Să-mi ţin promisiunea.”

„Promisiunea ta?“

„Să nu te abandonez.”

„A!“ strigă Mitchy, „aşa mai merge!“

„Atunci, la revedere!“ spuse ea.

„La revedere.” Dar el făcu câţiva paşi spre fată, „*N-aş putea* primi îngăduinţa să-ţi sărut mâna?“

„Niciodată.”
„Niciodată?“
„Niciodată.”
„O!“ făcu el pe un ton straniu, ieşind în grabă.

XXXVIII

PAUZA PE CARE EL ŞI-O REPREZENTASE ca fiindu-i ei probabil utilă, a fost de fapt destul de mult scurtată de punctualitatea domnului Longdon, atât de extremă încât îl aduse chiar pe acesta în situaţia să îngaime din primul moment un soi de scuză. „Nu poţi spune”, începu imediat noul ei vizitator, „că nu te-am lăsat singură toate zilele astea, exact aşa cum ţi-am promis când am urcat la tine în după amiaza aceea, după revenirea mea la Londra, şi l-am găsit pe domnul Mitchett aşteptându-mă în salon în locul mamei tale.”

„Da“, făcu Nanda, „ai procedat într-adevăr aşa cum ţi-am cerut.”

„Ei bine”, reluă el, „acum jumătate de oră am avut senzaţia că deşi eram atât de aproape de clipa ce avea să-mi aducă alinarea, nu mă mai puteam stăpâni; aşa încât, deşi am ştiut că o să ajung totuşi prea devreme, am pornit la şase fix spre locul nostru de întâlnire.”

„Şi după toate, nu mai am nici ceai să te răsplătesc!“ Era clar că abia acum observa. Probabil că au strâns ceştile fără să-mi dau seama.”

Bătrânul său prieten o privi cu oarecare concentrare. „Erai în cameră?“

„Da, — dar nu l-am văzut pe valet când a intrat.”

„Da’ ce făceai, atunci?”

Nanda rămase pe gânduri; zâmbetui ei, ca întotdeauna nu constituia decât o exteriorizare extrem de vagă. „Mă gândeam la *tine.”*

„Atât de concentrată?“

„Ei, mă mai gândeam şi la alte lucruri, şi la alte persoane. La toate lucrurile despre care ţi-am povestit în ultima noastră întrevedere, ţii minte; mi s-a părut că ar trebui să le clarific pentru mine înainte de a ne întâlni pentru ceea ce bănui că intenţionezi să-mi spui acum.”

Domnul Longdon stătuse cu privirile aţintite asupra ei, dar auzind asta şi le întoarse în altă parte; totuşi nu ca o alternativă care să treacă în revistă situaţia ei materială cu optimismul stânjenit al lui Vanderbank sau cu tristeţea potolită a lui Mitchy. „A!“ — o interpelă el pe un ton cam sec, „ai lămurit lucrurile cu tine însăţi?“. Dar continuă înainte ca ea să-i răspundă. „Nu vreau ceai, îţi mulţumesc. După ora cinci m-am trezit într-o asemenea stare de agitaţie, încât m-am dus de trei ori în decurs de o oră la club, unde

îmi face impresia că am luat câte un ceai de fiecare dată. Şi totuşi aş spune că nu acolo l-am băut”, continuă el după o clipă, „pentru că am rămas cu imaginea vagă a unei ceainării de pe Oxford Street — sau mai degrabă pe Regent? — unde am intrat posomorât să înşel timpul cu un lichid pe seama căruia te conjur să pui întreaga vină, în cazul în care îţi las impresia că aş fi indispus. Ştii ce fac de fapt de zece minute încoace? Am tot hoinărit de colo-colo prin frumoasa piaţă Crescent, până să-mi iau inima în dinţi şi să intru.”

„În cazul ăsta l-ai văzut pe Mitchy ieşind? Dar nu, n-aveai cum” — se corectă Nanda. „A trecut mai mult de când a plecat.“

Vizitatorul ei se prăbuşise pe o canapea, unde, sprijinit de spătar, stătea destul de ţeapăn cu ochelarii pe nas, mâinile în buzunare şi coatele mult depărtate de trup. „Spui că Mitchy a ieşit de la tine de mai bine de zece minute şi ai rămas totuşi după plecarea lui într-o asemenea dispoziţie, încât a fost cu putinţă ca servitorii să se fi agitat prin cameră fără să-ţi dai seama? Fii bună atunci şi luminează-mă şi pe mine asupra stării de spirit în care te-a cufundat.”

Chipul ei plană înaintea lui cu zâmbetu-i obscur. „O constaţi tu însuţi.”

El clătină din cap cu hotărâre. „Nu constat nimic eu însumi, şi te rog să înţelegi că nu de asta am venit astăzi aici. Te avertizez că orice aş mai putea, totuşi, constata din ceea ce nu am constatat încă o să depindă de măsura în care ai să clarifici tu lucrurile. Uite — pari să le ai pe toate gata sortate. Şi pot oare să te întreb dacă le-ai sortat împreună cu domnul Mitchett, aşa cum ai pomenit?“

Nanda privi în jur ca şi când ar fi meditat la multe lucruri; după care privirile i se opriră asupra lui. „Te deranjează dacă nu iau loc?“

„În situaţia în care am ajuns — nu mă deranjează nici dacă stai în cap.”

„N-am să-ţi pun răbdarea la încercare chiar atât”, răspunse fata şăgalnic. „Vreau numai să nu te nelinişteşti dacă o să mă preumblu puţin prin cameră.”

Domnul Longdon rămase neclintit în aceeaşi poziţie. „O, în privinţa asta nu te pot sili. O să mă neliniştească, fără doar şi poate. Am venit special ca să mă necăjesc, şi cu cât mă supun mai mult torturii, cu atât am senzaţia că vom fi lichidat toate problemele rămase în suspensie. Aşa încât dacă ai chef poţi chiar dansa peste obiectul absolut pasiv în care m-ai transformat.”

„Ei bine, ceea ce mi-a *oferit* Mitchy”, răspunse ea veselă, „a fost practic o lecţie de dans; aş spune mai degrabă că în ceea ce mă priveşte, o lecţie de

stat jos, încremenită ca un şoricel, aşa cum vreau să faci şi tu în timp ce vorbesc *eu. Ei* fac foarte multă mişcare în timp ce vorbesc”, declară ea.

„Ei?“ se miră domnul Longdon. „A fost şi soţia lui cu el?“

„O, nu — el şi domnul Van.”

„Domnul Van a venit împreună cu el?“

„O, nu — înainte, singur. Dintr-un capăt într-altul al camerei.”

Domnul Longdon făcu o pauză atât de grea de nedumeriri, că atunci când în cele din urmă vorbi însăşi întrebarea lui sună ca un răspuns. „Domnul Van a venit să-ţi facă o vizită?”

„Da. Eu i-am scris şi l-am rugat.”

„O!“ făcu domnul Longdon.

„Dar nu te scula.” Ea făcu un gest cu mâna. „Te rog!”

„De ce aş face-o?“ El nici nu se clintise din loc.

„A fost cum nu se poate mai drăguţ; a stat jumătate de oră şi când i-am spus că ai să vii, a lăsat un mesaj amabil pentru tine.”

Domnul Longdon păru să aştepte acest tribut care nu-i fu oferit imediat. „Ce înţelegi printr-un mesaj *amabil?“*

„Îmi revine obligaţia să îndrept lucrurile faţă de tine.“

„Ce să faci?“

„Păi, că de atâta vreme n-a venit să te vadă şi nu ţi-a scris, lăsând impresia că te-a neglijat.”

Vizitatorul Nandei privea la o asemenea distanţă în jur, încât părea să ia toate împrejurimile drept martore ale surprizei sale. „Că m-a neglijat pe *mine?“*

„Ei, şi pe alţii, bănui — care nu ne privesc pe noi: A fost atât de prins! Dar pe tine mai cu seamă.”

Domnul Longdon întâmpină acest act de reparaţie cu o răceală, poate cea mai cumplită pe care o manifestase vreodată în viaţă în împrejurări similare, şi care era infinit confirmată prin însăşi imobilitatea sa prelungită. „Dar de ce anume m-am plâns eu?“

„O, nu mi-l închipui suspectându-te că te-ai fi plâns.”

„Şi cum m-ar fi putut căuta“, continuă el, „când de multe luni vin atât de rar la Londra?“

El se dovedea tot atât de pregătit în materie de obiecţii, totuşi, pe cât devenise acum interlocutoarea sa în materie de răspunsuri. „Probabil că s-a gândit la această ultimă şedere. Spunea că nu te-a întâlnit.”

„Şi-a dat destulă osteneală — a lăsat cărţi de vizită”, replică domnul Longdon. „Ce vrea mai mult?”

Nanda îl măsură în maniera ei directă, gravă şi insistentă prin care adesea răzbătea un joc de lumini ce venea de dincolo de orice zâmbet. „O, ştii doar, că el vrea mai mult.”

„Atunci n-a avut decât de ales…”

„Este puternic stăpânit exact de sentimentul ăsta”, interveni ea rapid — „încât nu se poate să nu-l fi simţit şi tu. Şi de aceea vorbesc acum în favoarea lui.”

„Să nu faci aşa ceva!” spuse domnul Longdon.

„Dar i-am promis că am s-o fac.”

„Să n-o faci!“ repetă bătrânul.

În tot acest răstimp Nanda îşi îndreptase spre el limpezimile ei desăvârşite; dar auzind asta s-ar fi putut crede că a renunţat cu un gest de supunere, însoţit de un suspin straniu şi dulce. Sunetul înăbuşit ar fi putut chiar să reprezinte pentru un ascultător cât de cât iniţiat o retragere consimţită din faţa unui efort ce depăşea aşteptările — o retragere care reprezenta în mare măsură răbufnirea unei tensiuni acute. Totuşi, în minutul următor descoperi, în mod evident, o nouă provocare, la vederea rigorii absolut excesive şi palide pe care ea i-o impusese, aşa încât, deşi prietenul ei nu făcea decât să se conformeze voinţei ei, se simţi brusc minată de un impuls să-l critice. „Eşti mândru în privinţa asta — prea mândru!“

„Ei, şi ce contează dacă sunt?“ Privirile lui o învăluiau cu mesaje de o asemenea complexitate, încât cuvintele s-ar fi dovedit neputincioase să le tălmăcească. „Mândria este justificată atunci când te ajută să suporţi o serie de lucruri.”

„A”, făcu Nanda, „dar asta numai în cazul în care urmăreşti să obţii foarte puţin de la ele. Când vrei să obţii foarte mult…”

„Ei, atunci?“ — văzând-o că ezită el îşi manifestă interesul pe un ton mai aspru.

Ea rămase totuşi evazivă până la urmă. „O, nu ştiu cum să spun.” Se roşi ca focul făcând sforţarea. „Trebuie să laşi ca sensul tuturor lucrurilor de care vorbesc eu — ei bine, să-l laşi să iasă lă iveală pe de-a întregul. Trebuie chiar să-ţi placă. Nu ştiu — dar presupun că trebuie aproape să te prosternezi în faţa lui.”

Domnul Longdon chibzui asupra vorbelor ei, deşi fără niciun fel de tragere de inimă: „Asta-i ceva foarte frumos — dar tu eşti femeie.”

„Da — asta probabil că schimbă lucrurile. Dar într-o asemenea situaţie faptul că eşti femeie”, continuă Nanda, „prezintă şi unele avantaje.”

Ajungând la această concluzie prietenul ei avu poate pe moment aerul că se relaxează. „Îmi face impresia că şi în situaţia asta avantajele sunt mai cu seamă pentru alţii. Şi mă bucur, Domnul mi-e martor, că nu eşti flăcău.”

„În cazul ăsta ne potrivim în toate privinţele.”

Ea vorbise cu o promptitudine ce păru din nou să acţioneze asupra lui întrucâtva ca un iritant, pentru că îi răspunse — cu oarecare întârziere — printr-un murmur prelung şi batjocoritor. „O, mândria *mea* –!“ Dar ea nu dădu nicio atenţie exclamaţiei; aşa că un răstimp el rămase cu propriile lui gânduri. „Asta complotai când mi-ai spus acum câteva zile că ai nevoie de timp?“

„A, nu complotam — deşi trebuie s-o recunosc, încercam să pun ordine în lucruri. Ideea mai ciudată de a-l invita printr-un bilet pe domnul Van — această ţâşnire deosebită a inspiraţiei nu-mi venise de fapt chiar atunci.”

„*Mie,* trebuie s-o recunosc, nu mi-a venit deloc”, spuse domnul Longdon. „Nu mi-a trecut prin cap să-i scriu.”

„Foarte bine. Dar nu ai aceleaşi motive. Eu voiam să-l atac.”

„Nu în legătură cu mine, sper cel puţin!“ reluă răspicat domnul Longdon pălind puţin.

„Nu te speria. Cred că instinctul mi-a spus cum ai fi interpretat *aşa ceva.* Era în legătură cu mama.”

„O!“ făcu vizitatorul ei.

„Cu ea s-a purtat şi mai rău decât cu tine”, continuă Nanda. „Dar o să îndrepte lucrurile.”

Atenţia domnului Longdon îşi păstră îndârjirea. „Dacă are asemenea remedii pentru cazurile mai grave, ce oferă pentru cele mai puţin grave?“

Oricum, Nanda nu se opri decât o secundă. „O, eu sunt aceea care trebuie să îndrept lucrurile în ce te priveşte pe *tine.* În cazul mamei, vezi, nu există altul să le îndrepte.”

Evident, la început soluţiile ei i se părură mult prea complicate ca să le poată accepta. Dar se schimbă la chip când se ivi o rază de lumină. „Asta vrea să spună, deci, că *ai să vii*?”

„O să vin, dacă mă iei *aşa cum sunt* — este tocmai lucrul pe care trebuie să ţi-l explic în prealabil mai amănunţit decât am făcut-o până acum. Ceea ce înţelege el însă prin *remediul lui*, cum l-ai numit tu, este să fac totul ca să nu mai ai o impresie atât de proastă despre el.“

Bătrânul o privea. „Faptul că *tu* o faci este mult prea frumos. Şi chiar a fost în stare să vină la tine ca să-ţi ceară asta?”

„O, nu“, răspunse fata alert, „a venit pur şi simplu ca să facă ceea ce *trebuia* să facă. Primind biletul meu cum ar fi putut să nu vină? Apoi a acceptat cu extremă amabilitate ce i-am spus în legătură cu mama, înţelegând perfect că la asta se reduce întreaga problemă pe care o aveam cu el; aşa încât apelul pe care mi l-a adresat ca să pledez faţă de tine — ei, în favoarea lui — a fost doar aruncat aşa, într-o doară, pentru că se ivise o şansă atât de bună.”

Aceste cuvinte îl făcură pe domnul Longdon să sară brusc în picioare, dar înainte ca Nanda să apuce să-l avertizeze că-i solicită în continuare răbdarea, ca şi când ceea ce îi evocase ea îl lăsase mult prea uluit, el se arătă din nou supus. „Individul a avut îndrăzneala să-ţi ceară să-i faci un serviciu? — să-l ajuţi şi să-l lauzi?”

„A, dar nu-mi cerea ceva care să presupună eforturi din parte-mi, nu vezi? Ştia că ai să vii aici peste puţin timp.” Strădania ei de a-l face să înţeleagă îi trezi un zâmbet cu totul singular şi forţat. „Nu trebuie să insist prea mult — asta m-a rugat — şi n-am nicio îndoială că, decât să ajungi să gândeşti ceva rău despre el pentru că m-a rugat să pun o vorbă bună, ar prefera să rămâi cu impresia proastă pe care se prea poate să ţi-o fi lăsat.” Rostind aceste cuvinte Nanda se replie ca şi când ar fi avut brusc sentimentul că de fapt, prin simpla lor rostire, ele o înfundau şi mai rău; şi nu putu decât să îndrepte spre prietenul ei una din acele priviri ce exprimau: «Dacă aş fi convinsă că n-ai să mergi mai departe decât doresc eu, aş spune: *Ştii doar ce am în minte!»”* Ea nu-i lăsă, totuşi — sau încercă să nu-i lase — timp să rostească vreo ironie, înainte de a continua: „S-a purtat aşa cum era de dorit vorbeşte tot atât de frumos despre *tine* –“

„Ca şi despre tine?“ — o întrerupse domnul Longdon. Ea ezită. „Ca şi despre mama.” După care privi în altă parte, de parcă asta rezolva frumos chestiunea.

Şi pe când ea se îndrepta spre fereastră, replica îl lăsă acolo în fotoliu cuprins de mâhnire. „Ştii, îmi place“, exclamă el urmărind-o cu privirile, „să te aud spunând că tu nu eşti mândră! Ba *eşti*, draga mea, slavă Domnului. Da — şi e mai bine pentru noi.“

Auzind asta, după o clipă, ea se întoarse cu faţa spre el. „Mă bucur că sunt aşa — oricum i-ai spune, chiar dacă eu nu-i pot spune la fel — încât să-ţi placă ţie.“

O vreme el nu mai scoase o vorbă ca şi când prin cele rostite i s-ar fi simplificat şi îndulcit ceva în suflet. „Mi-ar conveni — şi pentru asta vreau să spun că mi-ar veni mai uşor — dacă n-ai ţine la el atât de muit.“

„O!“ exclamă de la fereastră Nanda cu inflexiuni liniştitoare şi totodată atât de precipitate şi vagi, încât la început atitudinea ei păru s-o plaseze într-o situaţie cam ingrată. „O!“ repetă ea imediat, dar cu o subliniere a aceluiaşi efect. Apoi, dându-şi seama, din dorinţa poate de a se salva, veni rapid cu o precizare. „Dragă domnule Longdon, oare nu dumneata însuţi ai fost acela care în cea mai mare măsură…?“

„Ar fi mai uşor pentru mine“, continuă el fără să-i acorde atenţie, „sărmana mea copilă, dacă nu l-ai iubit uluitor de mult.”

„A, da’ nu-l iubesc — te rog să mă crezi când te asigur că *nu!*“ Exclamaţia izbucni din ea ca o vâlvătaie ce pâlpâi straniu şi se stinse şi mai straniu — în prăbuşirea ei neaşteptată pe cel mai apropiat scaun unde se înecă în şiroaie de lacrimi. Cu faţa îngropată în palme nu putu slobozi şuvoiul decât după o clipă şi hohotea dezlănţuită, pradă unei emoţii intense şi acute, asemeni tulburării unei sălbăticiuni scăpate o clipă din cuşcă; între timp bătrânul ei prieten — pironit locului şi la distanţă, în colţul celălalt al camerei, în tăcerea întreruptă de suspine — îşi ascunse, ochii jenat de neputinţa proprie şi de umilinţa ei. Rămaseră astfel împreună, tulburarea unindu-i şi despărţindu-i deopotrivă. Ea îşi reveni totuşi cu un efort pe măsura căderii, se ridică în picioare în timp ce vorbea întretăiat şi se ştergea la ochi mânioasă. „Ce importanţă are — ce importanţă poate avea?“ Apoi, chiar pe când rostea vorbele, şi lacrimile se opriseră, putu să vadă limpede că avea o importanţă atât de mare, încât plânsese şi el. „Nu înţeleg de ce îţi pasă!“ se tângui ea cu extravaganţă.

„N-ai idee ce aş fi fost capabil să fac pentru el. N-ai idee, n-ai idee!“ repetă el — în timp ce pe chipul ei se citea că, fireşte, n-are de unde şti — ca şi când şi-ar fi reamintit de visul său de generozitate şi de amărăciunea propriei sale răni.

„Ei bine, dar *el* apreciază totul — el are idee. Aşa că asta dovedeşte, dovedeşte…!”

Dar nefiind în stare nici pe linia aceasta să spună ce dovedeşte, Nanda rămase iarăşi cu fraza neterminată şi iarăşi de abia putu să se stăpânească şi-şi lăsă prietenul acolo la distanţă. „A! Nanda, Nanda!” murmură el din străfundul sufletului; şi profunzimea compasiunii sale suna la fel de sardonic şi de nebunesc ca profunzimea unui reproş.

„Deci eu sunt aceea — eu sunt aceea”, făcu ea de parcă se vedea obligată ca în clipa aceasta să analizeze situaţia împreună cu el; „sunt înfiorător de imposibilă şi eu am învăluit totul în propria-mi neputinţă. *Ai fi putut* face pentru altă persoană lucrul la care te-ai referit, şi pentru o altă persoană îl mai poţi face şi acum.”

El o privea fix în durerea lui stearpă… O altă persoană decât el?“

„O altă persoană decât *mine.“*

„Şi cu ce mă poate interesa pe mine o asemenea persoană?“

„Dar interesul tău faţă de mine — vezi foarte clar în ce impas ne *duce.“*

Domnul Longdon se ridică în picioare acum, şi rămase aşa puţin cam ţeapăn; apoi, ca unică reacţie, întrebă: „Spui că *ai să vii* deci?“ Apoi, cum — se pare din pricina ultimului ei gând — ea păstră tăcerea: „Înţelegi foarte clar acum, sper, că venirea înseamnă să nu mă mai părăseşti niciodată — după cum *n-am să te părăsesc* nici eu.”

„Înţeleg”, răspunse ea imediat. „Niciodată. Tocmai de asta“, continuă ea, „ţi-am cerut aceste zile.”

„Bine, de vreme ce te-ai folosit de ele…”

„Dar *tu?“* spuse Nanda. Acum erau alături unul de celălalt şi cu tandreţea unui avertisment ce era ajutată de statura lor aproape egală, ea îşi lăsă mâna pe umărul lui. „Motivul principal pentru care i-am scris” — ea îşi redobândise acum îndeajuns limpezimea gândului ca să se poată exprima, „a fost — indiferent ce-ai fi putut crede — să vezi cu propriii tăi ochi că poate veni şi pleca.”

„Şi cu ce mă putea ajuta oare? *Nu văzusem* doar cu ochii mei?“

„Ei, — ai mai văzut o dată. A fost aici. Mi-e indiferent ce-a crezut. L-am făcut să vină aici. Şi motivele lui rămân în picioare.”

Ea stătea cu ochii aţintiţi pe chipul interlocutorului ei, dar privirile lui, şi în clipa aceasta şi mai târziu, păreau să rătăcească în depărtare. „Ce-mi pasă mie de motivele lui, de vreme ce nu sunt ale mele?“

Ea se gândi o clipă, ţinându-l uşor de umăr, ca şi când ar fi vrut să asigure succesul pledoariei. „Dar poate că nu i le înţelegi pe deplin.”

„Şi la ce bun *le-aş înţelege* eu pe deplin?“

„A pentru că ai atâta nevoie”, spuse Nanda cu aceeaşi căldură. „Ai recunoscut asta când am discutat…”

„O, dar când *am discutat?“* o întrerupse el tăios.

De data asta o provocase atât de direct încât *ea* îşi îndreptă privirile aiurea. „Când?“

„Când.”

Ea ezită. „Dar când *n-am discutat?“*

„Hm, poate că *tu* ai făcut-o: dacă asta numeşti tu discuţie — fără să scoţi o vorbă. Eu însă n-am făcut-o. Oricum în privinţa motivelor, nu mă preocupă decât ale mele.”

„Deci rămân în picioare şi ale tale? Pentru că trebuie să ştii”, continuă fata, *eu* aşa sunt.”

„Cum aşa?”

„Aşa cum mă crede el.” Apoi pe un ton atât de grav că deveni aproape o rugăminte fierbinte: „Să nu-mi spui”, adăugă ea, „că *nu ştii* ceea ce gândeşte. O ştii prea bine.“

Pe acest teren straniu privirile li se putură întâlni în cele din urmă şi efectul asupra domnului Longdon se văzu imediat. „Într-adevăr, o ştiu prea bine.“

„Şi, e perfect!“ Ridicându-şi mâinile îi prinse obrajii şi cum ea se lăsă în voia lui, el o trase atât de aproape, încât putu s-o sărute solemn pe frunte. „Hai!“ spuse el apoi foarte hotărât — exact ca şi când s-ar fi pus problema să plece împreună imediat.

O făcu pur şi simplu să surâdă, reacţie pe care cu oarecari scrupule o corectă imediat, repetând prin atingerea buzelor de obrazul lui gestul pe care-l schiţase el mai înainte. „Astăzi?“ întrebă ea pe un ton grav.

El se uită la ceas. „Mâine.“

Ea tăcu dar evident în chip de consimţire. „Înţeleg prin asta că mă iei aşa cum sunt. Pentru o fată, este, să ştii — un lucru extraordinar.”

„O, ştiu ce este!“ exclamă el cu o epuizare stranie în tandreţea sa.

Dar ea continuă să explice cu o reţinere vagă. „Multe dintre noi — cea mai mare parte dintre noi — aşa cum ai dovedit cu multă vreme în urmă că o simţi — suntem extraordinare acum. N-avem ce-i face. De fapt nici nu este vina noastră. Există nenumărate alte lucruri extraordinare, încât de vreme ce suntem atât de implicate în totul, fireşte, trebuie să fim şi noi aşa.” Era evident că totul îi devenea mult mai clar Nandei decât până acum şi conştiinţa acestui fapt se întrupă într-o expresie reînnoită; aşa încât, trăgând aceste concluzii, ea ar fi putut apărea drept o persoană mult mai în vârstă decât prietenul ei. „Totul este altfel de cum era pe vremuri.”

„Da, totul”, replică el cu aerul unei edificări depline. „Tocmai asta ar fi trebuit şi el să înţeleagă.”

„Cum ai înţeles-o şi *tu?*“ Nanda se afla din nou — şi de data asta definitiv — instalată în jilţul justiţiei supreme. „O, el este mult mai învechit decât tine.”

„Da, într-adevăr, mult mai mult”, spuse domnul Longdon cu o expresie ciudată.

„A încercat, continuă făta — a făcut tot ce i-a stat în puteri. Dar n-a fost în stare. Şi are atâta dreptate — în ceea ce îl priveşte.”

Înainte de a răspunde acestei pledoarii, vizitatorul ei îşi culese pălăria şi bastonul, îndeletnicire care-i ocupă atenţia un minut. „Ar fi trebuit să se însoare cu…“

„Cu micuţa Aggie? Da“, spuse Nanda.

Ei ajunseră la uşă unde domnul Longdon îi întâlni din nou privirile. „Şi atunci Mitchy…“

Dar ea îl opri cu un gest nestăpânit. „Nu — nici măcar atunci!”

Aşa încât înainte de a se despărţi ei se priviră din nou un răstimp. „Eşti îngrijorată în privinţa lui Mitchy?“

Ea ezită, dar în cele din urmă exclamă. „Da. Se vede? *Asta* sunt.“

„Văd. Asta suntem. Deci“, spuse domnul Longdon — „pe mâine.”

SFÂRŞIT

---

[1] În incinta căruia regele Carol X Stuart a fost executat prin decapitare în 1649.

[2] Mie îmi plac situaţiile clare – nu concep altele. (în franceză, în original)

[3] Proverb englez.

[4] Isaac Watts (1764-1748), cleric (doctor în teologie) şi cunoscut autor de imnuri religioase şi cântece moralizatoare pentru copii. A fost parodiat în sec. al XIX-lea de Lewis Carroll în binecunoscuta sa carte *Alice în ţara minunilor*.

[5] Şi totuşi n-o pot da pe micuţa asta pe uşă afară. (în franceză, în original)

[6] Sunteţi uneori înzestraţi cu o frumuseţe desăvârşită (în franceză, în original).

[7] Ce nu se găseşte pe toate drumurile (în franceză în original).

[8] Sir Thomas Lawrence (1769-1830), cunoscut portretist englez.

[9] Thomas Gainsborough (1727-1788), celebru peisagist şi portretist englez.

[10] Îmi iei o piatră de pe inimă (în franceză în original).

[11] Personaj din povestirea cu acelaşi titlu a pozatorului american Washington Irving (1783-1859); aluzie la revenirea în lume a acestuia după un somn care a durat douăzeci de ani.
[12] Atmosferă viciată. (în italiană, în original)
[13] Aluzie la tetralogia *Inelul Nibelungilor* compusă de Richard Wagner (1813-1883) între 1853 şi 1874.
[14] John Sell Cotman (1782-1842), peisagist englez; s-a remarcat atât în acuarelă cât şi în pictura în ulei.
[15] Nimic mai simplu. (în franceză în original)
[16] Vers din *Odă unei privighetori* de John Keats (1795-1821).
[17] Dumnezeu ştie cum s-o fi coafând (în franceză în original)
[18] Vanderbank citează versul 92 din binecunoscutul poem de Thomas Gray (1716-1771), „Elegie scrisă într-un cimitir de ţară”, publicat în 1751.

Table of Contents

[1]
[2]
[3]
[4]
[5]
[6]
[7]
[8]
[9]
[10]
[11]
[12]
[13]
[14]
[15]
[16]
[17]
[18]